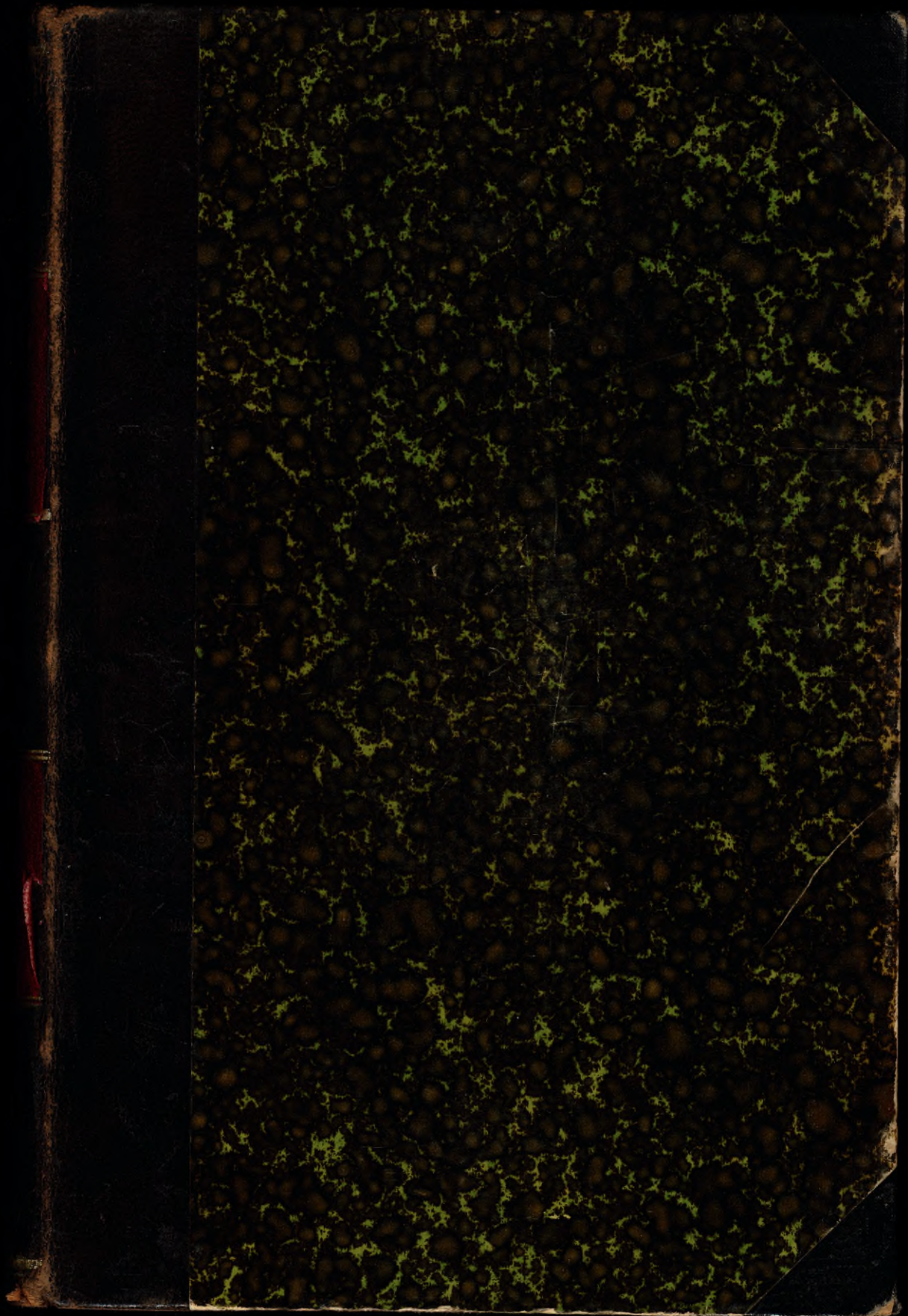

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

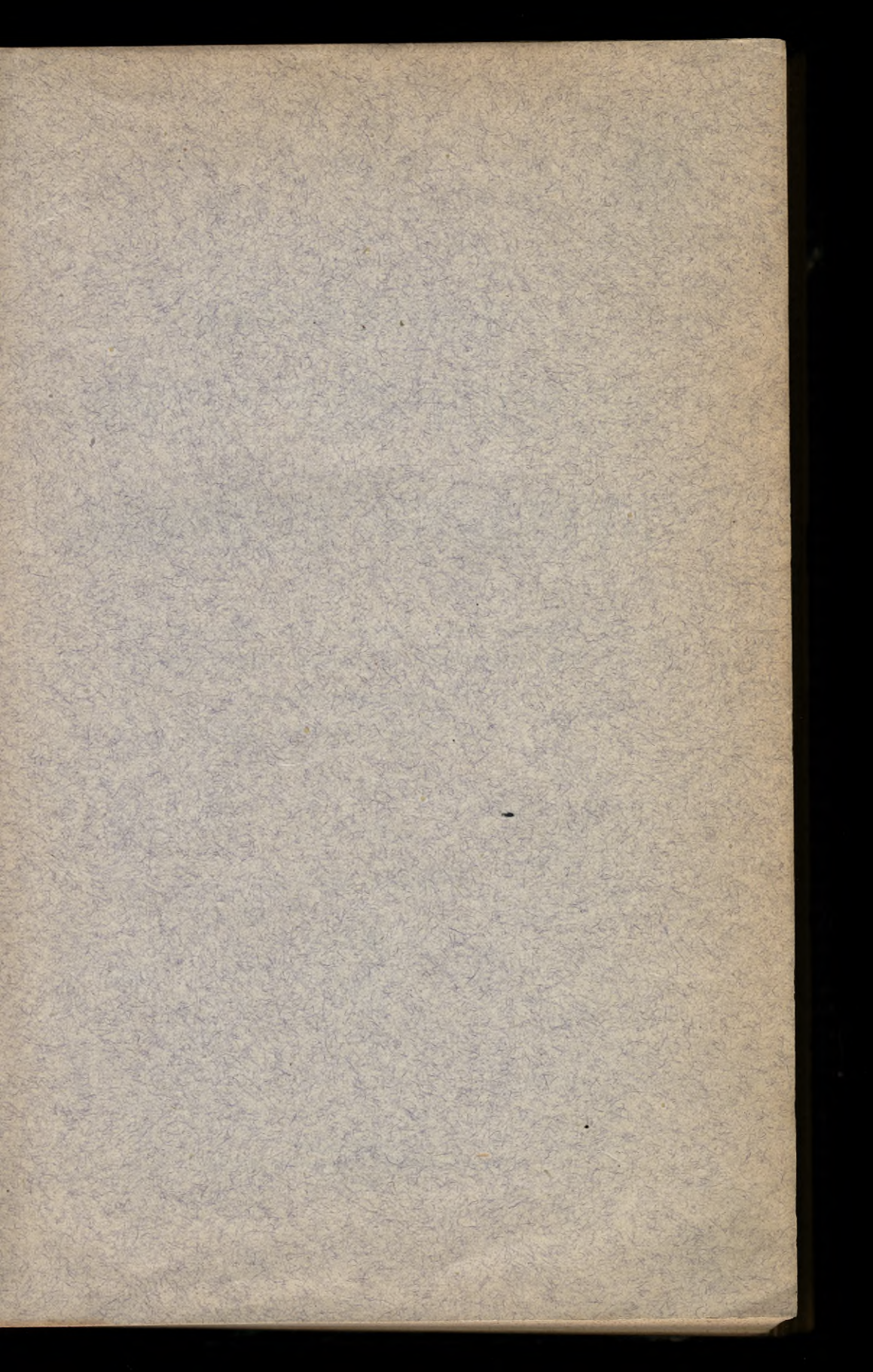

Allmänna Sektionen

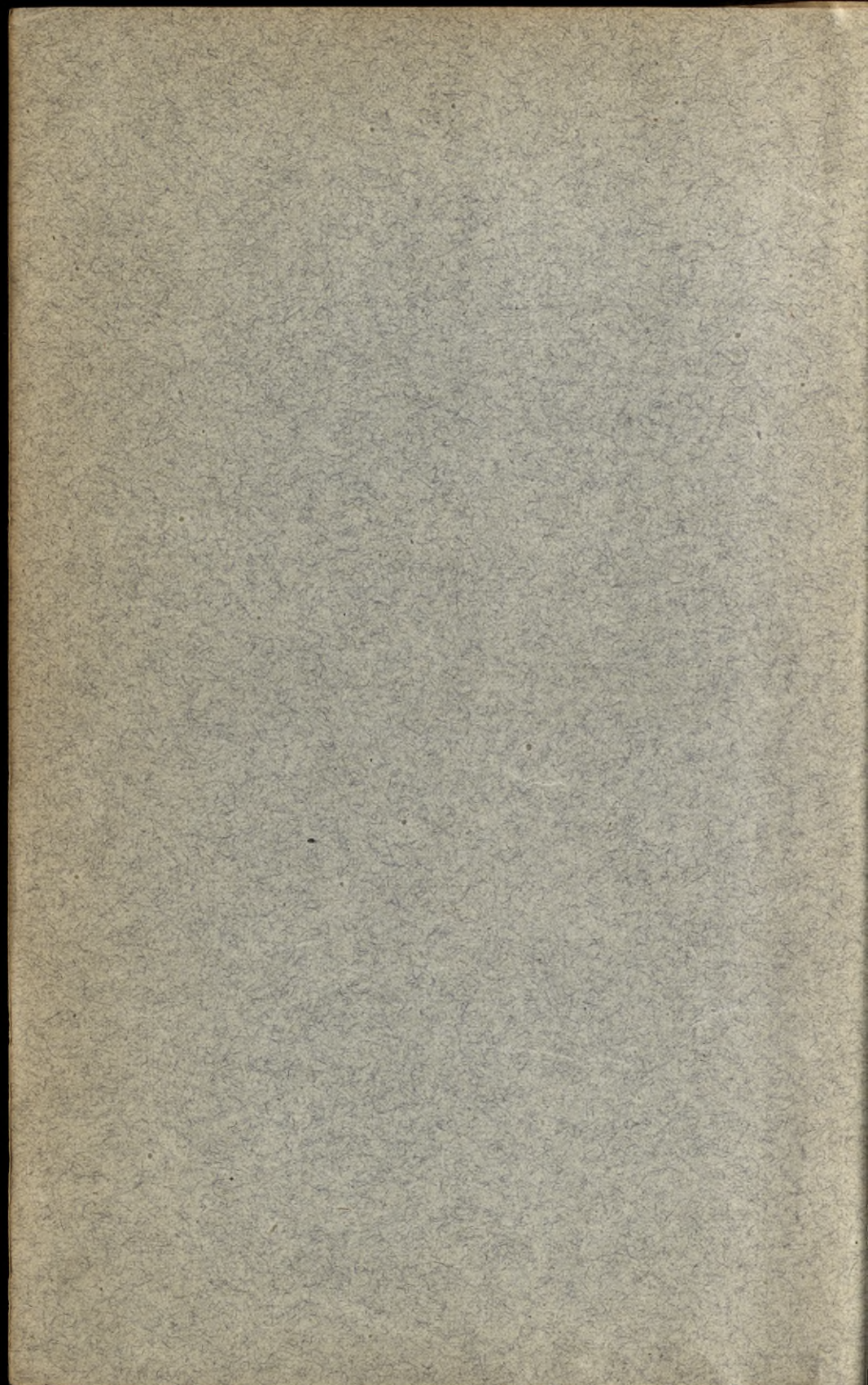
Hist.
Sv.
Allm.

HANDLINGAR

1782

SVERIGES HISTORIA

MED UNDERSTÖD AF STATSBODEL I TRYCK UTGIFVA

AF KONGL. RIKSARKIVET.

Första serien.

1782

Utgivet af Rikshandlingarnas tryckeri i Stockholm.

1782

HANDLINGAR

RÖRANDE

SVERIGES HISTORIA

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFNA

AF KONGL. RIKSARKIVET.

Första serien.

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1902

KONUNG
GUSTAF DEN FÖRSTES
REGISTRATUR

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFVET

AF

KONGL. RIKSARKIVET

GENOM

JOH. AX. ALMQUIST.

XX.

1549.

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1902

KÖNIG

GEHT DEN FÜRSTEN

REGISTRATUR

SONSTIGE BEZUGSNUMMERN

VON DEN BEZUGSNUMMERN

11

1310

STOCKHOLM

VERLAG VON H. & P. BLOMQUIST

FÖRORD.

Handschriften till 1549 års riksregistratur består af två särskilda, dock i senare tider ombundna volymer, af hvilka den förra, som utom titel innehåller 168 blad, omfattar månaderna januari—juni, den senare med 57 blad, af hvilka flera oskrifna, juli—december. Den är verkställd af två olika skrifvare. Den ene af desse, som skrifvit hela förra bandet och fol. 1—34 af det andra, är nära samtida och att döma efter en anteckning på titelbladet till juli månad ('in die 18 feb. anno 52') skulle afskriften ej varit långt ifrån afslutad i början af 1552. Tilläggen af annan hand fol. 34—57 äro betydligt senare och troligen från tiden för Johan III:s regering. Såsom äfven förut skett, har äfven för föreliggande del de i själfva registratoret befintliga, icke obetydliga luckorna såvidt möjligt blifvit utfyllda från andra håll, ehuru hvad som sålunda kunnat sammanföras tvifvelsutan icke ens tillnärmelsevis ersatt det saknade; fyndorten är i hvarje särskildt fall angifven, liksom utg. lagt sig vinning om, att de i föregående delar något sparsamt förekommande bibliografiska notiserna rörande tidigare tryckställen måtte komma att erbjuda större fullständighet.

I afseende på textens återgifvande i tryck har det ansetts lämpligt att något frångå hittills följda grundsatser i syfte dels att spara på det förut nog spatiöst tilltagna utrymmet, dels att göra innehållet mera lättläst.

För dessa måls vinnande hafva i förra fallet registratoret rubriker strukits, då de i regel ingenting innehålla utöfver själfva brefven, hvilkas ordalag endast i dem upprepats, och intet hinder syntas möta att i de moderna rubrikerna upptaga hvad därutöfver ur dem kunnat inhemtas. En följd häraf har blifvit, att dateringen, som i registratoret vanligen angifves i sammanhang med rubrikerna, återförts till sin f. ö. naturliga plats i slutet

af sjelfva brefven. I de af utg. författade rubrikerna hafva dock namn återgifvits i modern form, för så vidt denna kunnat bestämmas, och det gamla beteckningssättet endast bibehållits i de flesta tillnamn på personer, eller öfver hufvud taget der motsvarande ordformer saknats i den nutida svenskan. Inom klammer hafva här dessutom meddelats upplysningar om de adelsslågter, hvilka omnämnda personer kunna hafva tillhört, vare sig de angifna namnen verkligen samtidigt användts eller kommit i bruk först en eller annan generation senare, då detta sista förhållande synts oväsentligt för syftet med uppgifternas lemnande.

Beträffande sjelfva textens återgifvande är vanskligheten icke liten för att å ena sidan ej genom några vidtgående förändringar äfventyra språkets ålderdomliga karakter och för att å den andra icke bibehålla en kritiklös bokstafstrohet, som för en modern läsare verkar onödigt störande och väl äfven i enstaka fall vållar verklig svårighet att rätt tolka meningen. Den följda principen har i detta fall blifvit att hellre göra för litet än för mycket och utg. har därför inskränkt sig till iakttagandet af följande allmänt antagna regler:

1) Modern interpunktion har införts och användningen af stora och små begynnelsebokstäfver rättats i öfverensstämmelse med modernt språkbruk. Äfven i tyska texter har efter en tvekan, som i ett bref föranledt ett par inkonsekvenser, de stora bokstäfverna strukits öfverallt utom i namn och i början af meningar.

2) Rörande *vokalerna* hafva få förändringar vidtagits. Så hafva *då* och *då ä* och *ö* fått ersätta *a* och *o*, der dessa senare tillkommit i tydlig misskrifning, såsom i t. ex. *kare* för *käre* o. s. v.; däremot har aldrig *a* ersatts med *å*, äfven när tydligt *å*-ljud afsetts.

Mellan *y* och *ij* är i här använda handskrifter omöjligt att skilja, då båda konsekvent betecknas med *ij*. Tydligen har dock en skilnad bort göras i den tryckta texten, och utg. har i detta fall trott sig kunna följa det nutida språkbruket, så att *ij* användts, der enligt detta *i*-ljud, men *y* der *y*-ljud förelegat; deremot har *ij* aldrig återgifvits med endast *i*.

Slutligen har *v* i vokalställning ersatts med *u*.

3) Med afseende på *konsonanterna* har iakttagits, att *w* ersatts med *v*, utom i de fall (tyska ord och texter), der *w* af särskilda skäl bort bibehållas;

att *j* användts endast som konsonant och härvid äfven fått ersätta *i*, utom i vissa ställningar, såsom i t. ex. *byggia*;

att konsonantför-dubbling ej användts i början af ord (eller i början af sammansatta ords senare sammansättningsleder), hvarvid såsom *ss* äfven räknats *sz*. Ett försök att utsträcka denna regel äfven till början af enskilda stafvelser, så att t. ex. skrifvelsse skulle ersättas af skrifvelse, har däremot redan efter tryckandet af de första arken öfvergifvits, då svårigheter uppstått att i vissa fall afgöra, huruvida båda konsonanterna vore att räkna till den senare stafvelsen.

4) Förkortningar hafva i allmänhet upplösts, utom i vissa ständigt återkommande ord såsom i t. ex. för:ne (föreskrifne), för:de (förberörde) och för:te (förbemälte), K. Maj:t o. s. v., i dateringen vid återgifvandet af månadernas namn, och där någon gång tvekan kunnat uppstå om förkortningens riktiga betydelse.

5) Af utg. för bättre menings skull tillsatta ord hafva alla satts inom [ ]. Har ett eller annat ord af misstag insmugit sig och förorsakat omening, har det vanligen utmärkts med ett (!); har det borttagits, är sådant i noter anmärkt, dock icke om dubbelskrifning af tydligt förbiseende egt rum, då det ena af de dubbelskrifna orden utan vidare strukits, vare sig de förekommit omedelbart bredvid hvarandra eller skilda af andra ord.

Hvad till sist registret vidkommer, hafva till uppslagsord så vidt möjligt här användts moderna ordformer, och de vexlande beteckningssätten i texten hafva återgifvits inom ( ). I nödiga fall hafva hänvisningar lemnats. Uppgifterna om vederbörande fogdars m. fl:s verksamhetsområden o. d. hafva i en stor mängd fall hemtats från räntekammarhandlingarna i Kammararkivet.

Stockholm i juni 1902.

Joh. Ax. Almqvist.

1549.

Gripsholm den 1 Januari.

*Till herr Gustaf Olsson (Stenbock) angående anskaffandet
af några smeder för Kongl. Maj:ts behof.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 1.

Vår synnerlighe gunst etc. Vij haffve förstått, käre her Göstaff, att ther udi Marck och Kindt någre unge karle vare skole, som kunne väll medt smide arbete umgå och ther till benägne äre. Therföre är vår gunstige vilie och begären, att I thenne breffvijsere och vår tienere behielpelige vare vele, så att han till vårtt behoff någre sådanne, både till rörsmeder, cleensmeder och andre, bekomme kunde, och vele vij lathe them läre och undervijsse ytterligere, hvadt the icke ännu till sådanne ämbethe kunne och lärtt haffve, latandes them thesligeste effther skälig vijss underholde, effther som the kunne göre tienest till. Ther I eder effther rätte vele. Gudt eder befalendes etc. Datum Gripsholm 1:a Januarij anno etc. 49.

Gripsholm den 2 Januari.

*Till Christiern Larsson med befallning att förhandla med
bönderna omkring Aspö rörande den skatt kronan tillkomme.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 1.

Vår gunst etc. Vij förnimme, Christiern Larsson, att bönderne, [som] lått haffve udi the nöther, som vijdt

Aspöö och ther um kring drage pläge, ähre fast ovillige medt thenn deell, som oss tilk[o]mber, så att the honom icke heller rätzligen vele framkomme lathe, föregiffvendes att våre egne landboer alleneste thet göre skole etc. Therföre är vår vilie och gunstige begäränn, att thu på våre vägne medt samme bönder alffvarligen förhandle vilt, så att the annerledis ther till förtänchte vare motte, utgörandes redlijgen thenn lått oss tillkomber, och lathe honom thesligeste väll framkomme till vår landboo, Jöns udi Diupevick, effther the oss på cronones vägne udi thenn motte icke mindre tillyde än vår egne landbönder etc. Datum Gripz[holm] 2:a Ja: anno 49.

Gripsholm den 2 Januari.

Till Herman Fleming att hafva bättre uppsigt på Kongl. Maj:ts gagn och bästa.

Riksregistr. 1549, I, fol. 1 v.

Vår gunst etc. Vij haffve endelis förstätt, Hermenn Flämingh, att thett fast sielsindt bliffver förhandlett ther udi thin befalning medt schattenn och annen deell, som oss tilkomber, så atth thu tig ther om platt inthet vill vårde. lathe, uthan tager ther försumelse före etc. Så är doch vår vilie och befalning, att thu lijkeväll annerledes ther till förtencht vare skalt, att vij icke i thenn motte för thin försumelse[s] schuldt någon skade lijde kunde. Ther rätte tig effther etc. Datum Gripzholm 2:a Januarij anno 49.

Gripsholm den 2 Januari.

Till Jochim Bulgrin med underrättelse, att K. Maj:t på begäran tillåtit, att de bjelkar, som utgjordes i skatt från Vadsbo, ej behöfde föras längre än till strandbacken och ej som förut varit bestämdt till Vadstena, dit Bulgrin egde sjelf låta föra dem.

Riksregistr. 1549, fol. 1 v.

Vår gunst tilförende etc. Veett Bulgrijnn, att våre undersåther i Vadtzbo haffve underdäneligen medt theres schriffvelse besöckt oss och tilkänne giffvit, att thett endelis vill falle them svårtt att komme the femhundrede bielker titt till Vastena, som the utgöre schole etc. Så haffve vij i then motten öffverseedt medt them och efftherlatijdt, att the icke lengre schole före samme bielker än till strandbackenn, som the och sielffve begärett haffve. Derföre må thu och vare förtä[n]cht att förskaffe samme bielker öffver siöönn, medh hvadt hielp thu kant best åstädtkomme, ther um förhandlendes medt bönderne ther um kringh och elliest thet beste man kunde hielp bekomme, doch så lagendes, att ther våre någon godt tilsynn medt, så att the icke motte söndersläes eller förkomme, som vij förnimme tilförende skeedt är etc. Datum Gripz[holm] 2 Ja: anno 49.

Gripsholm den 2 Januari.

Till allmogen i Vadsbo härad angående framforslandet af bjelkar för Vadstena slotts räkning och om lösen af kronans skattepersedlar i samma härad.

Riksregistr. 1549, I, fol. 2.

Vår gunst etc. Vij haffve förstått, trogne undersåther, att thett skall vare eder försvårtt och besvärligt

att förfordre oss the femhundrede bielker till Vastene, hvicke vår fougthe Jörenn Arffvidtzsonn eder pålagt haffver att utgöre i thenne vinther till förskrifne Vastene slotz behoff etc. Så effther vij storligen behöffve samme tijmber till cronones byggning, rijckitt och then landzenden till tröst och beskermelse, försee vij oss, att I lathe eder udi thenn mätthen välvillige befinne etc. Och äre vij tilfrijdtz, att I måge bliffve förschonedhe och inthet lengre föret änn till strandbackenn, som I sielffve begäre; seden schall vår befallningzmann på förskrifne Vastene slott lathe sielffve hemphet och komme till slotthet, effther som vij och honom ther um haffve schriffte-ligenn tilbiude latijdt etc.

Som I och begäre att lösse sompt aff vår fodring, som i thette åhr faller ther i heredett, så kunne vij lijde att ther um och så motte bestelt bliffve, effther som vij videre haffve handlett och giffvit vår fougth Jörenn Arffvidtzsonn vår mening ther um tilkänne etc. Datum Gripsholm 2:a Januarij anno etc. 49.

Gripsholm den 4 Januari.

Till menige man i Hölebo härad angående hjelp med framforslandet af en sågstock till sågqvarnen vid Brännesund.

Riksregistr. 1549, I, fol. 2 v.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder, oss elskelige trogne undersåther, våre och cronones skatskyllige bönder, landboor och menige almoge, som byggie och boo i Hölbo herede, vår gunst och nåde tilförende etc. Vij giffve eder, trogne undersåther, här medt tilkänne, att vij för någon förlidin tijdt sedenn haffve uprättre (!) och byggie lathet enn sågeqvarnn vijd Brennesundt, cronone och rijckitt till beste och nytte etc. Hvarföre är vår gunstige vilie och begärenn, att I dannemän, hvar vidt sitt

nampnn, vele eder lathe välvilige emott oss befinne, hielpendes och framkörendes nu i vinther enn gilld sågestock um tolff alnar longh till förskrifne sågeqvarnn etc. Datum Gripzholm 4 Januarij anno 49.

Gripsholm den 4 Januari.

Till Lars Pedersson angående den våldsverkan, som öfvergått Erik Persson, m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 3.

Vår gunst etc. Veett, Lasse Pedersson, att thenne vår undersåthe, borgere i Suderköpung, Erich Persson, haffver varijdt här för oss och fast besvärligen beklaget then orett och voldzvärcke, som honom hem till sitt eigit att [o: aff] thenn Margrethe Peder Månssons viderfarijdt ähr, så och huru hans egen laggiffte hustru sig emott honom fast otilbörligen hollidt och skickedt haffver etc., och förthenskuldt ödmiuckeligen begäredt, att honom motte vederfares thet rätth och skääl våre utöffver förbemälte sijn hustru och then Margrethe Peer Månssons etc. Hvickitt vij här [för] rättvijsens schuldt icke haffve kunnett vägre eller affslå.

Hvarföre är vår vilie, att thu städer honum så myckit, som Svärigis lag kann medt giffve, både på thenn hustru Margrethe, så och hans egen hustru, mindre eller mere kunne vij icke lathe göre till sackenn. Vij haffve och latijdt schriffve fru Anna på Händelöö till, att honn haffver fördrag läggie sig i thenn handell medt förbemälte hustru Margrethe etc. Datum Gripzholm 4 Januarij anno 49.

Gripsholm den 4 Januari.

Till fru Anna [Persdotter (Bielke)] på Händelö, att hon ej måtte blanda sig i målet mot hustru Margareta Per Månssons, som förgripit sig på borgaren Erik Persson.

Riksregistr. 1549, I, fol. 3 v.

Vår gunst etc. Oss är tilkänne giffvit, käre fru Anna, hurulunde I endelis vele [läggie] eder udi then saak medt thenn Margrete Peer Månssons, som så otillbörligen på thenne vår borgere i Suderköpfung, Erich Pedersson, hem till hans eget sig förgripit haffver, i thet att I vele handle samme hustru Margrete utaff rätten och schynde henne aff landtet och thet nästen medt packende och trugende etc. Så förundrar oss, hvarföre I thet göre, effther I ären then personne, som icke borde läggie sig utt för sådantt salskap eller att försvare och fördactinghe sådana utillbörlige saaker, och besynnerligen effther I haffve hvarken förläning eller befalning, ther sådanne besvaringe sack sig tilldragit haffver. Hvarföre är vår vilie och begärenn, att I besijnne, hvadt I göre i then motten och ställer sådant uthaff eller ther förtienes föge tack upå etc. Datum Gripsholm 4 Januarij anno etc. 49.

Gripsholm den 5 Januari.

Svar till Anders Ersson angående den [vid Salberget] pågående brytningen och om de af bergsmännen utgående tomtören.

Riksregistr. 1549, I, fol. 3 v.

Vår gunst etc. Som thu schriffver Anders och begärer vete vår vilie om then dagzbrytningh, som thu förstå lather, att hon nedderleggies skulle, så haffver thet icke varidit vår vilie, att ther udi så motte bestelles schulle, uthan att samme dagzbrytning ännu skulle så

här effther udi thette åhr hollen bliffve, som här till schedt åhr etc. Thu vilt förthenskuldt förhandle medt Matz Tordzson, att han udi tijde ther till motte för[s]chaffe käll och annat, som ther till behöffves kunde, ther till thu och så på thine side till sådane nödtorffther förtencht vare skalt etc.

Um tomtören thu schriffver kunne vij föge annat svare till, uthan att han och nu motte så utgöres, som tilförende schee plägede. Alleneste the bergzmän, som boo vijdt gruffven och gruffve deel hälle pläge, kunne vij lijde, att medt them motte någett förmidlett bliffve på then tomtöre, som the pro anno etc. 48 utgöre schole, så myckit theres egne säthegårder ther vijdt förskrifne gruffven beläggande ähre etc. Datum Gripzholm 5 Januarij anno 49.

Gripsholm den 7 Januari.

Svar till Olof Andersson angående försäljning af spannmål.

Riksregistr. 1549, I, fol. 4.

Vår g: etc. Som thu schriffver, Oleff Andersson, um then spannemåle, som föll pro anno etc. 46, om vij honom för peninger afflathe vele, så kunne vij lijde, att ther om nu framdelis i våhr motte och så bestält bliffve, doch så ath oss i then motte någon godt skäll för samme spannemåle vederfares kunde. Ther rette tig effther. Datum Gripz[holm] 7 Januarij anno 49.

Gripsholm den 7 Januari.

Öppet bref för fru Brita [Jönsdotter (Roos)] till Ervalla på alla kongl. sakören till behaglig tid af hennes egna landbönder.

Riksregistr. 1549, I, fol. 4 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij aff vår synnerlig gunst och nåde haffve unnt och förlänt, som

vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och för-
läne thenne oss elskelig, erlig, välbördig qvinne, fru
Birithe thill Erfvala (oss till en behagelig tijdt) alle kon:ge
sacker medt hennes egne landbooor, ee hvar the helst
här i vårt rikit(!) Svärige belagne vare kunne etc. Hvar-
före biude vij vare fougther och befalningzmän etc.
Datum Gripz[holm] 7 Ja: anno 49.

Gripsholm den 7 Januari.

*Öppet bref å ett med herr Erik Fleming uppgjortt jord-
byte, hvarigenom denne förvärfvat eganderätten till en ö
i Södra Finland, benämnd Varissari.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 4 v.

Vij Gustaff etc. göre vitte[r]ligit, att effther oss elskelig
vår tro mann och rådt, her Erick Fläming till Qvidie,
i underdånigheett aff oss bidit och begärett haffver, att
vij gunsteligenn honom till mackebooll och läghenheett
ville unne och efftherlathe till evärdelige äghe, att han
en vår och cronones öö, benempdt Varissalå, beliggiendes
udi södre Findlandt, i Abo länn och Halijcko socken, som
årligen renther . . . .¹⁾, för hvicken öö förbemälte her
Erich haffver uplatidt oss och cronone till vijderlag tesse
efftherschrifne tre gårder, som är hans arff och eigit och
liggiendis i Strengenäss biscopzdöme, Öcknebo härede och
Thuringe sockenn, som årligen ränte, som här effther fölier,
först . . . .¹⁾ Hvicken förskrifne her Erickz begären vij
udi så motte gunsteligenn innrymt och bevilliget haffve, att
thet förskrifne bythe uppå någre åhr alleneste till ett vän-
ligit häffdebyte schall achtett och hollitt bliffve; så att vij
på våre, såå och her Erich eller hans ärfvinger på sine
sijdhe framdelis schall aldelis frijtt och öpitt stää, när
vij på både sijder haffve granneligenn ransackett och öffver-
vägitt förbemälte N. och the andre godtzens lägligheter,

¹⁾ Namnen äro i registraturet ej utsatta.

viydere att förhandle och besluthe samme bythe till enn ändelig ände och beslut. Hvickitt vij giffve våre fougter och befalningzmänn tilkänne etc. Datum Gripzholm 7 Januarij anno 49.

[Gripsholm] den 8 Januari.

Till herr Lage Brahe med uppdrag att förhandla med herr Trued Gregersson [Ulfstands] arfvingar rörande ett med konungen ingånget köp.

Riksregistr. 1549, I, fol. 5.

Vår synnerlige gunst etc. Oss tviffler inthet, käre her Laghe Bragde, att I uthaff ederss hustrues, Görvell Faderssdotters, så och the andre salige her Truidt Gregerssonns arffvinger vällförnummit haffve um någre godtz och gårder, för [v: som] förbemälte her Truidt för någre åhr seden utaff oss köpthe, ändoch vij seden b[e]sportt och förnummit haffve, att vij udi samme köp fast försnellede bliffne äre, i thet atth godzenn haffve varijdt fast flere än vij aff viste, så och fast rijngere värderede än the haffve värde varijdt; hvarföre vij och någre gånger oss schrifftheligen emott förbemälte her Truidt um samme köp besväredt haffve, att oss icke mögeligit var thet samme rätt holle, och förthenskuldt begärett, att her Truidt ville doch finne någre andre rådt och midell i sackenn, så att vij anthen motte komme till samme vårtt arffvegodtz igenn, eller och att han motte vederleggie oss så myckitt aff thet godtz han här i vårtt rijcke Svärige haffver och förbemälte hans hustru, fru Görvell tilkommer, som samme godz sig löphee kunde; så vele vij och lathe leffverere honom eller hans arffvinger så myckitt och lijcke gott gull och andre värdörer igen, som vij för same godtz aff honom upburijdt hade etc. Så kunne vij icke dölie, att vij aff förbemälte her Truidt på samme våre tilbörliche

anlangen och begären [haft] inthet synderligit beskedt, ther aff vij någon rättelse bekomme kunde. Hvarföre vij nu förorsackede äre vijdere att betenckie eder um samme saak, såsom then ther nu på thenne tijdt samme her Truidtz efftherleffverskes rätte målssman. Hvarföre begäre vij gerne, att I vele vare förtenchte att förhandle med flere her Truidtz ärfvinger, så att vij medt thett förste motte bekomme etth tilbörligitt svar på thetta ärendhe etc; förty I kunne väll sielffve tenckie, att hvar vij icke komme till vårt igenn, effther vij gönom samme köp så försnällede bliffne ähre, bliffve vij förorsackede att söcke hoss eder hustrues godtz vår schade här inne i vårtt rijcke, hvicke vij dhå fast heller förshone vele, hvar I elliest vele rätte eder sielffve i then motten och lathe oss komme thill thet vij beretthede äre. Inthet annett på thenne tijdt, uthan befalendes her med Gudt. Datum 8 Januarij [49].

Gripsholm den 9 Januari.

Svar till Jöran Hansson med uppdrag att underhandla med de närmast Salberget bosatta bönderna om hållande af grufvedel, allt efter hvars och ens lägenhet.

Riksregistr. 1549, I, fol. 6.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummit, Jörenn Hansson, att ther udi thin befallning någre smocke och välförmögende bönder skole boo, hvicke godt rådt haffve till att holle gruffvedell, effther the icke boo longt ifrå Salebergitt etc. Therföre är vår vilie, att thu medt samme bönder ther om förhandle skalt, så att the motte hvar holle enn gruffvedeell eller halff, så myckitt the förmächte att holle, ther om vij och vår tro tienere och secreterere Oleff Larsson vijdere befalett haffve, att han medt tig ther um vijdere handle schall. Ther thu veeth tich effther rätte etc. Datum Gripsholm 9 [Januari].

Gripsholm den 9 Januari.

Svar till Nils Ingesson angående byggandet af några båtar på Kongl. Maj:ts bekostnad och om ön Olkelotes läggande under Kumo gård m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 6 v.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Niels Ingesson, och giffver tilkänne, huru the äspinger och båther ther udi thin befallning skole giorde bliffve, så kunne vij lijde, att ther om motte så bestelles, effther som man tenckie kunde gagnetigast och best vare motte etc. Männ om same båther på våre egne umkost schole bygde bliffve, effther som thu begärer ther um vethe, kunne vij på thenne tijdt föge svare ther till, uthan vele frandelis ther um förtenchte bliffve etc.

Um then ö Olkelothe thu giffver tilkänne, äre vij väll tilfrijdtz, att honn under Cumegårdt liggie måtte, så att vij vår stodgongh ther uppå haffve kunde.

Vij vele och frandelis vare förtenchte um then tiende thu begärer tig till underholdt, när oss bliffver beske[de]ligen tilkänne giffvidt, huru myckit samme tiende sich belöpe kunde etc. Datum Gripz[holm] 9 Januarij anno 49.

Gripsholm den 9 Januari.

Öppet bref till allmogen i Helsingland och Gestrikland angående förbud för fogdarne att i hemlighet upptaga sådana mål, som rätteligen hörde hemma på tingen, och i hvilka endast häradshöfdingarne egde döma, samt om de senares pligt att föra domböcker och inlefvverera dem till Kongl. Maj:t.

Riksregistr. 1549, I, fol. 6 v. — Förut tryckt af Joh. Schmedeman i Kongl. stadgar ... angående justitiæ- och executionsärender, I (Stockholm 1706), s. 28—29.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder, oss elskelige våre trogne undersåther, som byggie och boo udi menige Hel-

singelandt och Gestringelandt, vår gunst och nåde tilförende etc. Vij haffve endelis förstååt, trogne undersåther, huru fast sielsindt thett bliffver handlett medt the sacker och ärender, som forefalle kunne, i thett att fougterne hemeligen förhandle och förlijcke sådanne sacker thenn menige simple almoge till tunge och besväring, som oppenbarligen på häredtztingett uthaff häredtznempdt och domaren borde medt rätte bliffve förhörde och ransackedhe, effther som vår svenske beschreffven lag medtgiffver och ther um uthvisser etc. Therföre haffve vij befaledt häredtzhöffdingerne udi hvart härede besynnerligen för sich (som vij och nu här medt ytterligere biude och befale), atth the på sådanne sacker aldellis godt acht och tilsynn haffve skole, så att fougterne icke någre sacker här effther understinge eller hemeligen förhandle skole, almogen till schade, uthan them vedt tingett medt lagen förfölle och udi häredtzhöffdingerness närvare förhöre och ransacke lathe, som sagt är och thet böör att skee; som vij och sammelunde förberörde heredtzhöffdingerne her medt alffvarligen biude, att the på alle sådanne sacker beskedelige domböcker holle skole och them årligen lathe oss tillhonde komme, så frampt the någet aff then häredtzhöffdinghe rånthe niuthe och upbäre vele, som på thet året falle kan etc. Hvarföre biude vij förskrifne fougter och befallningzmän, att the ingelunde här effther sådane hemelige och schadelige förlijckninger göre skole vijd våre strenge ogunst och vredhe, så att hvilken bonde thesligeste ther medt kan befunnen varda, dha schall hans sack icke thes mindre lijckeväll komme till en rätt ransackning på tijnget eller för häredtzhöfdingerne, som förskrifvit ståår etc. Datum Gripz[holt] 9 Januarij anno 49.

Same mening till Ångermannalandt och Södermanlandt och alt Nychöpingzlänn, Rodtzhaghenn; till Weszmannelandt, Westergöthelandt, Östergöthelandt, Smålanndt, Näricke och Uplandt etc.

Gripsholm den 9 Januari.

Öppet bref till menige man, som samlats till tjugondedagsmarknaden i Enköping, angående den dyra tiden, som allmogen sjelf förorsakat genom öfverträdande af Kongl. Maj:ts stadgar, samt rörande visadt förakt för rikets mynt, om varuprisens stegring och konungens räfst.

Riksregistr. 1549, I, fol. 7 v. — Förut tryckt af A. A. von Stjernman i Samling utaf Kongl. bref . . . angående Sveriges rikets commerce, D. I (1747), s. 1015—1018.

Vij Gustaff etc. tilbiudhe eder, oss elskelige våre trogne undersåther, frijborne, frälsijsmenn, prestmenn, köpstadzmann, bönder och menige almoge, som nu i nestkomende tiugundhedagz mareknaden udi Eneköpfung församlede bliffve kunne, vår gunst och nåde tilførende etc. Kære undersåther, som eder alle uthan tvill väll vetterligit ähr, hvadt umsorgh och svårtt arbethe vij udi vår regementztijt for alles eders och menige rijckiszens beste och longligit bestondt schuldt udi monge honde motte hafft och förevändt haffve, och besynnerligen haffve vij nu i någre framlijdne åår oss till thet högzte beflijthet och vinlagt, att köpenskapen motte komme udi ett gott lag och skick, så att all man, fattige och rijcke, motte bekomme sijnn nödtorffther, thenn enee aff thenn annenn, for ett skäligt och lijdheligit köp, them alle och menige rijckit till godhe och gagn, som och menighe rijcksens inbyggäre udi alle landzender thet samme aff oss offthe och titt underdåneligen begärett haffve etc.; hvarföre vij och udi thenn beste mening, som förschriwwit stäär, oss ther um vinlagt haffve, ändoch (Gudt bättrett) vårt store bekymber och arbethe haffver i thenn motten föge frucht schaffedt, som nogh för öghen ähr, uthann hvadt som i thenn motthen medt thenn menige mandtz samtyckie öffver hele rijckit haffver stadgeth bliffvedt, är alt sammens så gott, som thet aldrig hade

giortt varijdt etc. Therföre hvar nu så skeer, att utöffver sådanne olydsamheett, som i then motte hoss eder emottth våre och rijcksens almennelige beslutinger befinnes, eder någen svår eller dyr tijdt upå komme kan, eller någen annen besväringh, då haffve I till ingen annan vijcke eller vende skullen, uthan till eder sielffve, som våre budt och stadgar ohörsambligen öffver trätt haffve etc.

Ther näst förtencker eder väll, alle köpstadzmänn, huru offte vij personligen haffve handledt medt eder och undervijst, thäsligeste genom andre vår gunstige vilie och meningh ther udinnen förstå latijdt, um vårt och rijcksens nytte [o: mynte], så atth vij ingenn ringe besväring öffver eder i thenn motthen haffve kunne, att samme vårt mynthe bliffver så skambligen förachtedt och ringe värderett, som är, att våre köpmän vell ju ändeligen altijdt reckne två marck ortuger för en marcher lybske och fyre march för en daler och än undertijdenn mere, ithem nije öre emott en marcher räffvelske och icke bättre achte ett rundstycke än en pryske grosse etc., görendes egenom sådane falske räckning menighe rijckitt och alle thes inbyggere enn svår och obootelig schade, ändoch udi sanning befinnes, att två marcher ortuger äre fast bättre än enn marcher lybske, så och mere fijnt söloffver udi fyre marcher ortuger än udi änn daler, thet doch köpmännen icke så förstå vele eller kunne, uthan hängie all schaden in upå rijckit och förachte vårt eigit och rijcksens myntt och thett främende i högt prijs och värde holle, så att thet som medt rätte borde räcknet bliffve emott vartt mynthe icke högre änn två och tiughu öre eller någett lijtijdt bättre, var det i thet utsänke och fremende mynthe achtet så gott, som fyre marcher ortuger äre etc.

Så bliffver och förthenskuldt köpenskapenn och alt thet mann aff fremende landt haffve skall ther effther fatt och uprijst och härnäst så dyrtt värdett, att ingen

kann väll upväghe för peninger etc.; som och rijcksens mynt thär egenom här inbyrdes så förachtess, att hvar-kenn en eller annen vill upbäre thet, uthan alle rope och ville haffve varur, thet doch udi inthet rike eller landz-skap bruck eller sedvane ähr, uthan thenn, som haffver landzens mynt, han pläger och bekomme ther före thet han igenn haffver förnöden etc. Hvarföre biude och för-mane vij eder än nu, trogne undersåther, att I rätte edher sielfve i sackenn, latendes rijcksens mynt bliffve udi sitt rättthe värde, thesligeste geffz och gängze eder emellenn gongendes, så framt vij icke motte ther uthöffver straffe lathe, som tilbörigit är, och I vele undfly vår ogunst och vrede, hvar någon yttermere ther medt kann befun-nen och beslagen bliffve, ther upå vij och så våre fougther och ämbetzmän i thenn motte haffve befalet, att the schule haffve nöge acht och tilsynn. Ther hvar och en må vethe sig effther rätte.

Yttermere så vele vij och lathe eder förstå, käre undersåther, att uppå thet alle clagesaker och trätter, som eder emellenn vare kunne, måge räztligen förhörde och effther Sverigis lag åtskilde bliffve och hvar och enn vederfares thet, som rätt och skäll vare kan, haffve vij medt vårtt elskelige rijcksens råd tillförordnett nagre aff våre gode män innen rådtz och uthan, som nu i thenne vinther skole fare i hvar lagsagu och holle konungz räffst etc. Är förthenskuldt vår vilie och begären, att hvadt sacker och trätter I haffve, som elliest icke på häredtz-tingett slites eller åtskilies kunne, att I då lathe komme them fram för samme våre utskickede gode män. Då skall eder alle hvar i sijnn städt vederfares så myckitt, som rätt och skäll är och Sverigis lag medt giffver. Hvadt och samme våre utskickede gode män eder på våre vägne elliest undervijsendes och tilkänne giffven-des varde, att I och vele sättie tro och lijtt ther till och sådant hörsambligen som trogne undersåther effther-

komme och fulfölie, therudinnan skeer thet oss liufft och behageligt är. Gud befallendes etc. Datum Gripzholm 9 Januarij anno 49.

Gripsholm den 10 Januari.

Till Joen Olofsson [Gyllenhorn] med befallning att jemte Olof Larsson begifva sig till tjugonedagsmarknaden i Enköping för att der uträtta Kongl. Maj:ts uppdrag.

Riksregistr. 1549, I, fol. 9.

Vår synnerlige gunst etc. Effther som vij nu senaste, käre Joenn, handlede medt eder här upå Gripzholm um the värff och ärender, som I på våre vägne nu udi then tiugonedagz marckneden udi Enechöpung medt then menige man, som ther dhå församlede bliffve kunne, förhandle och bestelle skolle etc., såå är ännu vår vilie och begären, att I sampt medt vår secreterere och tro tienere Oleff Larsson samme våre ärender ther udi förskrifne Enechöpungz marckneden thill thet flitigiste bestelle och uträtte vele, och när I thet giort haffve, att I dhå vele giffve eder till oss, undervijsendes oss både um ett och annat, som ther förefallitt haffver etc. Datum Gripz[holm] 10 Januarij anno 49.

Gripsholm den 12 Januari.

Till Botvid Larsson [Anckar] med befallning att med anledning af hustru Margaretas böneskrift ransaka om, huru mycket penningar hennes man Bengt Hansson ännu vore Kongl. Maj:t skyldig.

Riksregistr. 1549, I, fol. 9 v.

Vår gunst etc. Veett Bottvedt, att hustru Margrethe Bencht Hanssons haffver variidjt här hoss oss medt en

supplicatie, lydendes um thet salt, som Bencht Hansson haffver leffvereret tich på våre vägne, så och um the pærtzeler, som wij honom länt och försträgt haffve etc. Så på thet thu kant förnimme, hvadt hans begärenn varijdt haffver, skicke wij tich samme supplicatie till honde. Och effther wij icke kunne lathe göre någon handell medt hanss hustru, effther han icke sielff tilstädtz ähr, så vethe wij och icke fullleligen, hvadt handell medt honom skeedt är um thenn deell wij honom länt och försträcht haffve. Dhärföre må thu, som best veett, huru sacken sig begiffvit haffver, handledt medt samme Bencht Hansson, att the summe wij honom länt och försträcht haffve, medt then utlåffvede ränthe, som ther upå löpe kann, bliffve recknede honom i bethalningen för samme salt, så longt som the sich försträckie kunne. Bliffve wij honom seden på samme salt någett schyllige, dhå må thu giffve oss thet (så och, huru thu medt honom um the andre partzler, för än thu gör någhet beslut medt honom, förhandlett haffver) tilkänne. Seden vele wij lathe tich vijdere förståå vår vilie och mening, um wij honom något yttermere försträck[n]ing [giffve vele], som han i sijn supplicatie begärendes ähr etc. Datum Gripz[holt] 12 Ja: anno 49.

Gripsholt den 12 Januari.

Svar till herr Gustaf [Olsson (Stenbock)], som begärt Kongl. Maj:ts råd angående den till Danmark förrymde Jöns Knutsson.

Riksregistr. 1549, I, fol. 10.

Vår synnerlige gunst etc. Käre her Göstaff, som I schriffve och lathe förståå um then Jöns Knutsson, som så förräthligen haffver vijckitt ifrå eder medt sijnn reckenskap och giortt eder sådane står schade, therudinnen

I ähre begärendes vårtt gode rådt etc., så känne Gudt, käre her Göstaff, vij äre ju thenn, som eder altijdt gerne till thet beste råde vele. Ändoch thett är nu nästen förseendt tilsagt, doch synes oss lijckeväll rådeligist vare, att I sielffve [rese] till Dannemarck, ther I förnimme han ähr, och besvärer eder thill thet högste um sadanne hans förrädtlige affthug, såå fåå I väll see och förnimme, hvadt rätt the danske eder uthöffver honom vele vijderfare och städie lathe, mere kunne vij icke göre till saccenn etc. Datum Gripz[hholm] 12 Janu: anno 49.

Gripsholm den 13 Januari.

*Till Nils Helsing med uppmaning att i Helsingland upp-
båda några goda murmästare och annat arbetsfolk för
slottsbyggnaden i Upsala.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 10 v.

Vår gunst etc. Som thu väll förtencker Niels, att nu snart tillstunder, att vår och cronones byggning i Upsala förhänder haffves schall, och ther till vill behöffves enn hoop muremeste[re] och annett arbethis folck etc.; hvarföre är vår vilie och befalning, att thu skaffer oss ther aff Helsingelant till samme bygningz behoff the meste muremestere och annett arbetes folck, som i Helsinghelant kunne stå tilbekomendes, som och för enn skälig lönn arbethe vele, förskickendes them seden till för:ne Upsala, så att the våre ther aller senest nu um nestkomende medtfaste tijdt. Hvadt deell the förtiene kunne, vele vij lathe giffve them till gode redhe, thet må thu holle them före etc. Datum Gripsholm 13 Januarij anno 49.

Gripsholm den 13 Januari.

Till Lars Pedersson att öfva noga uppsigt med Henrik Staffansson, att han icke måtte afvika ur riket.

Riksregistr. 1549, I, fol. 10 v.

Vår gunst etc. Effther oss förekomit är, Lasse Pederssonn, att Staffann Prijsses sonn i Suderköpfung, Hendrick Staffenssonn benempdt, achter medt thet förste hemeligen giffve sich här aff rijckitt medt alt thet han äger, men hvartt heden han sich seden achtetd haffver, thett kunne vij icke vethe etc.; hvarföre ähr vår vilie och allfvarlige befallningh, att thu hemeligenn och oförmärcht lather haffve ett flitigt och nöge upseende medt honom, så att¹⁾ sådanne hans upsått honom förtaget bliffwe motte. Ther thu och någett yttermere um samme hans väsendt i then motten förnimme kunne, att thu giffver oss thet tilkänne etc. Datum Gripz[holm] 13 Ja: anno 49.

Gripsholm den 14 Januari.

Till Lars Pedersson att ransaka rörande tvisten mellan Erik Pedersson och dennes hustru, Barbro.

Riksregistr. 1549, I, fol. 11.

Vår gunst etc. Veett, Lasse Pederssonn, att thenne hustru Barbru, Erich Pederssonns i Suderköpfung, haffver och varijdt här hoss oss och beretthet sacken um thenn trätte, som förbe:te hennes man och henne emellen varijdt haffver, fast annerlunde än Erich Pedersson gjorde, när han nu för någre dager var här för oss, så att vij hernäst icke fulleligen kunne rätte oss, huru then sack sig begiffvedt haffver, och kunne förthenskuldt så nu som tilförende icke annett schriffvet i thenn motten,

¹⁾ Ett *han* i originaltexten, som gör omening, är här uteslutet.

uthan att sackenn bliffver them emellem rätt ransackett, hvar thet icke alredhe skeedt ähr, och hoss hvilken parten skullen befinnes, thenn samme måå och effther Svärigis lag straffedt bliffve etc. Datum Gripz[hölm] 14 Januarij anno 49.

Gripsholm den 15 Januari.

Svar till Anders Håkansson med befallning att skicka 1546 års i Enköping liggande spannmål till Kopperberget att försäljas m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 11. — Förut (delvis) tryckt af C. G. Kröningsvärd i Diplomatarium Dalecarlicum, D. 3 (1846), s. 91—92.

Vår gunst etc. Som thu schriffver och begärer vethe vår vilie, Anders Håckenssonn, um then spannemåle i Eneköpingh, som lydher anno etc. 46 till, och vij seneste våre i then meningh att lathe honum komme up till Kopperbergit nu i vinther och ther föryttrenn, så äre vij än nu vijd samme mening och vele, att thu förskicke enn vijss trogenn och förständig karll medt samme spannemåle titt up, som ther kunde föryttre honom på vårt gagnn och beste udi godt koper, så att vij motte någon godt skääll bekomme för samme spannemåle etc.

Vij haffve och latijdt schriffve till Bottvedt Larsson, att han skall lathe haffve upseende medt thet malt, som thu schriffver um och udi Stockholm ligger, och framdelis i sommer vare förtencht att lathe föryttre, hvar thet best gelle kan etc. Datum Gripz[hölm] 15 Januarij anno 49.

Gripsholm den 15 Januari.

Till Botvid [Larsson (Anckar)] med befallning att hafva uppsigt öfver den spannmål, som Anders Håkansson låtit föra till en gillestuga i Stockholm.

Riksregistr. 1549, I, fol. 11 v.

Vår gunst etc. Veett Bottvedt, att effther vår landbofugte udi Upsala stigt, Anders Häckenssonn, oss genom sijnn schriffvelse förstå latijdt um någett affradtz malt, som udi en gilstugu ther i Stockholm liggie skall och han titt haffver komme latijdt, besvärendes sig, att samme spannemåle bliffver ther både aff mössz, rotther och andre ohyrer fast fördärfvedt och skamfärdt etc., therfore är vår vilie och befallning, att thu vilt lathe haffve godt acht och upseende medt samme spannemåle, att han anthere motte komme udi något annett gott och välförvarijdt huss, ther han ofördärfvedt udi liggie kunde, eller och att man tenchte till att lathe nu fram i vhaår komme någre lester aff samme spannemåle (besynnerligen then som leng[s]t legatt haffver) till Findlandt, effther vij förnimme, att spannemålen galler ther väll, (som är) toloff öre spannen eller och mere etc. Datum Gripz[holtm] 15 Januarij anno 49.

Gripsholm den 15 Januari.

Till Botvid Larsson [Anckar] dels angående straff för de skeppstimmermän, som lupit ifrån sitt arbete i Vadstena, dels rörande leverans af materialier till skutbygget derstädes och om ifrågasatt sänkning af Öxdjupet.

Riksregistr. 1549, I, fol. 12.

Vår gunst etc. Vij lathe tig och förstå, Botvedt, [att] the schipztimmermän, som i Vastena haffve bygt

the skuther till slotzens behoff, haffve skickett sich ther som enn skalkehop, bygt ille hvadt the haffve giortt, och meden Bulgrin var uthe och tingede medt almogen i Näricke, lupu the theres koss hitt up igen och lete arbete liggie, giffvendes här före, som vij förnimme, att ther skulle inthet mere värcke förhonden vare, ändoch ther var väll så mykit värcke tilstädhe, att the motte än dhå väll haffve bygt ij schuther uthaff, hvar the elliest ther till hade varijdt vällvillige. Så kunne vij väll förnimme, att the timbermän, som i Stockholm giffthe äre, göre oss föge gagnn ther nijdre, och förthenskuldt, hvar ther vijdere någenn yttermere sådanne bygning förhänder haffves skall, som vij och achte fram i sommer att lathe än nu sättie ther up ett par schuter, dhå motte man och tenckie till tu eller trij andre gode timbermänn. Så skole och thesse samme timbermen medt rätte bekomme någhet straff, för thet the så oloffvendhis loppo theres koss.

Vår vilie är och, Botvedt, att när Bulgrin skicker sitt budt till tig, effther hvadt deell som fattes till the schuter ther bygdhe ähre, som ähre seglenn och takillenn, dhå må thu lathe leffwerere honom aff vår skipgårdt så myckitt pordagell, att the kunne lathe göre segellen uthaff, thesligiste tu eller trij skippundt hampe, ther utaff the måghe lathe slå tackelenn. Ther rätte tich effther.

Thu vilt och tenckie till, Bottvedt, att thett Oxediupedt motte tillsängt bliffve, ee hvadt rådt ther till finnes kunde, förty vij förnime vell, att upå vårt och rijck[s]ens argeste äre åther någre prachticker förhonden, ee hvar the finnes igen. Therföre läg tig fliteligen vinning um, att samme arbethe motthe gåå för sich etc. Datum Gripz[holm] 15 Jan: anno 49.

Gripsholm den 15 Januari.

*Öppet bref för fogden Lars Ersson på Brunsbo angående
ansvarsfrihet för 1547 års räkenskap.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 12 v.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij gunsteligenn haffve tilgiffvitt och fördragit thenne vår fougte på Brönssboo, Lasse Ersson, hvadt deell han udi sijn befalning anno etc. fyretije siu udi sijnn reckenskap till achters bliffvin ähr etc.; hvarföre giffve vij vårt cammerråd och cammererere tilkänne, att the vethe sig här effther rätte. Datum Gripsholm 15 Janu: anno 49.

Gripsholm den 15 Januari.

Svar till Joen Bagge rörande åtskilliga skattepersedlar m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 13.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Joenn, och begärer vethe, om thu then vintherskatt aff thin befalning, som ähr kornn, rog och malt, skalt till Elffzborg leffverere, som vij tich senest befalthe etc., så äre vij ännu vijdt samme mening, att han titt komme skall och udi god huss välförvaredt bliffve.

Som thu och giffver tilkänne, huru¹⁾ then spannemåle, som i fiord till Elffzborg leffvereredes aff thin befalning, sold ähr etc., så synes oss, att samme spannemåle endelis för ringe och lätt föryttredt ähr. Dhoch må thet bliffve, som thet nu ähr. Män hvadt thu här effther till spannemåle för salt förytrends varder, må thu och vinläggie tig, um thu någrelunde kunde be-

¹⁾ Ett *thu* i originaltexten, som ger omening, är här uteslutet.

komme någhet mere för tunnan, än som thu fick i fiordt. Vij vele gerne vethe, [huru] myckitt salt thu haffver liggiendes vidt Elffzborg etc.

Um thet skatthakornn thu skriffver, äre vij och tilfrijdtz, atth thu lather bönderne mälthe i malt och giffve oss tynno för tynno.

Vijdere um then mathu, som är fläsk, smör, vij tig befalthe att lathe komme till Jöneköpingh, och thu begärer vethe, hvicken same mathu upbäre skall; så må thu skaffe tig ther i byn ett gott huss, ther välförvaredt liggie kunde, och sielff lathe haffve ther upseende medt; förty vij achte lathe församble ther fetalie thett meste vij kunne till någon bygning, som vij achte haffve ther förhänder.

Um thenn årlige fodring thu schriffver bönderne icke haffve rådt till att utgöre oxer för all fodringen, så äre vij tilfrijdz, att the lösse halffve fodringen för peninger, och then annenn halffpartt måge the giffve oxer före, som the sielffve begäre.

Sammelunde um thenn schatterog, som thu schriffver um, som ännu osoldt ligger udi Lödze, så vethe vij icke annedt svare ther thill, än att thu vinläger tig att föryttren i salt och ramer i then mottenn vår gagnn och beste thett ytterste thu kantt.

Som thu och giffver tilkänne, att bönderne begäre giffve oss malt för schatrogen och them (!) rog för gingärden, som i år faller; så kunne vij icke tenckie um thet bythe bliffver oss profiteligitt, förty vij achte ju altijd rogen bättre än malthet. Dherföre är oss inthet um thet bythet etc. Ther rette tich effther. Datum Gripzholm 15 Januarij anno 49.

Gripsholm den 16 Januari.

Skydds- och försvarsbref för Hans Thomasson, som gjort sig skyldig till mandrån.

Riksregistr. 1549, I, fol. 14.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att effther thenne vår undersåthe, Hans Thommessonn, haffver clageligen latijdt oss forstå, att han udi skade och clander för ett mandzslag kommenn ähr, i så motte att han udi nödvärnn stack en bonde benempdt N: i armenn, hvilcken seden i sex vecker aff annenn siuckdom, som ther till slog, död bleff, thett hann och seger sich sielff medt leffvendes vettner välbevijssse kunne; doch lijcke vällve lethen förbe:te dödes slägt och målsägender [icke] giffve sig tilfrijdz eller lath[e] sig medt honom förlijcke, än doch han till öffverflödt biuder them skälige bötther, ecke heller vele schökie lagenn medt honom, hvickitt oss synes icke skäll eller rätt vare etc.; therfore haffve vij aff vår synnerlige gunst och nådhe tagitt och anamedt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff tage och aname för[be:te] Hans udi vår konglighe hegn, värnn, frijdt och försvar och besynnerligen att hägne, fride och försvare honom för öffvervoldt och urätte aff för:ne then dödes molssägender; doch hvadt the medt Svärigis lag och genom en skälig ransackenn honum medt lag och rätt affvinne kunne, thet bliffver them oförtagit etc. Hvickit vij giffve våre fougter och befalningzmän och alle andre tilkenne. Datum Gripzholm 16 Januarij anno 49.

Gripsholm den 16 Januari.

Till Nils Tulesson angående Jochum Horns klagan rörande hans fordringars indrifvande.

Efter en i R. A. befintlig nyare afskr. af orig. i Arboga stadsarkiv.

Gustaff etc. Vår gunst etc. Veth, Nils Tulesonn, att thenne vår troo tienere Jochum Horn haffver klage-
ligen latidt osz förståå, att thenn Palm Fijtt, som haffver
thenn hammersmidie vid Köpfung, schall honom skyllig vare
till xv eller xvj^e marcher ortuger, som hann sielff yter-
mere veth tig underviise, huru thet sig haffver om samme
geld. Hvarföre är vår vilie och befalning, att tu hielper
honom, att hann till sin betalning af for:ne Palm Fijtt
komme motte, och påå thet hann tess vissere till samma
betalning komme kann, äre vij till fridz, att tu legger
tig någott alffvarligen i saken och händer aff samme Fijtt
forvissen eller borgann för samma summa. Så äre och
någre borgere i Arboga, som honnom skyllige äre, måå
tu och såå hielpe honnom till rette hoss them. Datum
aff vårt slott Gripsholm 16 Januarij anno etc. 49.

Spår af sigillet.

Utanskrift: Till vår troo tienere Niels Tulesonn,
vår fougte i Åkerbo herede etc. gunsteligen.

Gripsholm den 19 Januari.

*Svar till Severin Jute angående byggandet af en smedja
och en hammare i stadens ström vid Vesterås m. m.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 14 v.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Söffverin, och
begärer, att then Påffvell Chober skulle komme titt till
Vesterårs till atth besigthe thenn lägenheett vijdt Gännelss-

höge qvarnn etc., så såge vij heller, att then smidie och hammer thu giffver tilkänne om, motte ther vijdt Vesterårs udi stadzen[s] strööm upbygdt bliffve vijdt miöl-qvarnenn ther nu ständer, effther vij väll tro kunne, att på samme städt väll lägligit ther till vare skall etc. Doch må thu på våre vägne handle och förhöre medt Engelbriht udi Vad um för:ne Gennelsshöge, så att hann någett annett kyrckie godz udi Södermanneland ther före igen bekomme motte etc.

Vij äre och tilfrijdz att [giffve tig] the häredzretter thu begärer, som Lasse Olsson här till haftt haffver, på thet thu vårtt gagnn och beste thess villigere förfordre motte etc. Datum Gripz[holm] 19 Ja: anno 49.

Gripsholm den 19 Januari.

Till Måns Pedersson med befallning att ställa Nils Birgersson tillfreds angående den häradsrätt, som Kongl. Maj:t honom förunnat.

Riksregistr. 1549, I, fol. 14 v.

Vår gunst etc. Tich förtencer väll, Måns Pedersson, att vij tig tilförende haffve tilschriffve latijdt om thenn deell, som [thu] vår befallningzman på Gripzholm, Niels Birgesson, förholder aff thenn häredzrätt, som vij honom gunsteligenn unnt och förlänt haffve och honom medt rätte tilfalle skall. Ändoch som vij förnimme thu sådane vare schriffvelse ringe achter, uthan endelis förachtett haffver etc., så förundrar oss icke lijdtet, hvarföre tu sådant göre dierffves, och är än nu som tilforende vår alffvarliga vilie och befallning, att thu tencker till och ställer för:ne Niels Birgesson ther udinnen clagelöss och tilfrijdz och lather honom bekomme then deel, som honom aff samme häredtzrätt tillyder, sampt med all annen deell, som thu honom medt rätt plichtig och skyllig vare skalt, eller och

vij bliffve förursackede göre ther någett annet till sackenn. Ther tu tig fulkommeligen effther rätte veett vid våre ogunst. Datum Gripzholm 19 Januarij anno 49.

Gripsholm den 19 Januari.

Öppet bref för M. Erik Falck på en gård invid Skara, benämnd Tveta, som förut innehafts af de fattige, mot vilkor, att dessa erhöillo vederlag.

Riksregistr. 1549, I, fol. 15.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij gunsteligen unnt och förlännt haffve, som vij och nu medt thetta vår[t] öpne breff unne och förläne att(!) thenne oss elskelig vår tro man och undersåthe M: Erich Falck, ordinarius udi Schara, en aff the gårdar benempd Tvettha, liggiendes vijdte Schara, som the fatiga ther sammestädz här till haft haffve, doch medt sådanna skäll och förordt, att han åther skall vederleggie them annerstädz igen lijcke myckijn ränthe aff the godz vij honom gunsteligen förlänt haffve, som för:ne Tvetha gård skylle kan etc. Hvickit vij giffve våre fougther och ämbetzmän och alle andre tilkänne etc. Datum Gripzholm 19 Januarij anno 49.

Gripsholm den 19 Januari.

Quitto på silfver, som konungen i testamente erhållit af framlidne kaniken i Skara, herr Joen, och nu inlefvererats af M. Erik Falck, ordinarius dersammastädes.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt medt thenne vår quittance, att vij udi egin kongelige personne her opå vårtt slott Gripzholm thenn 19 Januarij anno etc. 49 annamedt och upburit haffve aff thenne oss elskelig vördeligh man, M: Erick Falck, ordinarijo i Schara sticht, ett

sölffstooop och en sölffskåäll, som voge tilhope en löde-marck, siu lodt och tu quintin, hvickit framlidne her Joenn i Gökim, canick i Schara, oss udhi thestementte giffvit hade etc. Hvarföre giffve vij förbe:de M: Erick Falck etc. Datum ut supra.

Gustauus.

Gripsholm den 21 Januari.

Svar till Per Brahe angående pågående arbeten vid Upsala samt om en gårds utgörande af Olands härad och af hela Roslagen.

Riksregistr. 1549, I, fol. 15 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve uthaff thin skriffvelse förstätt, käre Peder, um then lägenheett ther vijdt Upsala, som medt arbethet skulle för händer haffves etc. Så syness oss, att ther medt myckitt longsampt och försummeligen handlet bliffver och besynnerligen effther nu så long tijdt gott äckeföre varijdt och man föge lijckeväll udi then motte bestelt bliffver [∴ haffver]. Ther thu och lather förstå um then hielp, som aff Rodzslagenn och the städer Öregrundt, Östammer och Gäffle göres skulle till att förfordre arbethet medt, kunne vij väll lijde, att ther um och så motte bestält bliffve, som vij och thesligeste haffve latijdt schriffve till Ångermannalandt, Mädelpad, Gestringlelandt och Helsingeland och [∴ um] the meste muremestere och annett arbetes folck, som man ther till bygningz behoff bekomme kunde etc.

Vij äre och tilfrijdz, att then gård motte aff Olandzhärede och elliest aff hele Rodzlagen uttgjord bliffve, effther som thu ther um förstå lather och besynnerligen aff the häreder och sockner, som förlänt[e] ähre. Thet thu och så bestellendes varder etc. Datum Gripz[holm] 21 Ja: anno 49.

Gripsholm den 21 Januari.

Till herr Gustaf [Olsson (Stenbock)] att skicka en pålitlig person till Elfsborg för att der på Kongl. Maj:ts vägnar emottaga fogdarnes redovisning och uppbörd.

Riksregistr. 1549, I, fol. 16.

Vår synnerlige gunst etc. Vij gifve eder tilkänne, käre her Göstaff, att här haffve någre fougther ther aff Vestergötlandt varijd hoss oss och udi underdånighet förstå latijdt, att the kunne bliffve skilde och qvitterede för then deell, som the titt till Elffzborgz stadt aff theres befallningar på våre vägne uthaff theres upbördt leffverere skole etc. Therföre är vår gunstige vilie och begären, att I thertill någon god fortrogen karll förordinere och tilskicke vele, som [anammer] sådane leffverering upå spannemåle och annedt, eehvad thet helst vare kan, och ther före beskedelig reckenskap och undervijssning göre motte, så att oss i then motte någenn god skäll skee kundhe, och för:ne fougter icke haffve till att förvende, at ther ingen är på våre vägne, som sådand (!) upbäre skall etc. Datum Gripz[holm] 21 Ja: anno 49.

Gripsholm den 21 Januari.

Till herr Måns Johansson [Natt och Dag] och Axel Eriksson [Bjelke till Häradssäter] med befallning att begifva sig till påfvelsmässemärknaden i Norrköping för att der publicera Kongl Maj:ts bref och förhandla rörande de flere punkter, om hvilka konungens sekreterare, Clemet Hansson, skulle underrätta dem.

Riksregistr. 1549, I, fol. 16 v.

Vår synnerlige gunst etc. Effther vij väll tenckie kunne, her Måns Johansson och Axell Ersson, att ther

till Påffvelszmesse marckneden udi Norköpung varder en stoor försambling aff alle landzender tilhopaa kommandes etc., ther före är vår gunstige vilie och begären, att I eder ther häden förfoge vele, lathendes ther förkunne theette vartt medt följende breff, som vij här medt nu tilhonde skicke, thesligeste och the artickler och punchter, som thenne vår tro tienere och secreterere, Clemett Hansson, eder tilkänne giffvendes varder och vij honom befaledt haffve, att han eder skall ther om förstå lathe, så att thet almogen motte seden beskedeligen förhandlett bliffve etc. Datum Gripz[holm] 21 Ja: anno 49.

Gripsholm den 22 Januari.

Svar till Botvid [Larsson (Anckar)] angående Bengt Hanssons skuld, inventariet af salt, tionden från Hagunda, skattläggningen i Roslagen samt rörande leverans af kläde till Vesterås för drabanternas beklädnad m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 16 v.

Vår gunst etc. Vij hafve förstätt aff thin schriffvelse, Botvedt, um thet register, som giordt är på then deell Bencht Hanssonn oss skyllig är, sammeledes huru myckijtt salt ther nu tilstädes liggiendes ähr till inventarium och om andre lägenheetter thu ther medt tilkänne giffver etc. Så kunne vij lijde, att thet motte så bestelt bliffve udi alle motthe medt then spannemåle thu schriffver, effther som [thu] ther um tilkänne giffver, så att tijenden motte införes föruthen thet aff Hagunde, som till Kårberg eller annerstedtz förskickes skulle, och the kyrekie och preste landbönder thesligeste måge lösse theres affradt för en march ortug spannen etc.

Vij äre och tilfrijdtz, att thet motte förhandles medt thenn schattläggning ther udi Rodzlagen effther hvars och ens lägenheett, som han haffver åcker, eng och annen

god lägenheett till etc. Datum Gripzholm 22 Januarij anno 49.

Sammelunde är och så vår vilie, Bottvedt, att thu oförsumeligen lather komme till Vesterårs så myckitt svartt cläde, som thu tenckie kant till vår draffvanthers cledening behöffves vill, thesligeste halff saijen thet svartt är, som ther till tröijer behoff vare vill, så och någett gröntt clede, som under sådane tröijer till foder tienligitt ähr, schyndendes then Hans Skotte hitt till oss medt thet aller förste, att han tager motthet aff draffvanthers cledningz behoff, och at vij honom kunde undervijse lathe, huru same cledning skall giortt vare etc. Datum ut supra.

Gripsholm den 24 Januari.

Till herr Gustaf [Olsson (Stenbock)] rörande ersättning åt två bönder under domprosteriet i Skara, hvilka varit bosatta på Dillö, som nu blifvit af Kongl. Maj:t förlänt åt Sigurd Tursson, för utsäde och arbete, som de lemnat utöfver hvad lag ålagt dem.

Riksregistr. 1549, I, fol. 17 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij giffve eder tilkänne, käre her Göstaff, um thesse breffwijsere och våre undersåther, som här till upå enn gårdt Dillö vijdtt namn sittijdt haffve och här till under domproesterij udi Schara legatt haffve etc. Så effther vij samme gårdt Dillö nu förlänt haffve en benempd Sigärdt Tursson, äär förthen-skuldt vår gunstige vilie och begären, att I lijckeväll thet så bestelle vele medt för:ne Sigärdt, att han samme bönder förnöijje motte för theres arbethe och then säädt, som the såätt haffve öfver thet, som the elijest effther lagen göre borde. Sammelunde vele vij och förhöre och förskaffe, att för:ne bönder motte någon skääll vederfares för then gårdzle, städzle the utgiffvit haffve, anthe aff

biscop Svenn, som samme städzlöre upburit haffver, heller och offthebe:te Sigårdt, effther som I tenckie kunne som rätt och lijckeligist vare kunne. Ther effther I eder effther rättendes varde. Gud här medt befalendes etc. Datum Gripz[holm] 24 Januarij anno 49.

Gripsholm den 26 Januari.

Till M. Erik Falck angående rätt för honom att taga Brunsbo till sin sätesgård, emedan Kongl. Maj:t ej längre der för egen räkning vill hålla afvel, men med vilkor att ej göra något förfång för de fattige, som voro boende på den gård han för någon tid sedan af Kongl. Maj:t begärt.

Riksregistr. 1549, I, fol. 18. — Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2: H. 2 (1845), s. 328—329.

Vår gunst etc. Vij lathe eder förstå, M. Erick, att vij för synnerlige ursacker skuldt icke äre tilsinnes att lathe holle någon affvell på Brönssbo gårdt, som här till skeedt ähr, uthan att han heller må lydhe then gode man till, som på våre vägne ther udi then landzende ordinarus och vår tilsynes man udi sådanne sacker vare skall, och han ther sijn residentie och sättegårdt haffve motte etc. Therföre äre vij tilfrijditz, att I och så samme gårdt udi så motte beholle måge, och vele, att I eder ther heden förfoge skole, icke görendes the fatige någon platz medt then annen gårdt, som I nu senest aff oss våre begärendes och them tillyder. Ther I eder effther rätte vele etc. Datum Gripz[holm] 26 Jan: anno 49.

Gripsholm den 26 Januari.

Till Tuffve Skåning med uppdrag att uppgöra med en hammarsmed vid Hellestad, som visat sig oskicklig vid smidet, att återbetala hvad han bekommit i lön och ej gjort tjänst för, m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 18.

Vår gunst etc. Veett Tuffve Schoning, att thenne breffvijsere haffver variijdt här hoss oss och udi underdånighet förstå latijdt um then dell, som thu honom på våre vägne haffver försträckie och leffverere latijdt etc. Så effther han icke kan umghå medt then järnsmidning ther vijdt Hellestadhe, som skee borde, vele vij, att [thu] handler medt honom och så förskaffedt thet, att han igen bethale och förnöije oss för then deel han upburijdt haffver, ehvadt thett helst vare kan och han icke haffver giortt tienest före etc. Thu vilt och vare förtencht och hielpe sampt medt the andre våre fougter ther nijdere, att i Norköping motte någre gode huss upbygd bliffve, som vij kunne haffve våre spannemåle och varur udi och Erich Knutzson på våre vägne udi befallning haffver etc. Datum Gripz[holm] 26 Ja: anno 49.

Gripsholm den 27 Januari.

Öppet bref för Jochim Bulgrin på en gård med ett gammalt stenhuis i Vadstena stad i evärdlig tid.

Riksregistr. 1549, I, fol. 18 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlige gunst och nåde, thesligeste för välvillighet och hulle tro tieneste, som thenne oss elskelig vår tro man och tienere Jochim Bulgrijnn, vår befallningzman på Vastena, oss och vårt rijcke Svärige här till dagz troligenn giortt och beviijst haffver och än nu här effther yttermere göre

[och] bevijsse mhå och skall, haffve unnt och giffvit, som vij och nu medt thetta vårt åpne breff unne och giffve honom och hans efftherkomende ärfvinger till evärdelige ähge en vår och cronones gårdt mett ett gamalt steenhuss förfallett ther samme städz liggiendes i Vastena udi vår köpstadt, hvilkitt oss effther framlijdne Gudmund Guldzsmedt på cronones vägne lagligen tilfallett ähr etc. Hvarföre affhende vij oss för:ne gårdt och steenhuss medt stuffver, boder, vinckler, källere och all annenn lägenheett förbe:de gård och steenhuss tillyder och tillägne thet för[be:te] Jochim till evärdelige ähge, så att han ther medt effther sijn vilie sich och sine efftherkommande till nytte och gagnn handle, byggie och förbättre må och skall; förbiudendes här medt alle, som för våre skuldt vele och skole göre och lathe, att the icke i någe motte göre offthebe:de Jachim Bulgrin eller hans efftherkomende ärfvingher här emott hinder, platz eller förfong. Ther hvar och en sich effther rätthe veet etc. Datum Gripzholm 27 Januarij anno etc. 49.

Gripsholm den 28 Januari.

Till Botvid Larsson [Anckar] angående tullskrifvarens i Stockholm försummelse att lemna redovisning m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 19 v.

Vår gunst etc. Oss förundrar Bottvedt, att vår tulleschriffvere ther i Stockholm icke haffver giffvit oss tilkänne, hvadt han i tull på våre vägne upburijdt haffver, och hvadt partzeler thet vare kunne etc. Är förthenskuldt vår vilie, att thu på våre vägne så förhandler ther medt honom, att vij ther om motte beskedeligen berrettedhe bliffve etc.

Sammelunde att then cledeschriffveren motte komme hitt till oss medt sijn reckenskap etc. Datum Gripzholm 28 Januarij anno 49.

Gripsholm den 28 Januari.

Till Lasse Olsson med befallning att ofördröjligen till räntekammaren inkomma med 1548 års uppbörd.

Riksregistr. 1549, I, fol. 19 v.

Vår gunst etc. Är vår allfvarlige vilie, att thu medt thett förste giffver tig till oss, haffvendes medt tig the restantier och annen upbördt, som thu ståår tilbacke medt och leffvere[re] bör udi vår k:ge renthecammer ther aff thin befallningh etc. Datum Gripz[hholm] 28 Januarij anno 49.

Samme mening till Matz Tordzson, Jören Olsson, Erich Jönsson, Karl Ingesson, Erich Andersson, Tuffve Schåning och Svenn Andersson.

Vij haffve förstätt Lasse, att thu inge penningar leffvereret haffver udi vår kon:ge cammer för thetta förlidne åår 48; hvarföre är vår allfvarlige vilie och biude [vij] tig, att thu oförsumeligen förskaffer in udi förberörde vår renthecammer alle the penningar, som tigh för för:ne åår 48 leffverere böör. Haffver thu och flere åtherstäder för the andre åhr ijne medt tig oleffverer[e]de haffve skalt etc.(!) Datum Gripz[hholm] 28 Januarij anno 49.

Gripsholm den 28 Januari.

Till Hans Vilcesson angående skyndsamt utkräfvande af 1848 års fodring och dess inleffvererande i räntekammaren.

Riksregistr. 1549, I, fol. 20.

Vår gunst etc. Är vår vilie och befallning, Hans Vilcesson, att thu tig flitheligen vinläggie skalt inmane och inkreffvie vår fodring och vintherskatthen udi alle peninge partzeler pro anno etc. 48 och seden medt thet förste skynder samma fodring och vintherskatt till vår

kon:ge renthecammer, görendes härudinnen thet oss behageligit är etc. Datum Gripz[holt] 28 Ja. anno 49.

Samme mening till Göstaff Berg, Jören Hansson, Hans Halstz, Erich Hindersson, Lasse Biur, Lasse Trobo och Nijelss Knutzson.

Item samme mening till alle fougte i Upland.

Gripsholt den 28 Januari.

Öppet bref för Karl Holgersson [Gera] till Björkvik å ett hundra mark örtug årligen för hvar och en af de fyra välrustade hästar han åtagit sig att uppsätta.

Riksregistr. 1549, I, fol. 20 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij thenne vår tro man och tienere, Karl Hålgersson till Berckevijck, haffve tagitt och anamett, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff tage och aname honom udi vår tieneste och bestelling, att hann oss medt fyre vällrustede hester, harnisk och ther till så mange dugelige karler troligen tiene skall och altijdt vederredhe vare, när behoff görs och honom tilsagt bliffve kan etc. Ther emott haffve vij honom gunsteligen unnt och efftherlatijdt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och efftherlathe, att han årligen aff vår renthecammere på hvar hest ett hundrede march ortuger bekomme skall; thet och nu aff thette breffz dathe begynnes och angå skall, så att han och aff för:ne summa skall förpflichtig vare att holle och försörige sijch, sine hester och karle medt foder, måll clede och löönn thet beste honom mögeligit åhr etc. Hvickitt vij giffve vårt cammer rådt, cammererere och alle andre [tilkånne], att the vethe sich här effther rätte etc. Datum Gripz[holt] 28 Januarij anno 49.

Gripsholm den 28 Januari.

Till herr Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] och herr Gustaf [Olsson (Stenbock)] angående de klagomål några borgare från Lödöse anført dels öfver allmogen i Mark och Kind m. fl. härader, att den direkt och med förbigående af Lödöse stad utförde sina varor ur landet, dels öfver skatten m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 20 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij lathe eder förstå, käre her Steen och her Göstaff, att här haffve några Lösse borgere varijdt hoss oss, föregiffvendes, huru bönderne ther aff Marck, Kindt och elliest pläge myckitt söckie medt theres varur till Hållandt och Norige, så att the föge i then motten till köpz aff them här inrijckis bekomme kunne etc.

Så effther vij icke fullleligen vethe, huru ther um ähr, heller och att för:ne bönder för then skuldt på thenne tijdt icke haffve velett fare titt till Elffzborg för påstentzen skuldt, som ther va[n]ckett haffver, kunne vij them ther uppå föge svar giffve, och meden the till äffventyrs sådant udi then acht och mening förevänt haffve, att vij them för sådane orsack skuldt efftherlathe vilde flyttie staden igen titt, som han tilförende varijdt haffver etc. Doch måge I lijckeväll thet så förskaffe, att ther icke myckin utförning till Hållandt och elliest skee motthe, lathendes ther upå haffve nöge acht och tilsyn medt, thet beste mögeligit våre; thesligeste att then Claves Bilde motte icke heller driffve sijn handell här udi vårt rijke medt oxer, häster och annat sådant, som han sielff vill och vij förnimme myckitt skeedt ähr, effther våre undersåther icke tillathedt bliffver att söcke theres färdell ther udi Båhusslän och flere städtz udi Närige och Danne-marck etc.

Sammelunde haffve och för:ne Lödze borgere latijdt förstå um then schatt, som ther aff staden årligen utgå bör, att the icke schulle förmecht honom så står utgöre, som tilförende skeedt ähr, männ mantalet någett ringere och mindre nu vare skall än thet tilförende varijdt haffver. Så kunne vij och föge ther till svare, uthan vele, att I på våre vägne medt them um för:ne skatt handle vele, så att the honom utgöre, effther som manthalett våre och the hade magt och ämpne till etc.

Till thet sijdzste haffver och thenne breffvijsere, Peder Biörnsson, varijdt underdåneligen begärendes att bliffve förlossadt på någon tijd medt borgmestere ämbethet. Så kunne vij och föge vethe, hvadt gagn och profijtt förbete Peder Biörnsson udi samme embethe skaffett och giortt haffver, uthan oss synes, att the väll kunne begå sig medt två borgmestere till alle the sacker och ärender, som ther före falle kunne; ther om I och så bestelle vele, effther som I tenckie kunne bäst och lijckäst vare motte etc.

Ithem eder förtencker väll, käre her Gustaff, att vij någre reeser tilförende haffve latijdt eder schriftheligen tilbiude um någre huss, som vij gerne ther veedt slottet vilde bygde bliffve till vår spannemåle, salt och andre varur, som ther falle, ther till och våre fougter samtligan och synnerligen hielpe skole etc. Så förnimme vij, att ther är än nu föge tilgiortt. Ther före ähr vår vilie och gunstige begären, att I samt medt Steenn ther um fliteligen bestelle [och] handle vele, meden vintheren våre, så att the fougter, som något longt ifrå slottedt befalningen hade, motte och hielpe till elliest medt peninger och annedt, att samme huss ändeligen motte tillrede giortt bliffve, ther till och almogen förhielpe motte och therföre ingen försumelse tage vele etc. I vele och så, käre her Göstaff, lathe oss förstå, huru myckitt salt vij ther nijdre liggandes haffve etc. Datum Gripzholm 28 Januarij anno 49.

Gripsholm den 29 Januari.

Till Botvid Larsson [Anckar] angående åtgärder mot Jost van Hartz, hvilken af Peter Meess blifvit anklagad inför konungen.

Riksregistr. 1549, I, fol. 22.

Vår gunst etc. Veett Bottvedt, att Peeter Meess haffver oss medt sijnn schriffvelse besöckie latijdt um then Jost van Hartz, som ther udi Stockholm en tijdt legatt haffver etc. Så effther vij väll tenckie kunne, att han föge annat giort haffver en legatt och speijett och förkundskapet um alle lägenheeter, och vij förthenskuldt gerne såge, att han våre sijn väg däden ifrå Stockholm, som och icke annat till förmodende, um han än nu udi sijtt vilkor utkomme motte etc., så må thu honom städie, doch på våre vägne, udi en godt, fast och viss borgen, om ther någon våre, som vilde vare godt för honom och al then deell vij haffve honom till att tale, så att han tesligeste icke motte stämple något förräderije udi någon motte emot oss och rijekitt, anthen hemeligen eller uppenbarligen, uthan förholle sich aldellis rätträdeligen och så laget, att vij thill vår bethalning komme kunde etc. Datum Gripsholm 29 Januarij anno etc. 49.

Gripsholm den 29 Januari.

Till Gabriel Christersson [Oxenstierna] angående undersökning af skattläggningen i Roslagen, så att skatten rättas efter jordtalet.

Riksregistr. 1549, I, fol. 22 v.

Vår s[ynnerlige] g[unst] etc. Vij haffve förstätt, Gabriell, att thet går fast sielsindt och ulijeke till medt

then skatlägning ther i någre häreder udi Rodzlagenn, så att the monge, [som] full föge jordetall haffve, göre [icke] så myckit i skatten och medt gestningen, som the myckitt jord haffve etc. Therföre är vår vilie och befallning, att thu sampt medt flere våre gode männ och tienere, som ther till förordineret bliffve, vele vare theruthöffver och ransacke lathe udi hvarrt häredtzlag synnerligen för sich um för:ne skatlägning, och huru thet haffver sich medt theres jordetall, så att hvar och en motte ther effther läggies för skatthen, som han haffver jordetaledt till, effther som andre häreder kring om Upsala ther um är bestelt vårdet etc. Datum Gripz[holm] 29 Ja: anno 49.

Samme mening till Jachop Bagge, Össgöthe, Måns Pederssomm, Peder Erichssomm på Schäninghe.

Gripsholm den 29 Januari.

Till Germund Svensson [Somme] angående åtgärder för tillgodogörande af strömingfisket i skärgården.

Riksregistr. 1549, I, fol. 23.

Vår gunst etc. Vij haffve förstätt, Germundt, att strömingen går flux till ther nedere etc. Så är vår vilie och befallning, att thu på thine sijde vinlägger tich medt these nöther thu nu kant ostädt komme och elliest haffve thin budt uthe eblandt the andre fougther ther utt medt schäriegårdhen um någre gode fiskiere, som thu kunne brucke till samme fiskerij, så ath ther kunne försambles en hop medt ströming och förskickes en partt ther uthaff hitt up, effther som thu vår vilie ther um tilförende förstätt haffver etc. Datum Gripzholm 29 Januarij anno 49.

Gripsholm den 30 Januari.

Till Olof Trotteson dels angående herr Erik Flemings förläningar, som af Kongl. Maj:t förunnats hans enka, fru Hebbla [Siggesdotter (Sparre)], dels rörande förläggandet af ett antal hästar och knektar, om sändandet af en pålitlig person till det fögderi, som innehafts af Herman Fleming, och om inbetalandet af den rest, i hvilken Olof sjelf häftade.

Riksregistr. 1549, I, fol. 23. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. till upplysn. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 255—257.

Vår gunst etc. Som thu begärer vethe vår vilie, Oleff, um then förläning, som her Erick Fläming, öffver hvarss siell sig Gudt benåde, hafft haffver etc., så skall thu vethe, att vij gunsteligen haffve efftherlatijdt hans efftherleffverske, fru Hebble, att niuthe och beholle samme förläning i thetta 49 årett medt alle ränthe och upbördt, som aff samme förläning uthgåå bör etc.

Theett thu och begärer vethe, um vij tilsinnes ähre att lathe holle så många hester, nämplige thuhundrede, vijdt Ååbo slott och så thuhundredhe knechter, som vij tilförende skulle um talett haffve etc., ther upå kunne vij icke annett svare, än att vij icke fulleligen besijnne kunne, um thet sig så väll skicke skulle, män ther någon fara på färde våre för the rysser, dhå synes oss lijckere vara, att man någon annerstädtz funnet rådt att haffve samme hester och folck, så the bleffve liggiendes på medell vägen emellenn Vijborg och Åbo, hvar thet dhå lijckast vare kundhe, så våre the och altijdt nämbre i vägen, eehvadt på komme kunde. Hvickit thu yttermere medt the andre godemän berådslå vilt [och] skicke alle sacker som lijckast vara kundhe etc.

Vij äre och tilfrijdtz, att thu förskicker en godt, trogen karll i thet fögderijdt, som Härmen Fläming varijdt

haffver(!), hvilken tig kunde synes tiänlig eller skickeligist ther thill vare, effther vij nu på thenne tijdt ingen häden ther till skicke kunne. Doch synes oss för vår personn icke olicht vare, att man bruckede then Måns Iffversson i then befalningen, på någon tijdt tilgörendes, ther om thu och så [på] våre vägne medt honom handle vilt. Och förskicke [vij] tig fougthe breffvedt här medt tilhondha sampt medt en annen missive, som vij honom ther om haffve tillschriffve latijdt etc.

Vij haffve och endelis förstätt um then reckenskap, som nu udi vår räckninge cammere på nytt förhörtt ähr etc., och effther som oss är ther om tilkänne giffvit, förnimme vij, att ther medt sielsindt handlett och fast oachtsambligen är bestält vårdhet, som och ytterligere udi längden medt samme reckenskap väll förmerckies kann. Ther före kunne vij föge annat svare ther till, uthan att thu må vare förtencht och lathe än nu medt thet förste in udi vår renthecammer leffverere then dell, som udi så motte tilbacke står och synnerligen så mycket peningerne belangendes äre etc. Datum Gripz[holm] 30 Ja: anno 49.

Gripsholm den 31 Januari.

Öppet bref för hustru Ingeborg [Hansdotter (Ekeblad)] på Hornby om efterskänkandet af hennes framlidne mågs, Johan Frijss', skuld till kronan, mot vederlag af ett hennes arfvegods.

Riksregistr. 1549, I, fol. 24.

Vij Gustaf göre vitterligitt, att effter velbördig qvinne hustru Ingeborg på Hornby hafver underdånligen tilbuditt sigh att vilie vare i vårt minne och försone med oss för then summe penningar, nemligen 4000 mark, som framlidne hennes måg, Joen Frijss, blef oss skyldigh och til achtar på then rekenskap, som han oss uthi vår kong-

lige cammer för någre åhr sedan giordtt hade, så haffve vij af synnerlig gunst och nåde, så och för hennes underdånige och flittige bön skull öfversedt, tilgifvitt och fördragett henne på för:de hennes mågz vegne för:de summe penningar och ther hoss gunsteligen undt och effterlathit, som vij och nu med thette vårt åpne bref unne och effterlâthe, att hon frijtt och obehindritt må och skal arffligen annamme och optage al then arfvedeel i lössöre, boskap, afvel och allt annat, som för:de Joen Frijss haffver lathit effter sig, och effter thet ingen fins i slechten, som närmere är at ärfve honom på hennes dotters vegne ähn hon, så hafver hon ther emott för sådane gunst och nåder til en försoning uplathit och skencht oss, våre unge lijfzarfvinger och effterkommende til everdelige ägo et hennes rette arfvegodz, benembt Skoo qvarn, liggendes uthi . . . sochn med huss, jord, tomt, torpestäd, åker, eng, skog, fiskevattn, qvarn, qvarneström och allt annat, som ther til ligger i våthe och torre, innen byss och uthan, til att niute, bruke och behålle till everdelige äge. Datum ultima Januarij.

Gripsholm i Januari.

Qvittens på räntemedel, uppburna af borgaren Nils Ivarsson i Jönköping.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egin persone på Gripsholm thenn . . . Januarij anno 49 genom vår secreterer, Oloff Larsson, aff Niels Iffversson, borgere i Jeneçöping, nijtton ungerske gyllene upburit haffve, som var ränten aff the halffempte hundrede mark ortuger, pro anno 47 och 48, som vij honom länte och han änn nu inne medt sig haffver. Datum [Gripsholm then Januari 49].

Gustaus.

Gripsholm den 1 Februari.

Till Knut Ingesson angående den skuld, i hvilken Anders Pedersson häftade till konungen och om borgen för den samma.

Riksregistr. 1549, I, fol. 25.

Vår gunst etc. Veett Knutt Ingesson, att effther thenne breffvijsere, Anders Pedersson på Vijsingzöö, haffver nu udi någre åhr haff[t] aff oss till läns etthundredhe marck ortuger och vij gunsteligen än nu haffve undt honom dag till nästkomende midsommer att bethale samme penningar etc.; hvarföre åhr vår vilie, att för:ne Anders steller tich på våre vägne enn fast borgen och förvisning till atth bethale samme peninger udi vår kon:ge cammer nu innenn för:ne midsommer etc. Datum Gripz[holm] 1:a Februarij anno 49.

Gripsholm den 1 Februari.

Till Botvid Larsson [Anckar] med befallning att efter vissa försigtighetsmått vidtagande låta Lars Bårskärare komma till prins Erik, hvars sjukdom, messlingen, förvärrats.

Riksregistr. 1549, I, fol. 25.

Vår gunst etc. Vij lathe tich förstå, Botvedt, att vår käre sonn Erich haffver nu för någon förlijdin tijdt seden legatt siuck aff messlingen, ther aff han och en svolme udi sij[n] beenkalfve bekommit haffver, effther han endelis för tijdeligen i vädertt utgick, så att oss befruchter, att samme mesling haffver åther igen inslagit, ther svolmen synes etc. Therföre är vår vilie och befalning, att thu skynder Lasse Bårskärere hitt till oss medt thet aller snaraste, haffvendes medt sich sådane materialier och redskap, som tenckie kunne till slicht

siuckdom tienlig våre, doch så att han lijckeväll motte icke the cleder medt sich haffve, som han haffver varijdt hoss siuckt folck medt, och ther pestelentien vanckett haffver, bliffvendes thesligeste udi Taffzinge så lenge vij honom ytterligere giffve tilkänne, när han sich hitt till slotthet begiffve skulle etc. Datum Gripz[hholm] ut supra [1 Febr. 49].

Gripsholm den 2 Februari.

Till Knut Ingesson angående landgillet på Visingsö.

Riksregistr. 1549, I, fol. 25 v.

Vår gunst etc. Effther vij väll tenckie kunne, Knutth, att bönderne, som ther bo på Vijsingzöö, god lägenheet haffve skole, både till åcker, äng och fiskevattnn och elliest, så at the och mere ännu åcker upgöre och rödie kunne ytterligere än the tilförende haftt och haffve giortt landgille uthaff, therföre är vår vilie och befalning, att thu sampt medt heredzhöffdingen nu framdelis i vhår ther um granneligen ransacke vele, så att landgillet någet förmeredt, och the motte thet ther effther utgöre, som hvar och en hadhe lägenhet och tilfalle till och tu lijckeväll thenckie kunde them lijdeliger och drägeliger vare motte etc. Datum Gripzholm 2:a Februarij anno etc. 49.

Gripsholm den 2 Februari.

Till Philippus [Mårtensson?] med befallning att bättre sofra malmen [vid Östra Silfberget?], innan den rostades.

Riksregistr. 1549, I, fol. 26. — Förut tryckt af C. G. Kröningsvärd i Diplom. Dalekarlicum, D. 3 (1846), s. 92, der brefvet hänföres till Östra Silfberget. Jmfr G. I:s Reg. D. 19: s. 313 och D. 18: s. 829, af hvilket senare ställe framgår, att Philpus Mårtensson, som ännu i Juli 1847 var bosatt vid Svintunaberg, i Oktober s. å. försändes till Dalarne.

Vår gunst etc. Vij haffve förstätt, Philpus, att thu icke haffver åttskilt malmen, uthan lather thet onda medt

thet goda restas(!) tilhopa. Är förthenskuldt vår vilie, att thu här effther lather soffra malmenn väll grant ut effther hvar dagzbryttningen, hvart slag synnerligen för sich sielff, så att thet bliffver granneligen upmältt och schriffvit hvar dagzbrytning för sich sielff och lagt i en soffrerebodt och leggies så i rosta 100 heller 150 halffve tunner, och så atth hvart slag för sich rostes synnerligen och så smeltis tilhopa, och icke så fara och plumpa ther medt, som [thu] här till giortt haffver etc. Datum Gripzholm 2:a Februarij anno 49.

Gripsholm den 3 Februari.

Till Lasse Pedersson med befallning att låta Anders Persson få betalning för den humle, som blifvit honom afhänd.

Riksregistr. 1549, I, fol. 26.

Vår gunst etc. Veett Lasse, att thenne köpsvenn, Ander[s] Peersson aff Suderköping, haffver vår[it] och beclagett för oss um en säck humble, som thu haffver tagit honom ifrå och loffvet honom bethalningen före, thet doch icke skeedt ähr, utan thu förhaller honom i then motten för hvadt ursack skuldt vij ecke vete. Hvarföre är vår vilie, att thu lather honom bekomme till sijnn bethalning, ther thu icke älliest haffver någenn skälig ursack att haffve honom samme humble ifrå etc. Datum Gripzholm 3 Februarij anno etc. 49.

Gripsholm den 3 Februari.

Quitto på penningar, uppburna af slottsskrifvaren Peder i Kalmar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij på Gripzholm thenn 3 Februarij anno etc. 49 hafve upburit aff

Peder Schriffvere på Calmarne pro anno 48 för vårt mandatz öfverträdelse två portugalöser, en dubbelducat, en ungerske gyllene, item en rossennobbell, en engelott, två enkergyllen, hvickit förnempde Peder aff en dansk skepere Söffverin Pederson annammede, för thet Germundh Svensson lot hielpe hans schip aff ett grund etc. Datum [Gripsholm den 3 Februari 49].

Gustaus.

Gripsholm den 4 Februari.

Till Henrik Persson angående hans räkenskap, spanmåls skickande till Finland, smidet vid Hellestad, borgens tagande af kyrkoherden, herr Hans i Häradshammar, som fört oförsigtigt tal, samt om ett nödvärnsdråp af en konungens dräng vid namn Gunnar.

Riksregistr. 1549, I, fol. 26 v.

Vår gunst etc. Effther vij förnimme, Hendrick, aff theth register, som thu oss skickett haffver, att i våre åbodher vijdt Norköpung ligger enn hoop aff vår spannemåle, ändoch thu icke haffver åttskildt i partzelevijss, aff hvem samme spannemåle upburin ähr etc., hvarföre må thu vare förtencht att giffve ti[c]h medt thet förste hitt till oss medt thin reckenskap, görendes oss beskedelig undervijssning bådhe um same spannemåle och alt annedt, hvadt thu äger svare thill.

Och effther vij förnimme, att spannemålen gällar väll i Finlandt, synes oss icke urådeligit vara, att en part aff samme spannemåle nu fram i vhar att Findlandt förskickede bliffve motthe och ther föryttres oss till godhe etc.

Som thu och berörer, um oss så behageligt våre, att thet tackejärnn aff Hallestada skatt motte ther vijdt hammeren upsmidt bliffve i stångejärnn etc., thesligeste att bergzmän begäre lathe smide theres tackejärnn på vår

hammern och vele giffve oss hvartt ottende schippundt etc., ther äre vij och väll tilfrijdz medt, menn thet vij skulle holle them alle kollen frije, synes oss förmyckitt vare på vår umkost, dherföre må thu handle medt them, att the och komme hammeren till undsättning medt en hop kooll till same theres eigit smide. Och när thetta så förhandledt och i värkett stält bliffver, våre vij väll tilfrijdz, att thet rannevick(!) bliffver afflagt.

Vij haffve och förnummit aff [o: att] thenn kyrckieprest, her Hans i Hersamme, haffve[r] förtt någett sielsindt thaall ther nidere ibland klerijckerijdt, ther han ingen befallning upå hafft haffver etc. Hvarföre må thu aname honom i en fast borgen, haffvendes honom hitt up medt tig. Thesligeste att thu skaffer tig kundskap på the ordt han haffver hafft ther nijdre och elliest hvadt thu haffver emott honom, på thet man thess ytterligere kan komme under rättthe grunden och lathe ransacke, hvadt ther um i sanning vare kann.

Thesligeste um vår dreng Gunner, som kom i schade för Jacop Turssons tienere ther i Norköpping, så effther oss undervijst ähr, att han haffver giortt nödevärnn, må thu lathe honom fölghe tig hitt up etc. Datum Gripsholm 4 Februarij anno etc. 49.

Gripsholm den 5 Februari.

Till Germund Svensson [Somme] med befallning att oförmärkt hafva uppsigt öfver Jakob Horn, som begifvit sig från Stockholm och till Kalmar, samt att vaka öfver, att fogdarne i Kalmar län och på Öland i tid måtte inlefvadera deras medel och räkenskap.

Riksregistr. 1549, I, fol. 27 v.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummit, Germundt Svensson, att then Jacop Hornn är dragen ifrå Stockholm

och titt nijdt till Calmarne, ändoch vij icke vethe, hvadt han ther till att bestelle haffver etc. Thärför är vår vilie, att thu lather haffve upseende medt honom, hvadt han ther besteller, doch hemeligen och oförmercht, att han icke hemeligen motte skynde sich aff landett etc. Datum Gripz[holm] 5 Febr: anno 49.

Zedhell.

Är och vår vilie och befallning, Germundt, att thu allfvarligen handler medt the fougther ther udi Calmare läänn och på Ölandt, att the ingelunde haffve inne medt sich så store och monge restantier udi penningar och andre partzeler, som them bör att leffverere, uthan medt thet alder förste skynde thet ifrå sich, och att the ther före godt reckenskap göre motte etc. Datum ut supra.

Samme mening till her Birge Nilsson och Jören Larsson.

Gripsholm den 5 Februari.

Till Olof Harpare i Tierp med befallning, att han måtte begifva sig till Vesterås för att der hjälpa Severin Jute med uppsättande af en sågqvarn.

Riksregistr. 1549, I, fol. 27 v.

Vår gunst etc. Är vår vilie och befallning, Oleff Harpere i Tierpenn, att thu medt thet förste giffver tich till Vesterås, förhielpendes vår befallningzman ther sammestädtz, Söffverijn Juthe, att uppsättie och byggie ther enn sågeqvarnn, som vij honom befaledt haffve, att han ther skall upsätie lathe. Thetta thu ingelunde försume vilt etc. Datum Gripz[holm] 5 Feb: anno 49.

Samme mening till Anders i Härede vijdt Gäffle.

Gripsholm den 5 Februari.

Till Botvid Larsson [Anckar] angående åtgärder mot pesten och rörande en sändning mårdskinns och hampa.

Riksregistr. 1549, I, fol. 28.

Vår gunst tilförende etc. Vij skole väll tro, Botvedt, att hvar borgere ther i Stockholm vele lathe the huss stå öde och öpne och lathe ther dageligen bränne enerijss udi, som pestilentzien vancker udi och här till vanckett haffver, att näst Gudz hielp skulle pestilentzien väll åthervende och besynnerligen meden vintherenn ähr etc. Hvarföre ähr vår vilie, att thu thet så udi byn och på malmen bestelle skalt.

Sammelunde biudhe vij tich, att thu inge döde lather begraffve ther i bynn, anthen på kyrckegården eller elliest, uthan att ther motte elliest bliffve tilpyntet en städt på malmerne, ther begraffningen skee kunne.

Vij vele och, att thu förskicker hijt medt thet förste så monge samfongz mårder, som vij under enn jacke behöffe kunne. Thesligeste otthe æ hampe till våre egne fiskers nöttorfft, vethendes tig här effther rättthe etc. Datum Gripsholm 5 Februarij anno 49.

Gripsholm den 5 Februari.

Till Botvid Larsson [Anckar] angående tyg till drabanternas beklädnad.

Riksregistr. 1549, I, fol. 28 v.

Vår gunst etc. Som tich väll förtæncker, Botvedt, att vij tig tilförendhe haffve tilkänne giffvit(!) latijdt um våre draffvanthers kledningh etc., så såge vij gerne, att ther om och så nu medt thet förste motthe bestelt bliffve, vil[i]endes, att thu tig flitheligen vinläggie skalt både hoss

borgere och köpsväner om så myckit svartt arnisk, som till underdrächt till hosserne ätt samme cledningh behöffves vill, som är till thet minste till 220 alner, ehvadt man ther till finne kundhe; sammelunde så myckitt svartt halff saijen, som till tröijerne udi samme kledning behöffves vill, förskickendes sådant till oss medt thet alder förste oförsumeligenn etc. Datum Gripzholm 5 Februarij anno etc. 49.

Gripsholm den 5 Februari.

Till herr Gustaf [Olsson (Stenbock)] angående ett parti kläde, liggande i Lödöse, samt rörande anställandet af en pålitlig person, som kunde vara lämplig att hafva uppsigt öfver Kongl. Maj:ts varor i Lödöse.

Riksregistr. 1549, I, fol. 29.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve förstått, käre her Göstaff, att ther udi Lödöse skall vare något cläde, som Hareldt Larssonn haffver infördt och oss tilkomber etc. Så är vår gunstighe vilie och begären, att I nu, meden föredt ähr, vele förskicke samme kläde hijtt up medt thet förste etc.

Som eder och väll förtencker, att vij nu för någon tjidt sedenn lathe schriffve eder till, att I oss ther i för:ne Lödöse en förständig och trogen mann förskaffe skulde, som våre varur, som ther nijdere udi alle partzeler falle och leffvererede bliffve, udi befalning haffve skulde etc., så vele I än nu vare förtenchte ther till, att ther en tilskicket bliffve motte, anthen then Jörenn Schriffvere eller någon annenn godt mann, som I tenckie kunde ther till t[i]enligit vare motte, och att han sitt tilholdt ther på Elffzborgz slott haffve motte etc. Datum Gripz[holm] 5 Febr: anno 49.

Gripsholm den 6 Februari.

Till Germund Svensson [Somme] angående åtskilliga redovisningskyldiges uppsändande till konungen för räkenskaps afgifvande m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 29 v.

Vår gunst etc. Veett Germundt, att thesse våre undersåther, Bertill Diricksson och Niels Johansson, haffve oss än nu ingen undervijssning och reckenskap giortt på vårtt smör, varur, som the udi befallning här till hafft haffve etc. Therföre ähr vår vilie, att thu skyndher en aff them hitt up till oss medt theres böcker och register på för:ne varur, så att the motte göre oss ther um någen godt undervijssning. Thesligeste är och vår vilie, att udi lijcke motte bestelles skall medt stadtzschriffverenn ther i Calmarne och kyrckieherren ther sammestädtz, herr Jöns, att the och medt sijne register motte hitt up komme och göre reede och reckenskap för then deell them äger att svare till pro anno etc. 48. Sammelunde må thu och förskicke hitt up Knut Rijbbing och Cristiernn Iiffversson medt theres reckenskaper, att the thesligeste motte medt sich upføre the restantier och annedt, som them leffverere bör etc. Datum Gripsholm 6 Februarij anno etc. 49.

Som tich och uthan tvill vitterligitt ähr, Germundt, att thenn framlijdne Anders Jonsson, som vår fougte var udi Möre, var oss enn summa peninger skyldig, them vij och icke ännu alle igenn bekommit haffver etc., så må thu lathe ransacke, om ther i Calmare någetth tingist finnes, som honom tilkomber, atth thu thett på våre vägne anamer, thill thess vij för samme summa förnögde bliffve motte etc. Datum ut supra.

Gripsholm den 6 Februari.

Öppet bref för Jöns Andersson, borgare i Stockholm, angående rätt för honom att utan hinder inkräfva sina utstående fordringar.

Riksregistr. 1549, I, fol. 30.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att effther thenne vår tro undersåthe och borgere udi Stockholm, Jöns Andersson, haffver oss udi underdånighet forstå latijdt, att honom någon vetterligit schuldt och gäldt här i vårt rijke Sverige aff någre våre undersåther skall uthe ståå och lagligenn tilkomber, så väll effther någre döde och framlijdne, som the ännu lijffve, och han medt rätte i then motte haffver till att thale, begärendes förthenskuldt ödmiuckeligen aff oss vårtt breff och gunstige förschrift, på thet han sådane giäldt thess snarere och forderligere sig till godè inmane och upkräffvie kunde *etc.*, såå haffve vij aff vår synnerlige gunst och nåde honom sådant unnt och efftherlatijdt och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och efftherlathe, att han the schuldt och gäldt, som honom vitterligen och medt rätte tillyde kann, må och skall obehjndrett inmane, biudendes forthenskuldt alle, som för våre schuldt vele och skole göre och lathe och besynnerligen våre fougter, ämbetsmänn och befallningzmän, att the för:ne Jöns Andersson här emot inthet hinder göre skole *etc.* Datum Gripsholm 6 Februarij anno *etc.* 49.

Gripsholm den 8 Februari.

Till Lasse Pedersson angående upphandling af tyger till drabanternas beklädnad.

Riksregistr. 1549, I, fol. 30, v.

Vår gunst *etc.* Ähr vår vilie och befallning, Lasse Pedersson, att thu tig till thet flitigeste hoss borgerne

och köpsvenner ther udi Suderköping vinläggie skalt um thet meste halffsaijenn, macheijer och arnisk, alt svartt, som [thu] ther bekomme kundhe och vij gerne till våre draffventhers cledningers behoff nu medt thet förste haffve vildhe, förskickendes förthensskuldt¹⁾ för:ne partzeler aff för:de färge, åhm hann ther tillfongz våre, till vår stadt Västerås medt alder snareste egenom natth och dag, och ther hoss lathendes förstå, huru myckijtt aff hvart slag titt skicket bliffver, och uthaff hvem mann sådant bekomit hade etc. Datum Gripzholm 8 Februarij anno 49.

Samme menning thill Hendrick Pedersson aff Norby, Niels Tulssons(!) aff Arboga och Cöpinng, Söffverin Juthe aff Vesterås.

Gripsholm den 9 Februari.

Till herr Johan Turesson [Tre rosor] att så beställa, att bönderne i Vestrahärad gjorde arbete till Kronobergs slotts byggnad.

Riksregistr. 1549, I, fol. 31.

Vår synnerlige gunst etc. Som eder väll vetterligitt är, käre her Johann, um then bygning, som vij på vår gårdt Croneberg i Smålandt lathe haffve förhänder, att effther ther väll behöffves stoor hielp och dagzvercker, therföre haffve vij nu lathitt schriffve then menige man i Västre häredhe udi Smålandt ther om till, att the oss till samme bygning medt arbete och dagzvercke undsättning göre motte, så som vij och the andre umliggiende hereder haffve tilschriffve latijdt, att the och hoss them udi lijcke motte therudinnen schall bestelt bliffve etc. Hvarföre ähr vår gunstige vilie och begären, att I thet så medth edre fougther udi för:ne Västre härede så förskaffe vele, att bönderne lathe sich välvillighe befinne,

¹⁾ Orden *att thu* i orig., som gifva omening, äro här uteslutna.

effther som vår befallningsman på för:ne Croneberg, Niels Birgesson, vijdere ther um tilkänne giffve kann etc. Datum Gripzholm 9 Februarij anno etc. 1549.

Gripsholm den 9 Februari.

Till Nils Ryning med befallning att ej tillåta sin fogde göra bönderna, som upptagit hemman på kronans allmänning, något intrång.

Riksregistr. 1549, I, fol. 31.

Vår gunst etc. Oss är undhervijst, Niels Ryning, huru thin fougte nijdt i Smålandt vill välle och tilägne sich på thine vägne någre hemene och torpestäder, som vare undersåther haffve uptagit och byggt upå cronones almeninge, cronones schatt till förbättringh etc. Hvarföre ähr vår vilie och biudhe [vij] tich, att thu holler samme thin fougte alffvarligen före, att han aldels steller udhaff sådhane svencker och otilbörlige handlingher och lather våre fougter bliffve opuckadhe och vår undersåther tilfrijdtz, som sådane ödissmarcker uptagitt och upå cronones almenige bygt haffve, effther vij väll tro schole, att the opå ingen frelsses jordher i så motte bygt haffve, vethendes tig här effther fulleligen att rätthe etc. Datum Gripzholm 9 Februarij anno 49.

Samme mening till Hans Kyle.

Gripsholm den 9 Februari.

Öppet bref till allmogen i Sunnerbo härad angående dagsverken till Kronobergs slotts byggning.

Riksregistr. 1549, I, fol. 31, v.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder oss elskelige trogne undersåther, våre och cronones schattskyllige bönder, landboer och menige almoge, som byggie och boo udi Sun-

nerby, vår gunst och nåde tilförende etc. Käre undersåther, som eder allesamens vettherligit [är] um then bygning vij lathe haffve för händer på vår och cronones gårdt Croneberg, menige rijckit och synnerlige i thenn landzenden till beskärm och beskyddan, hvar någett fientligit upå komme och så aff nöden vare kundhe etc.; så vethe I väll sielffve, dannemän, att sådanne svår rijcksens bygning och arbethe icke väll kan driffves och fulkompnadtt bliffve, medt mindre rijcksens undersåther och undtsättning göre motte etc. Dhärföre ähr vår gunstige vilie och begären till eder allesammens, att I udi then motte vele lathe eder välvillige befinne, görendes oss framdelis i vhar och nästkomende sommer hielp och undtsätning hvar man för sig medt någre dagzvercker och arbetthe till för:ne vår gårdt Croneberg, som I och effther Sverigis lag thess plichtige och skylliche ähre till att hielp, upbyggie och förbättre cronones slot, festher och gårder, som och flere danne-männ udi the andre näst umliggiende häreder ther i Smålandt i thenne förlijdne höst och sommer haffve giort och theres arbetthe och dagzvercker ther till, effther som och vår befallningzman Niels Birgesson på för:de Croneberg eder ther um videre tilkänne giffve kan etc. Datum Gripz[holm] 9 Februarij anno etc. 49.

Samme mening till Össb[o] och Väsbo, Väster herredhe.

Gripsholm den 10 Februari.

Svar till Nils Birgesson angående Kronobergs slotts byggnad och tiondelösen, om några kronans hemman och torpställen, som några namngifna enskilda velat tillegna sig, samt om förhållandena i Danmark och Tyskland.

Riksregistr. 1549, I, fol. 32.

Vår gunst etc. Vij haffve förståätt, Niels Birgesson, aff thin schriffvelse om the lägenheeter thu giffver til-

känne medt bygningen, som ther haffves förhändher vijd
Croneberg etc. Så våre thet oss väll behageligt, att
samme bygningen motte någett skickeligen företages och
snart fuländes etc. Haffve och förthenskuldt latijdt schriffve
Germundt Svennsson till um thenn muremestere thu ähr
begärendes, effther vij endelis väll tenckie kunne, att ther
ingen synnerligh muring nu i thenne sommer udi Cal-
marne skeendes varder etc.

Thesligeste haffve vij och latijdt schriffve almogen
udi Sunnerbo, Ösbo, Väsbo och Västre härede till, att
the udi nestkommende vühr och sommer motte göre nå-
gen hielp och dagzvercker till samme bygning vijd Crone-
berg, effther som andre våre undersåther flere städtz
[giortt] haffve, och förskicke tich breffvedt här medt til-
hondha etc.

Om tijnden thu schriffver, som bönderne begäre
lösse för peninger, kunne vij föge annett svare till, me-
den thu icke ther hoss forstå lather, huru myckit the för
tunnen giffve vele, effther som skäll våre och thet uthan
vår skade tillgå kunde.

Vij haffve och forstått um the godtz och gårder,
som thu på våre vägne vederkendtz haffver, som then
hustru Margrete sich tilägne vilde. Så ähr vår vilie och
befalning, atth thu tich och vinläggie skalt om then gårdt
udi Rottenby, som Växö domkyrckie pantsatth ähr, så
att thu honom bekomme motte eller the peninger, som
ther uppå sich belöpe kundhe etc.

Um thee torpestäder, som thu schriffver, haffve vij
latijdt Niels Ryning och Hans Kyle schrifftheligen til-
biudhe, att theres fougther våre undersåther, som sådanne
torpestädher på cronones almeninger upbyggt haffve, in-
thet platz eller forfong göre skole etc.

Vij haffve och forstått um the tidender, som thu
skriffver ifrå Dannemarck. Så effther vij förnimme, att
nu om fastelagen skall bliffve en herredag hollen udi

Köpenhampnn, såge vij gärne, att thu hade titt vjsse bud ther hädhenn, förfarendes um alle lägenheether, ther macht uppå ligger, och besynnerligen om ther någre papistiske bischoper bliffve ingen [v: igen] insatthe, som vij förstått haffve, ther nu skee skall och papisterijdt åther upkomme etc.

Som vij och sammelunde väll lijde kunne, att then ljlle Claves sampt then annen Staffen Ersson motthe till Tyslandt på kundskap utskickede bliffve, ther om vij och så något grundligen motte bliffve förständigede etc. Datum Gripzholm 10 Februarij anno 49.

Tynnelsö den 12 Februari.

Till fru Ebba [Eriksdotter (Vasa)] angående försäljning af kronan tillhörig spanmål i Östergötland.

Riksregistr. 1549, I, fol. 33.

Vår synnerlige gunst etc. Käre moder fru Ebbe, vij haffve förstått aff eder schriffvelse, som I nu vår käre husfru tilhonde skickett haffve, om then spannemåle ther nijdre liggiendes ähr, som oss tilkomber etc. Så effther samme spannemåle ganske våått inkomit ähr och geller ther nijdre på thenne tijdt endelis väll, så kunne vij lijde, att hann sampt medt then tijende, som på samme ähr växthe, motte bliffve förtytredt, och ähr förthenskund vår gunstige vilie och begären, att I medt våre fougter, som ther nijdre befallningen öffver för:ne spannemåle haffve och hoss eder skole variijdt haffve, thet så bestelle vele, så att the vårtt gagnn och beste i then motte söckie och förfordre skole, och offthebe:de spannemåle väll såldt och förtyttr[dt] bliffve kunde. Therudinnen skeer thet oss liufft ähr etc. Datum Tynnelsö 12 Febru: anno 49.

Tynnelsö den 12 Februari.

*Till Lasse Pedersson angående några borgares i Söderköping
med kvarstad belagda varor samt om strömingfisket.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 33, v.

Vår gunst etc. Som thu skriffver, Lasse Pederssonn, och giffver tilkänne om någre borger[e]s godtz udi Suderköping, som arristeredt bliffvit ähr, meden thet icke vart schriffvet, när thet utskeppedes etc., så kunne vij [icke] annedt svare ther till, uthan att thu udi then motthe medt ther om handle må, effther som sacken sig kräffver och rätt vare kann etc., så att the sådane öfverträdelse tilböriligen effther laghenn straffede bliffve kunne. Doch haffve vij gunsteligen öfverseedt med then Ulff Pedersson udi Vastena um the 6 tunner smör han obeschriffven haffver latijdt inskiepe etc. Vij haffve och förstätt om thenn ströming, som ther fongen ähr, och såge gerne, att the andre våre fougter och befallningzmän, som ähr Joachim Bulgrijn udi Vastena, Peder Hööss på Linchöpingz gård, Oleff Michelsson på Thuna och flere, motte sammelundhe haffve theres folck ther uthe, medhen strömingen väll tilginge och hielpe till att salthe och tilhope samble, förskaffendes ther till sielfve så myckit kost och fethalie, som the ther uthe behöffve kunde. Thet thu och medt them på våre vägne udi så motte bestelle skalt etc. Män att thu någon ströming hitt up nu i vinther försk[i]cke skulle, synes oss icke rådeligit vare, för en öpit vattnedt bliffver, på thet bönderne icke medt store skiutzfärder skulle bliffve förtungede etc. Datum Tynnelsze 12 Feb: anno 49.

Kungsör den 16 Februari.

Till Per Brahe angående den i Köpenhamn beramade herredagen och rörande instruktionen för de sekreterare Kongl. Maj:t tänkt dit affärda.

Riksregistr. 1549, I, fol. 34.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve förstätt, käre Peder, att ther skall bliffve en herredag stonhdendes udi Cöpenhamn på fastelagz sönnedagh nästkomende, effther som thu och tilförende oss ther om haffver tilkänne giffvit. Så haffve vij för rådeligit anseett, att thitt motte någre våre tienere förskickede bliffve, som ther någerledis förfare kunde, hvad prachticker ther nu förhänder våre, och hvar uppå samme herredag gå kunde, och förthenskuldt affärdigett våre trogne tienere och secreterere, Oleff Larssonn och Jochim Burwitz, medt någre värff och ärender, effther som thenne inneluchte copia aff vår medgiffne instruction inneholler etc. Tu vilt förthenskuldt samme copie öfverläse och granneligen beväge, hvadt man them vjddere udi befalning giffve skulle till att uträtthe, thet man them seden en ny instruction kan tilkomme lathe, ther effther the sich rätthe hade, och sedhen oss titt betenckiende therom oförsumeligen medt thet alder förste förstå lathe etc. Datum Konungzör 16 Fe: anno 49.

Kungsör den 18 Februari.

Öppet bref för en del af bönderna i Åkerbo härad att fritt hafva husbehofs afverkning på Käglan.

Riksregistr. 1549, I, fol. 34, v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att effther våre undersåther, som byggie och boo i Ackerhohärede emellem

Oppåbro och Arboga, haffve oss udi underdånighet forstå latijdt, atth the haffve stoor brist och feell på tijmber-skog, vedebrant och annett, som the behöffve till theres daglige nottorfft och bygning etc., therföre haffve vij aff vår synnerlige gunst och nåde unt och efftherlatijdt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och efftherlathe, att the här effther moge och skole frije och obehijndrede hugge in upå Käglen theres tijmber, vedt och annenn nottorfft, som the dagligen behöffve till theres omkostnatt, doch undantagendes alle bärende trä, som i lagen förbudne stå etc. Hvilkit vij giffve våre fougter och befallningzmän och alle andre tilkänne etc. Datum Konungzör 18 Februarij anno etc. 49.

Kungsör den 18 Februari.

Till hertig Erik om hans och prinsessan Cecilias återvunna helsa och de öfriga medlemmarnes af Kongl. familjen befinnande samt om faran för den omkring Gripsholm smygande pesten.

Riksregistr. 1549, I, fol. 35.

Mijnn faderlige gunst och kärilige helse altijdt tilförende etc. Käre sonn, som thu oss genom thin schriffvelse forstå lather, att thett ähr bliffvit bättr medt tigh och thin käre syster Cicilia, thesligeste att the andre thine käre syskene ähre helbrögde och väll till passe etc., så höre vij thet altijdt gerne, och måge vij (Gudt thess loff) väll. Thesligeste ändoch Margrethe var någett svag och kränckelig aff sich, så ähr thet doch nu (thess Gudi skee loff) vordetth bätther medt henne, så att vij vele (näst Gudz hielp) innen få dager komma titt till Gripsholm.

Män som thu vjdere giffver tilkänne um then farlige siuckenn pestilentzien, som skall vancke allestädtz ther um kringh Gripsholm etc., så höre vij thet ogerne,

och är förthenskuldt min faderlige vilie och gunstige begärens, att thu sampt thine andre käre syskene icke umgås eller vistas, ther honn vancker, icke heller giffve eder myckit utt i väderet, uthan holle eder inne, thill thess Gud vill vij komme till eder etc. Datum Konungzör 18 Fe: anno 49.

Fiholm den 20 Februari.

Till Peder Höös angående forslandet till Salberget af det bly, som efter Linköpings domkyrkas brand kunnat hopsamlas, och hvarom konungen förut tillskrifvit herr Peter Caroli, m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 35, v.

Vår gunst etc. Veett Peder Hööss, att vij haffve latijdt schriffve her Peder Caroli till, som förstondere ähr för domkyrcken ther i Linchöpingh, att hann medt thetta budt skall senda oss hitt till vårt och cronones berg Salebergit så myckit bly han haffver ther bekommit effther branden i domkyrcken, effther vij haffve här förnödhnen etc. Hvarföre ähr vår allfvarlige vilie och befalning, att tu så bestellerett, att för:ne bly så myckit ther ähr i domkyrcken motte uförtöffvet bliffve förfordret hitt up. Vij vele i then steedt giffve them kopper igen, licke som vij ther um tilförende medt honom handlet haffve etc. Datum Fijholmen 20 Februarij anno 49.

Eskilstuna den 21 Februari.

Till Jöran Jönsson angående brytningen vid gamla Silfberget, om hvilken Lasse Månsson tillskrifvit konungen, att den icke lönade mödan.

Riksregistr. 1549, I, fol. 35, v. — Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomatarium Dalecarlicum, D. 3 (1846), s. 92—93.

Vår gunst etc. Veett Jörens, att Lasse Månsson haffver latijdt oss förståå um then bruckning vijdt gamble

sölffbergit så, att ther går mechta stor umkost på samme bruckning och tiläffventyrs löner oss icke möden igen. Derföre hvar man tenckie kunne, att ther våre ingen fördell på färdhe, våre bättre, att man funne rådt till att sättie bergzmän till samme bruckning och komme i en sambruckning, lijcke som vijdt Korebergett laggt ähr, att man seden gäffve them peninger för sölffverett the finge, och um så behöffdes, kunne man lijckeväll holle en deell eller två i gruffvenn medt them. Sammelunde mene och somblige, att then Vickagruffven och Ladegårdtzgruffven skulle legges tilhope um bruckningen, och malmen, som ther thoges, skulle föres till Ranckhytten etc. Så kunne vij icke tenckie, um thet skulle tage lag, effther ther skall vare något longth emellem. At tu förthenskuldt ville vijdere förfare ther om, vethendes seden giffve oss titt betenckiende tilkänne ther um etc. Datum Eskilstuna 21 Februarij anno etc. 49.

Eskilstuna den 21 Februari.

*Öppet bref för biskop Henrik i Vesterås på gården Näs
i Lilla Rytterns socken.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 36.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij aff vår synnerlige gunst och nåde, så och för välvilligheett och troskap, som vij städtze haffve befunnett aff thenne oss elskelig vördhelig man, biscop Hendrick i Västerås, som han och yttermere här effther medt all troskap emott oss och våre unge lifzärffveherrer, så lenge han leffver, sich skall befinne lathe, haffve unt och giffvit, som vij och nu medt thetta vårt öpne breff unne och giffve honom och hans rätte efftherkomande ärfvinger till evärdelige ähge enn vår och cronones gårdt benempdt Nääss, liggjendes i lille Ryttherne sockenn i Tuhundras härede och

Västerårs biscopzdöme, hvilken årligen skyller thu faatt järnn, föruthan all annen rå[n]tthe och affgeldt, som ther årligen affgå pläger etc. Hvarföre affhände vij oss och cronen för:de Näss gårdt och tilägne honum förbe:te biscopz(!) Hendrick och hans efftherkomande ärffvinger, [medt] huss, jordt, åcker, äng, fiskevattn, skog, skiull och all anner tiläger i våthe och torre, inthet undantagendes, som samme godtz nu tilligger och uthaff ålder tilligatt haffver till evärdelige äge etc. Hvarföre biude vij våre fougther, befalningzmän och alle andre nu varende och i framtijden tillkomende, som för våre skuldt vele och skole göre och lathe, att the icke göre förbe:de bisp Hendrick eller hans efftherkomende ärffvinger här emott någet hijnder, platz eller förfong vijdt våre ogunste. Och thess till ytterme[re] vijsse och bättre förvaring lathe vij hängie vårt secrett här nedan före, som giffvit och schriffvit ähr på Eskelstuna thenn 21 dagenn Februarij anno domini etc. tusende fyrahundrade fyre på thet nijendhe etc. (!)

Eskilstuna den 21 Februari.

Till Måns Jönsson med befallning att lemna Staffan Sasse 300 mark för bergsbrukets vid Dannemora behof och att inkomma med sin räkenskap.

Riksregistr. 1549, I, fol. 37.

Vår gunst etc. Är vår vilie och befallning, Måns Jönsson, att thu leffvererer och öffverantvardher thenne breffvijszere, vår undersåthe och borgere i Stockholm, Staffenn Sasse, thrijhundrede ma[r]ck ortuger, them han till bergzbruckning vijdt Dannemora berg på våre vägne utläggie skall, giffvendes tich thesligeste uförsumeligen till oss att undervijsse och beretthe, hvadt thu upburijdt och utgiffvit haffver, seden thu drog senest ifrå oss etc. Datum Eskelstuna 21 Februarij anno 49.

Strengnäs den 22 Februari.

*Till Botvid Larsson [Anckar] angående leverans af bly till
Salberget.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 37.

Vår gunst etc. Veett Botvedt, att vij förstått haffve aff vår befalningzman på Salebergit, Anders Ersson, att till Salebergz bruckning vill fattes flux bly, och ändoch han tich um sådane bly haffver anlanghe latijdt, haffver thu giffvit honom så försvar, att ther ähr inthet. Så förundrar oss, huru um samme bly bestelt ähr, effther ther nu inthett mere igen vare skall uthaff alt thet bly, som vij nu på någre åhr haffve inköpe latijdt. Vij hadhe och meentt I schulle så försörgrt oss medt bly nu i thenne framlijdne sommer, att vij ingen nödt ther um haffve skulle. Så vele [vij] förthenskuldt vethe gerne, huru ther um bestelt ähr, och huru myckit i thetta framlijdne åhr köpt ähr, och hvartt thet bliffvett ähr etc. etc. Datum Strengenes 22 Febru: anno 49.

Gripsholm den 25 Februari.

Öppet bref för bönderne i Kumla socken å 1549 års kyrkotionde till deras kyrkobyggnad.

Riksregistr. 1549, I, fol. 37 v.

Vij Göstaff etc. göre vitterligitt, att vij aff vår synnerlige gunst och nåde haffve unnt och efftherlatijdt, som vij och nu medt thetta vår öpne breff unne och efftherlathe våre undersåther i Kumbla socknn thill theres kyrckiebygningz behoff kyrckiedelen aff tienden, som nu udi thetta närvarende fyretije nije årett fallendes vardher. Doch medt så skäll, att prouesten och kyrckievärderne ther samme städtz skole vethe göre oss in udi vår kon:ge cammer en clar och beskedelig reckenskap, hvar till för:ne

kyrckie deell uttlagt och vändt bliffver etc. Hvickit vij giffve cammerådtt och cammererere tilkänne, att the vethe sich här effther rättthe, icke görendes våre undersåther udi Kumbla här emott någhen hijnder, platz eller förfongh etc. Datum Gripzholm 25 Feb: anno 49.

Gripsholm den 27 Februari.

Till Michel Helsing angående förlängd betalningstermin för Jöns Pedersons i Gatsarfvat skuld till Kongl. Maj:t.

Riksregistr. 1549, I, fol. 38. — Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomatarium Dalecarlicum, D. 3 (1846), s. 93.

Vår gunst etc. Veett Michell, att thenne breffvijsere, Jöns Pedersson i Gatsarffvit, haffver ödmiuckeligen begäret aff oss lengre dag och tijdt till att bethale oss then summa peninger, som han oss skyldig ähr. Så effther han oss altijd välvillig varijdt haffver till att upsöckie malm, som han sich än nu i förplichteg [!] haffver att vilie lathe sich udi thenn motte trogen befinne etc., dherføre haffve vij gunsteligen unt honom på samme peninger vijdere dag och tijdt, till thäss han oss them bethale kan, och vele, att thu honom på våre vägne sättier en lijdelig dag och termin före på samme bethalningh etc. Datum Gripzholm 27 Februarij anno 49.

Gripsholm den 27 Februari.

Till Lasse Eriksson med begäran om underrättelser angående de inventarier vid Brunsbo gård, som M. Erik Falck begärt att få disponera.

Riksregistr. 1549, I, fol. 38.

Vår g: etc. Veett Lasse Ersson, att oss elskelig vördelig man, M. Erick Falck, ordinarius i Schara, haffver genom sijnn schriffvelse aff oss ödmiuckeligen begärett,

att vij honom något aff alle partzeler, som ther äre på Brönsbo gårdt, till inventarium gunsteligen efftherlathe vilde etc. Så haffve vij icke kunnet giffve honom ther upå någett svar, för än vij få vethe, hvadt ther äre för partzeler. Är förthenskuldt vår vilie, att thu giffver oss medt thet förste tilkänne, hvadt ther upå för:ne Brönsbo udi alle partzeler tilstädas ähre, vare sich helst hvadt thet vare kann. Seden när vij ther um bekomme beskedt, vele vij vare förtenchte udi hvadt vij för:ne M. Erick ther utaff efftherlathe vele. Doch äre vij tilfrijdtz, att han må bekomme the svin, gäss och höns till ett inventarium etc. Datum Gripzholm 27 Februarij anno 49.

Gripsholm den 27 Februari.

Öppet bref för Clas Djurskytt i behaglig tid på sex tunnor af biskopstionden från Skölfoene socken.

Riksregistr. 1549, I, fol. 38 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij aff vår synnerlige gunst och nåde, så och för välvilligheett och hulle tro tieneste, som thenne vår tro tienere, Claves Diurskyttthe, oss och vårt rijcke Sverige här till dagz troligen giortt och bevist haffver och än nu här effther göre, bevijssse må och skall, haffve unnt och efftherlatijdt, som vij och nu medt thetta vårt öpne breff unne och efftherlathe (oss till enn behagelig tijdt) sex tunner aff biscopzdeelen aff tienden, som öffver alt Skylverne gäld och Gäszone härede i för:ne Västergötthelandt årligen falle kann, doch medt så skääll, att han troligen schall förhandle medt thenn villebrådt, som han ther nijdt [i] Västergotthelandt till vårt behoff bekomendes vardher, och älliest haffve upseendhe medt vår jacht ther nijdre, att oss icke motte skee någehen schal[k]heett ther medt, hvickit vij giffve vår fougther, befalningzmän och alle andre [tilkänne] etc. Datum Gripzholm 27 Februarij anno 49.

Gripsholm den 28 Februari.

Till Erik Hansson dels angående afradens lösande med penningar och spanmåls försändande från Östergötland till Stockholm, dels ock om räkenskapen samt om inventarierna vid Tuna gård och om Erik Jönssons gods.

Riksregistr. 1549, I, fol. 39.

Vår gunst etc. Som thu schriffver och giffver tilkänne, Erick Hansson, att bönderne ther udi thin befallning begäre lösse vårtt affradt för peninger etc., så äre vij ther medt tilfrijdtz, doch så att the giffve oss sex öre för spannen etc.

Män then annenn vår spannemålle thu rörer um, som vijdt Stäckeberg och udi Suderköpingh ligger etc., så vele vij så lathe förskaffe medt vår befallningzman på Stockholm, Botvedt Larsson, att han nu i våhr skall förskicke titt nijd någre schuther, ther medt samme spannemålle till Stockholm förskickedt bliffve skall etc.

Vij haffve och öffverseedt thet register thu oss förskickedt haffver. Så synes oss, att oss thett är icke aldelis godt skall skeedt udi årlige renthen etc.

Vij äre och tilfrijdtz, att thu lather then Oleff Michelsonn bekomme till Tuna gårdt så myckitt aff the partzeler, som thu tenckie kant han behoff haffver.

Thenn Erick Jönsson thu schriffver um må vell bekomme the godz igen, som honom tilkomme, när bärbönderne haffve utgiortt theres affredt och utskyller för thetta åhr etc. Datum Gripsholm 28 Februarij anno etc. 49.

Gripsholm den 28 Februari.

Till Severin Jute angående Per timmerman, som han begärt måtte komma till Vesterås, samt om kyrkotionden i Dingtuna, hvaraf bör behållas, hvad Kongl. Maj:t tillkommer.

Riksregistr. 1549, I, fol. 39 v.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Söffverin, och begärer then Peder Timberman här ähr vedt Gripsholm titt till Västerås till slotzens bygningz behoff etc., så haffve vij befalett Niels Birgesson, att han samme timberman nu medt thet förste titt skall komme lathe.

Män um then tiende thu lather oss förstå etc., kunne vij inthet annedt svare tich ther till, uthan att thu må beholle så myckit aff kyrckietiennden vedt Dingtuna, som oss tilkomber, doch så att kyrckien motte beholle någhett till hennes bygningh och nödtorfft etc. Datum Gripsholm 28 Februarij anno 49.

Gripsholm den 28 Februari.

Svar till Mauritz Olsson [Stake] angående den genom pesten förorsakade starka afgangen af de på Dal förlagda knektarne och om antagande af nya i de dödas ställe.

Riksregistr. 1549, I, fol. 40.

Vår gunst etc. Som thu schriffver och lather förstå, Maurijtz, att meste parthen aff våre knechter ther på Daal äre aff then pestilentienn, som ther vancker, döde bliffne, och begärer förthenskuldt vethe, um tu någre udi vår tieneste igen aname skalt etc., så äre vij tilfrijdtz, att thu antager udi vår tieneste the, som thu tenckie kant oss och rijckit dugelige och tienelige vare kunde, achtendes och förfordrendhis udi thenne och all annen motte, som vij tig umbetrott haffve, vårt gagn och beste etc. Datum Gripsholm ultima Februarij anno etc. 1549.

Gripsholm den 1 Mars.

Till herr Måns Johansson [Natt och Dag] och Axel Eriksson [Bielke] med befallning, att en af dem reser till Vadstena för att der tillsammans med Joachim Bulgrin undersöka om det behöfliga antalet slottsfolk och dess löande.

Riksregistr. 1549, I, fol. 41.

Vår synnerlige gunst etc. Käre her Måns och Axell, lathe vij eder förstå, att vår befallningzman i Vastena, Jachim Bulgrin, haffver schriffvit oss till och begärett någre peninger till att löne slotzens folck medt etc. Haffve vij förthenskuldt schriffvit honom till, att hann aname[r] the 500 marcher aff Vastena by, som borgerne ther sammestädtz oss plichtige ähre till samme bethalningh etc. Hvarföre ähr vår vilie och begären, att en uthaff eder, hvilken nu till Östergötthelandt tilstodde vahre kan, drager till Vastena, hielpendes till medt för:ne vår befallningzman att förhandle, [huru] myckitt arbetis och annett dagligt folck vij kunne haffve ther behoff att holle, och huru um theres lönn bäst handles kann. Thesligeste [huru] myckit på thenne löningh nu gå kan på hvar persone besyndlighenn etc. Datum Gripsholm prima Martij anno etc. 49.

Gripsholm den 1 Mars.

Svar till Joachim Bulgrin om de varor han sändt Kongl. Maj:t, om slottsfolkets i Vadstena aflöning m. m. samt om jerns anskaffande till samma slotts byggnad.

Riksregistr. 1549, I, fol. 41.

Vår gunst etc. The villebrodt, salte och färske, såå och thenn röding thu hitt skickett haffver, Jochim, äre hitt kompne och effther titt breff här undfongne etc. Um

the peninger thu begärer genom titt schriffvelse till att löne slotzens folck medt etc., till tess behoff äre vij tilfrijdz, att thu anamer på reckenskapett the femhundrede marcher, som Vastena by oss utfäst haffver. Doch ville vij tilförende haffve gerne register uppå och vethe, hvadt folck ther medt lönes skall, och hvadt ther uppå löpe kann, thet tu oss och så tilhände skalt komme lathe etc.

Vij haffve och så befaledt her Måns Johansson eller Axell Ericksson, att en there skall drage nu strax titt till Vastena och hielpe till medt tig att förhandle, [huru] myckit arbetes och annett dageligit folck vij kunne haffve ther behoff ther vijdt slotthet, och huru um theres lönn förhandles skall, på thet thu thess bättre kant tig effther att rättthe.

Thett järnn thuu begärer att komme till slottzens bygning aff Noreberg, våre vij och tilfrijdtz medt, doch effther thu inthet schriffver, [huru] myckitt järnn ther till behöffves vill, eller till hvadt nottorffter i partzelevijss, därförre må thu ännu ther um vijdere schriffve oss beskeedt, så skalt tu och bekomme ther um vårt breff till fougthenn på Norreskog etc. Datum Gripzholm prima Martij anno etc. 1549.

[Gripsholm] den 2 Mars.

*Till Anders Ersson angående Mats Mortenssons
i Barkarö sak.*

Efter orig. på papper i Riksarkivet.

Gustaff. etc. Vett Anderss Erichsson, ath thenne breffvjsere, Matz Mortensson i Barkerne, var hoss oss senest på Fijholmenn och underdanigen beklagendes seg för oss, hurelunde thu vilt sackfelle honum tijl nogre peninger för ett föge tingh schuldt, nembligh for nogre stycken brödt eller fijsk, som våre kockedrenger schulle

haffve forglömp*t* i hanss slede thenn tijdt hann var i skjutzferdt medt them, och segher segh haffva budet lag för seg för samme sak, ändog thu icke haffver velet stedije honum tijl laghenn etc. Så effther vij förnimme, ath thu haffver inge skäl tijl ath taga hanss peninger, haffve vij nådeligen undraget och geffvet honum frij for samme sak, forbijudendes tegh forthenschuldt, ath thu inthet bekymber eller platz schalt göre honum i thenn mottenn eller klandre honum vijdere for samme sak, effther ther fölijer ingenn vissordt medt etc. Ther thu mott[e] vette att rette teg effter. Datum aff vårt slott 2 Martii anno etc. 1549.

Utanskrift: Tijl vår tro tienere Anderss Erssenn, vår fougte på Örenn etc. gunsteligen.

Sigill.

Gripsholm den 6 Mars.

Till Olof Trotteson angående redovisning för tionden i Åbo län och det öfriga Finland, hvilken prostarne hade om händer, samt om försäljande af spannmål.

Riksregistr. 1549, I, fol. 41 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finlands häfder, D. 7 (1854), s. 257—258.

Vår gunst etc. Veett Oleff, att udi vår reckningecammer befinnes, att en part aff provesterne både ther i Abolän och flere städtz i Findlandt haffve nu på någre åhr tilgörendes icke så beskedeligenn eller tilfyllest giortt rede och reckenskap för thenn tijende, som the haffve hafft under händerne och väll förnödenn och the plichtige varijdt haffve. Derföre och våre cammererere icke vill [∴ till] någett fult beslutt medt the finske reckenskaper komme kunne. Hvarföre åhr vår allffvarlige vilie och befallning, att thu handler medt alle proesterne eller andre prester, som någon tiende, för hvilkit åhr thet helst vare kann,

i befalning hafft haffve, att the alle sammens giffve sich hitt uthöffver till vårtt cammerrådt um nestkomende S: Hendrickz tijdt medt sådanne theres reckenskaper och göre clartt för sich, och um the haffve ännu någett aff tijenden usoldt, att the och föryttre henne nu, meden säden gelder ther i landett, och att the haffve peningerne hijt udöffver medt sich, och må thu medt flere våre befalningzmän, hvilkitt(!) och ther um tilschriffne ähre, haffve eder rådt medt samme proester, huru ther um på vårtt gagnn, beste och lijkest må förhandlett bliffve. Thetta icke försumendes. Och effther vij förnimme, att spannemålen gälder nu väll ther i Findlandt, synes oss rådeligit vare, att thu medt redfougterne ther i landtet, så och flere aff våre fougther, tenckie och så på edre sijde till att föryttre enn heell hop aff then spannemåle, som I hondemellen haffve, ramendes i then motte vårt gagnn och beste thet ytterste I kunne, på thet vij nu framdelis bekomme motte någhenn summa peninger ifrå then landzenden etc. Datum Gripzholm 6 Martij anno 49.

Same mening till Måns Nielsson på Vijborg, Isack Nielsson på Thavestehuss, Göstaff Finck på Nyslott, Peder Svensk på Rasborgh, Niels Inghesson på Kumegårdt, Jöns Schriffvere på Borghå.

Gripsholm den 7 Mars.

Till Iufve Skåning angående bergsmännens vid Vångaberg begäran om utbyte af deras tackjärn mot spannmål samt om tillsyn med kolarne derstädes, att de tillverka god kol m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 42 v.

Vår gunst etc. Veett Thuffve, att vår troman och tienere, Jacob Thursson, haffver latijdt oss förstå, att bergzmennene ther på Vånga berg begäre bythe sich span-

nemålle för tackejärnn etc. Så äre vij tilfrijdtz, att thu seger provesterne till, som tijende haffve i befallning ther på bergett, så att för:ne bergzmän måge bekomme thenn tijende, som faller på vår deel vijd Vångebergh, och the giffve oss gott tackejärnn igen i bethalningen, och att thu så lagerett och oss skeer någon skäll medt thenn dell etc.

Så är vår alffvarlige befallning, att thu haffver sielff nöge upseende medt the koolare ther på bergit, så att the brende oss godt kool thill hammeren, och att the[t] ther förskijckedhis en besynnerligen godt karll till, som vachtede på the andre koollare. Thesliges, att thu och fliteligan handler medt bönderne, så att the hugge kolavedt nu strax i faste och bliffver seden liggiendes öffver sommeren och torckedis, så haffve vij thess mere fordeel uppå i kolningen än elligt, när the kola medt then råveden. Så mhå thu och alffvarligen hålle bönderne ther till, att the köre godt och gild vedt till kalamijlerne, effther som för:ne Jacob Tursson vijdere veet att undervijse tich, hvad mangell ther ähr på färde både medt käll och veedt, thesligeste hvadt annett vij honom mu[n]tligen befalett haffve etc.

Så äre vij och tilfrijdtz, att um bergzmennerne begäre något aff thet höött, som på Hussängen eller Borgzängen burijett ähr, att thu lather bekomme them aff samme höö så myckitt man ther aff umbäre kan för peninger etc. Datum Gripsholm 7 Martij anno etc. 49.

Gripsholm den 8 Mars.

*Öppet bref för Erik Pedersson i Kumla till behaglig tid
å tre pund korn af tionden i Turinge socken.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 43 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlige gunst och nådhe haffve unnt och efftherlatijdt, som

vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och efftherlathe thenne vår ländzman och tro undersäthe, Erich Pedersson i Kumbla udi Thuringe socken, (oss till en behagelig tijdt) trij pundt kornn aff tienden, som vijd för:ne Turinge kyrckie årligen falle kann, honom till en hielp och undsättning, så lenge han samme ländzmandzdöme förestår etc. Hvickitt vij giffve provesten och kyrckieverden vijdtt för:ne Turinge tilkänne, att the vethe sig här effther rette etc. Datum Gripz[holt] 8 Martij anno etc. 49.

Gripsholt den 8 Mars.

Till Axel Ersson [Bielke] angående Jöns Pederssons klagan, att hans morbroder Peder Ottosson olagligen till Måns Pedersson bortsålt en treding arfvejord i Slätten i Vestbo härad, samt om samme Måns Pederssons försök att slå under sig hela Slättens by.

Riksregistr. 1549, I, fol. 43 v.

Vår synnerlighe gunst etc. Vij giffve eder tilkänne, Axell, att thenne breffvijsere, Jöns Pedersson udi Sletten i Väsbo, haffver här för oss clagevijs beretthet, huruledes hans moderbroder, Peder Ottosson thersammestädtz, haffver olagligen soltt smålenske Måns Pedersson en trijding, som honom udi för:de Sletten arffveligen tillfalle skall, och ther uthöffver bliffver han fegdettt utaff för:de sijn moderbroder, thesligeste utaff Måns Pedersson, så att hann ingen frijd niuther för them, uthan moste holle sig vedt skogen, effther the haffve unsagt honom på liffvedt etc.

Sammelundhe haffve vij och förstätt, att samme Måns Pedersson vill egne sich hele byen Sletten under sich, ther sex eller siu gårdar är udi, menendes ville göre sig ther ett härresäthe uthaff. Så behager oss sådant föge ting, att han således iblandt annet sådant vill i så måtte

velle och riffver under sich våre och cronones godtz och gårdar oss uåttsporde, ändoch Sverigis lag thet icke effther lather. Therföre är vår alffvarlige vilie och begären, att I här um granneligen, som lagmannen ähr, ransacke vilt och holle same Måns alffvarligen före, att han sådant haffver fördrag, och att then bonde bliffve motte tillfrijdtz och ofegdett och komme till sitt eller fult viderlagh för sijnn trädhning igen etc. Datum Gripzholm 8 Martij anno 49.

Gripsholm den 8 Mars.

Öppet bref för fru Hebbla [Siggesdotter (Sparre)], herr Erik Flemings enka, på 1549 års ränta af de förlänningar, som i lifstiden innehafts af hennes man.

Riksregistr. 1549, I, fol. 44 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij aff vår synnerlige gunst och nåde haffve unnt och efftherlatijdt, som vij och nu medt thetta vårt öpne breff unne och efftherlathe, att thenne oss elskelig er^[1]ig välbördig qvinne, fru Hebble till Qvidie, vår mandz och rådtz, salige her Erick Flemingz efftherleffverske, öffver hvars siell [Gud] sig benåde, må och skall nu i thetta närvarende 49 årett frij och obehjndret niuthe, brucke och beholle all thenn förläning, som förbe:te Erick Flemingh aff oss och cronone gunsteligen i förläningh [hade], när han nu skildes ifrå thenne verden, anseendes then välvilligheett och tro tjeneste, som förbe:te Erick Flemingh oss beviste etc. Hvickitt vij giffve alle tilkänne etc. Datum Gripz[holm] 8 Martij anno 49.

Gripsholm den 9 Mars.

Till Botvid Larsson [Anckar] angående skattläggningen i fyra härader i Roslagen samt om de orter, dit skatte-spanmålen derifrån borde föras, och om vinterarbetet med utfyllningar i Ox djupet.

Riksregistr. 1549, I, fol. 44 v.

Vår gunst etc. Vij förnimme aff thin schriffvelse, Bottvedt, så och the register thu oss tilhonde skjickett haffver, huru then skattläggningen udi the fyre häreder i Roden tilgångin ähr, och för hvadt orsack skuldt I haffve efftherlatijdt them i Långhundredes härede, att the skulle holle aff hvarie fyre ortuger land jord en häst i thetta åhr och i the andre trij häreder en häst uthaff hvart öresland etc. Så är samme skatläggning oss icke obehagelig, äre och så tilfrijdtz både um hästestäderna, skattehööd och annett, att thett bliffver ther vijdt i thette åhr, effther som I nu medt them förhandlet och beslutijdt haffve.

Thernäst som thu och begärer vethe um skatthen och synnerligen um malthet och annen spannemåle, som aff Trögdt, Asund och Lagunda häreder, Stäcktz län och Tijerpen bör utgå, um han skall komme till Stockholm, effther han än nu icke inkomin ähr etc., ther till kunne vij inthet annett svare, än som thu haffver tilförende förnummit vår mening i then motte, att oss synes fast besvärligt vare, att en sådane hoop spannemåle skall alt samens komme titt till slotthedt, och thet selskap, som äre redesvenner, kornskriffvere och andre sådane flere skole allenest haffve under händerne och handle ther medt, som the sielffve vele, att vij aldrig vethe hvartt thet thager vegen, som här till myckitt skeedt ähr. Men thet thu kunde så lagett, att till sådane spannemåle bliffve någre gode huss förordnede, ther han kunde leggies in

udi och han icke komme thet selskap alt under händerne; dhå såge vij fast heller, att han komme till Stockholm, ther vij hade och best tilfalle att brucke vårtt beste medt honom, än att han skulle någon annen stadtz leffvererett bliffve, ther thu och så må vare förtencht udinnen. Vij såge och gärne, att thu ene gånge ville skaffe oss en rätt regell och undervijssning, [huru] myckit spannemåle slotthedt på ett åhr tilgörendes sig medt behielpe kunde till alle honde nottorffther, så och i alle andre partzeler. När vij thenne undervijssning beskedeligen bekomme motte, seden våre vij obesväredt att lathe komme titt, hvadt som vara borde. Thetta vij än nu endeligen så besteltt haffve vele.

Theett thu och begärer vethe, um skatten aff Roden skalle komme till Upsala, effthe[r] the liggie ther ne[r]mest till och the sielfve begäredt haffve, ther medt äre vij och så tillfrijdtz medt, doch så att fougterne skaffe sig sielfve huss, ther the på någon tijdt kunne haffve samme skatt förvaredt udi, till vijdere beslutt, effther vij icke äre tilsinnes, att han skall komme Matz Michelson under händerne, eller hvickin som befalningen ther på gården haffve skall etc. Datum Gripzholm 9 Martij anno etc. 49.

Och effther thet, Botvedt, att thenne vijnther är nu så stadig, synes oss fast nyttig och rådeligit vare, att thu lather medt all thenn magt, som thu kunde affstädt komme, arbethe ther vijd Oxediupett. Och synes oss, att samme arbethe skulle nu, meden vintheren ähr, bätther gå för sich, ther thett allffvarligen förethoges än thesemellem, och ther thet medt kister icke skee kunde, att man toge sig doch lijckeväll ett stycke före och lathe väckie issen på någre fampner longt och breett mijt i diupett, eller hvar tig kunde synes lijckast vare, och låthe släpe och före ther thill then meste och störste steen mögeligit våre och fülle samme steen ther udi. När thet

nesten fylt våre, att man åther toge sich ett annet stycke före i lijcke motte och så thet ene styckett effther thet annett, och när man sacken så fulföljde, hoppes oss thett kunde väll tage gott lag, hvickitt thu och så ändeligen vilt försöckie lathe, effther oss och rijckitt ligger ther ingen ringe macht upå. Datum utt in litteris.

Gripsholm den 9 Mars.

Öppet bref för Kristoffer Olsson, som blifvit sänd från Gripsholm till Kalmar med grefvens af Hoja hingstar, till konungens fogdar rörande underhåll på resan.

Efter afskr. i Smål. handl. (K. A.) 1549, N:o 1.

Vij Göstaffh etc. göre vijtterlijgit, atth thenne vår tienare, Cristoffer Olsson, är stadh i sijn rette resse medt edel och velboren herres, greffve Johans till Höija, ottha hijngster hedin ifran varth slotth Gripszholm och nedth tiill Calmar etc., hvar före biude vij vaare fougter, befalingesmen, lensmen och nempdamen, ther for:ne hijngzster hender tiill atth komme, atth the fodra och fremije them tiill thet beste medt höö och korn effter skelijgh vijs och karana medt nöttorfftijgh öll och matth. Ther och saa leglighetten tiil sijg[er], atth nåagijth aff vår fodringh ogesth[edt] är vedh vegerne, ther the framdragendiis varde, dåå måå han vell naagijth latta geste paa samma fodringh. Ther och ingen fodringh är, atth the blijffve daa afflande for landredh tvåå hester i gåården och intte mera etc., hvilcke vij geffve vååre fougter och befalingesmend tiill kenne, atth the vette sijgh her effter atth retthe, icke görendes her i motth någoth hijnder eller forfangh. Datum paa var sloth Grimpzholm (!) then 9 Martij anno etc. 49 under varth secreth.

Gripsholm den 11 Mars.

Till Botvid Larsson [Anckar] angående Jöran Bösseskytts lön och underhåll samt om hans uppförande, att det måtte blifva bättre än tillförene.

Riksregistr. 1549, I, fol. 46.

Vår gunst etc. Veett Bottvedt, att vij åther haffve tagit thenne Jören Bysseskyttare udi vår tienest för en bysseskytte etc. Therföre är vår vilie, att thu handler medt honom um hans lönn och underholdt, hvadt han årligen haffve skall, och holler honom alffvarligen före, att han sig villegigere och troligere udi vår tieneste brucke och befinne lather än tilförende skeedt är, effther tu vest väll, att han var en stor myntmackere och perlementhere, ther man god acht och tilsyn på haffve skulle. Ther man sådandt befunne, skulle thet icke ostraffedt bliffve etc. Datum Gripsholm 11 Martij anno 49.

Gripsholm den 11 Mars.

Till konungen af Danmark såsom svar på dennes bref af 18 Februari samma år angående internationella förhållanden.

Efter en i R. A. förvarad nyare afskrift af det i vecken skadade originalet i kongl. danska Riksarkivet.

Unnsere freuntliche dinste unnd was wir sonstent whiel mher liebs unnd guts vormuegen bevhör, grosmechtiger Konigk, freunthlicher lieber Schwager, Bruder und Nachpar. Wir haben E: L: schreibent zu Koldingen ahm 18 tag Februarij datirt empfangen, und daraus E: L: antzeig vonwegen etzlicher angestalten vorsamblung und bewerbung sampt fernern inhalt vornhomen. Und wollen darauff E: L: freuntlichen nicht vorhalten, das wir deshalb

unnd sonsth anderer gelegenheit nach unsere Secretarien, Joachim Burwitz unnd Olaff Larson, ahn Iro vorschickt, welche unsers vorhoffens nhumher ahn E: L: gelangt. Dieweil aber wir nicht grundtlich auss derselbtigenn E: L: schreibent nhamkundig zuvormergken gehabt, welcher orter und aus welchess bevhelich und durch whem soliche vorsamblung gericht, auch wohin aigentlich der zugk solt zuerwartenn sein, so wollen wir nicht zweijvelenn und darumb freundlich gebeten habenn, wes deshalb fernner ahn E: L: gruntlich gelangt, auch auff weithere articul unserer abgeschickten anbringent uns mit furderlichstem alle umbstendt und notturfftigen bericht zustellenn, so werden auch wir sonstent uns allenthalben wie dan anhero geschehen der gepuer unnd erfurderung nach zuschicken wissen. Was aber antreffent Rho:e (!) Kay:e Mat verhoffen wir, das wir uns nicht anderst vorhalten dan unvorweislich und Iro noch nijemantz unsers wissens zu gahr keiner unfreuntschafft ursach gegeben, wije auch dieselbtign hendele stehenn, das ist E: L: freunthlichen bewusth. Da aber E: L: ainign bericht fernner hedten oder ahn Iro gelangte, des wollen wir unns der Vorwantnus nach beyde bey unsere Secretarien und sonsth zu jeder anstossender gelegenheit deroselbtigenn E: L: aigentlich vormeldung vorsehenn, sovhiel auch beruerenth erledigung des Koningk Christiern und wie die sachenn sonstent bey Pfaltz voranlasth unnd schwebtenn. Unnd dann die vorsamblung deshalb solth gericht seynn, so habenn wir aus demselbtigen E: L: meynung noch denn grundt nicht grundtlich zuvornhemenn gehabt. Wir zweyvelenn aber nicht E: L: habenn darauff unnsere meynung hiebevhor vorstandenn, unnd vorsehenn auch unns gantzlich, E: L: werde es dermassenn richten, das es unns unnd u[nser]en Reichenn ohnne gefherdt seynn magk, sam E: L: sich solichens hiebevhor erpothenn unnd vor . . . . auch sonsth die vorwantnus erfurderenn, so [das] im fhal E: L: besorgung

nach die . . . . ng jegenn die Reiche angestalt erachtenn
wie E: L: werdenn zu den sachen auch getrachtenn . . . .
sich bey mherern Nachparnn, unnd furnemblichenn denn
Sehestedtenn vorgewist habenn, oder wie es darumb ge-
legenn denn unnserrn gleichfelligenn bericht thuenn, und
sonstent E: L: vhiel freunthliche unnd schwegerliche wijl-
pharung also unserm geliptem Schwagernn unnd Brudernn
zuertzeigenn seindt wir geneygt. Datum uff unnserrn
Schloss Griepsholm ahm 11 tage Marcij anno etc. im
49:ten.

Gustaff vonn Gots gnadenn zu Schwedenn, der Gottenn
unnd Wendenn etc. Koningk,

E. L. getrewe Bruder Gostavus.

Utanskrift: Dem grosmechtigenn Fürstenn, unserm
freuntlichen liebenn Schwagern, Brudern unnd Nachparn,
Hern Christian zu Dennemargk, Norwegenn, der Gotten
und Wenden Konigk, Hertzog zu Schleswig, Hollsteen, Stor-
marn und der Ditmarschen, Graven zu Oldenburg und
Delmanhorsth.

Sigillet skadadt.

Griphholm den 12 Mars.

*Till Georg Norman med befallning att jemte M. Olof i
Stockholm begifva sig till konungen för att rådslå om
de tidningar, som genom bref från konungen i Danmark
ankommit angående interim.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 46, v. — Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sve-
riges inre förh. under kon. Gustaf I, Afd. I: Bd 2 (1844—45), s. 329.

Vår synnerlige gunst etc. Vij kunne icke dölle för
eder, käre Jörgen Norman, att vij nu i thesse dager haffve
bekomit breff och schriffvelse ifrå K: Verde till Dan-
marck etc. Så effther thenne verdenes lop ähr nu farlig

och gesvin, besynderlig medt thet intherim, och för then skuldt oss aff nöden vare vill, att vij um förbe:de intherim oss medt tiden ville försee och berådslå etc., terföre är vår vilie och begären, att I oförsumeligen vele förfoge eder till oss, haffvendes medt eder M. Oleff i Stockholm, på thet vij motte få handle och berådslå medt eder um för:ne intherim, som oss och rijckit aller störste macht uppå ligger etc. Datum Gripzholm 12 Martij anno 49.

Gripsholm den 12 Mars.

Till Per Brahe med kallelse att infinna sig hos konungen för öfverläggning angående konungens af Danmark i afskrift närslutna bref.

Riksregistr. 1549, I, fol. 46 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij giffve tich tilkänne, käre her Peder, att vij nu i thesse dager haffve bekommit Kon:ge Verdes till Dannemarckz schriffvelse, aff hvilke vij sende tig här innelucht copier etc. Så effther våre och rijcksens lägligheett sig så begiffve, att samme schriffvelser behöffve vijdere att berådslå etc., är förthen-skuld vår gunstige vilie och begären, atth thu förfoger tig hitt medt thet snarest till oss, eehvar thu oss finnendes varder, på thet vij medt tig och flere våre gode män um för:ne sack yttermere berådslå kunne etc. Datum Gripzholm 12 Martij anno etc. 49.

Gripsholm den 12 Mars.

Till Botvid Larsson [Anekar] angående Tord Bagges begäran att erhålla penningar för kongl. skeppsbyggeriets i Vestervik behof m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 47.

Vår gunst etc. Veeth Botvedt, att Tord Bagge haffver giffvit oss schrifftheligen tilkänne, huru vår skipz-

bygningh vijdt Västervijck tilgår, och sende vij tig breffvet här innelucht tilhondha, ther aff varder thu oss (!) förnimmendes, at han ähr någre peninger begerendes, så och enn skippere etc. Så effther vij föghe kunne bekymbre oss medt thenn saack, må thu tenckie till, att han någerstedtz motte bekomme något till peninger, så myckit som ther behöffves vill och icke mere. Tu må och så schriffve honom titt betenckiende till både um ett och annett, så att vij bliffve then sack obekymbrett. Thu vilt och så förskaffe honom titt nijdt en skeppere, som han och begärer, medt hvad annett som thu tencker (!) kantt, ther nijdt förnödenne vare vill etc. Datum Gripzholm 12 Martij anno 49.

Gripsholm den 12 Mars.

Öppet bref för borgaren Lasse Knutsson i Söderköping på sju pund biskopstiondespanmål från Å socken.

Riksregistr. 1549, I, fol. 47 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff vår synnerlige gunst och nåde haffve unnt och efftherlatijdt, som vij och nu medt thette vårtt öpne breff unne och efftherlathe thenne vår tro undersåthe och borgere i Suderköping, Lasse Knutzson, (oss till en behagelig tijdt) siu pund biscopzdelan aff tijenden, hälfften rog och hälffthen kornn, som vijd Å kyrckie udi Östergötheland årligen falle kann etc. Hvarföre biude vij proesten och kyrckievärderne vijd för:ne Å kyrckie, att the vethe sig här effther rättthe etc. Datum Gripzholm 12 Martij anno etc. 49.

[Gripsholm den 12 Mars.]

Till Olof Jönsson angående det byte, som Jöns Bonde gjort med Kongl. Maj:t om Rackeby, men nu velat hafva ogjort, samt om inställelse hos konungen m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 47 v.

Vår g: etc. Som thu berörer, Oleff Jönsson, att Jöns Bonde begärer ryggie thet bythe, som han haffver gjort medt oss um Rackeby etc., så förundrar oss storligen, att thu dierffves sådant schriffve, all then stund vij väll vethe, att så icke ähr, och ther han än fast begärede att ryggie samme bythe, kunde han tiläffventyrs finne oss i thet sinnett, att vij ther till icke ubenägne våre, kunde och skaden så snart vare på hans sijde, som annerstädtz. Så må thu på en annen tijdt haffve fördrag att schriffve sådant, ther ingen sanning medt fölier, eller ther förtienes så föge tack uppå etc.

The andre artijckler thu berörer kunne vij föge svare till på thenne tijdt, effther oss synes fast lijckere, att thu hade sielff kommit hitt up och tagitt beskedet här hooss våre cammerråde uppå same värff och ärender och icke alle sådanne sacker göre oss och bekymbre, hvickit thu än nu så bestelle vilt. Thet våre nu och väll härnest tijdt, att thu komme hitt up och gjorde tijn reckenskap etc. Datum [Gripsholm 12 Martij anno etc. 49].¹⁾

Gripsholm den 12 Mars.

Till Botvid Larsson [Anckar] angående Oxdjupets sänkande samt om Kongl. Maj:ts ålfiske vid Skeen(?) i Sunnerbo härad.

Riksregistr. 1549, I, fol. 48.

Vår gunst etc. Vij schriffve tig för någre dager seden till, Botvedt, vårt sijne och mening um Oxediupett.

¹⁾ Brevet, som är odat., har sin plats mellan två skrivelser med denna datering.

Så äre wij än nu vijdtt samme meningh, atth hvar samme arbethe bliffve nu i thenne starcke vinther manneligen företaget, skulle thet väll gå för sich. Hvarföre ähr vår vilie och begären, att thu schriffver oss ett vist beskeedt till, huru thu achter tage sacken före i then motten, förty oss ligger dråpelighenn macht upå, att samme Oxediupe motte bliffve säncht, förty wij höre så många sielsinde och farlige prachticker emott thetta rijcke, att väll förnöden och rådeligenn våre, att wij svenske hade våre sacker i godt acht och tenckie och så någett yttermere att försträckie oss, än nu skeer hoss en partt.

Thernäst lathe wij tig och förstå, att udi Synnerbo i Smålandt är ett mecktigt skönt ålefiske, som oss tilkommer, ligger vijd Skonn. Och ähr ther icke väll tilfalle att haffve ålekijster för strömin skuld, som faller ther fast strijdt. Dherföre äre wij till sijannes att lathe brucke samme fiskie medt laner, så finnes ingen ther nijdre, som veett sättie eller göre the laner medt någon fordeell och thom vare bör, medt mindre wij lathe skickie någon titt nijdt, som thess förståndt haffver. Hvarföre ähr vår vilie, att thu oförsumeligen sänder en, som haffver förstånd ther upå, så att han kunde nu strax tage mått aff strömen och seden lathe binde och tilrede samme laner och seden achte fiskett, som thet sig bör etc. Datum Gripsholm 12 Martij anno etc. 49.

Gripsholm den 13 Mars.

Till Hans Kock angående försträckning till Joachim Burvitz af sextio daler på de varor köpmannen Harald Larsson från Nylödöse för Kongl. Maj:ts räkning hos honom lemnat.

Riksregistr. 1549, I, fol. 49.

Vår gunst etc. Ähr vår nådige vilie och begären, Hans Kock, att I vele leffverere thenne vår tro tienere,

Jochim Burvijdtz, till sextie daler aff vårt godtz I handemellenn haffve, som vår undersåthe och köpman i Nylösse, Harald Larsson, ther hoss eder nijdsatt haffver, och hvar samme godz icke ännu föryttredt ähr, dhå må I lijekeväll schaffe samme Burvitz så många daler och åther anamme eder bethalning aff samme vårt godz, när thet nu föryttredt bliffver etc. Datum Gripzholm 13 Martij anno etc. 49.

Stockholm den 14 Mars.

Till Severin Jute angående förskoning från borgläger, om böndernas i Norrbo socken begäran att få lösa deras skattehö med penningar samt om spanmål till två murare, som begärt sådan.

Riksregistr. 1549, I, fol. 49.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Söffverin, och begärer, att vij ville skone tig medt borgeläger nu i thenne tilstundande sommer och beclager tig um höö etc., så skole vij icke tro, att ther så lijten rådt ähr till, som thu schriffver, effther nog vetterligit ähr, att ther är god engebooll till slotthedt, att näppeligen någerstedz bättre vare kan. Therföre behöffver thu icke så hårdeligen beclage tig om samme höö. Doch kunne vij väll lijde, att thu i thetthe ähr bliffver medt same borgeleger förskonedt, hvar thu elliest någett annedt arbethe förhänder haffve vill etc.

Sammelunde rörer thu och om bönderne i Norbo sockenn, som begäre lösse skatthehöödt för peninger, effther the haffve ond rådt till höö. Så äre vij och väll tilfrijdtz ther medt, doch kunne icke tro, att the alle schole haffve sådane höönödt. Dherföre ähr likkast, att the som haffve rådt göre utt hööd, att thom bliffver icke efftherlatijdt löset för peninger, menn the som ingen rådt haffve måge väll lösett.

Om the 6 pund rog och kornn the två muremestere, Oleff Harpere och Anders i Häredt [begäre och] äre liggiendes vijd Våda etc., äre vj och tilfrijdt medt; doch må thu haffve god upseende medt them, att the någett flitheligere väre til vårt och cronones gagnn och beste medt theres arbethe, och att sådane spannemåle bliffve thom och så en partt räckne[d] i theres arbeteslön, en partt vele vj och gunsteligen skencht them i then motte etc. Datum Stocholm 14 Martij anno 49.

Floda prestgård den 15 Mars.

Till Michel Helsing angående Nils Njups föregifna förtal om honom.

Riksregistr. 1549, I, fol. 49 v. — Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomatarium Dalecarlicum, D. 3 (1846), s. 93—94.

Vår gunst etc. Veett Michell Helsing, att thenne breffvijszere, Niels Niup, haffver beclagett sig här för oss, att thu ingelunde kan lijde honom ther uppe, föregiffvendes, att han skulle haffve belugett tich in för oss etc. Så förundrar oss icke lijtedt, hvadt thu äst för en härre, att thu icke kan lijde eller haffve them fördrag, som vj titt skicke, effther vj haffve icke mere bruckett honom till vårt rådt än tig, uthan så honom som tich till vår embetzman. Så skole vj och tro, att hvar thu någett trolige och som thess borde handlede och vare achtsam på vårtt och rijcksens gagnn och beste, schule thu föge achte, hvadt tig upå sadis, effther saningen bliffver ju altijd beständendes, ee hvad som hvar seger etc. Therföre ähr vår alffvarlige vilie och befalning, att thu lathe för:ne Niels bliffve tilfrijdtz udi thet vj honom betroett haffve, achtendes thu på thine sijde granneligen vårtt gagnn och beste, som tig bör, så beliuger och tig ingen, och hvar thu annerledes gör, schall thu förtiene ther uppå platt ingen tack etc. Datum Floda prestegård 15 Martij anno etc. 49.

Näs den 15 Mars.

Till Nils Pedersson [Bielke] angående betalning till Bengt Hansson för af honom levererad salt.

Riksregistr. 1549, I, fol. 50.

Vår gunst etc. Veett Niels, att thenne Bencht Hansson haffver åther varitt här hoss oss och fördrett på sijnn bethalning för thet salt vij aff honom haffve aname la-tijdt. Så förundrar oss endelis, att man lather honom så effther drage och gnelle på oss, effther vij haffve ju så befaledt att lathe honom komme [till] sijnn bethalning. Ähr förthenskuldt än nu vår vilie och befallningh, att thu lather reckne medt honom och lather honom seden bekomme, hvad deel honom tillöpe kann, när then deell han oss plichtig ähr och så förslagit och affrecknedt ähr. Och haffve vij gunsteligen efftherlatijdt, att han må bekomme siuthen öre för hvar tunne salt. Vethendes tig här effther rätte etc. Datum Näs 15 Martij anno etc. 49.

Floda prestgård den 15 Mars.

Till Henrik van Kollen och Mats Michelsson angående brytande af täljsten i Olands härad för Upsala slotts byggnads behof.

Riksregistr. 1549, I, fol. 50 v.

Vår gunst etc. Effther vij haffve förnumit, Hendrick och Mattz, att udi Olandzherede skall vara god ämpne på änckiom god tälje steenn, then man till vår bygningz behoff udi Upsala storligen förnöden haffver etc. Ähr förthenskuld vår vilie och befallning, att I lathe bryte en hoop aff samme täljesteenn, och nu meden gott före ähr, lathe före titt till för:ne Upsala. Här um I och så vele haffve edertt rådt medt steenhuggerne ther i Upsala, hvadt them i then motten synes gott vare, och huru the best brythes och föres skole etc. Datum Flodaprestegårdt 15 Martij anno 49.

Floda prestgård den 16 Mars.

*Öppet bref för herr Elof Pauli, kyrkoprest i [Stora] Malm,
å biskopstionden i samma socken.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 50 v.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att vij aff vår syn-
nerlige gunst och nåde haffve unnt och efftherlatijdt, som
vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och effther-
lathe thenne oss elskelig her Eleff Pauli, kyrckieprest
udi Malm, biscopzdelen aff tijenden, som vijdt för:ne
Malms kyrckie udi thet nest förlijdne fyretije ottende
årett fallen åhr *etc.* HvicKit vij giffve våre cammererere,
så och proesten och kyrckieverderne tilkänne *etc.* Datum
Flodeprestegårdt 16 Martij anno 49.

Vingåker den 17 Mars.

*Öppet bref för herr Johan Turesson [Tre rosor] å munk-
skeppan af Nydala klosters landbor i behaglig tid och hvad
deraf för ett eller två år tillbaka redan kunde vara samladt.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 51.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij aff vår syn-
nerlige gunst och nåde haffve unnt och efftherlatijdt, som
vij och nu medt thettha vårtt öpne breff unne och eff-
therlathe, att oss elskelig vår tro man och rådt, her Johan
Tursson påå Lindeholm och höffvitzman på Nyköpingh,
mhå och skall (oss till enn behagelig tijdt) niuthe och
beholle munckeskeppenn, som aff Nydala clösters land-
booper årligen aff[gå] pläger.

Sammelunde hvadt som nu på ett år eller tu aff
för:ne munckeskeppenn tilståde liggiendes är, haffve vij
och så unnt och effter latijdt förbe:te her Johan *etc.* Hvic-
kit vij giffve våre fougter och befalningzmän tilkänne *etc.*
Datum Vingåker 17 Martij anno 49.

Julita kloster den 18 Mars.

Till Jöran Arvidsson angående förhandlingar med allmogen i Vadsbo härad om förslande af timmer till Vadstena.

Riksregistr. 1549, I, fol. 51 v.

Vår gunst etc. Effther vij förnumit haffve, Jörenn, att Väther skall nu vara öffver lagd medt starck iss, så att han bär väll öffver etc., är förthenskuldt vår vilie och befallning, att thu på våre vägne handler medt allmogen udi Vasbo, att the nu, medt förett är, köre uthöffver Väther och till vårtt slottt Vastena thett timber, som the nu utgöre skole, effter oss förmoder bättre vare att före samme timber öffver issen nu, medhen isen är starck och förett gott, än att flötiedt öffver siöön fram i sommer tiläffventyrs i storm eller annedt väder etc. Datum Juletaclöster 18 Martij anno 49.

Julita kloster den 18 Mars.

Öppet bref till menige allmogen i Vadsbo härad angående framforslandet till Vadstena af det timmer, som derifrån borde utgöras.

Riksregistr. 1549, I, fol. 51 v.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder trogne undersåther, våre och cronones skattskyllige bönder, landboouer och menige almoge, som byggie och boo udi Vasbo häradhe i Vestergöthelandt, vår gunst och nåde tilförende etc. Käre undersåther, effther lägligheethen medt thenne stadige och starcke vinther sig så begiffvit haffver, att Väther är nu medt såå starck iiss öffverlagd, att han både bär tvertt och endelongz, som eder väll vetterligt ähr; ähr förthenskuld vår gunstige vilie och begärer(!) till edher dannemän alle, att I nu, meden förett är, vele framköre

uthöffver för:ne Väter och till Vastena thett timber, som I nu utgöre skole, effther vij förmodhe, att eder bätthere vare skall att före samme timber uthöffver Väter, meden han nu så starck öffverlagdt ähr, än att flottiedt i som-
mer öffver siön i storm och annett oväder, theregenom undertiden stoor skade skeer, som eder sielffve väll vetter-
ligit ähr. Therföre lather eder nu heller finnes ther väl-
villige till. Inthet annett haffve vij schriffve eder till på
thenne tijdt, uthan i hvad motte vij kunne vethe edertt
gagnn och beste lathe vij oss välvillige finne etc. Datum
Juletaclöster 18 Ma: anno 49.

Julita kloster den 18 Mars.

*Öppet bref angående frälsefrihet för herr Påfvel i Floda
å ett kronohemman, benämndt Staf i Floda socken, hvil-
ket han bekommit i utbyte mot en frälsegård, Södra Fennsta
i Torpa socken.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 52.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff vår syn-
nerlige gunst och nåde, så och för välvilligheett och hulle
tro tieneste, som vij städtzle haffve befunnedt aff thenne
oss elskelig vår tro man och undersäthe, her Påffvell i
Flodha, som han och här effther medt all välvilligheett
och troskap sig emott oss och vårtt rijke Sverige, så
lenge han leffver, vill och skall befinne lathe, haffve unnt
och giffvidt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne
bref unne [och] giffve honom frijheett och frelse på en
vår och cronones skatte gårdt benempd Staff, liggiendes
udi för:ne Floda sockenn i Oppunde, som skall vare hans
rätte bördt, som hann oss undervijst haffver, så att han
för:ne gårdt under rätt frelse, lijcke sosom andre våre
frälse män här i vårtt rijke niuthe, brucke och beholle
må och skall.

Doch haffver för:ne her Påffvell emott sådane gunst unntt och uplatijdt oss och våre efftherkomande ärffvinger till evärdelige äge en frelses gårdt, benempdt Söderfeneste, liggiendes i Torppe socken i Vestereke härede och hans rätte arff och eigit vare skall och ähr två öreslandt jord, som thet breff han oss ther upå giffvit haffver vjrdere förmelder etc. Hvickitt vij giffve våre fougter och befalningzmän, thesligeste alle andre, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, [tilkänne], att the vethe sig här effther rättthe etc. Datum ut supra [Juletaclöster 18 Ma: anno 49.]

Kungsör den 20 Mars.

Till Nils Pedersson [Bielke] angående anskaffandet af penningar till aflöningar samt om fogdarnes med fleres räkenskaper.

Riksregistr. 1549, I, fol. 52 v.

Vår gunst etc. Skall thu vethe, Niels Pederssonn, att Axell Erickzson haffver schriffvitt oss till um thett nyssantagne folck i Smålandt, som än nu stå tilbacka medt theres julelönn och them nu förthensku[1]dt tilstunder um Valbormessen en heell årslönn etc. Så sende vij tig tilholle en affschriff[t] aff samme Axell Erickssons breff etc. Hvarföre är vår vilie, att thu tencker till nu i tijdt och time, hvar the peninger tages skole, som the och flere aff våre tienere medt betales skole, och att samme summa motte nu, meden förett ähr, bliffve titt nijdt skickede Axell Ericksson och Gerdmundt i händer. Hvar och så ähr, att thu så hasteligen ingelunde kant finne råd till sådanne summa, dhå må thu tage Botvedt och någre flere gode män medt tig ther utöffver och aname så myckitt aff the inventarij peninger, som ther upå löpe vill, på thet folckett motte bliffve bethaledhe rättthenn tijdt. Så ähr thet oss inge ringe besväringh,

Niels, att vij aldrig kunne i tijdt och tijme fåå våre rättigheeter in i cammeren aff fougterne, uthan skole så altijdt beholle peningerne inne hoss, så lenge the vele, oss och cronone till ingen ringe skade. Hvarföre må thu och än nu alffvarligen fordra fougterne på theres leffverering, och att thom ingelunde sådane fördrögningh stadt, som här till myckitt skeedt ähr. Thesligeste um thenn Hendrick Schreddere, korn schriffverenn och flere, som upbäre våre varer, spannemåle och annett, att vij och så årligen motte i rätthen tijdt bekomme theres leffvereringz register, clare och beskedeligen utsatthe. Och hvar thetta icke skeer, dhå komme vij aldruk i någon rättelse um vår och rijcksens ränthe. Så blifver och them giffvit thess större tilfalle till oretträdigheett, när the så lenge beholle registerne inne hoos sig. Thetta latt nu medt thet alder förste i cammeren så förfordrett och bestält bliffve, och effther vij äre nu stadde här så när vijd handen, må thu och Jöns Månsson på någre dager tilgörendes giffve eder hitt till oss, effther vij haffve och någett yttermere att handle och tale medt eder.

Thernest förtencer tig och, Niels, hvadt vij haffve handlet och taledt medt tig um Jöns Månsson och Oleff Knutzson etc. Så är än nu vår vilie och begären, att thu alffvarlighen holler them vår vilie och mening före, så att the både tage sig först befalningen före att förestå och förfordra alle stickternes reckenskaper och haffve seden alle the andre cammerschiffverne till hielp och biståndt, på thett vårtt och cronones gagnn och beste i then motten thess ytterligere må och kan förfordrett bliffve, som vij och muntheligen haffve Jöns Månsson någre sådane våre meningher förehollitt. Så må thu och på våre vägne undervijse både them och flere aff cammerschiffverne, att hvicke som sig någett vällvillige och trolighere vele brucke och befinne lathe, så och någett mere omack haffve änn the andre, them vele vij och så

nådeligen medt förbättring udi theres lönn yttermere än the andre betenckie lathe, som thu och tilförende vårtt sinne och mening ther um väll förnummit haffver. Datum Konungzöör 20 Martij etc. anno etc. 49.

Kungzöör den 20 Mars.

Till Axel Eriksson [Bielke] angående antagandet af ett antal knechter och om deras aflönande.

Riksregistr. 1549, I, fol. 54.

Vår synnerlige gunst etc. Som thu schriffver, Axell, om the knechter, som Oleff Larsson tig schriffteligen på våre vägne att aname i vår tieneste befaledt haffver etc., så äre vij än nu vedt samme mening, att så skee skall, och synnerligen effther vij förnimme, att många prach-ticker och farlige anslege emott thetta rijke dagligen be-driffves och stemples etc.

Therföre är än nu vår gunstige vilie, att thu vin-lägger tig thet ytterste och meste mögeligit vare kan i then motten, som ther och ingen ringe magt uppå ligger. Vij förnimme och, att thu haffver schriffvit Germundt Svensson och Niels Birgesson till um thet samme, hvicke oss och så väll behager, see och gerne, att I på alle sij-der fliteligen vinläggie eder ther um.

The peninger thu rörer um, ther medt the nyss antagne knechter på ett helt åhr nu um Valbormessen affbetales skole, haffve vij bestyre latijdt, att the tig och Gudmundt Schriffvere tillhonde komme skole, thet förste man kan och nu meden förett åhr, och så bestellett, att samme knechther bekomme theres betalning, och att medt våre och rijcksens peninger motte någett skälligen och troligen handles, att vij icke ther egenom försnellede bliffve. I then motten må thu haffve flitigt och nöge upseende, som vij tig fullleligen um betro etc. Datum Konu[n]gzöör 20 Martij anno 49.

Kungsör den 20 Mars.

Till Lasse Pedersson angående ett parti lax och nejonögon, som skickats till Stegeborg, men som borde försäljas i utlandet.

Riksregistr. 1549, I, fol. 54 v.

Vår gunst etc. Ähr vår vilie och befallningh, Lasse Pedersson, att thu medt thet förste giffver oss tilkänne um then saltedt lax och nägenögen, som titt till Stekebörg nu för nägen tijdt sedenn bleff förskickedt, um han någet väll förvaredt ähr, eller huru thu achter handle medt honom, effther vij gerne såge, att samme lax och nägenögen motte icke bliffve fördärffvedt, uthan att man nu i våår kunde före någerstedtz utlendis och föryttren udi andre gode varur, hvadt vij behöffve kunne etc. Datum Konu[n]gzöör 20 Martij anno 49.

Kungsör den 20 Mars.

Öppet bref för Gustaf Olsson [Stenbock] angående återbördandet af Svenstorps gård i Gällstads socken i Kind och en gård i Vestra Vång i Redvägs härad, hvilka förut tillhört hans slägt, men som gåfva kommit under Gällstads kyrka.

Riksregistr. 1549, I, fol. 54 v.

Vij Göstaff etc. göre vitterligitt, att vij aff vår synnerlige gunst och nåde, så och för vällvilligheett, troskap och huldskap, som vij städtze haffve befunnett aff oss elskelig vår tro man och rådt, her Göstaff Olsson till Torpa, vår stadtholle udi Västergöthelandt och höffvidtzman på Elffzborg, som han och än nu yttermere emott oss och rijckitt sig troligen och välvilligen, så lenge han leffver, vill och skall befinne lathe, haffve unnt och

efftherlatijd, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och efftherlathe, att han må och skall frij och obehjndrett kennes vedt these effther:ne två gårdar, som ähr Svenungztorp, liggiendes i Gällestadaby i Kindt, som skyller årligen tu pund smör, så och än en gårdt, som skyller fyre pund smör och är liggiendes i Vestra Vång i Ridväg udi Västergötlandt, hvilke gårdar i förtiden under för:ne Gelstada kyrckie aff förbe:te her Göstaff Olssons slecht och byrd, som hann för [oss] medt breff och incigle bevist haffver, giffne varijdt haffve etc. Hvarföre biude vij våre fougter och befalningzmen och alle andre etc. Datum Konungzöör 20 Martij anno etc. 49.

Kungsör den 20 Mars.

*Till Germund Svensson [Somme] angående värfning af
manskap till Kongl. Maj:ts tjenst.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 55. — Jfr Smål. handl. (K. A.) 1549, Nr 9, der samma bref, staldt till Nils Birgersson, är i afskrift infördt.

Vår gunst etc. Ähr vår vilie och befalning, Germundt, att thu tencker till medt thet alder förste att antage udi vår tjeneste ther i thin befalning thet (!) meste manligiste och dugeligiste karler thu öffverkomme kannt, som oss och rijckit kunde tienelighe vare, effther vij förnimme, att många farlige prachticker och ånsläge emott thetta rijckitt dagligen bedriffves och stämples. Therföre vinlæg tig ther um thet ytterste och meste mögeligit vare kann, som ther och inge ringe macht upå ligger, effther som vij och förnimme, att Axell Ericksson tig här um och så någett tillschriffvit haffver. Thetta ingelunde försumendes etc. Datum Konungzöör 20 Martij anno 49.

Samme mening till Niels Birgeson på Croneberg.

Kungsör den 21 Mars.

Till herr Ture Trolle angående de sex socknar han begärt i förläning.

Riksregistr. 1549, I, fol. 55 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vether käre her Thure, att effther vij icke vethe någett vist beskedt om the sex sockner, som I aff oss i förläning begärett haffve, kunne någett väll umbäres ifrå thenn bygning vij lathe haffve förhänder vijd Croneberg och vij dog eder gerne någon undtsättning göre vele. Dherföre haffve vij nu schriffvit Niels Birgesson till, att han oss oförsumeligen förständigige skall, hvice sockner ther ifrå best umbäres kunne och lengzst ifrå honden belägne ähre. Seden vele vij vethe eder ther upå yttermere svar. Vele I och sielfve handle och tale medt Niels Birgesson um thet samme och sedenn schriffve oss samfelt ther um till, hvadt som lijchast vare kunde, dhå see vij thet och gerne, vele oss i then motten, så myckitt lägligheethen lijde vill, oss medt all gunst och nåder emott eder förnimme lathe etc. Datum Konungzöör 21 Martij anno 49.

Kungsör den 21 Mars.

Till Nils Birgesson angående de socknar herr Ture Trolle begärt i förläning.

Riksregistr. 1549, I, fol. 56.

Vår gunst etc. Schall thu vethe, Niels Birgesson, att vår tro mann och rådt, her Thure Trolle, haffver ödmiuceligen begärett thesse effther:ne 4 sockner aff oss i förläning, nemplige N: N: och N:, till the andre två sockner, nempligh N:, som han tilförende aff oss hafft haffver. Så effther vij icke äre ubenägne att göre honom någon und-

sättningh medt någre sockner, ther vij viste, hvilke sockner thu (!) ifrå Croneberg och then bygning, ther förhonden haffves skall, best umbäres kunde. Thett samme må thu betenckie och giffve oss ther upå ett svar, seden kunne vij vijdere betenckie oss i sackenn och vete honom ther upå svar och beskeed etc. Datum Konungzöör 21 Martij anno etc. 49.

Kungsör den 21 Mars.

Till Lasse Ersson angående inventariet vid Brunsbo gård och M. Erik Falcks begäran att få öfvertaga en del deraf, om testamentet efter presten Måns Ambjörnsson och hans arfvingars förnöjande samt om utbyte af ett parti vid Elfsborg liggande spanmål i salt.

Riksregistr. 1549, I, fol. 56 v. — Förut tryckt (utom det sista stycket) af P. E. Thyselius i Handl. till Sveriges reform.- och kyrkohist., Bd 2 (1844—45), s. 333—336.

Vår gunst etc. Vij haffve fåått ett breff, Lasse Ersson, medt thet inventarium aff Brynolffzbo etc., hvickitt vij öffverseett haffve, och befinne, att vår ordinarius, M: Erick, begärer fast myckitt aff samme inventario etc. Så skall thu vethe, att vij icke tilsijnnes eller skyllige äre sättie för honom någett boo, effther vij haffve doch sielffve väll behoff, hvadt deell ther förhonden vare kan, till att förbättre våre egne affvell medt vijdtt Orreholmen, Rosendaall och flere städtz. Derföre gör honom ingen förtröstningh på the koperkärell, thänn, sengekleder eller annett, hvadt ther ähr, utan hvadt deell ther är till inventarium må thu late komme till förbe:te affvelssgårdt Orreholmen och Rosendaall. Ther rätte tig effther. Och effther thu skickede oss nu thette inventarium tilhonde, så må thu och väll vetedt så myckit, att thet inventarium thu fick ther för tig skulle och strax haffve följt medt, på thet vij motte få någon beskeedt, hvadt samme inventarium nu, meden thu haffver hafftt befalningen, sig för-

bättredt hade, hvickitt vij än nu vethe vele. Derföre latt samme förre inventarium komme oss tilhonde medt thet förste.

Thernäst haffve vij och så undfångitt the testamenthe thu oss tilskickett haffver effther her Måns Ambjörnsson medt then förbättring, som arffvingerne ther till skulle lagt haffve, hvickitt än dhå tilhope fast ringe förslår effther en sådane rijck man etc. Och effther samme gamble prest för så lång tijdt död bleff, som var icke longt effther jule, förundrar oss storligen, att thu icke tilförendhe haffver någett latijdt oss ther um förstå, eller huru sacken hadhe sig um samme testamenthe eller i stycketaall beschriffvit alt, hvadt ther var effther honom, besynnerligen i gull, sölf och peninger. Hvarföre nog tilförmodendes ähr, att medt samme testamenthe och andre hans ägedeler icke aldelis rätt eller som thet sig borde handlett ähr. Tilläffventyrs thu och någre andre medt tig haffve och någett sögt eder fordeell medt ther iblandt. Så sende vij tig här innelucht en copie, ther aff varder thu förnimendes, hvadt mening annett folck haffve um same testamente. Så haffve vij icke heller förnumit aff tig um the gamble gullringer, belätther och annett sligt oss undervijst haffve. (!) Må thu än nu lathe oss bekomma någon yttermere undervijssning i then motten, så frampt ther upå någon tack förtienes skall.

Som thu och begärer vethe vår vilie, om the 400 lodt sölf och the 500 mark peninger, som effther same proest bliffne ähre, skole efftherlates ärfvingerne till bytes etc., så tyckes oss thet är förmyckitt, vele och än nu vijdere betenckie oss ther um, förty ther sådane arff föll i förtiden effther slicke rijcke prester, så plegede bisperne tage mest alltsamens till sig och ärfvingerne finge antenn lijtedt eller och altzinthet ther aff, och nu skole thesse gåå till sådane stoor arffvedeell lijcke som till duckadt bordt och så gott som the thet funnett hade. Derföre

må thu och M: Erick handle någett nembre medt them i then motthen. Thesligeste må them och så bliffve förehollitt, hvar hon(!) någett aff same arff och thet thom tiene-
 ligit vare kan efftherlates skall. Dhå skole [the] och loffve och svärie thet och så medt andre gode mändtz breff och inzigler stadtfäste, att the vele bliffve vijdt Gudtz ordt och then sanskildige, cristlige och evangeliske läre, som här i vartt rijcke nu förkunnes och läres, och sig ther ifrå för ingen farlighetz skuldt vicke eller vände lathe. Och när thetta nu så skeer, och vij så någon yttermere beskeedt bekomme, hvad ther är och hvadt för selskap och många the äre, som hans ärfvinger vara schole, seden vele vij och yttermere vethe them gunstige svar um samme arffvedeell. Ther rette tig effther.

Thenn råå spannemåle thu haffver latijdt komme till Elffzburg aff gårdzens affvell, thenn må thu vare förtencht att lathe medt thet förste förbyte i salt, effther han icke kann liggie oförderffvedt, och thu i then motten haffve tine rådt medt her Göstaff Olsson etc. Datum Konungzöör 21 Martij anno 49.

Kungsör den 21 Mars.

Till presterskapet i Åbo stift angående den ovillighet och tredska, hvartill det gjort sig skyldigt mot Kongl. Maj:ts utskickade, när det gällt gårder för krigsfolkets i Finland underhåll.

Riksregistr. 1549, I, fol. 58. — Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. t. Sveriges reform.- och kyrkohist., Bd 2 (1844—45), s. 336—339, samt af A. I. Arwidsson i Handl. till uppl. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 259—62.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder oss elskelig våre trogne undersåther, menige kyrckiepresterne, som byggie och boo uthöffver alt Abo stigt, vår gunst och nåde tilförende etc. Käre undersåther, oss är till vethendes vårdett, hurulunde en part aff eder lathe sig fast sielsindhe och geenvördige så väll medt gerningerne som medt orden befinne

och förnimme, och vij aff eder, (som vise och förståndige män vare skole), oss till thet minste förmodett myckitt minne förskylle eder [o: eller] förtient, att oss sådant viderfares skulle, förty vij haffve ju för våre persone (medt korte ord seijendes) udi vår regementz tijdt icke anners förhandlett eller bevist oss emott eder håller än flere aff våre undersåther i thenn landzenden, som och öffver hele Svärigis rijke thet oss förhoppes, uthan som en christeligen konung haffver bortt att göre emott sijne undersåther, som gärningerne skole näst Gudz hielp thet samme bevijse, när I eller andre thet rätt och som tilbörigitt ähr bekenne vele, och hade förthenskuldt icke förmodett, att en partt aff eder skulle sig så treske och geenvördige haffve befinne latijdt, ther vij genom vår befallningzmän munthligen eller schrifftligen um våre och menige rijkens anliggiende sacker och ärender medt eder handle och tale lathe, som och nu muntligen skeedde, när vår tro man, Hendrick Clavesson, medt någre flere våre befallningzmän handlede medt eder um en måthelig kostgård till våre knechters underhold, som vij ther i landett våre egne slott och gårdar eder och menige landzendes inbyggere (emott the omilde rysser) till beskydt och beskärm icke uthan dropeligitt umkostning och peningz utgiffit achte holle lathe, ther medt och så förskonendes eder med samme knechternes dagligitt umgenge och underholdt heme hoss edert; till hvilken vår begären I fast ovillige varijdt haffve, en partt medt oskickelige ordt emott samme våre befallningzmän i then motten sig höre latijdt, somblige och så någon hielp ther till giortt, en partt alzinthet, hvickitt oss icke lijthet förundrar, hade och icke förmodett, att sådane vronghet hosz eder skulle befunnen varde, all then stund vij inthet annett haffve aff eder fordre eller begäre latijdt än thet, som eder sielfve och then menige landzendhen till gode, gagnn och longligitt beståndt komme skulle etc. Så lathe vij oss och tyckie,

att I föge betenckie the margfallelige välgerninger, som eder så väll som flere Svärigis inbyggere i vår tijd vederfarne äre och besynnerligen, att I nu i long tijdt (Gudt thess loff) haffve sittidt i gode fredt och roligheett och utan någon synnerlig tunge och besväring på våre motte, thet I dock i förtijden, när I våre under eders bispes voldt och regementhe, många besväringer, utlager och umkoster haffve motte, förty eder drager och väll sielffve till minnes, att när eder biscop kom till en aff eder medt 100 eller 200 hester, dhå motte I utan all utflucht holle honom och hans sälskap, hvickitt ingen ringe tunge var, och ther till medt större schenckning begåffve, när han reedt aff gårdenn. Ithem årett ther nest effther skulle I och holle doomprouesten medt ett thaall folck och häster. Trijdie årett canicken och åther bispenn medt sitt hoff på nytt, och så åhr frå åhr föruthan all annen tunge medt åtskillelige subsidia, sackörer för edre dejjer och annett mere, som I udi then tijdt motte och plägede uttgöre etc. Och när I gode män thetta och annett slicht mere öffverväge vele emott thenn tunge, som I aff oss hafft haffve, dhå skole I väll befinne, hvickitt there sig högre belöpe ville etc. Så skole I gode män förthenskuldt medt rätte icke vare så lättfärdige eller medt så ringe ting eder bemerckie lathe, och kunne [vij] förthenskuldt icke sanningen dölie, att ther vij i sådane eller andre sacker, som rijckitt anliggiende äre och eder sielffve så väll som then menige landzende till gode komme, medt eder handle lathe, och I här effther icke välvilligere eder bevijssee och befinne lathe vele än nu skeedt åhr, görendes tilåffventyrs ther egenom thenn menige man och så treeske och gee[n]störtige medt eder, så varde vij och förorsackede tenckie någett annett till sacken, som och eder icke aldelis väll behage skall, ther må I fult och fast förlathe eder till. Förty ther I vele rätt besinne sacken, då åhre I ju så väll som flere rijcksens inbyggere skyllige och plichtige

att göre eder konung och fädernesland tröst och undsättning, ther sådanne förmodende farlighetter, som i thesse framlijdne tijder (som och tilläffventyrs än nu) för the rysser varijdt haffver, äre på färdhe, sosom och udi then ganske verld bruck och sedvane är, att undersåtherne så väll andelige som värdtzlige i then motten lathe sig emott theres öffrighet och fädernes rijcke välvillige befinne, som vij doch lijckeväll inthet tviffle, att I, käre undersåther, än nu thet samme gärne görendes varde, när eder tilsagtt bliffver. Annett haffve vij icke schriffve eder till på thenne tijdt, uthann befale eder Gudt. Datum Konungzöör 21 Martij anno 49.

Kungsör den 21 Mars.

Till herr Sten Eriksson [Leijonhufvud] med begäran, att han förhåller sin fogde, Päfvel Stallmästare, att ej fara så fram med konungens undersåtare som nyligen skett med Matts Eriksson i Ökna.

Riksregistr. 1549, I, fol. 60.

Vår synnerlige gunst etc. Vij giffve tig tilkänne, Steenn, att thenne breffvijsere, Mattz Ericksonn i Ökne i Steenquiste sockn, haffver vär[it] här för oss och clageligen latijdt förstå um ett par oxer, som thin fougte, Påffvell Stalmestere, skall haffve tagit honom ifrå för ett vitesmål för en hans legedrengz skuldt, som hade hans dotter giortt medt barnn och tilsagt och loffvett henne ächteskap, i så motte att thin fougte satte them ett sådant vithe före, att hvar samme legedreng icke innen then försagde tijdt, som honom bleff föresagt, hade tagit för:ne pige till achte, skulde the både bliffve sackfelthe till 40 mark, hvickitt vithe ändoch thenne pigenes fader ther undergick och samtyckte och förthenskuldt pyntede till bröllopz, lop doch för:ne hans legedreng uthöffver sådane vithe

bortt och moste så för:ne pigenes fader fäste ut i boott för:ne oxer etc. Så synes thet oss icke fulleligen skäall vare. Är förthenskund vår vilie, att thu holler thine fougter alffvarligen före, att the handle någett skäligen medt vår undersåther och icke för så ringe thing, ther han föge kunde vare vollendes udi, beskatte them så myckitt aff, vethendes tig här effther rätte. Datum Konungz-öör 21 Martij anno etc. 49.

Kungsör den 22 Mars.

Öppet bref för Henrik Claesson [Horn] på lagmansdömet i Södra Finlands lagsaga.

Riksregistr. 1546, I, fol. 62. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i *Handl. till uppl. af Finl. häfder*, D. 7 (1854), s. 265—266.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlige gunst och nåde, så och för välvillig och hulle tro tieneste, som thenne oss elskelig vår tro mann, Hendrick Clavesson till Hapenim, oss och vårtt rijke Svärige här till dagx troligen giortt och bevist haffver, som han och yttermere så lenge han leffver bevijsse må och skall, haffve unnt, tilbetroedt och förlänt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne, tilbetro och förläne honom medt thet lagmandzdöme uthöffver hele Findzlandtz lagsaghu, lijcke som salige her Erick Fläming i sijnn lifftijdt thet hafft haffver, så att han som en christelig, uvildt lagman och domere thet egner och böör, medt the fatige som thenn rijke, medt thenn höge som then läge, rättvisligenn handle och döme skall, effther som [han] här för oss medt sijnn svärne eed sig udi thenn motten upå Gudt och i hans helge ordt både muntligen och schrifftligen förplichthett haffver. Hvarföre biude vij eder dannemän alle, menige almoge, som udi för:ne hele södre Findlandtz lagsagu byggie och boo, att I aname för:ne Hendrick Clavesson för eders rättthe lagman, utgörendes honom then rättig-

heet, som I eders lagman årlige skyllige och plichtige äre utt att göre, effther Svärigis beskriffven lag och sosom [I] tilförende framlij[d]ne her Erick Fläming same rättighet utgiortt haffve. Hann schall ther emott effther vårtt allffvarlige befalningh, som för:vit står, förhielpe, att hvar och eenn ibland eder må skee och vederfares udi alle motte thet lag, rätt och rätvijsse ähr, som han thet för Gud och oss tryggeligen ansvare vill. Datum Konungzöör 22 Martij anno etc. 49.

Kungsör den 22 Mars.

Till Severin Jute angående borgaren i Stockholm, Olof Mårtenssons penningkraf mot Måns Eriksson, borgare i Vesterås.

Riksregistr. 1549, I, fol. 62 v.

Vår gunst etc. Veett Soffverijn, att vår undersåte och borgere i Stockholm, Oleff Mårthensson, haffver udi underdånigheett latijdt giffve tilkänne um någre peninger, som en borgere udi Västerårs, benempdt Måns Eriksson, skall honom skyldig vare, och förthenskuld ödmiuckeligen begärett, thet rätt och skääll vare kann i thenn motthen, hvicke vij honom icke vicke kunne. Hvarföre må thu vare honom i thenn motten behielpelig till rätthe, när han ther upå äskienes varder etc. Datum Konungzöör 22 Martij anno 49.

Kungsör den 22 Mars.

Till Erik Hansson angående borgaren Mårten Mårtenssons i Norrköping quarn, att han må den behålla, efter som han den uppbyggt och deraf betalar all rättighet.

Riksregistr. 1549, I, fol. 63.

Vår gunst etc. Veett Erick Hansson, att thenne breffvisere, våre undersåthe och borgere i Norköping,

Märthen Märthensson, haffver här för oss udi underdånigheett beclagett um en qvarnn, som han genom vår befalningzmann på Croneberg, Niels Birgesson, tillatelse aff nye för tu eller trij ähr sedenn upbyggt haffver, och thu same qvarnn aff honom, meden hon väll till gongz komen och ny ähr, medt vold affdriffve vilt och få henne en thin värdt i händer, som haffver en vår qvarnn tilförende nidt rött etc. Så kunne vij icke vethe, hvadt skäll eller rätt thu haffver att driffve thenne stackere ifrå same qvarnn eller och att få then annen henne i händer igen, effther så tilgångitt ähr, att han acktede enn vår qvarnn tilförende och nijd rött haffver. Hvarföre ähr vår vilie och befalning, att thu lather thenne Märthen beholle samme qvarn, som henne upbyggt haffver, all thenn stundt han gör lijcke och skäll ther aff medt tholl och annen rättigheett, och um qvarnen kunde göre ther skäll före, så motte han och väll föröcke tullen, som skäll kunde vare, latendes och så thin verdt upbyggie then qvarnn igen, som han nedt rött haffver och föge tack för mödenn etc. Datum Konungzöör 22 Martij anno etc. 49.

Kungsör den 23 Mars.

Till Michel Helsing med befallning att till konungens hyttor och gårdar aflemna, hvad som blefve öfrigt af den gård, som uttagits i och för konungsräfsten i Dalarne.

Riksregistr. 1549, I, fol. 63 v. — Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomatarium Dalecarlicum, D. 3 (1846), s. 94—95.

Vår gunst etc. Effther thet, Michell Helssing, att ther på Koperbergzlagenn, så och flere stedtz öffver Långe hedenn och i Dalagenn en sköønn gärdt emott lagmannen och the honom fölge och konungzräffst på våre vägne ther holle skole utgiordt ähr, och vij icke haffva någett beskedt, huru stoor hann utgiortt ähr, hvarföre ähr vår vilie och allfvarlige befalning, att thu uthan all för-

sumelse giffver oss tilkänne, huru same gård utgiortt ähr udi alle partzeler. Vij vele thesligeste, att thu förhandler medt Jöns Olsson och the andre, så att the haffve thet minste sällskap medt sig på samme gård, som the minste kunne, på thet meste parthen aff samme gård motte komme våre gårdar, hytter och annett arbethe vij ther uppe haffve till hielp och undtsättning, och att thu icke tilstädar, att mere aff same gård anthen fethalie eller hästhefoderett bliffver förtärtt eller förtryckt, än som the nögest kunde haffve theres underholdt utaff, så frampt ther upå någenn tack förtienes skall. Ther rättthe tig effther. Datum Konungzöör 23 Martij anno 49.

Kungsör den 23 Mars.

Till biskop Märten Skytte och kapitlet i Åbo angående den tredska, som visats af presterskapet i Finland vid utgörandet af gården för krigsfolkets behof, m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 64. — Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. t. Sveriges reform.- och kyrkohist., Bd 2 (1844—45), s. 340—341, samt af A. I. Arwidsson i Handl. till uppl. af Finlands häfder, D. 7 (1854), s. 267—268.

Vår gunst etc. Oss förundrar icke lijthet, käre bisp Märthenn och I gode män flere i Åbo cappitledt, atth menige klerckerijd och kyrkiepresterne i Findlandt haffve sig så treeske och geenvördig förnimme lathijdt um then kostgård vij genom vår befallningzman, Hendrick Clavessonn, till våre knechters underholdt, som nu på våre slott och gårdar liggie skole, haffve fördre latijdt, och ähr oss ingen ringe besväring, att vij sådantt aff them (som bätter vethe) till att förmodhe haffve schole, all then stundt vij sandane(!) olydne aff them icke förskullett haffver, icke heller aff them någett annett begärett, än som them sielffve och then hele landzenden till gode och gagnn komme motte. Så kunne vij icke fulleligen vethe, för hvarsz skuld sådantt skeer, eller hvad them ther till för-

orsackett haffver, all then stundt the udi vår regeme[n]tz
 tijdt medt inge synnerlige tunger eller olage beskattningar
 (ther the rätt tenckie vele) förtungede variijdt haffve. Män
 ther I eller the andre vele rätt bekänne, dhå våre the i
 gamble tijderne, then tijdt the våre under bispernes voldt
 och regementhe, fast mere förtungedh både medt eett och
 annett än nu skeer, som I väll sielfve vete, huru ther
 um ähr. Derföre skulle I gode män, som någett hör
 medt them haffve och theres foorman vare skole, anner-
 lunde handle med them, visendes ifrå sådane vronge me-
 ninger och alffvarligen holle them före, hvadt umkost,
 tunge och besväringer the i gammell tijdenn hade, som
 och vijdere udi thet öpne breff vij menige clerkerijdt
 ther i stigstedt nu haffve tilschriffve latijdt ther um för-
 melder, och i hvadt frijheett och roligheett the nu sittie,
 både i ene motte och andre, som vij förnimme the hvar-
 ken Gud eller theres öffverigheett någon tack vethe.

Hvarföre ähr vår vilie och begären, att I gode men
 vele och så på edre sijde handle någett alffvarligen med
 kyrckiepresterne i then sack och them undervijssse, så att
 the här effther sig välvileligere än här till skeedt ähr
 befinne lathe, både medt same kostgård och annett, hvad
 vij medt them på theres eijgitt och then menige landz-
 endes gagn och beste kunne handle lathe, eller ther
 varde vij och förorsackede att tenckie någett annett ther
 till, som thom och föge behage skall etc. Datum Ko-
 nungzöör 23 Martij anno 49.

Kungsör den 23 Mars.

Till Olof Trotteson och öfriga fogdar i Finland angående uppskof till följd af den påbjudna kostgården för krigsfolket med byggandet af de äspingar, som herr Erik Fleming befalt skola byggas af den finska allmogen.

Riksregistr. 1549, I, fol. 64 v.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummitt, Oleff Trotteson och I andre våre fougter och befallningzmän i Findlandt, att her Erick Fleming, Gudt hans siell nåde, hade i en god mening latijd handle medt thenn menige man öffver alt Finlandt um någre grundvårdige äspingar, så att hvar sockenn skulle latijd på sijnn egen umkost göre oss och rijckitt till goda enn sådane båtth medt alle tilbehörningar. Doch effther almogen skole nu göre then kostgårdt utth till våre knechters underholdt, äre vij tilfrijdtz, att thet bliffver tilbacke medt samme bather. Derföre behöffver thu och I andhre inthet besväre them på thenne tijdt medt sådana äspingar, till thes vij yttermere ther um förtenchte bliffve kunne. Ther rätthe eder effther etc. Datum Konungzöör 23 Martij anno 49.

Kungsör den 23 Mars.

Fullmakt för Henrik Claesson [Horn] att förhandla å Kongl. Maj:ts vägnar med härads höfdingarne i Finland angående vissa ärender.

Riksregistr. 1549, I, fol. 65.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij tilbetrott haffve thenne oss elskelig tro mann, Hendrick Clavessonn till Hapenim, att han på våre vägne skall handle och thale medt häredtzhöfdingerne i Finlandt um någre värff och ärender, som vij honom muntligenn befaledt haffve

etc. Hvarföre biude vij eder alle våre trogne undersåther, som vij gunsteligen the häredtzhöfddingedöme i Finland unntt och förlännt haffve, att I sättie tro och lijtt hvad förbede Henderick Clavesson eder på våre [vägne] tilseijendes och undervijsendes varder, thet samme och så medt gerningerne fulfölie och efftherkomme, så frampt I vele göre thet oss liuff[t] och behageligitt ähr etc. Datum Konungzör 23 Martij anno 49.

Kungsör den 24 Mars.

Svar till Jöran Jönsson angående bergsbruket vid Salberget, om begärdt hö, om tvisten mellan Hans myntmästare och Påfvel bårds kärare och om kanikdelen af tionden i Tuna.

Riksregistr. 1549, I, fol. 65 v.

Vår gunst etc. Vij förnimme aff thin schriffvelse, Jörenn, huru bruckningen ther vijdtt Salebergitt nu tillgåår medt thenn lappesmelthningen etc. Så fruchter oss endelis, att medt lapper bliffver sölfblyd mere än älliast bortt bräntt och förtärtt. Och förthenskuld, ther man medt en rensning eller två ville försöckiet och lathe tilförende utsoffre malmenn thet beste man kunde, så then blöthe malmenn motte bliffve rostedt för sig och thenn horde malmen och så för sig, så skole vij tro, att sölfblyedt skulle icke så myckitt borttröffvedt bliffve, som tilläffventyrs nu skeer, effther vij förnimme ther bliffver icke mere än fyre pund sölfbly effther hvar pund hordbly, som upsätt ähr. Dhoch thet vij skulle någett vist beskeed ther um vethe, kunne vij icke seije, uthann vij schriffve vårtt betenckiende i sacken. Må thu förthenskuld, som befalningen haffver, och så tenckie ther någett till och handle medt thenn Morthen Lubeck, som ther uppå förståndt haffve skall, att han försöcker, hvickitt best vare kunde och thill thet mindste borttröffvede sölfblyedt, att

man dhå motte bliffve vijdthet sätt, som bäst våre. Ter um må thu och medt thet förste försöcke lathe oss förstå, hvicke eder best synes och lijckast vare.

Thett höö thu äst begärendes här ifrå vår gård Örenn hade vij väll varijdt tilfrijdtz medt. Doch är här nu inthet höö förhonden, som vij troedt haffve, dherföre haffve vij nu schriffvit Michell Helsing till, att han skall finne [thet] råd han kann till att skaffe sig så myckit höö, som thu kant hielpe tig medt. Vij försee oss och så, att ther skall bliffve så myckitt höö uthöffver aff gårdenn, som nu utgiortt ähr till lagmandtztingett, att vij och motte bekomme ther någon undsättningh uthaff till the nödtorffther thu thet begärendes ähr. Ther um må thu och förhandle medt Joen Olsson, så och medt Michell Helsing.

Som thu och schriffver um thenn trätte vår mynthemestere Hans haffver ther i Henemoreby medt Påffvell Bårskärer om the 140 lödige mark söloff etc., så kunne vij icke saningen dölie, att vij haffve någett betenckie, um samme M: Hans ähr så trogen på vårtt myntt, som honom medt rättthe vare borde. Kann skee, att thet söloff the trätte um är än icke alt theres, eehuru thet tilkomber. Dherföre är vår vilie och befalning, att thu än nu granneligen och hemeligen ther um vijdere ransacke lather, huru thet haffver sig medt samme söloff, vethendes framdelis giffve oss ther um tilkänne etc.

Thenn canicke deelen aff tijenden vijdthet Tuna ähre vij och tilfrijdtz att unne then heer Karll. Att thu doch förståndiger oss medt thett förste, [huru] myckitt samme deell sig belöper, medt then summa thu anamede nu nylicist reckne icke till. Må thu förthenskuld lathe förslå, [huru] myckitt ther upå löpe vill, och skicke en tro karll hitt utt, som thom anamer, så skall thu bekomme undsättningh etc. Datum Konungzör 24 Martij anno 49.

Kungsör den 25 Mars.

Till Nils Knutsson angående lån af två läster jern mot pant af två gårdar.

Riksregistr. 1549, I, fol. 66 v.

Vår gunst etc. Veett Niels Knuttzson, att thenne breffvijserske, hustru Botilee Erick Svenssons i Gäffle, haffver varijd här hoss oss och udi underdånigheett begärett aff oss till låns två lester järnn på thesse två gårdar, som hon sätter oss ther före i pantt, nempligen en gardt, benempd Öönn, liggendes i Valbo socknn i Gestringe landt, och renther årligen ett fatt järnn och någett mere, så och en gård, liggendes i Tiust i Smålandt etc. Så är vår vilie och befallning, att thu lather för:ne hustru Botile bekomme samme två lester utaff vår schattejärnn, som faller ther i thin befallning, och att thu emott på våre vägne kennes vedt för:ne Öönn och bär ther utaff up hvadt thet renther, oss till redhe och reckenskap, vethendes tig här effther rätte etc. Datum Konungzöör 25 Martij anno etc. 49.

Kungsör den 26 Mars.

Till herr Gustaf Olsson [Stenbock] angående det kläde, som genom Harald Larsson förts från Tyskland till Elfsborg och derifrån nu aflämnats hos konungen af Michel Bösseskytt.

Riksregistr. 1549, I, fol. 67.

Vår synnerlige gunst etc. Vij lathe edher förstå, käre her Göstaff, att Michell Bysseskytte haffver varitt här hoss oss och leffvererett thet clede ifrå sig, som Hareld Larssonn frå Tysk[1]andt titt till Elffzborgz stadt haffver fordre latijdt, och I honom schrifftheligen befalett, att han same clädhe hitt up förfordra skulle, och

äre same clede leffvereredt i styckethall, som här effther föliget: mölneskeduck blått 33 stycker, grönn möléskeduck 22 stycker, rött 3 stycker, gultt 3 stycker, svartt 3 stycker. Thette haffve vij nu latijdt schriffve eder till, på thet I vethe måge, huru myckitt cläde han leffvererett haffver, ther och Harald Larssonn framdelis vjldere skall vethe göre rede och reckenskap före etc. Datum Konungzöör 26 Martij anno 49.

Kungsör den 26 Mars.

Till Henrik Pedersson angående fyra sågqvarnar belägna vid Kolmorden.

Riksregistr. 1549, I, fol. 67.

Vår gunst etc. Ähr vår vilie och befallning, Hendrick Pedersson, att thu på våre vägne kännas vedt these effther:ne sågeqvarner, som liggie utt medt Kålmälenn. Thenn förste ligger vjldt Gäddåann, then annen haffver hörtt Truls Schriffvere till, thenn tridie heter Qversebo och then fierde ligger vjldt Diupevick, ther upå än nu icke bygt opå, så att thu vinlägger tig att lathe nu i sommer byggie och förbättre samme sågeqvarnn up och seden aldelis lathe holle them vjldt macht etc. Datum Konungzöör 26 Martij anno 49.

Kungsör den 26 Mars.

Öppet bref för Måns Håkansson angående förlängd återbetalningstermin för den läst smör han lånt af konungen.

Riksregistr. 1549, I, fol. 67 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att thenne vår undersåthe, Måns Håkansson, köpsven aff Linchöping, haffver variijdt här hoss oss um then läst smör, som han nu på någre åhr aff oss tilläns haffver, och udi under-

dånigheett begärett, att vij honom samme läst smör än nu i thenne tilstundende somer till att brucke sitt beste och köpenskap medt in till nestkomende Märthenssmesse gunsteligen unne och läne vele etc. Så ähre vij ther medt väll tilfrijdtz, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff thet samme gunsteligen unne och efftherlathe, doch medt så skääll och förordt, att han oss för:ne läst smör medt thet intheresse, som thett bör affgå och icke än nu bethaledt ähr, till then förbe:te termin medt huffved styckerne redeligen betale och förnöge skall etc. Hvickitt vij giffve våre fougther, befallningzmän och alle andre tilkänne, att the vete sig här effther rätte. Datum Konungzör 26 Martij anno 49.

Kungsör den 26 Mars.

Qvitto på räntemedel, uppburna af Måns Håkansson.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt medt thenne vår qvittencia, att vij udi egen kong:e persone på vår gårdh Konungzöör thenn 26 Martij anno etc. 49 annamede och upbåre aff thenne vår tro undersåthe Måns Håkonsson 8 ungerske gyllene, som var renthen pro anno etc. 48 på thenn läst smör, som [vij] honom gunsteligen länt haffve etc. Hvarföre giffve vij etc.

Gustavus.

Kungsör den 27 Mars.

Till herr Lars Siggesson [Sparre] angående skjutshästar för framforslandet till Arboga af ett parti stångjern, lig-gande i Noraskoga.

Riksregistr. 1549, I, fol. 68.

Vår s: g: etc. Effther thet, käre her Lars, vij haffve än nu någett stångejärnn liggiendes upe hoss vår ham-

mersmidie på Noreskoga, hvarföre ähr vår vilie och begären, att I vele förskaffe aff eder förläning så många skjutzhester, som samme stångejärn nu meden förett ähr utt till Arboga före kunne, görendes i thenn motthen thet oss liufft och behageligitt ähr. Datum Konungzör 27 Martij anno etc. 49.

Kungsör den 27 Mars.

Svar till Anders Persson angående ålfisket samt ett ifrågasatt jordbruk vid Skeen, om ett rågparti i Jönköping, om uppbördnen af fordringen i Sunnerbo härad och om rustningen derstädes m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 68.

Vår gunst etc. Som thu schriffver och giffver tilkänne, Anders Pedersson, um then lägenheett vedt Skeenn till thet ålefiske ther ähr etc., så haffve vij latijdt schriffve Bottvedt Larssonn till, att han nu medt thet förste skall förskicke titt nijdt en karll, som skall tage mått aff strömen och bindhe lanerne ther till. Thu vilt förthenskuldt (när samme karll tijtt nijdt komendes varder) förfordre honom medt all then deell han till samme laner och ålefiske behoff haffver, att thet motte medt thet förste tilredhe bliffve, att man nu i sommer försöckie kunde, hvad thet duge vill etc.

Männ som thu lather förstå um then lägenheett vedt för:ne Skenn till att holle ther affvell etc., så effther thet ähr icke mere till mulebeett och ängierne duge icke heller myckitt, som thu schriffver, dherföre kunne vij icke heller holle lathe [och] sättie ther någen affvell, men vij skole väll tro, att ther i Sunnerbo finnes väll andre bättre lägenheeter till att sättie affvell upå, ther thu vilde någett ytterligere vinläggie [tig] att bespane ther um.

Theenn läggie rog thu till Jenecoping haffver komme latijdt synes oss lijckast vare, att thu skaffer tig sielff

huss till honom, så att honn förvarett, till thess thu fåår vijdere beskedt, hvartt han leffvereres skall.

Som thu och lather forstå, att thu haffver upburijdt peninger för helffthenne aff vår fordring ther i Sunnerbo, och för then andra halff partt skole bönderne giffve oss oxer etc., så äre vij och ther medt så tilfrijdtz. Man thett the begäre, att vij vildhe lathe upbäre oxen för tolff mark, thet kunne vij icke göre, män för 10 mark dansca äre vij tilfrijdtz, att thu bär them up etc.

Så äre vij och tilsinnes, att thu [icke] skallt holle flere hester och karler ther i häredtet än otte rustninger, men hvar thu elliest någre dugelige unge karler udi vår tieneste ther i Sunnerbo, som för landtzknechter tiene vilde, bekomme kantt, dhå våre vij tilfrijdtz, att thu antager them, effther vij holle them så gerne ther som annerstedtz. Thet thu och begärer vete, om thu skalt aname clede och peninger till tig och karlerne aff fodringe peningerne, så må thu först leffverere i vår cammer, hvadt deell thu upbar och gör thinn reckenskap ifrå tig, sedenn skall thu och bekomme clädhe och peninger aff vår cammer, ther rätte tig effther.

Thenn heredtzrätt thu begärer i Sunnerbo etc. kunne vij nu icke svare tig um etc. Datum utt supra [Konungzör 27 Martij anno etc. 49].

Kungsör den 27 Mars.

Till herr Lars Torkilli angående det anstånd Hinse Jönsson i Knifva erhållit med betalningen af sin skuld.

Riksregistr. 1549, I, fol. 69. — Förnt tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplom. Dalekarlieum, D. 3 (1846), s. 95.

Vår gunst etc. Veett her Larss Torkilli, att thenne breffviserske, hustru Margarethe Hinsse Jonsson[s] i Kniffva på Kopperbergitt, haffver varijd här för oss på samme hennes mandz vägne och hennes syster medt henne

och ödmuckeligen begärett längre dag upå the 500 march ortuger, som för:ne hennes man oss skyldig ähr och thu utfåatt haffver etc. Så haffve vij nu gunsteligen för theres fatigdom skuldt unnt honom årsdag upå samme summa peninger, recknendes ifrå thenne nestkomende Walbormesse och till thenn annen Walborgmesse anno etc. femtije; doch att thu lather för:ne Hinsse Jönsson lijckväll bliffve i thenn borgen han nu i ståår, på thet vij ändhå till vår visse betalning komme måge. Hvarföre ähr vår vilie, att thu icke gör för:ne Hinsse här utöffver hinder eller förfong etc. Datum Konungzör 27 Martij anno 49.

Kungsör den 28 Mars.

Öppet bref för Joachim Olsson på kyrkans andel af tionden i Torstuna socken att uppbäras i behaglig tid.

Riksregistr. 1549, I, fol. 69 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde, så och för välvilligheett och hulle tro tjeneste, som thenne oss elskelig vår sölfsskriffvere, Joachim Olsson, oss och vårt rijke Svärige här till dagz troligenn giortt och bevist haffver och än nu här effther yttermere göre, bevijsse må och skall, haffve unnt och efftherlatijdt, som vij och nu medt thetta vårt öpne breff unne och efftherlathe honom (oss till en behagelig tijdt) kyrckie delen aff tijenden, som vijd Torstuna kyrckie i Västerårs biscopz stigt fallendes varder, doch så att [han] försorger kyrckien medt vin, öfflethe och annen nottorfft etc. Hvijskitt vij giffve vårt cammerrådt och cammererere, så och prouesten och kyrckievärderne ther sammestädtz tilkänne, att the vethe sig här effther rätte etc. Datum Konungzör 28 Martij anno 49.

Kungsör den 28 Mars.

Till Mats Mickelsson angående anstalter med anledning af grefve Johans von Hoja besök i Upsala.

Riksregistr. 1549, I, fol. 70.

Vår gunst etc. Veett Matz, att thenne unge greffve van der Höije haffver begärett vår gunstige vilie och tillatilsze att drage till Upsala ther att bliffve på någon tijd, till thess vij sielfve kunne komme thitt eller hans läglighether vare kunde att giffve sig till oss igenn etc. Dherföre ähr vår vilie och befallning, att thu lather honom bekomme i thet herberge han senest var, och hans verdt till (!), att han trachtherer honom någett väll. Så må thu och skaffe honom aff gården höö och kornn till sijne häster effther skälig vijss, så och när thu kant haffve någett rådt till färske fiskar eller villebrådt, att thu och fordrar honom ther medt etc. Datum Konungzör 28 Martij anno etc. 49.

Kungsör den 28 Mars.

Till Mårten Hansson med befallning att afhålla sig från all befattning med de landbönder han förut haft under sin befallning.

Riksregistr. 1549, I, fol. 70.

Vår gunst etc. Vij förnimme, Mårthen, att thu än nu haffver myckitt bestelle medt the bönder tu tilförende aff oss i befallning haft haffver, nemplige S: Erichz, thom thu än nu, hvar thu framd[r]ager, pucker och trugher, så att the andre våre fougther, som samme landboor nu i befallning haffve, [haffve] här näst föge höör medt them, hvickitt oss fast förundrar, effther tig samme befallning

ene gånghe ifrå sagt ähr etc. Biudendes tig än nu, [att thu] platt inthet skallt haffve bestelle medt same landboor, så frampt thu någen tack ther upå förtiene vilt etc. Datum Konungzöör 28 Martij anno etc. 49.

Kungsör den 29 Mars.

Öppet bref för herr Sten Eriksson [Leijonhufvud] till Loholm på sex härader i Småland jemte alla Nydala klosterns landbohemman,¹⁾ med all kronans ränta.

Riksregistr. 1549, I, fol. 70 v.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder, oss elskelige våre trogne undersåther, våre och cronones skatskyllighe bönder och menige almoge, som byggie och boo i Wist, Tvetha, Norrevidbo, Vestreherede, Ösboo och Mohärede, so och alle Nydale clösters landboor, ee hvar som helst I belagne ähre, vår gunst och nåde tilförendhe etc. Käre undersåther, som eder alle uthan tvill väll vitterligt ähr, att i then landzenden Smålandt, synnerligen ther hoss eder, haffver nu i mång år icke någen aff våre och rijcktzens myndige och högförstondige rådt och godhe män boendes eller offthe tilstädis varijdt, medt hvilcke I och flere i then landtzendhen haffve kunnett hafft eder rådt och dådh, när umträngt haffver, eller och beclagett eder före, när eder någen oskäll anthen aff en eller annenn öffverginge eller vijderfores, effther våre lägligheeter icke heller så tilseije, att vij udi egen kon:ge persone offthe till eder komme kunne eller ther tilstädis vare, hvarföre och så i then landtzende offthe tileffventyrs fast sielsindt (thet Gudt bättre) tilgångitt är etc. För sådanne ursacker, käre undersåther, och för edertt och thenn me-

¹⁾ I rubriken är tillfogadt: »så och Jeneköpingz stadt», hvarom likväl intet uttryckligen nämnes i sjelfva brefvet. Jfr dock nedan bref af 30 Mars, s. 125.

nige landtzendens bäste och longligit beståndt skuldt haffve vij hoss oss öfvervägett och besijnnett, att eder och then menige landtzänden fast nyttigt, som och hele rijekitt, vare vilde, att I någenn erlig, myndig och förstondig mann titt till eder bekomme motte, som ther hoss eder vilde byggie och boo, och ee som offtest tilståde våre, för hvilken I och kunde haffve eder till att beclage, när någon oskääll eder [o: eller] oförrättenn eder öffverginge eller vijderfores, som under tiden väll skee kann. Och förthen-skuldt haffve vij nu så förhandlett medt thenne oss elske- lig vår och rijcksens förtrogne mann och neste rådt, herr Steenn Erickssonn till Loholm, att han ther hoss eder skall byggie och boo och eder på våre vägne altijd till thet beste behielpelig vara, till hvilken vij och sättie fulkomlig tro och lijtt, att han ähr oss och Sverigis rijcke enn huldt, rättrådig och trogen mann, then vij och myckit helder här hoss oss beholledt hade än i frå hondenn umbäre kunne, hvar vij icke i then motten så troligen söckte edert och then menige landtzens gagn och beste. Therföre biude och befale vij eder, käre undersåther alle, ee hoo I hälst äre leeget, lärde, fattige heller rijck, schatthebönder och landboor, som i förbemelthe hä- reder byggie och boo, att I på våre vägne ähre förbe- mälthe her Steenn Erickssonn hörige och lydige, och udi hvadt som hälst på vårtt och menige rijcksens gagn och beste han eder tilseijendes och undervijsendis varder, ther sätter fulkomplig tro och lijtt, lijeke som vij personligen sielve tilstädis våre, thet samme och så välvilligen och troligenn eder thett befinne lathe, som I oss medt eedh, huldskap och mandskap loffvedt och tilsagt haffve medt gerningerne efftherkomme och fulborda, sosom oss och inthet tviffler, att I käre undersåther thet gerne görendes vardhe, hvickitt vij och eder altijd medt alle gunst och nåder betenckie vele. Så haffve vij och för thässe för- bete orsacker schuldt och aff vår synnerlige gunst och

nåde undt och förlänth, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och förläne förbe:te vårtt rådt och tro man, her Stenn Erickssonn, medt förbe:te häreder och the förbe:te Nydale clösters landboor etc., biudendes eder förthenskuldt och befalendes, at I dannemänn, alle våre och cronones skathskyllige bönder och menige almoge, som i förbe:te sex häreder byggie och boo, att I uthgöre förbe:te her Steen Ericksson all thenn ränthe och rättigheett, som I oss på cronones vegne skyllige och plichtige äre, som är cronones skatt, landgille, sackörer, fodringer och alt annet, hvadt thet helst vare kann. Han skall ther emott, som vij honom befaledt haffve, vethe och rame edert gagnn och bäste och schaffe, att eder alle, fatige och rijcke, thett rätt och skäall ähr vederfares skall etc. Datum Konungzöör 29 Martij anno etc. 1549.

Kungsör den 29 Mars.

Quitto på testamentssilfver och penningar, uppburna af konungens fogde på Ekolsund, Bengt Nilsson.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt medt thenne vår qvittencia, att vij udi egen kongelige persone then 29 Martij anno etc. 49 på vår gårdh Konungzör annamedt och upburit haffve aff vår fougte på Ekelsundh, Bencht Nielsson, ungerske gyllene fyre, renss gyllene otte och ett sölfstoop, vogh tretton lodt, hvilckitt guld och söloff framledne her Simon Sysleman i Schoclöster oss gaff i testemente. Hvarföre etc.

Gustavus.

Stockholm (!?) den 29 Mars.

Quitto på restmedel, uppburna genom kammarrådet Nils Pedersson [Bielke] af Thomas Jönsson, befallningsman på Åbo slott.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt medt thenne vår qvittencia, att vij udi egenn kongelige persone på vårt slott Stocholm thenn 29 Martij anno etc. 49 annamedt och upburidt haffve aff oss elskelig vår tro man och cammerråd, Niels Pedersonn till Åkeröö, ungerske gyllene 8 stycker, hvickit hann oss leffvererede på Thommes Jönssons vegna, som var vår befallningsman på Åboo slott, och var hans rest pro anno etc. 42. Hvarföre giffve vij etc.

Gustavus.

Kungsör den 30 Mars.

Svar till Jakob Pedersson angående rätt för allmogen i Säåmäki härad och flerestades att lösa skattespanmålen med penningar.

Riksregistr. 1549, I, fol. 72.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Jacop, och giffver tilkänne, att almogen i Sexmecke härede begärer, att vij vilde efftherlâthe them lösse spannemåle för peninger, som i fiordt full etc., så äre vij aldellis till frijdtz, att thet bestelt bliffver, icke allenest ther thu haffver befallningenn, uthan att fougterne flerestedtzt gøre thet samme, och tilförende haffver latijdt schriffve vår vilie och mening ther um titt in i landett. I thenn motthe må thu rame vårt gaghnn och beste, som spannemåle ther i landtet dyrest går och gâlder.

Vij vele och, att thu icke allenesthe sälier enn hop aff samme spannemåle, uthan och effther almogen haffver nödt till sädiskornn, som thu schriffver, så må thu och undsättie thom till läns enn hop aff samme sädt, doch så att thu veest, hvar thu tager vartt igen, när the härnest få sädhe aff jorden, så atth vij och någenn fordeell aff samme län haffve motthe, effther som flerestädtz ther i landett skeer, ramendis och så i then motthen vårt gagnn och beste etc. Datum Konungzöör 30 Martij anno etc. 49.

Kungsör den 30 Mars.

Till borgmästare och råd samt meniga borgerskapet i Jönköping angående den lydnad de äro skyldige herr Sten Eriksson [Leijonhufvud] till Loholm.

Riksregistr. 1549, I, fol. 72 v.

Vår gunst etc. Veether käre undersåther, att vij aff synnerlige gunst och nåde haffve unndt och förlänt oss elskelig vår tro mann och neste rådt, her Steenn Ericks-son till Loholm, någre härede ther nest um kring Jeneköpingh, så och Jeneköpingz stadt etc. Hvarföre biude vij eder, bormestere, rådt och menige mann, som udi för:ne Jeneköpingz stadt byggie och [bo], att I äre förbe:te her Steen Ericksson hörige och lydige udi alt thet han eder på våre vegne, i thet som oss och menige rijkett till nytthe och gagnn och longligit bestondt komme kann, tilseijendis och påbiudendis varder. Thesligeste hvadt deell I oss på cronones vegne skyllige och plichtige ähre, som är medt skatt, sackörer och all annenn deell, att I the samme utgöre förbe:te her Steen Ericksson etc. Datum Konungzöör 30 Martij anno 49.

Kungsör den 31 Mars.

Till herr Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] angående ett ifrågasatt byte mellan en kyrkklocka i Torpa socken och en annan, förvarad i Eskilstuna.

Riksregistr. 1549, I, fol. 72 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij giffve tich tilkänne, her Steenn, att våre undersåther udi Torpa socken haffve hafft theres bodt här hoss oss och förstå latijdt um en klocke i för:ne Torpa kyrckie, som thu vilt bythe titt till clösteredt för enn annenn större clocke, som ther i Eskilstuna nhu hänger, och begärett, att the schole giffve tig peninger emellem för öffver vichtenn, ther till the haffve begärett tiendenn aff oss på någre åhr tilhielp etc. Så effther vij icke tilsijnes äre, att thu skalt bythe samme eller någenn annen klocke bårtt, som ther åhr vedt clösteredt, effther vij sielffve haffve them väll förnödenn till rijcksens nödttorffther att lathe giuthe them i vårtt skytte, effther vij haffve nu stor nödt för them, så kunne och bönderne i för:ne Torpa socken väll behielpe sich medt thenn klocke the haffve etc. Datum Konungzöör 31 Martij anno 49.

Kungsör den 31 Mars.

Till Olof Larsson och Joachim Burwitz med svar på de meddelanden de lemnat från Köpenhamn och med uppmaning att söka vidare utforska hvad som föreginge i Danmark och i allmänhet i Europa, men i synnerhet i England m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 73.

Vår gunst etc. Eder schriffvelsze, Oleff och Jochim Burwitz, aff Köpenhamn thenn 14 Martij utgongen, åhr oss tilhondha komen, ther aff vij förnimme, hvadt tijnder

och lägligheeter I förfarijdt haffve i Dannemarck etc. Så är vår vilie och begären, att I än nu medt all flijtt eder vinläggie vele att förfare, hvadt udi the många härredager, både i Köpenhaffnn, så och i städerne nu holles schole och holdne ähre, kann handlett och besluthet bliffve, och huru the nu vele tage theres sacker före, eller hvadt beslut the pomerske och the saxiske städer um thetta interim görendes vardhe. Thesligeste um the städer Magdeburg och Brämen, huru the tage theres sacker före och um alt annett, så att vij och motte bekomme någon grundt och beskeedt, huru lägligheeterne i thesse näst umliggiende landt och städer sich tildrage kunne. Thesligeste hvadt the sendebudt ifrå keijseren, Frantzosen, kongenn i Engelandt, Skottenn och flere, ther i Danmarck nu utträttedt haffve, så myckitt mögeligit vara kan till att förfara. Thernest synes oss och rådt vara, Oleff, att när thu varder nu dragendes tillbaka på heemereesen igenn, då må thu giffve tich till snack och handell medt thet engelske sendebudt, som är i Köpenhaffnn, um thu medt lämpe kundhe någenn grundt aff honom eller älliist förfare, hvadt hans värffh och ärendhe till konungen i Danmarck varijdt haffver. Och hade icke varijdt aff vägen, att thett hade alrede skeedt, när I nu droge ther igenom nidt till kongen, och effther vårtt betenckiende kunde thu haffve bäste tilfället att komme tich i handell medt honom, giffvendes före, att effther han uthan tvill väll förnummit haffver, att vij någre gonger genom våre skriffvelszer hade besöckt Kon:ge Värde till Ängelandt och på någre våre undersåthers väгна (som nu i thenne framlijdne ängelske feegde hade mist schip och godtz under Ängelandt) beditt och förmanedt, att the till någon restitution komme motthe, um hvickitt vij och så skriffthlig förtröstning haffve, ändock än nu inthet mere förfolgh ther uppå skeedt ähr, som thu yttermere vest, huru then sack haffver sich förloppit, och hvadt skriffther oss emel-

lem ther um gongit ähr; ther effther thu och så tijtt thaall medt honom väll varder i thenn beste motte skicke och lämpe, medt begären att han ville och så i sijnn heemkumffzt till sijnn herre och konung thenne sack förfordra, så att våre undersåther till någon viderlag för theres lijndne schade komme motte, hvickitt och så till yttermere venskap och godt naborskafft enn orsack vare kunde, så att bäggie rijckernes undersåther ther egenom till yttermere communication, handell och vandell komme motte, som och nog vetterligitt ähr, att i gamble tijder haffver emellem these två lofflighe konge rijcker Ängelandt och Sverige altijdt varijdt godt naborskap, så att bäggie rijckernes undersåther haffve driffvit sine emellem venlig communication och vandell, som och än nu väll skee kunde, förty these både förbe:te kongerijcker äre aff Gudt så rijckeligen begåffvedt, att the thing eller varur finnes väll i thet ene rijcke, som thet annedt betarff haffver och tvertt um igen, och när sådanne handell och communicationer motte komme up igen, schulle the uthan thviffvell bliffve både rijckerne och theres undersåther icke till lijthenn frome och fordell, som thu och yttermere thenn mening sitt rättthe skick väll giffvendes varder, effther som tijden och lägligheethenn fordra kunne.

Kunde thu och sedhen medt foog och lämpe haffve vijdere tilfalle någett att spöria aff honom, synnerligen aff then unge konungens tilståndt och um then engelske och skotzske feegde fördragen våre. Ithem huru kongen i Engelandt och Frantzossenn stå tilsammans. Ithem [um] Keij:ge M:t och römiske kongen Ferdinand haffver någon jurisdiction medt någenn förmyndskap inne hooss then unge kongen i Engelandt. Ithem um then unge freveckenn aff Skotlandt ähr än nu utfördt till Frantzosen, som sagerne gåå, eller och um emellem förbe:te thenn unge kongen i Enghelandt och freveckenn aff Skotlandt någenn heijrattz handell på färde vara schall och ther medt tu

konunge rijcker förenthe bliffve, hvickitt thu före giffve må, på thet vijdere ursack tig giffves motte någett yttermere um samme sack beröre och förfare, um ther eller annerstedtz någett sådant på färde vara kan, så och um hvadt andre lägligheether och sacker, som thu tenckie kannt oss och rijckit förnödenne være att vethe etc. Datum Konungzöör 31 Martij anno 49.

Gripsholm i Mars.

*Quitto på penningar, uppburna af herr Gustaf Olsson
[Stenbock] för såldt mjöl.*

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egenn persone på Gripsholm thenn Martij anno etc. 49 haffve upburit aff oss elskelig vår tro man och rådth, her Göstaff Olsson etc. genom hans tienere Lasse Matzson fem och tiuge daler, som förbe:te her Göstaff för 23 tunnor stött biugmiöll och två tunnor rogmiöll, [som han] på våre vägne lott sälie i Bären, Norie, anno 47, bekommitt hade och strax bleffve leffvererede Claes Arffwidsson till täre peninger nidh åt Danmarck, hvarföre giffve vij förbe:te her Göstaff etc. Datum ut supra.

Gustavus.

Kungsör den 1 April.

Öppet bref för domkyrkan i Linköping på hälften af kyrkotionden från Östergötland och Småland till dess reparation.

Riksregistr. 1549, I, fol. 76 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde, så och på thet domkyrckenn i Lincöping må och schall thess snarere komme under tack och bliffve

till fyllest reparerett igen, haffve unndt och giffvit, som vij och nu medt thettha vårtt öpne breff unne och giffve till förbe:te Linchöpingz domkyrckies bygningz behoff helthene aff allen thenn kyrckiedelen aff tijenden, som vijdt alle kyrckier uthöffver hele Östergöthelandt och Smålandt nu udi thetta närvarende fyretie och nijende årett fallen-des varder; doch medt så skäll, att för:ne Linchöpingz domkyrckies förestondere schole årligen vethe göre [rede], eller när ther upå äskes, huru same tijend, så väll som alltt annedt, hvadt vij till förbe:te domkyrkes bygning unt och efftherlatijdt haffve, till kyrckienes nytte och gagnn anläggies och förhandles etc. Hvickitt vij giffve vårtt cammerrådt och cammererer thesligeste prouesterne och kyrckievärderne udi för:ne landzänder tilkänne, att the vethe sich här effther rättthe etc. Datum Konungzöör prima Aprilis anno 49.

Kungsör den 1 April.

Till Michael Helsing angående värfvande af ett hundratal arbetare, som borde sändas till Råffsnäs.

Riksregistr. 1549, I, fol. 77. — Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i *Diplomatarium Dalecarlicum*, D. 3 (1846), s. 95—96.

Vår gunst etc. Vij lothe för någenn tijdt seden schriffve till någre sockner ther up i Dalerne, Michell Helsingh, um någre hugxste karler etc. Så ähr än nu vår alffvarlige vilie och befallning, att thu förskaffer oss ther um i Dalerne ett hundrade hugxste karler, lathendes them nu medt thet försthe komme hijtt utt till vår gårdt Råffznäss, och att thu giffver hvardere en marck ortuger på hondhenn. Vij haffve thet så bestelle latijdt, att när the hijtt utt till för:ne Råffznäss komendes varde, schole the ther rödie och hugge någre skogz marcker och seden schriffve veden up, hvadt the och vijdere förmane(!) kunne, schole them giffvit bliffve. Thet må thu holle them före.

Ähr och så vår vilie, att thu giffver oss tilkänne, huru bergzbruckningen ther vijdt kopergruffven nu tilgåår och sich skicker etc. Datum Konungzöör prima Augusti (3: Aprilis) anno 49.

Kungsör den 1 April.

Till Henrik Persson angående utlemnande till Markus Hammarsmed af jern, stål och annat, som kunde behöfvas till smidet vid Hellestad.

Riksregistr. 1549, I, fol. 77 v.

Vår gunst etc. Veett Hendrick Pederssonn, att vij befalett haffve vår tienere, Marckus Hammersmedt, att hann skall lathe smide ther på vår hammersmidie vijdt Hellesta all then järnn redskap, som behoffves vill thill then hammersmidie udi Östergöthelandt, som nu upsatt ähr, och then kupper, som skall Linchöpingz domkyrcke täckes medt, upsmides skall etc. Hvarföre ähr vår vilie och befallning, att thu lather för:ne Marckus bekomme till för:ne redskap järnn, ställ och hvadt annett ther till behöffves, antecknendes hvadt thu i så måtte uthfåår, och hvadt umkost oss ther opå gå vill. Seden skall samme redskap blifve inräcknedt i then bethalning, som Linchöpingz domkyrckie för thet bly the oss undsatt haffve, tillöpe kann etc. Datum Konu[n]gzör 1:a Aprilis anno 49.

Kungsör den 2 April.

Öppet bref för herr Per Caroli, herr Gunnar och herr Per Follengi på sjölagårdsdelen i Söderköpings och Holavedens prosteri för år 1549.

Riksregistr. 1549, I, fol. 78.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlige gunst och nåde haffve unnt och giffvit, som vij och nu

medt thetta vårtt öpne breff unne och giffve thesse oss elskelige våre trogne undersåther, her Peer Charoli, kyrkenes systeaman eller förståndere, och her Gunnar kyrckherren, så och M. Peder Follengi, scholemesteren ther sammestädtz, till lijcke bythe till sammens, thenn smådeell, som kalles sielegårdtz delen och udi Suderköpingz och Holauedtz proesterij i Östergöthelandt nu udi thetta närvarendis fyretie nie årett fallendes varder; doch medt så skääll, att the thesse välvillegere och troligere skole förfordre hvar udi sijn befalning, hvadt som the tilbetrott ähre att bestelle och utträtthe etc. Hvickitt vij giffve vartt cammerådtt och cammererer, så och prouesterne och kyrckevärderne [tilkänne] etc. Datum Konungzöör 2:a Aprilis anno 49.

Kungsör den 2 April.

Svar till Mats Tordsson angående skattelindringar för vissa bergsmän m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 78.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Matz Tordtzson, um thenn vederläggning thu vilt göre medt the bergzmän, som på theres hemen skade fåått haffve etc., så haffver thet nu stått snartt i tu åhr medt samme vederläggning. Må thu än nu tenckie ther till, att honn skee motthe och icke lengre förhale ther medt. Thett för:ne bergzmän begäre vare frij för theres skatt och tiendhe udi thetta närvarende 49 årett etc., ther medt ähre vij tilfrijdtz medt. Menn the kyrcke hemen the begäre under thet vilkor thu schriffver, kunne vij och så lijde, att them udi så motte bekomme motte, doch så att thu giffver oss tilförende tilkänne, hvadt the äre för hemen, hvar the belägne ähre och elliest medt en rätt undervissning um alle theres lägligheeter. Seden vele vij väll vijdere vethe tich svar ther um.

Som och bergzmännen udi Sala och Norby sockner begäre lösse theres tiende för peninger pro anno 49, thett ähre vij och tilfrijdtz medt etc. Datum Konungzör 2:a Aprilis anno 49.

Kungsör den 2 April.

Öppet bref för Anders Målare med tillstånd att i Nyköpings ström bygga en sågqvarn.

Riksregistr. 1549, I, fol. 78 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde haffve unnt och efftherlatijdt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och efftherlathe att (!) thenne oss elskelig vår undersåthe och tro tienere, Anders Målare i Nyköping, att han frij och obehjndrett må och skall byggie och upsättie enn sågeqvarnn udi enn vår och cronones ström, liggiendes näst offvan för:ne Nycköpungh hoss S: Anna qvarnn ther sammestedtzt och till S: Anna prebende tilförende legatt haffver, hvickin såge han niuthe, brucke och beholle må och skall, görendes oss och cronone, seden hon till gongz kommen ähr, ther näst then rättigheett, som ther böör uthaff gå, hvar vij honom sådant icke nådeligen unne och efftherlathe vele etc. Hvarföre biude vij våre fougther och befalningzmän etc. Datum Konungzör 2:a Ap: anno 49.

Kungsör den 2 April.

Till Botvid [Larsson (Anckar)] angående sänkningsarbetet i Oxdjupet, om båtsmansvakansernas fyllande, om åtskilliga förnödenheters anskaffande för flottans behof samt om några kyrkklockors nedsmältande.

Riksregistr. 1549, I, fol. 79.

Vår gunst etc. Vij förnimme aff thin schriffvelsze, Botvedt, hurulunde thin mening är att lathe thage arbethe

före vijdt Oxediupett medt stheenkister sossom än ruthe-
spetz effther vår förre mening. Så behager oss thett väll
och försee oss, när man i så motte vill ghå någett rätt
um medt sackenn och i tijdt tage på arbethedt, skall thet
bätter haffve sijnn fortthgong än i fiordt skeddhe. Är
och så vår alffvarlige vilie och befallning, att thu medt
all flijtt och i tijdt fordrar thenne sack, effther oss och
rijckitt ther ingen ringe macht upå ligger.

Um the timbermän thu haffver latijdt bestelle aff
Törenn och Värmdöo till samme bygning och loffvett
them någett til peninger etc., ther äre vij och tilfrijdtz
medt och försee oss, att thu finner väll rådt till så många
peninger, som ther till behöffves ville, skulle thu än tage
så många aff then deell oss aff stadtzens sackörer til-
kommer.

Ther näst som thu begärer vethe vår vilie um våre
båssmän, som i höstes förlöffvede bliffve, skole kalles till-
backe igenn etc., ther upå kunne vij icke annett svare,
uthan att the motte bliffve ju tilstade igen kallede etc.,
effther så många utdöde äre som thu schriffver. Dher-
före våre lijckast, ath thu lather förschriffve thom tilhope
igen, doch icke än nu in till Stockholm, uthan någerstedtz
uthe i Roden, anthen till Östhammer eller hvar thet best
skee kunde, till thess man får see, huru thenne peste-
lentzie fram i våhår, när någett värmere bliffver, sich
skicke vill, så kan man ändhå sedenn finne rådt för them.
Så motthe och tenckes till, att enn lijthen kost gärdt
bliffver tilhope giordt aff eenn sockenn eller thu ther
uthe i Roden thill theres underholdt, effther man tenckie
kunne bönderne i thesse framlidtne tijdher mindtzste tun-
gen haft haffve, anthen i Bröstill sockenn, eller hvar thet
sich bäst skicke vilde. Mann skulle och skaffe samme
båssmän någett atth göre, så att the icke ligge och förtäre
kosten fåfengh.

Vij haffve och latijdt schriffve till alle våre siöstäder, att the icke lathe löpe theres skep till siöss, för än the yttermere haffve förstätt vår vilie och mening ther um, och att the skole undsättie oss medt the meste och förfarneste båssmän, som the haffve rådt till. Thett samma må thu och bestelle i Stockholm.

Schipz öll och skipzbrödt skulle man och tenckie till att lathe i tijdt backe och bryggie, så att man hade någett i förråd hvar sackenn så kreffver och fordrar. Malthet ther till finner thu väll rådt tijdt.

Att thu haffver bestelt the ärender vij tich schriffte-
ligenn befaledt haffve medt then karll till ålefiske i Syn-
nerbo, så och hvadt then Tordt Bagge behöffver till then
skiptzbygning nijdre vijdt Västervijck, thet ähr oss be-
hagelig. Thesligeste att segelskip och båjarthen, som på
stapelen stå i skiptzgården bliffve och snart tilrede, så
ähr vår vilie, att thu skynder flux opå, att the bliffve
medt thett förste tilredhe, så att vij medt thet förste öpit
vattnn kunne lathe brucke them till siöss, hvar nottorff-
thenn så fordrer. Och så snart öpitt vattnn bliffver,
må thu lathe nagre skuter löpe hijtt up, som aname vår
schatt in här ifrå Arboga och flere städtz och före till
Stockholm.

Vij äre och tilfrijdtz, Botvedt, att thu lather aname
the två klocker i Sancte Clauesses kyrckie i Eneköping
till thet skytt nu giuthes skall, effther vij förnimme aff
thin skriffvelsze, att ther skall nu inthet then i Stock-
holm mere förhonden vara, thet vij doch icke troott hade,
effther ther kom ju i sommars och höstes enn heell hoop
theen ifrå Tyslandt. Ee hvadt thet bliffvet ähr, kunne
vij icke vethe, och fruchtar oss nog, att the byssegithere
göre oss lijthen rede för, hvadt the anamme. Vare på
tiden, att thu seer något flithelighere på sacken medt them,
så frampt the [icke] schole försnelle oss. Thu mhå och
haffve tijtt budt till Steen Ersson um enn klocka, som

ähr vjdt Eskelstuna, um hvilke vj honom och så tillschrieffvit haffve, laghendes och så, att samme klokke malm komber i reckenskapenn medt. Vethendes tich här effther att rättthe etc. Datum Konungzöör 2:a Aprilis anno 49.

Kungsör den 3 April.

Till Bengt Skrifvare angående en sändning stångjern till Vadstena för slottsbyggnadens behof.

Riksregistr. 1549, I, fol. 81. — Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomatarium Dalecarlicum, D. 3 (1846), s. 97.

Vår gunst etc. Veett Bencht, att vår befalningzman på Vastena, Jochim Bulgrijn, haffver schrieffvit oss till um någre skippundt stångejern, som han ther till slotzens bygning behoff haffver etc. Så haffve vj samtyckt och äre till frijdtz, att han teden ifrå vår hammersmidie på Noreberg tijo skippundt stonge järnn bekomme skall. Hvarföre ähr vår vilie och befalning, att thu nu, meden föredt ähr, lather samme stonge järnn komme nijdt till Askeresundt. Seden skall Bulgrijn nu i våhår lathe hämpte samme stonge järnn teden och till Vastena till siöss, på thet bönderne icke medt så stor skiutzfärdt förtungedhe bliffve schole. Thetta latt så bestelt bliffve etc. Datum Konungzöör 3 Aprilis anno etc. 1549.

Kungsör den 3 April.

Till Germund Svensson [Somme] angående de böter en del borgare i Kalmar borde erlägga för öfverträdadet af ett Kongl. Maj:ts mandat, om Peder Hanssons räkenskap och om borgläger i Kalmar m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 81.

Vår gunst etc. Som thu schriefftheligen lather förstå, Germundt, huru thu haffver handlett medt the Calmare

borgere um thenn soning för vårt mandatz öffverträdelse, så att the haffve upbudit ett thusende marcher ortuger eller ij^e ungerss gyllene, begärendes vethe, huru thu tich här udijnnen holle skalt etc., så kunne vij föge mere göre till sackenn, uthan äre tilfrijdtz, att thu på våre vägne anamer aff them theet ene hundredhe ungerske gyllene, thet halffve hundrade haffve vij gunsteligenn fördragit them, effther the haffve dock icke varit så högt i bruthenn, som these borgere i Stockholm och flerestädtz här uppe. Så vethe vij och icke annett, än att thu må lathe the Calmarneborgere köpslage thet bäste the kunne, så att the icke mere bliffve förbundne till någett synnerligitt köp än the andre våre undersåther i städerne här uppe i landtet nu ähre, till thäss vij yttermere um thenn handell kunne förtenckte bliffve.

Män thet thu och Peder Schriffvere haffve förskickett hijtt up these våre undersåther, Bertill Dirickssonn och Niels Johansson, medt theres reckenskap på våre varur pro anno etc. 48 etc., så var thet icke vår mening allenesthe um these för:ne borgere, uthan och att thenn Peder Hansson, som våre varur pro anno etc. 47 upburijdt och föryttredt haffver, skulle och medt sijn reckenskap haffve kommit hijtt up, på thet vij någenn grundtlig beskeedt hade kunne bekomme, huru medt våre varur i these för:ne år hade handlett bliffvit. Och förundrar oss förthenskuldt storligen, hvi I så oflitheligen bestelle våre ärender och besynnerligen, att(!) thu Peder Schriffvere, som vårt sijnne och mening ther um munthligen väll förnummitt haffver. Och haffve vij ett föge behag, att våre sacker icke annerlundhe bestyrdhe bliffve. Derföre lather än nu samme Peder Hansson medt thet förste komme hijtt up medt sijn reckenskap och någon grunthlig undervissning i thenn motten. Och må thu Germundt schriffve till någre borgere i Lybecke, anthen then Frederick Tölnär eller någenn annenn, lathendes förstå them,

att vij haffve ther enn hoop smör liggiendes, och förhöre, hvadt the vele giffve för tunnen, eller huru många tunner smör vij skole giffve them för ett stycke kasterkumest lakenn, doch så att thu icke gör någett beslutt medt them på köpett, för än thu haffver latijdt oss förstå, hvadt the vele giffve. Ter rätte tig effther.

Um the skyttere thu lather förstå och ther på Calmarne i borgeläghe liggie skole etc., så äre vij ther medt tilfrijdtz. Doch synes oss, att the som unge häster haffve, måge väll slå them utt i gräss. Thu varder och ramendes motten medt utfodringenn, så thet ginge skäligenn till, men [en] skeppe till hästh um vecken synes endelis förmyckitt vare etc.

Menn um thenn Jons Jonsson på Billa, som begärer ther på Calmarne borgeläge till 4 häster, kunne vij inthet synnerlig svare till, effthe[r] vij tilförende haffve honom hafft i vår tieneste och giffvit honom underholdt. Doch haffver han icke varijdt månghestädtz, hvarcken hoss oss eller annerstädtz, thet vij aff vethe, dherföre kunne vij icke heller tenckie, att han skall haffve någre godhe häster eller karler. Doch um så ähr, att han haffver dugelige karler och gode häster, doch våre vij tilfrijdtz att unne honom borgeläge till 2 eller 3 hester etc. Datum Konungzör 3 Aprilis anno etc. 49.

Kungsör den 3 April.

Till Olof Trotteson angående den handel Åbo borgare drifva utrikes och om tillstånd för dem att utföra tio läster smör, men icke mera.

Riksregistr. 1549, I, fol. 82 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. till upplysn. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 268—270.

Vår gunst etc. Veett Oleff Trotteson, att våre undersåther udi Aboo stadt haffve hafft theres budt här

hoss oss och i underdånigheett aff oss beditt och begärett vårt gunstige förloff och tillatelse, att the motte före enn hoop smör aff rijckitt nu i sommer tilkomendes etc. Så opå thet vij under någon grundt komme motte, huru the brucke theres köpenskap och theres handling i fremende lanndt, haffve vij hafft thom före och befråggett thom um ett [och] annett, som sackenn kreffde. Så förnimme vij aff theres berättning, att the haffve så gott som ringe förståndt i sackenn, och förthenskuld allt hvadt the handle och vandle, ther thage the icke allenest sielfve, uthann och menige rijckitt stoor skade, effther the hvarekenn kunne räckne, ecke heller haffve the förståndt opå vårt myntt håller än thet fremende, vethe förthenskuld inthet beskeedt, huru the schole sälie kopett på theres varur uthrijckijs, uthann lagatt ju altijdt så, som theres sedvane vare pläger, att the schole haffve förlust på theres varur hoss the fremendhe, menn skole the haffve någenn vinning, dha skal thet ju skee aff rijcksens undersåther, görendes genom sådane handell menige rijckitt enn dropelig schade. Så haffve vij nu lärtt och underst thom i then motten till thet bäste, ändoch til förmodendes, att thet föge hielper. Så ähr doch lijkevall vår vilie och befalning, att thu någett alffvarligen holler thesse och flere aff the köpmänn i Åboo vår vilie och mening före, att the annerlunde tenckie till sackenn och stelle theres köpslagen och handling ähn här till skeedt är, så att all schade icke motte henge på rijckitt och rijcksens undersåther etc.

Och opå thet the doch någett beskeedt vethe motte, för änn the segle aff landett medt the köpmans varur the kunne affstedt komme, synes oss gott och rådeligitt vara, ther thill thu och alffvarligen thom holle mhå, att the skaffe sich enn godt och förständig man, then ther väll reckne kundhe och medt honom handle och lathe öfverräckne, för änn the sigle, huru the vele giffve och

kunne tyge theres varur, så att the ju någen vinning ther opå haffve motte, ther effther the sich sedenn medt theres varur holle och skicke kunne och ju så lagat, att the någen fordell aff the fremende, så väll som här inrijkis haffve motte och besynnerligen ju så myckitt, att the hade theres fracht, umkost och thäring frij uthöffver theres utlagde summar för varune och icke lathe så öffve sich ther uthe, som the altijdt göre pläge. Schall thu och vethe, Oleff, att vij haffve unnt the Åboo borgere förloff att före aff rijckitt till tije läster smör nu fram i sommer och platt inthet mere. Ther må thu vethe rätte tig effther. The andre siöstäder ther i Finlandt, att the ingelunde före någre äthende eller förbudhne varur aff rijckitt vijdt lifzstraff, som the i Åboo icke heller göre skole mere änn thett vij thom nu gunsteligen undt och efftherlatijdt haffve etc. Datum Konungzör 3 Aprilis anno 49.

Tynnelsö den 4 April.

Till herr Birger Nilsson [Grip till Vinäs] angående hans ifrågasatta resa till konungen med anledning af den förestående handeln mellan Per Brahe och grefven af Hoja samt om tillstånd för allmogen i Tjust att lösa skatte-spanmålen med penningar.

Riksregistr. 1549, I, fol. 85.

Vår synnerlige gunst etc. Käre herr Birge Nielsson, som I schriffve och begäre vethe, um I schole giffve eder hijtt up till oss för then handell schuld emellem Peer Bragde och then unge greffve vann der Höij nu skee schulle, effther vij icke komme till Östergötheland, som achedt var etc., så lathe vij eder förstå, att vij våre på vägen hartt in mott Östergötland, doch effther någre aff våre käre barnn bliffve någett siucke på ressen, gåffve

vij samme resse [up], och effter så skedde, var och greffven icke legligitt drage titt nidt, derföre synes oss, att I geffve eder hijtt up, som vij och försee oss, att Peer Bragde varder vijdere beskeedt tilschriffvendis, hvar effther [I] edher udi then motten rätte schole etc.

Thernäst som I och lathe förstå, att almogen i Tiust begäre lösse vår fodring i thetta åhr och biudhe oss tree öre för hästenn, medt hvickitt vij och tilfrijdtz äre etc. Datum Tynnelszöö 4 Aprilis anno etc. 1549.

Kungsör den 4 April.

Till Severin Jute angående allmogens begäran att få lösa skattespännmålen med penningar samt om en quarn, tillhörig en viss Engelbrekt, och om ett ifrågasatt borgläger.

Riksregistr. 1549, I, fol. 85 v.

Vår gunst etc. Som thu giffver tilkänne, Söffverinn, om then spannemåle enn partt aff bönderne begäre lösse för peninger etc., så ähre vij ther medt tilfrijdtz, ändoch oss undervist ähr, att somestedtz ther uthe geller span kornn 7 öre, thet vij doch icke fulleligen vethe, så vardher thu väll ramendes vårtt beste i then motthen, som skääll medt fölge kann. The 20 lester spannemåle thu schriffver, att Lasse Olsson ther liggiendes haffver, vele vij, att thu anamer udi thin upbördt, effther thu kannt haffve bätter tilfelle atth lathe förvaren och föryttrenn ähnn Lasse Olsson.

Qvarnenn thu ifrå Engelbricht vederkendtz haffver, så haffver [han] för någon tijdt seden varijdt här och giffvit tilkänne, att hann skyller 8 pundt miöll; ändoch vij nu annerledtz förnimme, så förnimme vij väll, hvar han far effther, kunne och yttermere vethe rätte oss i then sack, när han framdelis yttermere ther um medt oss handle vill.

Samelundhe om thet borgeläghe etc., så såge vij thet gerne, att thu ther medt förskonedt bliffve motthe och annerstedtz förlagde, hvar lägligheethenn sich så begiffve kundhe, men effther vijdte våre slott och gårdhar är alle stedtz fullagt, är icke annenn rådt än att thijtt motte och några förlagde bliffva etc. Datum Ko[n]ungzör 4 Aprilis anno etc. 49.

Kungsör den 6 April.

Till Staffan Larsson med befallning att meddela underrettelser om 1549 års uppbörd och om [Svartsjö] gårds afvel, fiske och slag samt om det derstädes använda »dagelige hoffolck och legefolck» m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 86.

Vår gunst etc. Ähr vår vilie och befallning, Staffen Larsson, att thu nu medt thett förste giffver oss schriff[t]-ligenn tilkänne thin hele upbördt, som thu både aff skattebönder och lamboor etc. nu udi thetta nervarendis 49 årett hafft haffver.

Ithem then årlige ränthe spannemole sampt alle andre partzeler, som thu upburijdt haffver.

Ithem huru myckin sädt effther gårdzens affvell nu för thetta årett fallen och upburenn ähr.

Ithem um gårdzens fiskerij och slachterij, hvadt som ther effther udi alle partzeler upburijdt ähr.

Thesligeste att thu förskicker oss manthaledt upå gårdzenns dagelige hoffolck(!) och legefolck. Seden när vij här um beskedelige register bekommitt haffve, vele vij lathe tig fåå beskeedt och undervissning, hvadt thu skallt leffverere inn i vår cammerenn och hvadt thu sedhen till gårdzens förtäring haffve skallt etc. Datum Konungzör 6 Aprilis anno 49.

Kungsör den 6 April.

Till herr Sten Eriksson [Leijonhufvud] angående den försäkran, som han skickat konungen samt om förläningen af Nydala klostres landbor och om det önskvärda i att skona två härad, som lemnat synnerlig hjälp till Vadstena [slotts byggnad].

Riksregistr. 1549, I, fol. 86 v.

Vår synnerlige gunst etc. Käre Steenn, vij haffve fåått thin schriffvelsze medt thet reversalls breff vij fordratt haffve, hvilckitt oss och så behageligitt ähr. Dhett thu och begärer i samme breff, att vij ingen annenn loffve till tig stelle vele, uthan att thu udi alle motthe vilt vare oss och våre unge lifzärffherrer, så lenge thu leffver, enn huldt och trogen tienere etc., så vest thu väll sielff, käre Steenn, att vij aldrig någenn misloffve tig till steltt haffve, försee oss och, att thu sielff icke håller annat befunnett haffver, änn att vij ju haffve altijdt haftt thin persone udi thet besynnerlige betroendhe, som näppeligenn mången i thetta rijke skeedt ähr. Vetthe och icke ännu annett, än att vij så här effther som till thenne tijdt then troo och försicht tillställe, som oss böör emott vår förtrogne männ och rådt. Thett vij nu lothe fordra sådane reversall, är och icke uthann ursack skeedt och besynnerligenn för then orsack skuldt, att våre käre unge lifzärffherrer effther vår affgång någon rättelsze haffve kunne. Dherföre ähr icke behoff, att thu gör tich någett samvett eller bekymber ther um, uthann latt bliffvedt, som vij thet giortt haffve etc.

Vij haffve och nu yttermere bethencht oss um the Nydala clöstres lamboor, och äre vij tilfrijdtz, att thu bliffver vijdt them, effther the liggie mest i thet Vestraherede.

Vij vele och finne rådt att vederleggje her Johann på någon annen stedt. Kan thu och i thetta åhr någett

schene the ij häreder, som thill Vastena så myckin hielp som thu schriffver giortt haffve, dhå ähre vij ther medt väll tilfrijdtz etc. Datum Konungzöör 6 Aprilis anno 49.

Kungsör den 6 April.

Till herr Gustaf Olsson [Stenbock] angående oroande rykten om rustningar i utlandet och om åtgärder för bättre tillsyn med det inhemska krigsfolket på vestra gränsen.

Riksregistr. 1549, I, fol. 87.

Vår synnerlig gunst etc. Käre her Göstaff, effther vij haffve fåått någer tijdender up aff Dannemarck och synnerlighenn these, att udi flydt för Hollandt schall liggie enn heell hop schip, vijdt pass 100, som till krigzrusting tilredes; thesligeste schole och liggie för Elffvenn vijdt än 18 eller tijugu fänicker knechter, och ingen ähr nu full vijss, hvem same skipzrusting och knechters försambling til gälder, ändoch hemeligen ryckthes vill gelde thetta rijcke till; thesligeste haffver och konungen i Dannemarck upbuditt sine städher och hvar tijendhe bondhe att sijtthie viderredhe; så kunne vij icke häller fulleligenn vethe, hvadt sådane rusting haffver betydhe etc. Hvarföre synes oss fast rådeligitt vara, att vij här i rijckitt tenckie och så någett till sackenn, så att vij medt vårt folck till hest och foott äre och vederredhe, ee hvadt opå komme kann, förty vij höre myckitt siel-sindt snack och många farlige prachticker her emott rijckitt.

Så haffve vij och förnummitt, att Oleff Erickssonn haffver så ganske lijthet upseendhe medt thet nyssantagne folck nidre i Vestergothlandt, förty och förthenskuldt, hvadt någett upå komme, våre vij medt samme folck icke myckitt väll belathne, the haffve mest förslösedt theres värier. Hvarföre synes oss, att man motthe förordne

någre flere höffzvidtzmän(!) för samme folck, effther vij schole tro, att thet vijll vare honom för myckitt att thage till vare öffver alt Schare stigth. Må I förthenskuldt haffve eder rådt [medt] Steenn Ericksson, hvilcken I nu finnendes varde vijdt Jeneköping eller på sijnn gårdt i Vestergöthlandt, och annerlundhe um samme befallning förordne. Och synes oss, att en höffvidtzman bliffver öffver Vermelandt och Dhaall, then annen öffver Elffzborgzlänn och Läcke länn och Oleff Ersson beholler så många ther uppe i landtet ähr, så kundhe the ju altijdt haffve thes nögere acht och tilsynn medt samme folck både i ene motte och andre, och behöffve I icke enckiom haffve så stoortt tilsyn att förordne till then befallning thom, såm så stoortt anseendhe haffve, uthan gode, trogne, fatige karler, som någett flitigt ther opå achte ville och elliest någett förstondt ther till hade, the ther och icke puckede eller truffvede anten prester eller bönder.

Vij giffve eder thesligeste tilkänne, att vij haffve latijdt tilschriffve våre undersåther ther i Elffzborgzby om någre båssmän, them vij gerne ther aff staden så väll som andre stedtz her i rijckitt haffve vilde. Therföre ähr vår vilie och gunstige begären, att I vele förfordre samme folck, att vij sådane skipzfolck bekomme motte etc. Datum Konungzöör 6 Aprilis anno 49.

Kungsör den 6 April.

Till herr Gustaf [Olsson (Stenbock)] med ytterligare påminnelser om vaksamhet mot utifrån hotande faror.

Riksregistr. 1549, I, fol. 88.

Vår synnerlig gunst etc. Som vij nu nyligen skriffve eder till, käre her Göstaff, och förmanthe, att I och flere gode menn i thenne landzenden vele någett tenckie till att holle eder rust och vederrede, eehvadt upå komme

kunde, sammelundhe lathe yttermere haffve acht och tilsynn medt thet nyssantagne folck ther nijdre, så att the och någett välskickede vare motthe och färdige medt theres värier, på hvadt tijdt och stundt vij them behöffve kunde till att brucke, så ähr än nu vår allffvarlige vilie och befallning, att I och så ther udinnenn förtenckte vare vele. Vij skicke eder och så här innelucht en copie till hondha, som oss nu i these dager tilhonde kommen ähr, ther utaff varde I förnimmendes thet, som föge duger. Så haffve vij och bekommit någre sådane förvaringer aff Tyslandt och flere städtz etc. Hvarföre högt förnöden ähr, att vij schvenske haffve våre sacker i godt acht.

Kann skee, att pfaltzgreffven medt någre flere kunne haffve någre sliche farlige prachticke förhänder och våre granner, the danske see ther medt genom fingerenn, lathendes them för än man vether ther ett ordt aff passere ther egenom theres landt och oss upå halssenn, på thet the man motte niuthe fredt(!). Thette och annett sådant skall man betenckie och så någett ther emott trachte, såsom sacken kan fordra och kreffvie etc.

Käre her Gustaff, I vele och förmane flere gode män i thenn landtzendenn thette samme, thesligiste lathe haffve godt acht och tilsynn utt medt then grentz, att icke någett förräderij iblandt våre bönder ijstungett bliffver. I må och thesligiste tale medt then her Larss i Kongasätter, som thetta uthschriffvit haffver, befrågandis, hvadt beskeedt eller grundt han ther um veett, eller nu seden videre ther um förfaredt haffver etc. Datum Konungzöör 6 Aprilis anno etc. 49.

Kungsör den 7 April.

Till Lasse Jespersson med ifrågasättande af ett byte mellan hans gård Holm [i Tuna socken] mot en annan egendom.

Riksregistr. 1549, I, fol. 89. — Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomatarium Dalekarlicum, D. 3 (1846), s. 97.

Vår gunst etc. Effther thet, Lasse Jespersson, vij achte lathe settie oss enn lijthen affvell ther upå Kopperbergit etc., är förthenskuldt vår vilie och begären, att thu villth uplathe oss thin gårdt Holm. Vij vele lathe vederlegge tig igen här uthe medt en så godt gårdt i lijcke rånthe och godt lägenheett. Är och någre thine medt ärfvinger, som än nu haffve deell och anpartt udi, att thu dhå ville handle medt them, så att vij samme Holm tilhope bekomme måtte, här opå thu vilt giffve oss svar och beskeedt medt thett förste. Datum Konungzöör 7 Aprilis anno etc. 49.

Kungsör den 7 April.

Till Anders Ersson angående Lasse Dobblares utrustning för hans uppdrag att i Gestrikland upptaga en gammal grufva.

Riksregistr. 1549, I, fol. 89 v.

Vår gunst etc. Veett Anders Ersson, att vij haffve förskickett thenne vår undersåthe, Lasse Dobblere, thill Gestringelandt ther att upsöckie och lathe rensse enn gammell gruffve, som ther i förthijden haffver varijdt i bruckning etc. Hvarföre ähr vår vilie och befallning, att thu lather honom bekomme ther ifrå Salegruffve enn gruffve lijnett, så och ett par tijmbermän, som häste vinder göre kundhe, hvar så förnödenne våre till att uthösse samme gamell gruffve. Thetta ingelundhe för-

sumendes. Är och för:te Dubblere till 8 eller 10 marcher förmoden på honden, dhå må thu och lathe honom them bekomme, så att han haffver någett atth thäre, schriffvendes thet i thin reckenskap etc. Datum Konungzöör 7 Aprilis anno 49.

Kungsör den 7 April.

Till Nils Knutsson om underhandlingar med några bönder angående uppreisning af en grufva.

Riksregistr. 1549, I, fol. 89 v., der dock sjelfva brevet, med undantag af nedanstående rubrik, saknas, ehuru plats är lemnad för dess införande.

Till Niels Knutzson, att [han] handler medt någre bönder, som nä[r]mest Valleherede byggie, att the välvillige sig befinne late att rensze gruffven up igenn. Datum Konungzör 7 Aprilis anno etc. 1549.

Vår gunst tilförende etc.

Kungsör den 7 April.

Till Olof Eriksson angående en bättre uppsigt med knektarne i Vestergötland, Vermland och på Dal.

Riksregistr. 1549, I, fol. 90.

Vår gunst etc. Vij haffve förnumitt, Oleff Ericks-sonn, att thu haffver endelis för rijnge acht och tilsynn medt thet nyssantagne folck, som thu i befallning haffver nijdre i Västergöthelandt, Vermelandt och på Daall, förty enn stoor partt aff them haffve borthsåldt och förslösedt theres värier, så att the nu platt ingen värie haffve, um Gudt förbiude någett hastigt upå komme kunde. Så förundrar oss icke lithet, att thu så försumelig äst i thin befallning och viltt altijdt ligge hemme och gör tig godhe

dager, all then stundt thu oss fast annedt loffvedt och tilsagt haffver, ther upå vij tig och enn godt underholdning unndt och efftherlatijdt haffve etc. Ähr förthenskuldt vår alffvarlige vilie och befalning, att thu än nu tencker annerlunde till sackenn, så att thu altijdt reser ifrå then ene landtzenden och till then annenn och besee[r] theres värier, och huru the sig skicke och holle, och the som icke haffve theres värier färdige, att man än nu medt thet förste skaffede them värier, så att the våre aldelis vederrede, eehvadt stund eller thime vij hade behoff att brucke them up, förthy, Oleff, vij höre och förnimme många farlige prachtiker här emotth rijckitt, ändoch tig och andre kunne väll synes, att alt ähr stille, så är doch lijckeväll icke så alltt stille ther uthe. Dherföre vele vij och så, att thu än nu medt all flijtt vinlägger tig att thage någre flere dugelighe karler i tjänesten, effther och så många uthdöde ähre ther nijdre i landtet etc. Hvarföre och så är, att thu icke allena kan bestå samme befalning, dhå latt oss thet förstå etc. Datum Konungzör 7 Aprilis anno 47.

Kungsör den 7 April.

Till Joen Bagge angående de nyheter han erhållit från Danmark och med uppmaning till vaksamhet.

Riksregistr. 1549, I, fol. 90 v.

Vår gunst etc. Vij förnimme, Joenn Bagghe, hvadt tijdender och lägligheeter thu haffver förfarijdt aff thenn karll, som aff Danmark komenn ähr, thesligeste huru medt the nyssanthagne knechter ther i Västergötlandt så ganske lijthet up[s]eendhe vare schall etc. Och effther vij sådantt förnummitt haffve, lathe vij strax schrifftheligen biudhe her Steenn Ericksson och her Göstaff Olsson ther um till, att the um samme befalning annerlunde förordne schole och sende breffvedt medt thenne thin karll, hvicke

thu oförsumeligen skynder thom tilhondha, och ähr vår vilie, atth thu och flere ther i Vestergöthelandt vele och så tenckie till att haffve edre sacker udi godt acht, så att I aldelis äre vederrede, ee hvadt upå komme kunde, och när I tilsagde bliffve. Datum Konungzör 7 Aprilis anno etc. 1549.

Kungsör den 8 April.

Till borgmästare och råd i Kalmar angående värfning för kronans räkning af sjöfolk och om inställande tills vidare af årets sjöfart från staden.

Riksregistr. 1549, I, fol. 92.

Vår gunst etc. Käre undersåther, effther lägligheterne sig så begiffve, att vij haffve behoff till våre schip och galleijder en hop godt och förfarijdt siöfolck, och effther vij haffve nu mist en partt aff våre besthe båtzmän uthaff then pestilentzie, som nu i thesse framlidne tijder i Stockholm vanckett haffver etc.; hvarföre är vår vilie och befalning, att vij måge bekomme ther aff eder by Calmarne the meste och dugeligiste båtzmän, som ther kunde stå tilfongz, och att I icke lathe någre aff edre schipp löpe till siösz, för än vij förvethe oss um för:ne botzmän. Vij vele icke heller, att I lathe edhere schipp löpe till siösz, för än I yttermere aff oss förståndige[de] bliffve kunne, huru I eder medt samme edertt seglantz fram i våhr och sommer holle schole. Ther må I vethe rättthe eder effther, så frampt I vele undvicke våre ogunsthe etc. Datum Konungzör 8 Aprilis anno etc. 49.

Samme meningh thill Stockholm, Nyköping, Surköping, Norköping, Vestervick, Calmarne(!), Lödisse, Östhammer, Gäffle, Åboo, Raumo, Vijborg, Ulffzby och Rassborgz länn.

Kungsör den 9 April.

Till Anders Hansson angående det malt han begärt till brygning och om penningar till timmermäns aflöning.

Riksregistr. 1549, I, fol. 92 v.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Anders, och begärer så myckitt aff tet malt thu liggiendis haffver aff the kyrckie lambors affradt thu i befallning hade, till att bryggie medt nu, medt vinther vattnn ähr etc., så äre vij icke tilsinnes, att thu thager någett aff samme malt, uthan haffve ther om latijdt tilschriffve Niels Birgesson, att han skall skaffe tig så myckitt aff Stockholms malt, som ther till behöffves vill. Sammelundt är honom och medt thet samme till skriffvett till honom (!), att han lather tig bekomme så många peninger, som thu till the timbermäns lönn begärendes [är] etc. Datum Konungzör 9 Aprilis anno 49.

Kungsör den 9 April.

Till Nils Birgersson med befallning att sända malt och penningar till Råfsnäs gård.

Riksregistr. 1549, I, fol. 93.

Vår gunst etc. Är vår vilie, Niels Birgesson, att thu lather komme till vår gårdt Råffznäss så myckitt malt, som vår fougthe ther sammestedt haffver behoff till att lathe bryggie aff, nu medhen vinther vattnn är, effther han beclager, att ther är altz inthet malt på garden; thesligiste att thu lather och honom bekomme så många peninger ther aff schriffvere stuffven, som han behoff haffver till att afflöne the timbermän medt, ther på garden nu timbre schole etc. Datum Konungzör 9 Aprilis anno etc. 1549.

Kungsör den 9 April.

Till borgarne i Köping angående en gillestomt, som Erik Skräddare begärt få bebygga.

Riksregistr. 1549, I, fol. 93.

Vår gunst etc. Veett käre undersåther, att thenne Erick Schreddere, eder medt borgere i Köping, haffver oss tilkänne giffvit om enn gillesztompt, som ther i Köping liggiendes ähr, ther ingen hvarken bygger eller boor upå, och begärer förthenskuldt, att han motthe byggie ther upå etc. Så kunne vij icke vete, huru sacken sig haffver medt samme tomt. Doch hvar samme bygning ingen till skade eller förhinder våre, kunne vij lijde han bygdhe ther någon huss upå etc. Datum Konungzör 9 Aprilis anno etc. ut supra [1549].

Kungsör den 9 April.

Till Germund Svensson [Somme] angående värfning af nytt dugligt krigsfolk till kronans tjenst och om mönstring med de gamla knektarne i Småland samt om bevakning af gränsen i hans befallning.

Riksregistr. 1549, I, fol. 93 v.

Vår gunst etc. Effther som vij för någon ringe tijdt seden lothe schriffve tig till, Germundt, att thu schulle vinläggie tig att thage ahn i vår tieneste flere och dugeligiste karler, som ther i thin befallningh står till att bekomme, så är än nu vår endelige vilie och befallning, att så skeep motte, förty vij höre dageligen många sielsinde anslege och farlige practicker her emott rijckitt, så att högt förnöden ähr, att vij svenske haffve våre sacker udi flitigt och gott upseende och rusthe edher [v: oss] [thet ytterste] och beste vij kunde, förty man tarffvar inthet tviffle, att än doch här

hoss oss synes all ting vare stille, så äre doch hoss våre mijsgynnere och fiender ther uthe i Tyslandt icke så stille, uthan [the] stemple och practicere mykitt ontt här in upå rijkitt. Och effther vij haffve förnummitt, att enn partt aff the nyssantagne knechter i Smålandt haffve förslösettt eller bortt solt theres värier, och förthenskuldt vele vij, att thu haffver thom tilhope och beseer, hvadt the haffve till värier, och the som icke haffve gode värier, att thu äst förtäncht att skaffe them värier, så att the aldelis motte vare färdige, på hvadt tijdt eller stundt vij kunde haffve behoff att brucke.

Thu vilt thesligeste haffve godt acht och tilsyn utt medt grentzen i thin befalning, att ther icke någett förreddherij iblandt vår almoge instungitt bliffver, som stor macht upå ligger etc. Datum Konungzör 9 Aprilis anno 49.

Kungsör den 10 April.

Till herr Birger Nilsson [Grip till Vinäs] angående värfning af sjöfolk i Vestervik för kronans räkning.

Riksregistr. 1549, I, fol. 94.

Vår synnerlig gunst etc. Effther thet, käre her Birge, vij haffve latijdt tilschriffve våre undersåther udi Västervijck, att the oss ther aff theres by enn hop godhe och siöfarijdt folck udi vår tieneste förskaffe skolle etc., så är vår gunstige vilie och begären, att I på våre vägne vjdere vele handle och vinläggie eder medt för:ne våre undersåther, att vij någre båsman aff theres stadt bekomme motthe, och att thetta motte bliffve bestelt, för änn the drage till siöss etc., effther vij them till våre schep och gallejer storligen behoff haffve etc. Datum Konungzör 10 Aprilis anno etc. 49.

Same mening till her Göstaff Olsson, Elffzborgz stadt, her Johan Tursson, Nyköping, Botvedt Larsson,

Stockholm, Niels Krumme, Gäffle, Gabriell Christersson, Östhammer, Hendrick Peersson, Norköping, Lasse Pedersson, Suderköping, Oleff Trotteson, Åbo och Raumo, Niels Ingesson, Ulffzby, Måns Nielsson, Viborg, Peder Svenske, Rassborg.

Kungsör den 10 April.

Till Axel Eriksson [Bjelke till Häradssäter] angående värfning af krigsfolk för kronans räkning och om de nyantagna knektarnes utrustning ur kronans förråd i Stockholm m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 94 v.

Vår synnerlig gunst etc. Som vij för någon ringe tijd seden lothe schriffve tig till, Axell, att thu skulle vinleggie tig aname i vår eedt och tieneste flere och the dugeligiste karler, som ther nijdre i Smålandt kunde stå till att bekomme etc., så är än nu vår vilie och befallning, att så skee motte etc., förty vij höre dageligenn många sielsindt anslag och farlige prachtiker her emott rijkitt, och [är] förthenskuldt storligen behoff, att vij svänske haffve våre saker udi flitigt och gott upseendhe och ruste oss thett ytterste och bästhe vij kunne, förty man tarffver inthet tvile, att ändoch här hoss oss synes all ting vare stille, så ähr doch hoss våre fiender ther uthe i Tysslandt och annerstedtz icke alt så stille, uthan the stemple och practizere alt thet onde här in upå rijkitt, som the affstädt komme kunne. Vij skicke tig och så här innelucht copien aff ett breff, som oss nu i thesse dager ähr tilhonde kommitt, ther aff varder thu och någon grundt förnimmendes; hvarföre är högt förnöden, att man tencker och någett ther emott.

Ther nest effther vij förnimme, att enn partt aff the nyssanthagne knechter i Vestergöthelandt haffve förslösedt och bortt soltt theres värier, så är och noch tilbefruch-

tendes, när man någett nöge tilseer, att thett går och så till medt vårtt krigzfolck i Smålandt etc. Hvarföre ähr vår vilie och begären, att thu lather ransacker (!) och besichtigthe, hvadt the haffve till värier, och the som icke haffve gode värier, att thu äst förtencht att skaffe them på theres lön och uthaff vårtt artelarij the värier, som the kunne vare belathne medt, effther vij haffve här uppe i Stockholm gode rådt ther till, så att the aldelis våre färdige på hvadt tijdt eller stundt vij kunne haffve them behoff att bruke. Thu vilt thesligeste lathe bestelle, att uth medt then smålenniske grentzen någon godt acht och tilsyn på alle sacker haffves motte, på thet icke någon förrederij ibland vår almoge ther instungitt bliffve[r], som stor macht upå ligger etc. Datum Konungzöör 10 Aprilis anno etc. 49.

Kungsör den 10 April.

Till Sven Andersson angående Lasse Pederssons begäran om ett torp invid [Söder-]Telje, vid namn Bårsta.

Riksregistr. 1549, I, fol. 95 v.

Vår gunst etc. Veett Sven Anderssonn, att thenne vår tienere, Lasse Pedersson, haffver ödmiuckeligen begäredt, att vij honom ett lijthet torpt, liggiendes vijdte Telie, benempdt Borsta, gunsteligen unne och efftherlathe vele, och tilbiuder sich göre ther skatt och schuldt och alle rättigheether aff, like som thett skylle pläger, och lather ther hoss förstå, att bonden, som samme torp nu besitther, haffver thet platt i grunden förderffvedt, så att ängen är skogvoxt, hussenn nederrödthe och alt i enn önckeligh motthe farijdt. Och förthenskuldt hvar så i sanning befinnes, dhå må thu seije samme röthekuntt i frå torpett och lathe thenne för:ne Lasse Pedersson anamed, görendis oss och cronone ther aff then rättigheett, som

bondenn giortt haffver och loffvadt att holle samme torp väll vijdtt macht medt lagabyg[ning] och andre nottorffther, som han ther um kan och vill vare till svarss etc. Datum Konungzör 10 Aprilis anno 49.

Kungsör den 11 April.

Till Per Brahe och Botvid Larsson [Anckar] med underrettelser om de åtgärder, som vidtagits till införande af bättre ordning med krigsfolket i Vestergötland m. fl. landskap, och med uppmaning att äfven i Upland, Helsingland och flerestädes undersöka, huru det förhölle sig med knektarnes utrustning.

Riksregistr. 1549, I, fol. 96.

Vår synnerlig gunst etc. Vether Peder och Botvedt, att oss förekomitt ähr, hurulunde nidre udi Vestergötlandh medt thet nyssanthagne folck så ganske ringe upseende aff Oleff Erickssonn, som befalningen haffver, förvändt bliffver, hvarföre the och så måste parthen aff theres värier bortsoldt och förslösetd haffve, så att hvar någett hastigt opå komme kunde, dhå stode man icke myckit väll medt samme folck etc. Hvarföre haffve vij nu schriffvitt Steen Ericksson och her Göstaff Olsson till, att the annerlunde um samme befalning schaffe skole, och så laget, att flere befallningzmän uthöffver samme folck förordnade bliffve måge, som är Vermelandt och Dall, then annenn uthöffver Elffzborgz län och Läckie län, och Oleff Ersson bliffver i the andre häreder i Vestergöthelandt, doch så att han bliffver vijdtt öffverste befallningen. Och försee oss, enär så förordnedt bliffver, schole the ju haffve thess bätther upseende medt samme folck både i ene motte och andre. Thetta lathe vij nu eder förstå, på thet I måge vethe, huru vij ther um haffve förhandle latijdt etc. Så fruchter oss och nog, att när

man lather ransake medt våre knechter, som nyssantagne äre här i Uplandht, Helsingelandt och flerestedtz, skall tilleffventyrss finnes samme feell hoss them etc. Hvarföre synes oss gott och rådeligitt vara, att I thenckie och så till thenne sacken, fickendis någre gode karler, som fare och besee, huru samme knechter sich holle och skicke, och hvadt värier the haffve, och the som fattes värier, att man dhå skaffedhe them gode värier aff vårt artelarij och reckner them in udi theres lön, och effther vårt betenckiende synes oss, att i Roden bliffver synnerligen enn tilskickedt, som ther på acht och tilsyn haffve motthe, enn till Södermannelandt, en till Helsingelandt och seden flerestedtz, som I ther um best och skickeligist ordne kunne. I then motte görer någenn flijtt, som I tenckie kunne stoor macht upå ligger.

Vij vele och icke dölle för eder, att oss är nu i thesse dager någre tijdender tilskickedhe, som I aff thenne inneluchte copia aff thet breff en präst i Vestergöthelandt haffver tilskriffvitt vår ordinario [i] Schara förnimmendes varde etc. Hvarföre synes oss rådeligit och högt förnöden, att mann haffver alle saker i godt acht och ähr vack och vederrede, på hvadt stundt eller time förnöden vara ville och sacken så fordra kunde, förty oss fruchtar nog, att alle saker ähr icke så stille ther uthe, som the sig här inne hoss oss väll ansee lathe, ee hvadt thet finnes igenn, effther oss aff flerom sådane athvarningar skedde ähre. Derföre oss och fast rådeligitt synes, att man än nu lather allestedtz anamme i vår tieneste the dugeligiste karler, som man bekomme kan, och skaffede them värier och annedt, hvadt the behoff haffve. Thet samme haffve vij och latijdt schrifftligen bestelle i Östergöthelandt, Vestergöthelandt och Smålandt etc. Datum Konungzöör 11 Aprilis anno etc. 1551 [o: 1549.]

Kungzör den 11 April.

*Till Anders Ersson angående försäljning till bergsmännen
af kronan tillhörig spanmål.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 97 v. — Förut tryckt af C. G. Kröningsvärd i Diplomatarium Dalecarlicum, D. 3 (1846), s. 98—99.

Vår gunst etc. Effther vij förnimme, Anders, att spannemålenn ther uppe vedt bergitt väll gåår och gälder, nempligen span korn 7 öre, spann rog 9 öre, span rogmiöll 10 öre och span biuggemöll för enn marck, dherföre ähr vår vilie och befallning, att thu sälier bergzmennerne vår spannemåle, som ther är uppe vedt gruffvenn, effther som thet till thet dyreste gåår och gelder. Datum K[o]nungzör 11 Aprilis anno etc. 1549.

Kungzör den 11 April.

*Till Mats Tordsson angående försäljning af kyrkotionden
i Kila socken för år 1549.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 97 v.

Vår gunst etc. Veett Mattz Tordzson, att vij gunsteligen haffve unndt och efftherlatijdt våre undersåter i Kijle socken, att the måge köpe kyrcke delen aff tienden, som nu vedt för:ne kyrckia udi thetta närvarende anno etc. 49 årett fallen ähr etc. Hvarföre må thu sampt proestenn ther sammestedt lathe them bekomme samme tienden, effther som spannemålenn ther uppe nu till thedt dyreste gåår och gelder, vethendes tig här effther rätte. Datum Konungzör utt supra [11 Aprilis 1549].

Kungsör den 11 April.

Till Nils Eskilsson med befallning att hafva noga tillsyn med knektarnes i hans befallning utrustning och att vinnlägga sig om ytterligare krigsfolks värfvande.

Riksregistr. 1549, I, fol. 98.

Vår gunst etc. Är vår vilie och befallning, Niels Eskelsson, att thu haffver godt acht och nöge upseende medt våre knechter, som liggie ther nidre i Östergötelandt och thu i befallning haffver, så att the haffve theres värier frije och färdige, effther vij höre, huru enn partt aff våre knechter nijdre i Vestergöthlandt och flere stedtz haffve förslössedt och bortsoldt theres värier, och att the som haffve befallningen öffver them, haffve ringe upseende medt them etc. Thu vilt och så än nu vinläggie tig att anthage udi vår eedt och tieneste the meste och dugeligiste karler thu ther nidre bekomme kant, effther vij dageligen höre och förnimme farlige anslag och prachtiker, som emott oss [och] rijkit uthaff våre fiender här uthan rijkis brukedt bliffver. Datum Konungzöör 11 Aprilis anno 49.

Kungsör den 11 April.

Till Nils Birgersson angående hans hushållning och konungens missnöje dermed.

Efter afskr. i Smål. handl. (K. A.) 1549, N:o 9.

Gustaff etc. Vår gunst tilförenne etc. Som tu och berörer om then deel, som tig i vår räckne cammer affräcknat och utplonedt är för then regenskap tu senest giorde, medt ödmiuke begären, ath vij gunsteligen tig thet samme effterlathe och tilgeffve ville etc.; ther uppå lathe vij tig förstå, att vij någet vidare haffve handlet medt våre cammererere om samme sach och förnimme,

ath icke mygit skäligen i somblige partzeler handlet är och besynnerligen medt thet clädekiöp och annat sådanth. Teslikeste hvad tu solt haffver är och fast lätt förtryct, derföre see vij fast heller, at tu lather varerne, som ther faller på gården, komme till Calmarne the kiöpmen i hender, som varer haffva, så kunne the yttermere rame vårt gagn och beste medt them; menn om tu någorstädz kunde få byte tig cläde till, så ath tu finge ett stycke gott kaster kumeskt cläde för 3 t:nor och 2 eller 3 pund smör, eller och ther clädet ringare våre, ath ther ginge och minne upå i betalninghenn, thå äre vij och ther medt tilfridz. Teslikeste ther tu och för en skälig betalningh kunne bekomma något grofft cläde, som för thet nyssantagne folck tiene kunde, så våre vij och tilfridz, at tu byther thet tig till. Ther rette tigh effter.

Så synes oss, ath ther är så gantske ringe fördeel effter affvelen, som tu bruket haffver, och ther mann icke annerlunde ville see ther medt till, thå såge vij fast helder, ath ther ingenn affvel huller, än ath vij skulle vände ther mygit upå och inthet få igenn, förty ther [the] kunne få her uppe 12 eller 16 spen rogh, kornn eller haffre effter enn span, ther haffver tu icke fått mere än 2 spenn och en span, och så thet ene effter thet anneth. Likeväl haffver tu scriffvith up i thinn regenskap stor lönn, som underfougten, legedrenger, redesvener, fateburshustru och anneth arbetisz folck bekommith haffve, ther icke heller något ringe upå går. Så äre vij icke änn fulleligenn belättne medt sådanth och vele, at tu här effter annerlunda tencker till saken, så ath vij och någenn mere fördeel aff affvelen bekomma måtte, så fierran tu här nest icke scal vare förtänckt ath bethale, hvad som feeler. På thenne tiidh äre vij tilfridz och vele gunsteligenn tigh förskonet haffve medt meste parten aff thet tigh nu tilscriffvith är. Ther tu vett tigh effter rette. Datum Kongzöör 11 Aprilis anno etc. 49.

[Kungsör i April.]¹⁾

*Till herr Birger Nilsson [Grip till Vinäs] angående tvisten
mellan Nils Holst och Vesterviks borgare.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 98 v.

Vår synnerlige gunst etc. - Vij giffve eder tilkänne, käre her Birge, att thenne breffvijszere, Niels Holst, haffver oss udi underdånigheett förstå latijdt, att våre undersåther udi Västervick haffve honom i stoortt haatt och icke vilie lijde honom ther när sich i byn allenest för then orsack, att han skulle haffve kommit skade och kalladt enn partt aff them förredere ther i stadenn etc. Så kunne vij icke vethe, huru ther um ähr. Doch synes oss, att haffver han än råkett seije sådannt, dhå ähr thet än icke myckitt thalett aff vegen. Och när the Västervicks borgere vele tenckije någett tillbaka, så vethe the och väll, huru handelen haffver sig begiffvitt. Dherföre må I handle medt för:de Västervickz borgere, att the läthe bliffve för:de Niels tilfrijdtz och obehijndrett byggie och boo ther hooss them och anammer honom i edert försvar på våre vägne, effther han inthet annedt otilbörligit hooss them bedriffvit haffver etc. Datum.

Kungsör den 12 April.

*Till Sten Eriksson [Leijonhufvud] angående uppsigten öfver
det nyantagna krigsfolket i Vestergötland, om rustning af
adeln der och i Småland till följd af de oroande ryktena
utrikesifrån, om hvilka ett bilagdt bref från en prest i
Kungsäter närmare förmälde, samt om hans förlänningar
och den föreslagna byggnaden i Jönköping.*

Tryckt efter originalet i Riksarkivet.

Gustaff etc. Vår synnerlige gunst och nåde tillförende etc. Käre Steen, som vij seenest skriffve tig till, att thu

¹⁾ Brefvet, som är odateradt, har i registratoret sin plats mellan två bref, daterade Kungsör den 11 och den 13 April.

sampt her Göstaff ville vare förtänckte att lathe yttermere änn her till skedt är haffve upseende med thet nyszantagne folk i Vestergötlandt, så är änn nu vår allfvarlige vilie och befallning, att så skee må; tesligeste att thu och så förmaner the gode menn aff adelen både i Smålandt och Vestergötlandt, eehvar thu kant komme tess vidt, att the hvar i sin stadt ruste sich med thenn meste macht till hest och foot, som the kunne affstädt komme, förty vij höre monge sielsinde och farlige tijden-der och prachticker, som her emot riket bedriffves, derföre och så oss svenske fast förnödenn är, att vij haffve våre saker i god acht och upseende. Och sende vij tich her innelucht affcopierett ett breff, som en prest i Kongesäter i Vestergötland haffver tilskriffvitt vår ordinario i Schare, ther aff varder thu förnimmendes, hvadt på färde är. Hvarföre och högeligen förnödenn [är], att mann icke holler sich allt för säker.

Ther nest, käre Steen, lathe vij tich och förståå, att vij änn nu annerlunde änn vij seenest tich tilskriffve lothe um the Nydale closters landboer förtänckte äre, så att vij icke vele eller kunne så hastigt tage them ifrå her Johann, effther vij icke vete så förhondenn att vijderläggie honom någett igenn. Må thu förthenskund haffve fördrag att kännes vidt samme landboer. Tesligeste haffve vij och behoff till våre nottorffter her uppe the tu häreder uppå Rekerne och försee oss, att vij haffve ändå förseedt tich med en ståtlig förläning, ther aff tu tich aldellis väl behielpe kantt, som äre the sex häreder i Smålandt och the thu häreder i Vestergötlandt, ther med och så Eskelstuna closters landboer. Så vele vij och förmane tich, att hvad thu oss loffvatt och tillsaggt haffver med thenn bygning nidre vidt Jenacöping, att thu och så med flijt vilt tänckie ther till. Ther thu tich effther rätte viltt. Datum Kongzör 12 Aprilis anno 49.

Utanskriften: Till oss elskelig vår tro mann och näste rådt, her Steen Erichson till Looholm etc. gunsteligen.¹⁾

Kungsör den 12 April.

Till Anders Persson angående utlemnande af en häst åt Olof Birgersson, som blifvit sänd till Danmark i konungens ärender.

Efter afskr. i Smål. handl. (K. A.) 1549, N:o 8.

Vår gunst etc. Veet Aanders Persson, att vij haffve förskickett thenne vår tienere, Oluff Biriesson, nid til Danmarck medt någre våre värff och ærender. Ter före ær vår vilie, att thu latther honum bekomme en clippere ther med han kan ride til Öresund, inskrivandes thet udi thin rekenskap, ther thu vedt tich effther retthe. Datum Kongzör 12 Aprilis anno 49.

Kungsör den 13 April.

Svar till Mats Michelsson om en af floden till hälften borttagen qvarndam samt om ifrågasatt köp af ett hustru Ragnilds i Thöres[?] hemman.

Riksregistr. 1549, I, fol. 98 v.

Vår gunst etc. Vij förnimme aff thin schriffvelsze, Matz, att floden haffver tagit bortt qvarne dammen i byn

¹⁾ Den i texten åberopade bilagan eller det afkopierade meddelandet från presten i Kungsäter till M. Erik Falck förvaras ännu tillsammans med originalskrifvelsen i Riksarkivet och är af följande lydelse:

Reverende pater, verdes eder att veta, att them är strängeliga tilsagt i Danmarck, både köpstadzmen och frelses män, att the skole sittie redhe med sine värier och vare ingen dag eller natt oruen (!) fiende, och arbete the och uppå att göre utt hvar tijonde bond[e] för lijff och hals. Och är meg sackt i tromåll, att the danske falske velie see egenom fingeren med the fiender her achte sig in i riket och lathe them drage hvart them löster, och är thet så, at the få framgong, så velie the tryckie effter thet mäste the kunne och förmåge, och ther mågom vij fulkomelige tro them um och um intit annet gott. Datum Kongasether 25 Martij anno etc. 49.

Lars Be[nedicti.]

På yttersidan: Till M. Erich Falck, ordinarium i Schara.

på thenn ene sijden etc. Så förundrar oss, effther thu väll viste och såg, att floden växe mykitt, vatthnedt kom i dammen, att thu icke i tijde lott thage up dambloken, så att vattnedt hadhe kunnett löpe sijn koss och icke göre slicht schade på dammen, som nu skeedt ähr. Therföre vij vetthe tig föge tack, att thu så föge acht och tillsyn haffver medt sådane saker. Thet thu och begärer then Påffvell vhan Koberg thitt etc., så skole vij väll tro, att han föge skall förstå sig uppå sadane damblegning; ike är heller nu rätt tijd heller tilfelle till att byggie up dammen igen för än i sommer, när lijthet vattnn bliffver. Thess förinnen må thu vinläggie tig um enn, som ther haffver förståndt upå, och elliest, att thu elliest haffver nöge acht upå, att floden gör icke mere skade.

Um thett hemmann then hustru Ragnill i Thöres vill uplathe oss för peninger må thu lathe bestå, till thess vij komme sielffve thijtt etc. Datum Ko[n]ungzör 13 Aprilis anno etc. 49.

Kungzör den 13 April.

Till Nils Helsing angående anskaffande af arbetsfolk från Helsingland till Upsala slotts byggning.

Riksregistr. 1549, I, fol. 99 v.

Vår gunst etc. Oss förundrar, Niels Helsingh, effther vij någre reeszer haffve tig tilskriffve latijdt um arbetes folck, som thu oss till Upsala deden ifrå Helsingelandt förskaffe skulde, så att the ther nu på midfaste tijdt våre, ändoch thu änn nu inthet ther till giortt haffver, uthan påsken är nu snartt förhanden och vår och cronones bygning bliffver försumedt och tilbaka satt etc. Dherföre ähr vår vilie och allffvarlige befallning, att thu än nu ther til förtencht vare vill, så att samme folck nu medt thet alder förste framkomme motte etc. Datum Konungzör 13 Aprilis anno etc. 49.

Kungsör den 13 April.

Till borgmästare [och råd] i Upsala angående anskaffande af arbetsfolk till slottsbyggnaden derstädes.

Riksregistr. 1549, I, fol. 99 v.

Vår gunst etc. Effther vij förnimme, käre undersåther, att I haffve loffvedt och tilsagtt våre befalningz-män på Upsala gårdt, Hendrick van Köllen och Mattz Michelsson, 4 roter arbetes folck ther aff eder by till thenn bygning, som vij udi för:ne Upsala lathe haffve förhänder, ändoch samme folck icke än nu titt komenn ähr etc., så effther tijdhen förlöper sig fich fast att arbetedt schall förethages, dherföre är vår vilie och begären, att I lathe same arbetes folck medt thet alder förste komme till för:ne Upsala. Dherudinnenn skeer thet oss lijufft och behageligitt ähr. Datum utt supra [Konungzör 13 Aprilis 49].

Samme mening till Östhammer, dock icke meer änn två roter.

Kungsör den 15 April.

Till Jöran Jönsson angående Joen Anderssons och hans bröders begäran om ett lån för att igenlösa deras föräldrars hemman Södra Gudvika i Grensse socken.¹⁾

Riksregistr. 1549, I, fol. 100. — Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomatarium Dalecarlicum, D. 3 (1846), s. 100.

Vår gunst etc. Veett Jöran Jönsson, att thenne breffvijsze[re], Joen Andersson i Södre Gudvijka i Grensse sockenn, haffver varijdt här hoss oss och på sijne och sijne breders vägne ödmiuckeligenn begäredt aff oss någhre

¹⁾ Förmodligen felskrifning för Södra Ludvika i Gränge (= Grangärde) socken.

peninger till läns till att lösse theres hemenne igenn Gud-
vijcke, hvilket theres föräldre för någon åhr udi theres
store trong och nödt udi fremende mendtz hender pant-
satt haffve etc. Så äre vij icke obenägne atth hielpe och
undsättie them. Derföre är vår alffvarlige vilie och be-
falning, att thu endeligen lather för:ne Joen sampt hans
bröder bekomme ett hundrade marcher ortuger eller halff-
annenn eller så mykitt the haffva behoff till att lösse
samme hemenn igenn. Och haffve vij gunsteligen unntt
och efftherlatijdt, så lenge the haffve våre peninger, att
the skole årligen göre oss i renthe otthe marcher ortuger
uthaff hvartt hundrade marcher etc. Så må thu vjidere
förhandle medt them, att the giffve oss järnn igen för
samme rånthe, så mykitt ther kann löpe uppå, och som
thet går och galler ther vijdtt bergett; thesligeste att
thu och lather them giffve tig enn vijss försegling och
förvissning på så många peningher thu öffveranthvardher
them på våre vägne. Datum Konungzör 15 Aprilis
anno 49.

[Kungsör i April.]

*Fullmakt för Anders Smälänning att antaga sjöfolk i K.
Maj:ts tjenst.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 100 v. Odat., men med plats mellan två bref, dat. Kungsör
15 och 16 April 1549.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att effther vij haffve
storligenn behoff till våre schipp och galleer någre gode
bossmän och förfarijdt siöfolck, effther enn stoor deell
aff våre egne botzmän äre uthdöde aff thenn gruffvelige
pestilentie, som här uppe vanckett haffver, så haffve vij
förskickett och befaledt, som vij och nu här medt för-
skicke och befale thenne vår tro tienere Anders Smälän-
ninghe, att han på våre vägne skall anthage och anamme
udhi vår eedt och tieneste the meste och dugeligiste båss-

män och annett siöfarijdt folck, som han både i städerne, på bygderne och udi schäriegårderna ther nijdre udi Östergöthelandt bekomme kan etc. Hvarföre biude wij eder, våre fougther och befalningzmän etc. Datum.

Kungsör den 16 April.

Till Per Brahe angående vidtagande af lämpliga åtgärder med anledning af de oroande rykten om yttre faror, som kommit konungen från flere håll tillhanda, m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 101.

Vår synnerlig gunst etc. Käre Peder, wij kunne icke dölie för tig, att som nu var thenn 16 Aprilis kom oss några tijdender tilhondha ifrå vår fougthe i Sunnerbo och lyde samme tijdender ord frå ordt, som thenne inneluchte copia vijdere förmålder etc. Så må Gudt vethe, hvadt ther um santh är. Doch ähr thett ganske farligitt, att sådanne tijdender tilleffventyrss icke medt saning sich så förfölie, förty sakerne äre thesse, som oss beväge, att någett skall på färde vara, först att nu i vinther kom oss sådane meninger tilhondhe ifrå Karll Andersson, att någre höffvitzmän schulle sig haffve tilhope slagitt upå vårtt argeste, thett andre, att Jochim Bulgrijnn är och sådant tilschriffvit uthaff Tyslandt, hvilkitt breff han oss nu i våår sendt haffver. Thett tridie går och för almeneligit rychte på grentzen, att så skall vara, som then prestens breff wij tig senaste tilskickede vijdere förmålder. Ithem haffver och Niels Birgesson på Croneberg och i thenne våår schriffvitt oss till, att sådane försambling på ferde vare schall i Tyslandt, ändoch han icke viste, hvem huffvedett schulle vare för them etc. Thett fempthe är thetta betenckiendhe att um icke schall vare någon handell giortt (som lenge haffver gott taell um) emellen hertug Aloff och gamble konung Christierns dotter, uppå

thett att sakenn emellenn thenn nye konung Christiern och thenn gamble kunne ther medt bliffve förlijkett och i sadane motte, som vannt ähr, atth the danske leffre thenne svenske på flijskbäncken etc. Thette beväger oss all som mest, förty the danske eller the hølster haffve lijthen macht att före någett krigg uthaff theres egen thaske, förty pungen ähr ledig för them som huffvedett är, uthan hvar the kunne så läggie theres fiendher utaff medt vår svenskes schade och förderff, thett försume the inthet etc. Ithem beväger oss icke lijthedt thetta och så, att sedenn Oleff Larsson drog heden, ähr här inge tijdender komen tilbake igenn. Så haffve vij och skickett thvenne budt neder, säden Oleff Larsson och the andre droghe häden, och inthett there är komitt tillbaka igenn. Sammelunde haffve vij och än nu afferdigett ett budt, hvadt lycke han haffver, thett såå [o: fåå] vij see. Så är befruchtendes, att Oleff Larsson, Jochim och the andre breffdragere bliffve ther före uppeholdne, att vij inge tijdendhe schole fåå ifrå them. Thesligisthe giffver oss och ett betenckiende, att ingen aff thin broders thi[e]nere äre tilbake kompne, som sagt var etc. Dherføre, käre Peder, är vårt betenckiende att haffve allt vårt krigzfolck tilhope i Upsala, så mykitt i Uplandt, Roenn, Gestringelandt, Hälsingelandt, Bottnenn och annerstedtz förlagt ähr, effther i Stockholm vancker än nu pestilentzien, och um man kunde bevillige almogen än nu på alle sijder till någon gärdt, våre väll gott; ithem att man [på] samme platz motthe och [lathe] folkett munstres och bethales och förskicke tijtt värier, cläde och peninger, thesligeste skickes för them en höffvitzman, som vij tilförende ther um nog thaledt haffve etc. Så motthe man och i sådane motthe handle udi alle lagsager och giffve almogen sådane store farligheether tilkänne, att um Gudt förbiude, att almogen icke än nu medt enn standthafftigh[et] bidie Gudt först och främst um sijne helige nåde och um beskydt och

beskärn ifrå sådane omilde tyranner, ther näst och medt enn starck trofastheett först och främst emott theres härre och konung, thesligeste riddere och adell, köpstädtzmen och prestmän alle medt enn sandrechtigheett tilhope holle, thå är tilbefruktendes, att vij fatige svenske komme udi sådanne ynke, them fast [mere] besvärligitt vara vill än then förre konung Christierns thyranij, för hvickitt oss then evige Gudt vill bevare, och vill här inthet försumelsze vare medt eller arbete spares, um ther skall vara någon lycke medt. Doch motte man thenne farligheett än nu icke för uthsprijde, för än vij få yttermere spörre någre tijdender, som dagligenn väll förmodendhis är. Hvarföre är vår alffvarlighe vilie och rådt, att thu ville och förtäncht vara att haffve tilsynn udi alle saker, besynnerligen i Stockholm och flerestedtz, huru man thager saker best före, så att vij icke holle vårt tingest förlätt, uthan flitig upseendhe är nu förnöden, och alt thet folck man kunde förtenckie sich medt, att vij läggie oss ther flijtt och vijnn om på alle sijder, som störste macht uppå ligger etc.

Thesligiste haffve vij altijdt thaledt um enn hop starcke clippere, som vij kunde prjisse oss uppå och man kunde haffve på gräss, att ther um motthe bestelles i alle lagsager, och att thu ville seije Bottvedt till, att våre schipp motthe göres redhe, bådhe galleijer och andre, och thesligeste sendes till Findlandt effther någre båtzmänn och siööfarijdt folck och thages uthaff skattenn att bethale them medt. Så vele vij och lathe schriffve Steenn Ericks-son, her Göstaff Olsson och andre här um till thet snarreste vij kunne, att the här um haffve nöge acht och tilsynn, som macht uppå ligger. Ithem sådane tijdender är oss än nu kompne ifrå Steenn Ersson. Kann skee att karenn haffver icke räkett honom i Vestergöthelandt så snart, effther han var dragen ått Smålandt. Thu vilt och stempne the förnäpste uthaff adelen till Stockholm

och ther näst um kring boo, giffvendis them um sådane farligheeter tilkänne och förmane them, att the och tenckie någett alffvarligen till sackenn medt och altijdt äre rust och vederrede, hvadt någett på kommer, och på hvadt stundt eller time vij them förnödenh haffve, effther thet geller så väll them, som oss flere ahnn. Thu vilt och lathe bestyre, [att] the meste röör och bösser motte sambles tilhope, som man i städerne bekomme kunne och lathe komme them iblandt krigzfolkett, så att vij förviste oss enn hop medt schytthere och rören icke förstunges aff vägen, att thu thetta så flitheligen bestelle ville. Vij haffve och ingen här hoss oss aff råde, hvarken Norman, Valenthin eller Clemett etc., uthan alle drage ifrå oss och vij motte alt bestelle sielffve. Thu vilt förthenskuldt oförsumeligenn schynde them hijtt till oss etc. Datum Konungzöör 16 Aprilis anno etc. 1549.

Samme meningh till her Steenn Erssonn, her Göstaff Olsson och Axell Ericksonn.

Kungsör den 17 April.

Till Olof Eriksson angående värfvande af sjöfolk och anskaffande af medel för dess utrustning.

Riksregistr. 1549, I, fol. 104.

Vår gunst etc. Veett Oleff, att vij dageligenn bekomme sielsinde tijdender um våre granner the danske, så att the udi alle motthe stemple och prachticere på vårtt och menige rijcksens argeste och förderff, hvar the anners kunne komme theres mödhe vijdt ondhe upsått, som the altijdt vane äre, som vij och vjdere haffva latijdt schriffve her Göstaff Olsson [till] um sådane lägenheether. Thu vilt förthenskuldt vare förtäncht att förskaffe oss udi tienestenn thet meste och dugeligisthe unge karler, som thu öffverkomme kannnt, samelundhe någre båtmän

och gott förfarijdt siöfolck, effther vij them nu till våre schip och galleijer storlighenn behoff haffve. Thu vilt och strax förfoge tig till her Göstaff, haffvendes rådt medt honom, hvar best och lägligist våre ther nijdre, ther man kunne haffve vårtt krigzfolck tilhopa och lathe munstre them. Och um ther någre våre, som icke hade theres värier ferdige, att man dhå ville förskaffe them gode värier, både rörer och andre, och att thu besteller oss the mesthe rörer thu kant öffverkomme ther nijdre i städerne och lather komme them eblandt vårtt krigzfolck, så att vij motte förvethe oss medt enn hop gode schyttere, och att man elliest ville vinläggie sig att förstreche sig medt theett meste folck man kunne öffverkomme, både krigzfolck och båtmän etc. Vij vele och lathe tenckie till medt thet förste, att ther skall komme någre peninger nedt, ther medt folkedt schole lönthe och bethalede bliffve. Ther thu måtte vethe att rättthe tig effther etc. Datum Konungzöör 17 Aprilis anno 49.

Kungsör den 17 April.

Svar till Anders Smälänning angående hans erbjudande att värfva ett antal sjöfolk från Östergötland, för hvilket ändamål fullmakt sändes honom, samt om några dermed sammanhang egande ärenden.

Riksregistr. 1549, I, fol. 105.

Vår gunst etc. Som thu lather förstå, Anders Smälänninge, att thu betröster schaffe oss en hop siöfarijdt folck ther nijdre i Östergöthelandt etc., så såge vij thet gerne, att thu i then motthen ville befithe tig att förskaffe oss någre dugelige och siöfarne botzmän i vår tieneste, the meste thu öffverkomme kunde för enn redelig lönn, effther enn stor deell äre nu uthdöde aff våre båssmän i thenne pestilentzien, och behöffve vij förthenskuldt

någre andre i then städt igen, som före våre schip och galleijder, när förnöden är. Så förskicke vij tig effther thin begären här medt ett fulmachtz breff ther upå, att thu thencker förthenskuldt i tijde till att förskaffe oss them, som någett dugelige och förfarne våre, för ähn the löpe till siöss etc.

Så må thu och handle medt Lasse Pedersson på Steckeberg, att vij någre gode båttmän ther aff Surchöping bekomme kunne, doch icke att borgemestere skole uthnämpne oss them, förty the nämpne oss icke the bäste utt, uthan att Lasse Persson nempde oss någre utt, som dugelighe och tienlige våre, för änn the förskinghres och löpe till siöss etc.

The giffthe knechter thu schriffver om, som begäre bliffve hem till sitt etc., ther äre vij tilfrijdtz medt. Vij haffve icke heller sagt ther emott, att the väll måge vare hemme hoss theris hustruer och brucke theres hemenn, som hemenn haffve, doch medt thett skäll och förord att när [vij] synnerligen them behöffve kunne, att the dhå oss äre vederredhe och altijdt haffve theres värier färdige och elliest lathe sig trolige och välvillige emott oss befinne, eenär umtränger, thet samme thu och vilt holle them före. Dherföre må thu vare förtenckt i then stadt atth förskaffe oss änn nu någre flere unge karler i thienssten, som duglige våre och the meste thu allestedtz ther nijdre öffverkomme kundhe, så att vij motthe forvethe oss medt enn heell hop folck effther the lägenheether, som man nu hörer allestedtz vare på färdhe etc., och att thu kunde bestyre oss enn hell hop gode röör ther i städerne och lathe them iblandt komne våre knechterne(!), så att the motthe bliffve försörgde medt gode värier etc. Som thu lather förstå om thenn knecht, som är komenn i schadhe för thenn schytte han slog i hiääll och thu nu haffver fäncklig etc., så äre vij tilfrijdt, att han bliffver benådett medt liffvedt, och meden han ähr enn godt

snickere, må thu förskicke honom anthen till Ståkeborg eller och Vasthena, att han ther arbether för sijnn halss, dhoch så att han förlijker sig medt then dödes måls-ägande och steller them tilfrijdtz etc. Datum Konungzöör 17 Aprilis anno etc. 1549.

Kungsör den 17 April.

Till Germund Svensson [Somme] angående de hotande rykten, som kommit konungen till handa från utlandet, och om de åtgärder, som borde vidtagas med anledning deraf samt för det fall, att något fiendtligt infall i landet skulle ega rum.¹⁾

Riksregistr. 1549, I, fol. 106. — Utdrag härur äro tryckta af G. V. Sylvander i Kalmar slotts och stads historia, D. 6 (1870), s. 362—363.

Vår gunst tilförendhe etc. Veett Germundt, att oss äre kompne någre tijdender tilhondha, som var then 16 Aprilis ifrå vår fougthe i Vassbo, [och] lyde samme tijdender ord frå ordt, som thenne inneluchte copia förmålder etc. Så må Gudt vethe, hvadt ther um santt ähr. Doch är thet ganske farligitt, att sadane tijdender till effventhyrs icke medt sanning sig så förfölie, förty sakerne äre thesse, som oss beväge, att någett schall på färde vara, först att nu i vinther kom oss sådane meningher tilhonde ifrå Karl Anderssonn, att någre höffvijdtzmän schulle sig haffve tilhope slagett upå vårt argestha; thett andre att Jochim Bulgrijn är och sadant tilschriffvidt uthaff Tyszlandt, hvilkitt breff han oss nu i vår sendt haffver; thett trijdie går och för almenneligitt rychte på gräntzenn, att så skall vare i sanning, som och en prest aff Kongesäther i Vestergöthelandt oss schrifftheligen viste att undervijsze. Ithem haffver och Niels Birgesson på Croneberg och i thenne vhar schriffvitt oss till, att sådane försambling på

¹⁾ I riksarkivet förvaras ett till Sten Eriksson (Leijonhufvud) stältt originalbref med samma datering och till det näst sista stycket så godt som ordagrant lika innehåll som det här nedan tryckta. Jfr äfven brefvet s. 167 ff. härofvån, som i början, med mindre betydliga afvikelser, är till innehållet lika med förevarande och uttryckligen säges vara sändt äfven till Sten Eriksson.

färde vare skall i Tydzlandt, ändoch han icke viste, hvem huffudett för them vara skälle, män thet viste Karll seije, som oss breffvedt förde, att thet schulle vare hertig Albricht, unge konung Christierns broder etc. Thett fempte är thetthe och betenckiendhe, att um icke schall vare någon handell giordt, (:som lenge haffver gott thall um:) emellem hertug Alff och gamble konung Christierns dotter, uppå thett att sacken emellen then nye konung Christiern och thenn gamble kunne ther medt bliffve förlijket och i sådane motte, som vantt ähr, att the danske leffre thenne svenske på fliskebenckenn etc. Thette beväger oss all som mest, förty the danske eller the holster adell haffve lijthen vilie att före någett krig uthaff theres egen thaske och pungen är ledig för honom som huffudett är, uthan hvar the kunne så leggie theres fiendher uthaff medt vår svenskes skade och förderff, thett försume the inthet. Ithem beväger oss icke lijthet thetta och så, att seden Oleff Larsson drog häden, är här inge tijdende komit tilbake igenn. Så haffve vij och skickett thvenne budt nedher, seden Oleff Larsson och the andre droge häden, och inthet there är kommet tilbake igenn.

Samelundhe haffve vij och än nu afferdigett ett budt, hvadt lycke han haffver få vij see. Så är tilbefruktendes, att Oleff Larsson, Jochim och the andre breffdragere bliffve therföre uppeholdne, att vij inge tijdende schole få ifrå them och the så plutzlige kunne öfferfalle oss, för än vij bliffve rede. Så våre dha konung Christierns barnn försorgde, att then enne finge Danmark inn, then annen Sverige, men hvadt välfärdt the svenske ther aff haffve kunne, thet giffve vij tig till att betenkie. Hvadt som tilförendhe udi gamble konung Christierns tijdt icke våre tirannizeredt medt oss, dhå schole the väll seden görett ytthermere. Thesligist giffver oss att betenkiendhe, att ingen aff greffve Johans tienere äre tilbake kompne, som sagt var, hvarföre är högelingen aff nöden, att man

haffver nöge acht och tilsynn ther nijdre vijdt gräntzen och granneligen förfare[r] och förkundskap[er], huru ther står till i Danmarck och hvad tijdhende ther på färde vare kunne, haffvendis altijdt tin rådt medt Niels Birgesonnn och Steenn Ericksson, om han ther nijdre ähr, um alle saker och förskaffedt medt thett förste, att vårt krigzfolck ther nijdre motte komme någonstedtz tilhope, anthen i Synnerbo eller hvar tig synes lägligist vare, och um tijdenderne sich så aldellis förfölge, så må thu och vinläggie tich anthen medt fougterne eller andre, att the undsättie tig the meste peninger the kunne åstädt komme, att folkett bliffve munstret och bethaledt, och att knechterne skicke sich på gode värier, både röör och andre värier. Thu vilt och bestyredt, att the meste rörr och bysser, ther stode till fongz i städherne, motte sambles tilhope och lathe komme them iblandt folkitt, så att vij förviste oss enn hop gode schyttere, och rörenn icke undanstunges i städerne. Så vele vij lathe tenckie till, att ther skall medt thet aldher försthe komme ther någre peninger nidt, ther medt folkett kunne lönthe bliffve, hvadt som fattis etc. Therföre synes oss rådeligitt, att man haffver alle saker i godt acht, som och högt förnödenn ähr, och att thu ville seije the gode män uthaff adelen till ther nidre, att the och tänckie alffvarligen till sakenn medt och äre altijdt vackne och vederrede, på hvadt tijdt eller stundt affnödenne vara vill och saken så fordre kunne, och alt thet folck man kunne försträckie sich medt, att the läggie sich ther all flijtt och vinning om på alle sijder, som och macht opå ligger. Och um man viste (thet Gudt förbiude), att fienderne våre så när för hondenn, att the ville drage anthen genom Västergöthelandt eller Smålandt, så våre gott, att man achtede tijdenn och våre först reede medt enn ströffvendhe hop och ströffthe i vägnen för them, att the icke funne mykitt för sig, hvar the droge, till thes vår hoop kunne förstreckie sich och

see vårtt tilfalle. Så måtte man och lathe driffve uthaff vägen, ther fienderne framdraghe schulle, både fää och annedt på store schoger och lathe knäckie och brâthe enn stoor mill runt om samme boskap i villendhe mossar och kärr, på thet att icke alt motthe komme fijenderne till fordell etc. Så haffve vij och lathedt thalett om enn hoop starcke klippere, som vij kunne prijsse oss uppå och mann kunde holle på grâsz, att ther om motte så bestelt bliffve ther i Calmarne länn etc.

Thu må och holle fougtherne ther nidre i landett alffvarligen före, att the icke göre mykin roop eller anskrij, um hvadt man befaler them att uthrâtthe, uthan att the fare sachte medt sig och holle thette hemeligen hoss sig, till thess man vjrdere förfare kundhe, hvadt sanningen våre, och hvartt thet vill bäre uth etc., förmanendes them och thesligeste, att the haffve ett nöge och flitigt upseende ther vjrdt gräntzen, um ther stinge sig någre juthar hijtt inn, att the uppeholdne bliffve motthe.

Thu vilt och besynnerligen vinläggie tig um någre dugelige karler, som väll kunnige våre ther nijdre vjrdt grentzenn på alle väger, och them mann enkannerligen väll ther till brucke kunne, um någett uppå komme, så att the motte bliffve välvillige holdne, um man them än någett fast märe till lön än the andre giffve schulle etc. Datum Konungzöör 17 Aprilis anno etc. 49.

Kungsör den 18 April.

Öppet bref för Lasse Dobblare angående upptagandet af en grufva i Hedeberg i Hedesunda¹⁾ socken.

Riksregistr. 1549, I, fol. 109.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij uthskickedt och befaledt haffve thenne vår tro undersâthe, Lasse

¹⁾ Sockennamnet stafvas i texten Helsunda, men i den uteslutna rubriken Hersunda.

Dobblere, att han skall upthage (oss och cronone till goda) enn bergzbruckning benempdt Hädhaberg, liggiendes i Helsunda sochem i Gästringelandt, thesligeste aname sig udi så motte till hielp och bijståndt två aff våre knechter vedt Salegruffve etc. Hvarföre biude vij våre fougther och befallningzmänn etc. Datum Konungzör 18 Aprilis anno 49.

Kungsör den 18 April.

Till Mats Tordsson med befallning att gå Lasse Dobblare tillhanda med verktyg vid brukningen af blyfyndigheten i Hedeberg.

Riksregistr. 1549, I, fol. 109 v.

Veett Matz Tordzonn, att thenne breffvijssere, Lasse Dobblere, haffver här för oss tilkänne giffvitt um ett berg benempdt Hädaberg udi Gästringelandt, som någett blyricht vara skall och vij achte lathe brucke etc. Therföre är vår vilie och befallning, att thu äst för:ne Lasse Dubblere i så motthe behielpelig medt bälger och annenn deell, som han till samme bergzbruckning behöffve kan etc. Datum Konungzöör 18 Aprilis anno etc. 49.

Kungsör den 18 April.

Till Lasse Pedersson angående värfvande af krigsfolk, bryggande af skeppsöl och bakande af skeppsskorpor.

Riksregistr. 1549, I, fol. 109 v.

Vår gunst etc. Effther som vij nu senesten lothe schriffve tig till, Lasse Pedersson, om någre bässmänn, som thu schulle förskaffe oss udi vår tieneste ther udi Sudherköping etc., så är än nu vår allfarlige vilie och befallning, att thet så bestelt bliffve motte, thesligeste att

thu anthager udi vår eedt och tienesthe the dugeligiste unge karler, som thu udi thin befallning och flerestädtz bekomme kantt, thetta ingelundhe försumendes, effther oss och rijkitt ligger ther stoor macht uppå etc., och att thu elliest vinlägger tig på alle sijder att försträckie tig medt krigzfolck thet yttherste thu kant, effter thet ryctes fast, att gamble konung Christiern schall vare lööss och haffve tree slott inne i Dannemarck. Så ligger och macht upå, att vij på alle sijdher tenckie ther någett emott etc.

Thu vilt och så tenckie till att lathe bryggie någre lester skipzöll och väll bägst, så atth thet kan liggie någett fram på sommeren och icke försurnes; thesligeste lathe bake enn heell hoop schipzbrödt i skorper och lathe väll törcke them, som thet bör sig, att the thess lengre uförskymbledt liggie kunne. Så motte man och tenckie till, att ther sälies icke förmykin spannemåle bortt, för än man hörer, hvartt utt thet vill, tileffventyrs han kan väll komme till motte i framtijdenn etc. Datum ut supra [18 Aprilis anno etc. 49].

Samme mening till Niels på Cronebergh etc.

[Kungsör i April.]

Till Botvid Larsson [Anckar] angående de af honom insända räkenskaper för år 1547 samt om flere frågor rörande den inre förvaltningen i hans befallning.

Rikaregistr. 1549, I, fol. 110 v. Odat., men med plats mellan två bref, dat. Kungsör den 18 och den 21 April.

Vår gunst tilförendhe etc. Vij haffve hoss thin schriffvelsze, Botvedt, bekomitt någre register, thet enne lydende um en heell årss förthäring på Stockholms slott, som är pro anno etc. 47, och thett annedt, som skall vara någon undervijssning på våre ladugårder och affvelssgårdar etc. Så effther samme förthärningz register är någett

vithlöpitt stött att vij än nu icke haffve hafft tilfalle att ransake egenom, som thett sig borde, dherføre kunne vij och föge mere svare ther thill, menn alleneste synes oss, atth förthärningen är hög nog stelt. Så hade och väll varijdt tilbörilgitt, att thu hade och nu strax medt thett samme sändt oss registeredt ther emott opå all upbördhenn öffver samme årett, så hade vij och kunnet see thet ene emott thet annett, huru the sig förlikett hade.

Thernest som thu och berörer um the belevvedhe inventhering um Michaelis um årett, menendis att hon sich icke väll uthan vår schade ther vijdt slotthet skee kunde, besynnerligen för slachterijdtz schuldt etc.; och förnimme vij thin mening i så motte, att hvar medt slachterijdt schulle ther effther förtöffves, dhå motte thet i så mätthe komme oss till skade, att all bethen våre på thenn tijdt upbijtenn, vintherenn förhånden och dagerne stackotte, dherføre och icke anners vara kunde, än att någett orenligere ther medt tilgå moste, än tilförende skee plägedhe, så och oxerne, fast magrere, slactes och minne talg bekommes än tilförendhe etc., så skall thu vethe vår mening um slacterijdt icke varijdt haffve, som vij nu förnimme thin ähr. Förty vij haffve icke stelt sakenn ther heden, att slachterijdt schulle therføre fördröijes in thill Michelssmesse, effther vij kunne väll sielffve tenckie, att sådane obeqvemeligheeter ville ju ther effther fölghe, män thett haffver varijdt och än nu ähr vår mening, att slachterijdt schulle begynnes um Olavi, som förre skee pläger, eller och någett tilförendhe, ther lägligheetenn sig så tilseger och oxerne så tijdeligen upkomme kunde; män platt inthet aff samme slachterij, anthenn ryggier, kaldun, korffver eller någett annett, skulle förthäres ther uthaff för Michelssmessen, ther effther när inventheringen skeedt våre, uthann alt samens aff thet förre årss slachterijdt förthäres, våre och någon deell, som oförderffvedt icke liggie kunde, som är korffver eller rygger, och förthen-

skuldt förthäres moste, så schulle åther i then städt uthaff thet gamble så mykitt i stadenn igenn vijderlagdt bliffve, som ther emott fyllest göre kunde, och ändhå icke beveffve then ene årss rekenskap in i then annenn, uthan inventheringen lijkeeväll skee um Michelssmessen, effther vår mening. Och när sla[c]therijdt effther vår betenciendhe må skee, som nu förtaldt är, så är icke heller förnöden, att så många hundre oxer schulle holles på stall och ther egenom öffvergiffve boskapen i ladhegårderne, som thu föregiffver etc.

Till thet annett haffve vij och beseett the register, lydendes um våre ladugårder um then förtäring, theruthaff vij och förmerckie, att vij ganske föge fördell aff samme ladugårder tilförende hafft haffve. Hvadt här effther skee kann, vardher man förnimmendes, kan och väll skee, att the meninger thu föregiffver um våre affvelssgårdar kunde väll vare tienlige, ther um vij och någett vijdere betenciendhe haffve vele, män att så många dagzverker skole bliffve förtärde hoss ladegårdar vijdt Stockholm, synes oss föge behöffves, effther thett holles så mykin arbetes folck, hvicke thet arbete medt minne umkost väll fordra och förestå kunne. I then måttenn må thu lage och skicke, som tig kan tyckie vårt gangnn och beste forddrar och then minste umkost vara kundhe. Och synes oss, atth ther alle the dagzverker, som ther liggie till slotthet schulle vare gångne på the ladugårders arbethe, dhå ähr thett nesten förmykitt, medt mindre slotzens murning våre och någre ther aff kompne.

Som thu lather oss förstå thin meningh att [o: om] redtfougtherne, att the sielffve motte beholle skatten, som ähr spannemåle och fethalie, under theres egne låss och nyckler, läffvere[re]ndis alleneste ther uthaff titt till slotthet på någre terminer så mykitt, som till slotzens nottorfft behöffves ville etc., så äre vij och tilfrijdtz, haffve och lenge varijdt i then mening, att så skee skulle,

besynnerligen medt spannemålen, alleneste att thu skaffede gode huss ther till, som the kunde haffve spannemålen väll förvaredt udi för alle honde schade, och för än sådane huss bliffve ther till pynthede, kan thet icke heller väll skee.

Dherföre må thu tenckie till sådane huss utt på holmann, eller hvar som lijkast våre.

Thernäst så är och vår vilie och befallning, Botvedt, att thu tencker till att lathe bryggie och baka enn hop schipz öll och schipz brödt, så att man hadhe i then motten någhen godt förrådt. Ther till må thu vara förtencht, förty mann veett icke, hvadt på färde komme kan, effther här vancke månghe sielsinde tijdender; [om] än här ähr så inne i landhen stille, så är doch icke alt så stille uthlandes.

Och må thu anamme aff ridfougtherne så myckitt malt, som ther till behöffves vill, hvar thu älliest icke så myckitt rådt ther vijdt slotthet haffver. Vij haffve och latijdt schriffve Hans Vilkenesson till, att han skall leffverere tig så myckit aff thet arff malt han hondemellem haffver, som ther till behöff[ves] vill etc. Datum.

Kungsör den 21 April.

Till Botvid Larsson [Anckar] angående Joachim Horn, som afrest till Vestervik, och som måste hindras draga ur landet, innan han aflemnat redovisning för hvad honom varit anförtrodt.

Riksregistr. 1549, I, fol. 113.

Vår gunst etc. Vij haffve förstått, Bothvedt, att then Jochim Hornn är dragen ifrå Stockholm och nijdt till Västervijck till her Birge eller och så snart sijn koss uthaff landtet. Så förundrar oss icke lijthedt, att thu icke schulle förhindre honom ther i byn, meden han var

ther, lathet honom ingenstedtz drage, för än han hade giortt oss någett bätther skiäll och undervissning för then dell vij honom umbetrodt haffve, och för än man veett etth ordt uthaff, så är han sijn koss dragen uthaff landett. Dherföre motthe man haffve budt thijtt nidt, som oförmercht förhöre kunne, hvartt han är thagen vägen, eller um han ähr ther nijdre hoss her Birgell eller eij, doch att man så kunde lagett, att han ingen städtz dragger bortt, för än han haffver giortt oss någon yttermere bätthre skiäll etc. Datum Konungzöör 21 Aprilis anno 49.

Kungsör den 22 April.

Svar till Per [Brahe?] angående några ärender, som utan försummelse borde företagas, m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 113 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve bekomitt thin schriffvelsse, Peder, medt hvilkenn thu giffver tilkänne om någre ärender, som vij vele gerne bestelt haffve. Så såge vij gerne, att therudinnenn motte icke heller någon försumsze förethages.

Men thet vij skulle lathe schriffve adelen till om någre rijcksens farligheeter, effther som thu här om förstå lather, kunne vij icke tenckie thet någett synnerligt frucht schaffes skulle, meden the offthe tilförendhe nogk haffve ther um förstätt vår vilie och mening, om the elliest någett allffvarligen ther till tenckie och göre vele, som väll macht upå låge. Thet vij tig för svar upå thin schriffvelsze icke velett förholledt haffve. Gudt befallendes. Datum Konungzöör 22 Aprilis anno 49.

Kungsör den 22 April.

*Till herr Gustaf [Olsson (Stenbock)] angående kronans
skatteuppbördsmän i Elfsborg.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 114.

Vår synnerlig gunst etc. Vij lathe eder förstå, käre her Göstaff, att vår fougthe udi Vasbo ¹⁾ haffver oss underdånigen förstå latijdt, huru hann haffver latijdt komme vintherskatten till Elffzborgzby. Ändoch ther ingen haffver varijdt, som samme skatt upbäre eller honom therföre qvittere vilde, så förundrar oss, att ther om icke annerledes bestelt är bliffvidt, effther som I vår mening ther om förstätt haffve etc. I vele förthenskuldt förhandle medt them, som ther till satte och sådane partzeler upbäre schole, att the thage sich sacken alffvarligen före, så att oss i thenn motten någon godt skäll och beskedelig reckenskap före skee kunde, hollendes thesligeste the andre borgere alffvarligen ther till, som våre varer här till haff[t] haffve, att vij aff them ther före någenn godt berättelsze bekomme motte. Datum ut supra [Konungzöör 22 Aprilis anno 49].

Kungsör den 25 April.

Till Lasse Pedersson med befallning att till herr Abram Eriksson [Leijonhufvuds] och Aæel Eriksson [Bielkes] bud utlemna de penningar, som konungen hade på Stegeborg.

Riksregistr. 1549, I, fol. 114 v.

Vår gunst etc. Vij haffve förstätt, Lasse Pedersson, att the[r] på Stekeborg schole vare någre peninger till än trethuseende marcher ortuger, som oss tilkomme etc.

¹⁾ Enligt rubriken Joren Arffwidzson.

Så haffve vij nu förskickett thenne oss elskelig vår tro man och rådt, Abram Ericksson, thijtt nijdt till Östergötelandt, att han sampt Abram [o: Axel] Ericksson våre knechter ther nijdre mu[n]stre, löne och affbethale schole etc. Hvarföre är vår vilie och befalning, att när för:de Abrams eller Axels budt kommer thill tig um samme peninger, atth thu dhå lather them bekomme samme peninger etc. Datum Konungzöör 25 Aprilis anno etc. 1549.

Kungsör den 25 April.

Till Axel Eriksson [Bielke] angående hans och den till Östergötland nedsände herr Abram Eriksson [Leijonhufvuds] uppdrag rörande knektarnes mönstring och aflöning m. m. samt om fogdarnes skyldighet att oförtöfvadt i kammaren inlefferera årets uppbörd.

Riksregistr. 1549, I, fol. 114 v.

Vår synnerlige gunst etc. Veett Axell, att vij haffve förskickedt vår tro man och rådt, Abram Ersson, nijdt till Östergöthelandt, att han sampt medt tig våre knechter, som ther nijdre äre, mu[n]stre, löne och affbethale skall, och haffve ther hoss latijdt honom förstå, hvar han och thu peninger till samme knechters bethalning bekomme schole, nempligen på Steckeberg och till någhre tuzende marcher, som han häden medt sig förtt haffver etc. Hvarföre är vår vilie och befalning, att thu sampt medt för:ne Abram äre förtenckte nu medt thet förste att mu[n]stre och affbetale same knechter, thesligeste granneligenn ransake och beese, hvadt the haffve till värier och älliest holle them alffvarligen före, att the holle theres värier frije och färdige, förhandlendhis elliest medt them om alle läghenheeter, som I tenckie kunne förnödenne vara vill att holle them före. I vele thesligeste lathe Gudmundt Schriffvere holle oss clare och beskedelige

register på same våre knechter och theres bethalning. Thetta I så till thet flitigiste bestelle vele etc. Datum ut supra [Konungzöör 25 Aprilis anno etc. 49].

Zedhell.

Vij haffve och så befaledt vår tro man och rådt, Abram Ericksson, att han medt skall holle våre fougther ther nijdre alffvarligen före, att the nu medt thet alder förste skole leffverere in udi vår kon:ge cammer all thenn peninge ränthe och upbördt, som them bör leffverere aff theres befallning pro anno etc. 49, och icke längre fördröije ther medt, haffvendes sådane peninger inne hoss sig, som the här till giortt haffve. Ther till thu och så förtenckt vare vill, så att thetta icke heller försumedt bliffve motte etc.

Kungsör den 26 April.

Fullmakt för Sven Birgersson att i Småland och Östergötland antaga knektar i konungens tjenst.

Riksregistr. 1549, I, fol. 115 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij thenne breffvijsze och vår tienere, Svenn Biriellsson, haffve afferdigett nijdt till Östergöthelandt och Smålandt ther att aname udi vår eedt och tieneste någre dugelige ungher karler, som han opå våre [vägne] öffverkomme kann etc. Hvarföre biude vij eder alle, ther för:ne Svenn udi så motthe tilkomendis varder, att I sättie fulle tro och lijtt till then deell han eder på våre vägne skäleligen tilseijer, så att när I hijtt up till oss komendes vardhe, att I thet och så bekomme skole. Ther sijch hvar och eenn effther rättthe haffve etc. Datum Konungzör 26 Ap: anno 49.

Kungsör den 26 April.

Till herr Sten Eriksson [Leijonhufvud] angående iordningsstället af några rum i Jönköpings kloster, om ett parti kalksten vid Alvastra och Ämmeberg samt om en penningssumma, som konungen hade stående i Tyskland, m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 116.

Vår synnerlige gunst etc. Som thu skriffver, käre herr Steen, och begärer vethe, om thu någre rum ther i clösteredt Jeneköping skalt till redhe göre lathe nu i thenne sommer etc., så kunne vij lijde, att thet och så bestelle[s], och ju snarare man thoge sig någett före och vilde ther byggie lathe, ju heller vij thet såge, ther om vij tich och flitheligen vele förmant haffve. Menn om then kalkesteenn vijdt Alffvastra och Ahmeberg, som Bulgrin haffver brythe latijdt och thu schriffver, kunne vij föge svare till, uthann väll tro skole, att han thill Vastena väll behöffves vill.

Sammelundhe vele vij och vare förtencnte om the två sockner udi Vartofftha herede thu begärer, när thu nu begynner till att byggie och haffver någett förhänder etc.

Thett thu schriffver och begärer vethe vår vilie, huru thu och her Göstaff medt Haraldt Larsson förhandle skole om thenn summa penningar vij udi Tyslandt ständendes haffve, och hvadt för varur vij ther före igen hijtt in haffve vilde etc., så kunne vij väll tro, att för:ne Haraldt så föge förståndt haffver opå the partzeler, som är sijdengevant och annett, som oss tiener, vethe icke fullegenn, huru thet haffver sich medt samme peninger, och huru stor summan vara kann, som ther uthe stäär; ther om vij än nu gärne ytterligere och beskedeligen medt thet alder förste vilde förständigede bliffve etc.

Tig förtäncker väll om the tijdender och farligheeter, som vij och lathe tig tilschriffve och här vancke, och

huru man sich ther emott skicke och förholle skall etc. Så är än nu rådeligitt, att man haffver till thet flitigeste på alle sacker godt acht och tilsynn och thager sich icke för stoor säkerheett före, effther här väll alle honde ryktes och vij oss föge aff the svar rätte kunne, som vij ifrå konung[en] i Danmarck bekommit haffve, uthan thu må vinläggie tigh om thet meste och dugeligiste folck man öffver komme kann udi tienesten och besynnerligen um ledtkynnige karler, som väll vethe väger och stiger, och vij tig om tilförendhe haffve tilschriffvit lathidt. Datum Konungzör 26 Ap. 49.

Kungsör den 26 April.

Till herr Gustaf [Olsson (Stenbock)] angående förvaltningen af konungens varor i Elfsborg samt om Lasse Erssons förhållande med presten Måns Ambjörnssons quarlåtenskap i Skara.

Riksregistr. 1549, I, fol. 117.

Vår synnerlige gunst etc. Vij lathe eder förstå, käre her Göstaff, att vij nu haffve latijdt handle medt eders gamble tienere Jörenn Schriffvere, um hvicken vij medt eder någett handlede i sijstens, som ähr, att han våre varur ther nijdre i Elffzborg i befalning haffve skulle och holle oss therutöffver beskedelige böcker och register etc. Så haffver han udi så motte tagitt sig samme befalning uthöffver, att han vill aname till sich och upbäre allt vårt smör, järnn, huder, thalgh, skin och allehonde fethe varur, männ spannemålen och salthedt seger han sich icke kunne eller betrösth aname eller upbäre. Doch vill han lijkeväll holle oss på samme salt och spannemåle, så väll som the andre våre varur, clare och beskedelighe register, thesligeste göre oss ther rede och rekenskap före, doch medt så skäll, att een eller thvå gode män bliffve ther

till förordnedhe, som samme spannemåle och salt i befallning haffve, the ther och samme spannemåle och salt under theres nyckler beholle och ther motthe nöghe upseende haffve, som sacken kreffver, som och samme partzeler upbäre och utgiffve och samme spannemåle medt alle andre våre varur udi rätthen tijdt till vårtt gagnn och beste förhandle kunne, hvilkitt oss och så synes lijkast vare. Hvarföre är vår gunstige vilie och begären, att I vele vinläggie eder förskaffe oss någre trogne och förståndige kiöpmän ther vijdt Elffzborg, som same spannemåle och salt upbäre, uthgiffve och i förvaring haffve kunde. Och haffve för:de Jörenn nampngiffvitt her hoss två borgere i Elffzborghz by, som ther till tienelige vare schole, nemplige Erick Benchtsson och Gunnar i Eskekär etc. Så effther vij föge känne thill samme två borgere, ändoch vij förnimme, att then ene haffver nu på någon tijdt hafft våre varur i befallning, dherföre stelle vij then sack, käre her Göstaff, in till eder, att I vele på våre vägne och i vårtt nampnn handle medt thesse förbe:te två borgere eller och någre andhre, hvilke eder kunne synes ther till bäst tiänlige och skickelige vare, som samme vår spannemåle, så och andre våre varur, som same Jörenn i befallning nu anamer, till vårtt och rijcksens gagnn och beste i salt, cläde, doch aller mest i salt och andre gode varur, som oss och rijckitt nottorfftige vare kunne, udi rätthen tijdt förhandle och förvandle kunne, the och så medt förbe:te Jören kunne vethe göre oss beskelig rede och reckenskap för alt, hvadt the i then motten handle och vandle. I vele och så medt thet samme komme uthöffver ens medt thom, hvadt vij them årligenn för theres omack giffve schole, lathendes oss frandelis ther um förständigitt bliffve. I thesse saker, käre her Göstaff, vele I handle på vårtt beste, så att the motthe väll bestälthe bliffve, som vij betro eder um, och oss storligen macht upå ligger etc.

I vele och så lathe inventere all then spannemåle vij ther vijdte Elffzborg liggiendes haffve, så och vårt salt för:ne borgere i händer, så snart I medt them i thenn motthen handledt haffve etc.

Tzedell.

Vij haffve och förnumit, käre her Göstaff, att then Lasse Ersson, som var vår fougte på Brunsbo gårdt, haffver fast sielsindt handledt medt thet guld, sölf och peninger och annett, hvadt som effther thenn gamble prest her Måns Amberni i Schara bliffvet är. Dherföre är vår vilie och gunstighe begärenn, att I vele lathe aname enn fast borgen aff honom, så att han bliffver tilståde, till thess vij vijdere kunne thenne sack ransake lathe och få någhenn ytthermere undervijssning ther um etc. Datum ut supra [Konungzör 26 Ap. 49].

Kungsör den 29 April.

Till herr Gudmund [Caroli] i Rättvik angående de farliga rykten, som voro i omlopp, med begäran om flitiga förhandlingar med allmogen i afsigt att motverka alla förädiska planer, och om en ifrågasatt befastad gård i Dalarne.

Riksregistr. 1549, I, fol. 118 v. — Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomatarium Dalecarlicum, D. 3 (1846), s. 101—103.

Vår gunst etc. Vij vele icke dölie för eder, käre her Gudmundt, huru oss många farlige tijdender dageligen tilkomme um p[f]altzgreffven, then gamble konung Christierns dotters man och hans tilhielpere, som nu enn heell hop krigzfolck tilhope försambledt haffve skall, och ther medt (sosom thett ryctes) vill giffve sich hijtt in ått Sverige. Thesligeste är och thenn gamble konung Christiern utkomen aff thet fengsle hann udi här till varijdt haffver etc. Hvarföre till eder är vår gunstige

vilie och begärenn, att I ther udi thenn landtzendenn vele troligen och fliteligen förhandle medt almogen, (som vij eder um betro), att ther ett gott och nöge upseendhe haffves motte och icke någett hemeligitt förräderij instunget bliffve, förhielpendes thesligeste thenne vår troo tienere Haraldt Laake, som vij thijtt up förskicket haffve, att han än nu någre flere unge och dugelige karler udi vår tieneste, rijkitt till tröst och undsättning, bekomme motte etc.

Thesligeste förtencker eder och väll, käre herr Gudmundt, huru thet udi för:ne gamble konung Christierns tijdt tilgick, att här icke monge slott eller fäster våre, ther man tillijthe kundhe, när thet umträngde, som nu och icke heller än nu ähr föruthann Stockholm och Gripzholm, som vij haffve upbyggie latijdt, så att um någett opå komme och för:ne Stockholm belägreddt bleffve, dhå våre här icke många andre fäster, ther man kunde sich till förlathe hade(!) och kunde tilhope församble ett thaell folck, som här dhå väll behoff göre vilde, och elliest ther man viste haffve rijcksens skatt och fatebur förvarett, som störste macht upå läge, meden Västerårs icke heller än nu så fast är, som thet medt rättthe bordhe vara etc. Therföre synes oss för vår person icke orådeligitt, uthann rijkitt nyttigitt och gangneligitt vara, att någre stedtz ther uppe udi then landzenden Dalerne motte läggies enn gårdt eller huss, ther man sitt tillijtt haffve kunde, när umträngde, och församble ther någett folck the andre landtzender och menige rijkitt till hielp och undsättning, när så aff nödenne våre etc. I vele förthenskuldt, käre her Gudmundt, giffve oss edertt gode rådt och betenckiendhe här udinnen tilkänne, hvadt eder ther um syntes lijckt vare förethages skulle, thesligeste medt skickeligheett sådannt förhandle och förhöre medt almogen ther uppe, hvadt the ther till seije, och om them sådant förehaffvendhe till menige rijcksens beste lyde och gildhe kunde,

så att thet icke annerledes motte bliffve förstått och uttydt (lije som thet skulle then för:ne landtzenden skee till någon tunge eller besvärning) än vij thet gunsteligen och väll mene, uthan heller them allffvarligen holle före, att vij nådeligen betenckie aff ett gott hiertha och troligett försöriende och bekymber, som vij nu haffve och tilförendhe altijdt för rijcksens välfärdt och förmäringh skuldt hafft haffve, som eder ther um och icke ovetterligitt är etc. Hvarföre um then simple och enfoldige almoge ther uppe älliest sådantt udi så motte, som nu sagt är, retzligen förstå vilde och behageligitt vare kundhe, såge vij gerne, att I sampt medt Haraldt vilde giffve them thet ytterligere och clarligere tilkänne och förhöre, hvadt theres grund och mening therudinnen vare kunde etc. Datum Konungzör 29 Ap:l anno 49.

Samme meningh till her Karll i Thuna etc.

Kungsör den 30 April.

Till Per [Brahe], svar på hans skrifvelse med redogörclse för hans och Botvid [Larsson (Anckars)] åtgärder för utrustning af en skeppsflootta och för underhållet af det krigsfolk, som samlats till Gefle och Vesterås.

Riksregistr. 1549, I, fol. 120 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve förstätt, käre Peder, aff thin schriffvelsze, huru thu medt Botvedt förhandlett haffver om våre schipz och galleiders tilredtning, thesligeste huru thu om vårtt folck, som i Gäffle aff Norlandhenn och udi Vestherårs aff Dalerne och Bergzlagenn till hope komme och församlede bliffve schulle, bestelt haffve etc. Så är oss sådant icke obehageligitt. Doch haffve vij nu skickett vår tienere, Haraldt Lacke, up i för:de Dalerne, att han medt samme vårtt folck ther uppe förhandle schall och vinläggie sich om flere dugelige unge

karler udi tienesten, så att thet icke ännu behoff är, att samme folck hijtt nijdt till för:ne Vesterårs drage skole, menn att the andre motte bliffve församlede och tilhope komme udi förbe:te Gäffle, som sagt är, syntthes oss väll rådeligitt vara, att man dhå kundhe förhandle medt them och besee theres värier, thesligeste lathe them bekomme theres lönn och peninger. Effther vij till våre gallejders behoff, om vij någre stedtz udi thenne sommer färdes och drage schole, väll behöffve enn heell hoop folck, våre gott, att man och dhå ther um bestelle motthe, uthväliendes aff hopen någre rother medt smucke, dugelighe karler, som oss fölgachtige bliffve motte. Menn att lathe schaffe någre folck öffver ifrå Findlandt, som thu här um tilkänne giffver, synes oss, att thet än nu motthe haffves fördrag etc. Vij förskicke tig här innelucht en chopia aff ett her Göstaff Olssonns breff, som oss nu i these dager tilkomme[t] är, thesligeste enn annenn affskriff aff enn tysk missive, aff hvickenn thu och förnimme kant, hvadt lägenheeter på färde vare kunne. Och är oss altijdt storligenn aff nödenne, att vij udi sådanne svindhe och farlige tijder, som nu opå färdhe [äre], allestedtz haffve våre sacker udi beste acht och tilsynn, som oss och icke ringe macht ther uppå ligger, och huru alle sacker sig begiffve kunne etc. Datum Konungzör 30 Aprilis anno 49.

Kungsör den 30 April.

Till konungen af Danmark med rekommendation för Nils Krumme.

Riksregistr. 1549, I, fol. 121 v.

Vår venlige och kärilige helszen medt alt mere gott, som udi vår macht och förmögen ähr, stedtze tilförende, stormechtige konung, käre svåger, broder och nabo. Vij lathe eder kärligheett här medt första, huru oss elskelig

vår tro man och rådt, Niels Krumme till Örbroholm, igenom sijn supplicatz skriffvelsze oss underdånligen besöckt och medt ödmiuck[heet]t flitheligenn begäredt haffver (effther som eder kärlicheett aff samme hans supplicatzie här innelucht haffve till att förnimme), att vij honom ännu medt vår gunstige förskriff till eder kärlicheett befördre vilde etc. Och effther vij honom sådant fogeligen icke haffve kunnett eller veledt affslåå och oss thesligiste någett aff samme sacks rättmätige lägenheether kunnigt åhr, bidie vij förthenskuldt, att e: kärlicheett honom therudinenn förhielp vele, så att hans vederpartt honom icke lenger till hans skadhe bekymbre motte etc. Thett vij udi lijke och större motte gerne göre och förskylle vele och elliest eder kärlicheett (them vij udi thenn altzmechtiges beskydding salelighen befale) benegne äre myckin behagelig vilie och venskap till att bevijsze etc. Datum Konungzör 30 Aprilis anno etc. 1549.

Utskrifftenn: Stormechtige förste, her Christian, Danmarckz, Norgis och Vendis etc. konung, härtig till Slesz-vijk, Holsten, Stormaren och Dittmerskenn, greffve till Oldenburg och Delmenhorst, vår käre svåger, broder och nåboo etc.

Kungsör den 4 Maj.

Till herr Johan Turesson [Tre rosor] angående Nydala klosterns landbor, Vestra härad och tre socknar i Södermanland, hvilka han dels förut haft, dels nu får i förläning.

Riksregistr. 1549, I, fol. 123 v.

Vår synnerlige gunst etc. Som I, käre her Johan, haffve hoss oss udi underdånigheett värffve latijdt um Nydala clösters lamboor etc., så äre vij tilfrijdtz, att I same lamboor ännu i thetta åhr niuthe och beholle måge. Männ Västre heredhe kunne vij icke väll umbäre för

någre rijksens nottorffter skuldt, uthan ther om annerledes bestelle både för bygning schuldt och älliast. Doch är vår vilie och begären, att I medt thet försthe velesende oss ett mantall och register medt thess visz[e] ränthe på för:de Västre heredt och Nydala clösters lamboor.

Thesligeste skicke vij eder här innelucht vår öpne breff på these tree sockner Ludguda, Trosza och Vangreherede, som vij eder gunsteligen unnt och förlänt haffve etc. Datum Konungzör 4 Maj anno 49.

Kungzör den 4 Maj.

Till Peder Kartt angående penningrëntans inlefferande i kammaren för 1549.

Riksregistr. 1549, I, fol. 123 v.

Vår gunst etc. Vij hade väll förmodett, Peder, att thu tig effther vår förre schriffvelsze schulle rättthet haffve att [o: och] latijdt nu i tijde inkomme all then peninge ränthe, som tig nu hade leffverere bordt, som är skatte, affradtz, gingerdtz och sacköris peninger, som nu i thenne förlijdne vinther fallen ähr; samelunde och för fodringen så mykitt, som icke ginge oxer utth före etc. Therföre ähr ännu vår alffvarlige vilie och befalning, att thu här om medt thet alder försthe oförsumeligen beställe skalt och lathe inkomme all then deell så mykitt peningeränthen belangendes är för thetta 49 årett in udi vår cammer. Doch må thu vinläggie tig för fodringen om the meste oxer thu ther kant tilväge komme, effther som thu schrifftheligen giffver tilkänne etc. Datum Konungzöör 4 Maj anno etc. 49.

Kungsör den 4 Maj.

Till Jöran Hansson angående underhandlingar med bönderna i Trögds och Åsunda härader om leverans af kol och ved till hyttorna vid Väsby gård.

Riksregistr. 1549, I, fol. 124.

Vår gunst etc. Ähr vår vilie, Jören, att thu handler medt våre undersåther, menige man ther udi Trögdt och Åsundhe herede, att the göre oss någre hielp medt veedt [och] kholl till våre hytters behoff ther vijd Väsby gård, som är hvar lamboo ett staffverum, hvar schattebondhe thu, thet Matz Tordtzson thäden kan seden förfordre lathe, effther som thu ytterligere medt honom ther um handle må. Hvilcitt vij medt them udi all gunst och nåder igen betenckie vele etc. Datum ut supra [Konungzöör 4 Maj anno etc. 49].

Kungsör den 4 Maj.

Till Märten Malmskrifvare angående de 4000 mark örtug konungen låtit sända till Salberget, för att köpsilfret dermed måtte blifva inlöst.

Riksregistr. 1549, I, fol. 124 v.

Vår gunst etc. Veett Märthen, att vij thijtt up till Salebergitt 4000 marcher ortuger förskickett haffve. Therföre ähr vår alffvarlige vilie och befallning, att thu samme peninger anamer till tich, uthgiffvendes them sijden bergzlagett, så långt the räckie kunne, för köpe sölfvedt the till redhe haffve och besynnerligen aff thet 48 årett, till thess vij vijdere ther om frandelis kunne bestelle lathe etc. Och må thu samme sölf lathe komme till Vesterårs, ther thett motte förvaredt stå, som thu i så motte upbärendis varder, till thes vij oss ytterligere ther om betenckie kunne. Ther thu vett tig effther rättthe etc. Datum Konungzöör 4 Maj anno etc. 49.

Kungsör den 4 Maj.

Förläningsbref för herr Johan Turesson [Tre rosor] på Ludgo, Trosa och Vagnhärads socknar i Södermanland.

Riksregistr. 1549, I, fol. 125.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlige gunst och nåde, så och för välvilligheett och tro-skap, som thenne oss elskelig vår tro man och rådt, her Johann Tursson till Geddeholm och höffvitzman på Nyköping, oss och vår rijke Svärige här till dagz troligenn giortt och bevist haffver och än nu här effther yttermere göre, bevijsze må och schall, haffve unnt och förläntt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och förläne (oss till enn behagelig tijdt) thesse tre sockner, som ähr Lugudå udi Nyköpingz länn, Trosa och Vångeheredhe udi Hölbo herede liggjendes, medt all then ränthe och rättigheett, som ther årligen affgå pläger etc. Hvarföre biude vij eder etc. Datum Konungzör 4 Majj anno 49.

Kungsör den 4 Maj.¹⁾

Till herr Lars Torkilli angående den koppar han på konungens vägnar uppburit af bergsmännen.

Riksregistr. 1549, I, fol. 125. — Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomatarium Dalecarlicum, D. 3 (1846), s. 103.

Vår gunst etc. Vij haffve förstått, her Larss, om then kupper thu på våre vägne upburijdt haffver. Så må thu ännu vinläggje tig om then deell oss tilbakeståår och

¹⁾ J. B. Lohman har i sitt arbete Arboga Känning (Stockholm 1737), s. 72, noten c), aftryckt ett Gustaf I:s bref, dagteckadt Örebro den 4 Maj 1549, angående den gamla kyrkoherdegårdens i Arboga upplåtande till kaplansboställe. Då brefvet saknas i registratoret och särskildt då dateringsorten ej stämmer öfverens med öfriga brefs af samma dag, har det ej ansetts böra upptagas i texten.

aff bergzmennenn tilkomber, så att vij till vår bethalning komme måge, så väll som Gunnar Oleffsson och andre Stockholms borghere giortt haffve etc. Vij kunne och lijde, att thu sampt Michell Helsning och Jörenn Jonsson må vederkännas the hemmen udi bethalningen, som thu giffver tilkänne om, så att oss therudinnenn någon godt skiäll skee kundhe etc. Datum ut supra [Konungzör 4 Maj anno 49].

Nygård den 6 Maj.

Öppet bref för Nils Skräddare å gamla kopparslagartägten invid Hedemora.

Efter en afskrift i Kammararkivets samling af Kongl. bref 1523—1560.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij aff ynnest, gunst och node hafve undt och eftherlatidh, som vij och nu medh thette vårtt öpne bref unne och eftherlathe thenne vår undersåthe, Nils Screddare på Henemora, att han må och schall optage, rödie och brucke en ödes techt, benempdt gamle Kopperslagers techten, liggiendes strax åffvan för för:ne Henemore by, dogh med så skäll och förordh, att thett icke skeer nogon bolby eller hemene till meens eller hinder, theslikest att han och så skall göre oss och cronene aff för:ne thecht then rentthe och rettigheet, som ther årligen af gå kan etc. Hvilkit vij giffve alle, som för våre skuldh velle och skole göre och lathe, besynnerligen våre fougter och befalningzmen, tilkenne, att the vetthe sigh här efther rettthe, icke görenndes för:ne Nils Screddare her emothh hinder, plattz eller förfongh. Datum Nygårdh 6 Maj anno etc. 1549 under vårtt secret.

Kungzör den 8 Maj.

Svar till Christiern Ifvarsson angående vissa skattepersedlars lefvererande till Kalmar samt om penningröntornas redovisande i kammaren.

Riksregistr. 1549, I, fol. 125 v.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Christiern Iffversson, och begärer vethe, hvartt thu skalt lathe komme skatte och langijlles smörett etc., så kunne vij inthet annet svare ther till, uthan att thet till Calmarne leffvereres må, som och tilförendhe skee pläger etc. Män thet thu schriffver och begärer vethe om thin lön och foderpeninger etc., så haffve vij tilförende latijdt tig och flere våre fougter tilbiude, att I udi tijde schulle lathe komme in i cammeren all then peninge ränthe, then vij våre tienere löne och underholle pläge, som ther aff bethalningenn leffvereres bordhe, så väll för thetta 49:de åredtt, (som ähr schatte, langilles och affradtz peninger för fodringen, ther icke gest våre, sacköre och annedt sådantt) them thet för thet 48 åredtt än nu kundhe tilbacke stå etc.; hvickitt vij förninme doch vare föge tilgiortt etc. Therföre må thu än nu vare alffvarligen förtencht, att sådanntt medt thet alder förste skee kunde, seden skall thu väll then dell bekomme, som tig bör att haffve etc. Datum Konungzör 8 Majj anno 49.

Ridön den 13 Maj.

Svar till Botvid [Larsson (Anckar)] angående rätt för Stockholms borgare att med sina skepp segla både vestvart och annorstädes, mot att de förde goda varor in i landet igen, samt om lifsmedels sändande till hofvets behof på Ekolsund.

Riksregistr. 1549, I, fol. 126.

Vår gunst etc. Vij haffve förstått, Botvedt, om the tydzske schep, som till Stockholm ifrå Danske och Lybecke

kompne ähre, thesligeste förnummitt, hvadt varur the hijtt in förtt haffve etc. Så äre vij tilfrijdtz, att Stockholms borgere måge segle, effther som thu ther um begärer vethe, både ätth västhvartt och elliest, doch så att the motte före någre gode varer hijtt in igen, som vij och rijckitt medt belathne vare kunne etc.

Thu må och förskicke någett fethalie ätt Ekelsundt både till vårtt eigit och vårtt hoff folckes behoff, som vij oss medt 14 dager behielpe kunne etc. Datum Rijdöönn 13 Majj anno 49.

Ridön den 13 Maj.

Svar till Jöran Jonsson angående bergsbruket vid Löffåsen, m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 126 v. — Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomatarium Dalecarlicum, D. 3 (1846), s. 105.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Joren Jonsson, och giffver tilkänne um then lägenheett thu ther uppe vijdt Löffåsenn förfarijdt haffver, begärendes att ther till någon hielp aff Gestringelandt medt arbethe göres motte etc., så är vår vilie, att man thet än nu (för bevägelige ursaker schuldt) fördrag haffve schall och inthet synnerligitt arbethe ther uppå företage på thenne tijdt. Doch såge vij gerne, att thu tig ytterligere granneligen um alle för:ne Låffässes(!) lägenheeter vinläggie motte och försöcke medt en halff tunne aff thenn malm ther finnes, hvadt han giffve kunde.

Samelunde må thu och än nu haffve fördrag medt Husshagen, som thu schriffver um, att almogen i thenn motthen icke heller på thenne tijdt ther medt någett arbethe förtungede bliffve motte, uthan hvadt thu allenest sielff kunde lathe rydie ther och lathe värckhesterne gå ther i sommer etc.

Thesligeste må thu och then spannemåle lathe liggie tilstādes emott hōstenn, som vij haffve ther uppe och thu giffver tilkāne um, besynnerlighenn att [o: effther] thu icke lather förstå, hvadt spannen ther uppe nu geldher etc.

Um then schriffvere thu rōrer och är begārendes, kunne vij fōge svare till, vete icke heller ther till någon rådt etc.

Vij vele och medt thet förste vare förthencht att lathe komme någre penningar thijtt up till kolevedt, som thu är begārendis, therfōre må thu haffve thit bud hijtt nidt till oss medt någre visze och förtrogne karler effther samme peningher, giffvendes ther hoss tilkāne, huru myckitt ther till behōffves vill etc. Datum Rijdöönn 13 Maj anno etc. 49.

Ridön den 14 Maj.

Svar till Harald Lake angående nödvändigheten att hemlighålla planerna på en befästad gårds byggande i Dalarne samt om det förrådiska bref Rasmus Klodt skrifvit och om tvisten mellan kopparbergsmännen å ena sidan, Engelbrekt Olsson och Bengt Skrifvare å den andra.

Riksregistr. 1549, I, fol. 127 v. — Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i *Diplomatarium Dalecarlicum*, D. 3 (1846), s. 106—107.

Vår gunst etc. Tig förtäncker väll, Haraldt, att vij befalthe tig, att thu hemeligen och medt skickeligheett förhöre schulle och förfare, huru thet kunde bliffve tagitt om then bygning medt then gårdt eller huss ther uppe etc. Så förnimme vij, att sådantt bliffver icke så företagitt och hemeligen hollitt, som vij gerne såge och vij tig befalthe, meden thu både Michell Helsing och flere ther uthöffver haft haffver och beseedt lägenheethen ther uppe, thesligeste latijdt thenne thin tienere ther om förstå, therfōre må thu än nu ther till aldelis förtencht vare och så förhandlett, att ther motte icke någon ordt

affgå, effther ther är en sielsind almoge uppe, för än man förnimme kunde, huru the sielffve ther till bevågne våre. Thet thu och udi så motthe medt her Gudmundt och her Karll bestelle kannt.

Så lathe vij tig och förstå, huru then förrädderen Rasmus Klott haffver uttskriffvitt ett förräderligitt breff, ther medt han almogen till uproor emott oss upväckie vilde, effther som thu ytterligere förnimme kannt, när thu hijtt nijdt till oss komendes varder etc. Therföre må thu medt besthe schickelighet och lämpe, doch oförmercht, aldellis vinläggie tig, um thu någett ther aff theruppe udi thenn landzenden höre eller förnimme kunde, thesligeste um ther inge falske breff ifrå Norie till dalekarlerne kompne och instungne äre, sparendes här upå ingen flijtt eller kundskap etc. Och synes oss för these orsaker skuldt rådeligitt vara, att thu så medt våre knechter ther uppe förhandle skalt, att the motte giffve sig hijtt utt ått Västerårs medt theres beste värier, ther vij dhå sielffve, om våre lägenheett så vare kann, vele lathe munstre, affbethale them och bekomme theres lönn, som the haffve schole. Och förskicke vij tig någre peninger tilhonda, som thu them emellem skiffthe och uthdele skalt, ther aff the på vägen thäre kunne och effther skälig vijss underholle sig, så att the icke behoff haffve i thenn motten besväre och förtunge almogen, ther the framdrage och liggiendes bliffve etc.

Vij haffve och förstått, att ther någen trätthe och sielsinde snack emellenn Kupperbergzmennerne och Engelbrecht Olaffsson och Bencht Schriffvere varijdt haffver, ther um vij lijckeväll ingenn full beskedt bekommitt haffve. Ähr förthenskuldt vår alffvarlige vilie och befalning, att thu tig här um vinläggie skalt, förfarendes granneligen, huru ther um är, och förskaffendes thet så, att för:ne Engelbricht och Bencht hijtt nijdt till oss komme måge etc. Datum Rijdöönn 14 Majj anno 49.

Stallarholmen den 16 Maj.

Till herr Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] och herr Gustaf [Olsson (Stenbock)] angående Rasmus Klodts förrådiska bref och om åtgärders vidtagande för att upptäcka hans medbrottslingar eller eljest, om något förräderi skulle hos allmogen upptäckas m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 128 v.

Vår synnerlighe gunst etc. Vij lathe eder forstå, käre her Steenn och her Göstaff, huru vij i thesse förlidne dager haffve bekomit enn förrädtlig schriffvelsze, som hemeligen bleff utskickett aff then förräderenn Rasmus Clodt, hvilkin vij fongen sittindes haffve, som och han bekenner, att han same breff dichtede och uthsende, effther som I aff thenne inneluchte copia haffve till att förnimme etc. Män oss är icke än nu aldellis vitterligitt, kunne icke heller tro, atth för:ne Rasmus same breff allena schall dichtedt haffve, uthan att ther motte vare någre flere i rådt medt honom, medenn vij alreede så myckit aff honom endelis kunnett förmerckie, att ther ju ett hemeligitt [och] förrädelig stempli[n]g på färdhe vara schall iblandt våre köpmenn, prester och andre, ehvar thet helst igenn finnes kann etc. Thesligeste haffver och för:de Rasmus giffvit tilkänne, att ibland almogen udi Västergöthelandt, Smålandt och flerestedtz schole någre hemelige förräderebrefv vare instungne ifrå Danmarck, Norie eller Tyslandt, som them till uproor emott oss väckie skole etc. Therföre är vår allffvarlige befallning, gunstige vilie och begären, att I udi then motten ther opå ett gott, flitigt och nöge upseende haffve vele, uthskickendis någre förtrogne och dugelige karler aff knechter ibland bönderne förledde, doch oförmercht och till the örther, som the obekende våre, uthan motte giffve sich utt för arbethere och elliest ther the hemeligen för-

höre och granneligen förfare, hvad taell och rychte iblandt them vancker, hvadt the seije och före haffve, och huru the tenckie sig tage sacken före. I måghe och så ännu haffve thette hemeligen och stille inne medt eder, till thes man vijdere under väderett här um komme kann och elliest udi alle motte så tenckie till sackenn och medt schickeligheett tage för eder effther lägenheethenn thet beste I kunne, som I och besijnne kunne ther opå ingen ringe macht ligger etc.

Thesligiste förtæncker eder väll, huru vij haffve tilförende latijd eder schriffteligen förmanne, att I eder till thet flitigeste vinläggie skulle om någett mere dugeligitt folck udi tienesten, så väll till eder sielfve som till vårt behoff etc. Så synes oss sådannt än nu aldelis rådeligit vara, både för thenne farlige ursack skuldt, thesligeste meden man icke eller fülleligen vete kann, hvadt man sig ifrå våre granner och umliggiende till att förmode haffver. Vij kunne och lijde, att thet måtte och bliffve besteltt medt vår spannemåle vij haffve ther nijdre liggiendis, effther som vij eders schriffvelsze them [o: ther] om bekommit haffve, ehvar vij elliest ther före någon godt skiäll bekomme kunde, anthen salt eller annett, som vij våre belathne medt. Doch synes oss råd h vare, att man våre icke ther medt förhastige, meden ännu ovitterligitt är, huru thenne närvarendes årssväxst bliffve kann, och för all förmane vij eder, att Elffzborgz slott medt profiannt, fethalie och alle tilbehöringer motte väll förseedt och försörgdt bliffve, om någett oppå komme och så aff nödenne vare kunde etc. Datum Stallereholmen 16 Majj anno 49.

Samme mening till Axell Ersson.

Same mening thill Abram Ersson, doch medt flere artickler etc. Datum ut supra.¹⁾

¹⁾ Se följande bref, som i registratoret följer omedelbart på förestående utan särskild rubrik eller datering.

Stallarholmen den 16 Maj.

Till Abraham Eriksson [Leijonhufvud] angående Rasmus Klodts förrådiska bref m. m. samt om Vadstena slottsbyggnad och dertill erforderligt arbetsfolk.

Riksregistr. 1549, I, fol. 130 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij lathe tig forstå, Abram, huru vij för någre dager seden haffve bekomitt en förädtlig schriffvelsze, som hemeligen bleff utskickett aff thenn förråderen Rasmus Klotth, hvilkenn vij och fongen sittiendes haffve, ther aff man endelis förmerckie kan, hvad lägenheet här opå färde ähr, effther som thu och aff thenne inneluchthe copie haffver till att förnimme etc. Och meden tilbefruktendes [ähr], att ther medt någon hemelig stempli[n]g emott oss på färde vare schall och någre breff iblandt almogen alrede instungne äre, anthen ifrå Danmarck eller andre våre missunnere etc., therföre ähr vår gunstige vilie och alffvarlige befalning, att thu ther opå ther nijd[r]e udi för:de landzende ett gott, fljttigt och nöge upseendhe haffve vilt, utskickendes någre förtrogne och dugelige karler så clädde iblandt bönderne, ther the icke bekende våre, som gåffve sig utt för tröskere och arbethere och hemeligenn förhöre och granneligenn förfare kunde, hvadt thaell och rychte ibland them vancker, hvadt the seije och förehaffve, och huru the tenckie sig thage sackenn före, och elliest udi alle motthe vele så tenckie till sakenn effther tijdzens lägenheet och nödtorff[t] thet beste thu kannt, som och i thenn motte ther oppå ingen ringe macht ligger etc.

Thu vilt och så thetta hemeligenn holle stille inne medt tig, att ther motte icke någett rop eller rychte aff komme, till thess man vjrdere förnimme kann, huru alle saker sig tildrage kunne etc.

Vij såge och gerne, att thu för these ursaker skuld vilde än nu på någon tijdt bliffve ther nijdre udi thenn landtzendhe och besynnerligen, att thu tig till Vastena begiffve motte, achtendes ther opå slottedt och bygninghen thet beste mögeligit våre och storligen aff nöden vara vill, effther man fullelijgen icke vethe kann, huru alle sacker kunne haffve sig, medenn Bulgrijn thesligeste haffver besväredt sig um vickekostenn ther bliffver hollett opå slotthedt, så atth folkit rede skall vara ovilligt och bygningen föge förfordrett bliffver etc. Thu villt förthenskuldt haffve ögett opå brädett medt om alle lägenheether och så laget, att ther motte icke bliffve skyndett oss i then motten någon ovillige eller ondt opå halssenn, uthan see tig aldellis väll och skickeligen före udi alle motte, så att thu icke medt någre falske rådt motte förördt och besvekenn bliffve etc.

Och effther man föge haffver att förlathe sig eller kan tillijthe på bönderne och theres arbethe, som till samme bygningz behoff skee motte, så [såge] vij heller, att man vinlade sig om någett annett folck, som för peninger arbethe kunde, anthen knechter eller andre, på thet bygningenn motte ghå flux för sig nu i thenne somer och icke försümet bliffve. Vij vele och frandelis medt thet försthe lathe komme thijtt några peninger till samme arbetis folckz behoff, ther medt the schole lönthe bliffve, när vij ther om kunde bliffve förståndigede, om sådane folck ther till bekomendes äre. Thu vilt förthenskuldt [hafva] ther upseende medt, att samme peninger måtte rådtzigenn bliffve uthgiffne och troligen medt handledt, om the tijtt komme etc. [Datum Stallereholmen 16 Maij anno 49.]

Stallarholmen den 16 Maj.

Svar till Thomas Nilsson angående tillåtelse för landbönderna att få lösa fjorårets afrad med penningar.

Riksregistr. 1549, I, fol. 132.

Vår gunst etc. Som thu skriffver, Thommes Nielson, och giffver tilkänne, att lambönderne äre begärendes lösse thet fiord gamble afradt, som the haffve inne medt sig, för peninger, så äre vij tilfrijdtz, att thet och så skee motte, ther om thu och bestelle kannt, så att oss ther före någon god skiäll skee kan, förskickendes thesligeste samme peninger therföre medt thet förste in udi vår cammer etc. Datum Stallereholmen 16 Maij anno 49.

Räfsnäs den 18 Maj.

Svar till Nils Boije angående knektarnes valborgsmessolön från länen i Finland m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 132 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finlands häfder, D. 7 (1854), s. 270—271.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Niels Boije, och begärer vethe vår vilie om skytternes valborgmesse lön, och hvar the henne bekomme schole etc., så haffver thu tilförende väll förståätt vår mening, effther som vij och senesth befalthe Henrick Clavesson, när han hoss oss var, att ther om bestelles skulle, så atth ther skulle thages aff länen ther i Findlandt så myckitt till same våre schyttere och knechter ther äre i landett behöffves kunde, och thet som öffver bleffve skulle förskickes hijtt uthöffver och leffvereredt bliffve medt thet alder försthe etc. Så är än nu samme vår vilie och befallning, att thu ther om så bestelle skalt, förmanendes våre fougter och befallningzmänn, att the skyndhe theres upbördt hijt uthöffver,

hvadt i så motthe kände öffver bliffve och ther icke aff nödenne våre, så väll för soldhe partzeler, som annenn upbördt både för anno etc. 48 och 49 etc.

Vij äre och tilfrijdtz, att thu förhandler medt the skyttare, som någon skadhe på theres hester lijdditt och misth haffve, effther som thu ther om tilkänne giffver, så att the finge the fålar igen, ther äre vijdt Aboo och Thavestehuss, om ther elliest icke någre synnerlige våre, som oss tiene kundhe.

Um borgelägen thu skriffver kunne vij föghe svare, uthan att thu ther om effther lägenheethen, och som thu tenckie kant vårtt gagnn och beste våre, bestelle motte, giffvendes oss thesligeste framdelis om alle lägenheeter tilkänne etc. Datum Räfteznäs 18 Majj anno etc. 1549.

Räfteznäs den 18 Maj.

Svar till Lasse Pedersson angående kläde, salt och humle till kronans slott och gårdar i Östergötland, om borger-skapets utrikes seglation och om leverans af fisk till Stockholm m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 133.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Lasse, och begärer vethe om någett grofft cläde, salth och humble, som till våre slott och gårdar ther i Östergötlandt förr våre varur bestelles skulle, så kunne vij lijde, att ther om motte och så bestyres, effther som vij och tilförende med Erick Knutzsonn ther om handlett haffve etc.; lathendes thesligeste borgerne segle uthrijckes effther theres bärning, om the elliest sådant sig till gode göre kunne etc.

Vij äre och tilfrijdtz, att then lax och finske gedder thu giffver tilkänne om måge till Stockholm förskickedhe bliffve sampt medt thenn ströming ther nijdre tagen ähr, så att våre slott och gårdar här uppe ther medt framdelis motthe bespisede bliffve etc. Thesligeste haffve vij

förståätt, huru then Söffverin Schogårdt Beduitzon i Schamby till sig tobbedt haffver. Så må thu thet så förhandle medt för:ne(!) Botvedt, att han hade bud effther honom och hemptede honom deden, effther vij väll tro skole, att han ther föge gott läre skall, som oss här i Svarige kann komme till godhe etc. Datum Råffznäs ut supra [18 Majj anno etc. 1549].

Gripsholm den 19 Maj.

Svar till Lasse Olsson angående ifrågasatt afkortning vid utdelandet af de penningmedel, som för bergslagetes räkning sändts till Salberget.

Riksregistr. 1549, I, fol. 134.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Lasse, och begärer vethe om the peninger, som vij nu med tig titt up till Salebergett förskickett haffve, och om ther uthaff skall någett bliffve affkorthedt aff then geldt, som bergzlagett affskyllige ähre etc., så haffve vij nu gunsteligen förskonedt och fördragett medt them i then motte, så att ther ijnthedt affrecknes skall, viliendes förthenskuldt, att thu them inthet på thenne tijdt affkorthede skalt, hvarken för thet bly blyselieren utfongitt haffver eller för then deell sölffköperen them förstrecht haffver till thes framdelis, anseendes theres fattigdom etc. Datum Gripsholm 19 Majj anno 1549.

Gripsholm den 20 Maj.

Öppet bref till allmogen i Daga och Öknebo härader angående någon skattelindring på grund af dess beredvillighet med timmerkörning till Råfsnäs gård.

Riksregistr. 1549, I, fol. 134 v.

Vij Göstaff etc. tilbiude eder, oss elskelige våre trogne undersåther och menige almoge, som byggie och boo udi Daga och Ökneboherede, vår gunst och nåde til-

förende etc. Vij haffve förstått, käre undersåther, att I eder välvillige till vårt behoff medt någon timberkörningh nu i näst förlijdne vintre till vår gårdt Råffznäs haffve befinne latijdt etc. Så betacke vij eder ther före gunstligen och vele medt all gunst och nåder sådant igen medt eder betenckie. Och opå thet I thesligeste ther emott medt någett annet måge förskonede och vederlagde bliffve, haffve vij befaledt thenne vår tienere Svenn Andersson, att han medt eder i så måtte ther om förhandle skall, att eder dannemän aff dagzvercken och fodringen skall ther före någhett affkortedt bliffve, effther som han vijdere medt eder ther om handle skall etc. Och äre vij eder älliast medt all gunst och nåder bevogne etc. Datum Gripsholm 20 Majj anno etc. 1549.

Gripsholm den 20 Maj.

Till Isak Nilsson [Banér] med befallning att ofördröjligen till kammaren inleffverera sin uppbörd efter gjordt afdrag för krigsfolkets behof.

Riksregistr. 1549, I, fol. 135.

Vår gunst etc. Oss förundrar, Isaak, att thu icke haffver latijdt then deell både för sålde partzeler, så och aff slottzens upbördt, som tig bör leffverere in udi vår renthe cammer, framkomme, undantagendes så myckijtt, som till vårt krigzfolcks behoff, både i schyttere och knechter ther i landett aff nödenne vara vilde, ther medt the bethalede bliffve kundhe etc. Ähr förthenskuldt ännu vår allfvarlighe vilie och befallning, att thu härudinnenn förtänckt vare skalt, lathendes för:ne peninge upbördt, som öffver våre, medt thet alder försthe komme hijtt uthöffver oah leffvererett bliffve. Thett thu och så må lathe landtz fougterne udi Thawesthehuszes län förstå, att the ther effther vethe sich rättthe och här före ingen försumsze thagendes etc. Datum Gripsholm 20 Majj anno 49.

Gripsholm den 22 Maj.

Till Germund Svensson [Somme] angående smörprisen i Lybeck och om försäljandet af ett i Kalmar liggande smörparti.

Riksregistr. 1549, I, fol. 135 v.

Vår gunst tilförende etc. Thu haffver tilförende förstått vår vilie, Germundt, att man ått Lybecke ett bud haffve schulle och lathe förhöre, hvadt smörett och andre varur ther geldhe kunne. Så ähr än nu vår vilie, att thu härudinnenn förtä[n]cht vara vilt, att thet gamla smörett vij ther i Calmarne liggandes haffve sampt medt thet, som Peder Hansson haffver, måtthe till vårt gagnn föryttredt bliffve och icke förlengie liggie och fördärffves etc. Datum Gripz[holm] 22 Majj anno 49.

Gripsholm den 22 Maj.

Till Nils Pedersson och Severin Jute angående en medbrottsling till Rasmus Klodt, hvilken konungen vill hafva sig tillsänd.

Riksregistr. 1549, I, fol. 135 v.

Vår gunst etc. Vether Niels och Söffverin, att Rasmus Klott haffver bekendt nägen sielsindt snack, som enn kyrckielambo, benempdt Jöns i Valby, som boor udi same sochen och häredhe som Rassmus, schulle nu någett för än han bleff fongen medt honom hafft haffve. Hvarföre är vår vilie och begärenn, att I schynde same bondhe hijtt utt till oss och synes oss föge förnöden vara, att I lathe honom någett försthå, för hvadt orsack skuldt han bliffver uthfordratt, uthan elliest att vij haffve någett att thale medt honom. Doch må I haffve enn viss karll hoss honom, som folgdhe honom hijtt till oss, så att han ju visseligen framkomber etc. Datum ut supra [Gripz: 22 Majj anno 49].

Räfsnäs den 23 Maj.

Till Germund Svensson [Somme] angående skyttarnes aflöning och fogdarnes i Kalmar län redovisning, samt om utsädesspanmåls lösande och ett parti smörs afyttrande.

Riksregistr. 1549, I, fol. 136.

Vår gunst tilförende etc. Som thu schriffver, Germundt, att våre skyttare ther nijdre stå tillbaka medt theris valborgmesse och julelön, så och clädet pro anno etc. 49, hvarföre thu afferdigett haffver thesse två schyttare till att aname på alles theres vägne, hvadt thom tilkomber etc., så effther tig nog vettherligitt ähr, att än nu platt inge peninger upkompne äre ifrå tig eller andre våre befalningzmän ther i Calmarne län eller på Ölandh för thetta närvarendes ähr, icke heller stortt myckitt för thetta framlijdne 48 årett, lijckeväll ville ju alle haffve thet them bör, och [hvad] oss på cronones vägne bör att haffve aff fougtherne, thet kunne vij icke bekomme i rätthen tijd, ändoch man thet offthe nog fordratt och begärett, och när så tillgår, så bliffver oss och fast besvärligitt att bethale anthenn them eller andre. Ähr förthenskuldt än nu vår vilie och befalning, att thu maner ther på fougtherne ther i länedt och på Ölandd, att the skynde oförsumeligen then deell hijtt up i vår cammer, som them bör leffverere och förhale inthet längre ther, förty vij haffve peningerne behoff till allehonde nottorffther. Doch äre vij tilfrijdtz, effther skytterne ther nijdre så myckitt till achters äre, att thu anamer så många peninger tilförende [ther] uthaff, som the kunne bethales medt, lathendes thom ther medt bekomme then deell the förtientth haffve, och hvadt som sedan uthöffver bliffver, thet skyndhe oförsumeligenn hijtt up i vår cammer etc.

Thernäst thett almogen ther nijdre begäre att lösse någett aff tijenden till att så udi theres åckrer, som thu

berörer etc., medt hvickitt vij och tilfrijdtz våre, hvar thu älliest hade latijdt oss ther hoss förstå, hvad scheppen eller tunnan ther nijdre gelder, eller hvadt the vele giffve. Menn thet [the] mene, att vij schole vare plichtige att uplathe thom, för hvad köp the sielffve vele, thett äre vij icke tilsijtnes, kunne thet icke heller göre. Dherföre må thu handle medt them i then motten och effterlatijdt them, som säden dyrest ther nijdre gälde kann. Videre kunne vij icke schriffve tig före, hvadt thu schalt tage; schall thu och late läne them säden utt till bethalning i höst medt sädt, så våre tilbörlogit, att vij motthe och haffve ther opå enn fordeell. I thesse sacker må thu vete vårt gagnn och bästhe thett ytterste thu kant och vij tig om bethrott haffve etc.

Om skytternes cläde må thu vara förtencht, att the kunne bekomme thet the förtienth haffve, så the bliffve tilfrijdtz stelthe, och effther en partt aff vartt smör haffver så lenge legatt ther nijdre i Calmarna oföryttredt och vij doch någre gånger haffve schriffvit tich till, att thu schulle haffve budt uthöffver till Lybecke och lathe förfare, hvadt the vilde giffve för lästhen, thet vij doch icke förmene skeedt vara, är än nu vår allffvarlige befallning, att thu oförsumeligen haffver tijtt budt uthöffver och lather handle medt någhen godhe skälig köpmän, doch icke thom, som för rijcke eller för fatighe äre, lathendes hoss honom förfare, hvadt han vill giffve, för än smöredt eller andre varur titt utt skickede bliffve, lagendes ju så, att vij bekomme skääll för vårt. Så kan thu och medt thet samme skaffe tig så myckitt clädhe, som thu kan stelle the skytter till frijdtz [medt] etc. Datum Råffznäs 23 Majj anno 49.

Stockholm den 29 Maj.

Till Lasse Olsson angående ett parti silfver, som borde blifva quar i Vesterås, m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 137 v.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Lasse Olsson, och begärer vethe, hvartt thu thet söloff skalt komme lathe, som thu giffver tilkänne om, så vele vij, att samme söloff ännu ther på Vesterås väll förvaredt må ståendes bliffve, till thess vij kunne vårtt visse budt anthen medt någon galleijde eller elliest ther effther skicke. Män hytteschriffverenn och then Christiernn må thu lathe komme till oss, ee hvar vij kunne stadde vara etc. Datum Stockholm 29 Maj anno 49.

Stockholm den 29 Maj.

Till Germund Svensson [Somme] angående lån af silfver till Henrik Guldsmed.

Riksregistr. 1549, I, fol. 138.

Vår gunst etc. Vett Germundt, att thenne breffvijszere, vår undersåthe i Calmarne, Henrick Gulsmedt, haffver udi underdånighet begärhedt någett söloff aff oss till läns till att upholle sijtt gulsmedtzembethe medt etc., hvilckitt vij och så gunsteligen unntt och efftherlatijdt haffve etc. Hvarföre ähr vår vilie, att thu [o: um] ther på Calmarna någett sacköres söloff förhonden ähr, dhå må thu lathe honom bekomme ther aff till enn fyre eller fem lödige marcher och förskaffer så, att thu på våre vägne för samme söloff enn godt förvissning eller förvaring bekomme kannt, annten medt hans gårdt, godtz och grundt, um någett sådant förborgett förhonden ähr, eller medt någre visse borgann, ther medt vij förvaredhe bliffve

motthe, um bethalningen sättiendes honom enn eller tu årssdag, så att vij än dhå till vår bethalning komme motte etc. Datum Stockholm 29 Majj anno etc. 49.

Fölsholmen den 1 Juni.

Till Per Brahe och Botvid [Larsson (Anckar)] angående det svar Joachim Burwitz hembragt från Lübeck samt om de från Antwerpen komna köpmän m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 140 v.

Vår synnerlige gunst etc. Som eder väll vitterligitt är, käre Peder och Botvedt, om thet beskeedt och svar, som Jochim Burwitz hade tilbacke medt sig ifrå the Lybbeske, och hvad vij däden till att förmode haffve etc., så syntes oss gott vare, att [I] medt the gode männ aff rådet, som ther nu tilstädes äre, berådslå vilde och [o: om] seglatienn och tilförning, som Stockholms borgere myckit till för:ne Lybke göre vele, att hon lijkväll effther motthe- ligheett och icke för myckit schee kunde, medenn thet icke rådeligitt är, att man sijne ovänner medt godt tilförning förstrekie skulle. Therföre måge I vara förtenchte och öffverväge, huru sådannt bäst och skickeligheett kunde förekommes, giffvendes oss seden edertt betenckendhe ther om tilkänne etc.

I vele och så handle medt the köpmän, som ifrå Andorpenn kompne [äre], och förhöre, hvadt the vele föregiffve um alle lägenheeter och umstender udi köpzhandhelen, och om mann aff them för ett lijdeligitt köp någre hundrade lester salt och andre nottorffther bestelle kundhe, och huru dyrtt the vele igenn upbäre the varer, som här falle och vij them efftherlathendes vardhe etc.

Thesligeste må I och väll lathe achte på thee fougter ther äre, så att the bliffve väll förvaredhe och tilstädes, menn then Michell Helsning måge I lathe komme i enn

starck borgenn, doch vele vij ingelundhe haffve honom up i then landtzendhe igen, som han tilförende variijdt haffver etc. Datum Fölssholmenn 1:a Junij anno 49.

Nygård den 1 Juni.

Till Georg Norman angående Jörgen Småsvens resa till Polen efter handtverkare för konungens behof.

Riksregistr. 1549, I, fol. 141.

Vår synnerlig gunst etc. Vij lathe eder förstå, Norman, att vij then Giorgen Pälack, vår småsvenn, vele brucke och uthskicke in till Päländt effther någett embetes folck, som ähr glassgiutere och andre konsthenere och han ther till vårt behoff bestelle skall etc. Hvarföre vele vij, att I udi så motthe ställe honom udi vårt namppn ett latinisch pasportt eller fulmacht, thesligeste en förskriff till Kon:ge Värdes stadthollere udi förbede Päländt, att han honom therudinnen på våre vägne vilde behielpelig vara, effther som I och ytterligere sielfve medt för:ne Giörgen ther om förhandle kunne; förgiffvendes sammelunde udi samme förskriff, att vij udi lijke motte vele oss och så emott Ko:ge Värde tilj Pollandt och honom thesligeste villige och benägere finne lathe medt then deell the här aff rijekitt begäre eller fordre kunne etc; bestellendis och så hoss Botvedt Larsson, att för:ne Giörgen thill täring och underholdning 2 eller trij lester järnn bekomme motte etc. Datum Nygården 1:a Junij anno 49.

Nygård den 1 Juni.

Till Per Brahe och Botvid Larsson [Anckar] angående den från Antwerpen komne köpmannen och om herr Sten Eriksson [Leijonhufvuds] bref.

Riksregistr. 1549, I, fol. 141 v.

Vår synnerlighe gunst etc. Käre Peder Braå sampt Botvedt, som eder väll förtencker, att vij i these nesthe förlidne dager schrifftheligen aff eder begärede medt thet förste förstendige[de] bliffve um then köpman, som ifrå Andorpen komenn ähr, hvadt I aff honom udi köpzhandelen förnimme kunne, och hvad köp ther oppå färde hoss honom våre etc.; så haffve vij och nu bekomit schriffvelsze ifrå Steen Ericksson, ther aff vij och förskicke eder här medt enn copia tilhondha. Therudinnenn varde I och vijdere förnimendes um någhre lägenheether i Danmarck, sammelunde hvad köp ther ähr i Sundett på thenn partzell salthedt besynnerligen, [giffvendes] oss ther opå ett vijst svar och edertt betenckiende igen, huru therudinnen best till att handlandes våre etc. Datum Nygård 1:a Junij anno etc. 49.

Nygård den 3 Juni.

Till Isak Nilsson [Banér] angående det alltför dyra pris, till hvilket han försålt kronans spanmål i Tavastehus, hvaröfver allmogen sig beklagat, och med befallning så laga, att ingen ovilja deröfver vände sig mot konungen.

Riksregistr. 1549, I, fol. 142.

Vår gunst etc. Oss ähr tilkänne giffvit, Isaak Nielson, att thu skalt haffve föryttredt vår spannemåle ther vijdtd Thavesstehuss för 15 öre och 2 marcher ortuger spannenn, ther öffver bönderne sig endelis beclage och

besväre skole, som och udi lijcke motthe landzfougterne ther sammestedt skole giortt haffve och uthan skäll myckitt ruffve och slithe aff bönderne, hvadt the haffve och öffverkomme kunne, ther medt ovilligheett upväxer och oss enn olämpa tillskyndett bliffver etc. Så vest thu och the andre tig sielff väll till erinnere, att sådant icke vår vilie eller befallning varijdt haffver, att mann udi så motte medt våre fatige undersåther handle skulle, uthan man skulle effther tijdzens lägenheett vethe att skicke sig både medt spannemåle och elliest, effther som tijden begåffve sig, så att thet the icke kunde eller förmechtade lösse för redhe peninger, schulle man haffve fåått them och aname aff them igen, hvad the kunde åstædt komme, effther måttelighet och skälig vijss, som ähr talg, huder, skin och annett sådant etc. Therföre må thu än nu ther till förtencht vara sampt medt landzfougterne ther udi för:ne Thavesthehuss län, att vij icke motte bekomme ther enn ovillig almoge, och så förskaffedt, att oss icke någon ovilie tilvändt bliffve kunde etc. Datum Nygårdt 3 Junij anno etc. 49.

Nygård den 3 Juni.

Till Abraham Eriksson [Leijonhufvud] angående det nyantagna krigsfolkets aflöning, om den i orterna i reserv liggande spanmålen och om de nya skatteterminerna, som väckt allmogens missnöje, m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 143.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve förståått, käre Abram, huru I ther nijdre medt vårtt nyss antagne folckz lönn och bethalning bestelt haffve, som här till haffver på två löningar obethaledt varijdt, så att Axell Ersson sampt medt någre andre, som I ther till förordnedhe, ther häden dragen ähr och theres lön them skall bekomme lathe etc. Så är oss sådant väll behageligitt. Vij såge och gerne, att the andre knechter, som på slothen och går-

derne ther nijdre, thesligeste udi städerne och hoss presterne i borgeläge liggie, motte och bekomme then deell, som them tilbacke ståår och lönthe bliffve aff the peninger, som våre fougter och befallningzmän ther nijdre haffve inne medt sig och them leffverere bordhe, (effther som I ther um och tilkänne giffve), så att för:ne våre fougther icke thess minne likeväll motthe drage up medt theres qvittenser och göre rede för sig, ändoch [the] samme peninger ther nijdre leffvererett hade. I vele än nu förthenskuldt ytterligere så bestelle etc.

Thett I lathe forstå, att vij ther nijdre enn heell hoop spannemåle vijdt alle kyrckier liggiendes haffve etc., så är sådannt udi then acht och mening skeedt och aff oss nådeligen betenckt vårdett, att meden man icke veett, huru årssvextenn under tijdhen bliffve och sig begiffve kan och then menige almoge i thenn motthe kunde nödstelthe bliffve, thesligeste effther vij och på våre sijde (Gudt tess loff) bättre än andre sådane partzell umbäre kunne och icke behoff haffve till att föryttre, dhå våre ju gott och rådeligitt för thet menige besthe skuldt, att man hade enn heell hoop spannemåle liggiendes, ther man kunde tiltage och undsättie thenn menige man medt för ett skäligt värde, när så behoff görs och aff nödenne vare kundhe, och icke alt förtäre och förslösse på ett åhr, när Gud någon god årssvexst giffver och seden lijde kymber, hunger och svelt, som tilförende väll skee pläger och oss til minnes drager etc. Therföre vele vij, att man än nu förhandledhe medt våre fougter, prouesterne, kyrckieverderne och andre ther nijdre, att ther motte aldelis haffves godt acht och tilsyn medt för:ne spannemåle, som ther nijdre liggiendes åhr, att han icke förderffvett bliffve motthe, effther man icke än nu veett, huru alle sacker sig förlöpe och thenne närvarendes årssvexst sig skicke vill för then svåre törcke och longlige frost och vinther skuldt, som her till varijdt haffver; så att vij heller

såge, att man gåffve kyrckievärderne eller någre andre, som ther till schickes kunde, någre spen eller p:d aff tijenden för theres omack, som ther opå acht och tilsyn haffve och altijdt röre, torcke och kaste henne, att then icke någon skade opå komme motte och förderffvett bliffve, till thess hon någett mere behöffves och aff nödenne vare kunde, som tilförende sagt ähr. Och um ther utaff någre spen intorkedes, när hon så förvaredt bliffver, som cammerråd icke bestå vilde, dhå motthe man thale oss ther om till, thet vij väll bestå kunne, när thet udi then motthe skäligen medt handlett våre etc. I vele förthenskuldt, käre Abram, flitheligen härudinnenn handle och förmane för:ne våre fougter, ther sådanne spannemåle tilstädes ligger, sammelunde proesterne och kyrckievärderne, att the aldellis i thenn motthe haffve ther godt acht och tilsynn uppå, så att um ther någon skade på kommer, dhå måge the vare förtänchthe, att the ther um skole tilthalede bliffve etc.

Thett I gifve tilkänne, att bönderne endelis skole besväre sig um thenn deell the nu uthgiffve schole och tilförende um Oleffzmesse utgöre plägede etc., så haffve vij inthet annedt latijdt fordre eller aff them begärendes varijdt, uthan thet som lyder vinther skatthenn till och allrede för päsche eller Valborgmesse medt rättthe borde uthe vare, som ähr landgille och landgilles peninger, skatte peninger för fodringen (ther icke är gest bliffvit eller någett annett arbethe före giortt till rijcksens nottorffther), thesligeste the sacköre, som vijdt vinther tinggett reste och uthgiffne ähre, män hvad annenn deell ther faller och bör utgiortt bliffve, som är smör, fläsk, oxer, köör, dagzvercker och annett, eehvadt thet helst vare kann, som lyder sommer skatthenn till, haffve vij befalet, att thet skulle uthgå um somnerenn och leffvereres um Michelssmesse tijdt. Therföre um för:ne våre fougther här medt annerledes handlett och medt någon

oskälighheett någett annett fordrett aff almogen, dhå haffver thett icke varijdt vår vilie och befallning och kunne them ther före föge tack vethe, att the udi så motte skaffe oss ovillige och olämpe till. I vele förthenskuldt här um handle medt them och holle them sådant före, görendes udi så motte vår enthskylling och ursäckt, att the icke (som sagt är) motthe komme oss någon olämpe på halssen etc.

Vij haffve och förstått om the nysstantagne knechter, som sig ville brucke lathe thill then bygning udi Vastena förhänder ähr etc.; så vilde vij gerne att man i then motthen så förhandlade medt them, att the motte icke bliffve ovillige gjorde, uthan bekomme någon godt skäll för theres arbethe, effther vij förstått haffve, att Bulgrijn plägede än föge ting giffve them um dagen för theres arbethe, nempligen enn halff öre eller och enn gammell ortig till thet högste, till effventyrs udi then acht och mening, att the skulle bliffve ovillige gjorde, när man them udi krigzvijs behoff hade att brucke och åther byte till hans landzmän och thett tyske selskapett etc. Hvarföre såge vij heller, att the motte komme någett mere, um the ther arbethe skole, så att the [icke] hade sig i thenn motte till att beclage. I vele förthenskuldt ther till förthencht vare, att the icke motthe bliffve ovillige gjorde etc. Datum Nygård 3 Junij anno 49.

Nygård den 4 Juni.

Till Anders Pedersson om de nyheter hans bud erfarit i Danmark, om det folk, som blifvit konungen lofvadt af bönderna, och om de penningar han dels tillsändt konungen, dels behållit m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 145 v.

Vår gunst etc. Vij haffve förstått, Andhers Pedersson, om the lägenheetter, som titt bud nijdre i Dammarck (!)

schall förfarijdt haffve, thesligeste huru thu medt bönderne förhand[1]ett haffver om thet folck the oss tilsagt och loffvedt haffve etc. Så såge vij gerne, att både Axell och thu motte udi så motte förhandle medt thet nyss-antagne folck ther nijdre, att the våre någett villige och vederredhe, när mann them behoff hadhe att brucke etc. Thesligeste kunne vij lijde, att thu besteller medt the karler, som någett kunnuge våre på väger och stiger vijd grentzen, både um theres lön och underholdning, effther skälighett och som the kunne tiene och göre fyllest före etc.

Om the peninger, som thu schriffver, som thu upskickett haffver, thesligeste then deell thu haffver behollitt inne medt tig, kunne vij föge annet svare ther till, uthan att thu må ju lathe komme up i cammerenn ett vist beskeedt, på hvadt deell tig leffverere bör och äger att svare till, ther effther man seden um thin utgiffit och underholdning ransacke skicke kan etc. Vij äre och tilfrijdtz, att thu besteller och köper någett krutt ther nijdre, som ther behöffves kann, effther vij inthedt kunne någett sådant hädhen förskicke etc. Datum Nygårdt 4 Junij anno etc. 49.

Nygård den 5 Juni.

Till Joachim Bulgrin angående den af kammarrådet honom föreskrifna ordning för veckokostens utgörande vid Vastena slott och om penningar och arbetsfolk till samma slotts byggnad.

Riksregistr. 1549, I, fol. 146 v.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Bulgrijnn, och lather förstå um then ordinantia, som cammerrådt schole tig förestelt haffve, huru veckekostenn ther opå Vastena [vara bör], menendes icke möjeligitt vara att kunne holle ther effther,

och besynnerligen effther thu icke haffver så gott fiskerij ther vijdtt slottedt, sosom vijdtt andre våre slott och gårdar etc.; så ändoch vij icke tilsijnes äre läggie oss udi någon synnerlig dispu[ta]tion medt tig um samme sack, kunne vij doch icke rettheligen tro, att folckitt äthe stortt mere ther hoss tig änn flere stedtz skeer; hvadt nu fiskerijdt hindre kann, thet lathe vij bliffve i sitt värdhe. Schole och väll tro, att ther mann hade någhen yttermere flijtt um same fiskerijdt, skulle mann ju så väll bekomme ther fisk, som flerestедtz. Så vest thu och väll, att thu äst vår befallningzman ther opå slottedt, som hvar dag seer och förnimmer, hvadt breck och feell på färde ähr. Så motthe thu och finne rådt till, att folckitt kunde bekomme theres nottorffther effther skälig vijss, så att ther um motte icke så stortt knor eller uvilligheett vare skulle, hvickitt, och vij holle teg enckiom så strengeligen effther then ordinantiann, thu än nu så bestelle vilt, på thet vårt arbethe motthe ju forfordratt och icke tillbaka bliffve; haffve och så befalett vartt cammerrådt, att the någenn vijdere beskeed tig ther om tilschriffve schole. Och effther thu beclager tig, så haffve vij och befalett Niels Pedersson, att han skall tig sende ett tusendt marcher ortuger. När vij bekomme beskeedt, om thu bekommer arbetes folck nog, så vele vij och skicke tig flere peninger. Vij haffve och latijdt schriffve till elskelig vår tro mann och rådt, Abran (!) Ericksson, om thett nyssantagne folck, som thu begärer ther till [och] arbethedt fordra skulle etc. Um the andre ärender thu skriffver varder thu aff vårt cammerrådt framdelis förnimendes etc. Datum Nygårdt 5 Junij anno etc. 49.

Nygård den 5 Juni.

Till Nils Ingesson angående gården till knektarnes underhåll i Kumogårds län m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 147 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. till upplysn. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 271—272.

Vår gunst etc. Som thu lather förstå, Niels Ingesson, huru gården ther i Cumegårdtz län till våre knechtars underholdt opå lagdt ähr, begärendes till vethe, um vij äre tilfrijdtz, att almogen giffver peninger utt för henne, medhen the fast begäre och icke någon synnerliget godt rådt att utgöre thenn opå lagde fethalie haffve skole etc.; så änndoch fethalien i then motthen mäst förnöden varder, kan man doch lijckeväll see theres lägligheetther i then beste motthen och anamme aff them peninger eller hvadt the kunne bäst åstädt komme, så att almogen ju icke förmyckitt förtungett bliffver. Ther um må thu haffve gott och flitigt upseendhe. Thet kann och vare lijkast, att thu later samme gårdt utgå effther mantaledt, som hon uppå lagdt ähr. Och effther almogen vele ju heller göre peningerne utt för samme gårdt, så må thu i thenn stadt åther lathe någett aff vår spannemåle och annenn fethalie komme till same folcks underholdt, effther som och tin mening ähr. Så må thu och medt thet förste giffve tig hijtt uthöffver medt thin rekenskap, görendes oss vjrdere undervijssning um alle saker och lägligheetter, och [lagendes], att thu haffver hijtt uthöffver medt tig välförvarede alle the mesthe peninger, som thu kant åstedt komme; doch undantagendes hvadt till vårtt folckz löning, som ther i länedt ähre, sig belöpe kann etc. Datum Nygård 5 Junij anno etc. 49.

Nygård den 5 Juni.

Till Olof Trotteson angående de hjälppeningar, som den finska adeln borde utgöra af dess gods, m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 148.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Oleff, och giffver tillkänne om the hielpe peninger, som frelssedt ther i Findlandt tilhope göre skulle uthaff theres jordegodtz och gårdher, som framlijdne her Erick Fleming them skall uppå buditt haffve etc., så kunne vij föge svare ther till, vethe icke heller, huru förbe:de her Erick ther om bestelt haffver, medhen ridderskapett och adelen alleneste sielfve sig emellen om samme hielpe peninger, hvar så behoff giordis och aff nödenne vara kundhe, för någre åhr sedhen förhandlade och beslutede, och att oss thet intidt bekomme skulle etc. Thett thu lather förstå om thin rekenskap, thesligeste om then tiäre, spannemåle och om andre ärender thu giffver tilkänne, vele vij vare förtencht, att thu ther uppå svar och beskedt bekomme skalt, när thu hijtt uthöffver till oss komendis varder, och biude tig, att thu skynder tig hijtt medt thet förste till oss, haffvendes medt tig thin reckenskap och all then peninge ränthe, som ther aff länett faller och ifrå slottedt umbäres kan, thesligeste hvadt som öffver bliffve kundhe, när vårtt folck bethalede och lönthe bliffve och elliest alle nottorffther skäligen försorgde våre etc. Datum Nygårdt 5 Junij anno etc. 49.

Nygård den 5 Juni.

Till Botvid Larsson [Anckar] angående ett jordbyte, som konungen gjort med Gerdt Olofsson.

Riksregistr. 1549, I, fol. 148 v.

Vår gunst etc. Veett Botvedt, att vij medt thenne breffvijsere och vår undersäthe, Gerdt Oleffsson, haffve

giortt ett jordhe skiffthe opå ett hemann, som honom kom till udi Olestha på Färinghön, som var tolff öres landt jordt, ther emott vij honom ett annett hemen igen uplatijdt haffve udi Öråker i Broo sochen, som är sex örisland jordt etc. Så effther thu haffver heredtz rätthen udi samme heredhe och sokenn, vele vij, att thu lather opå tingett göre ett lagligitt skiffthes breff opå same jordt bythe, effther som han tig vijdere ther om sielff berätthe kan, så att för:ne Öråker här effther under cronones skatt liggie skall. Thesligeste meden samme Öråker någett minder udi jorden och örethalett är än förbe:de Konungz-berge hemenn, vele vij och, att thett motthe någett bliffve midlett medt honom etc. Datum ut supra [Nygårdt 5 Junij anno etc. 49].

Nygård på Algö den 8 Juni.

Öppet bref för Nils Boije till Gennäs på Pojo socken.

Riksregistr. 1549, I, fol. 149. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. till upplysn. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 273.

Vij Göstaff etc. göre vitterligitt, att vij aff vår synnerlige gunst och nåde haffve unndt och förläntt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och förläne thenne oss elskelig vår tro man och undersåthe, Niels Boije till Genäss, Poijo sochen, udi Rassborgzlään liggiendis, medt all konglige ränthe och rättigheett, som aff för:ne sockenn årligenn göres kann etc. Hvarföre biude vij alle etc. Datum Nygården på Algön 8 Junij anno 49.

Nygård den 8 Juni.

Till herr Sten Eriksson [Leijonhufvud] angående bekomna underrättelser från Danmark och särskildt om priset på salt i Öresund samt om det påtänkta byggandet i Jönköping och om förhållandet till Lybeck m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 149 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve bekomit thin schriffvelsze, käre Steen, medt hvilcett thu giffver tilkänne om the lägenheeter, som thin uthskickedhe tienere udi Danmarck förfaridt haffver, thesligeste förstätt, hvadt köp på salthedt var udi Öresundt aff the hollender, som på thenne tijdt ther myckitt församlede våre etc. Så hade vij gerne seedt, att man någre hundrade lesther till vårt behoff ther bestelt hade för thet köp, som thu ther om förstå lather, nempligen 6 och $6\frac{1}{2}$ daler store lästen; vildhe och än nu gärne ther effther förskicke vårt budt ther häden, om man elliest vethe kunde, att ther någre hollender medt salt tilstädis våre. Hvarföre är vår gunstige vilie och begärenn, att I medt her Gostaff ther så bestelle vildhe (effther vij nu icke här många haffve, som vij udi så motthe ther till brucke kunne, och I ther nijdre i then landtzendenn närmere vijdt honden ähr), att man förskickede ther häden någon vijss karll, som medt för:ne hollender tijnge och bestyre kundhe till trij eller fyre hundradhe lester salt, them man udi Calmarne och Stockholm leffrerede [haffve] motthe för thet köp som sagt ähr, heller och om mann än en halff daler mere för lesten giffve skulle, när the löpe in för Stockholm, effther som för:ne uthskickedhe ther om best kunde medt them förhandle, dhå våre vij och ther medt väll tilfrijdtz och vilde lathe them medt gode daler ighenn bethalede bliffve. Vij skicke tig och her medt en fulmacht, som samme uthskickedhe medt sig haffve kunde, opå then deell han för

salthedt tilsejendis vardhe udi så motthe, som föresagt ähr etc.

Som vij och tilförendhe haffve latijdt tig förstå vår vilie och mening, käre Steenn, um then bygning udi Jeneköping förhänder haffves skulle, så såge vij och gerne, att ther motte någett tilgiordt bliffve, kunne och väll lijde, att thu brucker ther till både fodring och annett aff the sex häreder, som vij gunsteligen ther till tilförende lagt haffve sampt alle the kyrckie, präste och biscopz landbönder medt theres utskylder, som udi förbe:te 6 hereder liggiendis äre. Och opå thet bygningen thess bättre och flitigere motte företages, äre vij tilfrijdtz om the två sockner udi Vartofftha herede thu ähr begärendis, nemp-ligen Sandha och Hagebo, meden the ther så vijd honden liggie. Doch må thu sampt her Göstaff och flere, som lönenn haffve ther nijdre, flitheligen vare förtenchte (effther som och I vår vilie therudinnen tilförendhe förnumit haffve), att vij någre oxer dädhenn till våre slott och gårders behoff bekomme motte, ehuru I ther om helst bestelle kunde, ther om I till rådtz vare vilde, meden oss sådanntt aldelis behoff och aff nödenne ähr etc.

Vij haffve och förskickett någre penningar tijtt nijder till Västergöthelandt, som vårt folck medt lönes och be-thalede bliffve skole, effter som thu och ther om skriff-ver, och ther hoss latijdt schriffve her Göstaff till, att han ther öffver vare motte, när folckitt bliffver munstredt och affbethaledt etc.

Så sendhe vij tig och, käre Steenn, en copia aff thet svar, som the lybske gäffve Jochim Burwitz opå the ären-der han ther på våre vägne värffve skulle, ther aff thu förnimme kann, huru väll the meene sacken och emott oss bevogne ähre, som the och elliest thess foruthan medt monge trotzige ordt emott för:ne Jochim sig haffve höre och förnimme latijdt etc.

Therföre är ju aff nödenne, att vij på våre sijde tenckie ther och någett till, försöriendes och förstreckiendes oss nu udi midler tijdt medt salt, cläde och annenn nottorffter thett bäste vij kunne och så laget, att ther motte icke skee för myckitt stor tilförning till them här aff rijkit anthen udi ene motthe eller annenn, och besynnerligen effther våre varur, som ähr smör och annett, bliffve ther så ringe achtet och gäldhe ther föge ting. Thu vilt förthenskuldt samt medt her Göstaff ther till vare förtenchte och ther om bådhe medt Elffzborgz och Jeneköpingz borgere förhandle och bestelle, att the heller motthe söckie andre städer och icke Lybeke, ther the uthan tvill theres varur så väll sälie och föryttre skulle, som udi för:ne Lybecke skee kundhe etc. Datum Nygårdt 8 Junij anno 49.

Nygård den 9 Juni.

Till Botvid Larsson [Anckar] angående Karl Anderssons skuld till konungen, för hvilken Peder Andersson gått i borgen.

Riksregistr. 1549, I, fol. 151 v.

Vår gunst etc. Veett Botvedt, att thenne breffvisere, vår undersåthe Peder Andersson udi Upsala, haffver varijdt här hoss [oss] om then deell, som Karll Andersson oss plichtig och skyldig ähr etc. Så effther för[:ne] Peder Andersson therföre borgett, haffver sagt godt före, vele vij, att thu thet så medt honom förhandle skalt, att vij till vår bethalning komme motthe aff then deell, som samme Karll tilkomber, som ähr både huss, jordt och andre lössöorer, att the skäleligen värderede och skattedhe bliffve måge, och oss framdelis ther om tilkänne giffvendes etc. Datum Nygårdt 9 Junij anno etc. 1549.

Nygård den 11 Juni.

Till herr Gustaf Olsson [Stenbock] angående det spända förhållandet till Lybeck och om åtgärder för hämmandet af exporten dit samt om smörräntans lösande med penningar och om beställning af ett parti kläde.

Riksregistr. 1549, I, fol. 152.

Vår synnerlige gunst etc. Vij gifve eder tilkänne, käre her Göstaff, att vij nu för någon tijdt seden låthe schriffve Steen Erickssonn till om the lybeskes trotzige svar, som the Jochim Burwitz på våre vägne gifvit haffve, så atth vij aff them föge gott till att förmodhe haffve, ther om förbete Steenn eder ytterligere förständigett haffver etc. Hvarföre är rådeligitt och aff nödenne, att man någett ther till tenckie motthe och icke göre så stor tilförning ther häden och försträckie våre ovenner, som här till aff rijckit för myckitt skeedt ähr, förhandlendis medt Elffzborgz borgere och andre, lijke som här uppe skeedt ähr, att the heller motte segle annerstedtz effther theres nöttorffther, och besynnerligen effther the för:ne lybeske thet så bestelltt haffve, att våre varur, som här aff rijckitt föres, ther änn föge ting gäldhe, utan vanvördede bliffve etc.

I vele och så, käre her Göstaff, beställe medt alle våre foughther ther nijdre udi Västergöthelanndt, att bönderne nu i ähr motte lösse theres landgillis smör för penningar, meden the för thenne tijdtz lägenheettz skuldt thett och så heller göre skole, effther boskapen mongestetz föderlösse död bliffne äre och här till en ganske ringe [g]räss vext varijdt haffver.

Sammelunde såge vij och gärne, att the godhe män aff adelenn och frelsidt ther nijdre, som någon smör ränthe haffve, motthe och thet same göre, uppå thet same partzell motte bliffve här i landett och våre vedervärdighe

ther medt icke bliffve försörgde och försträckte till våre skade. Så kunde man och finne annenn rådt medt järnett och andre gode varer, som här falle, att thet icke heller bliffver them tilförtt, uthan heller förskickett annerstedtz, ther thet väll gälder, ther till I och aldelis så förtencnte vare vele etc.

Sammelunde är och vår vilie, att I thet så medt Harald Larssonn bestelle vele, att han till vårtt behoff änn nu någre dijtziniske stycker cläde bestelle motthe etc. Datum Nygårdt 11 Junij anno 49.

Algö den 11 Juni.

Öppet bref angående jordbyte mellan konungen och fru Hebble [Siggesdotter (Sparre)], herr Erik Flemings enka.

Riksregistr. 1549, I, fol. 153. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Haudl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 273—274.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff vår synnerligitt gunst och nåde haffve unnt och förlännt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och förläne (oss till enn behagelig tijdt) thenne oss elskelig, erlig och välbördig qvinne, fru Hebble, framlijdne her Erich Flemingz efftherleffverska, enn vår och chronones gårdt, Varsala vijdt nampnn, udi Halko sochenn i Abo län liggendes, medt all ränthe och rättigheett, som ther aff årligenn gå kann, ther emott och förbe:te fru Hebble oss igenn tre hennes gårdter uplatijdt haffver, udi Turinge sochenn liggendes, benempdt N:, att vij them medt theres ränthe och uthskyldher till thess beholle skole, så lenge hon för:ne Varsala aff oss niutendes varder etc.

Udi lijke motte haffve vij och gunsteligenn efftherlatijdt för:ne fru Hebble enn vår och cronones gårdt, Mudis vijdt nampnn, som i Pargas sochenn och för:ne Abolän liggendes ähr.

Sammelundhe enn gårdt Nora vij[dt] namppn vijdt Vijborg, medt all thenn deell ther aff årligenn gå kann, så att förbe:de fru Hebble och ther emott oss udi underdånigheett någre hennes arffvegädtz uplatijdt haffver medt alle theres årlighe affgäldt och udi Östergöthelandt liggiendes äre, som är först enn gård udi Ekebybrine sochenn, ithem två gårdar udi Lundby i Lijtzlekyrcke sochenn, item Västergårdhen i Liunge udi Toby sochenn, att vij [them] och så medt theris rånthe beholle schole, så lenghe för:ne fru Hebble same godtz i Findlandt brukendes varder. Hvarföre biude vij alle, som för våre skuld vele och skole göre och lathe och besynnerligen våre — — —. Datum på Algöö 11 Junij anno etc. 1549.

Nygård den 11 Juni.

Till Erik Hansson angående de gårdar i Östergötland, hvilka konungen tillbytt sig af fru Hebla [Siggesdotter (Sparre)], herr Erik Flemings enka.

Riksregistr. 1549, I, fol. 154.

Vår gunst etc. Veett Erich Hansson, att vij haffve giordt ett häffdebythe medt oss elskelig, erlig, välbördig qvinne, fru Hebble, framlijdne her Erich Flemingz efftherleffverske, i så motte att vij haffve uplatijdt henne någre godtz i Findlandt [emot] någre hennes godz och gårdar i Östergöthelandt, som udi thenne inneluchthe zedell stå förmäldhe etc. Hvarföre är vår vilie och befallning, att när för:ne fru Hebble förskicker sijnn fougthe tijtt nijd till förnemde Östergötlandt att late leffverere tig på våre vägne samme godtz, att thu dhå granneligenn ransacker och beseer them, giffvendes oss seden um theres lägenheeter och rånthe udi alle partzeler tillkänne etc. Datum Nygårdt 11 Junij anno 49.

Nygård den 11 Juni.

Till Isak Nilsson [Banér] angående skattefrihet för fru Hebble [Siggesdotter (Sparres)] förläning i Vichtis socken.

Riksregistr. 1549, I, fol. 154. — Förnt tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upp-
lysn. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 274—275.

Vår gunst etc. Veett Isack, att oss elskelig vår tro man och rådt, framlijdne her Erick Fleming till Qvidije, hade af oss i förläning någre godtz, benempdt Vichteierffvij i Thavestehuss län i Victis sochenn etc. Så haffve vij nu gunsteligen unndt och efftherlatijdt thenne oss elskelig, erlig, välbördig qvinne, fru Hebble, samme Vichteierffvij godtz på någon tijd tilgörendes, till tess vij vijdere kunne förthencte bliffve etc. Hvarföre är vår vilie och befallning, att thu icke tager eller fordrer någon skatt aff för:ne godtz, uthan lather för:ne fru Hebble niuthe och beholle them frije, som sagt ähr etc. Datum utt supra [Nygårdt 11 Junij anno 49].

Nygård den 12 Juni.

Till Per Brahe och Botvid Larsson [Anckar] angående ett i Lybeck för konungens räkning bestäldt parti kläde samt om tullförhållandena och om försändelser af spanmål från Stockholm till Finland och Norrland.

Riksregistr. 1549, I, fol. 154 v.

Vår synnerlig gunst etc. Tig förtencker väll, käre Peder sampt Bottvedt, om thet kläde, som Haraldt Larsson hoss thenn Hans Kock udi Lybecke till vårtt behoff skall beställt haffver(!) etc. Så kunne vij lijde, att thet motte bliffve för:ne Hans Kock tilskriffvit (aff enn uthaff eder), att han ther uppå ett lijdeligitt och skäligitt köp ställe vilde och seden skickett clädett till oss, så att om mann

icke medt honom ther om öffver ens komme kunde, att han thet dhå uthann tull tilbacke igenn före motte, män hvar han samme clåde elliest här i rijckitt förytrends vardhe, att oss dhå motte ther uthaff skee thenn tilbörlige tull och rättigheett etc.

Thesligiste såge vij och gerne, att hvadt tull ther falle kunde utaff alle varur, som infördes, motte beskedeligenn bliffve upskriffvitt, troligenn medt handlett och udi the partzeler utgiordhe bliffve, som oss tienligitt våre, ther öffver och Hendrick Schreddhere vare motte och tilsee, huru ther medt umgonges och förhandledt bliffve, ther medt thu och så, Botvedt, ett gott och nöge upsendhe haffve vildhe, att tulskriffverenn och brokijkerne ther medt [icke] handle effther theres egen vilie etc.

Så haffve I tilförende förstätt vår mening, att mann någett aff thett gamble spannemåle udi Stockholm till Findlandt och andre stedtz förskicke skulle, att han ther förytredt bliffve motte. Therföre ähr enn nu vår vilie och befalning, att ther om motte så bestelt bliffve, både till Finlandt, Österbottenn, Elkareby, Gäffle och flere stedtz att Norlanden, medhen spannemålen ther nu väll gälde skall. I vele för then skuldt här före ingen försumsze thage etc. Datum Nygårdt 12 Junij anno etc. 49.

Nygård den 13 Juni.

Till Peder Hööss angående förvaltningen af några qvarnar vid Tannefors.

Riksregistr. 1549, I, fol. 155 v.

Vår gunst etc. Är vår vilie och befalning, Peder Hööss, att thu anamer och kennes vedt någre qvarner vijdtt Thanneforss, som tilförendhe under the prebender legatt haffve, som then Erich Jönsson i befalning hafft haffver. Och effther then Lasse Belthere inthet synner-

ligitt förståndt haffver till att lathe byggie eller förbättre them, så må thu aname them i thin befallning, vethendes göre oss rede och reckenskap in i vår cammer, hvadt som helst ther udi alle partzeler årligen affgå pläger och så förskaffedt, att vij någett gagnn aff samme qvarner haffve kunne etc. Datum Nygårdt 13 Junij anno 49.

Nygård den 13 Juni.

Quitto på guld och silfver, uppburet af Lasse Eriksson, fogde i Läckö län, och till större delen erhållet i testamente efter framlidne kaniken Måns Ambjörnsson i Skara.

Efter afskrift i en kopicbok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt medt thenne vår qvittencia, att vij udi egen kong:e persone på vår gårdh Nygården thenn 13 Junij anno etc. 49 genom vår trogne tienere, Mårthenn Myntheschriffvere och Oloff Knuttzson, annammedt och upburidt haffve aff vår tienere Lasse Erickson, vår fougte udi Läckelän, thette effter:ne guld, daler, sölff och peninger, som är renssgyllene 7 stycker och ett halff agnus dei, guldringer 11 stycker, voge tilhope 9 lodt och 1¹/₂ quintin, daler ett stycke, peninger 9071 marck ortuger, 6 öre, 6 denarier, förgylt sölff 11 lödemarck, 6 lodt och 3 quintin; item tolff stoop någet förgylthe, voge 10 lödemarck och 5 lodt, item 4 skåler, 15 skeder, knöper, kedier och belther medt någen förgylningh, voge tilhope 10 lödemarck, halffemtonde lodt; item gamalt oförgyltt sölff, vogh 6 lödemarck, ett lodt, 3 quintin. Summa på för:ne sölff löper 38 lödemarck, 12 lodt, hvickit för:ne guldh, daler, sölff och peninger framlidne Måns Ombjörnsson fordom canick i Schara oss udhi thestementte giffvit hade; item än annamede vij aff för:ne Lasse Eriksson en inventarij kalck aff Brönsboda gårdt någett förgyltt, vog 18 lodt; item en oförgylt kalck vogh

2 lödemarck och 6 lodt, som han annamedt hade uthåff en ödeskyrckie, nämblich Biärby i Vista herade. Summarum på för:ne sölff, både förgyltt och oförgyltt, löper sölff 42 lödemarck, 4 lodt etc. Hvarföre giffve vij för:ne Lasse qvijtt och frij för alt yttermere tiltall etc.

Gustaus.

Nygård den 13 Juni.

Qvitto på guld och silfver, uppburet af Knut Ribbing, som erhållit detsamma genom Anders Skrifvare.

Efter afskrift i en kopicbok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone på Nygården thenn 13 Junij anno etc. 49 upborit haffve genom vår tro tienere, Mårthenn Myntescriffvere och Oloff Knuttzsonn, aff Knutt Riibbing ungerske gyllene halffannett stycke, crone ett stycke, ridderegylle 4 stycker, gulringer 2 aff renssgull, voge 8 gyllene och halffannen ortt, daler 3 stycker; item enn förgyltt käd, en kädie och någre förgylte ringer och knöper, voge tilhope en lödemarck, fiorton lodt och halffannedt quintin; item en skååll, fem skeder, fyre knöper, två ströninger, en ringh, någett lijtedt förgyltt, voge tilhope två lödemarck och halfftrettonde lodt; item trij stoop medt någen förgylldning, voge tre lödemarck, tu lodt och 3 quintin; item en skååll medt någre spenner och knöper oförgylte, voge en lödemarck och halffsiette lodt. Summa på för:ne sölff, förgyltt och oförgyltt, löper nije lödemarck, trij lodt och ett halfft quintin, hvickit alt hann upbar aff Anders Scriffvere etc.

Gustaus.

Upsala den 19 Juni.

Till Botvid Larsson [Anckar] angående skeppet Lejonet och dess ifrågasatta resa vesterut och om ett fartygs sändande till Öresund för att hemta salt samt om skattläggningen i Roslagen, arfvat efter Hans Vilkesson, sändningar af strömming till Salberget och om försänkningen af Oxdjupet m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 156. — Utdrag härur äro förut tryckta af C. G. Kröningsvärd i *Diplomatarium Dalecarlicum*, D. 3 (1846), s. 107.

Vår gunst etc. Som thu skriffver, Botvedt, att vårt schip Leijonenn skall medt thett förste bliffve till rede giortt till then vestvarske reesze, som Peder Brade tig på våre vägne undervijst haffver etc., så skall thu vethe, att effther sommerenn nu snartt mere änn halff förlijdin är, haffve vij annerlunde förtencht oss ther um och vele ingestedtz lathe löpe samme schip i thenne sommer och besynnerligen för thesse orsaker, effther vij förnimme, att uthaff then trälasth på samme vårt schip nu mere än ett åhr legatt haffver, skall skepedt vare fast ilde farijdt, så thet ingestedtz väll löpe kann, medt minne thet bliffver tilförende lagt på brodebencken och på nytt driffvit och väll tilpyntet. Thesligiste skall och then trälast ther udi ligger icke heller vare myckitt köpgildt, effther hon nu så lenge ther udi legatt haffver etc. Hvarföre synes oss likkast vara, att thu lather aname samme trälast aff skipedt och fram mott våren skicker någre till, som tälie masterne och annett hvadt thet ähr up igenn, som them bör att vara, latendes sedenn teckie igenn öffver them ther the kunne liggie oförderffvedt under, till thes the sätthes inn i schipett igenn etc.

Schipett må thu lathe läggie på sijden och pyntet up igenn, så man kundhe holle siön ther med, och ähr thett oss fast besverligitt, att våre skepere och andre, som

våre schip achte skole, äre så försumelige och oachtsame, att the sådant icke sielffve achte och betenckie, uthan lathe thet och flere våre schip liggie i sådane motte och förderffves, och ingenn thaler ther om eller lathe sig ther om vordha, ändoch vij förnimme, att västvarrt och andre stedtz haffve the fast ett annett upseendhe medt theres schip, lathendes beredhe them nästenn hvartt år och än under tijdhen två gånger om året, män här hoss oss skeer thet neppeligenn ene gånge i fyre eller sex årr. Och ähr förthenskuldt icke under, att våre schipp fare under tiden sielsindt nog, som syn går för segnn etc. Hvarföre är vår endelige vilie och befallning, att thu handler alffvarligenn medt våre schepere, som sådant achte bordhe, hollendes them sackenn någett hartt före, på thet the [i] ytterligere motte acht och tilsyn med våre schipp, ähn här till skeedt är, haffve skole, eller vij bliffve förorsackedhe göre ther annett till. Och må thu så laget medt samme schipp och trälast, som nu sagt ähr, och så thet aldellis medt thett alder förste öpitt vattnn fram i vhar igenn motthe vare tilredhe och komme ther häden, som nu achtedt var och icke thet schip alleneste, uthan och flere medt, som ther till tiäne kunne. Doch att skicke enn boijartt eller två inn ått Sundett till att köpe eller tinge oss någre hollendere, ladde medt salt, hijtt in i rijekitt, ther äre vij väll benägne till, och må thu medt Peder Brade och flere ther om till rådtz och besynnerligenn att berådslå, om man och skulle lathe någre varur komme in opå samme boijertt, som ther tiene kunde. Vij äre och icke obenägne att försträckie tu eller trij tusendhe Jachimssdaler till att köpe salt, vijnn, sidengevantt och clåde medtt, um man icke kunde älliest få bythe sigh sådanntt till för varerne. Och ther hollenderne kunde vare besværede och ville icke gärne löpe thenne schäriegårdt så longt hijtt up till Stockholm, dhå motte man så handle medt them, att the bliffve förlos-

sede i Calmarne och finge ther theres bethalning och theres reesze ther medt förkortes. Så må I änn ther om ytterligere vare till rådtz, huru thetta best företages skulle, så att man ju ändeligenn nu i höst och i nästkomendis vhar någre tusende lester salt hijtt in i rijckett till för-rådt, effther vij förnimme, att städerne och ju Lybeck besynnerligenn unne oss icke myckitt gott, och ther the kunde göre oss någenn skalckheett, dhå låthe the thett icke, bekomme motte. Dherföre ähr rådt, att man seer sig um effther salthet i tijd och time, så att vij motte haffve liggiendes i Calmarne till tuszendhe lester salt, vijdte Elffzborg till tuszendhe lester, så och i Findlandt, här i Stockholm och flerestedtz här i rijckitt; thesligiste som I offthe nog vårtt bevog her om tilförende hörtt haffve etc.

Vij äre och tilfrijdtz, att I brucke Mattz Persson och thenne Jons Olsson till höffvitzman på these boijerther och Hans Gammell och Peder Jönsson till att köpslage, som thet tilförende betencht varijdt haffver. Ther the och kunne bekomme någett enkiom gott sidengevantt, dhå hade vij thet och väll behoff, effther thet sidengevanntt vij finge i fiordt duger föge, så och någett gott vijnn. Iblandt the schepere thu haffver nämptt, behager oss best thenn Anders Brun, Anders Sielff och Svenn Hollandtzfar till then vestvartiske reesze, när hon företages schall, eller och någre aff thom till thenne reesze in i sundett.

Som thu lather förstå, Botvedt, att almogenn i Roden äre någett besvärede medt thenn skatlegning i vinthres skeedde, och att thu förthennskuldt haffver handlett på nytt medt thom och skickett oss ther opå registredt etc., så äre vij väll tilfrijdtz, att thett bliffver ther vijdth, som thu thet bestelt haffver; är och så rätt och skiäll, att then som minne eller ringere jordt haffver, bliffver och så minne skatthedt etc.

Um Hans Vilkeson kunne vij föge annett svare, uthann hans erffvinger måge bekomme, hvadt deell honom tilhörer, när hans rekenskap giort ähr och oss fyllest aff thenn befalning han hafft haffver skeedt ähr. The hästher hann oss giffvitt haffver må thu late anamme till vijdere beskedt. Thet skall och oförsumeligenn bliffve förordine-rett enn fougte igen; så och till Stäcktzlän, ther um befalningen alrede ähr uthgiffven.

Thenn nysalthede ströming thijtt komenn ähr, må thu lathe uthdele iblandt våre slott och gårder, effther som hvar kann haffve behoff, och haffve vij latijdt tilskriffve allestedtz till slotten och gårderna här i Uplandt, att thee skole haffve budt effther honom till Stockholm och ther hoss nog förmanett, huru the skole achte samme ströming, att han icke förderffves motte. Thu vilt och så på thine sijde vare förtencht [ther] udinnenn och ju så lagett, att mathen icke motte förderffvedt bliffve. Thu motte och så bestelle, att up till Salebergitt och till gamble Sölffbergitt motte och komme någenn undsätthning medt ströming och annenn fethalie, och effther thet vill falle almogen ther uppe vijd the[n] bergzlagenn alt för svårtt medt skiutzhesther till att lathe före kupperenn och sölfvedt utt, så och blyett och andre nottorffther up igenn, dherföre haffve vij tencht uppå ett annett rådt, så att vij vele sielffve lathe någre verckhester ther till, och må thu förthenskuldt befale vår hiulmackare ther i Stockholm, att han gör ther till 2 godhe vagner, sådane som the foorvagner i Tyslandt vare pläge, [så att] thu eller trij par hester kunne gå ther före; thetta ingelunde förs[u]mendis. Enn sådane vagnn vele vij och haffve hijtt till Upsala till att brucke emellem Örby och här etc.

Oss behager och väll, att thu haffver sett (!) the drenger till att läre mure. När the andre hijtt kcomedes varde, schall och så Henrick van Chöllen göre thett samme.

Vij förnimme och, hvadt arbethedt lijder ther udi Oxediupett. Så vilde vij och gerne [vete], um the gamble schip, som vij umtaledt haffve, kunde och icke bruckas ther till, thet thu oss förståndige vilt etc.

Och effther vij haffve sådane hop spannemåle liggiendes nidre i Östergöthelandt och vij förnimme, att i Norrebrothnenn, Findlandt och flerestedtz är stortt bräck för spannemåle, hvarföre vele vij, att thu oförsumeligenn skicker ett gott skip tijtt nijdt till att lathe hempte hijtt up thet meste sädt thett kunde bäre. Thu vilt och så skaffe udi midlertijdt husserum ther till i Stockholm, till thess man vijdere bliffver förtencht, huru medt samme spannemåle handles skall etc. Datum Upsala 19 Junij anno etc. 49.

Upsala den 19 Juni.

Öppet bref för Joachim Burwitz om frihet från tull m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 159 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff vår synnerlige gunst och nåde, så och för välvilligheett, troskap och trotieneste, som thenne oss elskelig vår tro tienere och secreterer, Jochim Burwitz, oss i vår tyske cantzelij och elliest udi vår och rijcksens värff och ärender bevijst haffver och än yttermere här effther göre, bevisse må och skall, haffve unnt och tillathedt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och tillate, att han i egen persone eller hans tienere på hans vägne frij och obehindrett må och skall brucke sijnn redelig köpenskap och handling här i vårtt rijke Sverige till att köpe, sälie och hanthere medt adelen och våre borgere i Stockholm och andre rijcksens köpstäder medt allehandhe oförbudne köpmans varer, som här i rikkit falle, och ther hoss aff samme gunst och nåde gunsteligenn honom unnt och

efftherlatijdt (oss till enn behagelig tijdt) frijheett för vår och cronones tull på the varur han här utt och inn i rijckitt förendis varder och honom sielff tilkomme etc. Hvarföre biude vij våre fougther, befalningzmän i förbe:te köpstäder och alle andre, som för våre skuldt vele och skole etc. Datum Upsale 19 Junij anno etc. 49.

Upsala den 20 Juni.

Till Måns Nilsson [Stjernkors] angående två ankomna ryska bref och om Viborgs befastande samt om Borgå läns förvaltning, prostarnes uppbörd och byteshandeln m. fl. ämnen.

Riksregistr. 1549, I, fol. 160 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 275—280.

Vår gunst etc. Vij haffve fått thin schriffvelsze, Måns, medt the tu ryske breff och the affsatte copier in på svenskenn etc. Så är oss icke obehageligitt, att thu haffver öpnedt och tran[s]fererett samme ryske breff, ändoch man föge grundt aff them haffve kan, annett änn att the giffve ju endelis godt ordt, medhen the tileffventyrs någett haffve och skaffedt, ther oppå man sig ändhå föge förlathe må, uthan lijckeväll allfvarligenn och yttersthe mögeligitt ähr nu i midler tijdt, meden någon lägenheett och tilfalle ther till vara kan, [begynna] medt nottorfftige befastninger och annett, hvadt för nöden vare vill, förty som the gamble vijsze pläge seije, att i frijdlike tijder skall man tenckie på ofrijden. Och sacken thu giffver rådt till, att Vijborg medt all nottorffthige partzeler vijdt mackt och befestedt bliffve motte för sådane förmodelige farlighetter, som thu berörer, så är icke minne, änn att thet samme haffver ju altijdt varijtt och än ähr vårt betenckiende, haffve och så förthenskuldt offthe nog schrifftligen och munthligenn förmanett både tig och flere i then landzendhen, på thet I thes ytterligere

all flijtt förevände skulle, att och så skee motthe både medt stadtzens och slottzens befästning och bespijsning, thesligeste att gått hoffolck motte ther hollett bliffve, både till häst och fott etc. Menn hvadt thu ther till giortt haffver, kunne vij icke fülleligenn vethe. Doch är oss undervijst, att stadtzens befästning thages ganske sijelsindt före, i thet att man hugger bolverkerne uthan före stadtzens murerne, thett vår mening icke varijdt haffver, hollet och för enn obestendig och oskickelig befestning. Och förundre[r oss] icke lijthet, att man lather göre sådane svære bekostningh på sådane obestendigt arbethe, och besynnerligen effther thett beclages ju altijdt, att stadhen är alt för vijdt medt tornn och murerne begrepenn. Och nhär mann så befester honom uthan murerne, bliffver honn ju myckitt vjdere begrepenn, och är ju altijdt bättre befäste the platz ther sådane ringe mantall som här udi ähr, och drager thet nemeste i hop som man kunde, än gören vjdere och ther egenom till effventhyrs svagere; hvicke doch, som vij förnimme, föge betencht bliffver.

Dherföre förmane och biude vij än nu alffvarligenn, att mann tencker annerlunde till samme befästning, lathendes samme träskantzer, som mann umtaledt haffver, bliffve innenn murenn och icke uthan, och förundrar oss icke lijtijdt, att Hendrick Clavessonn icke lenge seden haffver undervijst tig vår vilie um samme befestning, effther vij nottorfftiglich i fastes, när han [var] hoss oss på Konungzöör, honom vår vilie och mening ther um forstå låthe etc.

Thernäst, som thu och berörer, dragendes endelis högt medt monge besväringer ahn, att vij skulle haffve lathet kennes vijdt Borgalän medt all ränthe och rättigheetter undan Vijborgz slott etc., så förundrar oss endelis, att thu sådant schriffver, effther thet dock icke i sådane motte, som thu föregiffver, skeedt ähr. Förty thet vij

haffve skickett enn synnerlig fougthe tijtt in i länett, som skulle lathe haffve någon bygning förhänder ther vijd Sandhaffnn, är honom lijckeväll ingen annenn befalning giffven, än att han skall lathe komme till Vijborg både peninge ränthe, så och alt annett, hvadt till slotzens och vårt folckz behoff tilkomme pläger och förnöden vare vill, vijdt hvilken mening vij än nu äre, allenest att same Borge fougte må haffve thes mere lydne medt allogen och vår bygning ther same[stedtz] förfordratt ytterligere bliffva etc. Männ the partzeler, nempligen smör, lax, thesligeste spannemålenn (som thu och föregiffver) kunne ther ifrå väll umbäres, allenest så myckitt undantagendes, som till slottzens dagligitt underholdt förnöden vare vill, thett ähr oss och så behageligitt. Må thu och så förthenskuldt [anamme] samme partzeler, så och huder, talg, skin, elgzhudher och hvadt andre varur ther falle och ifrå slotthedt umbäres kunne etc.

Männ spannemålenn synes oss, att honn bliffver best soldt ther inne i landett, effther han geller aller best i Thavestehuss länn och ther vijd Sandhaffnn, som oss undervijst ähr, att spannemålen haffver gullitt ther och änn nu geller ther till 13 eller 14 öre. Doch behöffver thu icke sende spannemålenn longt up i landett, uthan när Thavesterne och flere vethe, att the bekomme spannemålenn faall i Sandhaffnn, så komme the uthan tvill sielffkreffviendis ther häden och anamenn till köpz. Ther och enn partt icke haffve rådt till peninger, uthan ville giffve varur, som ähr huder, thalgs, bockskijnn, eller hvadt andre varur the kunne affstedt komme, så äre vij och tilfrijdtz, att sådane bliffve anamett i värdett medt. Må thu förthenskuldt skicke ther häden, hvadt spannemåle thu umbäre kannt ther ifrå slotthedt, lathendes förytten ther, effther thu schriffver, att spannemålenn geller så ringhe ther i Vijborgzlän. I then motten varder thu ramendes vårt gagn och beste, thet ytterste thu kannt etc.

Thett [thu] och berörer, att effther ther vijdt Vijborg är någon breck för peninger till att löne folckett medt, och begärer förthenskuldt, att provesterne ther i länedt måge leffverere the peninger för tijdenden, ther föryttredt ähr, [och som the] upburijdt haffve, tijtt till slotthet etc., ther medt äre vij och så tilfrijdtz medt, doch så att them bliffver beskedeligen qvittencer på hvadt the leffverere ther aff schriffverne giffne och provesterne strax till then förbe:te tijd, effther vår förre schriffvelsze, hijtt öffver skyndade, ther medt i vår cammer ene gånge någon beskedelig reckenskap för tijdenden, så väll i thenn landtzenden, som flerestedtz i rijckitt skee motte. Tu vilt och så vare förthencht, Måns, att hvadt peninger ther vijdt slotthet upbäres motte och i så motte uthgiffne och inlagde bliffve, att the oss och rijckitt till gagnn, nytte och profijtt komme motte och icke så underslagne eller onytteligenn förskingrede bliffve, som i Niels Grabbes tijdt och ee som offtest thilförende ther skee pläger etc.

Vij förnimme och, att thu haffver latijdt gästhe ther i Jäskis och Egrepå för fodringen, för the orsacker schuldt thu föregiffver. Menn aff Lappevess skall fougthenn komme hijtt uthöffver och göre reckenskap i vår recknecammer för all fodringenn etc. Så må thet bliffve som giortt ähr och skyndhe oppå, att samme Lappevæss rijdt fougthe komber hijtt uthöffver och göre skiäll för sig för samme fodring och annett, hvadt han äger svare till.

Tu vilt och så laget, att vij moge bekomme ther aff Vijborgz slott enn beskedelig undervissning på all slotzens årlige ränthe och upbyrden, thesligeste uthgifftherne, och [huru] myckitt folck till hest och foot ther ähr vijdtt slottedt [och] nu hollidt bliffver, så och alt annett folck ther holles, att vij ther um enn beskedelig rätt undervijssning bekomme motte etc.

Thet bythe thu haffver giortt medt the räffver i thett camblott behager oss föge, effther samme camlott ähr

fast gamelt, förlegett och grofft och ther till dyrtt nog upburijdt i bytedt. Dog må thet bliffve ther vijdt, som nu skeedt ähr. När vij och här effther någre sådane skijnvarer tig tilskickendes varder, att thu annerlunde äst förtencht ther um och icke anamedt sådane förlegatt godtz så dyrtt up. Och lathe vij nu sende tig enn hoop medt reffver, thom må thu förbythe oss i gode ryske huder, köijell, lin och hampa, ramendes i then motten vårtt for- dell thet ytterste thu kant.

Som thu beder och begärer, att vij ville unne och efftherlathe Erick Olsson lagmandtzdömedt ther i Vijborgz och Nyslottzlään etc., så kunne vij på thenne tijdt inthet synnerligitt svare ther uppå, uthan vele yttermere medt vårtt rijcksens rådt betenckie oss ther um och framdelis medt vijdere svar i then motten oss förnimme lathe etc. Datum Upsala 20 Junij anno etc. 49.

Upsala den 20 Juni.

Öppet bref för Henrik Claesson [Horn] till Hapaniemi å en tredjedel af den lagmansgård, som för 1549 upptagits i Norra Finland.

Riksregistr. 1549, I, fol. 164.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlige gunst och nåde och för välvilligheett och tro tieneste haffve unnt och efftherlatijdt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och efftherlathe oss elskelig vår tro man och undersåthe, Hendrick Clavesson till Hapenem, en trijdie deell aff then lagmandzgherd, som i Norre- findlandt nu i vintres för thetta nervarendes anno etc. 49 tilsamens giortt ähr. The andre två deler schole komme till Abo slott etc. Hvickitt vij giffve vår befalningzmann på Abo slott tilkänne etc. Datum Upsala 20 Junij anno 49.

Upsala den 20 Juni.

Till Henrik Claesson [Horn] angående begärdt uppskof med utredningen rörande den skattejord adeln dragit under sig och rörande lagmansröntan samt om sättet för Viborgs befästande och om krigsfolkets hållning.

Riksregistr. 1549, I, fol. 164 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 280—282.

Vår gunst etc. Som thu schriffver, Hendrick, och begärer upskuff till the tilkomende år att förståndige oss um the schattejordt, som frelssitt haffve dragit under sig ifrå cronen och um lagmandtZRänthenn, som vij aff tig begäredt haffve etc.; ther opå svare vij så, att um samme för:ne stycker haffver oss än icke varijdt eller ähr änckiom så stor hast, um thet än någett fördrögdis, när the elliest icke lijckeväll motthe förgätedt bliffve, männ vij befalthe tig Hendrick någre andhre ärender att bestelle och utträtthe, um hvilke oss mere anliggiende var och hasteligere utthrätthes borde, nempligen att thu skulle haffve handlett medt Måns Nielsson um then bygning, som så obeständeligen ther i Vijborgz stadt förethagin bliffver, i thet att the lathe setthie träskantzerne uthan för stadtmurerne, thett oss platt inthet behager, och um annett sådant mere. Och förundrar [oss] förthenskuldt, att thu inthett till thet sack giortt haffver, ändoch vij förmodett hadhe, att thu annerledes schulle haffve bestelt, hvadt tig befalett var. Velle vij än nu och biude, att thu vilt vare förtencht bestelle thett thu oss loffvedt haffver och ju thet först, som störst förnöden vare vill, och icke alt thenckie till egen nytthe, på thet icke någon stor bekostning ther opå yttermere onytteligen vändt bliffve motthe, och latt oss framdelis förstå, huru våre sacker ther utthrätthede bliffve i ene motthe och andre etc.

Vij haffve och förnummit, att enn partt aff knechterne ther i landett, som thu i befalning haffver, schicke sig undertijden fast sielsinndt medt stortt puckende och snurckende, ther the förlagde äre, som och nu nyligen skeedt ähr, att the knechter, som våre fougthe i Rassborgzlänn, Peder Svenske, haffver hoss sig, haffve sig fast otilbörligen hollit och skickett emott honom, och ingen nefst eller straff går ther öffver, ändoch tig [p: tu] och andre, som befalningen haffve öffver them, bordhe väll annerlunde see thill medt them, hvilkitt oss och endelis förundrar att icke mere tiltenckis. Hvarföre må thu vare förtencht att haffve någett flitigt upseendhe medt samme knechter och icke efftherlathe them altijdt theris egen vilie, uthan holle them i någett tilbörligitt straff, ther the sig icke rätt holle och skicke etc. Datum Upsala 20 Junij anno 49.

Nygård den 20 Juni.

Till högmästaren Johan von der Recke med anhållan om ett snart slut på den process, i hvilken Conrad Durkops efterlemnade familj allt ifrån dennes död varit invecklad.

Tryckt efter originalet i Riksarkivet.

Wir Gustaff etc. entpietn dem hochwürdigen fürstenn, unnserrn freundtlichenn liebenn nachparn, herrn Johannsen von der Reckh, Teutsches ordens meistern in Lifflandt, unnserrn(!) freundtlichen grus mith mehr liebs und guts bevhor. Freundtlicher lieber nachpahr, als dan sich nhun etliche jhare anhero zwischenn dem auch hochwirdigen fürsten, hern Hermann von der Bruggeney, loblicher gedechtnus E. L. fürfahrn, dem gemeinen rijtterlichen ordenn zu Lifflandt an einem, und dem wolweisen herrn Cunradt Durkop seligen, etwo burgermeistern zu Riga anderm theil, irrung und gebrechen etlicher hoher

und verletzlicher zugefügter iniurien halben erhaltendt gewesen, darumb wir dan vorlangst hiebevhor woll ersucht, so haben wir doch domals umb ursachen willen solche zwispalth in andern wegen beygelegt zu werden bedacht, und verhoffet man solte der billichkeit nach sich zu ertreglichenn und ersprieslichen wegen beiderseitts geschickt haben, damit solcher beschwerung endtlichen abgeholfen worden were, und das weiters ansuchens von unnotten gewesen sein solte. Nun werden wir bericht das darüber das klagende beschwerte theil, herr Cunradt seliger todlich abgegangen, sein eheliches weib unnd kindt also trostlossen nicht allein in solchem bedruckh, ellendt und frembden nationen erbarmlich hintergelassen, und solche schwere unleidige bürden der verletzten unnd zugefügten iniurien auff sie geladen, besonder auch sie an irem zeitlichen haab unnd gutt inn trefflichen grosen schaden und hintergangkh dardurch gefürth und gesetzt worden, welches alles unangesehen der beklagte hochgedacht darüber todlich entscheiden, inen alls den nachgelassenen erben aus zulassungh aller rechte, im geringsten nachzulassende keins wegs thuentlich, und vermüge aller mittele, welche hierinn zu recht und billigkeith bey allenn erliebenden unvorweislichen fürgehomen werden kondenn oder muegen, auff richtige wege der wandlung beveleissigen werden; ohne das hertzliche elende, trubsall, klagendt und ruffen der armen wittwen und weysen, welches in den himel schreyet, und an menigklich gelangt; wie dan der grosmechtige fürst, unser freundlicher lieber schwager, bruder und nachpahr, konigkliche würde zu Dennemarckhen, gleichfalls beyneben uns darumb ersucht, sich auch zu aller furderung des beschwerten theils gnedigst erbotten, wir auch vor uns die personen, welche selige herr Cunradt Durkops nachgelassene erben vertretten, thuen und irer langen getrewen dinst willen, zu furderung des rechtenn (alse

wir sonst ohne das allen bedrucktenn von wegen unserer hoheyt unnd obrigkeith gerne thuen) mit fugen auch nit woll lassenn können oder werdenn.¹⁾ Auff das aber solche zwispalth und irrung besserer gestalt auffgehoben auch ohne andere weytherung, die hieraus erwachsen kondten, beygelegt werdenn mochten, wolten wir E. L. freuntlich gebeten habenn, E. L. also ein hochverstendiger fürst, der hierab und diser handlung auch zuhorn ein sonderlich missfallen getragen, und noch haben werden, zu sampt Iren wyrdigen gebiettigern denen und allen samptlich ab diser sachen gelegenn ist und sein will, umb unsert willen auff fruchtbarliche mittel und wege wachten und schreiten wolten, dadurch die klagende parth in der gute zu Friden gestellt, oder aber doch sonst nicht lenger verzogen unnd auffgehalten wurden, und das damith solche beschwerungh, schade und andere verletzungh der iniurien gutig vertragen und gewandelt, auch andern daraus ervolgenden erweitherunghen fürgekhomen werden mochte, das meynen wir nachparlich, wie wir uns des gantzlich zu E. L. auch versehen wollen, und Ires freuntlichen nachparlichen antworts erwartende. Solches sendt wir umb dieselbigen zu vogleichen erpütigh. Datum auff unsern hause Neugarden am xx tag Junij anno etc. xlix.

Gostaus.

Utanskrift: Dem hochwirdigen fürstenn, unnserrn freuntlichen lieben nachpahn, herrn Johannsen von der Reckh, Teutsches ordenns meisteren zu Lifflandt.

(Sigill.)

¹⁾ Texten i förestående långa mening är korrumperad, troligen genom ett eller annat ords bortfallande. Utg. har ej tilltrott sig att återställa den ursprungliga texten.

Upsala den 21 Juni.

*Till Abraham Eriksson [Leijonhufvud] angående de ny-
antagna knektarnes arbete vid slottsbyggnaden i Vadstena,
om deras betalning och förtäring samt om spanmålnes
förvaring m. m.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 165 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve förstätt, käre Abram, huru I medt the nyssantagne knechter ther nijdre udi Östergotthlandt forhandlett haffve, så the vele thill thenn befastning udi Vastena sig villige brucke lathe etc. Så är thet oss behageligt. Äre och tilfrijdt um the peninger, som I aff fougterne anamett och Jochim Bulgrijn öffver anthvardett haffve. Thesligeste haffve vij och befalett udi vår reckninge cammer om förtäringen, som I giffve tilkänne, effther vij och endelis och väll tro kunne, att thenn ordinantien, som vår cammerrådtt udi thenn motte utgiffvit haffve, kan icke så tilrecke och nöge hollenn bliffve, eller ther effther spijssedt varde, ther man sådane bygning förhänder haffver, och för thenn skuld thet så bestelt, att ther om någett förmeldett (!) bliffve skall etc. Vij äre och tilfrijdtz, att knechterne ther nijdre motte bliffve bethalede för hvadt deell them kunde tilbacka stå aff thenn peninge upbördt, som våre fougter än nu haffve inne med sig och them för anno etc. 49 leffverere borde, så att the doch här uppå ther före motte vethe göre reede och reckenskap, effther som vij och eder tilförende ther om schrifftligenn haffve forstå latijdt.

Män om spannemålen, som same våre fougter liggiendes haffve, såge vij gerne, att I medt them förhandle och bestelle velde, meden han ther nijdre udi thenn landtzendenn nu icke myckitt gälder, att han udi gode huss förvaredt tilstädhes oförderffvedt liggie motte, thenn

menige mann till gode, effther som vij och eder vår gunstige mening och betenckiende ther om nu senaste skrifftligen tilbiude låthe, och besynnerligen thenn spannemåle, som någett langt up i landett liggiendes våre, men thenn annenn, som någett när vijdtt siöön ähr, såge vij gerne, att han bleffve deden hemptedt och ått Norlandenn förddt, ther han nu myckitt behöffves och väll gælde skall, och vij thesligeste haffve Botvedt Larssonn ther om tilskriffve latijdt etc. Om thenn Arffvidt Nielsson I låthe förstå och begäre vethe om the peninger, som then framlijdne Jeneköpningz borgere skyldig bleff för thenn spannemåle för:ne Arffvidt honom på våre vägne borgett hade etc., så kunne vij lijde, att thet motte bliffve udi samme Arffvidtz lönn affkorthedt, så myckitt ther uppå medt rättthe sig belöpe kann och han haffver giortt tienest före, vethendes göre någon godt redhe och rekenskap för thenn deell tilbacka står och honom bör att svare till etc. Och synes oss icke olijcht vare, att man någett aff thet clåde, som ther ligger udi Vastena, motte uthgiffve iblandt the nyssantagne knechter, som sådantt behöffde och elliest någett dugelige och skickelige våre, affkorthendes thett udi theres lönn, och lathe the[t] granneligen uppskriffvit bliffve etc. Datum Upsala 21 Junij anno etc. 1549.

Upsala den 29 Juni.

Till Nils Birgersson angående herr Ture Trolles förläning, om Kronobergs slottsbyggnad och Kilbo fjerding samt om en sändning oxar till Stockholm och om ett mandröp, som skett på Algutsboda kyrkogård m. m.

Riksregistr. 1549, I, fol. 167.

Vår gunst etc. Vij haffve förstätt, Niels Birgesson, om the 6 sockner thu giffver tilkänne, som her Thure Trolle begärendes var, sammelunde förnummet om then

lägenheett thu schriffver um Kindavaldtz herede etc. Så äre vij tilfrijdtz, att her Ture samme Kindevadtzherede beholle må, effther som thu ther om förstå lather, och att han ther utaff motthe holle någre dugelige karler oss och cronone till gode, när så behoff vare kunde etc. Thu vilt och så på thinne sijde ther till förtencht vara, om thet meste dugelige folck, som mann udi vår eedt och tieneste bekomme motte, underhollendes them medt thenn ränthe och upbördt, som thu ther nijdre på våre vägne haffver up att bäre aff häreder, och hvadt öffver våre, när folckitt alt bliffve lönthe och affbethalede, motte mann upskicke udi vår renthe cammer, som täden väll umbäres kunde etc.

Um the tree eller fyre rother danske knechter thu giffver tilkänne, kunne vij lijde, att the theres lönn bekomme måge och seden bliffve förskickede till Stockholm och Calmarne, ther mann them på våre galleijder och elliest förparthere och åttskilie kunde etc.

Vij haffve och förstått om thenn bygning ther vijdt Croneberg och är oss icke obehagelig, alleneste att thu ther till tenckie motthe och så lathe the två rundeler till redhe gjorde bliffve, att mann kunde stryke och skiuthe utt på tvenne sijder aff hvar rundell och ther medt försvare hele befästning etc.

Om Kilbo fierding, som Steen Ericksson skall haffve latijdt vederkendtz och thu giffver tilkänne om, haffve vij honom tilskriffve latijdt, att samme fierding thijtt till Croneberg liggie motte, och skicke tig breffvedt här medt tilhonda; thesligeste latijdt honom ther hoss förstå, att fru Birgitte på Ervala tig inthet bekymbre skall om thenn deell, som thu effther vår befallning aff Christoffer Anderssons landbönder upburijdt haffver etc.

Thet thu schriffver och begärer vethe, hvartt thu skalt the oxer komme lathe, som thu ther nijdre haffver, så kunne vij lijde, att the bliffve upskickede till

Stockholm, effther som thet och tilförende skee plä-
ger etc.

Vij haffve och förstätt om thet mandrop på kyrcke-
gården skeedde udi Algudtzbode sochen och för then
skuldt [skrifvit] M: Claes Ordinarius till udi Linchöping,
att han sampt någre flere förståndige aff clerikerijdt ther
om förhandle skall, huru medt kyrckie och kyrckiegårdtz
vijning bestelle[s] skall, och om man samme mandropere
igen bekomme kunde, motthe han väll ther före stå sijn
rätt och bliffve vjdt halssen tilbörligen straffedt; thes-
ligeste the andre hans slechtinger, som honom bortt skyn-
dede, motte och ther före bliffve sackfelthe, effther som
thu ther om tilkänne giffver etc. Om thet borgelagett
thu skriffver, som tu till tine hester ther på gården be-
gärendes är, äre vij ther medt väll tilfrijdtz etc. Datum
Upsala 29 Junij anno etc. 1549.

Upsala den 29 Juni.

*Öppet bref för herr Staffan Andree, kyrkoprest i Bälinge,
rörande den taxa, som honom ålåge att utgöra.*

Riksregistr. 1549, I, fol. 168 v.

Vij Gustaff etc. göre vittherligitt, att effther thenne
oss elskelig tro undersåthe, her Staffann Andree, kyrckie-
prest i Bälingsz sochenn her vjdt Upsala, haffver berättet
för oss om then taxe, som han och hans föräldrar aff för-
be:te gäldt pläge uthgöre, som ähr enn läst rog, enn läst
kornn och thiugu marck ortuger, [och] honom endeles här
effther alt för svår falle vill, och för thenn skuldt öd-
miuckeligen begärett, att vij medt honom i then motthen
någett medell göre ville etc.; så på thett förbe:te her
Staffann och prestebolett ther sammestedt vjdt macht
bliffve motthe, haffve vij aff vår synnerlige gunst och
nåde unndt och efftherlatijdt, som vij och nu här medt

unne och efftherlathe förbe:te her Staffan tiugu marcher ortuger aff thenne förbe:te taxa han årligen bör att utgöre, män kornett och rågen skall han uthgöre effther som gamalt och fordt varijdt haffver etc. Hvickitt vij giffve våre fougther och befalningzmän tillkänne etc. Datum Upsala 29 Junij anno 49.

Upsala den 29 Juni.

Till Nils Birgersson angående värfning af manskap, borgläger m. m.

Efter afskr. i Smål. handl. (K. A.) 1549, N:o 9.

Gustaff etc. Vår gunst tilförenne. Tu vilth och så på thine side, Niels, ther till förtencckt vare om thet meste och dugel[igste] folck, som man udi vår edh och tieniste bekomma må[tte], underhollendes them medt then rente och upbörd, som tu ther nidre på våre vegne haffver up ath bäre a[ff] häreden. Och hvad öffver våre, när folckit alth bliffve lönte och affbethalede, måtte mann upskicke udi vår rente cammere, som deden vil umbäras kunde etc. (!) Om thet borgeleger tu scriffver, som tu till thine hester ther på gården begäarendes är, äre vij ther medt och väll tilfridz; ther tu vett tig effter rette. Datum aff Upsala 29 Junij anno etc. 1549.

Upsala den 2 Juli.

Till herr Sten Eriksson [Leijonhufvud] angående den del af Vestra härad, som blifvit lagd under Jönköping, men ej borde Kronoberg frånhändas, samt om fru Brita [Jönsdotter (Roos)] till Ervalla.

Riksregistr. 1549, II, fol. 1.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve förstätt, käre Steen, om Kilbofierding udi Västreherede, som thu skallt

haffve latijdt vederkännes till Jeneköping etc. Så effther same fierding för kalcksteen skuldt kan icke väll umbäres, uthann aldelis förnöden är till vår gårdt Croneberg och then bygning ther, som ther förhander är, ähr vår gunstige vilie och begärenn, att thu ther opå lather inthet hijnder eller förfong göre, meden thu och väll annen rådt till kalck haffve kannt bådhe frå Åhmeberg och elliest etc.

Så haffver vår befalningzman opå för:ne Croneberg underdåneligen latijdt oss förstå, att fru Biritte opå Erffvele vill endelis bekymbre honom för then deel han tilförende aff Christoffer Anderssons landbönder upburijdt haffver etc. Och effther hann sådant icke uthan vår befalning giortt haffver, vele vij, att thu medt fru Biritthe ther um så förhandle vildhe, att han i then motthe och therföre tilfrijdz bliffve kunde. Om honn och någett sådant igen begäre vil, dhå må hon thet söcke hoss oss, thett thu vilt henne första lathe etc. Datum Upsale 2:a Julij anno 49.

Upsala den 2 Juli.

Till Peder Svenske angående skärgårdsborna i Raseborgs län och den dem pålagda skeppsskatt m. m.

Riksregistr. 1549, II, fol. 1 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i *Handl. till uppl. af Finl. häfder*, D. 7 (1854), s. 282.

Vår gunst etc. Veett Pedher Svenske, att här haffver variijdt these tre bönder, utsendhe (som the här föregiffve) aff alle skäriekarlene ther i Rassborgz län, och beclaget um then skipzskatt, som thu aff them fördrat och the uthgiffvit haffve, vill här effther falle them alt för svår i så motthe att uthgiffve och förthenskuldt ödmuickeligen begärett någett medell ther opå, ändoch vij på thenne tijdt medt them icke fulleligen um sådane medell beslute kunne, uthan äre vij tilsinnes att skicke

någre våre godhe män ther heden, som i samme skäriegårdt och flerestedtz ther utt medt siöösiden ransake och förhöres skole, hvadt theris macht och lägenheett um sådane siglatz och skipzskatt vare skall. Thesförinnan vele vij, att thu inthett synnerligen strenger medt them um same skipzskatt, uthan anamer hvadt thom lideligitt vare kan att utdrage i then motten etc.

Vij haffve och så gunsteligen seett thill theris fatigdom, medhen the beclage sig ingen rådt haffve till brödt och bärning, medt minne the få brucke seglatz någett iblandt medt, effther the platt ingen åker haffve att hielpe sig uthaff. Hvarföre vij gunsteligen efftherlatijdt haffve (synnerligen till thess vij kunne haffve våre sendebudt ther häden som för:vit står), att samme skärikarler måge någon gång före färsk fisk och vedt till Räfte, thesligeste och så någon krampe sild, salt ströming och gamble häster, doch thesse tre partzeler effther mögeligheett, och alle andre ätendhe eller fethe varur att utskeppe platt förbudne vijdt högste straff, effther som vårtt förbud ther um tilförende uthgången ähr. Så må thu vete rättthe tig här effther etc. Datum Upsala 2:a Julij anno 49.

Upsala den 3 Juli.

Till Gabriel Chris[ters]son [Oxenstierna] angående utgörandet af böndernas i Börstils socken hjälpdagsverken till Örby gård i stället för dittills till Stockholm.

Riksregistr. 1549, II, fol. 2.

Vår synnerlige gunst etc. Är vår vilie och befallning, Gabriell, att thu opå våre vägne vilt förhandle medt bönderne i Bröstele sochen, så att the här effther vele göre the hielpe dagzväcker till Örby gårdt, som the äre vane atth göre till Stockholm, effther Örby ligger them belägligere och närmere vijdt honden, och effther vij nu haffve ther någon bygning förhänder etc. Datum Upsala 3 Julij anno etc. 1549.

Upsala den 4 Juli.

*Öppet bref för borgarne i Ulfsby stad om fri seglats på
Dantzig, Riga och Reval.*

Riksregistr. 1549, II, fol. 2 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. till uppl. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 283.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlige gunst och nådhe haffve unndt och efftherlatijdt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och efftherlathe våre trogne undersåther, som byggie och boo udi vår köpstädt Ulffzby, att the frije och obehijndredhe måge och skole nu i thenne sommer brucke theris seglatts till Danske, Rijga eller Räfflä och ingen annenn städtz, doch så att the inge äthende eller andre forbudne varur här aff rijkitt före skole etc. Datum Upsale 4 Julij anno 49.

Upsala den 4 Juli.

*Till Botvid Larsson [Anckar] angående uppskof med sjö-
farten på Holland, rörande spannmåls sändande till Finland
och Norrland och om åtskilliga varuutbyten m. m.*

Riksregistr. 1549, II, fol. 2 v.

Vår gunst etc. Vij haffve förstått, Bothvedt, uthaff thin schriffvelsse om the lägenheeter thu giffver tilkänne om våre skip och galleijder, thesligeste om the två boijerther, som ått Öresundt löpe skulle etc. Så effther sådane nu endelis försee[n]tt besluthijdt, än om handlett ähr, och mann icke ther många Hollender nu medt salt finnendes varder, vele vij, att thet motthe haffves fördrag medt samme seglatze etc.

Män om spannemålen, som ått Findlandht och Norlanden förskickes schulle, effther som vij ther om tilförende befalett haffve, vele vij än nu, att ther motthe be-

stelt bliffve, så att ther motte göres någhre skipp eller skuther till redhe medt samme spannemåle, och besynnerligen then som gammall [är], till ett hundrade lester eller thu, nu medhen sommerenn våre, för än höstenn kommer, och udi midlertijdt vele vij bliffve förtenchte, hvartt samme spannemåle förskickes skall, och hvilkin honom ther skall anamme eller upbäre etc.

Om then trån thu skriffver, som mann udi salt förbythe skulle, synes oss, att thet endelis för dyrtt falle ville; sammelundhe om elgzhuderne, som för bly giffves skulle. Doch medhen vij samme partzell, som är bly, nu myckitt aff nödene haffve och icke umbäre kunne, motte man ther om bestelle, effther som thu ther om tilkänne giffver, och befithe sig thett beste köp mögeligitt våre, till thes thet bättre bliffve kunde, förty vij haffve nu latijdt upthage ett bergverck udi Gestringelandt, benempdt Hadheberg, som myckitt blyricht vare skall och väll varder igenn mödhen lönendhis etc.

Therföre [är] vår vilie och befallning, att thu sammelundhe ther till hielpe vildhe, bådhe medt folck, timbermän, fethalie och andre tilbehörningar, som thu kant ostädt komme, när thu och budt ther om bekommendes varder, så att same bergverck motthe gå flux för sig och vij then nödtorffthige partzell här inrijckis bekomme motthe, ther till thu aldellis på thine sijde hielpe och förthencht vare vilt etc.

Om thett skipp, som köpsvenner frachtedt haffve medt the varur, som the udi bethalningen aff oss bekomme, kunne vij lijdhe, att the måge ther medt uthstadde bliffve.

Zedell.

Thesligist effther vij förnimme, att thet skepedt vijdt Västervick är nu någett när redhe, så äre vij tilfrijdtz, att thet må komme up till Stekeborg och medt tijden

lades medt thet träverck vij haffve ther liggiendes vijd för:dhe Stekeborg; ther um vij och haffve här handlett medt Lasse Pedersson; ther rättthe tig effther. Datum Upsala 4 Julij anno etc. 49.

Upsala den 4 Juli.

Bytesbref, hvarigenom kronan till bonden Peder Andersson afstår tio öresland jord i Kungsgården och Ofvansjö socken mot den senares hemman i Hada och Hedesunda socken, å hvars egor blyfyndigheter upptäckts.

Riksregistr. 1549, II, fol. 3 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, atth effther udi thenn landzende Gestrickelanndt hartt vijdtt enn vår och cronones by Hadha i Hessundhe sochenn är nyess upfunnett ett skönt blyberg, som i mång åhr tilförendhe haffver bruckatt och vijdtt macht hollitt varijdt, så effther vij sådane nottorfftig varur och synnerligen blyedt mykitt behöffve till cronones bergzbruckning i rijkitt, och opå thet man sådane varur motthe haffve okiöpendis här i rijkitt, ther doch mykitt stoor peningz utgiffit och becostning årligen uppåå går, äre vij förursakedhe att lathe åther igenn upthage och försökie, hvadt lycke Gud vill giffve ther medt. Samelundhe effther vij och förnimme, att för:ne blyberg stretchker sig fast in opå för:ne Hadebyes äger, så att hvar samme blyberg skall bliffve brukatt och vijdtt macht hollett, vill ther leggies i öde både åckrer, ångher och andre uthmarcker, som lyde in under samme Hadheby etc.; dherföre nödgas vij medt köp eller skiffthe atth bythe eller köpe under cronon så månge garder udi samme Hadheby liggiendes äre, på thet man thess bättre lägenheett och tillfålle haffva motthe att fulfölge samme bergzbruckning etc. Hvarföre haffve vij aff synnerlige gunst och nåde och opå Sveriges cronones vägne giortt ett

lagligitt och upliust jordheskiffthe medt enn vår och cronones undersåthe i förbe:te Hadhaby vijd namppn Peder Andersson, i så motthe att effther hann haffver unndt och uplatijdt oss och Sveriges crone till evärdelig äge then skatthegårdt, som han nu i förbe:te Hada uppå sijtther och medt lagligitt arff bekommit haffver, som ligger för elffve öres och tije peninger landt jordt medt alle theres tilläger, som samme skattegårdt nu tilligger och aff ålder tilligatt haffver, som årligen ränther halff fempthe hundrade järnn och otthe ossmundar etc.; så haffve vij ther emott gunsteligen unndt och uplatijdt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och uplathe för:ne Peder Andersson en vår och cronones gårdt, liggienes i Öffvensijö sochen och i förnempde Gestrickelandt, som kalles Konungzgårdt, hvilkenn årligen ränther affradtz järnn ett faatt etc.

Hvarföre tilägne vij för:de Peder Andersson och hans efftherkomende ärfvinger förbe:te Konungzgårdt, som ligger för tije öres landt jordt, medt alle the tiläger i våthe och torre innenn gårdtz och uthan, som same Konungzgårdt nu tilligger och aff ålder tilligatt haffver, inthet undan thagandes, till evärdelige äghe, doch medt sådane vilkor och förordt, att han som andre cronones skatthebönder i then landzenden skall årligen förplichtig vara att göre uthaff same Konungzgårdt all then affgäldt och annenn rättigheett, som samme Konungzgårdt aff aller skyltatt haffver; hvilkitt vij giffve våre fougter och befalningzmänn tilkänne etc. Datum Upsala 4 Julij anno etc. 1549.

Upsala den 4 Juli.

Till Erik Rolfsson angående de knektar och båtsmän han tagit i tjenst samt om tvänne smeder vid Hellestad m. m.

Riksregistr. 1549, II, fol. 5.

Vår gunst etc. Som thu skriffver och giffver tilkänne, Erich Rolfsson, om tre roother knechter, som thu i vår eed och tienesthe antagitt haffver, och att [i] then landzendhe inge båtsmän stå till fongtz etc., så är vår vilie och befallning, att thu beholler samme båtsmän ther qvarre i landhet, lathendes them arbethe hoss bönderne för theris föde, till thes vij framdelis [them] behöffve eller deden förskriffve lathe. Tu må och så handle medt them på våre vägne, att någre aff them ville giffve sig hijtt up, anthere till Vastena eller hijtt up till Upsala till att arbethe här för koost och peninger på enn månadt eller två, eller huru länge thom kunde synes, så vele vij lathe be-thale them väll och åther lathe komme sijn kooss igen, när them icke längre synes arbethe etc.

Um thenn hammersmedh, som thu (effther vår förre schriffvelsse) till Hellesta berg haffver komme latijdt, och att thenn stålssmedt vij tijtt igen ärnett haffve, är än nu icke framkomin, så förundrar oss icke lijtedt, huru Marcus Klingesteen och Bencht Schriffvere på Noresteen ther um bestelt haffve, effther vij nogsampt både schrifftligen och muntligen ther um bestelthe alredhe i fastes, än doch vij nu förnimme, att ther till nu föge giortt är. Haffve än nu schriffvit Marchus ther um allfvarligen till, så att the (!) thitt skall oförsumeligen enn stålssmedt förskickett bliffva.

Som thu och lather förstå, att almogen begäre dagh på theres peninge skatt till något frambätter etc., så kunne vij föge svare ther till, förty peningerne görss fast behoff här i vår cammer. Therföre må thu och vare

förtentht nu i tijd och thime att mane in, hvadt som oss bör att haffve och synnerligen sommerskatthen, och icke altijdt fördröijes in opå sijdtzste tijden om årett eller och thill thet annett årett, som her till mykitt skedt är etc. Datum Upsala 4 Julij anno 49.

Upsala den 5 Juli.

Öppet bref för Hans Gardenär på en tomt i Upsala till evärdelig ego.

Riksregistr. 1549, II, fol. 5 v.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att vij aff vår synnerlige gunst och nåde haffve unndt och giffvit, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och giffve thenne oss elskelig vår tro tienere Hans Gardhenäre och hans efftherkomande ärfvinger till evärdelige äghe enn vår och cronones tomt, liggiendes här udi vår stadt Upsala på Niels Svartz gathu, tvertt söder um gatun ifrån Gabriell Christiernssons gårdt och tilförende haffver legatt under domprouestens prebenda ther sammestedt, haffvendes udi lengden vijdt almeningz gathun up ått för:ne Niels Swartzt grend 77 alnar, vijd ååna $57\frac{1}{2}$ alnar, opå södre sijden 71 alner och vesten till 56 alner etc., anseendis then välvillige och hulle tieneste, som för:ne Hans oss här till dagz giortt och bevijsst haffver och än nu yttermere här effther troligen göre, bevijsse må och skall etc. Hvarföre tilegne vij offthebe:te Hans och hans efftherkommende erffvinger förbe:te tomt till evärdelige äge, biudendhis förthenskuldt alle, som för våre schuld vele och schole göre och lathe, besynnerligen våre fougter och befalningzmän, så och borgere och rådt udi för:de Upsala, att the icke i någon [motte] göre för:de Hans eller hans erffvinger her emott hinder eller förfong etc. Datum Upsala 5 Julij anno 49.

Upsala den 5 Juli.

Till Måns Nilsson [Stjernkors] angående Viborgs borgerskaps seglationsfrihet och om böndernas skeppsfärder.

Riksregistr. 1549, II, fol. 6 v.

Vår gunst etc. Veett Måns, att våre undersåther i Vijborg haffve schriffvit oss till och begärer seglatzett löst. Så äre vij tilfrijdzt, att the måge segle nu medhen sommerenn är medt the lakablandhede gädder och andre varur, hvadt the kunne aff stedt komme, doch effther motteligheett. Dherföre behöffver thu inthet hinder göre them i then motthen, effther the b[e]cläge sig theres fatigdom så högt, att the älliesth platt förderffvede bliffve; så besväre the sig och fast uthöffver the Yterandhe bönders seglatz, och att the aff Sijlandhett haffve nu, seden the utijenda(!) bör [o: Yterande boor?] [våre] hoss oss i fiordh, myckitt meer brukatt seglatzien än tillförendhe, them som i staden boor till stortt förderff. Hvarföre ähr vår vilie och befalning, att thu förthager thet bonde seglatz thet yttersthe och beste thu kantt, opå thet the i staden ju icke så platt ther egenom förderffvedt bliffve motte, som the besvärligen föregiffve; i thenn och all annenn motte må thu handle och bestelle, som tig kan synes lijkast vara, så att på alle sijder motthe gå lijke till. Datum Ups: 5 Julij anno 49.

Upsala den 5 Juli.

Till borgerskapet i Viborg angående dess handelsfärder, om önskvärdheten af förbindelser med holländska köpmän och om fiskarbefolkningens och Borgå stads seglationsfrihet.

Riksregistr. 1549, II, fol. 7. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. till uppl. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 284.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve fåatt eders schriffvelsse, käre undersåther, och förnummitt the cläge-

måll och brister, som I föregiffve, synnerligen så mykitt eders seeglatz beläggande är etc. Så försee vij oss, käre undersåther, att um eder någon skade i then motthen vederfarenn ähr, kunne I ju medt ingenn sorg förmathe oss. Sådant haffve vij nu schriffvit vår befalningzman Måns Nielsson till, att han lathe eder frijtt och obehjndrett seegle i thenne sommer medt the lakeblanddede gädder och andre varer, som I kunne åstädh komme, ändoch oss fruchter, att then räffvelske seglatije, som I brucke, skall än icke altijdt vare edher så nyttig, som I tilleffventyrs mene, och förthenskuld haffve vij offthe och tijtt handlett och thaledt både medt eders medborgere, som våre här hoss oss i fiordh, och andre i thenn landzenden, ther att någerstedz i thenn landzenden motthe uthletis enn handels platz, thitt man någre Hollender till att handle och vandle vänthe kunde, till hvilkenn platz the rydzske köpmän medt theres varer och så komme motte, thesligeste Vijborgz borgerne och aff flere the finske köpstäder, medt hvadt varur the kunne åstädh komme, som Hollenderne och Rysserne tiene, så och aff these svenske städer, och så ther samme[städtz] handle, vandle och köpslage medt hvar annenn, ändoch ther änn nu föge tiltencckt ähr. Så tviler oss doch inthett, att ther man kunde så komme i värckett, som vår gode och trogne rådher um är och varijd haffve, både I och flere i then landzenden näst Gudz hielp komme till någenn yttermere bättre näring och bärning, än I nu haffve med thet reffvelske seglazzett etc. Så kunne vij på thenne tijdt inthet synnerligen eller mere schriffve eder till um thenne sack, uthan allenest, att vij gerne ville vethe eders och menige rijcksens förbättring och beste i thenn och all annenn motte, ther I och andre vele ellieth skicke eder någett sielffve ther till etc. Um thet seglazz, som the Ytterande boor och någre flere aff Siland medt bruke, ther öffver I eder först besväre, haffve vij föge behag udhinnenn,

effther vij förnimme, att thet går så oskickeligen till, som I schriffve, haffve och nu förthenskuldt latijdt skriffve Måns Nielsson till, att han them så mykitt mögeligitt åhr förthage skall, men thet är väll santt, thet sendebud våre här i fiordh och beclagede theres armod, så stor som eders sendehud thet väll hörde, att vij förthenskuldt effterlåtthe them seegle medt then små ströming enn gång eller två om årett. Menn thet nu så många Silandz [boor] velle och niuthe samme frijheett, haffve vij icke giffvit samtycke till; så varder Måns Nielsson ther till väll tenckiendes och så bestellendes, att ther varder böther opå etc.

Ther näst om thenn handell the i Borge stadh bruke, ther om I och någett beröre i samme eders breff och annett mere, hvadh I schriffve, vele vij och medt vårt elskelige rijcksens rådth, när the till samens kunne [o: kumme], vare förthenckte att lathe rådslå och seden framdellis vethe [giffve] eder ther opå vijdere svar och beskedt etc. Datum Upsala 5 Julij anno 49.

Upsala den 6 Juli.

Till herr Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] angående de kunskapare, som utsändts till Danmark och Holland, om hus hållningen vid afvelsgårdarne kring Jönköping och om rätt för bönderna der i trakten att lösa tionden med penningar
m. m.

Riksregistr. 1549, II, fol. 8.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve fått thin schriffvelsse, käre Steen, ther aff vij förnimme, att the bud thu och her Göstaff haffve haftt uthe i Nijderland oeh Dannmarck haffve inge synnerlige tijdender förfare kunnett, uthan thet är nu någett stille, ee hvad ther aff vardhe, och ingenn fare udi Västersijön vara skall, uthan allenest att the Skotther schole haffve fogett någre kongen i

Dannmarcks undersåther någon skade till, thet och kongenn i Danmarck achter vidergöre lathe med någre schip, som ther till utrustede bliffve etc. Så är vår vilie och nådige begären, att hvad thu vijdere um thesse och andre lägenheeter förnimmendis varder, att thu oss och ther um giffver tilkänne.

Thernäst som thu lather forstå, att thu och her Göstaff haffve uthskickett till Hollandh then Jöns Schriffvere att lathe förfare, um han ther någre köpmän bekomme kan, som ville leffrere enn hop salt i Lödze och anamme ther theres bethalning etc., hvilkitt oss synes väll bestelt vara; hvadh han ther uthrätte kann, thett lather oss försthå, så snart hann komber tilbake igenn etc.

Som thu och lather forstå, huru thu haffver bestelt medt thet inventarium och affvelssgårdar ther vijd Jeneköping, och att thu ingen begraffning till någon befästning kan i thenne sommer förethage lathe, uthan vilt förskaffe tig nu i tilkomende vinther kalck och steenn i förårdt och så lathe thage före fram i vhar medt alle macht etc.; thesse meningher kunne väll och så duge, allenest att man doch lijkeväll besteller någett i thenne sommer medt re[d]skap och alt annett, hvadt ther till höre vill. Thu begärer och enn god muremestere, Steenn, till the rum thu achter lathe flythie till i klosteredh; så våre vij ther medt väll tilfrijdz, ändoch vij kunne icke väll umbäre någhenn muremestere, hvarken här ifrå Upsala eller Stockholm. Therföre må thu handle medt Jochim Bulgrijn, att han undsätte tig enn aff the tyske muremestere, som vij anamede i tienesten i våres och her Måns Johansson tilförende tienth haffve, menn om Marchus Hammerssmedh, thenn thu och begärer till att lathe upsättie ther enn sågeqvarnn till bygningens behoff, våre vij och tilfrijdtz medh, ändoch hann nu myckitt annett vårt arbethe i Östergötheland förhänder haffver. Doch såge [vij] gerne, att han giorde sig ene reese tijtt nijdh

och undervijste någre aff thine muremestere, huru the skulle begynne same såghe, sådann kunde the väll görett honom föruthan, att han ändhå vårtt arbethe i Östergollandt fulfölge kunde.

Vij förnimme och, att thu haffver effthe[r]latijdt bönderne ther um kring att lösse tijenden för peningher, effther the beclage sig icke kunne komme affstadh, som thu begäredt haffver. Så äre vij och ther med tilfrijdzt; vij försee oss och, att prouesterne, (effther som vij förnimme thu them befaledht haffver), vardhe och så tiltenckiendes, att vårtt gagnn och besthe medh samme tijende ju söckt och fordratt bliffve måtte, thet ytterste the kunne, ther till thu och än nu them förmane vilt.

Vij förnimme och, Steenn, atth thenn skepper, som thu haffver latijdh handle medt i Sundhett um någen salt, som hann leffre[re] skulle till Nordköping, ther opå hann och sijn handschriftt uthgiffvit haffver, är änn nu inthet framkomenn; så kan man väll tenckie, att han ähr ther ifrå rådder; kunde mann elliest framdelis finne någenn annenn rådth att skaffe salt i landett, dhå våre thet mykitt nyttigt. Hvad mann och hernäst i sådane saker ther i Sundhett bestyre vildhe, thet motte skee um våhren, när the förste skipzflotther komme ifrå västen, effther som thu och i tijtt breff någett ther um berörer etc.

Thenn schriffvere thu begärer ifrå Jochim Bulgrijn, som tilförendhe ther i Jeneköping varijd haffver, kunne vij opå thenne tijd inthet beskeed giffve tig, effther vij icke fulleligen vethe, um han någett väll ther ifrå slottedt umbäres kan; så fåår thu och tenckie till, käre Steenn, att skaffe tig undertijden sielff sådane personer och icke alt lijte in på oss i sådane saker etc.

Um the oxer thu rörer, käre Steenn, och vij tilförende haffve latijd schriffve tig till om, såge vij gerne, att thu medt våre fougter ther nidre berådslå och handle

vildhe, så att mann för vårtt eigitt schatte och landgilles smör eller elliest för tijenden eller the peninger, som the upbäre pläge, kunde förbytte och förskaffe oss någre oxer therföre, effter som thu best ther om tenckie och förhandlendes varde, huru sådane nottorffter lijdeligist och besth till att bekomendes vardhe etc. Datum Upsala 6 Julij anno 49.

Upsala den 6 Juli.

Öppet bref för Botvid Larsson [Anckar] om frihet för år 1549 från skyldigheten att i skatt utgöra ett antal kor.

Tryckt efter originalet i Riksarkivet. Jfr Riksregistr. 1549, II, fol. 10.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij gunsteligen haffve unndt och efftherlatijdt, som vij och nu medt thettha vårtt öpne breff unne och efftherlâthe oss elskelig vår tro mann och tienere, Bottvedt Larssonn, vår befalningzman på Stockholm, att han må och skall bliffve frije nu udi thetta närvarandes fyretije nije åårett, för the tiugu skatte köör, som honom utaff Nordmarckenn udi Vermelandt uthgöre boordhe etc. Hvilcitt vij giffve alle, som för våre skuldt vele och skole göre och lathe etc., och besynnerligenn vårtt cammerråd och cammererer tilkänne, att the vethe sich här effther rätte, icke görendes för:ne Bottvedt Larssonn her emott hinder, platz eller förfong. Datum aff Upsala 6 Julij anno etc. 49.

Under vårt secrett.

Spår af sigill.

Upsala den 8 Juli.

Öppet bref för borgaren Gustaf Eriksson i Upsala på en gård i Ultuna by i Bondkyrka socken.

Riksregistr. 1549, II, fol. 10.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij [af] synnerlige gunst och nåde, haffve undt och efftherlatijdt, som

vij och nu med thetta vårtt öpne breff unne och effterlathe thenne vår tro undersåthe, Göstaff Ericksson, borgere udi vår stadh Upsala, att han må och skall (oss till enn behagelig tijd) niuthe, bruke och beholle enn vår och cronones gårdh, liggiendes i Ulletunaby udi Bondhe kyrckie sochenn och Uleråkers heredhe och ligger för siu marcklandh jordh, frij för vår och cronones skatt och alle andre uthskyller, eehvadh namppn the helst haffve kunne etc. Hvikitt vij giffve aller etc. Datum Upsala 8 Julij anno etc. 1549.

Ekolsund den 12 Juli.

Öppet bref för Lasse Wundranck på Forsby gård i Kumogårds län.

Riksregistr. 1549, II, fol. 10 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlige gunst och nåde haffve unndt och efftherlatijd, som vij och nu medh thetta vårtt öpne breff unne och efftherlathe thenne vår tienere Lasse Wundranck, att hann må och skall (oss till enn behagelig tijdt) niuthe, bruke och beholle enn vår och cronones gårdh, benempdt Forseby, liggiendis i Kumbo sochenn i nedhre härede i Kumo gårdz län, som tilförende under biscopz stolenn i Åbo legatt haffver, doch med så skäll och vilkor, att hann schall årlige göre oss ther aff i affradh trij pundh kornn etc. Hvarföre biudhe vij våre fougther, befalningzmänn och alle andhre etc. Datum Eckelsundt 12 Julij anno 49.

Ekolsund den 13 Juli.

Quitto på återlevererad öfverskott m. m., som uppstått i fogdens på Ståkeborg, Lasse Pederssons, räkenskap för år 1547.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt medt thenne vår quittance, att vij udi egen kongelige persone på vår gårdt Ekolsundt thenn 13 Julij anno etc. 49 genom vår tro tienere Erick Mattzson annamedt och upburidt haffve aff vår befalningzman på Ståkeborgh, Lasse Pedersson, fyrehundrade halfftrettonde marck ortuger, som öffver våre aff the sextussende marck, som förskickedes till för:ne Ståkeborgh aff cammeren anno etc. 47; tesligeste hele ryske däninger 19 stycker, halffryske däninger 27 stycker, reffvelske mynth utåff allehande slagh 27 kast etc. Hvarföre giffve vij etc.

Gustaus.

Gripsholm den 18 Juli.

Öppet bref för två studenter från Åbo stift, Jakob Larsson och Erik Matsson, på en läst smör från Lojo och Vichtis socknar i Finland.

Riksregistr. 1549, II, fol. 10 v. — Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2: H. 2 (1845), s. 341, samt af A. I. Arwidsson i Handl. till uppl. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 286.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlige gunst och nåde haffve undt och efftherlatijdt, som vij och nu här medt unne och effterlate tesse oss elskelige våre undersåther och studendher aff Åboo stigt, Jacobus Laurentij samt medt Erico Mateij, att the (oss till enn behagelig tijdt), synnerligen så lenge the studera i the fremendhe nationer, måge och skole niuthe, bruke

och upbäre till theres företagne studiers uppehälle och förfordring enn läst smör aff thvå sochner i Finlandh, nemplig aff Loijo sochen otthe tunnor och aff Vichtiss fyre tunnor, hvilket smör the seg emellem till lijke deell bythe och skiffthe måge, anseendis att the sig thess flite- ligere hvar i sijtt facultet öffve och vinläggie schole och elliesth udi all annenn måtte seg emott oss och våre ungheliffzärffherrer som trogne, hörsamme och rätthådige tienere, både innenn rijkis och uthenn, skole befinne late, och effther som theres reffversalss breff vijdere förmelder etc. Datum Gripzholm 18 Julij anno etc. 1549.

Gripsholm den 18 Juli.

Stadfästelsebref å en af herr Knut Andersson [Lilje] till Ökna och Johan Olsson [Gyllenhorn] till Hacksta afsagd dom rörande en egotvist mellan Björn Claesson [Lejon] till Lepas och Eskil Hansson till Hetthatt.¹⁾

Riksregistr. 1549, II, fol. 11.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt medt thetta vårtt öpne breff, att oss förekomitt ähr ett våre gode mändz och rådzt breff, benempd[e] her Knutt Andersson till Öckne och Joenn Olsson till Hakelstada, vår doom och befallning then tijd haffvendes udi Finlandt, anrörendes någon jordträtte [om en gård?], Pipporoma vijd nampnn, som udi longlig tijd emellem oss elskelig vår tro man och rådt, Biörn Clavesson till Lepass opå then ene sijde, och Eskell Hansson i Hetthatt på thenn annenn sijde, varijdt haffver etc. Så effther vij icke annett förnimme eller besinne kunde, utann att same dom rätt och skäligen giortt och

¹⁾ Jfr rörande samma sak Gust. I:s Reg., Bd 17, s. 590, der Eskil Hanssons gård benämnes Hethais (i registret till samma del: Hietais). Den har af utg. ej kunnat identifieras. Sockennamnet, på anf. st. skrifvet Möskula, bör tvifvelsutän vara Mäskälä, ss. östra delen af Vånå pastorat i äldre tider benämndes.

gången var, haffve vij och gunsteligen gilledt och stad-
fäst samme dom, att hann fast och ubrotzligenn bliffve
må och skall etc. Hvarföre biude vij alle, som för vår
skuldt vele och skole göre och lathe, att the udi ingenn
motte göre för:ne Biörnn Claesson eller hans effther-
komende erffvinger her emott hinder, platz eller förfong
etc. Datum Gripzholm 18 Julij anno 49.

Stockholm den 19 Juli.

*Quitto på öfverblifna lönedel, återlevererade af Jöran
Pedersson.*

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij medt egen
kong:re person på Stocholm 19 Julij anno etc. 49 genom
vår trotienere, Erick Mattzson, haffve upboritt aff Jören
Pederson 95 marck, som bliffve öffver [aff] then summa,
som våre skyttare i Vestergötlandh bliffve lönthe medt udhi
theris julelön pro anno etc. 48. Hvarföre giffve vij etc.

Gustaus.

Räfsnäs den 21 Juli.

*Öppet bref för Olof Knutsson på biskopsdelen af tionden
i Torstuna prosteri.*

Riksregistr. 1549, II, fol. 11 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synner-
lige gunst och nåde, så och opå thett thenne vår cam-
merschriffvere och tro tienere, Oleff Knutzson, sig thess
välvilleligere, fliteligere och troligere udi vår cammer-
saker schall bruke och befinne lathe, haffve unndt och
förlänt, som vij och nu medt thetta vårt öpne breff unne
och förläne honom, både udi thetta närvarendhis fyretije nije
[året] och sedenn (oss till enn behagelig tijd), biscopzdelenn

aff tijendenn, som udi Torstuna proesterij årligenn faller etc., hvickitt vij giffve våre fougter och befallningzmänn, så och proesten och kyrckevårdherne udi för:ne Torstuna proesterij tilkänne, att the vethe sig här effther rättthe etc. Datum Reffznäs 21 Julij anno etc. 49.

Stockholm den 31 Juli.

Quitto på penningar, uppburna af Jakob Henriksson för sålda hingstar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt medt thenne vår quittance, att vij udi egen kong:e persone på Stocholm 31 Julij anno etc. 49 genom Erick Mattzson aff Jacop Hendrickson upburit haffve 60 marck ortuger, hvilcke peninger för:ne Jacop för våre hengzster, som han Jochim Burwitz solt, upburit haffver etc. Hvarföre etc. Datum [ut supra].

Gustauus.

[Utan ort i Juli.]

Lejdebref för Peder Jönsson i Gilbergå och Estarne socken att komma till Upsala för att der stå till rätta för ett dråp.

Riksregistr. 1549, II, fol. 12. — Odat., men med plats i registr. efter 21 Juli och före 1 Augusti.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij utaff synnerlige gunst och nåde haffve tagit och anamedt, som vij och nu medt thetta vårtth öpne breff tage och aname thenne vår undersåthe, Peder Jönsson i Gilberge udhi Estare sochnn, udi vårtt kon:ge hägnn, värnn, frijdt och försvar medt enn christelig leigdhe, så att hann innenn

två eller tre veke dag näst här effther kommer hijtt till Upsala, eller hvar hann oss helst finnendes varder, umm thet manslag, som hann nu udi komenn är på framlijdne hans måg, Lasse i Hemola, biudendes thesligeste för:ne Lasses målssegander, att the på förbe:te tijdt och städh komme och så tilstädis in för oss, så vele vij sielffve lathe förhöre och ransake, huru umm förbe:te mandrop tilgångit ähr, och sedenn ther umm vijdere förhandle lathe, effther som rätt och tilbörlogit vare kann, biudendes förthenskuldt våre fougter och befalningzmänn, the[s]ligeste alle andre, som för våre skuld velle och skole göre och lathe, synnerligenn målssegander effther förbe:te Lasse i Hemola, att the vethe sig här effther rättthe, icke görendis offthebe:te Peder Jönsson här emott hinder eller förfong etc.

Stockholm den 1 Augusti.

Öppet bref för Lasse Finbos enka, hustru Elin i Söderköping, på en gård i samma stad.

Riksregistr. 1549, II, fol. 15.

Vij Gustaff etc. göre vitterlogit, att effther thenne breffvijserske, hustru Elin, Lasse Finbooss efftherleffverske i vår stadt Surköping, udi underdånigheett oss tilkänne giffvit haffver, att effther för:de hennes mann, Lasse Findboo dödlige affgång ähr någenn fatigdom bliffvenn och synnerligenn enn halff partt udi enn gårdh liggiendis ther samedstedz, hvilkenn oss effther Sverigis lag udi danarff tillfallenn ähr, och effther honn enn fatig vär[n]löss qvinne ähr, haffve vij gunsteligen anseedt hennes lägenheett i thenn motthenn och förthenskuldh unnt och efftherlatijd henne för:de vår anpartt udi samme gårdh etc. Hvilkit vij giffve våre befalningzmän och alle andre tilkänne, att the vethe sig här effther rättthe etc. Datum Stokholm 1 Augusti anno 49.

Stockholm den 11 Augusti.

*Öppet bref för biskop Mårten [Skytte] i Åbo på biskops-
gården der med underlydande åker och en qvarn i »Halis»
socken.*

Riksregistr. 1549, II, fol. 15. — Förnt tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. till uppl.
af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 287.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att vij utaff syn-
nerlige gunst och nåde haffve unndt och efftherlatijdt,
som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och
effterlate thenne oss elskelig vördelig mann, biscop Mår-
thenn i Åbo, att hann må och skall niuthe, bruke och
beholle biscopzgårdenn i Abå, som hann nu i boor, medt
thenn åker ther under ligger, thesligeste enn qvarnn i
Halis sochnn, sig till nytte, godhe och gagnn *etc.*; biu-
dendes förthenskuuld våre fougther och befalningzmänn,
thesligeste alle andre *etc.*, att the icke göre honom här
emott hijnder eller förfongh *etc.* Datum Stockholm 11
Augu: anno 49.

Stockholm den 11 Augusti.

*Till herr Gustaf [Olsson (Stenbock)] angående i Öresund
uppköpt salt, om till konungens behof anskaffade oxar, om
mönstringen med krigsfolket och om de nybygda skeppens
utrustning m. m.*

Riksregistr. 1549, II, fol. 15 v.

Vår synnerlighe gunst *etc.* Käre her Göstaff, som
I beröre udi edertt breff umm thet salt, somm Steenn
Erichssonn och eders tienere udi Öresundh bestyrтт haffve
etc., så lathe vij eder förstå, att för 14 dager finge vij
alt beskedh genom Steenn Erichssons tienere, Anders
Vändelboo, um same salt, och effther sådane handeel var

oss icke obehagelig, skickedhe vij förthenskuld strax så många daler nijdt till Chalmarna, som same salt medt bethales skall, och förse oss, att opå thenne tijd skole same Hollender nästann vare förlossede och vägfärdige etc.

Um the oxer, som I haffve latijdt bestyre till vårt behoff i edre förlåhningar, och begäre, att någenn tilskickes motthe, som themm udi Köpung opå våre vägne anamede etc., så förse vij oss, att thet samme skall bestyrvt vare genom thenn, som vår befalningzmann Bothvedt Larsson till Oloffzmesse marcknadenn nu förskicket haffver.

Som I beröre, att I medt her Steenn Ericksson haffve variijdt utöffver att mu[n]stre och affbethale våre knechter ther nijdre udi Västergöthlandt, så behager oss thet väll, förventhe och så the mu[n]sterzedler ifrå Stenn, när munstringenn utöffver alt öffverståndenn ähr, effther som I thet och nu berörth haffve etc.

Um thet skipztakell, som I begäre till thet skip I nu haffve till vårt behoff byggie latijdt etc., så ändoch vij tilfrijdz äre, att sådane takell tijtt nijd skickes må, vill thet doch opå thenne tijd sig icke väll skicke att besväre almogenn medt må[n]ge skiutzfärder i thenn motthenn. Dherföre synes oss likkast vare, att I lathe bestå medt samme takell inn till vintherenn, så må I framdelis, när åkerföredt bliffver, haffve edertt budh hijtt up till Bothvedt Larsson effther samme takell.

Som I begäre vethe vår vilie och mening umm thenn cronetompt emellenn the två bolbyer, som I haffve achtet byggie lathe och bönderne i same byer begärendes äre att beholle under theres gårdar och vele göre ther aff all thenn ränthe, som tomtenn är skat lagd före etc., ther opå kunne vij inthet annett eller synnerligit svare, uthann stelle thenn sack in till eder sielfve att bethenckie och bestelle ther umm, som eder kann synes cronone bäst och nyttigist vare. Doch effther vårt betenckende

synes oss lijkast vare, att tomtenn bliffve upbygd och cronone ther aff sijne fulle rättigheeter bekomme motte, på thet same äger icke medt tijdenn genom glömske, heffdenn eller elliest ifrå cronone och upunder samme byer till någenn ägendom bliffve eller komme motthe etc. Datum Stockholm 11 Augu: anno 49.

Stockholm den 12 Augusti.

Till Henrik Pedersson angående tillförsel af jern från Hellestads berg till Linköpings domkyrkobyggnad.

Riksregistr. 1549, II, fol. 16 v.

Vår gunst etc. Veett Hend[r]ich, att vij gunsteligen haffve untt och efftherlatijdt till domkyrckens bygningz behoff i Linchöping så mykit järnn och järnnredskap, som hon ther ifrå Hellestada berg behöffve kann till enn hammersmedie, opå thet same bygning thess bätther framgång och förfordring haffve motte etc. Hvarföre ähr vår vilie och befallning, att thu thet så förskaffer, att för:de Linchöpingz domkyrckie må aldelis frij och obehijndrett sådane järnn och järnnredskap bekomme etc. Datum Stock: 12 Aug: anno 49.

Upsala den 16 Augusti.

Till frälsebönderna i Långhundra härad angående deras dittills visade ovillighet att lemna hjälp till Upsala slottsbyggnad.

Riksregistr. 1549, II, fol. 17.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder dannemänn, alle menige frelssis landboor, som byggie och boo udi Långhundratz häredhe, vår gunst och nåde tilförendhe, giffvendes eder här medt tilkänne, att oss är förekommit, hurulunde I

lathe eder fast sielsindhe och endelis treske befinne att hielp till vår och cronones bygning, som vij här udi Upsala nu lathe haffve förhänder, och skiuthe eder in under eders hussbönder, menendes ther medt vele försvare eder, att I mere änn andre våre och cronones bönder i thenn mottenn (för sådane cronones hielp och bygningar) sacher och frije sithie, thet oss icke lijthet förundrer och misshager, att I eder i thenn mottenn så ovillige och treske skole förmerckie lathe, ändoch vij väll vethe, att I uthann all saning i thenn motthenn berope eder opå edre hossbönder, att the oss sådane eders hielp vägre eller förbiude, all thenn stundh the vethe väll sielfve, att Sveriges lag thett clarligen förmålder och medtgiffver, att alle fressis, kyrckie eller closters landboor skole till sådane cronones bygningar sig redeboghne och välvillige befinne lathe, effther thet och menige rijkens, så väll eders, som skatte böndernes nytthe och bäste ähr etc. Dherföre råde och förmane vij eder alle, att I sådane eders treskheett och försumelsse affstelle och här effther lathe eder såsom räthrådige och lydige undersåther redebogne och villige befijnne, så frampt vij icke skole tenckie annedt till sakenn och eder för ovillige undersåther recknendes vardhe etc. Datum Upsala 16 Augusti anno etc. 1549.

Upsala den 20 Augusti.

Öppet bref för herr Lars Thomæ, kyrkoherde i Gamla Upsala, å en gård i Öfverberga i samma socken att bruka fritt från kronans afrad till prestbordets förstärkning.

Riksregistr. 1549, II, fol. 17 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff vår synnerlige gunst och nåde haffve unndt och efftherlatijdt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och

effterlathe thenne oss elskelig her Larss Thome, kyrckieprest udi Gamble Upsala sochnn, att han (oss till enn behagelig tijd) fri för vår och cronones affradt och annor utskylder må och skall niuthe, bruke och beholle, sig och prestestoledt till hielp och undsettning, ett vårtt och cronones landbogodz, liggiendes i Öffverberga i för:ne Gamble Upsala sochnn, som tilförende under för:ne Gamble Upsala kyrckie legatt haffver etc. Hvilkit vij giffve våre fougter och befalningzmänn och alle andre tilkänne etc. Datum Upsala 20 Augusti anno 49.

Upsala den 20 Augusti.

Quitto på penningar, uppburna af herr Jöran Eriksson [Gyllenstierna] för konungsfodringen af Tryserums och Hannäs socknar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt medt thenne vår quittencia, att vij udi egen kongelige persone udi Upsale 20 Augusti anno etc. 49 genom vår tro tienere Erick Mattzsonn haffve anname och upbure latid aff oss elskelig vår tro man, Jören Ericksonn till Foglevijck, för konungsfodringen aff Trysrum och Hanenäss sockner pro anno etc. 49, som äre för 194 konungzhester och är giffvitt för hvar hest 3 öre, löper peninger siutije två marck ortuger och sex öre etc. Hvarföre giffve vij etc.

Gustaus.

Upsala den 22 Augusti.

Till Botvid Larsson [Anckar] angående åtskilliga spanmålspartier, deras forslande från ort till annan och uppläggande i förvar samt om handeln med ryssarne m. m.

Riksregistr. 1549, II, fol. 18.

Vår gunst etc. Som thu skriffver, Bothvedh, att thu oförsumeligen varder skickendes aff våre store galleer

åtth Ekelssundh att hempthe så mykijn spannemåle, som ther kann vare husserum till i Stockholm etc., som icke skall vare stortt utöffver till 40 eller 50 lester, och begärer, att Anders Bagge motthe sielff haffve samme spannemåle i befallning, medh hvilkit vij och tilfrijdz äre, allenest att thu skaffer honom husserum. Vij vilde och gerne, att thu lather flye någre flere spannemåle rum till, så att för thenn orsack skuld icke något brech vare skulle.

Som thu och lather förstå, att thu för lång tid sedenn haffver tilskriffvit vår fougthe vijd Sandhaffmn och begärer vethe, umm ther någett gott husserum till mere spannemåle vare skulle, och effther thu än nu intthet svar thedenn bekommit haffver, tyckes tigh icke råd vara skicke mere spannemåle ther hädenn, och synnerligen effther the meningar Bencht Uthanby och flere föreslagit haffve etc., så må thet och så bliffve, och våre änn gott och rådeligit, att thu skickede enn viss karll till för:de Sandhampnn, som kunde granneligen förfare, huru ther tilstår, och hvadh husserum ther förhondenn ähr, männ att skicke någenn spannemåle till Åboo, som thin mening ähr, thet synes oss föge behöffves. Thenn mening Bencht Uthanby föreslagit haffver att handle fram i vinther medt the Rydzer, ähr oss icke obehagelig. Hann kunde och väll duge för enn aff themm, som thett bestelle skulle, eehvar enn medt honom ther till uplethes kundhe etc.

Oss synes och icke olijcht vare, att thu lather skepe in opå the två boijerter, som vij haffve achtetd lathe löpe in för Elffzborg och ther att bliffva, så myckin spannemåle the drage kunne, lathendes upschepe same spannemåle vjdh Calmarne och ther udi förrådth liggiendes bliffve, umm någre flere Hollendere framm i vår tijtt komme kundhe. Ähr och alredhe schriffvijdt Germundh till, att hann skall vare förtencht att skaffe sig godhe

huss till enn heell hop spannemåle, hvilkitt thu honom och så skrifftheligen förmane må; umm samme bájjerther skole sedhenn löpe sijn kooss genom Sundett och in för Elffzborg, ther umm må mann ännu vjrdere berådslå; ändoch väll förnödenn ähr, att the same eller någre andre slike skep tijt till Elffzborg skickes motthe, med hvilke vij årligen, hvadh nottorffther oss förnödenn vare vill, ifrå västvarrt kunne hempte lathe och ther same skip tijtt skickes skole, att mann och tencker till att försorge thomm medt godh skeppere, styremann och annett gott siöfarijdh folck, så atth våre skep och hvadt ther opå inskepes välförvaredth bliffve motthe.

Vij haffve och så latijd tilskriffve Lasse Pederssonn, att han skall lathe komme nijdt till Kalmarna enn hop spannemåle, och må thu vare förthencht, medt hvadh skep och skepzfolck samme össgöthe spannemåle tijtt nijdt skickes skall, så att hann välförvaredt till Calmarne komme motthe etc.

Vij äre och tilfrijdz, att thu lather Valentijn stelle i vårtt nampnn breff till Hans Skeppare i Reffle umm the hundredhe skippund hampa och förtröste honom i bethalningen, hvadh vare, somm honom tiene, här aff landdett igenn.

Och effther vij haffve stoort breck opå bly vjrdh Salebergit och the andre ij bergverck, som ähr gamla Sölffbergit och Hadheberg, aff hvilke bly tilförmodendes vare kan, kunne icke så hasteligen komme för sig, att mann någon hielp dhedenn förmodhe kan, dherföre ähr vår vilie och befallning, att thu och Niels Pedersson tenckie till att lathe bestelle oss enn hop bly ifrå Tyslandh, så thet visseligenn nu i höst hijtt utöffver kome motthe etc. Datum Upsala 22 Augusti anno etc. 1549.

Upsala den 23 Augusti.

Till Nils Pedersson [Bielke] och Botvid Larsson [Anckar] angående utbetalande åt Lasse Olsson af 20,000 mark örtug, med hvilken summa penningar denne borde skynda till Salberget, samt om en ställföreträdare i kammaren för Måns Jönsson.

Riksregistr. 1549, II, fol. 19 v.

Vår gunst etc. Effther vij förnimme, Niels och Bothvedt, atth uppe vijdh Salebergitt är peningar behoff etc., ähr förthenskuldh vår vilie och befallning, att I förskaffe Lasse Olsson tiugtusendh marcher ortuger ther utaff vår cammer och skyndhe honom sedenn medt thet förste tedhenn och up till bergett medt samme peningar och någenn god fordenskap, ther hann kann snarligen komme fram med. Hvar och så ähr, att Måns Jönsson ähr icke till pass bleffvenn igen, att hann kann förestå vår cammer medt thenn rekenskap ther tilhörer, dhå må I finne rådth att skicke enn annenn, som ther till kunne tienlig vare i hans stadh igen, så att vårt gagn och bäste i thenn motthen icke försumedt bliffver etc. Datum Upsala 23 Augu: anno 49.

Upsala den 23 Augusti.

Till Nils Birgersson angående åtskilliga ärenden i hans befallning, såsom om forslandet af kalk till Kronoberg från Kilbofjering, om skatteböndernas rätt att låta bruka flera hemman än de sjelfva besitta, och om böndernas djurjagt m. m.

Riksregistr. 1549, II, fol. 19 v.

Vår gunst etc. Som thu berörer i thijtt breff, Niels Birgersson, att the två fierdinger, Kilbo och Hølsiö, haffve uppehollit i thesse tu årenn för the dagzverker the till

Vastena göre skulle all thenn kalck, som ther vijdh Cronenberg förarbetthet ähr etc., så effther Steenn Erichssohn haffver nu bekommit thenn ene fiärding medh Västre herredhe, begärer thu, att all vår vinther fodring aff Kilbofiärding må efftherlathes till same kalckförning, så fierre samme fiärding thenn partzelenn till bygningenn någenn rådth till att uppeholle haffve skall etc. Ther opå till thet kortesthe svare vij så, att i thenn motthenn må thu lage och handle såsom tig kann synes likkast vare, så att bygningenn motthe fordrett bliffve; schulle änn någett aff samme vår fodring ther tillegges (som thin mening ähr), thet får mann icke anse.

Thernäst som thu begärer vethe vår vilie umm thu skalt efftherlathe, att the skattebönder, som besittie frelssis godz och lijckväll haffve sköne skattegårder under sig; thesligiste skattebönder, som och flere skattegårder under sig haffve, ther aff the och stortt landgille tage, skole sådant här effther niuthe och beholle, lathendes ther hoss forstå, att när thu thaler någett allffvartt ther umm, giffve the före, att samme gårder hörer them till, och måge [the] förthenskuldh göre aff them, hvad them synes etc.; opå sådane theres vronge mening må thu giffve thesse svar, att sådane skattegårder hörer icke allenesthe themm till, uthann och så oss på Sveriges cronone vägne, och all thenn stundt the göre cronone lijke och skäll aff themm, besijttije themm sielfve och holle them vijdth macht, dhå lather mann väll effther, att the höre themm till, menn ther thett icke skeer, eller att the ville settie landboor på themm och thage sedenn stortt landgille och ther medt förläggie godzenn, dhå seger mann kortt nej, att the höre themm inthet till, effther sådane bondhe landboor kunne ju icke haffve rådt till bådhe delerne göre, giffve cronone sijnn skatt och andre rettigheether och ther hoss giffve skatbönderne stortt landgille, medt minne godzen förläggies motte, hvilkitt samme skattebönder föge

achte och doch lijckväll cronone stor skade ähr, ther så skeer. Så förmelder och Sverigis lag, att bondhe bör icke skatte bonde, och ingen bonde bör haffve mere jordh än hann kann vare fulsäthes medt etc. Dherföre må thu medt lempe och fogeligen holle them thesse meningher före och ther hoss alffvarligen förmane, att the annerlundhe bestelle umm theres skatteheemenn, eller ther bliffver medt thidenn anners tiltencht och enn annenn reken-skap umm hollenn. Vijdere kunne vij på thenne tijd icke svare till thenn artikell etc. Som thu lather och förstå umm the herremändz landbofougter, som giffve theres landboor förloff att jage och skiuthe diur, görendes ther medt stortt mytherij blandt andre våre undersåther, som ther till icke loff haffve etc., så förundrar oss icke lijthet, att the sådant dierffves att göre, all thenn stundt the icke någett tilståndt aff oss ther till haffve. Och motthe thu väll giortt oss themm namnkunnige, hvilke the samme herremändz landbofougther äre, thet thu ännu göre skalt, och våre icke aff vägenn, att thu toge enn eller två aff themm vedt halssän och sende themm hijtt up till oss och ther hoss schrifftheligit beskedt, så vilde vij sielfve tenckie till att lathe straffe ther utöffver effther tilbörlicheett och vele, att thu ingelunde här effther tilstäder sådane jagett eller att skiuthe diurenn, besynnerligenn iblandt bönderne, så frampt thu vilt göre thet oss liufft ähr etc.

Thett godz, benempdt Popegodz, som Esbiörnn Schriffvere i förläning haffver ther i thin befallning, må thu vederkännes igen på våre vägne och göre oss ther redhe och rekenskap före, effther hann them lenge nog hafft haffver och gör ther föge skiäll utaff.

Thenn Måns Olsson, som puckar och slår bönderne, som thu schriffver etc., må thu än nu alffvarligen seije honom till, att hann steller sådant utaff och lather oss uthann vijdere skåtmåll eller förhaling bekomme thenn

deel hann oss tilsagt haffver, eller vij vele och tenckie annett till sakenn, ther må hann fulliligen rättthe sig effther etc. Datum ut supra [Upsala 23 Augu: anno 49.]

Upsala den 26 Augusti.

Öppet bref för Jöns Persson i Hada rörande ett mellan honom och kronan verkstüdt jordbyte.

Tryckt efter det i R. A. förvarade något skadade originalkonceptet. Jmfr Riksregistr. 1549, II, fol. 22 v., der samma bref finnes infördt under den 27 Augusti.

Vij Gustaff *etc.* göre vetterligitt, att effter thenne vår undersäte, Jöns Person i Hadha, haffver velvilligen undt och uplatitt oss och Sverigis crone for leglighett skuld till thett bergverck, som vij ther hoss haffve up-taghe latedt, sitt heman i för:ne Hadha til everdelige äghe, som är halffsiunde öres landh skattejordh och någon utjord, som är 4 ortuger land, och förtenschuld öd-miukeligen begäredt, att vij honum nådeligen till vider-lagh unne och effterlathe ville ett vårtt och cronones heeman, liggiendes udi Väla sokn i Bärby, som är en halff marck land jordh och tillförenne haffver leghatt under Väle kyrckie *etc.*; så haffve vij förthenschuld aff vår synnerlige gunst och nådhe undt och uplatedt, som vij och nu här medh unne och uplate förnempde Jöns Person oc hans effterkomande ärfvinger till evärdelige ägho förscriffne fyre öresland jord i förscriffne Bärby, så att han samme gårdh medt alle sine tilläger, frij och obehindrett må och scall niutte, bruke och beholle, fijke och fare sigh till nytte och gagn, met huss, jordh, åker, änggh, fiskevatn, skogh och skiull i väto och torre, intit undantagendes, som samme heeman nu tilligger och aff ålder tillegghatt haffver. Dogh scall han årligen vare för-plictet att göre utaff same hemen vår och cronones fulle rättigheter och uttskyller, liche som andre våre under-säter ther i häredet göre, och effter som same jordh kan

göre skäll och bliffve skattlagd före. Hvarföre biudhe vij vore fougter och embetzmän, att the icke i noghen motte göre förscriffne Jöns Person eller hans effterkomande ärfvinger här emoott hinder eller forfongh etc. Datum aff vår gårdh Upsala 26 Augusti anno domini 1549.

Upsala den 27 Augusti.

Öppet »pergemendtz»-bref för borgaren Gerloff Nilsson å en tomt och ett hus i Upsala som ersättning för en afträdd tomt, genom hvilken stadsgrafven var afsedd att dragas.

Riksregistr. 1549, II, fol. 21 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att effther thenne vår undersåthe och borgere udi Upsala, Gerloff Nielsson, haffver umburijdt then tomtt hann tilförendhe bodde opå, som achtet ähr, att stadzgraffven medt tijdenn ther egenom så väll som genom flere tompter och gårdar gå skall, och hans egenn var, och förthenskuldt flytedt samme huss aff för:ne tomtt, som på Toffve gatenn liggiendes ähr, och på enn annenn tomtt öster utth medt the gamble ödelagde clöster här i stadenn etc., dherföre haffve vij aff vår synnerlige gunst och nåde, och effther hann någenn skade i thenn motthe lijdditt haffver, unndt och uplatijdt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och uplathe för:ne Gerloff Nielsson enn vår och cronones tomtt, och [o: som] liggiendes ähr emellem Lasse Skinneres och Lasse Jönssons gårdher och tilförende under gråbrödre clösterett här i stadhenn legatt haffver, ther hann nu opå bygdtt haffver, medt ett gamelt förfallidtt stenhuss, som ligger in till same tomtt, att han och hans efftherkomendhe erffvinger samme tomtt och stenhuss till evärdelige äghe nuthe, bruke och beholle [skall] etc. Hvarföre biude vij alle, somm för våre skuld vele och skole göre och lathe, synnerligen våre fougther och befalningz-

männ, så och borgemesthere och råd hudi för:ne Upsala, att the icke göra för:ne Gerloff eller hans efftherkomendhe ärfvinger här emott någett hinder, platz eller förfong etc. Datum Upsala 27 Augu: anno 49.

Upsala den 27 Augusti.

Förläningsbref för herr Ture Trolle till Bergquara på Kinnevalds härad med all konglig ränta, men med vissa uppräknade undantag i öfrigt.

Riksregistr. 1549, II, fol. 22.

Vij Gustaff etc. göra vitterligitt, att vij aff vår synnerlige gunst och nåde, så och för huldskap, troskap och välvilligheett, som thenne oss elskelig vår tro mann och råd, her Thure Trolle till Berqvar, oss och vårt rijke Sverige här till dagz troligen giordt och bevist haffver och än nu yttermere här effther göra, bevijsse må och skall, haffve unndt och förlänt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och förläne honomm (oss till enn behageligh tijd) Kindvadz härede udi Smålandt medt all kongelige ränthe och rättigheett, som ther årligen affgå pläger, undantagendes the landboor, som under biscopzstolenn, domkyrckienn, prebenderne och socknekyrckierne legatt haffva vijdh för:de Växöö, thesligeste någre sochner, som någre våre ängier udi för:de Kinnevalds härede bärie pläge till vår och cronones [gagn], samelunde Vexöö och Öijaby sochner, som tilförende under ladegården vijdh förbe:te Croneberg lyde och liggie pläge etc. Hvilcitt vij giffve våre fougter och befallningzmän [tilkänne] etc. Datum Upsala 27 Augusti anno 49.

Upsala den 27 Augusti.

Öppet bref för M. Erik Svart på kanikedelen af tionden i Vaksala och Gamla Upsala socknar.

Riksregistr. 1549, II, fol. 23 v.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att effther vij gunsteligen haffve unndt och efftherlatijdt the godhe männ, kyrckiepresterne i Vaxala och Gamble Upsala sochner, thenn tijende, som oss elskelig [vår] tro man och undersåthe M. Erich Svartt, kyrckieherre här udi Upsala, sig till hielp och underholdh nu opå tu eller trij åhr tilgörendes hafft och nuttidt haffver aff the vrether, som borgerne här i Upsala haffve för affradh och göre tijendh utaff; dherføre haffve vij aff synnerlige gunst och nådhe och ther emott unndt och efftherlatijdt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och efftherlathe förbe:te M. Erich Svartt (oss till enn behagelig tijdt) canickedeleenn aff tijenden, som vedth för:ne Vaxala och Gamble Upsala kyrckier faller *etc.*, hvilkit vij giffve våre fougter och alle andre [tilkänne] *etc.* Datum Upsala 27 Augusti anno *etc.* 1549.

Upsala den 27 Augusti.

Öppet bref angående quarstad å några ägor i Finland, om hvilka twist uppstått mellan Nils Pedersson [Bielke] till Åkerö och Tomas Jönsson [Ryting] till Gästerby.

Riksregistr. 1549, II, fol. 24.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, atth oss elskelig [vår] tro man och tienere, Niels Pedersson på Åkeröö, vårtt cammerråd, oss udi underdånigheett haffver berättthe latijdt umm enn syn, som emellem salige fru Anna till Nynes i Finlandh, hans hustrues framlijdne modermoder, på thenn ene, och Thommes Jonsson till Gesterby på thenn

annenn sijdenn umm någre äger, som ähr skog, äng, fiskevattnn och utmarker, hvilke äger belägne äre emellem enn förbemelthe fru Annes säthegårdh, benempd Vijk, och förbe:te Thommes Jonssons säthegårdh Gesterby, hollenn bleff, uthöffver hvilkenn syn thenn klagendhe partt, förbe:te fru Anna, alleredhe i hennes lifftijdt haffver sig fast besvärett, effther the gode männ aff adeleonn, som tilbenempdhe och bevilligedhe vore att vare medt uthöffver samme syn på fru Annes vägne icke tilstädhe kunne [o: kumme], hvarföre och så samme syn förbe:te fru Anna förnär, och icke som henne medt rättth bordhe, skall gångenn vare etc.; för hvilkenn orsack förnempde fru Anne för tu år sedhenn ödmiuckeligenn begäredt vår gunstige tillatelse, att samme ärendhe till vijdere ransaking komme motthe; hvilkitt vij för räthvijson skuldh och på vårt kongzlige embetes vägne henne icke vägra kundhe eller ville, effther Sverigis lag medgiffver, att konung bör i så motthe, hvadh rätt och sannest vare kann, uthlethe lathe, och förthenskuldh meddedhe vij henne opå thenne tijdt ther umm vårt öppne breff etc. Så haffver och nu förnempde Niels Pederssonn ther hoss latijdt förstå, att till thenne sack ähr nu i midler tijdh för andre förfaldh skuldh inthet mere tilgiordt, och thenn annenn partt, som ähr Thommes Jonsson eller hans tienere, haffve doch lijckväll (än doch sakenn ähr icke lagligenn och rätteligen effther vår gunstige tillatelse förhördh eller åthskildh) trängt sig in udi enn partt aff samme clandrede äger etc. Hvarföre offthebe:de Niels Perssonn änn nu någett upskuff på samme sack, synnerligen till thes vij förstå [och] mögeligit kunne haffve tilfalle att förordne någre aff våre gode männ, som medt uthöffver samme syn vare kunne, begäredt haffver och hann så väll som Thommes Jönssonn ther i landett tilstädes vare kann, medenn hann nu genom vår dagelige tienesthe förhindrett ähr etc.; hvilkitt vij och så gunste-

ligen undt och effterlatijdh haffve. Hvarföre stelle och förkunne vij så nu som medt vårt förra breff samme clandrede äger, som är skog, äng, fliskevattn och uthmarcker udi qvarstadhe, så att hann (!) ingenn aff partherne nu i midler tijdh sig medt samme ägher eller hvadt nytte ther utaff fälle kann befathe eller medt att skaffe haffve skall, för änn samme synn ransackning skedh och öffverfarijnn ähr. Sedenn niuthe och beholle same äger medt hvadh nytthe ther aff bliffvin ähr thenn som Svärigis lag och rättthenn them tilseijendes varder etc. Datum Upsala 27 Aug: anno 49.

Upsala den 27 Augusti.

Quitto på dels penningar, dels en guldten, uppburna af kammarskrifvaren Olof Knutsson.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt medt thenne vår quittance, att vij udi egen kongelige persone på vår gårdt Upsala thenn 27 Augusti anno etc. 49 annamett och upburidt haffve aff thenne vår cammerschriffvere och tro tienere, Oleff Knuttzson, tiugu ungerske gyllene, som hann utåff kämmenerne i Stocholm pro anno etc. 48 annamedt hade, och thesligeste annamede vij en guldteen, som han utåff Påffvell Guldsmedt annamedt haffver, och thess till yttermere visse late vij tryckie vårt secretum [her nedan före] etc. Datum [ut supra].

Gustaus.

Upsala den 30 Augusti.

Öppet bref för Peder Andersson angående skattefrihet för två gårdar i Brännkyrka socken.

Riksregistr. 1549, II, fol. 25.

Öpitt breff förr Peder Andersson i Stokholm, att han må beholle thvå skattegårdher Berge och Brunby i Brennekyrkie sochnn, frij för cronones skatt, skiutzfärder och andre rättigheeter (till en behagelig tijd), som han tilförende hafft haffver. Datum Upsala 30 Augusti anno 49.¹⁾

Upsala den 30 Augusti.

Öppet bref angående förläning af Enköpings stad åt M:r Påvel Schutz.

Riksregistr. 1549, II, fol. 25.

Förläningzbreff för M: Påvall Schutz opå Enköpingz stadh medt all cronones skatt, sackörer och annen ränthe ther aff gåå pläger (till enn behagelig tijd) etc. Datum Upsala 30 Augusti anno etc. 49.¹⁾

Upsala den 1 September.

Till Kettil Nilsson angående murmästaren Anders Nilsson, som erhållit tillstånd att i Medelpad upptaga en ödemark.

Riksregistr. 1549, II, fol. 34 v.

Veett Kel Nilsson, att vij gunsteligen hafve undt och efterlathit thenne vår muremestere, Anders Nilson, att han må och skal upptaga (oss och cronone til förbätt-

¹ Endast öfverskriften finnes i registratoret.

ring) en ödes mark, liggiendes någott ifrå hans gård, Öön i Tuna sochn i Medelpa, doch med så skäl, att thett skeer icke någre odelbyer och boolbyer på theres ägor förnär eller tilmens etc. Hvarföre är vår vilie och förmaning, at tu thett så förskaffer, att för:ne Anders Nilsson i then motten icke motte skeep någott hinder, plattz eller för-fång. Ther rette dig efter. Datum Upsala then 1 Sep-tembris åhr etc. 49.

Upsala den 2 September.

Öppet bref angående förläning af Alunda och Morkarla socknar åt Thure Pedersson [Bielke] till Salsta.

Riksregistr. 1549, II, fol. 27.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlige gunst och nåde, så och för välvillighet, huldskap och troskap, som thenne oss elskelig vår tro mann och under-såthe, Thure Pedersson till Salestada, oss och vårt rijke Svärige här til dagz troligenn giortt och bevist haffver och änn nu ytermere här effther göre och bevijsse må och skall, haffve unndt och förläntt, som vij och nu medt thetta vårt öpne breff unne och förläne honum (oss till enn behagelig tijdh) Adelundhe och Morekare sochner udi Olandz häredhe, medh all kon:ge och biscopz saker samptt medh all annenn kongzlig rättigheett, som ther årligen affgå och falle kann etc. Hvarföre etc. Datum Upsala 2:a Septembri[s] anno 49.

Upsala den 2 September.

Till borgmästare och råd i Reval angående Lucas Grefing.

Efter det egenhändig undertecknade originalet i Revals stadsarkiv.

Unnsern grus unnd gnedigen willen bevhor, ersame liebe besondere. Es beclagt sich gegen uns ethwo unnser

underthon, Meister Lucas Greving, uber die vielerley iniurien, schmach und beschwerungh, so ihme ohne verursachungh wider recht von euch unnd sonst etlichen privaten personen zugefuegt sein wordenn, darüber ehr dan volgentz zu hindersetzungh seiner narungh geraten und gekhomen sein soll, unnd wiewol ehr deshalb gepuerliche mittel ersucht, so sei ihme doch kein linderungh dan von tag zu thag jhe mher und mher beschwerungh und ubersall daraus ervolgt, derowegen uns underthenigst gepetn Ihnen gnedigst zu verschreiben, damith ehr hinfurter solcher beschwerungh uberhept daselbst nebenst andern gelitten, sein narungh zu suechen und vhor ungleich iniurien und schaden abtragh erlangen mocht. Sindtemhal dan wir umb gerurts Lucas getreue althe dinst willenn den jenigen und desto vhielmher zur pilligheit gherne gefurdert und gehandthapt sehenn mochten, so gereicht ahn euch unser begher Ihr wolt die sachen zu den mitteln, und soviel recht dahin stellen, damith er unclagpar zu frieden gestalt mith weiterer kost und mhue unbeladen und sein weib und kinder friedlich und unbeschwerdt ernheren mocht, wie Ir dan zuer billigkeit verpflichtet, unnd geschieht uns sonst ab diesem gefallens. Datum uf unserm hauss Upsal den andern tagh Septembris Anno etc. xlix.

Gostaus.

Sigill.

Utanskrift: Den ersamen unnsern lieben besondern burgermeister und radtman der stat Reuhal.

Senare anteckning på brefvets yttersida: Anno 50 dinstedages post oculi von Ko:n M. tho Sweden in sachen des framen mans Lucas Grevinges r[ecommandatio].

Upsala den 2 September.

Quitto å återlevererade öfverskottsmedel, som ej åtgått till betalningen af det i Kalmar köpta holländska saltet, och som uppburits genom Erik Mattsson af Harald Lake och Claes Arvidsson.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt medt thenne vår quittance, att vij [i] egenn kongelige persone i Upsala thenn 2 Septembris anno etc. 49 annamedt och upburit haffve genom vår tro tienere, Erick Mattzsonn, aff these våre trogne tienere, Hareldh Lake och Claes Arffvidsson, fyre hundrede nijetie tre daler, hvice öfverbliffno vore aff the daler the annamede aff vår cammer[e]rere, Måns Jönsson, till att betale thet salth, som Hollenderne hade förtt till Calmarne anno etc. 49. Hvarföre giffve vij för:ne Hareld etc. Datum ut supra.

Gustaus.

Upsala den 3 September.

Öppet bref angående rätt för Löfsta sockenmän att använda en del af kyrkotionden till kyrkobyggnadens behof.

Riksregistr. 1549, II, fol. 34 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij gunsteligen hafve undt och efterlathitt, som vij och nu med thette vårtt bref unne och efterlathe til Löstes kyrkios bygningz behof så myckitt aff kyrkiodelen uthaf tijenden, som ther nu ved för:de Lösta kyrkia tilstädes liggjendes är, hvilket vij gifve vårt cameråd och befallningzmän tilkenne, att the vette sig här efter räte, icke görendes här emot hinder, platz eller förfång. Datum Upsala then 3 Septemb. etc. 49.

Upsala den 5 September.

Öppet bref angående förläning till behaglig tid af Falköpings stad m. m. åt Nils Munk.

Riksregistr. 1549, II, fol. 35.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, at vij af vår synnerlige gunst och nåde, så och för velvillig och hulle tro tjenst, som thenne oss elskelig vår troo tienere och befalningzman uthi Upsala, Nils Munk, oss och vårt rijke Sverige här til dagz troligen giordt och bevijsst hafver och ännu yttermere här efter göre och bevijsse må och skall, hafve undt och förlänt, som vij och nu med thette vårtt öpne bref unne och förläne honom (oss til en behagelig tijd) Falekiöpingz stad uthi Vestergöttland med al then renta och rättighet, som ther åhrligen afgå pläger; thesslikeste hafve vij gunsteligen efterlathitt honom en eng, benemt Longeholman, som tilförende hafver legatt under kyrkien uthi för:ne Falekiöping. Hvilket vij gifve våre fougter, befalningzmän och alle andre, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, tilkenne, att the vette sig här efter rette, icke görendes för:de Nils Munk här emott hinder, platz eller förfång. Datum Upsala then 5 Septembris åhr *etc.* 49.

Gripsholm den 12 September.

Svar till Botvid Larsson [Anckar] angående varupriserna i Lybeck samt om åtgärders vidtagande gent emot Lybeckarnes förmodade onda afsigter.

Riksregistr. 1549, II, fol. 27.

Vår gunst tilförende *etc.* Vij haffve förstå[tt], Bothvedh, umm thet skep thu skriffver, som ifrå Lybecke kommit åhr, thesligeste umm the varer, som ther opå

varijdt haffve etc. Så vilde vij och gerne vethe, hvadh the varer ther udi för:de Lybbecke nu gullitt haffve udi hvar partzell, synnerligenn som nu tijtt fördes och skipedhe bliffve etc. Och effther mann förnimmer, att the Lybske haffve någett fienthligt och förrättligt i sijnnett emott oss, therföre the och theris godz här aff rijkit vele hemmeligenn stinge och komme lathe, motthe mann och ther emott någett tenckie, att icke så skee kunde, medh hvadh lempe och skickeligheett thett hälst vore, som ähr, att mann understunge medh någre förtrogne aff våre undersåther, som same theris godz motte anamme till sig till läns och borgann påå någon tijdt tilgörendes; och elliest förhindre theris förehaffvende thet mesthe mann kundhe och mögeligitt våre, latendis them icke heller någenn tilförning skee, uthann them aldelis sådant förtage och förhindre, ee huru mann thet bäst åstädh komme kunde, och försterke och beflithe sig nu udi midler tijde om thet mesthe och dugeligiste siöfaridt folck mann öffver komme [kann] etc. Thu vilt förthenskund här um så förskaffe och beställe, så att här före ingenn försumsleze tages motte och så lagett medh Oxediupedt, att ther umm motthe och så bestyrtt bliffve, effther som thu tilkänne giffver. Datum Gripsholm 12 Sep: anno 49.

[Gripsholm] den 12 September.

Till herr Sten Eriksson [Leijonhufvud] angående den kvarstad, som drabbat K. Maj:ts varor vesterut och om Lybeckarnes stämplingar hos holländarne m. m.

Riksregistr. 1549, II, fol. 30 v.

Vår synnerlig gunst etc. Som tig väll förtæncker, käre her Steen, um thett arrest, som på vårt godz skeedh ähr, och västvarrt till atth förhandle förskicke låthe etc., så tviler oss inthet, att sådant arrest ju visseligen giordt

ähr utaff the Lybskes onda tilskyndenn, som udi thenn motte någhre falske vithnesbreff utgiffvitt haffve, att vårt godz oss till förtreett ther förhindrett bliffve skulle. Och medenn thenn Anders Ventzell udi Andorpen haffver oss tilskriffvitt och förmanett, att vij ytterligere än nu någett mere godz ville ther häden förskicke och kome lathe, giffver thet oss inthet ringe betenckiendhe, hvadh grund och mening ther under vare kann, så att um vij änn nu låthe våre varur till en godh och statlig summa ther hädenn förskicke, varde the och tilleffventyrs utaff för:ne the Lybskes förrätlige prachtizerendhe och stemplinger oss till skade anholdne och förhindrede, lijke som medh thet andre skeedt ähr, effther vij nog tilförende vethe, huru samme Lybske oss bevogne ähre och allestedz skynde oss skade, olämpe och förderff till, ee hvar the kunne och mäst mögeligit ähr etc. Therföre haffve vij nu latijld tilskriffve the Andorpske och förberörde Anders Ventzell vårt betenckiende udi thenn sack, så att vij till sådane handell föge benegne vare kunne att lathe våre varur ther häden myckitt skepe, mäden the så lätzligenn lathe sig beväge och förföre emott oss utaff för:de the Lybskes förrätlige angiffvendhe och falske vithnesbördh, som the medh thenn arristering giordt och giffvidt haffve, hvilke vij doch ingelunde kunne eller vele bestå, mykitt minne gildhe; och hvar stimpere efftherlatijld bliffver att förholle ther i Andorpenn och förhijndre vårt godz och thet oss tilkommer, ther the doch ingenn foog eller rätt till haffve, uthann vij vele, att vij udi thenn motte någett bättre utaff the Andorpske försäckredhe bliffve kunde, för änn vij våre varer ther hädenn mere förskickede, att ther medh icke så svinde motte handledt bliffve etc. Hvarföre är vår gunstige vilie och begärenn, att thu thett så medh her Göstaff bestelle vilt, att thenn Michell Bysseskytte ther vijdh Elffzborg motte medt same vårt breff sampt vår dreng Anders Erichsson ther hedenn drage

och förfordre oss ther opå ett vijst schrifftheligitt svar tilbake igenn, ther effther vij oss fullleligen till att rätthe hadhe, förfarendes granneligen, hvadenn same arrest och för hvadh ursack skuldh thett skeedt ähr, medenn oss ähr endelis förekommit, att drötning Maria skulle thet till väge kommit haffve, hvilkenn, thet vij doch icke tro kunne, henne ther till skyndett och bevägt haffve, heller och för:ne the Lybske haffve henne ther till leegt och kiöpt, som same vårtt godz ther arristere latijdt etc. Therföre haffve vij och latijdt stelle enn lijthenn instruchtion och undervissning, huru för:ne Michell sig i thenn motten skicke och förholle [skall], thenn vij och här med tig tilhonde skicke. Och motte hann älliest vinläggie sig umm alle lägenheether, ther oss läge macht opå att vethe, ther um vij och medh thet förste motte förstendigett bliffve etc. Och haffver thu nogsambligen tilförende, käre her Steenn, förstätt våre besväringer och bevog, som vij haffve emott the Lybske, effther the oss altijdt aff longlig tijdt, så under ögenenn och till skadhe och förtreett varijdt haffve både udi ene motthe och anddhre och än nu gerne vilde tilfoge oss någett ondt, umm the elliest tilfalle ther till haffve kunne, beflithendes sich alstedis till vårtt förderff och argeste, så myckit themn mest mögeligitt ähr etc. Såge vij förthenskuld gerne och förma[ne] tig, att thu och I flere våre förvanther vilde sådant betenckie och lathe eder alffvarligen till hierthe gå, berådsländes och bevägendes, huru mann sådane fördärff motthe tydeligen förecome och affvände, mäden ju inthet tvill ähr, att thee visseligen haffve i sinnett och vele företage någett fientligitt och förrädligitt emott oss, thet mann udi må[n]ge måtthe väll förmerckie kann och synnerligen utaff the troziske och spotziske svar, som the nu senaste gäffve Jochim Burwitz opå våre vägne etc. Therföre vele vij, att thu sampt her Göstaff sådant betenckie vilde, huru mann och ther emott igenn motte göre them

såsom våre fiender någett affbruck och skade, udi hvadh motte sådantt skee och företages skulle och elliest thenne sack medt alle umstender nottorffteligen beväge, så att vij oss någett väll förfate och förstreckie motte och våre fiender udi midlertijd icke medt tilförning och alliest undsatthe och styrchte, som här till förmykitt skeedt ähr, giffvendes oss edert gode råd och betenckiende här umm medt thet förste tilkänne och icke ytterligere här före tage någenn försumelse och förhaling, som tilförende endelis skee pläger etc. Datum 12 Septembris.

Gripsholm den 13 September.

Öppet bref för bergsmännen vid Sala grufva angående frihet till behaglig tid från tomtöre till kronan.

Riksregistr. 1549, II, fol. 35.

Vij Gustaf etc. göre vitterligit, att vij af vår synnerlige gunst och nåde, så och på thet vår och cronones bergzbrukning ved Salegrufve motte thess bättre (oss och cronone til gode) gå för sigh och vid macht blifva, hafve undt och efterlathitt, som vij och nu med thette vårt öpne bref unne och efterlathe våre trogne undersåther, som bergzbrukningen hafva eller hafvandes varde uthi store grufven vidh för:ne Sale, att the måge och skole (oss til en behagelig tid) blifve frij för vår och cronones tomtöre, som the åhrligen plichtige äre utt att göre. Hvilket vij gifve våre fougder och befalningzmän tilkenne, att the vette sig här efter rätte, icke görendes för:de våre undersåther häremott hinder, plattz eller förfang. Datum Gripsholm then 13 Sept. etc. 49.

Gripsholm den 15 September.

Till Botvid Larsson [Anckar] angående tvänne fartygs proviantering, om saltförrådet i Stockholm och om en guldsmedssven, som borde sändas till Kongl. Maj:t.

Riksregistr. 1549, II, fol. 32 v.

Vår gunst etc. Ähr vår vilie och befallning, Bothvedh, att thu lather the våre galleijder Hiorthenn och Haffruenn till redhe göre och afflöpe ått Kårssholm¹⁾ medh alle nottorffther och tilbehöringer både medh skytt, krutt, folck och fethalie, som vij nu senest hade medh oss till Peningeby, lathendes ther uppå komme någett gott och färskt affvelss smör, som i thenne näst förlijdne sommer ti[ll]giortt ähr; thesligeste någre gode oster och spijckelaxer, samelunde någenn lax, finske gedder, röckett och bleck fjsk och annenn fethalie, effther som [thu] till enn sådane reese tenckie kant oss aff nödenn vare vill, så att vij ingenn breck ther udinnenn haffve motte, tilseijendes och så Christoffer Vintappere, att hann tager medh sich allehonde vijnn, både rött och blackt, hvitt och brunt bastartt, som udi så motthe behöffves kann; hvadh och så vijdere udi så motte förnödenn vare vill, varder vår tienere Hans Dithmarsk tig ytterligere tilkänne giffvendes och thu elliest sielff väll tenckie kant, hvadh nottorffthenn kreffver etc.

Vij vele och så, Bothvedh, att thu lather oss förstå, huru mykit salt vij ther udi Stockholm, som oss tilkommer, liggiendes haffver, besynnerligen antecknedt, huru mykit i thetta åhr och elliest hvartt åhr för sig tillökes och inkomit ähr, lagendis thet och så, att aff samme salth motthe inthet utspijsses och förtäres, uthann heller hvadt udi så motthe till våre slott och gårders behoff uthgiffves

¹⁾ Ordet Kårssholm är i orig. öfverstruket med annat bläck.

schall, motte elliest inköpes och förschaffes effther nottorffther, som vij och gerne så, att ther motthe enn annenn tilsatt bliffve udi thenn Niels Järnschriffveres stadh, som viste göre rede för samme salt, medenn hann ther till inthet dugeligenn ähr etc.

Vij vele och, ath thu medt thett förste förskicker enn gulsmedzsvenn hijt till oss, som hoss thenn tydzske Hans Gulsmedt arbethe pläger och i Västerårs skall född vare etc. Datum Gripzholm 15 Sept: anno etc. 49.

Gripsholm den 19 September.

Till herr Gustaf Olsson [Stenbock] angående Lybeckarnes anslag mot riket och med begäran om den vestgötska adelns sammankallande för att deröfver rådpläga.

Riksregistr. 1549, II, fol. 28.

Vår synnerlige gunst etc. Vij förmode, käre her Göstaff, att I väll udi hugkomme, huru våre granner the Lybske udi longlig tijd fast besvärligenn sig emott thetta rijke, alles våre faderlandh, skickett och förhollitt haffve och allestedz beflijtt och vinlagt sig effther theris ytterste macht och förmögenn att vele undertrycke thet och tilfoge oss all skade, fördärff och olämpe, enär som helst the tilfälle ther till hafft haffve, ther öffver vij oss och offthe bådhe för enn och annenn högeligenn besväredtt, ändoch sådane våre nottorfftige besväringar och höge bevog till menige rijksens upkomelsze och välfärdh ther till hoss enn partt föge hullitt och i så ljtijd anseende varidt haffve, så att vij här näst icke vethe, hvadt vij udi så motte ther till mere göre skole etc. Så förnimme vij och nu dageligenn, att för:ne the Lybske aff sådane för:ratlige förehaffvende ingelunde affståå vele, uthann allestedtz prachtizere påå vårt förderff och argeste och till effventyrs nu i sinnett haffve att vele företage någett

fienthligitt emott oss, som lättligenn aff någre stycker väl förmerckies kann och vij ther om nyligenn förstendigede bliffne äre etc.; som är till thet förste, att medenn vij nu udi then näst förlidne sommer och vår låte beskicke them och oss förvethe vilde, huru the till enn evig och longvarafftig frijdt benegne våre (effther som thenn Lybske dochter och sindicus egenom sijn skriffvelsze sådantt aff oss opå för:de the Lybskes vägne haffver varijdt begärendes), som emellem rijkitt och them uprättes och göres skulle, [vij] inthet annett lijkeväll aff them bekommitt uthann spottiske och trottzige svar, att the sådane frijdt inthet begärede, mykitt minne göre och uprätte ville, och ther medt aldellis förnekede och icke beståa vilde, hvadt tilförende udi thenn motten skriffvit och begäredt var; [och] kann mann ther aff letzligenn besinne och förmerckie, huru the theris saker fattedt, och hvadt the i sinnett haffve nu emott oss företage vilde etc. Till thett andre haffve the och udi midler tijd seden platt inge varer här in sendt och förskickett, som någett dugelige eller värde varijdt haffve, uthann till itt skjinn lattijdh hijtt inkomme någett gammelt och förlägtt kramgodz, som ähr punger, bälther och hatter, cledeqvaster och annett sådantt, som platt inthet duger eller värddh ähr, på thett vij icke aff themm medt någre nottorffther, som här behoff äre, undsatte bliffve skulle, ändoch våre undersåther, så väll adelenn som borgerne inthet fördrag haffve och göre them all then tilförning både medt enn deel och annenn, mere än medt rätthe skee borde, och försthrecke them, som oss udi så motthe föge till gode bevogne äre, uthann heller trachte allestedtz till vårtt förderff och undergong etc. Till thett tridie haffve the thesligeste tilbudit theris liggere, som the både i Stockholm, Surköping och flere stedtz här i rijkitt liggiendis haffve, att the nu udi höst skole skynde och sende thet meste godz och varer här aff rijkitt, som the åstedh komme

kunne, ther aff mann och endelis förmercke kann, huru the äre tilsinnes och bevogne etc. Till thett fierde så lathe the nu allestedtz inkräffvie och mane all thenn skuldh och geldh, som the här udi vårtt rijke kunne uthestoendis haffve och ther tilleffventyrs upborge thet meste the kunne, ther och någon grundh under vare motte. Till thet fempte så ähr oss udi saning tilkänne giffvitt, att när the alt thetta så bestelt och bestyrтт haffve, vele the dhå nu senaste i höst affärdige ett budh hijтт in till oss medt någre trotztlige värff och ärender, hvilkitt och så nu här in alredhe varijд hadhe, om sådant någre Lybske borgere icke hade företagit, som theris godz här i landett haffve, befruchtendes, att thet skulle them här bliffve anhollitt och arresteredt, som är om theris gamble preuilegier och frijheether, att vij themm sådane olijdelige frijheeter här i vårtt rijke efftherlathe och inryggie motthe, som rijkitt och thess undersåther aldelis odrägelige och till evig skade komme velle; ithem umm thet godz, som i then sidzste Lybske feijgde bortte bleff, att vij thet och inge [o: igen] bethale skulle; thesligeste um thet skepp, som nu för någre åår sedenn bleff udi thenn fijske skäriegårdh, att vij igenn bethale och vederleggie skole all thenn skade, som the dher dhå finge och nu sielffve högtt sättie vele etc. Öffver alt thetta haffve the samelundhe tilskyndatt the Andorpske, att vårtt godz och varer, som vij ther hädenn låthe skepe och sende effther våre och rijcksens nottorffther, bleff ther arresteredt och förhindrett förmedelst någre falsk vittne och lögnachtige breff, som the udi thenn motthen giffvitt haffve, så att same vårtt godz ännu ther anhollidt och oss till skade förmeenth varder etc.; aff hvickitt och annett mere, som endelis tilförende nu berörтт ähr, väll förmerckies kann, huru förärdztligenn the ståå effther vårtt och rijcksens välfärdh och nu tileffventyrs i sinnett haffve att vele företage någett fijenthligitt emott oss etc. Hvarföre är till eders,

käre her Göstaff, vår gunstige vilie och begärenn, att I nu medh thet förste vele opå enn beqvemelig stedh lathe the gode männ aff adelenn och synnerligen the förnä[m]ste och the som sådant kundhe någett hemeligen haffve inne medt sig, ther udi then landzenden Västergötlandh tilhope komme och giffve them umm same lägenheether medh alle thess umständer beskedeligen tilkänne, doch så att thet lijkväll inthett komme oss vijdt, så att the hvar udi sijn städh hoss sig vilde sådant nottorfftheligen beväge och berådslå, effther som hvar och enn på eedh och äres vägne skyllig och plichtig ähr göre, hvadh mann ther till udi alle motte tencke och göre skall och giffve oss sedenn ther opå ett bestendigt och vist beskeedh och svar tilbake igenn, hvadh vij oss till them udi thenn motte till att förlathe haffve motte, som och ther opå ingen ringe macht ligger, och så lagett, att thet icke, som tilförende nu skee motte, när vij umm sådane rijcksens vichtige ärender handle, dhå pläge vij endeliss så föge besked och svar igenn bekomme, uthann medh tigen dhe affviste bliffve, lijke som thet och udi then näst förlijdne herredag skeedde, som i Strengnäs hollenn bleff, att vij ther um någre rijcksens anliggiender saker handle skulle, dhå lathe sig icke många ther omm någett mykit vårda, uthann hvar skyndede sig udi sijn städh heem till sijn, ther medh sakenn lijkväll föge till goda fordratt vardt etc. Uthann I vele förthenskuldh, käre her Göstaff, så förskaffedt medt för:de the gode män aff adelenn ther udi Västergötlandt, som sagt ähr, att the annerledis och ytterligere ther till tenckie vele, så att hvar för sig motthe giffve oss i thenn motte ett skrifftheligit svar och gode betenckiende ther opå tilbake igenn, ther effther vij oss till att skicke och rätte haffve motte och oss ther opå fulkompligen förlathe kunde, förskaffendes thet och så, att sådant motte bliffve någett hemeligitt och stille hollitt och icke strax komme i hvars mandz mundh, anthingenn

ått Danmarck eller anner stedz, uthann till thet heme-
ligist förtigett bliffve etc. Datum Gripzholm 19 Sep-
tembris anno etc. 1549.

Samme mening till her Steenn.

Gripzholm den 20 September.

*Till Lasse Pedersson angående ett fartygs reparation och
om borgerskapets i Söderköping skeppsfart.*

Riksregistr. 1549, II, fol. 34.

Vår gunst etc. Vij haffve förstått, Lasse Pederssonn,
aff thin schriffvelsze umm vårt skip, som tijtt till Steke-
borg ifrå Västervijck kommitt åhr. Så effther vij förnimme,
att same skipp schall mykitt lack vare, att thet tilförende
opå bråbenckenn leggies motthe, för änn thett någerstedz
medh ladning utlöpe kann, haffve vij förthenskuldh latijdh
Bothvedh Larssonn ther om tilskriffve, att hann tijtt till
för:ne Stekeborg någre skipz timbermänn förskicke schall,
som same skipp till reedhe och färdigt göre schole etc.
Männ thett thu lather förstå och begärer vethe, umm
borgerne ther udi Surköping någerstedtz förlöffvedhe bliffve
skole att utsegle, mädenn thu föregiffver, att oss elskelig
vår tro mann och råd, Abram Erichsson, schall tig
skrifftheligen tilbuditt haffve, att thu sådane seglatie för-
biude och hijndre skulle etc., kunne vij föge annett svare
ther till, uthann att samme Suderköpingz borgere effther
theris nothtorffther ju segle måge och besynnerligen eff-
ther inthet almennigt förbudh i thenn motthe ännu skeedt
är, allenesthe att mann thet så medh themm och andre för-
handle schulle, att the motthe före någre gode och duge-
lige varer hijtt inn i landett igenn, som rijkitt nyttighe
och tienlige vare kunde. Thett vij och förnimme, atth
förbe:te Abramm Erichsson icke annerledis änn udi så
mätte tig ther omm schall tilskriffvit haffve etc. Datum
Gripzholm 20 Septembris anno etc. 49.

Räfsnäs den 23 September.

Quitto till Jöns Håkonsson på guldmynt, konungen tillfallna i arf efter herr Håkan i Löfånger.

Efter afskr. i Norrl. handl. (K. A.) 1549, N:r 6.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medt thenne vår qvittencia, ath vij udi egin kong:ge persone på vår gård Räffznäs then 23 Septembris anno etc. 1549 anamedt och upburidt haffve aff thenne vår tro tienere Jöns Håkonsson, vår fougte udi Vestrebothnen, en dubbel ducat och två reness gyllene, hvilckit guld framlidne her Håkon i Löfånger oss udi tästamente giffvit hade etc. Hvarföre giffve vij för:ne Jöns Håkonsson her medt qvitt och frij för alt yttermere tiltall um för:ne gull. Och tess til visse lathe vij tryckie vårt secretum her nedem före och medt egen hond underscreffvit. Datum loco et tempore ut supra etc.

Räfsnäs den 24 September.

Quitto å testamentsguld, upp buret af fogden Ragvald Halvardsson efter herr Nils i Salo.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:ge persone på vår gårdh Räffznäs thenn 24 Septembris anno etc. 49 annamedt och upburidt haffve aff thenne vår tro tienere, Raffvaldt Halffvardsson, vår fougte i Östrebotnen, två ungerske gyllene, två enckelkårsåter, en signetz ring um sex reness gyllene, hvickit gull her Niels i Salo sochen oss i testementhe giffvidt haffver etc. Hvarföre giffve vij för:ne Raffvaldt etc. Datum [ut supra].

Gustaus.

Räfsnäs den 24 September.

Quitto på penningar, uppburna af fogden Jöns Håkansson efter framlidne herr Håkan, som testamenterat dem till konungen.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt medt thenne vår quittencia, att vij udi egen kongelige persone på vår gårdt Räfteznäss then 24 Septembris anno etc. 49 annamedt och upburidt haffve aff thenne vår tro tienere, Jöns Håkonson, vår fougte udhi Vestrebotnen, enn dubbell duckatt och två reenss gyllene, hvickit gull framlidne her Håkon oss udi testementhe giffvitt hade etc. Hvarföre giffve vij för:ne Jöns Håkonsson her medt qvijtt och frij etc. Datum [ut supra].

Gustaus.

Räfsnäs den 28 September.

Öppet bref angående efterskänkandet af Olof Trottestons balans för år 1546.

Riksregistr. 1549, II, fol. 35 v.

Vår gunst och nåde tilförende etc. Vij Gustaff göre vitterligitt, att vij af vår synnerlige gunst och nåde hafve tilgifvitt och fördragitt, som vij och nu med thette vårtt öpne bref tilgifve och fördrage thenne vår trootienere, Oluf Trotteston, vår befalningzman på Åbo, al then deel uthi alle parttzeler, som honom uthi sin rekenskap pro anno 46, then tijd han Casterholms slott på Åland uthi befalning hade, uthi vår rekninge cammer blef tilachters reknatt. Hvilket vij giffve vårtt cammerråd och camererer, så och alle andre, som för våre skuld vele och

skole gøre och lathe, tilkenne, att the vette sigh her efter rette, icke görendes honom här emot hinder, plattz eller förfång. Datum Räfznes 28 Sept. år 49.

Turinge socken den 29 September.

Till Olof Trotteson angående Lybecks förhållande till Sverige, rörande knektarnes borgläger, om de till Åbo från England införda fårens skötsel samt om efterskänkandet af den 1546 uppkomna balansen m. m.

Riksregistr. 1549, II, fol. 35 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. till uppl. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 288.

Vår gunst och nåde tilförende etc. Vij hafve förstått, Oluff Trotteson, om the tijdender och lägenheter, som the Åbo borgere uthi Lybecke hörtt och förnummitt haffve. Så vele vij tigh uthi lijke motte icke fördölie, att oss om någre the Lybeske falske prachtiker och för rättlige förehafvande är förtrogen tilkennegifvitt och tilvettendes vordett, så att the tiläventyrs någott fiendtligitt i sinnett hafva att vele företage emott oss, efther the oss tilförende och thette rijke, alles våre fädernesland, icke myckitt väl ment och tilgodo hafve bevogne varit, uthan tilskyndatt al skade, förderf och olämpe, ehvad som hälst the sådant hafva kunnat til väge komme. Therfore synes och oss underligitt, att vare och rijkzens undersåther them sådane mycken tilförning gøre skole och förstrecke och gøre them uthi så motte mechtige til vår egen skade och förderf. Tu vilt förthenskuuld här opå låthe hafve god acht och tilsyn, att thet här efter icke så skee motte, uthan förhandle med Hendrich Claesson och flere gode och trogne män uthi then landzenden, som någott förständigige vore, huru man håller sådane för:ne the Lybeske förrättlige förehafvande, som man endels förmerker thee gå um med, motte med skickeligheet förekomme och afbrek gøre; thett man likväl hemligen och

stille inne med sig holle motte. Vij kunne och lijde, att knechterne åter uthi borgläger hoss presterne motte förlagde blifve, efter som tu ther om skrifver, meden the icke oss [med] then gärd kunne underhåldne blifve, som presterne til slottett göre pläge. Och [um] the landzköpmän tu gifver tilkenne, vele vij, att theres handel och uttförning til Tyskland ändeligen skal förtagen blifve. Och efter vij hafve förnummit, att fru Häble hafver lathit komme någre hundrade engelske får tijtt til Åbo slott, vele vij, at tu lather väl achte och sköte them, att the nu i vinter icke motte döo bortt, till thess man them nu framdeles i vår hijtt [kan] öfver komme lathe. Vij äre och tilfridz med then dell, som tu uthi tin rekenskap blef til achters på Åland för thett årett 46, uppå thet tu thess flittigere på vårtt gagn och bäste vara motte, vinleggiendes tigh och bestelle sammelunde om the för:ne verf, som vij tigh nu hafva tilskrifve lathitt. Ther tu vett tigh efter rette. Datum Turinge sochn then 29 Septembris åhr etc. 1549.

Turinge socken den 29 September.

Till [Georg] Norman, Botvid [Larsson (Anckar)] och Clemet [Hansson] angående förhandlingar med Stockholms borgerskap och om dettas varnande för att ej illa uttyda öfverhetens afsigter eller att låta sig förledas af illasinnade, samt om några misstänkta personers utvisande och om fullföljandet af arbetena med Öxdjupets sänkning.

Riksregistr. 1549, II, fol. 36.

Vår gunst tilförende etc. Vij hafve förstätt, Norman, Bottved och Clemett, om the mening, som I steltt hafv[e] och med borgerne ther i Stocholm forhandles skulle. Så äre oss samme mening icke obehagelige, alleneste att vij och gärne såge, att I thesslikeste på våre vegne med them uthi så motte handle och förvette motte,

huru the äre tilsinnes emott oss, hvad vij oss til them til att förlathe hafve skole och om thett hulskap, troskap och manskap, som oss af them tilförende lofvett, svorett och tilsagt är, hvad lijtt och tröst vij ther til sättie kunne, när omtrenger, och så behof giordes; som och ingen ringe macht ther opå ligger, att vij ther om bestendeligen motte förstendigede blifve.

Sammalunde vele vij och, att I beskedeligen och grundeligen med them i then motte förhandle vele, huru thett oss och flera våre gode män fast ondt och besvär-
ligitt vara vil att handle och tale med them om rijkzens nödtorfter och anliggiende, theres och thett menige rijkzens beste och velferd, som vij alltid (thett Gud kenne) sökie och fordra vilde, medan thett icke annorledes förstandett blifver, än att the, som vij ther til förordne och uttskicke, intett annatt hetas göre än banna och slijta onde ord på them, ther the doch likväl efter sakzens nödtorf och lägenheet läre och undervijse them med the ord, som ther til tiene kunne, om theres egett gagn och nytte och gärne förkomme vele then dråpelige skade och förderf, som menige rijkett opå komma vill för then oskälige handel och vandel skul, som med köpenskapen bedrifven blifver, som och i then motten nog går syn för sägn, att the ju väl behof hafve någre gode råd, undervijssningar och förmaninger, hvar thett elliest motte väl förståndett och uptaget blifve och icke så til thett verste utt tydt, som här til för myckit skett är. Thess-
likest motte man och hälle them före, huru en partt af them fast lätzligen och snart uthi fremmende land sig förföre och beväge låthe af någre, som them likväl föge godt unne, uthan håller alsteedz trenchte och åstunde efter theres skade, förderf och undergang, sättiendes större troo och lijtt til sådane falske och förrädtlige ingifter, som the them uthi så motte inblåse, än til the gode råd, undervissningar och förmaninger, som vij och andre på

våre vegne til alles theres och menige rijkzens gagn, velferd och upkommelse them nådeligen föregifve och förslå lathe, så att hvad vij ther utti så motte stadge och göre blifver ju som oftest falskeligen och ille utt tydt och the andre, som rijkett och them intett godt unne, uthan efter theres välfärd trachte, varde trodde, ehvad the liuge och föregifve thett oss likväl ingen ringe besväring gör. Sammalunde motte man them och förstå lathe, huru thett uthi förtijden tilgangitt, och hvar igenom rijkett och thess undersåther til förderf och undergång kommet är, nämligen uthaff then förrådlike prachtizerende och stemplinger, som rijkzens fiender och ovenner förrädtligen och [. . . .] brutitt och bedrifvitt hafver, i thett att the tvist och oenighet anstiftett och tilväge kommet med undersåtherne emot rijkzens herre och förståndere, som doch mest igenom bisperne och prelaterne skedt är, men hvad fordeel rijkett likväl ther uthaf hafver haft, och huru thess undersåter sådant åttnutitt hafve och ju så väll the, som sig til förråderijt och oenighet emott öfverheten hafva beväge lathitt, som the andre, som rättrådige varitt hafva, är nog vitterligitt och til ömkandes, så att både parterne uthi så motte om lijf, godz och välferd komne äre och rijkzens fiender uthi theres blod sigh tvagett hafva; så är ännu intett tvifvel, uthan oss i then motten ther om mere än nog vitterligitt, att mäden the Lybeske thette rijket, alles våre fädernesland, af longlig tijd och ännu besynnerligen med intett godt mentt hafve, uthan fast heller såge, att thess undersåther til evigh skade och förderf komme motte och the hvarken näring eller bärning hafva kunde, trachte och begrunde the ännu, som the och tilförende giordt hafve, huru the någon tvist och oenighet upkomme motte, ther med the undersåtherne uthi öfvervinnerlig skade och undergång achte införe. Och til sådane förrädtzlige handlinger och förehafvande, bruke och beväge the nu, som tilforende med bisperne skedt är, then

simple almoge och enfåldige köpmän, som sådane skadelige prachtiker, med hvilke the umbgå til menige rijkzens förderf, intett förstå eller förmerka kunne, uthan vende och uttyde alting til thet argeste, som här uthi rijkett görs, ehuru godt thett kan vara och välment blifver; therföre vele I med beste skickelighet för:de Stocholms borgere sådant förehålle och undervijse, att the under then rette grund och mening uthi then motte komma kunde och sig icke så lättligen låte gäcke och förföre af them, som intett mene eller unne them någott gott, uthan heller såge, att the hvar uti sin stad uthi grund förderfvade blifva kunde, så att sådane våre välmenende och nådelige varningar motte icke annerlunde än väl och rätt förståndne och uptagne blifve; behållendes och sådantt hemligen och förtroligen inne med sigh, att thett icke strax åter motte blifva för:de the Lybeske tilkennegifvit, ther I them vele förstå lathe med vijdere omständer, som ther til tiene kunne, så att vij och ther opå itt vist besked och svar igen bekomme motte. I vele så vare förtenchte, trogne tienere, att ther mot[te] hafves någon god och flitig acht uppa the misstenchte personer, som ther i Stocholm äre och tijtt komme kunne, som är then Herman Frendorp, Jost v. Haretz och flere sådane, som på speijerij ligge ther och lure, att the heller motte med lempe blifve däden skyndade; sammelunde och icke förgäte om Oxediupet, att thett endeligen motte sencht blifve och til rede giordt. Ther efter I eder rettandes varde, Gud här med befalendes. Datum Turinge sochn then 29 Septemb. 49.

Utan ort [den 29 September].

Kreditivbref för svenska sändebud till konung Henrik II af Frankrike.

Aftryckt ur E. M. Fants disputation *Observationes selectæ historiam Svecanæ illustrantes*, P. IX (1787), p. 87—88, der brevet uppgifves hafva blifvit tryckt efter en af Messenius verkstald, i Palmsköldska samlingen förvarad afskrift, som numera ej der återfunnits.¹⁾ Datum framgår bl. a. af en anteckning i Titularregister 1522—1592, afd. »Kon. Gustaffs den I. missiver till furstl. personer», fol. 20, v. Om deremot legationen verkligen afgått, torde få anses oafgjordt, så mycket hellre som i räntekammarhandlingarne (K. A.) för åren 1549—50 ej igenfunnits någon anteckning om af densamma föranledda utgifter.

Gustavus *etc.* illustrissimo, invictissimo & christianissimo principi ac domino, d: no Henrico, eadem gratia Galliarum regi, fratri suo, cognato & amico dilecto, salutem, prosperitatem, felicem rebus successum & quidquid in votis optari potest melius, ex animo precatur.

Hos præsentés nobis dilectos & fideles viros, N. & N., cum quibusdam nostris negotiis & concreditis mandatis ad vestram dilectionem, illustrissime & christianissime rex, noster bone frater, cognate & amice, ablegavimus, ex animo & fraterne petentes, ut v. d. benevolas aures eorum orationi accommodare non gravetur, plenamque & non minorem eorum dictis, quam nobis ipsis, si coram adessemus, pro nunc fidem adhibeat, nec non eorum pe-

¹⁾ Under sådana omständigheter och då i Riksarkivet förvaras en afskrift på svenska språket af samma bref jemte instruktionen för de till namnen okända sändebuden (jfr noten ¹⁾ s. 314), hafva skäl ansetts föreligga att äfven aftrycka densamma:

Vij Gustaff *etc.* tilbinde then stormechtigeste och allerkristeligeste förste, vår venlige kiære brodher, her Heinrich, konungh till Franckerrike, vår venlige tjenste och hvadh som elliest mehre kært och gott uthi vår förmögenheett ähr, altijdh tillförende, och foge E. K:tt her medh venligen till att vette, att vij these våre uthskickede, N. och N., medh någre våre mundtlige uppå lagde befallninger och verff till E. K:tt afferdigett hafve. Hvarföre bedie vij E. K:tt ganska venligen, att E. K:tt ville obesvärett vara städie förbete våre uthskickede medh theres anbringende till nådigt förhör och lijke som oss siälfve opå thenne tijdh fullkommeligh troo och lofve tillstelle och elliest medh venligh, nådigh och tillförlätelige svar åter igen till oss snarligen och medh thett bäste komma låthe, hvilkett vij emoth E. K:tt uthi lijke och större måtte och elliest medh all venligh och broderligh velvilligheett till att förtiäne öffverbödige vare vele. Datum *etc.* [29 Sept. 1549].

titioni brevi & benigno responso dato, expeditos quam commodissime fieri poterit, ad nos reverti permittat. Quid nos in re simili aut majori, si requisiti fuerimus, quin etiam cum alia fraterna & amica benevolentia & alia promptitudine respondere, propensi esse volumus. Datae.

Vester bonus frater,
cognatus & amicus.

Utan ort [den 29 September].

Instruktion för svenska sändebuden till konung Henrik II af Frankrike.

Aftryckt ur E. M. Fants disputation *Observationes selectæ*, P. IX (1787), p. 88—94. (Jfr föreg. bref.)¹⁾

Instructio sive institutio dilectorum & fidelium virorum, N. & N., super iis rebus & negotiis, quæ nostro nomine Gustavus, Dei gratia Svetiæ, Gothorum Vandalorumque etc. rex, coram illustrissimo & christianissimo principi ac domino, D. Henrico eadem gratia Francorum regi, nostro dilecto fratri, cognato & amico sunt proposituri & expedituri.

Legati cum reddent litteras, hoc vel simili poterint uti exordio.

¹⁾ Instruktionen har i sin svenska drägt följande lydelse (jfr noten ¹⁾ s. 313):

Instruction och undervisningh på the verff och ährender såsom uthi vårt namn, Göstaffz medh Gudz nåde Sveriges, Giöthes och Vendes etc. konungh, till then stormechtigeste och aller christligeste förste, vår venlige kiære broder, her Heinrich, konungh till Frankerijke, genom våres sendebudh, oss elskelige våre rådth och trogne menn, N. och N., andragne varda skole etc.

The utsende skole begynne theris tahl och framsettninger, som här effterföliger.

Stormechtigeste och alder christeligeste konungh, nådigeste herre, then stormechtigeste furste och herre, herr Gustaff, Sverigis, Giöthes och Vendes etc. konungh, vår allernådigeste herre, tillbiuder E. K:ge M:tt sin ganske venlige tjänste och hvadh H. K. M:tt uthi all broderligh välvillighheett mehre kärtt och gott förmå. Ther som och E. K. M:tt till sin egen konungzlige persohne och elliest uthi alle måtte bådhe till lijfz sundhett och välmacht effter

Illustrissime, invictissime & christianissime rex, inclitissimus & potentissimus princeps dominus Gustavus, Svetiæ rex etc., vester bonus frater, cognatus & amicus, quidquid Regia Majestas suæ regię personæ ad corporis incolumitatem & sanitatem, ad animi jucunditatem & contentationem, ad felicem vestrum rerum successum cupere & optare potest, hoc totum, inquam, non minus, quam sibi ipsi, V. R. M:ti ardentissimis votis atque ex intimo & sincerissimo corde precatur, nihilque illi gratius & jucundius accidere potest, quam ut hæc eadem de V. R. M:te semper & sæpe audiat & intelligat. Huc autem ad V. R. M. cum creditivis & instructione nos ablegavit, fraterne & amice petens, sicut ejus nomine obnixè rogamus, ut his benevole perlectis placeat V. R. M. ex sua . . . . mansuetudine nos ad benignam & patientem admittere audientiam earum rerum & negotiorum, quæ nobis a nostro domino clementissimo ad V. R. M. perferenda concredita & demandata sunt.

Præsentatis creditivis, & impetrata audientia hoc tenore sibi commissa exponent.

Tanta tamque arcta intercedebat inter inclitissimum principem dominum meum clementissimum cum piæ &

E. M:ttz konungzlige egen begären lyksaligen och uti alle sine saker elliest välgå måtte, thett önsker E. Kong:e M:tt vår allernådigeste herre, lijke som sigh siälf, ähr och altijdh högelingen begärendes allt sådant att förnimme, och hafver H. Kong:e M:tt medh creditive och instruction oss till E. Kong:e M:tt afferdiggett, hvilke E. Kong:e M:tt vill nådeligen öfverläse låthe och sedan obesvärett vare att städie och låthe oss komme till nådigt förhör medh våre opålagde befallningar och medhafvende verff etc.

Sedan creditivet öfverantvardet ähr, skole the uthsende upteckie theres befallede verff och ärender, som här effterföllier etc.

Aller christeligeste konungh, nådigeste herre, Kong:e M:tt till Sverige ähr aldels uti then venlige tillförsicht, att E. K. M:tt varder nådeligen ihugkommandes och aldels beholledt hafve, i huredanne måtte E. Kong:e M:ttz her fader, högloffigh i hugkommelse, och Kong:e M:tt till Sverige och Hanss M:ttz rijke och undersåther een naborligh och venligh handlingh belanggende een naborligh comination [o: communication] förhandlett varitt hafver, och att samme venskap hooss theris Kong:e Maj:ter på både sijdor hafver i så måtte altijdh och fast i acht hollin varitt, att så väll rijkzens undersåthere i Frankerijke,

felicis memoriae defuncto rege Francisco V. R. M:tis quondam carissimo patre, tantam etiam spem & exspectationem mutuorum & multorum beneficiorum uterque de altero sibi persvaserat futuram, propter illud mutuae mercimoniarum . . . ure communicationis inter utriusque subditos foedus & contractum, ut ejus obitus tamquam amici & foederati perpetui a rege domino meo clementissimo haud mediocri luctu & dolore & ab omnibus nobis sit exceptus. Eo nam vivente & regnante tam jucundum nobis erat omnibus, sicut videbamus ejus regni Galliarum subditos per Sveciae ditionem non secus quam ipsos Svecos vagantes & mercantes, sic & Sveciae regni subditos in Galliis magna securitate ac libertate exceptos vagari, ut illi bono principi in salute & prosperitate vitam diuturnam omnibus nostris precibus oraremus. Postquam vero sic volentibus fati ille bonus pia & felicis memoriae rex defunctus Fransiscus ex hac lacrimarum sentina nobis ereptus ad perpetuam quietem & aeterna gaudia evocatus est, vestra autem regia persona ejus caro & unice . . . . filius omnium ejus virtutum & bonorum haeres, in ejus solio regio, ut non alius sed idem, utinam tam feliciter, quam regis domini mei clementissimi applausu conspicua-

som Kong:e M:ttz undersåther till Sverige uthi theris handlingh och vandlingh thenn samme sigh till thett bäste uthi höglofligh ihugkommelses Kong:e M:ttz till Frankerijkes leffvendes regementz tijdh medh förfordringh och elliest uthan all besväringh brukett och åtniutendes varidt hafver. Therföre vij H. Kong:e M:tt uthi långvarigt regemente lefvendes medh sundheett att regere gerne unsedt hade, dock medhen nu genom then altzmechtigeste Gudz försyn E. K. M:ttz her fader ifrå thenne timmelige jemmerdall till roligheett och then evige glädie beropett åhr, hvilkens affgångh Kong:e M:tt till Sverige icke medh ringe sorgh och bedröfvelse (för beggie theris kong:e synnerlige förvanttnus och förtroligheettz skuldh) medh lidigh varitt och till hierttett gådt hafver, uthan att E. Kong:e M:tt som H. Kong:e M:ttz egitt blodh, och som åter igen uthi H. M:ttz stolse besittningh och regemente intråden åhr, så hafver H. Kong:e M:tt emoth then bedröfvelse tvertt om igen bekomitt then tröst, att E. Kong:e M:tt såsom then regerende konungh icke minne åhr [o: åhn] E. Kong:e M:ttz her fader (höglofligh i hugkommelse) then naborlige venskap och undersåternes communication vill sigh befalett vare låte och såsom then venlige broder och naboo sigh uthi alle måtte, hvadh som till een naborligh

tur, non immerita certe vestrae regiae personae tantam hereditatem, talem dignitatem rex dominus meus clementissimus congratulatur.

Itaque V. R. M:tis regio throno fortunam, prosperitatem, successum & tranquillam gubernationem a Deo Opt. Max. exoptat & precatur rex dominus meus clementissimus, nec non omnem fraternam & amicam benevolentiam & promptitudinem V. R. M:tis obsequiis consecratam offert, praeterea quidquid in sua situm est manu, ita pollicetur, primum erga V. R. M:tis dignitatem, deinde ad conservationem & promotionem utriusque subditorum communicationis commercii, ut quantum fieri & procurari poterat a sua persona ad aeterni foederis & amicae conservationis sanctionem, nihil prorsus sit aut admissurus aut omissurus. Sicut . . . . fieri per nos exspectat, illam fraternitatem & amicitiam subditorum etiam utriusque communicationem non minus V. R. M:ti, quam pia & felicitis commemorationis patri vestro commendata erat & accepta, dum in vivis erat, ratam & gratam esse.

Eam enim de V. R. M:tis erga se benevolentia habet opinionem & persuasionem rex Suetiae dominus meus

och oskadeligh handell, vandell och een frij commun[ic]ation tianligitt vara kann, till att förholle och bevijsse vele. Så vill nu till thett förste Kong:e M:tt till Sverige E. Kong:e M:tt till sitt konungzlige regementz besittningh uthaf then altzm:tte Gudh lycke, välfärdh och ett fredligitt regemente önskendes hafve, segh och ther hooss all vällvilligheett, vänligh och broderligh villie och hvadh som H. K. M:tt till att giöre möjeligitt bådhe emoth E. Kong:e M:tt, ther näst och hvadh som till undersäternes handelss och vandels förmeoringh komme kann och uthi lijke måtte sigh tillbudett hafve, så uthi alltt thett, hvar egenom een naborligh comun[ic]ation förfordratt vara kann, opå H. Kong:e M:ttz sijdhe slett inthett mangle eller fattes skall, och förhoppes Kong:e M:tt till Sverige, vår allernådigeste herre, att E. Kong:e M:tt varder hanss nådz broderligen och venligen medh oss tillkänne gifve, att E. M:tt så vähll benägen ähr till sådane broderligh venskap, som E. Kong:e M:ttz her fadher höglegligen (i hugkommelse) [i] hans lijfz tijdh varitt hafver, och att inthett tviflendes, att E. Kong:e M:tt drager väl tijll minnes, effter thett ähr ähnnu i manne minne, att emillen then christeligeste framlidne konungh till Franckerijke, E. Kong:e M:ttz her fader, och then stormechtigeste ko-

clementissimus, V. R:am M:tem satis & integre meminisse, sicut est adhuc in hominum recenti memoria, quod inter christianissimum piæ memoriæ regem defunctum V. R. M:tis charissimum genitorem & potentissimum Svetiæ regem dominum meum clementissimum atque adeo inter utriusque regni Galliæ scilicet & Svetiæ subditos contractus foedus alternum, quod ad tutam & mercativam utrorumque conversationem attinet non ante multos annos initum est & quod tam sanctum & inviolatum ab utroque & utriusque subditis observatum, tanta religione & reverentia celebratum, ut tam Galliarum regni quam Svetiæ regis & dom. mei clementissimi negotiatores & cujuscunque conditiones subditi in suis navigationibus & mercium commutationibus, vivente adhuc & regnante æterni nominis & piæ memoriæ patre v[estro] colendissimo, illo contractu freti, secure, libere & veluti in propriis fuerit regionibus, navigarent, inter se communicarent & mercati sint, mercati vero sine ullo impedimento aut contradictione renavigarent: neque enim dici poterit Svetiæ regem dom. meum clement. ab eo quo ab regni gubernacula sedet, alio modo se adversus Gallos & Gallorum ditionem gessisse aut habuisse in omnibus ejus terris aut ditionibus,

nungh till Sverige etc., vår allernådigeste herre, och thesslikeste emellann beggies theris nåders undersåther een contract till ett evigt förbundh, att een genom communi[c]ation och säker, frij, venligh handell och vandell emellan beggie parter vare skulle, för någon tijdh seden blef uprättett, hvilkitt här till hafver varitt fast hollett, att så väll Franckerijkes undersåther i Sverige, som Sveriges undersåther i Franckerijke een frij handell och vandell hafft hafve i alle måtte både till landh och vattn altijdh obehindrede, och hafver Kong:e M:tt till Sverige etc., vår allernådigeste herre, till thenne tijdh emoth cronone till Franckerijke och thes undersåther platt uthi ingen måtte sigh annars änn venligen, fridligen och naborligen förhallett; theslikest Hanss Kong:e M:ttz undersåther sigh altijdh rättedt efter then uprättede comuni[c]ation medh theris handell och vandell, then the in uthi Franckerijke till att förhandle sökie pläge, så att godh naborskap ther egenom kunne förmehrett blifve och sigh platt ingen till förfångh eller skade befinne låthe eller bevijsst; hvarföre H. Kong:e M:tt förhoppes och ähr vidh then ganske tillförsicht till E. K. M:tt, som till sin kiære brodher och nåbor, att E. Kong:e M:tt på thett aldra högste varder sigh befijntendes att fordre then gemeine comuni[c]a-

neque ejus subditos, quam pacifice & amice, neque etiam hostile quidquam aut in suis navigationibus in Gallias, aut communicatione cum Gallis tum apud se peregrinis præ se tulisse, aut ullam inimicitiarum significationem præbuisse, sed potius in omnibus se exhibuisse & beneficiis inter se certasse, sicut amicos & fere unius regni subditos decere existimabant.

Quare omnino futurum sperat & in ea immotus manet persuasione & expectatione Sveciæ rex dom. meus clem. V. R:am M:tem veluti fratrem & cognatum omnibus modis & mediis operam daturum & promoturum, ut ea mercantium communicatio non tantum ex jure gentium & civili confirmata, nullo umquam nostro facto aut malevolentia infracta, sed etiam domini patris vestri memoriæ jurejurando solenniter sancita, illæsa, sancta & inviolata ab utriusque regni subditis omni cum reverentia conservetur curaturumque, ut, si quid contra admissum fuerit, protinus integre & plene resarciatur. Illud autem . . . . dominus meus clementissimus requirit & nos ejus Regiæ M:tis nomine humiliter & obnixè rogamus & petimus V. S:æ R:æ Majestatis sanctam & solennem confirmationem.

Fideli & tenaci memoria, neque enim pridem factum est animo V. R. M. teneri & existimatur, quomodo incli-

tion, handell och vandell, som icke allenest genom hednisk laagh, uthan jemväll aff gemeine laagh ähre bekræftigede, kunne obrotzligh hollen blifve och icke af någott missförståndh förvandlett, uthan hollett thett som aff E. Kong:e M:ttz käre her fader hafver i samma föreeningh samptycht varitt, måtte så aff E. Kong:e M:tt och Eders M:ttz undersåther förbättrert, förmehrett och stadfast blifve.

Videre: Ähr E. Kong:e M:tt icke heller fallett af sinnett, att Kong:e M:tt, vår allernädigeste herre, hafver effter sijne undersåters underdånige besökiande någott tillförende lattijdt skriftteligen anlange E. M:tt hvadh som samme Hanss Kong:e M:ttz undersåther till thett heftigeste i underdånigheett sigh beklage, huruledes någre af E. Kong:e M:ttz mandatz förachtere (som vähll lijckt ähr, att många finnes i sådane ofridlige tijdher, the theris öfvervåldh och hogmodh bruke) till siöss them öfverfalle, och lijke som the vore fijender, skade och öfvervoldh giöre; hvarföre och H. Kong:e M:tt till Sverige etc. E. Kong:e M:tt genom skriftlige förböner besöcht hafver, att Eders Kong:e M:tt hooss sine undersåthere till siöss ett alfvarligitt inseende ville förskaffe

tissimus rex dominus meus clementissimus suorum subditorum supplicatione instigatus & quasi coactus apud V. R. M. scriptis amice egerit fraterne expostulaverit subditos violari, non aliterque quam declaratos & proclamatos hostes tractari & spoliari requisiveritque, ut illi temerarii vestrorum regionum mandatorum contemtores (sicut veri simile est hoc bello multos quibus expedit res humanas perturbatas esse vi & rapto contra quoscumque quo jure quave injuria exsurrexisse) V. R. M. potentia reprimerentur, atque sicut jus vult & jubet spoliatis, dignam & integram raptorum restitutionem facere cogentur & mandarentur.

Quo enim affatu ex relatione suorum intellexerit, & resciverit, suos quidem haud sicut amicos & federatos, sed sicut hostes acerrimos hostiliter rapi, vim pati suis navibus, suis omnibus bonis spoliari captivos & vinctos teneri, simplices etiam homines & linguae & processus juris ignaros rabullarum cavillationibus circumventos condemnari, quin etiam & miserabiliter tandem veluti peculiari gratia raptoris elapsos ab iis omnibus, unde suam & suorum vitam pendere existimantes, tam longinquam, periculosam & impediosam navigationem susceperant, adigi & propelli.

och sådane befallningh uthgifve lathe, att the sitt igen bekomma måtte, och kann E. Kong:e [M:t] vähll tänkie, att när Kong:e M:tt till Sverige sådane sine undersåtheres klagemåhl fick att vete, vore the H. Nådhe besvärliche att höre, att H. Kong:e M:ttz undersåther så jemmerlige aff them mann venskap och godh naborskap skule hafve förmode, lijke som fijender fjendtligen angripne, medh öfvervårdh öfverfaldne, ifrå skip och godz fördrifne och uthi fängelse förde blifve; theruthöfver icke allenest samme Kong:e M:ttz fattige eenfollige undersåther för rätte förde, till att svare theris rabelister och försprächere, och när the till theris skalckheett inthet svare viste, efter the aff thett fransosiske tungemåhlett inthet kunne, skulle the blifve dömde, uthan jämväll jagede ifrå skip och godz, lijka som the fattige Kong:e M:ttz undersåther hade thett röfvett eller stulett, och förseer sigh vår allernådigeste herre och konungh till E. Kong:e M:tt, att sådane öfvervårdh ju visseligen emoth E. Kong:e M:ttz villie skeedt ähr och till sådane misshandell inthett behagh hafver, hvarföre Kong:e M:tt förhoppes, att när E. K. M:tt fullkomneligen får veete, huru Kong:e M:ttz arme undersåter, som inthet ondt hafver förtiänt, icke heller i någon måtte någrom varitt till förfångh eller skade,

Hoc inquam a V. R. M. prudentia & mansuetudine ita cogitatum & perpensum putat, ut omnino speret & credat eam vim, rapinam & injuriam (sicut multi multa sub hujus belli prætextu præter voluntatem V. R. M. aggrediuntur) contra V. R. M:is mandatum patratam & illatam esse, patrari etiam posthæc & inferri.

Quare omnino sperat futurum dom. meus clem. postquam hæc integre & sicut acta sunt, V. R. M:tas resciverit & intellexerit, ut miseros nihil prorsus tale meritos, neque quidquam hostile præ se ferentes d:ni patris vestri piæ memoriæ fide & religione fretos pro ea devotione, qua erimus adversus ejus manes vestram esse pietatem adjuvare, sublevare & promovere ad suarum rerum sine pluribus aut majoribus expensis recuperationem velit, nec non homines simplices omnis sophistiæ inexpertos raptoris cerophantia tum caussidicorum calumniis oppressos & inique condemnatos pro ratione æqui & boni quæ de V. R. M. . . . . ad suorum & expensorum & incommodorum omnium integram & condignam persolutionem raptoris cogi expresse & serio mandet, quo sicut ad quam plurimos ex miserorum spoliatorum calamitate invidia haud mediocre v[est]ræ potentia accepisse

uthan allenest förlatedt sigh upå then uprättede föreningh, som rikken emil lan aff then christelige konungh, E. Kong:e M:ttz her fader, hafver varit giortt, så ynkeligen öfverfalles, varder E. K. M:tt för rättvijsen skuldh (för hvilken menighe mann E. Kong:e M:tt högt berömmer) them hielpendes och förfordrendes, att the till theris skep och godz uthan flere uthlegninger och större umkostninger komma måtte och icke aff the arglistige röfverers och rabelisters calum[n]ier öfverfaldne och orättfärdiglige dömbde, uthan att samme vederpart våre undersåther theris skadhe, interesse och all umkostningh fullkommeligen måtte betahla och E. Kong:e M:tt emoth våre undersåther sigh så vähl bevijse ville, att the emoth these siöröfvere måtte hulpe blifve, som andre ther in för E. Kong:e M:tt i så måtte hielpe sökie pläge.

Så vill och Kong:e M:tt till Sverige för sigh och sijne undersåthere E. Kong:e M:tt ganske venligen och broderligen biditt hafve, att E. Kong:e M:tt vill hooss sijne ammerahle och uthliggiere till siöss sådana befallningh medh alfvar göre låthe, att här efter sådant öfverfallende och tilltastningh afskaffett blifve måtte, och att the skep och undersåther af Sverige, såsom uthi all näborligh comuni[c]ation bruk ähr och Kong:e M:tt till Sverige efter then för-

poterat, nunc ex eorum restitutione omnes congratulati V. R. M. virtutes, magnificentiam, justitiam & mansuetudinem suspiciant & venerentur.

Hoc etiam amice & fraterne petit dom. meus clem. sibi & suis subditis, ut V. R. M. pro conservanda & confirmanda ea utrorumque subditorum communicatione & mercium commutatione suorum navium custodibus & admiraldis serio & expresse mandat & jubeat, ut Svecos adnavigantes & abnavigantes, sine ullo impedimento aut exactione, ubicumque obvios habuerint, transire, mercari, sua negotia agere, exportare & reverti amice & pacefice juvatos & promotos permittant, neque contra eos quidquam admittant, quo ea communicatio infringi aut infirmari posse videatur.

Sicut Regia Majestas dominus meus superius, quantum in se est situm, Vestrae Regiae Majestati regni Galliarum subditos . . . . . suis legationibus, navigationibus & quibuscunque aliis rebus cum singulari gratia & promptitudine tueri, juvare & promovere addictissimus & devotissimus esse vult & intendit.

Est & aliud, quod Regia Majestas Sveciae dominus meus clementissimus petit & vult neutiquam V. R. M.

vanntnuss sigh förtröster, för öföfvervöldh till thett bäste fordrede, beskyddede och beskermede blifva måtte, som och Konge M:tt till Sverige opå sine sijde emoth Konge M:tt och cronan till Frankerijkes undersåther medh besynnerlige gunster och nådher sigh uthi alle måtte effter then venlige comuni[c]ation förmågo förholle och här effter samme E. Konge M:ttz undersåthers handell, vandell och seglation för andre uthi tillbörlige saker att förfordra tillbenägen vare och sigh tillbudenn hafve vill.

Så vill och Konge M:tt till Sverige sin kiäre her brodher, Konge M:tt till Frankerijke, uthi een godh meningh icke förholle, att uthi E. Konge M:ttz herre fadhers tijdh, höglofigher i hugkommelse, hafver Hanss Konge Maj:tt uthaf een synnerligh tillbenägen broderligh villie och venskap sigh tillbuditt att unne och effterlåthe Konge M:tt till Sverige någre frijheeter uthi saltullen etc. Så hafver H. Konge M:tt till Sverige docklikvåhl till thenne tijdh icke heller nutidt eller brukadt samme tullens efterlatningh etc. Och såsom E. Konge M:tt varder uthann tvifvell segh venligen ihugkommandes hafve, uthi hvadh venlige, broderlige och välmenende väger opå eder her fadhers, Konge M:tt till Frankerijkes, förfordran Konge M:tt till Sverigis segh uthi

celari, sed potius fraterne & benigne, veluti fratrem & amicum admoneri, quod dum in vivis esset nobis colendissimus princeps piæ & æternæ memoriæ pater V. R. M:tis quam carissimus, sua sponte non etiam rogatus, & quadam peculiari & speciali bene merendi de rege domino meo clementissimo aviditate obtulit & donavit regi clem. dom. meo aliquam juris regii sive gabellæ in emendo & evehendo sale immunitatem.

Quamvis autem Svetiæ Majestas rex dom. meus clementissimus propter eam juris & gabellæ immunitatem, nihil sit adhuc consecutus, sicut neque consequi adhuc tentavit, existimat tamen & sperat, postquam V. R. M. in memoriam revocaverit & procul dubio benevole & favorabiliter cogitaverit, qua fraterna & amica benevolentia & obsequiis inclitissimus rex dom. meus clem. erga dom. patrem vestrum piæ memoriæ & ejus dignitatem omnibus in locis usus sit, quid tum egerit, quid ultro obtulerit, (quia magis ex historiis & iis, quæ tunc temporis acta sint, peti, quam a nobis commemorari malumus) ut V. R. Majestas benigne & gratiose eam gabellæ immunitatem concedere non gravetur.

alle måtte bevijst och för sådanne frijheetter opå tullen och så någott giortt hafver, (thett aff acterne bätre ähn nu aff oss på thenne tijdh kan blifve förstendigedt), hvilkett E. Kong:e M:tt venligen betenkandes varder och upå sådane saltt tuls effterlatningh och frijheett emott Kong:e M:tt till Sverige sigh ähnu venligen förklare och obesvärett förholle; ther emoth vill H. Kong:e M:tt till Sverige, uthi hvadh måtte Hanss M:tt möijeligitt och tillgiörendes vare kan, icke otaksam befunnen varda etc.

Hvar och så Kong:e M:tt till Sverige på then venskapz och tillförsichtz vegna, som emillan E. Kong:e M:ttz her fadher, höglofligh i hugkommelse, och Kong:e M:tt till Sverige ständitt hafver, och uthaf then venlige och broderlige tillbenägenhett, som H. Kong:e M:tt hafver till Eders Kong:e M:tt såsom een christeligh konungh, till hvilken Kong:e M:tt till Sverige sigh uthi lijke måtte och elliest effter edertt konungzlige berop, loffligitt namn och then förvantnuss mykin kiärligheett, vänskap och gott tillförseer, kunde och viste bevijse E. K. M:tt mykin vällvilligheett, vänskap, ähre och allt thett, som E. Kong:e M:tt till venligitt behagh vare motte, theruthinnen varder H. Kong:e M:tt medh all venligh tillbenägenheett och broderligh villie godvilligh befunnen varda. Datum etc. [29 Sept. 1549].

Quod inclitissimum & potentissimum principem regem Svetiæ dom. meum clem. in quibuscunque possibile sibi erit, cum omni gratitudine & gratiarum actione erga V. R. M. sedulo memoriæ mandaturum & sæpe cogitaturum nulli dubium esse debet.

Quin etiam propter eam fraternitatem, necessitudinem, amicitiam, exspectionem, quæ R. M. dom. meus clem. & christianissimus rex V. R. M. genitor quam carissimus arctissimo veluti vinculo denuntiabantur & propter eam promptitudinem & fraternam benevolentiam, quam erga V. S. R. M. ejus carissimum sanguinem, atque adeo christianissimum regem, a quo non minus, quam a patre, propter patrias virtutes & dignitatem, quæ ab omnibus a V. R. persona hereditate justa occupata declamabantur, magnam amicitiam & multorum beneficiorum commutationem certo sperat R. M. clem. dom. meus, omnem benevolentiam, favorem, honorem & quidquid V. R. M:ti optari putabit, omni promptitudine & alacritate propenso & candido animo consecrat & offert. Datae sub etc.

[Gripsholm i September?]¹⁾

Till Botvid [Larsson (Anckar)] angående anskaffandet af bly för bergsbrukets behof.

Riksregistr. 1549, II, fol. 33.

Vår gunst etc. Som thu skriffver, Bothvedt, och begärer vethe vår vilie, huru medh thet bly förhandles schall, som vij nu i höst till bergzbruckningens behoff hijtt in i rijkitt vilde bestält haffve etc., så såge vij gerne, att mann effther samme bly anthenn till Sthettin, Danske eller annenn stedz, ther som thet till att bekomendes

¹⁾ Brevet, som är odat., har sin plats mellan två skrivelser, dat. den 15 och 20 Sept., men den kronologiska ordningen mellan breven är i denna del af registraturet ej noga iakttagen.

våre, skicke motthe och icke till Lybbecke, effther thet föge rådeligitt ähr, att vij våre fiender udi så motthe förstreckie skole och the Lybske någenn ytterligere tilförning här aff rikitt bekomme, som här till endelis för mykitt skeedt ähr etc. Thu vilt förthenskuld tig här om till thet flitigiste vinläggie, så att thet udi så motthe umm samme bly och andre våre nottorffther bestelt bliffve kunde, att vij thet aff andre städer bekomme motthe etc. Doch hvar mann ingelunde sådane partzeler annerstedz till att bekomme vett änn till för:ne Lybke, motthe mann efftherlathe ett borgereskipp ther i Stockholm att segle ther hädenn medh theris egitt godz och på theres egen äffventyr och fare, medenn vij sådant bly storligen behoff haffve och icke väll umbäre kunne, lagendes thet lijkeväll så, att same borgere, som tijtt förloffvedhe vardhe, motthe tilförende effther thenne tijdz lägenheett nottorfftheligen underviste och instruerede bliffve, huru the sig i thenn motthe skicke och förholle skole, och förskaffe oss samelunde fem stycker svartt flovell här inn i landett igenn medh sig sampt medh tiugu pundh sijdenn frentzell eller så myckitt svartt silke, som sådane frentzell oss göres kunde och vij behoff haffve, så att ett aff för:ne fem stycker flovell motte och någett synnerligit gott vare etc. Datum.

Hörningsholm den 3 Oktober.

Öppet bref för kansliskrifvaren Hans Larsson på en del af tionden i Vallentuna prosteri.

Riksregistr. 1549, II, fol. 39.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, at vij af vår synnerlige gunst och nåde, så och på thett vår tro tienere och cantzelie skrifvere, Hans Larsson, sigh thess troligere, flitigere och velvilleligere skal bruke och befinne

lathe, enär och hvar honom kan tilsagt blifve, hafve undt och förlänt, som vij och nu med thette vårtt öpne bref unne och förläne honom (oss til en behageligh tijd) så myckitt af canickedelen uthaf tienden, som uti Valentuna prosterij nu oförlänt är. Hvilket vij gifve våre fougder och befalningz män, så och prosten och kyrkioverderne uthi för:de prosterij sampt alle andre, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, tilkenne, att the vette sigh här efter rette, icke görendes för:te Hans Larsson här emott hinder, platz eller förfång. Datum Hörningzholm then 3 Octobris år 49.

Hörningsholm den 3 Oktober.

Till Henrik Claesson [Horn] angående hans förslag rörande en ny ordning vid lönernas utbetalande i Finland.

Riksregistr. 1549, II, fol. 39.

Vår gunst tilförende etc. Vij hafve förstått, Hendrich Claesson, att tu tigh endels ther öfver skal beslutett hafve, att the penningar, som våre folk med lönes pläger ther i Finland, [icke] skole uppå en stad upbäres och ther opå beskedelige register haldne blefve, uthan begärer, att hvar fougde för sigh uthi hvartt län besynnerligen så myckitt skulle behålle aff årsens rente och upbörd inne hooss sigh, som thett folk med betales kunne och ther uthi samme län vare. Så kunne vij icke vette, hvad besväring tu ther uthinnan hafve kant, alleneste att thett någott lijttett större arbete uthi then motte vara vilde, när med samme löningz penningar så förhandles, som vij thet skickett och lagett hafve; doch må tu ther til förtencht vare och lathe thett så blifve och icke om intett göre, som vij thet skickett hafve för någott ringe arbete eller möde skuld, som i then motte falle kunde, eller vij varde förorsakade att göre ther någott annat til

med the förläninger och gode hielp, som vij tigh och andre flere med försörget och nådeligen förlänt hafve, och icke altijd drage sig så undan arbete, som en partt ju så elliest göre pläge. Ther tu vett tigh efter rette. Datum Hörningzholm then 3 Octobris åhr etc. 1549.

Gustaff.

Hörningsholm den 4 Oktober.

Till Gabriel [Christersson (Oxenstierna)] och Axel Nilsson [Banér] med befallning att under konungens förestående resa till Östergötland begifva sig till Stockholm för att der jemte Botvid Larsson [Anckar] hafva tillsyn öfver slottet och staden.

Riksregistr. 1549, II, fol. 39 v.

Vår gunst tilförende etc. Som I väl förståt hafve, käre Gabriel och Axel, om then reese ått Östergötland vij nu hafve achtat företage, ther vij och på någon tijd til efventyrs achte att förtöfve, är för then skul vår gunstige vilie och begären, att I eder til Stocholm begifve vele och eder ther förhålle på någon tijdh sampt [med] vår befalningzman, Bottved Larsson, hafvandes acht och tillsyn både på slottett och i staden uthi alle motte, som macht opå liggie kunde; som vij och uthi lijke motte hafve lathitt tilbiude Ture Pedersson och Jören Åkesson att the nu sig ther hädan förföge skole och blifve ther then förste månadt eller huru I eder emillan ther om bäst lage och bestelle kunne, så att vårt och rijkzens gagn och bästa icke motte någorledes ther uthinnen försumett blifve, ther I eder efterrettendes varde. Gud befalendes. Datum Hörningzholm 4 Oct. 49.

Samme mening til Ture Pedersson och Jören Åkesson.

Hörningsholm den 4 Oktober.

Till Björn Claesson [Lejon] till Lepas, Henrik Claesson [Horn] till Kankas, Jöns Knutsson [Kurck] till Lauko m. fl. af adeln i Finland med uppmaning att pläga råd med anledning af det spända förhållandet till Lybeck och i synnerhet om möjligheten att draga handeln på Finland från Lybeck och Reval till andra platser.

Efter afskr. i Gustaf Finckes kopiebok (Skoklostersaml. Folio n:o 66) fol. 49—50. — Förnt tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 2 (1848), s. 275—280, hvarest äfven adelns svar är tryckt s. 280—285.

Gustaff etc. Vor synnerlig gunst tilförende etc. Vij vele edher, trogne undersotther och tjänare, om nogre riigsens anliggiande ärande icke fordoltt haffva, nemligenn huru vore granner the Lybiske till äffventyrs nogott fiendligitt haffve actatt företage emoth oss och med nogre practicker forrädhligenn umgo, huru the osz och riikith, alles vore faderland, skada, forderff och olempe tilfoge kunne, som the och offta aff longligh tiid tillförende giordtt haffve och än nu daghligenn trenthe och ostunda effter vortt verste och undergong etc.; forty vij lote nu i then nest forliidne sommar besckicke them och oss om en stadigh och longvarigh friidh forvette vilde, som emillan riikett och them göres och uprettes skulle, effter som theris doctor och sindicus ther om tilförende hiith till ossz schriffvith och begieretth haffver; dogh haffve vij inthet annath täden aff them igenn bekometh, utan trodzlige och spottiske svar, så att the sodanna friid inthet begiärade, icke heller göra och uprette vilde, och ther aff endels formerckia kunne, huru the theris saker fateth och skickatt haffve, so att te mere till kriigh än friidh benegne äre, therefore the och theris tienare och liggiare, som the bode i Stocholm och flerestadz her i riiketh liggiandes haffve, till biude, at te schole

skynda och senda theris godz aff landeth thet meste the kunde, inmanendes och kreffviandes tesliikeste up al theris schuld och geld, som the her haffve utestondandes och ther utöffver upbärge och läne aff vore undhersotther thet meste the kunne etc. Samalunde haffve vij och förstoott, att the nu senest i hööst haffve actatt sende ett theres budh hiitt till oss um nogre verff och ärander, som ossz och thetta riike föge till gode komma velle, hvijlkett budh och so alrede her inne varith hade, um the iche b[e]fructade, att theris godz schulle her bliiffva sijdann anholleth och förhindratt, som her till iche utskickatt, so att the schule haffva i sinneth och velle truge och trengie oss till te vegar, som oss oc vore fatige undersotther ingelunde drägelige, utann till evige schada och undergong vara vele, som är um nogre formeenthe och olijdelige frijhett och privileggier, som the sigh her i riikett tillegne vele, ther med thetta riiketh och oss alle svenske undher theris vold och tienistbarhett haffve actatt komma lote, och att vij ingenn annanstädz schole macht eller vilkor haffve till att bruke handell och vandell och sökia vortt bästa och fordell, utan hoos them alleneste, med minne thet med theris loff och tillotilse ske motte, medh monge andra sodane ochristelighe och olijdelighe articklar, som oss omögeligett äre atth inryme och undergo, ther med the sigh förbättre och upbyggie velle och oss undertryckie och förderffve etc. Tesliikeste velle the trenggie oss till att uprette och igenn bittale them all then skadä, som the bode till landh och vatn liiditt haffve, icke allenest utij then siista förliidh[ne] feijgd, utan och jämvell thet, som the bode förre och siidenn mist haffve, ther med oss föge annarledes actandes, utan for theris trelles och egne böndher, hootandes och unsättiandes oss (effther som thet menige skrij och rycthe goor), huru the oss på tvo eller 3 sijdor besökia och anfecta velle, hvar them sodana for:ne och andre flere otilbörlige articklar her i riikett

iche innrynde och efftherlottne bliiffve, som the do med forbemelte theris breff velle forverffva lothä etc. Hvarföre haffve vij sodana farlige legenhetther edher, trogne undersotther, iche forholle vellett, utan ther um utij tiidh tilkenna giiffvith, effther som och andre riigsens ständher och undhersotter her i tesse landzendar skeett är och störste machtt upo ligger, och biude edher alvarligen for thenskuld, att I therudinnan samfellelighen till rodz och samtaals vara velle och betenckie och beslute po edher sijdhe, hvadh man ther till göre och företaga skall, um for:ne the Lybiiske ju endelighen med sliike theris förehaffvande fourthfare och oss till sodana forderffvelighe privilegiar trenge velle, so att vij oss i thenn motte med edher endelighen gerna förvette villde, hvadh upo edre sijde ther till tenckiä och göra, och huru edher synes bäst och rodhligaste vara, att man sodanä forrädlige förehaffvande tiideligenn motte förekomma etc. Och for vor persoon tyckes oss, att thet fast orodeligitt är, effther vij fornimme, huru for:ne Lybiiske äre till sinnes och ijlde bevogne emott oss, att vij th[e]mm ther utöffver stoor tilförning göre skule och försträckä them, som vore ovener äre, till vor egienn skada och undhergong. I velle for then skuld hvar i sinn stadh aldelis ther till fortenckte vara och so lagatt, att ther icke aff thenn landzendan Finland nogon utförning her effter ther hädan skää motte, som her till förmykitt varith haffver, bode till Lybeke, Räfflä och flärestedz, ther vortt godz och varur föge actade utann vanvördede bliiffve, utan heller finne ther med nogon annan rodh, så att hvar motte bekomma bättre skääll for theris gode varur, som the uthföre, än thet hoos for:ne vore vädherparter skee pleger och the tesliigeste ichie so ther egienom stärckte och till vortt fordreff (!) mechtige motte giorde bliiffva, som effther vordtt förderff och undhergong traghte och for then schuld sökie andre örtter och platzser, som är till Holland, Broland,

Engeland och flärestädz her utij Östersiöön, ther sama godz och varur mere gieldher och the for lettare och ringare köp igienn kunne bekomma, hvadh deell the igenn behooff haffve, än thet skier utij for:ne Lybiikke och Räfflä etc., so att thet ichie heller motte go igienom so monge hendher och besynnerlighen theris, som oss inthet goott unne, som nu ske pleger etc. Thetta I trogne men och tjänare till thet troligaste och fiiteligaste so bestella vele, som edher och sielffve ther upo magtt ligger, so att her före ingenn forsumilse eller drögesmoll tages motte, utan att I sodantt for al deell beholla hemligenn och stille inne med edher, att thet icke viidtt ibland köpmenerne uthspriidas motte, och giiffve oss her upo ett viist, beskedeligitt och bestandigt svar tilbake igenn, ther vij oss i then motte till atth forlote haffva kunne, vettandes edher ther effter rette, Gudh befallandes. Datum aff Hörningesholmm 4 Octobris anno etc. 1549.

Utanskriften: Oss elskelige vore trogne men, rodh, undersotter och tienare, Biorn Classon til Lepas, Henrich Clauesson till Kanckas, Jons Knutzson till Lauko, Mons Niilsson, Isaack Niilsson, Niils Boijie till Genes, Göstaff Fincke, Jons Veszgöte och Pedher Svenske etc. gunsteligen.

Hörningholm den 5 Oktober.

Till Nils Ingesson angående åtgärders vidtagande i och för anläggandet af en afvelsgård vid Ulfzby m. m.

Riksregistr. 1549, II, fol. 39 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i *Handl. t. uppl. af Finl. häfder*, D. 7 (1854), s. 289—291.

Vår gunst tilförende etc. Vij hafve bekommit tin skrifvelse, Nils Ingesson, och förstätt om then lägenheet på then udd uthi Ulfzby sochn, så och om then gård, som kommer Söfverin Larsson til, ithem om thett stycke

äcker, som Göstaff Finke tilhörer, och om then prestegård och klockareholmen, som oss ther belägligitt liggie skal til att upsättie och anrette en afvelsgård, efter som tu ther om tilkenne gifver; så ähr thett oss icke obehageligitt, och vele [vij] för then skuld, att tu förhandler här uthinnen, efter som tu tenkia kant lägligest och tienligest vara vil, lathendes samme Söfverin Larssons erfvinger bekomme för för:de gård någon annan vederläggning med någott annat therförø igen; thesslikest förseendes presten och klockaren för thett the miste med någott annett; sammelunde och Göstaf Fincke, efter som tu tenkie kant vårt gagn och beste vare vill; heller och om tu med Söfveringz slechtinger och the andre thett så förhandle kunde, att the ville annamme rede penningar för thet the miste, då såge vij thett gärne. Tu lather och förstå, huru tu handlett hafver med the Ulfzby borgere om then ströminge noot, ther göres skulle, och begärer, att vij vilde lathe skrifve Per Svenske til, att han vilde förskicke tijtt en ströminge noot. Så efter Rassborgz län liggier ther långt ifrå Ulfzby, kan man icke lathe ther om uthi så motte väl bestelle, uthan vele [vij], att tu lather för:de Ulfzby borgere förskaffe sigh hampe och hvad annat the til sådane strömminge noott behöfve kunde och spinne til garn, sedan kunne the väl bekomme någon, som samme noot binde och tilhopa sättie kunde. Um the köör tu gifver tilkenne och tu hafver handlett med våre landbönder att hålle skole, och att the besväre sigh att gifve af hvar koo ett [L]æ smör, så vele vij, attu uthi then motte så bestelle skaltt, efter som skäl är och andre bönder af hvar ko årligen gifve pläge, nämligen ett pund smör. Uppå fyre tine hester, som tu gör oss och cronone tjenste med, äre vij väl tilfredz, att tu må bekomme besoldning lijke som andre våre skyttere på tine hester och karler, som tu gifver tilkenne om; vettendes tigh här efter rätte. Datum Hörningzholm then 5 Octob. åhr etc. 1549.

Hörningsholm den 6 Oktober.

Förläningsbref för sekreteraren Valentin von Lüttich å tre gårdar i Hunhammar i Botkyrka socken.

Riksregistr. 1549, II, fol. 40.

Vij Gustaf *etc.* göre vitterligitt, att vij af vår synnerlige gunst och nåde, så och för välvillig och hulle tro tjenste, som thenne oss elskelig vår trotienere och secreterere, Valentin v. Lütick, oss och vårt rijke Sverige här til dagz troligen giordt och bevijsst hafver och ännu yttermere här efter göre och bevijsse må och skal, så lenge han lefver, hafve undt och förlänt, som vij och nu med thette vårt öpne bref unne och förläne honom frijt uthi hans lifztijd en vår och cronones gård uthi Hundhamer, liggiendes i Botekyrke sochn, med al rente och rättigheet, som ther af åhrligen gå kan; thesslikest hafve vij och så uthi lijke motte af samme vår gunst och nåde undt och efterlathett honom med al rente, rättighet och åhrlige afgeld två andre våre gårdar ther sammestedz för afrad uthi för:ne Hundhammer, så att han oss fem öre penningar för hvar span afradzkorn gifve skal, som ther af åhrligen gå kan eller och så myckitt uthi hans besoldning afkortes skal, som samme två gårdar uthi afrad rente kunne, förbiudendes för then skuld här med alle, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, och besynnerligen våre fougdter och befalningzmän, att the icke göre för:de Valentin här emott hinder, plattz eller förfång. Ther sigh hvar och en efter rette hafver. Datum Hörningzholm then 6 Octobris åhr *etc.* 1549.

Arkösund den 11 Oktober.

Öppet bref angående understöd af tiondemedel till kyrkobyggnadens behof i Nyköping.

Riksregistr. 1549, II, fol. 40 v.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligt, at vij af vår synnerlige gunst och nåde hafve undt och efterlathit, som vij och nu med thette vårtt öpne bref unne och efterlathe til kyrkiones bygningz behof uthi Nykiöping kyrkiodelen af tijonden, som vid Nicolai och Helgone same Nykiöpingz kyrkie thette tilkommende åhrett 50 falle kan, hvilket vij gifve prosten och kyrkioverderne ther samme stedz tilkenne, att the vette sigh här efter rette, icke görendes här emot hinder eller förfång. Datum Ålrecksund then 11 Octob. 49.

Arkösund den 11 Oktober.

Till Botvid [Larsson (Anckar)] angående förbud mot tillförsel till Lybeck och om legofolkets aflöning m. m.

Riksregistr. 1549, II, fol. 40 v.

Vår gunst tilförende *etc.* Vij hafve förstätt, Bottved, om the skep, som til Lybecke och flerestädz uttlopn vare skole. Så efter man nogsamligen förnimmer, huru för:ne the Lybeske emott oss bevågne äre, såå vij gärne, att man hade fördrag att segle thär hädan och göre them någon tilförning, efter som vij och tilförende thär om hafve forstå lathitt; therföre må tu ähnnu flitteligen ther til förtäncht vare, att för:ne Lybeske platt ingen tilförning ther af Stocholm ske motte, så att om the skep ännu tilstädes vore, som ther hädan blifve frachtade, [the] motte blifve förhindrede och icke ther hädan stadde, efter

man och så väl annan städz både bly och annan nödtorft bekomme kan som ther i Lybecke.

Vij hafve och förnumitt, att vårt lege folk vid våre slott och gårdar hafve icke ännu alle bekommit theres lön, som the nu til Michilsmesse hafve skole, hvarföre, om Måns Jönsson alle the penningar ifrå sig antvardatt och uttgifvitt hafver, som han härtil hafver opburitt, kunne vij lijde, att ther må annames så myckitt penningar af Märten Mynteskrivere, som samme legefolk med betales kunde; biudandes och thesslikeste, att tu skynder then M. Arend til oss oförsumeligen med beskedelige register på vårt folk ther uthi Stocholm, både knechter, bysseskytter, båtmän och andre, som theres lön och betalning hafve skole, så att vij vette motte, huru myckitt sigh ther opå belöpe kunde och sådant sedan ther hädan med thett förste komme lathe, förskaffendes thett och så, att Måns Jönsson sammelunde motte komme til oss med thett förste mögeligit vore, heller och sende oss beskedelige register til hande; ther tu vett tigh efter rette. Datum Ålreckesund then 11 Octobris åhr etc. 1549.

Rönö den 12 Oktober.

Till Jöns Håkansson angående gränsen i Norrbotten mot vesterhafvet och om handeln i samma trakter.

Riksregistr. 1549, II, fol. 41. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 291—292.

Vår gunst tilförende etc. Som tigh väl förtencker, Jöns Håkansson, att vij med tigh tilförende handlede och handle lathe om the rårar ther uthi Norrebottn utt emott vestre hafvett, att tu om samme rårar bespane och uttlete skulle etc., så är än nu vår vilie och befallning, att tu grannerligen om samme rårar ransake lather med birkarler eller andre, som ther hädan drage kunne, förfarendes grannerligen om alle lägenheter, huru samme rårar

belägne äre med alle omständer, och hvad för varer ther vesterut vanke och gælde, och huru ther elliest uthi alle motte handless, och hvad för handel ther drifves pläger, så att vij sedan ther om beskedeligen förständigede blifve motte, och vele vij lathe förnöije them, som ther hädan drage och besichte om samme rår med the tijende, som ther faller i Norrebottn, så att the therföre väl lönte blifve skole. Thette tu så bestyre viltt, vettendes tigh ther efter att rette. Datum Rönö then 12 Oct. 49.

Stegeborg den 14 Oktober.

Till allmogen i Sunnerbo härad angående en missdådare, för hvilken förböner inkommit till K. Maj:t, om handeln öfver gränsen med de närmast belägna danska köpstäderna, om deras behandling, som gjort arbete vid Kronobergs slotts byggnad, samt om tiondens och häradshöfdingeräntans utgörande.

Riksregistr. 1549, II, fol. 41 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij hafve, trogne under-såter, bekommit eders skrifvelse med edre fulmechtige uttskickede och förstätt om then Måns i Herseberg, som sikh så otilbörligen uthi sin öfverdådigheet fast ochristeligen skicket hafver, thenn I begäre til lössn komme motte. Så förmode vij doch, att I dannemän likväl sådane ogudachtige stycker icke ibland eder lijde eller styrkie vele, uthan heller hvar uthi sin stadh ther til hielpe, att Gudz laster och förtörnelse motte tilbake blifve och the, som annorledes än christeligen och väl sig skicke och förehålle emott Gud och theres öfverheet, motte therföre straffede och näfste blifve, efter som vij och ytterligere ther om med för:ne edre uttskickede handlett hafve; doch hvar ther någon förbättring med för:ne Måns tilförmodendes vore och han här efter icke med sådane eller

andre otillbörlige stycker och Gudz laster motte blifve befunnen, kunne vij lijde, att han til lössn komme motte, efter som edre fulmechtige uttskickede och så på hans och hans venners och slechtingers vägne fulkomligen utt lofvett och tillsagt hafve, att han sig här efter som en christen man skicke och lefve skal och vare oss och crone en retrådlig undersåthe, efter som för:ne edre uttskickede ther om eder vijdere tilkenne gifvendes varde, huru i then motten förhandlett är.

Men thett I begäre med samme eders skrifvelse att fare til the näste köpstäder uthi Danmark efter någon nödtorft, som I behöfve, kunne vij föge annett svare til, uthan att vij om någott synnerligitt förbud intett vette, som i then motte skulle skedt vare; hafve icke heller afslägitt någon god naborlig handel eller vandel, alleneste att vij gärne såge, att thett motte gå någott skickeligere och lijke til på alle sijder; therföre vij och vår befallningzman, Anders Pedersson, ther om hafve i then motte tilskrifve lathitt. Thett I äre begärendes att lösse våre fordring för penninge heller och att I therföre motte gäste blifve, så vele vij ther til förtencht vare, så att hvar vij icke gäste lathe, då kunne vij lijde, att I samme fordring nu för penninge lösse måge.

Vij hafve och förnummitt om the dagzwerke, som I til Croneberg, rijkit och then landzenden ther nedre til tröst och förbättring, göre pläge, så att ther någre edre häredzmän skole endels besväre sigh, att the vid för:ne Croneberg ille trachterede blifve, så hafve vij för then skuld lathitt tilbiude vår befallningzman på Croneberg, Nils Birgesson, att han i then motte itt flittigt och nöge upseende hafve skal, att sådant här efter icke ske skal, som och här til icke vår vilie varitt hafver, att någon af våre tienere sig annorledes än skäligen och tillbörligen emott hvar och en skicke och förhålle skulle, och skal för:ne Nils Birgesson thett så lagatt, att then Jöns Quant

skal tilbörligen straffett blifva, som någorledes sikh uthi then motte skal förseidt hafva. Um then tijenden I skrifve och begäre att lösse, hafve I vår mening ther uthinnen tilförende väl förnummit, så att vij eder, trogne undersåter, och så nu här med vele buditt och förmanet hafve, att I göre eder tijonde skäligen och redeligen utt ifrå eder, som thett sikh bör att vare och efter som andre våre och rijkzens undersåter göre pläge och efter Sverigis lagh och en god gamul christelig sedvane til att uttgöre plichtige äre; sijden kunne vij lijde, att I samme tijende til lössn bekomme måge för thett köp och värde, som skäl vare kan, lathendes sammaledes eders häredzhöfdinge bekomme sin rettighet uthaf eder, som honom med rette bör att hafva och [I] skyllige äre utt att göre, efter han sikh ther om och så endels för oss underdanligen beklagett hafver; ther I trogne undersåther vette eder efter att rätte. Gud här med befallandes. Datum Ståkeborg then 14 Octobris åhr 1549.

Ståkeborg den 14 Oktober.

Öppet bref för Anders Persson på fogdefodringen i Sunderbo härad.

Efter afskr. i Smål. handl. (K. A.) 1554, N:o 2.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij aff vor synnerlig gunst och nåde, så och på thet thenne oss elskelig vår tro tienare, Anders Personn, vår befallningsman udi Sunderbo, sig tesse troligare, flitigare och velvilleligere upå vortt gangnn och beste udi för:ne sinn befallning skall bruke och befinne lathe, haffve unth och effterlatidtt, som vij och nu medh thetta vortt åpne breff unne och effther lathe honnom, oss till enn behagelig tidh, fougte fodringen udi förscriffne Sunderbo herradtt *etc.*, hvilkit vij giuffve vortt camerrådtt och cammererer, så och andre

vore befalningsmän tilkenne, att thee vette siig her efftter rette, icke görendes för:ne Anders Persson her emott hinder, platz eller förfong. Datum på vortt slott Stekeborgh 14 Octobris anno etc. 1549. Under vårtt secret.

Stegeborg den 16 Oktober.

Till Severin Jute angående anvisandet åt borgarne i Vesterås stad af lämpliga platser för anläggande af humlegårdar.

Riksregistr. 1549, II, fol. 42.

Vår gunst tilförende etc. Vett Sefverin Jute, att vij hafve lathitt skrifve våre undersåther uthi Vesterås stad til, att the sigh vinleggje och beflijte skole til att leggje ther gode humblegårdar etc. Hvarföre är vår vilie och befallning, at tu rett vijser och förskaffer them en beleglig platz och rum, ther the sådane humble gårdar göre och leggje kunne, efter thett både them och menige rijkett i framtijden til stor fördeel och nytte vara vil. Thett tu så bestelle viltt. Datum Ståkeborg then 16 Octob. etc. 49.

Samma mening til alle befalningzmän och fougdter öffver hele rijkett.

Stegeborg den 16 Oktober.

Till Anders Persson med befallning att lemna en häst till Claes Arfvidsson, som i konungens ärender blifvit sänd till Danmark och Tyskland.

Efter afskr. i Smål. handl. (K. A.) 1549, N:o 8.

Vår gunst tilförende etc. Ær vor vilie och befallning, Anders Persson, att thu lather thenne vor tro

tienerne, Claves Arffvedsson, bekomme en god starck klippere, när han til tig kommendes vorder, och anamer aff hanum igen then hest, som han nu haffver mett sig tit nijder, effther vij for:ne Claves Arffvedsson haffve nu förskicket til Danmarck och Tyslandt påå någre vore värff och ærendhe etc., vetandes tig her effther rette. Datum på vort slott Stekeborg 16 Octobris anno 49.

Stegeborg den 16 Oktober.

Qvitto å saköresmedel, uppburna genom fogden Mauritz Olsson [Stake] af herr Lars i Liseskog [?: Hesselskog?]

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1521—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt medt thenne vår quittance, att vij udi egen kongelige persone then 16 Octobris anno etc. 49 upå vårt slott Steckeborgh annamett och upburidt haffve aff vår tro tienerne, Mauritz Olsson, vår fougte på Dall, siu ungerske gyllene, hvilckitt guldh han aff her Larss i Liseskogh udi saköre upburidt hade etc. Hvarföre giffve vij för:ne Maurijtz Olsson här medt qvitt och frij för etc. Datum [ut supra].

Gustaus.

Stegeborg den 17 Oktober.

Öppet bref för herr Olof Johannis, kapellan i Söderköping, på en gård i samma stad med den deraf utgående ränta.

Riksregistr. 1549, II, fol. 42 v.

Vij Gustaf etc. göre vitterligit, at vij af vår synnerlige gunst och nåde hafve undt och efter lathitt, som vij och nu med thette vårt öpne bref unne och efterlåtthe thenne vår undersåte, her Oluff Joannis, cappelän uthi

Suderkiöping, (oss til en behagelig tijd) Sielekors gården uthi för:de Suderkiöping med then deel ther til liggier och af ålder tillegatt hafver, uppå thett att han samme gård thess bättre upbyggie och förbättre skal, hvilket vij gifve våre fougdter och befallningzmän, så och borgemestere och råd uthi för:ne Suderkiöping tilkenne, att the vete sig her efter rette, icke görendes för:de her Oluf här emott hinder, platz eller förfång. Datum Stäkeborg then 17 Octobris åhr 1549.

Stegeborg den 21 Oktober.

Till Birger Nilsson [Grip till Vinäs] med begäran om uppgift på de meddelanden, som lemnats af en från Kalmar afrest, tysk brefdragare.

Riksregistr. 1549, II, fol. 42 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij hafve förstått, käre her Bijrge, om en tysk brefdragare, som updragen är ifrå Calmara ther igenom Tiust och Tuna län. Så efter vij förmode, att eder någre skrifvelse och tijdender ther med tilhande kompne äre, åhr förthenskuld til eder vår gunstige vilie och begären, att I vele oss ther om forstå lathe, hvad lägenheter I med samme brefdragere kunnedt bekommit hafve. Ther efter I eder rettendes varde. Datum Stäkeborg then 21 Octob. åhr etc. 49.

Stegeborg den 21 Oktober.

Till Botvid [Larsson (Anckar)] angående de K. Maj:t från Tyskland tillhandakomna oroande rykten och om nödvändigheten af en noga uppsigt i Stockholm, i synnerhet med slottet.

Riksregistr. 1549, II, fol. 42 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij vele tig icke fördolt haffve, Bottved, att oss någre bref ifrå grefve Jahan

tilhande kompne äro, ther af vij föge behag hafve kunne, efter som tu framdeles ther om vijdere förståndendes var-der, och endels förmerkie, att ther skal någott förräderij vara på färde emott oss med våre granner the Lybeske, efter som vij och tilförende ther om nogsampt talett och vårt betenkiande tilkenne gifvit haffve. Hvarföre vele vij tigh här med alfvarligen buditt och befalett hafve vid then troo, äre och lofven, som tu oss tilsagt och tig oss med förplichted giordt hafver, att tu på alle saaker ther uthi Stocholm och besynnerligen med vårt slott ett godt, flittigt och nöge upseende haffve skaltt och för allt för-räderij vachte, efter som vij tig ombetrott och befalett hafve; befestandes och stärkiandes tig thesslikeste med alle krigznödtorfter thett bäste mögeligitt är, så att ther motte och nu i vinter til Blockhusett och Oxediupett then meste nödtorf och tilföring skee med timber, kalk, steen och annat sådant, som uthi så måtte ther behöfves, på thett man nu med thett allerförste i vår kunde thett hafva för händer och byggie på samme blockhuss och senckie för:de Oxediup. Och efter then lägenheett, som nu på färde är, vele och biude vij tig ännu som tilförende, att ther inge skep eller varur motte uttstadde blifve til Lybeke anten med then Hindrich Schärenhugens skep, som Norman och tu skrifve om, eller någon annans, ehvad råd och lempe man elliest finne kunne och med skicke-ligheet hålle them uppe, att the icke utt löpe och segle motte. Tu viltt och sammaledes til thet allerflittigeste hafve god acht och tilsyn med thet tyske partij och sel-skap, thesslikeste och andre, som thär äre i Stocholm, så att ther motte icke någott hemligitt förräderij af them stämplett och prachicerett blifve, förhandlendes och så med borgerne ther om thet hulskap, troskap och manskap, som the oss lofvett och svoritt hafve, att i bland them motte icke någott förrädeligitt hemligen instungitt blifve, så att the ännu motte thett samme, som the oss tilförende

lofvett och tilsagt och I med them på våre vägne förhandlett hafve med theres svoren eed, bref och insigel bekräftige och stadfeste, på thet vij oss motte hafve til att förlåtthe til them såsom våre trogne undersåter. Thett måge och så förskickes någre theres fulmechtige ther ned til oss, att vij ytterligere med them handle och tala kunne om alla lägenheter. Och efter hijtt til oss är kommin en brefdragare ifrå Lybke, som upsatt blef i Calmerne af ett svenskt skep eller skute, som sig til Stocholm achtett hade, och samme brefdragare hafver sedan varitt i selskap och fölge med en tysk hofsmed, benembd Anders Sax, som vij nu i thenne nest förledne sommer lathe bestelle uthi Landtepomeren til vår tienste, sampt någre andre fremmende, som med honom inkomme; therføre vele vij, at tu med samme hofsmed och the andre grannerligen förhöre skaltt om samme skep och hvar thet var hemme och hvad skipperen kallades, som them hijtt införde, med alle omstender; thesslikeste om han eller the icke vele gifve tilkenne, att för:ne Lybske brefdragare hafver sendt någre bref ifrå sigh på vägen, för än han til oss kom, eller hvad handel han med någon i then reese kan haft hafve; vinleggiendes tigh här om til thet flitteligeste, så vij ther om med thet allerförste beskedeligen motte förständigede blifve. Ther tu vett tig att efter rette. Datum Stäkeborg then 21 Octob. 49.

Gustaff.

Stegeborg den 22 Oktober.

Öppet bref för hustru Ingrid, Jon Månssons enka, på Grimstads hemman i Drothems socken i två år, med undantag af en dertill hörande äng.

Riksregistr. 1549, II, fol. 43 v.

Vij Gustaf etc. göre vitterligit, at vij af vår synnerlige gunst och nåde hafve undt och efterlathitt, som vij

och nu med thette vårtt öpne bref unne och efterlätne thenne brefviserske, hustru Ingrid, Jon Månssons efterleverska uthi Grimstada i S. Drotens sochn her i Östergöttland, att hon må och skal uthi tu nestkommendes år niute och behålle för:ne Grimstada hemen frij för vår och cronones skatt och undskyller, doch med så skäl och vilkor, att vij ther emott skole uthi thee för:ne tu åhr niute, bruke och behålle en eng, som både henne och för:ne hennes mans moder, hustru Ingeborg Måns Jonssons, i för:ne Grimstada tilkommer, benembd Eldstada, liggienes vid By quern. Hvilket vij gifve våre fougder och befalningzmän, så och alle andre tilkenne, att the vette sig här efter rette, icke görendes för:ne hustru Ingrid heremott hinder, plattz eller förfång. Datum Ståkeborg then 22 Oct. 49.

Ståkeborg den 22 Oktober.

Till Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] med befallning om noggrann uppsigt med alla främmande, som droge genom landet, och med begäran om underrättelser rörande den till Danmark sända Olof Birgersson och om stämningen bland adeln.

Riksregistr. 1549, II, fol. 44. — Utdrag härur (sedeln) är förut tryckt af E. Hildebrand i Svenska riksdagsakter I: 2 (1888), s. 597.

Vår gunst tilförende etc. Vij lathe tig förstå, käre her Sten, at här ofte många fremmende opkomme och drage igenom landett oåttsport, hvadan the komme eller hvad förverf the hafve; ändoch vij våre fougder ther om nogsamligen tilförende buditt och förmanett hafve, att the uthi then motte god acht och tilsyn hafva skulle med allt fremmende selskap, som här in komme, så är för then skuld vår gunstige vilie och begäran, at tu ähnnu ther nedre uthi then landzenden thett så bestelle viltt, att ther uthinnen någott nögere och bättre acht och upsyn

hafves motte, så att hvar speijere eller förrädere motte icke så frijtt drage både frå och til, som ske pläger, och instinge någre förrättlige bref eller handlinger. Och efter här för någon tijd sedan vore någre danske karlar, som hade förverf, att the skulle köpa någre gångare och före till drottningen i Danmark, med hvilke vij skickede en vår tienere och småsven, Oluf Birgesson vid namn, som skulle hafva upseende med them, hvad the bestelte, så är samme Oluf lickväl icke ännu igen kommen; therfore vele vij, at tu lather grannerligen förhöre och spörre efter samme selskap och för:ne Oluf Birgesson, om han tijt ned i then landzändan kompin vore, hvad han före hafver, medan han icke snarare gifver sigh tillbaka igen til oss. Ther efter tu tig rättendes varder. Gud befalendes. Datum Ståkeborg then 22 Octobris åhr etc. 1549.

Schedula.

Och efter then farlige lägenheet, som nu på färde är, biude och förmane vij tigh, käre her Sten, at tu på alle saker och synnerligen på vårt slott ett godt, nöge och flittigt upseende hafve skaltt och vachte för allt förräderij, försterkiandes samme slott thet bäste mögeligit vore och så förskaffett med adelen och andre ther nedre, att vij oss endeligen och nu med thett förste med them före vette motte, om the sanfärdige och faste vara vele, om någott opå kommer anten för evangelij och Gudz ord skuld eller någon annan förnempt sak, heller hvad the tenckie göre ther til, när så behöfves, efter som vij och her Gustaf ther om hafve tilskrifve lathett, så att vij oförsumligen her opå ett vist besked och svar igen bekomme kunde, hvar til vij oss til att förlåthe hafva motte, som störste macht opå liggier. Datum ut in literis.

Samma mening til her Göstaf och Germund Svensson.

Stegeborg den 25 Oktober.

*Till Måns Nilsson [Stjernkors] angående underhållet af krigsfolk vid Viborgs slott med den af länet utgående upp-
börden samt om repressaliens utöfvande gent emot ryssarnes
härjningar.*

Riksregistr. 1549, II, fol. 44 v. — Förnt tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 7 (1854), s. 292.

Vår gunst tilförende etc. Tu hafver, Måns Nilsson, tilförende väl förståt vår vilie och mening om then upp-
börd, som ther af Vijnborgz län faller, så att vij ther af
och hijtt uttöfver föge begärendes äre, alleneste att ther
blifver en hop dugeligit folk uthaf håldne ther vid slot-
tett, som man bruke kunde, när så behof giordes. Så
är ännu vår vilie och befallning, at tu ther til tenkie
motte och thett så förskaffe, att theruthinnen motte så
besteltt bliffve. Och efter vij förnimme, att rysserne göre
ofte infal öfver grentzen och röfve, skinde och brenne
myckitt ifrå vare fattige undersåther och ther med läggie
then ene skatten öde efter then andre, så såge vij och
gärne, att them sådant motte icke så allt frijtt efterlathitt
blifve, uthan man motte göre them thett samme igen,
när så henda kunde, att the hijtt in någon skade gjorde;
therföre må tu och ther til så förtencht vare. Samma-
lunde hafve vij förstått, att ther många dagzverke falle
til slottett, som tu lather opbäre penningar före. Och
synes oss fast bätter och rådeligere vore, att man heller
lathe arbete therföre til slotzens befestning, efter som vår
tienere Bertil Jönsson tigh ther om vijdere vår vilie kan
tilkenne gifve, och huru vij gärne vilde, att staden thess-
likeste kunde befestett blifve, ther efter tu tigh rettendes
varder. Datum Ståkeborg then 25 Octobris åhr etc. 1549.

Gustaff.

Stegeborg den 26 Oktober.

Öppet bref till kyrko-, preste-, prebende- och klosterlandbor i Norra Møre angående den förläning Sten Bengtsson [Tillbakaseende ulf] till Stäflö bekommit af deras ränta.

Efter afskr. i Smål. handl. (K. A.) 1550, N:o 5. Jfr Smål. handl. 1552, N:o 1 och 1553 N:o 1, der samma bref finnes änyo intaget.

Vij Gustaff *etc.* giörer vitterligt, att vij aff vore synnerlige gunst och nadhe, så för velvillige och hulle tro tieniste, som thenne oss elskelige vor tro mann och undersatte, Sten Bencktsson tiill Stäffle, oss och vortt rige Sverige her tiill dagz troligen giortt och bevist haffver och en nu yttermere her effter giöre och bevise måå och skall, haffva untt och förlentt, som vij och nu medt tette vortt åpne breff unne och förlene honom, oss tiill en behagelige tiidt, alle kyrkie-, preste-, prebende- och klosters landtboor uti Norre Möræ *etc.* i Småland. Hvar före biude vij edher, vore troгна undersater, alle kyrkio-, preste-, prebende- och klosters landtboor, som uti for:ne Norre Möræ bigge och boo, at the (!) ingen annan her effter utan for:ne Sten Bencktsson utgiöre all then renthe och rettighet, som Ij på cronones vegne årligen plicktuge åre ut att giöre. Hann skall ther emott forplicktige[t] vere att förhielpe edher dannemen alle tiill lag, rett och retvise, som han thår för Gud och oss ansvara viill. Ther sig hvar och en effter rette haffver. Datum på vort slot Stegeborg 26 Octobris anno *etc.* 1549 under vort secrett.

Stegeborg den 27 Oktober.

*Öppet bref för Nils Birgersson på häradshöfdingegästningen
i Öknebo härad.*

Riksregistr. 1549, II, fol. 44 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij af vår synnerlige gunst och nåde, så och för velvillig och hulle troo tjenst, som thenne vår troman och tienere, Nils Birgesson, vår befallningzman på Gripzholm, oss här til giordt och bevist hafver och ännu här efter göre och bevijsse må och skal, så lenge han lefver, hafve undt och efterlathitt, som vij och nu här med unne och efterlathe then häredzhöfdingzgästning, som nu faller och i then tilkommende vinter bör utt att gå af Öknebo härede och vij samme härede Oluf Stågad tilförende för någon tijd seden til häredz rätt gunsteligen efterlätthe; anseendes att för:ne Nils Birgesson uthi thette närvarendes år i för:ne härede hafver ting hållett och then tjenste giordt, som häradzhöfdingen göre borde, hvilkett vij gifve alle, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, tilkenne, att the vette sigh ther efter rette, icke görendes för:ne Nils här emott hinder, platz eller förfång. Datum Stäkeborgh then 27 Octob. 49.

Stegeborg den 28 Oktober.

Till Nils Tulesson angående ett antal hemförlofvade knektar.

Efter en i R. A. förvarad nyare afskrift af originalet i Arboga stadsarkiv.

Gustaff etc. Vår gunst tilförende etc. Vij förskicke tesse knechter, Niels, till Arboge, att the ther hosz theris hustruer och barn vare skole, som oss på någon tijd följachtige varidt och vij täden haffue kalle latidt etc. Terföre är vår vilie och befallning, att thu för:ne knechter

her emot inthet hinder eller forfang gøre skalt, vettendis tich ther effter rätte. Datum Stågeborg 28 Octob. anno etc. 49.

Spår af sigillet.

Utanskrift: Till vår tro tienere, Niels Tuleson, vår fougte i Aåkerbo härede etc. gunsteligen.

Vestervik den 13 November.

Öppet bref för Bertil Tolk på alla dagsverken från en del af Jäüskis socken till behaglig tid.

Riksregistr. 1549, II, fol. 48.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij af vår synnerlige gunst och nåde, så och för välvillig och hulle troo tienst, som thenne vår troo tienere, Bertil Tolk, oss och vårt rijke Sverige her til dagx troligen giordt och bevijst hafver och ännu yttermere här efter gøre och bevijse må och skal, hafve undt och efterlathitt, som vij och nu med thette vårt öpne bref unne och efterlathe honom (oss til en behagelig tijd) alle the dagzverker, som uthi Eijkens fierding i Jeskis sochn uthi Vijborgz län här efter åhrligen falle kunne, hvilkett vij gifve vårt came-råd och alle andre, som för våre skuld vele och skole gøre och lathe, tilkenne, att the vette sigh här efter rette, icke görendes för:ne Bertel her emott hinder eller förfång. Datum Vestervijk then 13 Novemb. åhr etc. 1549.

Norrköping den 14 November.

Till fru Anna [Pedersdotter (Bielke)] till Händelö med rekommendation för Sune Hansson, som velat af henne igenlösa ett af hans fader pantsatt hemman.

Riksregistr. 1549, II, fol. 48.

Vår gunst tilförende etc. Vij gifve eder tilkenne, käre fru Anne, att thenne brefvijsere, Sune Hansson i

Gammestorp i Rijsinge sochn, hafver varitt här för oss och clageligen gifvitt tilkenne, att I hafve honom ett heman ifrå, be:dt Smedestorp, liggiendes i Kullinge sochn, som i förtijden framledne eders man blef pantsatt och under cronon legatt hade, hvilkett heman han nu igen löse vil, endoch I icke thett tilstädie vele. Så synes oss ther med föge skäl fölge; och är för then skuld vår vilie och befalning, att I vele sielf rette eder i then motten, lathendes för:ne Sune löse samme sitt heman igen, så framt I vele göre thett oss liuft är, vettendes eder her efter rette. Datum Norkiöping then 14 Novembris åhr etc. 1549.

Norrköping den 19 November.

Till Nils Munck angående en äng invid Falköping, som förut innehafts af Joen Ingesson, och rörande hvilken nya upplysningar inkommit till K. Maj:t.

Riksregistr. 1549, II, fol. 48 v.

Vår gunst tilförende etc. Tig förtenker väl, Nils Munck, om then eng, som vij gunsteligen efterlätthe tigh vid Falekiöping. Så hafver nu thenne brevvijsere, Joen Ingesson på Långholmen i Falkiöpingz sochn, som för:ne eng tilförende haft hafver, uthi underdånighet här för oss berättatt, att thet icke alleneste en äng varet, [uthan] väl besittitt heman vare skal, och förtenker tig väl, med hvad vilkor tig samme eng blef efterlathin, veliendes för then skuld, at tu retter tig sielf i then saak och förskaffer thet så, att samme Joen här uthinnan motte blifve tilfredz stelt. Datum Norkiöping then 19 Novembris åhr etc. 1549.

Norrköping den 20 November.

Till Erik Olofsson [Ståalarm?] i Borgå angående en jordtvist.

Riksregistr. 1549, II, fol. 48 v.

Vår gunst tilförende etc. Vett Erich Oluffsson, att these brefvijsere, Knut Jönson och Peder Vållemarsson, hafve varitt här hoss oss och uthi underdånigheett klagevijss tilkenne gifvitt om någon jordtrette, som emillan them och Thomas Nilsson i Vacköl vare skal, på hvilken trette the tilförende hafve varit någre reeser begärendes, at tu och någre andre gode män motte syne och ransaake, att them motte vederfares thet skäl vore, hvilket likväl icke skedt är; hvarföre är vår alfvarlige vilie och befalning, at tu ännu med någre ovilde gode män ther om gruneligen skaltt ransaake och thet förskaffe, att beggie parterne må ske thett rätt och skäl vare kunde, så att vij icke ther om oftere motte bekymbrede blifve; icke heller upskuffendes och skiutendes alle saker ifrån tigh och til oss, som elliest ther vel uttrettes kunde och tilförende ske pläger. Ther tu vett tig efter rette. Datum Norrköping then 20 Novemb. 49.

Linköping den 20 November.

Till allmogen i Daga härad angående leverans af timmer och kalksten till Råfsnäs gård.

Riksregistr. 1549, II, fol. 48 v.

Vij Gustaf etc. tilbiude eder våre trogne undersåther, menige almoge, som byggie och boo i Daga härede, vår gunst och nåde tilförende etc. och gifve eder, käre undersåther, här med tilkenne, att efter thett eder är väl vitterligitt om then bygning, som vij nu vele lathe hafve för händer på vår gård Refznäs, therföre är vår gunstige

vilie och begären, att I oss til samme bygningz behof med någott timber och kalksteen behielpelige vare vele. Vij hafve thett så förskaffett med vår fougdter, att eder för samme timber och kalksten skal ske någon tilgift, antere uhr eders åhrlige fordring, dagzverker eller andre uttgifter. Therföre lather eder häruthinnan velvillige befinne, vettandes eder her efter rette. Datum Linkiöping then 20 Novemb. åhr etc. 1545 [o: 9].

Samme mening til Sven Andersson och Jacob Holst.

Norrköping den 29 November.

Till Nils Knutsson angående bergsbruket vid Hadaberg.

Riksregistr. 1549, II, fol. 49.

Vår gunst tilförende etc. Vij hafve endels förstått, Nils Knutsson, att then brukning ther vid Hade vil icke gå för sigh, så att hon kunde löne omkostnan och arbetett igen. Så hafve vij nu för then skuld skickett thenne brevvisjere ther hädan, til thess then malm vore upsmelt, som ther nu alrede brotten och lossett är och man see kunde, hvad han vilde gifve, och om grufven thess förinnen någott kunde förbättre sigh. Therföre må tu vare förtencht och hafve ther med ett flittigt upseende, så att ther blifver ingen skalkheet med bedrifvin, och om man sedan kunde förnimme, att thet vilde intett rente eller förbättre sigh, att man tå icke vijdere motte ther opå vende någon stor omkostnad til spilles, uthan lathe hvad deel ther vore både folk och annett komme til gamble sölfbergett, ther tu vett tigh efter rette. Datum Norrköping then 29 Novemb. 49.

Norrköping den 29 November.

Öppet bref för hustru Anna, Peder Larssons enka, på Valla hemman i St. Lars socken jemte någon häradsjord i vederlag för en från samma hemman undantagen hage.

Riksregistr. 1549, II, fol. 49.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att vij af vår synnerlige gunst och nåde hafve undt och efterlathitt, som vij och nu med thette vårtt öpne bref unne och efterlathe thenne oss elskelige ährlige hustru Anna, Peder Larssons efterleffverske uthi Linkiöping, att hon må och skal (oss til en behagelig tijd) niute och behålle thet hemen, be:d Valla, med the tiläger ther under liggie och af ålder tillegett hafver, liggiendes uthi S. Larentz sochn uthi Hanekindz häredt uthi Östergötland, doch så att hon skal uttgöre oss och cronone ther af then skatt, som ther af åhrligen gå pläger. Och efter vij hafve förstätt, att vår fougdte, Per Höss, hafver vederkentz en haga ifrå för:ne Valla gårdz ägor och under Linkiöpingz gård; derföre hafve vij gunsteligen undt och efterlathitt, att för:ne hustru Anna skal blifva vederlagt något i then stad igen af någon häredzjord, ther thett lägligest vare kunde. Hvil-kett vij gifve våre fougdter, befalningzmän och alle andre, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, tilkenne, att the vette sig här efter att rätte, icke görendes för:ne hustru Anna här emott hinder, platz eller förfång. Datum Norkiöping then 29 Novemb. åhr *etc.* 49.

Linköping den 29 November.

Öppet bref för hustru Barbro, Hans Skutes enka, på all den jord henne tillkomme i Linköping och omnejd.

Riksregistr. 1549, II, fol. 49 v.

Vij Gustaf etc. göre vitterligitt, att vij gunsteligen hafve und och efterlathitt, som vij och nu med thette vårtt öpne bref unne och efterlathe thenne oss elskelige ährlige hustru Barbrå, framlidne Hans Skutes efterlefverske, the åkrer, engier, lyckier, tompter och annatt, ehvad thet helst vare kan innan stadz och uthan, som henne anten med arf eller lagligit köp kan tillyde uthi Linköping och ther om kring, så att hon och hennes efterkommende erfvinger sådant obehindrett niute, behålle må och skal och åhrligen then rente och rettighettt uttgörendes, som på cronones vegne ther af gå bör. Hvarföre biude vij alle, som för våre skuld vele och skole göre och lathe och synnerligen våre fougdtter och befalningzmän, att the för:ne hustru Barbro här emott intett hinder, platz eller förfång göre skole. Ther the sigh efter rette hafve. Datum Linköping then 29 Novemb. år etc. 49.

Norrby den 4 December.

Till Staffan N. angående ett jordbyte mellan K. Maj:t och Svante Sture till Hörningholm.

Riksregistr. 1549, II, fol. 51.

Vår gunst tilförende etc. Veet Staffen, at vij hafve gunsteligen undt och efterlathitt thenne oss elskelig vår troo man och rådth, Svante Sture til Hörningholm, sigh til lägenheet thesse efter:ne tre gårdar, liggjendes uthi Botekyrkie sochn, som är två små gårdar, som är Öfver åldt [2: Öfverhulta] rente hvardere 3 ♀, gestning $\frac{1}{2}$ ♀, ithem en gård, be:dt Fittie, som liggier för 11 ortiger

land jord, renter afredz penningar 4 öre, korn 2 pund och gingerd 4 öre; ther emott hafver för:de Svante Sture uplatitt oss til vederlag igen lijke så myckin rente af hans godz och gårder på Åkeröö¹⁾, som för:de tre gårder uthi Botekyrkie skylle och rente kunne. Hvarföre är vår vilie och befalning, att tu på våre vegne skaltt vederkennes så många godz på för:ne Åkeröö¹⁾, som sig til för:ne rente belöpe kunne, vettendes tigh här efter rette. Datum Norby then 4 Decembris åhr etc. 1549.

Vadstena den 8 December.

Öppet bref för Hans Båtsman, som K. Maj:t tagit i sin tjenst som »ladugårdskar», angående hjälp och försvar för honom under hans resa till Finland, dit han blifvit sänd för att anskaffa i mossdikning och fiske skickligt legofolk.

Riksregistr. 1549, II, fol. 51.

Vår gunst tilförende etc. Vij Gustaff etc. göre vitterligt, at vij hafve lathitt annamme och antage thenne brefvijsere, Hans Båtsman, uthi vår tjenste för en lade-gårdsman och hafve nu skickett honom til Finland til att förskaffe oss ther uthi vår tjenste nogott godt legefolk, som väl kunne umgå med mosedikningar och göre ther åkrer af, thesslikeste någre gode fiskere, som med laxefiske och annet fiskerij umgå kunne. Hvarföre biude vij våre fougder och embetzmän, besynnerligen tigh, Måns Nilsson på Vijborg, att tu är honom häruthinnen på våre vegne behielpelig, att han sådant embetzfolk ther uthi vår tjenste bekomme kunde och sedan fordre honom och samme folk med förste hijtt uttöfver til oss igen. Sammalunde biude vij, att ingen gör honom, hans fader eller

¹⁾ Ehuru handskriftens Åkeröö är fullt tydligt skrifvet, kan man möjligen misstänka en felskrifning för Åkeröö eller den midt emot Öfverhulta (n. v. Sturehof) liggande Ekerön. I så fall är adressaten antagligen fogden Staffan Larsson på Svartsjö.

bröder nogott hinder, platz eller förfång, uthan hielpendes them thil så myckitt the finnes kunne hafve rett til, så framt I vele göre thet oss liuft och behageligitt är; ther hvar och en sigh effter rette vet. Datum Vastena then 8 Decembris år etc. 1549.

Vadstena den 11 December.

Till allmogen i Vadsbo angående utgörandet af dess skattepersedlar m. m.

Riksregistr. 1549, II, fol. 51 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij hafve bekommit eders skrifvelse, trogne undersåther, och förstått om eders skatt och hvar I then uthi tijde skole komme lathe. Så hafver icke varit vår vilie eller befallning, att I dannemän ther med i otijde skulle blifve besvärede, så att om annorledes än tilbörigitt uthi then motte förhandlett är, då är thet skedt uthan vår befallning. Om fordringen I skrifve och begäre löse någott af henne för penningar, kunne vij lijde, att ther om och så motte bestelt blifve. Sammaledes om fodernöten I ären begärendes, efter som vij vår fougde, Jören Arfvedsson, ther om [vij] vijdere vår gunstige villie vele forstå lathe. Och ehvad motte vij elliest kunne sökie och vette edertt och menige rijkzens gagn och bäste, som vij och här til thet alltid gärne giordt hafve, göre vij thet icke ogärne, befallendes eder dannemän här medh Gudh alz:tt. Datum Vastene then 11 Decembris år etc. 1549.

Vadstena den 13 December.

Till allmogen i Sunnerbo härad angående utgörandet af dess tionde.

Riksregistr. 1549, II, fol. 51 v.

Vij Gustaf etc. tilbiude eder, våre trogne undersåther, som byggie och boo i Sunnerbo i Småland, vår gunst och

nåde tilførende etc. Oss är til vettendes vordet, käre undersåther, huru tijenden ther hoos eder fast sielsyntt och mindre än thet med rette ske borde blifver uttgiorrt, så att en partt sammaledes platt ingen tijonde uttgöre vele af then Gudz gåfve, som then alzmechtige them mildeligen gifver, uthan behålle inne hoss sikh, lijke som vij förnimme somme nu på någon åhr giordt hafve. Så kunne vij icke tenkie, hvad meningh thet hafva skal, att the mere i then motten än andre vele fördriste sikh sådant företage, att man sig och i then saak så otilbörligen förhålle skole, thet hoss inge andre dannemän här i rijkett befinnes eller sedvane vare pläger. Hvarföre biude och förmane vij eder ännu, dannemän, att I annorledes ther til här efter förtenchte vare skole, uttgörandes retteligen uthi gode rede eder tijonde uthaf allan eders åhrsvext ifrå eder, efter som Gudz och Sverigis lagh uttvijser, så att hvar thet icke sker, då hafve vij befalett thenne vår troo man och tienere, Anders Pedersson, att han sampt med prosten, her Håkan i Liung, ther opå ett flittigt upseende hafve skal, så the therföre efter Sverigis beskrefne lagh skole straffede blifve, som icke rättzligen utgöre theres tijende af then Gudz gåfve, som them gifvin varder, skole icke heller bekomme then tjenste af theres kyrkioprester, som the elliest äre them på theres embetz vägne plichtige. Och hafve vij sammaledes förstått, att en stor partt hooss eder vele platt ingen tijonde göre af hafre och annat sådant, förevendendes, att oss elskelig vår troo man och secrete råd, her Peder Brae, skulle them på våre vegne hafve thet efterlathitt. Så befinne vij doch, att thett af honom icke skedt är, och vele för then skuld, att I käre undersåther rätte eder sielfve i saken, skickendes och förhållandes eder i then motten som andre dannemän göre pläge öfver menige rijkett, icke heller så vanvörde och hålle för sköfling then deel, som i kyrkeherbergen inkommer, som ske pläger, så att hvar ther medh efter

sin egen vilie handle vill. Ther efter I eder rettendes varde. Och vele vij gärne sökie och fordre edertt och menige rijkzens gagn och bäste, som vij och här til altijd giordt hafve. Datum Vastena then 13 Decemb. åhr 49.

Vadstena den 13 December.

Öppet bref för herr Håkan i Ljunga på vissa landboräntor i Sunnerbo härad.

Riksregistr. 1549, II, fol. 52.

Vij Gustaf etc. gøre vitterligitt, att vij af synnerlig gunst och nåde hafve undt och förläntt, som vij och nu med thette vårtt öpne bref unne och förläne thenne oss elskelig vår troo man och undersäte, her Håkan i Liung uthi Sunnerbo i Småland, alle the landboer, som prosten uthi för:ne Sunnerbo til vij[n] och annan nödtorft, som kallas vinaria, tilförende hafva pläger och rente åhrligen tiugu och siu pund smör. Hvarföre biude vij eder, för:ne landboer, att I velvilligen uttgöre för:ne her Håken al then rente och rettigheet, som I oss på cronones vegne i then motte skyllige och plichtige äre utt att gøre, vettandes eder her efter att rette. Datum Vastena then 13 Decemb. 49.

Vadstena den 13 December.

Öppet bref för Olof Jonsson på Balderums gård i Vånga socken att behållas under skatt.

Riksregistr. 1549, II, fol. 52.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligit, at vij gunsteligen hafve undt och efterlathitt, som vij och nu här med thette vårtt bref unne och efterlathe thenne brevvisere och vår undersäte, Oluf Jonsson, att han må och skal obehindrett

besittie och behålle then gård Ballerumn, liggiendes uti Vånga sochn, som han tilförende haftt hafver, uttgörendes ther af then rettighet, som åhrligen ther af gå pläger. Så skal och för:de Oluf Joensson vara förplichtett att sökie och förfordre vårtt gagn och bäste ther på Vånge berg med vår och cronones skatt och saköre, så att ther med troligen motte förhandlett blifve. Och tage [vij] för then skuld honom här med uthi vår kong:e hegn, vern och försvar och synnerligen att frede och försvare honom med allt thett honom med rette tilkommer för allt öfvervåld och orätt, hvilket vij gifve alle, som för våre skuld vele och skole göre och låthe, tilkenne, att the vette sigh här efter rette. Datum Vastena then 13 Decemb. 49.

Vadstena den 13 December.

Öppet bref för Nils Henriksson på skattefrihet i två år för ett af honom upptaget torp vid namn Hanorp i Klockrike socken.

Riksregistr. 1549, II, fol. 52 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, at vij af vår synnerlige gunst och nåde hafve undt och efterlathitt, som vij och nu med thette vårtt öpne bref unne och efterlåthe thenne vår tienere, Nils Hindrichsson, att han må och skal uthi thenne tu nestkommendes åhren niute och behålle thet torpestad, som han i Bobergz härede uthi Closterid sochn, benembdt Hanorp¹⁾, uptagitt och bygt hafver, frij för vår och cronones skatt och uttskyller. Hvilket vij gifve våre fougdter, befalningzmän och alle andre tilkenne, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, att the vette sigh här efter rette, icke görendes för:ne Nils Hindrichsson här emott hinder, platz eller förfång. Datum Vastena then 13 Decemb. 49.

¹⁾ I rubriken: Hanatorp.

Vadstena den 14 December.

Öppet bref för Nils Persson på en del af fodringen i Tuna län.

Riksregistr. 1549, II, fol. 52 v.

Vij Gustaff göre vitterligitt, att vij af vår synnerlige gunst och nåde hafve undt och effterlåtidd, som vij och nu här medh unne och effterlåtthe thenne vår troo tienere, Nils Perszonn, vår befalningzmann i Tuna lhän, (osz till enn behagelig tijdh) så myckitt af fodringen, som han med sine fyre hästar i förbe:de lhänn gäste kan; doch skall han göre reda och räkenskap för then deel af samma fordring öfverblifver. Hvilket vij gifve våre cammerer tillkenne, att the vethe sigh här efter rätte. Datum Vadstena den 14 Decemb. 49.

Vadstena den 15 December.

Kreditiv för Axel Eriksson [Bielke] till Herresäter, Nils Eskilsson och Markus Hammarsmed vid deras förhandlingar med den vid kronans bergverk i Östergötland bosatta allmogen.

Riksregistr. 1549, II, fol. 53.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij af thesse trogne män och tienere, Axel Erichsson til Håredzsätter, Nils Eskelsson och Markus Hammersmed,¹⁾ befaltt hafve, att the til Vångeberg, Hellestä och andre våre bergverk här i Östergöttland drage och på våre vegne med allogen ther sammestedz handle skole. Hvarföre biude vij eder, dannemän alle, våre trogne undersåther, som på för:ne bergverk boo, att I sättie troo och lijtt til för:ne våre fulmyndige, hvadh the uthi så motte med eder handlendes varde, och ther eder efter att rette. Datum Vadstena then 15 Decembris åhr etc. 49.

¹⁾ I rubriken: Hansson.

Vadstena den 17 December.

Till Anders Eriksson angående hushållningen vid Tuna gård [i Vestmanland].

Riksregistr. 1549, II, fol. 53.

Vår gunst tilförende etc. Som tu skrifver och lather förstå, Anders Erichsson, om Tuna gårdz lägenheter, och huru tu ther med handlett hafver, så är thet oss icke obehageligitt och är vår vilie och befallning, att tu kennes ved alle kyrkie och preste landboer, tesslikeste våre egne arfvegodz under vår gård Tuna, som liggjendes äre uthi Kumbla, Litzlekyrkie och Göttelunde sochner, så och våre arfvegodz uthi Glanshammars sochn, på thet man gårdzens gagn och beste thess ytterligere förfordra kunne. Så hafve vij och lathitt skrifve Nilss Tulesson til, att han skal handle med bönderne i Fellensbro sochn, att the ville köre kalkesteen tijtt til Tuna för theres fordring, och om the icke vele för al fordringen, så skole the för half fordringen framköre samme kalksten; thesslikeste skole the före tijtt för någott af fordringen tegel, som ther behöfves vil, efter som för:ne Nils och tu med bönderne ther om best handle kunne. Ithem vij hafve lathitt skrifve Mickil Helsing till, att han skal förskaffe titt någre fåår ther af Rekerne, sammeledes någott af skatteköerne, om the icke alrede lefrerede äre. Vij lathe och tilbiude Bencht Olsson på Ören, att han skal förskicke tijtt 5 eller 6 paar dreftes oxar. Söfverin Jute skal lathe komme tijtt 4 verkhester och förskicke vij tig här med samme bref, hvilke tu må lathe komme för:ne våre fougdtter tilhande; vettendes tigh här efter rette. Datum Vastena then 17 Decemb. 49.

Vadstena den 17 December.

Till Axel Eriksson [Bielke till Herresäter] med befallning att jemte Nils Eskilsson och Markus Hammarsmed begifva sig till den östgötska bergslagen för att der öfva uppsigt öfver smidet och förhandla med allmogen m. m.

Riksregistr. 1549, II, fol. 53, v.

Vår gunst tilförende etc. Som vij och nu senaste befalte, Axel, att tu up i skogzbygden draga skulle til att annamma någott mere folk i tiensten, så hafve vij och nu befalett thenne vår troo tienere, Nils Eskelsson, att han med tig ther hädan sigh begifva skal sampt med Markus Hammersmed til att besichte och förhandla ther uppå bergzlagen, som til vårtt och rijkzens gagn komme motte. Tu viltt för then skuld och så vinleggie tigh, att vij ther om någon god undervijssning become motte och besynnerligen, huru skatten uthi alle partzeler tilförende uttgik ther af för:ne bergzlag, Hellestad och Vånga och flerestedz, för än thet uthi jern lagt blef, efter som thet nu utgörs, förmanandes them thesslikeste, huru the theres bergzbrukning til yttermere profijtt än thet nu sker bruka motte, så att the motte heller lathe smide theres jern uthi stenger både större och smerre, efter som hvar behof hade, och icke altt hugger så i ossmund, som nu skeer, doch med theres store arbete och omkostnad och ganske lijten profijtt, efter som vij och vijdere med förbe:de Nils Eskelsson och Markus Hammersmed handlett hafve och them lathett förstå, huru sådant och någre andre ärender mere ther nu motte besteltt blifve, så att vij och nu med thett förste ther motte igen förstendigett blifve. Och förtenker tigh sammaledes väl, käre Axel, att vij någott med tig senest handlede om the saakörer, som så omåtteligen af bönderne rifves och uttages, så förnimme vij, att våre fougdter, tileventyrs så väl som tine och flere gode

mäns, hafve ther ingom beskedeligheett eller nytte med, så att til befruchtendes [är], att ther än ett opror och obijstånd för sådane orsak skuld upvecht blifver; the tage och så saköre af oppnbare tiufverij och missgärningzmän, som med rette therföre andre til exempel borde annorledes straffede blifve, lijcke som thet och med then Jöns Öde skeidt är. Therföre råde, biude och förmane vij tigh, att tu här uthinnen ett bättre och nögere inseende hafve skaltt med för:ne tine fougder, att the icke någott obestånd för slijke sakörer skuld åstad komme motte, uthan heller thet så lagandes, att hvar sådane oppnbare tiufver och skalkar, som myckitt misshandlett hafve, motte therföre til lijfvett straffede blifve. Och vele vij icke gille eller tilstädie then soning, som samme Jöns Öde giordt hafve, uthan att han motte skickes hijtt til oss och för sine missgerning[e]r straffett blifve, ther efter tu tig rettendes varder. Gud befalende. Datum Vastene then 17 Decembris åhr etc. 1549.

Vadstena den 18 December.

Fullmakt för Nils Pedersson [Silfversparre] till Holma att vara befallningsman öfver knektarne i en del af Småland.

Riksregistr. 1549, II, fol. 54.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att vij hafve tilskickett, tilbetrodt och befalett, som vij och nu med thette vårtt öpne bref tilskicke och befale thenne vår troo man och tienere, Nils Pedersson til Holma, att han vår befallningzman öfver våre nyssantagne knechter uthi Östre, Vestre och Upvijdinge härede, Södre och Norre Möre, Strande härede, Ambyrd, Assboland och Sevede, thesslikeste uthi Södre Vidbo, Tiust och Tuna län vare skal, så att han årligen skal drage omkring allestedz uthi för:de häreder, ther samme våre knechter äre, och besee och be-

sichte theres värier, att vij och rijkett thermed väl tiente blifve motte, och them lathe bekomme theres åhrlige lön, som the hafva pläger; thesslikeste hålle samme våre knechter före och låthe them se, huru the sigh åhrligen och redeligen förehålle och skicke skole, som åhrligitt och gott krigzfolk ägner och bör att göre, näfsendes och straffendes, hvad som otilbörligit ibland them kan befunnett varde. Hvarföre biude vij eder, för:ne våre knechter, som uthi förberörde härede äre, att I för:de Nilss Pedersson på våre vegne hörige och lydige vara skole, låtandes eder befinne vellvillige och vederrede, när han eder på våre vegne och till vårt och rijkens bästa tillsäijandes värder. Ther uthinnan [sker] thed osz behageligitt åhr, vettandes eder ther effter at rätte. Datum Vastene then 18 Decemb. 49.

Vadstena den 19 December.

Till Per Brahe angående de underrättelser, som inkommit från Danmark, med begäran om vidare meddelandens inhemtande, i synnerhet rörande den beramade herredagen i Flensburg, samt om hans inställelse hos konungen med anledning af ett från England anländt sändebud.

Riksregistr. 1549, II, fol. 54 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij hafve förstätt, käre Peder, om the lägenheter tu skrifver och ifrå Danmark kommitt hafve, och endoch ther väl fast ett försvagett selskap är, så att man föge af them förfare kan, ther macht opå liggier, så må tu likväl vinleggje tigh att efter ther en herredag nu om nyåhrett uthi Flensborg hålles skal, at tu dädan förnimme kunde, hvad ther motte förhandlett blifve. Vij lothe tigh och så förstå, att oss är igår til vettendes vordett, huru ther skal vara kommitt ett fremmande budskap ifrå Engeland til Jönköping, som

sigh hijt til oss hafver achtett begifva. Derföre såge vij gärne, at tu samt medh Steen vele förfoge eder hijt til Vastene, att I förhöre kunde, hvad theres verf vore; ther uthinnen skeer thet oss liuft är. Datum Vastene then 19 Decembris år etc. 1549.

Vadstena den 20 December.

Fullmakt för sekreteraren Olof Larsson att förhandla med allmogen vid Thomasmessomarknaden i Linköping.

Riksregistr. 1549, II, fol. 54 v.

Vij Gustaf etc. göre vitterligit, at vij hafve förskickett thenne oss elskelig vår tro man och secreterere och tro tienere, Oluf Larsson, att the (!) uthi Linköping med then menige almoge, som ther nu uthi Thomessemesse församlede blifve kunne, om någre våre och rijkzens värf och ärender förhandle skole. Hvarför biude vij eder, våre trogne undersåter och dannemän alle, som uthi för:ne Thomesmessen uthi Linköping nu församlede äre, att I stelle fulkommelig troo och lijtt til hvad deel för:de våre trogne män, råd och tienere med eder på våre vägne förhandlendes varde; här uthinnen sker thet oss liuft är. Gud här med befalendes. Datum Vastene then 20 Decemb. 49.

Vadstena den 21 December.

Till Erik Gustafsson angående Snaflunda sockens läggande under Vadstena slott m. m.

Riksregistr. 1549, II, fol. 55.

Vår gunst tilförende etc. Vett Erich Göstafsson, att efter vij lathe hafve här på vårt slott Vastene en svår bygning för hender, så att der myckitt behöfves vil och(!)

therföre hafve vi befaltt vår befalningzman, Jochom Bulgerim, att han skal kennes ved her under slottett Snafvelinge sochn och så myckitt som Sundby härede tillyder. Hvarföre biude vij tigh, att tu intett befater tigh vijdere med samme sochn. Vij vele väl lathe vederleggie oss elskelig vår troo man och råd, her Larss Siggieson, med någon annan förläning igen, som honom belägelig vara kan, vettendes tigh här efter rette. Datum Vastene then 21 Decembris åhr etc. 1549.

Vadstena den 21 December.

Till Karl Skrifvare angående Lasse Anderssons i Skenninge hustru, Christinas klagomål rörande en gård, som blifvit såld undan hennes börd till en oskyld.

Riksregistr. 1549, II, fol. 55.

Vår gunst tilförende etc. Vett Karl Skrifvere, at thenne brevvijserske, hustru Chirstin, Lasse Andersson[s] i Skeninge, hafver varitt här för oss och klageligen gifvitt tilkenne om en gård, som hennes rette arf och egitt vare skal efter hennes moderfader och [i] her Stens tijd blef såld af Linder Brunteson för 30 q danska oskyldom i hender, neml. ennom, be:d Erich Matzon, som ther nu sitter opå. Så vette vij icke, huru ther om sandt är. Och biude vij tigh för then skuld, at tu här om grannerligen skaltt ransake och förhöre lathe, förskaffendes thenne fattige qvinne så myckit, som hon til för:de gård kan finnes hafve ret til, så att vij icke vijdere skole här om bekymbrede blifve, vettendes tig här efter rette. Datum Vastena then 21 Decembris åhr etc. 1549.

Vadstena den 21 December.

Till Botvid Larsson [Anckar] samt borgmästare och råd i Stockholm angående Nils Skrifvares begäran om byte mellan ett hans hus i Stockholm och ett annat dersamma städes, som tillhörde stadens fattige.

Riksregistr. 1549, II, fol. 55 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij lathe eder förstå, Bottvedh och trogne undersåther, att thenne oss elskelig vår troo undersåthe, Nilss Skrifvere, hafver varitt här för oss och uthi underdånigheett gifvitt tilkenne om ett stenhuss ther i Stocholm, liggiendes vestan til uthi Nels Helsingz grend, som honom med rette tilkomme skal och han gärne sigh til lägenheet förbyte vil uthi ett annat steenhuss, liggiendes östan til, som kommer the fattige til ther i Stocholm; och rente samme huss lijke myckitt. Så hvar thet så är, att för:ne Nils Skrifvere huss renter lijke emott för:de the fattiges huss, som han begärer, kunne vij då väl lijde, att han med the fattige bythe och förhandle må; thett I så med the fattiges förståndere bestelle vele, vettendes eder här efter att rätte, här med Gud befalendes. Datum Vastene then 21 Decembris åhr etc. 1549.

Vadstena den 22 December.

Öppet bref för doktor Jöns i Linköping på biskopsdelen af tionden i Kudby socken till vederlag för Nederlösa gård i Normlösa socken, hvilken tillhörde hans prebende.

Riksregistr. 1549, II, fol. 55 v.

Vij Gustaf etc. göre vitterligitt, att vij gunsteligen hafve undt och efterlathitt, som vij och nu med thette vårtt öpne bref unne och efterlâthe thenne oss elskelig

och vördig man, docter Jöns uthi Linköping, uthi vederlegning biskopzdelen af then tijonde, som åhrligen faller ved Kudby kyrkie uthi Östergöttdland, för en gård be:d Nijdelösa uthi Normelösa sochn, som tilförende lydde then prebende til [och] vij tilförende docter Jöns nådeligen hafve efterlathitt. Hvarföre biude vij våre fougdtter och befallningzmän, tesslikeste prosten och kyrkioverderne ved för:ne Kudby, att the ofte:te docter Jöns här emott intett hinder, platz eller förfång göre skole, så lenge vij honom sådant gunsteligen efterlåthandes varde; ther sig hvar och en efterrettendes varde. Datum Vastena then 22 Decemb. anno etc. 49.

Vadstena den 22 December.

Öppet bref för doktor Jöns i Linköping angående skattefrihet för ett par nyodlingar.

Riksregistr. 1549, II, fol. 55 v.

Öpsett bref för samme docter Jöns att vare skattfri för någon jord, som är Nybryggian och någon jord ved Ballahäll, som han af ödemarken skal optaget hafva. Datum ut supra [Vastena then 22 Decemb. anno 49].¹⁾

Vadstena den 22 December.

Till Per Brahe angående hans tjenare, Karl Skrifvare, som blifvit sänd till Danmark, men ej derifrån återvändt.

Riksregistr. 1549, II, fol. 56.

Vår synnerlige gunst tilförende etc. Som tu skrifver och lather förstå, käre Peder, om tin tienere, Karl Skrifvere, som tu in i Danmark förskickett hafver, så att han til eventyrs icke vil gifv[e] sigh hijt tilbake igen, begä-

¹⁾ Endast rubriken finnes i registr.

rendes för then skuld vårtt gode råd i then motten, så kunne vij föge annett svare ther til, uthan kunne väl tenkie, att ther någon ond grund under vare motte, att the så göre the gamble afspennige, som här i landett vette om någon lägenhett, och hvar tu förnimmer, att samme Karl ingelunde vil förfoge sikh hijtt in i landett igen, så synes oss best vare, att tu då vinleggier tigh både med en och annan, at tu kunde honom bekomme. Och hvar han vilde gifve sikh någorstedz in i Blekingen, att tu då besteller med vår fougde uthi Sunnerbo, Anders Pederson, att han steller efter honom, så att han motte icke underkomme, som störste macht opå liggier. Ther efter tu tigh rettendes varde. Gud her med befallendes. Datum Vastena then 22 Decemb. åhr etc. 49.

Vadstena den 24 December.

Till Nils Boije angående knektarnes mönstring och borgläger.

Riksregistr. 1549, II, fol. 56.

Vår gunst tilförende etc. Vij hafve förstått, Nils Boije, om the lägenheter tu skrifteligen gifver tilkenne om och uthi sunnerheet om våre skyttare och thett annett folk, som adelen ther i landett åstad komme, så att the nu om vintertijd motte munstrede och besichtede blifve. Så är thet oss icke obehageliget. Men att man skulle hafva them alle tilhope på en stad anten uthi Åbo eller Borge, efter som tu ther om skrifver, synes oss thet icke behof vare, uthan heller att the motte blifve munstrede uthi hvar landzende och hvartt slotzlåne för sikh besynnerligen, så att ther opå icke så stor omkostned vendes motte etc. Thett tu lather förstå, att för:ne våre skyttare skole någott ovildige vare, i thett att the thett(!) icke såå gode borgeläger bekomme, som the här i landett haft hafve, kunne vij föge svare til, hafve[r] icke heller vår be-

falning varitt, att the annorledes ther och sämbre skole haldne blifve än här i thesse landzender ske plåger. Vele och för then skuld thett så förskaffe med vårtt cammeråd, att therom annorledes skal med fougderne besteltt blifve, så att ther må gå nogott lijke till; thett samme tu och så fougderne på våre vegne förhålle skaltt, vettendes tig ther efter rette. Datum Vastena then 24 Decembris åhr etc. 49.

Stegeborg den 24 December.

Fullmakt för Erik Arvidsson [Stålar] till Grabbacka att vara häradshöfding i Raseborgs län.

Riksregistr. 1549, II, fol. 56 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i *Handl. t. uppl. af Finl. häfder*, D. 7 (1854), s. 293.

Vij Gustaf etc. göre vitterligitt, att vij af synnerlig gunst och nåde, theslikest för hulle troo tienst, som thenne oss elskelig vår troo mann och undersåthe, Erich Arfvedzon till Grabacka, osz och vårt rijke Sverige troligen här till giordt och bevist hafver och ännu här efter göre och bewise må och skall, hafva undt och tillbetrodtt och förlänt, som vij och nu medh thetta vårt öpne bref unne, tillbetroo och förläne honom thed häredzhöfdingedöme uthi Raszborgz länn, som framlidne Nils Krabbe af osz uthi förlänning hade, så att han efter som een christelig och uvild häredzhöfdinge eller domare ägner och bör medh then fattige som then rijke, then låge som then höge, rättvisligen handle och döme skall, efter som han här för osz medh sin svorne eedh sigh uthi then motten opå Gud och i hans helige ord förplichtedt hafver. Hvarföre biude vij eder dannemänn alle, menige almoge, som uthi förbe:de Raszborgz lään byggie och boo, att I annamme förbe:de Erich Arfvedzonn för eders rätte häredzhöfdinge, utgörandes honom then rättigheet I eders häredzhöfdinge skyllige och plichtige äre effter Sveriges beschrifne lagh

och såsom I tillförende framlidne Niels Grabbe samma rättigheet uttgioradt hafve; han skall ther emott, efter vår alfvarlige villie och befalning, som för:vitt står, förhielpe hvar och een ibland eder till thed, som lag, rätt och rättvise ähr, som han thed för Gud, osz och hvar christen man tryggeligen tillsvars vara vill och skall. Datum Ståkeborg den 24 Decemb. åhr 49.

Vadstena den 30 December.

Till Botvid Larsson [Anckar] angående Sven Månssons i Stockholm resterande saköresmedel.

Riksregistr. 1549, II, fol. 56 v.

Vår gunst tillförende etc. Som tig vell förtänker, Bothvedt, om then summa gull, som then Sven Månson i Stocholm osz plichtig är för then öfverträdelse, som han gjorde emott osz och cronon, så hafver hann icke ännu tillfyllest uttgifvidt samma gull, icke heller som vij förnimme ther till myckitt benägen ähr. Och vele vij fördenskull, att thu holler honom alfvarligen före, så att han tenker till, att [han] steller osz medh then deel, som osz tilkommer, tillfridz, vettandes tigh här efter rätte. Datum Vastena den 30 Decemb. 49.

BILAGOR.

1.

Henrik Claesson [Horns] försäkring vid erhållandet af Södra Finlands lagmansdöme efter herr Erik Fleming, dat. Kungsör den 22 Mars 1549.

Riksregistr. 1549, I, fol. 60 v. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. till upplysn. af Finlands häfder, D. 7 (1854), s. 262—265. Jfr K. Maj:ts fullmakt af s. d., tryckt här ofvan, s. 106—107.

Articklerne, hvar upå Kon:ge Ma:tt till Svärige, vår alder nådigste herre haffver unnt och effterlatijdt Hendrick Clavesson [Horn] till Hapenem thet lagmandtzdöme Södre Findlandtz lagsagu, som salige her Erick Fläming hafft haffver, hvice artickler Hendrick medt sinn svorne eedt i högbe:te Kon:ge Ma:ttz ägen åhöre bevilligitt och samtycht, så och medt sijn hondt schriffvitt och signeett stadtfäst haffver. Datum Konungzöör 22 Martij anno 49.

Först att han all rätt och rättvjsse i lagsagu sino fordra skall, styrckie och hvarcken för veld, vänskap, mutor, gåffvår, skylskap, hatt, nijtt, eller någett annett hijnder skuldt thet, som rätt ähr, göre eller vicke till orätt, uthan att alle fatige och rijcke thet lag, rätt och rättvjsse ähr skee och vederfares motte, som han thet för Gud och högbe:te Kon:ge Ma:tt ansvare vill.

Thernäst skall han och ingelunde see genom fingeren, tilstädie eller efftherlathe, att frelsett eller andre ther i Findlandt schole, i så motte som här till myckitt skeett ähr, medt olaglige syner och äliest undertijden medt vold eller och genom sackefall, när bonden inthet annett haffver utt giffve, ifrå ägne högbe:te Kon:ge Ma:ttz och cronones skattskyllige bönder och landboor cronones äger, anthen i åcker, äng, fiskevattn, mulebether, utmarker, skog eller andre qvarneställar äger(!), uthan ath cronones bönder måge så väll niuthe thenn deell, them medt rättthe tilkomber, som the bönder tillydhe, effther cronon böör ju så väll haffve försvar och beskyddan som frälsett.

Thill thett trijdie skall han och ingelunde tilstädie, att frelssett skole vare utöffver någre syner emellem cronones skatgille och frelssett, besynnerligen um jordhe trätther, medt minne högbe:te Ma:tt tilförende ther um åttspott varden ähr och sine egne gode män, thom Hans Ma:tt sielff ther till betoor och nampnn giffver och medt schrifftligitt befallning sådant att bestelle utskickendes varder, ther uthöffver och så tilstäde komme; och än dhå på sådane trätther inthet beslutt göre lathe, eller cronones bönder någett ifrå syne, medt minne the tilförende haffve latijd Hans Kon:ge Ma:tt gruntligenn förståå, huru the synett och ther upå Kon:ge Ma:tt ädelige vilie och mening förnummitt hafve. Han skall icke heller tilstädie [att thet], som ähr till 60 eller 70 år upå kommin, skall bliffve thom ifrå synett eller dämpt(!).

Till thett fierde skall han och holle gode och beskedelige domböcker på alle the domer, som han medt nämpden på lagmandztinget utgiffvendes och aff seijendes varder, så och haffver Kon:ge Ma:tt årligen beskriffvit all then sacköre, som i lagmandz thingett falle och honom tilkomme. Sammelundhe skall [han] och medt thet förste [giffve] Kon:ge Ma:tt rättigheett(!) beskedeligen beskriffvitt all thenn upbördt, som samme lagmandz döme årligen skyller, inthet undantagitt eller ther ifrå fördolt.

Till thet fämpte och ytterste, hvadt han och hemeligen eller openbarligen förfare och förnimme kann, som högbe:telthe Kon:ge Ma:tt och Hans Ma:ttz unge lifzärffherrer och Sverigis crone eller then landzenden Findlandt udi ene motte eller andre aff inlendzske eller uttlänske till schade eller nachdeell nu eller i framtijden komme kan, thet samme skall han, så myckitt honom mögeligitt [är], troligen varne och affvendhe och thet samme i tijd och time tilkänne giffve. Och thesligeste alle the äger, som frälsett nu i någre framlijdne år haffva kendtz ifrå cronone och skatt gillett, thom skall [han] och alle [i] sitt lagmandzdöme lathe registerere och frandelis vethe [gifve] oss enn beskedelig undervijssning ther, hvicke the äre, som sådane cronones äger sig underslagitt haffve, och medt hvadt skääll och rätt, och älliest udi alle andre motte högbe:te Kon:ge Ma:tt och Hans Ma:ttz unge lifzärffherrer, menige Sväri[gi]s rijke sig medt all troskap och välvilligheett lönligen och uppenbarligenn såsäm en årlig adelsman och trogen undersåthe [bevijsse]. Sammelundhe skall [han] och medt thet förste giffve Ko:ge Ma:tt rätt beskedeligen beskriffvitt all then upbördt, som same lagmandzdöme årligen skyller, inthet undantagendis eller ther ifrå fördolt etc.

Jach Hendrick Clavessen till Hapenem bekennes och fulkomligen medt thenne min egen hondskrift tilstår, att alle thesse för:ne punchther och artickler haffver jach aff min frij vilie bevilligett och samptyck[t], vill them och så näst Gudz hielp effther mitt ytterste förstondt och förmögenheett fast och obrottligen, uthan all utthflucht och hielpere holle och fulborde och vijdt samme mitt lagmandz-dömes förlust, så santt mich Gudt hielpe och hans helige ordt till evig tijdt. Och till yttermere vjisse och vitnesbyrd ähr thetta min hondtskrift och thesse för:ne artickler medt mitt signett vetterligenn förseglede, hvickitt skedde ähr, dag och stadt som för:vit ståår. Datum [ut supra].

2.

Sten Eriksson [Leijonhufvuds] reversalsbref med anledning af den honom gifna förlänning af sex härader i Småland m. m., dat. Kungsör den 1 April 1549.

Riksregistr. 1549, I, fol. 75 v. — Jfr K. Maj:ts förläningsbref af 29 Mars, tryckt här ofvan s. 121—123.

Jach Steenn Ericksonn till Loholm gör vittherligitt medt thettha mit öpne breff [och] fulkompligenn tilståår, att effther thenn stormechtigste förste och herre, herr Göstaff, Sverigis, Götis och Wendis etc. konung, mijnn alder nådigste härre, iblandt många andre konungzlige och faderlige välgerninger, som Hans Ma:tt udi många och åttskillelige motter mich giortt och bevist haffver, för hvice jach Hans Kon:ge M:t till thet högste ödmiuckeligenn betacker etc., haffver Hans Kon:ge M:t och så aff sijnn synnerlige gunst och nåde och tilbenägenheet tilbetrått och förlänt mich thesse effther:ne sex häredher, nempligenn Vijst, Tveta, Norrevidbo, Västerhäredhe, Összbo, Mohäredt och Jeneköpingz stadt, hvilke jach och bekänner mich till truer hondt aff Hans Kon:ge M:t anamedt haffver (!), loffvendes förthenskuldt och förplichtendis mich på thet högste och vijdt min christelig troo, att jach vill och skall holle then almoge Hans Kon:ge M:t udi förbe:te landzende mich umbetrodt haffver, till all välvilligheett, troheett och trygheett emott Hans Kon:ge M:t och Hans Ma:ttz ungheliffzärffherrer. När och Gudt foger, att thet slott vijdt Jeneköping kann upbygd bliffve, som jach Hanss Kon:ge M:t loffvett och tilsagt haffver, vill och skall jach holle högbe:te Kon:ge M:t till Sverige och ingenn annen samme slott tilhondhe och thet välvilleligenn och uthann all geensegnn eller utthflucht igenn.

upanthvordhe, ee när Hans Kon:ge M:t same slott och länn igen eskiendes eller fordrendes varder. Thet och så händer (thet Gudt nådeligen affvendhe), att högbe:te Kon:ge M:t till Sverige dödligen affginge, dhå vill och skall jach udi lijcke motte, som förschriffvet ståår, holle högbe:te K. M:ttz ungheliffzärfherr och så mine nådigste och nådige herrer och ingen annenn samme slott och länn tilhondhe. Thernäst vill och schall jach thesligeste effther mijn ytterste förstondt och macht mich vinläggie och beflithe, att thet slott vjdt Jenecöping, um hvicke Hans Kon:ge M:t medt mich handlett och taledt, ther upå jach och samme lönn undfått haffver, schall medt thet snareste mögeligitt ähr företaget, fulfölgt och upbyggt bliffve, therutöffver ingen möde eller nottorfftig bekostning sparendes. Hvadt och sedenn aff cronones ränthe årligen uthöffver blifve kann, ther uthaff vill och schall jach holle Hans Kon:ge M:t och rijekitt till tieneste gott, trogett och varafftigt folck till häst och foott, ther medt Hans Kon:ge M:t och rijekitt väll tienthe bliffve kunne, och udi all annenn motte, nu nämpdt eller unempdt, inthet undantagen-des, bevijsze mich emott högbe:te Kon:ge M:t till Sverige, Hans Ma:tz ungheliffzärfherr och Sveriges rijcke medt all huldschap, troheett och trygheett, som ähn årlig, uprichtig och trogenn rådt plichtig ähr att göre, som jach och offthe tilförendhe medt hondt och mund Hans Kon:ge M:t thet samme loffvedt, svoredt och tilsagt haffver, hvickitt jach och än nu fast och obrodztligen loffer och förplichter mich att holle, så santh Gud hielpe och hans helige evangelium till evig tijdt. När och högbe:te Kon:ge M:t förbe:te slott och länn eller någett aff thess ränthe ifrå tage eller tilläggie eller anderlundhe ther um forsee och ordne, dhå schall thet altijdt ståå Hans Kon:ge M:t och högbe:te Hans Kon:ge M:tz ungheliffzärfherr frijtt och öpitt före, uthann mijn eller någens mandz geensagn eller förhindring. Och thess till yttermere visse etc. Datum [ut supra].

3.

Nils Krummes bref till K. Maj:t angående honom frångångna gods i Norge, dat. Örebroholm den 24 April 1549.

Efter en i R. A. förvarad, nyare afskrift af originalet, bilagd kon. Gustaf I:s bref till konung Christian i Danmark den 30 April 1549 i danska Riksarkivet i Köpenhamn, hvilket är tryckt efter registr. härofvån s. 192—193.

Stormechtig:te furste, aldernåd:te härre och konung, jach förhoppes udi underdånighet, att E. K. Ma:tt nådeligen ihugkommer

och sig till erinnere haffuer, hure iach igenom min ödmiuke och underdånige supplication för ett år seden lot E. Konge M:tt förstå mine höge anliggiende nottorffter och beszwäringer, som jach då hade och jämväl änn nu haffver emot her Claves Bilde, hans dotter man, Otte Braa, och någre theris förvanter, i thet att the mich och mine medärffvinger ifrå vår arfflige rättighet utan all fog, skäl eller orsak tränge vele, som oss med rätte arff udi Norige tilfaller, benempd Jore och Joregodtz, ther uppå vij gode breff och skääl till att bevijsze haffve etc. Och ändoch samme för:ne godtz udi framlidne konung Hanszes tijdt, när her emellen tesse trij kongerijker ofrijdeligit var, kunde mine och mine medärffvingers föräldrer haffve ifrå trängt varidt, så bleff doch sådant sijden (uppå thet rijkerne emellen en god bestond, fridt, och tilförlätelig venskap vare skulle) aff E. K. Ma:ttz och höglofflig ihugkomelsze, salige konung Frederijk, krafftlost och um intit giort, så att thet udi så motte (effter som E. K. Ma:ttz sich tess bättre nådeligenn till erinnere veet) offvertalet och besluttet vartt, att all thenn svenske adell, som udi sådane framlidne konung Hanszes feijgde och elliest något aff theris arffvegodz och eigendoom, under Danmarckz eller Norigis crone beliggendis, umborit och mist hade, skulle thet åther frije och obehindrede såsom the rätte ägende igenn bekomme, tett samme och thenn danske och norske adell efftherlatidt och her i Sverige vijderfaritt är etc. Terföre, och effter slijke forhandlinger och beslutninger, som rijkerne emellen udi så motte skedde, bleff då mich sammelunde och mine medarffvinger på then tijd effterlatidt och tillsagt, att för:ne Jore och Joregodz utan någon genseijsze skulle komme oss tilhonde igenn, och vij thett sijden udi så long tijdt roligen innehafft och besittidt haffve, in till tess för:ne Otte Braa och hans förvante utaff her Claves Bildes tillskynden sich sådant orättmätigt tilltael emot mich ther om företagitt haffve etc., och kan förthenskund, alder nåd:te härre, sådane her Claves Bildes och the Braders förehaffvende icke anners än oskälige, otilbörlige, och fast sielsinde achtede bliffve, besynnerligen effter stormechtigste förste och nu regerendis K. Ma:tt till Danmarch etc. hafver nu sijden med E. K. Ma:tt samme förbe:de handlinger och trachtater, som högbe:te Hans K. Ma:ttz her fader, salige konung Fredrijk, udi så motte uprättede och giorde, samtyckt och bevilliget, och jämväl aff bägge Eder K. Ma:ttz och tesse trij lofflige konungerijkers råd, ridderskap och undersåter anamet och besluttid, ther utöffver på både sijder stådtlige breff och försäglinger till yttermere stadfästilsze giorde och gongne äre, så att jach mich aldelis ödmiukeligen förseer och underdånigen förmoder

högbete Hans K. Ma:tt vare vid thet christelige och konungzlige bevägende, att sådane för:ne her Claves Bildes och the Bragders förehaffvende icke motte samme handlinger och meenige rijkisens beslutninger krafftlösze eller om intit göre, och hvad the elliest sich till fördeel med framlidne konung Hanszes feijgde förevände kunne, motte icke håller them i någon honde motte, oss till skade, till nytte och profijt komme, förty om man sich någett i så motte till att berope hade med thett, som udi ofridlige tijder skett och sich tilldraget haffver, då våre thett E. K. Ma:tt till thett förste och E. K. M:ttz undersåter, oss svenske flere till ingen ringe fördeel, när E. K. M:tt både slott, land och städer ifrå fijenderne trängt och intaget hade, ther aff E. K. Ma:tt lijkeväl platt intit nutit eller behollitt haffver, utan ifrå sich giffvitt, på thett rijkerne emellen tess tilförlitteligere vänskap vara skulle. Terföre beder jach E. K. Ma:tt på thett alder fljteligeste udi underdånighet, att E. K. Ma:tt änn nu vilde värdiges thenne min anliggende nottorffter och besväringer med E. K. Ma:ttz nådige förskriff in till högbete K. Ma:tt udi Danmarch nådeligen befordre, så att för:ne mine vijderparter motte än nu affståå ifrå theris orättmätige tiltael och förehaffvende, som the mich och mine medärffvinger her till icke till lijten skade medt bekymbrett haffve, så frampt jach och vij svenske flere oss skole något till för:ne handlinger och föreeninger till att förtröste och förlate haffve, som rijkerne emellen giortt och tilförende umtalet är etc. Så vill och skall jach, alder nåd:te härre, altidt befinnes välvillig och reedebogen sådant med E. K. Ma:tt och E. K. Ma:ttz lijffzarffhärre ödmiukeligen och underdånigen till att förtiene med lijff, godz, blod och all välfärd, så länge jach lifver; tett then altzmechtige Gud kenne, thenn E. K. M:tt till ett lickosampt, longvarafftigt regemente altidt bevare etc. Datum Örboholm 24 Aprilis anno 49.

E. K. M:ttz

underdånige och
tro undersåte

Niels Crumme.

Register.

A.

- Abraham** (Abram) **Eriksson** [Leijonhufvud], rr., 184, 185, 222, 305; br. t. 203, 204, 217, 250.
- Adeln** (frälset) i Vg. 229; i Finl. ang. 372, 373; i Smål. och Vg. sk. rusta 162; i Danmark säges vara rustfärdig 163, noten; de förnämste deraf sk. kallas till Stockholm 169; bör förmanas att vara redo, om fara påkomme 175; bör ej tillskrifvas om riksens farligheter 182; hjälppeningar af i Finl. 224; i Finl. dragit under sig skattejord 246; sk. sammankallas i Vg. för att höras öfver den polit. ställningen 304; om dess sinnelag 345; dess rätt t. arfgods i Danmark och Norge 376, 377.
- Adolf** (Alff, Aloff), hertig [af Slesvig och Holstein], rykten om giftermålsplaner mellan hm och Christiern II:s dotter [Christine?] 167, 174.
- Afrad** (affradt), Kon:s, får lösas m. penningar 69; kyrkolandbors 151; af bortförlänt gd 269; **-skorn** 333; **-spenningar** 194, 198.
- Afvel** (affvell) sk. icke hållas på Brunsbo gd 33; ifrågasatt vid Skeen i Annerstads s:n, Smål. 117; vid Svartsjö 142; på Kopparberget 147; i Nils Birgerssons befallning [vid Kronoberg] 160.
- Afvelsgård**, Kon:s, 178, 180; vid Jönköping 266; ifrågasatt att anläggas i Ulfby s:n i Finl. 331—332; **-smör**, se **Smör**.
- Agnus Dei** 234.
- Albrecht** (-bricht), markgreffe af Brandenburg, hertig af Preussen, »unge konung Christiern [III:s] broder» [= svåger] 174.
- Algutsboda**, s:n i Uppvidinge h:d i Smål., ang. mandröp på kyrkogården der 253.
- Algö**, del af Selaön i Mälaren, Selebo h:d, dat.-ort 230; Nygård derpå dat.-ort 225.
- Allhelgona** (Helgona) kyrka i Nyköping 334.
- Allmogen** (menige man) i Vadsbo h:d, ö. br. t. 3, 92, 355; i Hölebo h:d, br. t. ang. framforslandet af en sågstock till Brännesund 4; i Helsingl. o. Gestrikl. m. fl. uppräkn. landskap, br. t. 11—12; vid tjugonedagsmarkn. i Enköping, br. t. 13—16; i Mark och Kind, klagomål öfver dess handel 38; i Västra h:d ang. dagsverken 55; i Sunnerbo h:d, br. t. 56, 336, 356; i Vadsbo h:d, br. t. ang. timmer t. Vadstena 92, 93; i sex uppräkn. härader i Smål. jemte Nydala klosters landbor, ö. br. t., ang. Sten Eriksson [Leijonhufvud] 121;

i Sääxmäki h:d i Finl. vill lösa spanmålen med penningar 124; d:o har brist på utsäde 125; i Tjust får lösa fodringen m. penningar 141; ang. förräderi bl. 153, 155, 190, 201; bör öfvertalas till en gård 168; sk. underrättas om det politiska läget 168; i Dalarne sk. spörjas om dess stämning gent emot byggandet af ett fast hus der 191; i Trögds och Åsunda h:dr sk. lemna kol och ved till kon:s hyttor vid Väsby gd 195; får ej betungas med arbete 199, 201; förrådiska bref fr. Danmark m. fl. orter instungna bl. 202; i Daga och Öknebo h:dr, ö. br. t. 208; i Kalmar län och Öland ang. lösen m. penningar af dess tionde 211; spanmål magasinerad v. kyrkorna t. mötande af hungersnöd bl. 218; i Kumogårds län vill lösa gård m. penningar 223; i Roslagen ej tillfreds med skattläggningen 238; i bergslagen ang. forslaget af koppar och silfver 239; begär uppskof med skatten 261, 262; i Daga h:d, br. t. 351; sk. hållas i trohet af Sten Eriksson [Leijonhufvud] i hans förläning 374; jfr **Bönder**.

Allmänning, kronans, torpställen bygda derpå 56, 58.

Alunda (Adelundhe), s:n i Olands h:d, Upl., bortförlänt 292.

Alvastra (Alfva-), kalksten derifr. 186.

Anckar, se **Botvid Larsson**.

Ambyrd, se **Handbörd**.

Amiraler (ammerahle, admiraldi), franska 321—322.

Anders i Härede vid Gefle, murmästare, 89; br. t. 50.

Anders Ersson (Erichsson), fogde på Kungsör (Örenn) och öfver en del rättaredömen, omfattande K. Maj:ts egna arfgods, Julita klostets gods, Strengnäs biskopsstols gods och Vadstena klostets gods, mest i Vesterås stift, br. t. 72—73, 361.

Anders Ersson, fogde vid Salberget, br. t. 6, 147, 158; omnämnd 66.

Anders Eriksson, kon:s dräng, 297.

Anders Hansson, fogde på Räfsnäs gd, br. t. 151; omnämnd *ib*.

Anders Håkansson, fogde öfver en del af kon:s arfgods i Upsala stift, br. t. 20; omnämnd 21.

Anders Jonsson, fogde i Möre, afl., 53.

Anders Målare i Nyköping, ö. br. för hm ang. rätt att bygga sågqvarn 133.

Anders Nilsson, kon:s murmästare, får tillstånd upptaga en ödemark i Medelpad 291—292.

Anders Pedersson på Visingsö 45.

Anders Persson (Pedersson), fogde i Sunnerbo h:d, br. t. 117, 163, 220, 339; omnämnd 337, 357, 369; ö. br. f. hm på fogdefodringen i Sunnerbo h:d 338.

Anders Persson, köpsven i Söderköping, sk. hafva betalt för en säck humle 47.

Anders Skrifvare (Scriffvare), tullskrifvare i Vestervik, 235.

Anders Smälänning (-lenninghe), fullmakt för hm att antaga sjöfolk i K. Maj:ts tjänst 166; br. t. 171.

Andorpske, De, [invånare i Antwerpen] 297, 303. Jfr **Antwerpen**.

Anna, se **S:t Anna**.

Anna, hustru, Peder Larssons enka i Linköping, ö. br. f. henne 353.

Anna [Hansdotter (Tott)], fru, afl., till Nynäs i Finl., Nils Pedersson [Bjelkes] t. Åkerö hustrus [Anna Hogenskilds] framl. mormoder [?: moder?] 288, 289.

Anna [Persdotter (Bjelke)] till Händelö, fru, br. t. 6, 349; omtalad 5.

Ansvarsfrihet för räkenskap 23.

- Antwerpen** (Andorpen) 297; köpmän derifr. 214, 216. Jfr **Andorpske**, De.
- Arbetsfolk** (ärbetisfolk) bör uppbådas för slottsbyggn. i Upsala 18, 164, 165; vid ladugårdarne i Stockholms grannskap 180; vid Vadstena slotts byggn. 205.
- Arboga**, 55, 62, 116—117; borgare der 26; skatten derifr. sk. föras t. Stockholm 135; ang. gamla kyrkoherdegdns der upplåtande t. kaplansboställe 196, noten; ett antal knektar hemförlofvade dit 348.
- Arendt** (-d), M., 335.
- Arkösund** (Ålrekesund) vid inloppet till Slätbaken, dat.-ort 334—335.
- Arnisk** t. foder i byxor 52; t. drabanternas beklädnad 55.
- Arrest** (arrestiring), se **Qvarstad**.
- Artilleri** (artelarij), Kon:s, (= arsenal?) 155, 157.
- Arvid** (Arfvidt) **Nilsson**, f. d. fogde öfver Alvastra och Skenninge klosters landbor, 251.
- Askersund** (Askeresundt) 136.
- Aspeland** (Assbo land), h:d i Smål., 363.
- Aspö**, ö i Mälaren, bönderna deromkring sk. betala skatt af sin notdragn. 1.
- Axel** (-ll) **Eriksson** (Ersson) [Bjelke t. Herresäter], rr., kreditiv f. hm vid förhandl. m. allmogen 360; br. t. 30—31, 71, 76, 96, 154, 170, 184, 203, 362; omnämnd 72, 94, 98, 184, 217, 221.
- Axel Nilsson** [Banér], br. t. 327.

B.

- Bagge, Anders**, fogde på Ekolsund och öfver kon:s egna arfgods i Upsala stift, 280.
- Bagge, Jakob** (Jachop), br. t. 41.
- Bagge** (-ghe), **Joan**, fogde i Redvägs och Ås h:dr, br. t. 23, 149.
- Bagge, Tord** 84, 85, 135.
- Balderum** (Ballernum), gd i Vånga sn, Finspångälans hd, Ög. 359.
- Ballahäll** 368.
- Banér**, se **Axel Nilsson**; **Isak Nilsson**.
- Barbro**, borg. Erik Perssons i Söderköp. hustru, 5, 19.
- Barbro** (-brå), hustru, Hans Skutes enka, ö. br. f. henne 354.
- Barkarö** (Barkarne), s:n i Tuhundra h:d, Vestmanld 72.
- Barn**, Kon:s, några af dem (ej namngifna) sjuka 140.
- Bastart** (-tt) [ett slags sött, spanskt vin], vitt och brunt 300.
- Befästningsarbete** vid Viborg 241—242.
- Beläten** (belätther), tillhörande afl. presten Måns Ambjörnssons dödsbo 101.
- Bengt Hansson** 16, 17, 31, 90.
- Bengt Nilsson**, kon:s fogde på Ekolsund samt i Bro, Håbo och Erlinghundra h:dr och öfver alla kyrko- och prestlandbönder i Hagunda h:d, 123.
- Bengt** (-cht) **Olsson** på Ören [Kungsör] 361.
- Bengt Skrifvare**, fogde på Noraskog och Lindesberg, br. t. 136; omnämnd 201, 261.
- Berekevik**, se **Björkvik**.
- Berg** (-ge), gd i Brännkyrka sn, Svartlösa h:d, Södertörn, [nu under Årsta], skattefrihet för 291.

- Berg, Gustaf**, fogde i Ulleråkers och Bälinge h:dr, br. t. 37.
- Bergen** (Bären), stad i Norge, 129.
- Bergqvara** (Berqvar), i Bergunda s:n, Kinnevalds h:d, Smål., hr Ture Trolles gd, 287.
- Bergslagen**, [krigs]folket derifr. sk. samlas t. Vesterås 191.
- Bergsmän** (bergzmen) böra öfvertaga brukningen vid Gamla Silfberget 64; frihet från skatt och tionde för vissa 132; i Sala och Norrby s:nar få lösa sin tionde m. penningar 133; vid Salberget få köpa spannmål 158; lemna kon. koppar till deras skulds betalande 196—197; jfr **Kopparbergs-män**.
- Bertil** (-el) **Dirichsson**, borgare i Kalmar, 53; uppskickad t. kon. med sin räkskap 137.
- Bertil Jönsson**, kon:s tjänare, 346.
- Bertil** (-el) **Tolk**, kon:s tjänare, ö. br. f. hm 349.
- Bilde, Claes**, får ej drifva handel i Sverige 38; i tvist med Nils Krumme 376.
- Billa** [i Ög.?; i Smål.?] 138.
- Birger** (Birge, Bijrge, Birgell) **Nilsson** [Grip t. Vinäs], rr., br. t. 50, 140, 153, 161, 341; omnämnd 181, 182.
- Birgitta** (Brita, Biritta) [Jönsdotter (Roos)] t. Ervalla, fru, hr Christoffer Anderssons [Tre eklöf] enka, 252, 255; br. t. 7—8.
- Birkarlar** (-er) 335.
- Biskopar** (bisp-), katolska, i Danmark, ang. rykten om deras återinsättande 59; om deras i Sverige förfaringssätt under katolska tiden 101, 104, 110, 311.
- Biskopen** i Vesterås får en gd i förläning 64.
- Biskopslandbönder** (-bor) 227; -delen, se **Tionde**.
- Bjelkar** sk. föras t. Vadstena 3, 4.
- Bjelke**, se **Anna** [Persdotter]; **Axel Eriksson**; **Nils Pedersson**; **Ture Pedersson**.
- Bjuggmjöl**, stött, såldt i Bergen i Norge 129; pris på 158.
- Bjur, Lasse**, fogde i Norunda h:d, br. t. 37.
- Bjärby**, ödeskyrka i n. v. Särestads s:n, Vista h:d, Vg., silfver derifr. 235.
- Björkvik** (Berkevijk) i Ö. Ryds s:n, Ög., Karl Holgersson [Geras] gd, 37.
- Björn** (Biörnn) **Claesson** (Claves-) [Lejon] t. Lepas, rr., 271, 272; br. t. 328—331.
- Blekinge** (-gen) 369.
- Blockhuset** [vid Stockholm] 342.
- Bly**, tillvarataget efter Linköpings domkyrkas brand, sk. sändas t. Salberget 63; fattas vid bergsbruket der 66, 281; vid Salberget ang. 208; ang. forsling af 239; liqvid vid byteshandel 258; sk. anskaffas f. bergsbrukets behof 324; får ej tagas fr. Lybeck 335; **Hård**-(Hord-)bly 112; **Silfverbly** (Sölf-) 112.
- Blyberg** i Hedesunda s:n, Gestrikl. 259.
- Blysäljaren** vid Salberget [Lennart Germundsson] 208.
- Boberg**, h:d i Ög., 359.
- Bockskinn**, se **Skinn**.
- Bohuslän** (Båhuss-) 38.
- Boije** (-ijie), **Nils**, t. Gennäs, br. t. 206, 328—331, 369; förl.-br. f. hm på Pojo s:n i Finl. 225.

- Bojert** (båijarth, boijartt, -ertt) [ett slags skepp] 135, 237, 238, 257, 280, 281.
- Bonde, Jöns**, t. Stensholm, vill rygga det med K. Majt ingångna bytet, hvarigm han fått Rackeby 86.
- Bondelandbor** 283.
- Bondkyrka**, s:n i Ulleråkers h:d, Upl. 269.
- Borgen** för skuld 119, 213, 228.
- Borgen** sk. ställas för Jost van Hertz 40; för Lasse Ersson 189; för Michel Helsing 214, 215.
- Borgläger** (-elegar, -lagett) 207, 218, 253, 254; ang. förskoning från 88, 142; på Kalmar 138; i Finland 309, 369.
- Borgmästare** i Söderköping får ej utskrifva båtsmän 172.
- Borgmästarembetet** i Lödöse 39.
- Borgå** (-ga, -ge) 369; fogde der 243; ang. handeln der 265; **-län**, särskild fogde der 242, 243.
- Borgängen** (Borgz-) i Ög.(?) 75.
- Boskapen** i Vg. mångenstädes död af brist på foder 229.
- Botilda** (Botile), Erik Svenssons i Gefle hustru, ang. lån af järn mot pant i en gd 114.
- Botkyrka** (Botekyrkie), s:n i Svartlösa h:d, Södertörn 333, 354.
- Botten** (Bottnen) [Öfre Norrland] 168.
- Botvid** (Botvedt) 208.
- Botvid** (Bottvedt) **Larsson** [Anckar], befallningsman på Stockholms slott, br. t. 16, 21 (2 st.), 31, 35, 40, 45, 51 (2 st.), 66, 78, 81, 84, 86, 133, 153, 156, 178, 181, 198, 214, 216, 224, 228, 232, 236, 257, 279, 282, 295, 300, 309, 324, 334, 341, 367, 371; omnämnd 20, 69, 117, 169, 191, 215, 251, 276, 305, 327; ö. br. f. hm på frihet från att utgöra ett antal skattekor 268.
- Brahe** (the Brader, Bragder), den danska släkten, 376, 377.
- Brahe** (Bragde), **Lage**, hr, i Danmark, br. t. 9.
- Brahe** (Braa), **Otte**, 376.
- Brahe** (Bra, Brae, Bragde, Braå, Brade), **Per** (Peder), rr., br. t. 29, 61, 84, 156—157, 167—170, 182, 191, 214, 216, 232, 364, 368; omnämnd 140, 236, 237, 357.
- Bref** (-ff), Ryska, i Finl. öppnade och öfversatta samt öfversända t. kon. 241; utsända af en gm landet resande tysk brefdragare 343.
- Brefdragare**, Tysk, dragit upp gm landet fr. Kalmar 341, 343.
- Bremen** (Brämen), stad i Tyskl. 127.
- Brita**, se **Birgitta**.
- Bro** (Broo), s:n i Bro h:d, Upl. 225.
- Brokikare** (-kijkare) 233.
- Broland** [landet omkring Brügge? eller felskrifning för Broband = Brabant?], ang. handel med 330.
- Bruggeney, Herman von der**, [genannt Hasenkamp], Tyska ordens i Livland härmästare, afl., 247.
- Brun, Anders**, skeppare, 238.
- Brunnby** (Brun-), gd i Brännkyrka s:n, Svartlösa h:d, Södertörn [nu under Årsta], skattefrihet för 291.
- Brunso** (Brönssboo), gd vid Skara, 23, 189; sk. blifva sätesgd åt ordinarium i Skara 33; om inventarium der 67—68, 100; inventariikalk der 234.
- Bråte** 176.

- Brännesund** [sundet vid Bränninge i Öknebo h:d, Södermanl.?] 4.
- Brännkyrka** (Brennkyrckie), s:n i Svartlösa h:d, Södertörn 291.
- Bulgrin** (-grijn, -gerim), **Jochim** (Jachim, Jochom), fogde på Vadstena slott, begärt penningar t. lönande af slottets folk 71; har behof af stångjern 136; br. t. 3, 34, 71, 221; omnämnd 22, 35, 60, 167, 173, 186, 205, 220, 250, 266, 267, 366.
- Burwitz, Joachim**, sekreterare i kon:s tyska kansli, sänd t. Köpenhamn 61; ang. det svar han medbragt fr. Lybeck 214, 227, 229, 298; br. t. 126; ö. br. på tullfrihet för 240; omnämnd 82, 88, 168, 174, 273.
- By** **qvarn** i Drothems s:n, Hammarkinds h:d, Ög. 344.
- Bårdskärare**, se **Lars**; **Påfvel**.
- Bårsta** (Borsta), gd i Vestertelje s:n, Öknebo h:d, Södermanl. 155.
- Båtar** sk. byggas 11.
- Båtsman**, se **Hans**.
- Båtsmän** (båss-, botz-, boss-, båttz-), ang. inkallelse af 134; fr. sjöstäderna 135; fr. Elfsborgs stad 145; fr. Kalmar m. fl. städer 150; en del døde i pestilentiën 150; fr. Vestervik 150, 153; ang. värfning af 166, 170, 171, 177; sk. hemtas fr. Finland 169; fr. Söderköping 172; inga att få [i Verml.] 261; register på, i Stockholm 335.
- Bälgar** 177.
- Bälinge**, s:n i Bälinge h:d i Upl., ang. afgifter fr. prestbordet der 253, 254.
- Bältare** (Belthere), **Lars**, fogde öfver ett antal prebenden i Linköpings stift, 233.
- Bälten** (belther) af silfver, förgyllda 234.
- Bärby**, by i Östervåla s:n, Våla h:d, Upl. 285.
- Bärbönderna** [bönderna från Berg?] 69.
- Bönder**, omkring Aspö, om skatt af deras notdragning 1; omkring Salberget böra hålla grufvedel 10; två på Dillö sk. hafva ersättning 32—33; få ej besväras m. för mycket skjutsfärder 60, 136; ö. br. t. dem i Kumla s:n 66; i Norrbo s:n begära få lösa skattehö m. penningar 88; S:t Eriks 120; ang. förräderi bl. 146; föga att lita på vid Vadstena slotts byggning 205; illa behandlade i Tavastehus län 217; kring Jönköping få tillstånd lösa tionden m. penningar 267; frihet för skattebönder att hafva flera gårdar ang. 283, 284; jfr **Allmoge**; **Landbor**.
- Bördande** af jord 97—98, 366.
- Börstil** (Bröstill), s:n i Frösåkers h:d, Upl., ang. ifrågasatt kostgärd derifr. 134; dagsverken derifr. t. Örby gd 256.
- Bössgjutare** (byssegjuthere) 135.
- Bösseskytt** (bysseskyttare), se **Jöran**; **Michel**; **-ar** (-er), register på, i Stockholm 335.

C.

(Se äfven under K.)

- Cecilia**, prinsessa, konung Gustafs dotter, tillfrisknat fr. sjukdom 62.
- Chober**, **Påfvel**, 26.
- Christiern II**, kon. af Danmark, 82, 167, 174, 189, 190; rykten om giftermålsplaner mellan hans dotter [Christine?] och hertig Adolf af Slesvig och

- Holstein 167, 174; hans tyranni 169; hans barn omnämnda 174; lössläppt 178, 189; hans dotter [Dorothea] 189.
- Christiern III**, kon. af Danmark, br. t. 81, 192; bref fr. honom omnämndt 83, 84; omnämnd 168, 174, 187.
- Christiern** sk. komma t. kon. 213.
- Christiern Ifvarsson** (Iiffversson, Ifvers-), fogde i Handbörds och Stranda h:dr, sk. komma t. kon. m. sin räkenskap 53; br. t. 198.
- Christiern Larsson**, br. t. 1.
- Christina** (Chirstin), Lasse Anderssons i Skenninge hustru, 366.
- Christoffer Andersson** [Tre eklöf], rr., afl., 252, 255.
- Christoffer Olsson**, ö. br. för hm 80.
- Christoffer Vintappare** (-ere) 300.
- Claes**, M., ordinarius i Linköping (öfver stiftets småländska del?), 253.
- Claes** (Claves), »Lille», sk. sändas t. Tyskland 59.
- Claes Arvidsson** [Stålarml], återlevererat öfverskottsmedel 294.
- Claes Arvidsson** (Arffvids-), undfått tärpenningar på resa t. Danmark 129; sk. byta häst i Sunnerbo vid resa t. Danmark och Tyskl. 340.
- Claes** (Claves) **Djurskytt** (-tthe), ö. br. för hm på en del af tionden i Skölfvene s:n 68.
- Clemens** (Clemet) **Hansson** [Oliveblad], kon:s sekr., 30, 31, 170; br. t. 309.
- Closterid**, se **Klockrike**.

D.

- Daga**, h:d i Södermanl., ö. br. t. allmogen der 208, 351.
- Dagsbrytning**, se **Grufbrytning**.
- Dagsverken** 219; t. Kronobergs slottsbyggn. 55—58, 282, 337; t. Viborgs slott 346; bortförlänta 349; afkortning i, för levererad timmer m. m. 352.
- Dal** (Daal, Dall, Dhaall) [Dalsland] 340; knektarne der t. större delen döde i pestilentien 70; ifrågasatt höfvitsman öfver 145, 156; ringa tillsyn öfver knektarne der 148.
- Dalarne** (Dalerne), br. t. några socknar der omnämndt 130; ett fast hus borde anläggas der 190—191; [krigs-]folket derifr. sk. samlas i Vesterås 191.
- Dalelagen** (Dalagenn) [Dalarne] 108.
- Dalkarlarne**, br. fr. Norge instungna bl., böra eftersökas 201.
- Damlucka** (dambloke) vid qvarn 164; **-läggning** 164.
- Danaarf** (danarff), efterskönt 274.
- Danmark** (Damarck, Dannemarck, -rgk, Dennemarkhen) 163 noten, 174, 175, 305; hr Gustaf Olsson bör resa dit 18; ang. handeln m. 38; underättelser derifr. 58, 127, 144, 149, 216, 220, 226, 364; br. t. kon. af 81; br. fr. hm omnämndt 83, 84; densamme omnämnd 248, 265—266; Claes Arvidssons resa dit 129, 340; gamle kon. Christiern inneh. tre slott der 178; kons der svar föga att rätta sig efter 187; förrådarebref derifr. 202, 204; bud afgångna dit 265; köpstäder der få besökas af allmogen i Sunnerbo 337; drottningen der uppköper hästar i Sverige 345; Per Brahes tjenare sänd dit, men ej återkommen derifr. 368; den svenska adelns rätt t. arfgods der 376, 377.

- Dannemora berg**, penningar för bergsbruket der 65.
- Danske, De**, misstänkas att »se genom fingren» med fiendtliga planer mot Sverige 146, 163, noten; »leverera, som vant är, de svenske på fliskbänken» [= bedraga efter vanligheten svenskarne] 168, 174; hafva ringa makt att föra krig på egen hand *ib.*
- Danzig** (Danske), skepp ankomma derifr. t. Stockholm 198; seglation på 257; bly sk. anskaffas derifr. 324.
- Dejor** (deijer) [älskarinnor], presterskapets, under katolska tiden 104.
- Dillö**, gd på en ö i Venern, tillh. Torsö s:n (?) 32.
- Dingtuna**, s:n i Tuhundra h:d, Vestmanld, ang. kyrkotioden der 70.
- Dithmarsk**, se **Hans**.
- Djupvik**, by i Strengnäs' landsförs.?, 2.
- Djupvik**, by i Qvarsebo s:n, Östkinds h:d, Ög. 115.
- Djurskytt**, se **Claes**.
- Dobblare** (Dubblare), Lasse, sk. i Gestrikl. rensa en gammal grufva 147—148, 176—177; br. t. 176.
- Domböcker** sk. föras af här.-höfd. 11, 12.
- Domkyrkan** i Linköping, bly, tillvarataget efter dess brand, sk. sändas till Salberget 63.
- Domprost**, förfaringsätt af, mot presterskapet under katolska tiden 104.
- Domprosteriet** i Skara 32.
- Dorothea**, pfalzgreffinna vid Rhen, Christiern II:s dotter, 189.
- Drabanter**, deras beklädnad ang. 31, 32, 51, 55.
- Drothem** (S. Droten), s:n i Hammarkinds h:d, Ög. 344.
- Dråp** af knekt försonas med arbete 172—173.
- Dukat** (-cat), dubbel 48, 306, 307.
- Durkop, Konrad** (Cunradt), afl. borgmäst. i Riga, 247—249.
- Däninger** [ett slags mynt], ryska 270; halfryska *ib.*
- Döda** få i Stockholm ej begrafvas i sjelfva staden 51.

E.

- Ebba** [Eriksdotter (Vasa)], Erik Abrahamsson [Leijonhufvuds] hustru, kon:s svärmoder, br. t. 59.
- Edward VI**, se **England**.
- Egrepä**, se **Ägrepä**.
- Eijkens fjerding** i Jääskis s:n i Finl. 349.
- Ekeblad**, se **Ingeborg** [Hansdotter].
- Ekebyborna** (-brine), s:n i Aska h:d, Ög. 231.
- Ekerö** (Åkeröö!), s:n i Färentuna h:d, Upl., omfattande ön af samma namn 355, noten.
- Eklöf, Tre**, se **Christoffer Andersson**.
- Ekolsund** (Ekelsundh, -dt), gd i Husby Sjutolfts s:n, Trögds h:d, Upl. 123; hofvet der 199; spanmål derifr. 280; dat.-ort 269—270.
- Eldstada**, äng tillhörig Grimstads hemman i Drothems s:n, Ög. 344.
- Elfkarleby** (Elkare-), ang. spanmåls sändande dit 233.

- Elfsborg** (Elffzborg) 38, 102, 153, 188, 228, 229, 280, 281, 297; ang. dit levererad spannmål 23; ang. der ligg. salt 24, 238; om uppbörd der 30; ang. der ligg. kläde 114, 115; om båtsmän derifr. 145; **-s slott** sk. vara uppehålls-ort för en uppsyningsman öfver kon:s varor i Lödöse 52, 187; höfvitsman derpå 97; proviant dit 203; ifrågasatt höfvitsman öfver 145, 156.
- Elfven** (Elffven) [Göta elf?] 144.
- Elghudar** (elgzhudhar), se **Hudar**.
- Elin**, hustru, Lasse Finbos enka, ö. br. f. henne på en gd i Söderköping 274.
- Elof** (Eleff) **Pauli**, hr, kyrkoprest i [Stora] Malm, ö. br. för honom 91.
- Engelbrekt** (Engelbricht), f. d. innehafvare af en qvarn, 141.
- Engelbrekt Olsson** (Olafsson), fogde på Bårs gd och vid Kopparbergshyttan 201.
- Engelott** [ett slags mynt] 48.
- England** (Ängeland), kon:s i [Edwards VI:s], sändebud i Danmark 127; br. t. kon. i, ang. svenska bortmista skepp och varor *ib.*; handeln med och förhållandet till 128, 331; förmynderskap för kon. i 128; rykten om giftermål mellan kon. af och fröken af Skotland [Maria Stuart] 128; får införda derifr. 309; sändebud derifr. ank. t. Jönköping 364.
- Enkelkorsåter** (-kår-) [ett slags mynt] 306.
- Enköping** (Eneköpingh, -ung), tjugonedagsmarknaden der 13; ang. der liggande spannmål 20; S:t Claues kyrka der 135; bortförlänt 291.
- Enris** bör brännas mot pesten 51.
- Erik**, prins, 45; br. t. 62.
- Erik Andersson**, fogde öfver Vadstena klosters landbor i Ög., br. t. 36.
- Erik Arvidsson** [Stålar] t. Grabbacka, fullmakt f. hm att vara härads-höfding i Raseborgs län 370.
- Erik** (-ck) **Bengtsson** (Benchts-), köpman i Elfsborg, 188.
- Erik Gustafsson**, br. t. 365.
- Erik Hansson**, fogde öfver K. Maj:ts egna arvegods i Ög., br. t. 69, 107, 231.
- Erik Hinderesson**, fogde i Tierps h:d, br. t. 37.
- Erik Jönsson** sk. återbekomma hm tillhöriga gods 69.
- Erik Jönsson**, f. d. fogde öfver en del prebenden i Linköpings stift, br. t. 36; omnämnd 233.
- Erik Knutsson**, befallningsman öfver K. Maj:ts varor i Norrköping, 34, 207.
- Erik** (-ch) **Matsson** (Matzon) 366.
- Erik** (Ericus) **Matsson** (Mateij), student fr. Åbo stift, får understöd 270.
- Erik** (-ck) **Matsson**, kon:s kamererare, uppbär penningmedel på kon:s vägnar 270, 272, 273, 279, 294.
- Erik Olsson** [Stålar] 245; br. t. 351.
- Erik Pedersson** i Kumla, kon:s länsman, ö. br. för hm på tiondespannmål fr. Turinge s:n 75—76.
- Erik Persson**, borgare i Söderköping, 5, 6, 19.
- Erik Rolfsson**, fogde i Verml., br. t. 261.
- Erik Skräddare** (Schreddere), borgare i Köping, 152.
- Erik Svensson** i Gefle 114.
- Ervalla** (-vala, Erffvele) i socknen af samma namn, Fellingsbro h:d, Vestmanl., fru Birgitta [Jönsdotter (Roos')] gd, 252, 255.
- Esbjörn Skrifvare** (Schrifvere) 284.
- Eskekärr**, by i Starrkärrs s:n, Ale h:d, Vg. (?) 188.

- Eskil Hansson** t. Hetthatt 271.
Eskilstuna 136; dat.-ort 63—65; **kloster** 126, 162.
Estarne, s:n i Sjuhundra h:d, Upl., [n. m. en del af Fasterna s:n], 273.
Evangelisk lära sk. omfattas af dem, som få taga del i arf efter presten Måns Ambjörnsson 102.
Export (utförning) af lax och nejönögon 97; fr. Raseborgs län 256; på Tyskland 309; t. Lybeck 330.

F.

- Falck, Erik**, M., ordinarus i Skara stift, får en gård i Tveta i förl. 28; qvitto å af honom inlevf. testamentssilfver 28, 29; sk. taga Brunsbo till sätesgd 33; hans inventarier på Brunsbo ang. 67—68, 100; br. t. hm 33, 163 noten; omnämnd 102.
Falköping (Falekiöping) 350; förlänt åt Nils Munk 295.
Fasterna, s:n, se **Estarne**.
Fatebur, Riksens, borde förvaras på en fästning 190.
Fateburshustru 160.
Fattige, De, få ej göras förfång 33; ett deras hus i Stockholm 367; deras föreståndare der *ib.*
Fattiggård å Tveta invid Skara 28.
Fejd (fejgd), den sista med Lybeck [Grefvefejden], omnämnd 329.
Fellingsbro (Fellens-), s:n och h:d i Vestmanl., 361.
Fennsta, Södra, (Söderfeneste), gd i Torpa s:n, Vesterrekarne h:d [n. m. Åkerbo h:d] 94.
Ferdinand I, romersk konung, 128.
Fetaler (fethalie) 180, 223, 300; sk. samlas till Jönköping 24; af lagmansgården i Dalarne sk. m. sparsambhet användas 109; sk. sändas t. Ekolsund för hofvets behof 199; t. Elfsborgs slott 203; t. Salberget och Gamla Silfberget 239; t. Hedeberg 258.
Fiholm (Fijholmen) 72; dat.-ort 63.
Fijtt, Palm [o: Palne?], inneh. af en hammarsmedja vid Köping, 26.
Filip (Filippus), se **Philippus**.
Finbo (-boo, Find-), Lasse, afl., 274.
Fincke, Gustaf, befallningsman på Nyslott, br. t. 74, 328—331; omnämnd 332.
Finland (Findlandt, -dh) 169, 192, 206, 231, 240, 271, 288, 372, 373; ang. spanmåls sändande dit 21, 48, 233, 257, 258; prostarne der ej gjort tillfyllest räkensk. för tionden 73; spanmål gäller der väl 74; lagmansdömet i hela [Södra?], fullmakt å 106—107; d:o i Norra 245; klerkeriet och kyrkopresterna der 109; fogdarne der, br. t. 111; ang. förhandl. m. här.-höfd. der 111, 112; hjälpenningar af adeln der 224; saltupplag der 238; skärgården der omnämnd 303; ang. ifrågasatt ny ordning vid lönernas utbetalande der 326; legofolk, skickligt i mossdikning och fiske, sk. der värfvas 355.
Fisk, färsk, t. greve Johans von Hoja förplågning 120; utförsel af 256; rökt och blekt 300.
Fiskare (fiskiere) sk. uppbådas för strömmingsfisket vid Kalmar 41; sk. värfvas i Finl. 355.

- Fiske** med lanor vid älfångst 87; dåligt vid Vadstena 222; **-ri** vid Svartsjö 142. Se äfven **Laxfiske**.
- Fittja** (-tie), gd i Botkyrka s:n, Svartlösa h:d, Södertörn 354.
- Fleming** (Fläming), **Erik**, t. Svidja och Qvidia, rr., afl., ö. br. ang. byte mellan hm o. kronan 8—9; ang. hans förlänningar 42, 77; omnämnd 106, 107, 111, 224, 230—232, 372.
- Fleming** (Flämingh), **Herman**, br. t. 2; omnämnd 42.
- Floda**, s:n i Oppunda h:d, Söderml., ö. br. för presten der 93; prestgården der dat.-ort 89, 90—91.
- Flovel** (-ll) [ett slags sammet], svart, sk. införas 325.
- Fläsk** 219.
- Fodring** (fordring) 123, 194, 198, 219, 227, 244, 360; **konungs-**, må lösas med penningar i Vadsbo h:d 4, 24; i Tjust 141; sk. infordras 36; må uppbäras fr. Sunnerbo t. hälften i penningar, t. hälften i oxar 118; fr. Tryserums och Hannäs s:nr 279; vinterfodring af Kilbofjerding anslås t. kalkkörning 283; en del deraf i Fellingsbro s:n anslås t. d:o 361; afkortning deri för levererad timmer 352. Se äfven **Fogdefodring**, **Utfodring**.
- Fogde**, förordnad särskildt för Borgå län 243. **-ar** 214, 218; få ej upptaga mål, som höra hemma på tingen 11, 12; sk. inleverera penningäntan i kammaren 185; klagomål öfver deras redovisning 211; **-ne** i Finl., br. t. 111. Jfr **Landtfogdar**, **Underfogde**.
- Fogdebref** 43; **-fodring** 338.
- Fogelvik** (Foglevijck) i Tryserums s:n, N. Tjusts h:d, Smål., Jöran Eriksson [Gyllenstiernas] gd 279.
- Follinger**, se **Peder**.
- Forsby** (Forsse-), gd i Kumo s:n i Finl., förlänt 269.
- Frankrike** (Frantzosen), sändebud derifr. i Danmark 127; förh. mellan England och Fr. 128; rykten om Maria Stuarts ditförande *ib.*; svenska sändebud dit 313 ff.
- Frans I**, konung af Frankrike, framl., 315 ff.
- Fransar?**, se **Frentzel**.
- Frantzosen** [kon. Henrik II af Frankrike], se **Frankrike**.
- Fred** (frijdt) med Lybeckarne 302.
- Fredrik** (-rijk) [II], kon. af Danmark, afl., 376.
- Fredrik** [II], pfalzgreffe vid Rhen, kurfurste af Pfalz, Christiern II:s måg, 146, 189.
- Fredrik** (-derick) **Tullnär** (Tölnär), borgare i Lybeck, 137.
- Frendorp**, **Herman**, misstänkt för spejari 312.
- Frentzel** [fransar?], se **Sidenfrentzel**.
- Frijs**, **Johan**, 43—44.
- Frost**, långvarig, inverkat menligt på årsväxten 218.
- Frelsebönderna** (frelssis landboor), ö. br. t. dem i Långhundra h:d 277, 278; sk. deltaga i kronans byggnader 278.
- Frälsefrihet** för hemmanet Staf i Floda s:n, Oppunda h:d 93.
- Frälset**, se **Adeln**.
- Fullmakt** (fulmachtzbreff) f. Henrik Claesson [Horn] att vara lagman i Södra Finlands lagsaga 106—107; f. dens. att underhandla m. härads höfdingarne i Finl. 111—112; för Anders Smälänning att antaga sjöfolk i K. Maj:ts tjenst 166, 172; f. Sven Birgersson att i Smål. och Ög. antaga knektar 185;

f. Jörgen Polack under hans resor t. Polen 215; f. Sten Eriksson [Leijonhufvud] 226; f. Nils Pedersson [Silfversparre] t. Holma att vara befallningsman öfver knektarne i en del af Smål. 363; f. sekr. Olof Larsson att förhandla m. allm. vid Thomasmessomarkn. i Linköping 365; f. Erik Arvidsson [Stålar] att vara härads höfding i Raseborgs län 370.

Får, Engelska, införda 309; fr. Rekarne 361.

Färingsön (Färinghön) [= Svartsjölandet], ö i Mälaren, 225.

Fästen, se **Slott**.

Fölsholmen, ö i Mälaren (?), dat.-ort 214.

Förläning för Sigurd Tursson å Dillö gd 32; begärd af Ture Trolle 99; Sten Eriksson [Leijonhufvuds] ang. 162; af tre socknar i Södermanl. t. Johan Turesson [Tre rosor] 194; skattefrihet för 232; f. Sten Bengtsson [Tillbakaseende ulf] t. Ståflö å åtsk. landboräntor i N. Möre 347; **-ar**, ang. herr Erik Fleming 42, 77; Henrik Claesson [Horns] 326, 327.

Förläningsbref: å kons sakören af egna landbor 7—8; å Tvetå gd t. M. Erik Falck 28; å hus i Vadstena t. Joachim Bulgrin 34; å Näs' gd i L. Rytterns s:n t. biskop Henrik i Vesterås 64; å kyrkotionde till Kumla kyrkobyggnad 66; å en del kyrkotionde fr. Skölfvene s:n f. Clas Djurskytt 68; å tiondespanmål fr. Turinge s:n f. Erik Pedersson i Kumla 75—76; f. fru Hebbila [Siggesdotter (Sparre)] å hennes afl. mans förläningar 77; å biskopstiondespanmål från Å s:n f. Lasse Knutsson i Söderköping 85; å kyrkotionde f. hr Elof Pauli 91; å munkskeppan af Nydala klostres landbor f. Johan Turesson [Tre rosor] 91; f. hr Påfvel i Floda å frälsefrihet för en gd 93; f. Gustaf Olsson [Stenbock] å börsrätt 97; f. Henrik Claesson [Horn] på lagmansdömet i Södra Finlands lagsaga 106—107; f. Joachim Olsson på kyrkotionden i Torstuna s:n 119; f. Sten Eriksson [Leijonhufvud] på sex h:dr i Smål. jemte Nydala klostres landbor 121—123; f. domkyrkan i Linköping på hälften af kyrkotionden i Ög. och Smål. t. dess reparation 129—130; f. hr Per Caroli, hr Gunnar och hr Per Follengi på själagårdsdelen i Söderköpings och Holavedens prosteri 131—132; f. Johan Turesson [Tre rosor] på tre socknar i Södermanl. 196; f. Nils Boije t. Gennäs på Pojo s:n i Finl. 225; f. Henrik Claesson [Horn] å en tredjedel af 1549 års lagmansgård i Norra Finland 245; f. Hans Gardenär på en tomt i Upsala 262; f. Gustaf Eriksson på en gd i Ultuna by 268; f. Lasse Wundranck på Forsby gd i Finl. 269; på en läst smör f. två studenter 270; f. Olof Knutsson på biskopsdelen af tionden i Torstuna prosteri 272; f. kyrkopresten Lars Thomæ å en gd i G:la Upsala s:n 278, 279; f. borg. Gerloff Nilsson å tomt och hus i Upsala 286; f. hr Ture Trolle t. Bergvara på Kinnevalds h:d 287; f. M. Erik Svart på kanikedelen af tionden i Vaksala och G:la Upsala s:nr 288; f. M. Påfvel Schutz på Enköpings stad 291; f. Ture Pedersson [Bjelke] på Alunda och Morkarla s:nr 292; å tiondemedel t. Löfsta kyrkas byggning 294; f. Nils Munk å Falköpings stad 295; på frihet fr. kronans tomtöre f. bergsmännen vid Sala grufva 299; f. Hans Larsson på en del af tionden i Vallentuna prosteri 325; f. Valentin von Lüttich å tre gdr i Botkyrka s:n 333; f. Nyköpings kyrkobyggnad å tiondemedel 334; f. Anders Persson på fogdefodringen i Sunnerbo h:d 338; f. hr Olof Johannis på en gd i Söderköping 340; f. hustru Ingrid, Jon Månssons enka, på Grimstads hemman i Drotthems s:n 343; f. Nils Birgersson på härads höfdingegästningen i Öknebo

- h:d 348; för Bertil Tolk på dagsverken fr. Jääskis s:n 349; f. hustru Anna, Peder Larssons enka, på Valla hemman m. m. 353; f. hr Håkan i Ljunga på landboräntor i Sunnerbo h:d 358; f. Olof Jonsson på Balderums gd i Vånga s:n 358; f. Nils Persson på en del af fodringen i Tuna län 360; f. doktor Jöns i Linköping på en del af tionden i Kuddby s:n 367.
- Förrådarebref**, instungna fr. Danmark, Norge och Tyskl. 202; jfr 201 (→falska bref, fr. Norge) och 204.
- Förråderi** (-rij), derpå bör noga aktgifvas bl. bönderna 146, 153, 155, 189; från Lybecks sida mot Sverige 342; uppsigt med 345.
- Förskrift** [rekommendation] f. Jörgen Polack 215; f. M. Lucas Grefing 292—293.
- Förtäringregister** (förthärningz-) 178.

G.

- Gabriel** (-ll) **Christersson** (Christierns-) [Oxenstierna], rr., br. t. 40, 154, 256, 327; hans gd i Upsala omnämnd 262.
- Galejor** (gallejder, -ijer, -leer), kon:s, 257, 279; två namngifna 300; sjöfolk till 150, 153, 166, 171, 172; sk. sändas t. Finland 169; utredning till 191, 192; danska knektar sk. fördelas på 252.
- Gamla Upsala**, s:n i Vaksala h:d, Upl. 279; en del af tionden der bortför-länt 288.
- Gammal** (-mell), **Hans**, kämnär i Stockholm, 238.
- Gammalstorp** (Gammes-), by i Risinge s:n, Finspångaläns h:d, Ög. 350.
- Gardenär** (Gardhenäre), **Hans**, ö. br. för hm 262.
- Gassarfvat** (Gatzarffvit), by i Falu landsförsaml. i Dalarne, 67.
- Geffe** (Gäffle) 29, 50, 114, 154, 191, 192; ang. spanmåls ditsändande 233; br. t. borgmäst. och råd der 150.
- Gengärd** (gingärd, -gerdt) 24; **-spenningar** 194.
- Genäs** (Genäss) i Pojo s:n i Finl., Nils Boijes gd, 225, 331.
- Gera**, se **Karl Holgersson**.
- Gerdt Olofsson** i Ölsta på Svartsjölandet 224—225.
- Gerloff Nilsson**, borgare i Upsala, ö. br. f. hm på hus och tomt i Upsala 286, 287.
- Germund Svensson** [Somme], ståth. på Kalmar slott, br. t. 41, 49, 53, 98, 136—138, 152, 173, 210, 211, 213, 345; omnämnd 48, 58, 94, 96, 280.
- Gestrikland** (Gestringelandt, Gä-), br. t. allm. der 11; omnämndt 29, 114, 168, 199, 258—260; en gammal grufva der sk. upprensas 147, 176—177.
- Giftermål**, rykten om, mellan kon. af England och fröken af Skotland 128.
- Gillbergå** (-ge), gd i Estarne [n. m. Fasterna] s:n, Sjuhundra h:d, Upl. 273.
- Gillestuga** i Stockholm förvaringsort f. malt 21; **-tomt** i Köping 152.
- Glanshammar**, s:n o. h:d i Nerike, 361.
- Glasgjutare** (glassgiutere) sk. införas fr. Polen 215.
- Grabbacka** i Karis s:n i Finl., Erik Arfvidsson [Stålarms] gd, 370.
- Grabbe** (Krabbe), **Nils**, f. d. fogde i Viborgs län, omnämnd 244, 370, 371.
- Grangärde** (Gränge, Grensse), s:n i Dalarne, 165.

- Grefing** (-eving), Lucas, Meister, rekommendation f. hm t. borgmäst. och råd i Reval 292—293.
- Grimstad**, gd i Drothems s:n, Hammarkinds h:d, Ög. 344.
- Grip**, se Birger Nilsson.
- Gripsholm** 70, 80, 348; kon. m. gemål ämnar sig dit 62; jemte Stockholm den enda fästning att lita till 190; dat.-ort 1—57, 66—87, 129, 208—210, 270—271, 295—305, 324.
- Grufbrytning** vid Salberget 6—7; -lijnett 147; -rensning i Gestrikl. 147; i Valla h:d 148.
- Gråbrödraklostret** i Upsala 286.
- Gräfsnäs**, se Loholm.
- Gränge** (Grensse), s:n, se Grangärde.
- Gräsväxt**, se Årsväxt.
- Gudmund** [Caroli], hr, kyrkoprest i Rättvik, br. t. 189; omnämnd 201.
- Gudmund Guldsmid** 35.
- Gudmund Skrifvare** (Schriffvare) 96; sk. hålla register på knektarne i Ög. 184, 185.
- Gudvika, Södra**, i Grensse s:n, se Ludvika.
- Guld** 189; qvitto å 234.
- Guldringar** (Gull-) 235; tillhörande afl. presten Måns Ambjörnssons dödsbo 101, 234.
- Guldsmid**, se Gudmund; Hans; Henrik; Påfvel; -sembete (i Kalmar) 213; -ssven 301.
- Guldten** (-teen) 290.
- Gunnar**, kon:s dräng, gjort dråp i nödvärn 48, 49.
- Gunnar**, hr, kyrkoherde [i Linköping?], ö. br. f. hm 131—132.
- Gunnar** i Eskekärr (-kär), köpman i Elfsborg, 188.
- Gunnar Olofsson** (Oleffs-), borgare i Stockholm, 197.
- Gustaf** (Göstaff) **Eriksson** (Ericks-), borgare i Upsala, ö. br. f. hm på en gd i Ultuna 268—269.
- Gustaf** (Göstaff, Go-) **Olsson** [Stenbock t. Torpa], rr., br. t. 1, 17—18, 30, 32, 38, 52, 114, 144, 145, 153, 170, 183, 187, 202, 229, 275, 301, 345; bör resa t. Danm. efter sin förymde räkenskapsförare 18; får rätt att börda två gdr i Vg., som bl. skänkta t. Gällstads kyrka 97—98; qvitto å af hm uppburna penningar 129; omnämnd 102, 149, 156, 162, 169—171, 186, 192, 226—228, 265, 266, 297, 298.
- Gyllen** (-ne), ungerska 48, 116, 123, 124, 137, 235, 290, 306, 340; enker- 48; rensk- (renss-) 123, 234, 235, 306, 307; riddare- 235.
- Gyllenhorn**, se Joen Olofsson.
- Gyllenstjerna**, se Jöran Eriksson.
- Gångare**, uppköpta i Sverige för drottningens af Danmark räkning 345.
- Gäddeholm** (Gedde-) [n. m. Tureholm] i Trosa s:n, Hölebo h:d, Södermanl., Johan Turesson [Tre rosors] gd, 196.
- Gäddor** (gedder) sk. skickas t. Stockholm 207; »lakablandade» 263, 264; finska 300.
- Gäddån** (invid Kolmården) 115.
- Gällstad** (Gelstad), s:n i Kinds h:d, Vg. 97—98.
- Gäannelshöga** qvarnar [i närheten af Vesterås?] 26, 27.

- Gärd** sk. utgöras af Olands h:d och Roslagen 29; för lagmannen m. följe vid konungsräfvs hållande i Dalarne 108, 113; bör utverkas af allmogen 168; i Kumogårds län 223.
- Gäsene**, h:d i Vg., 68.
- Gästerby** (Ge-), gd i Kimito s:n i Finl., Tomas Jönsson [Rytings] gd 288, 289.
- Gökhem** (Gökim), s:n i Skara stift, 29.
- Göran**, se **Jöran**.
- Görvel Fadersdotter** [Sparre], herr Lage Brabes hustru i hennes 3:e gifte, enka efter hr Trued Gregersson [Ulfstand] 9, 10.
- Götlunda** (Götte-), s:n i Glanshammars h:d, Nerike 361.

H.

- Habo** (Hagebo), s:n i Vartofta h:d, Vg. 227.
- Hacksta** (Hakelstada) i Näs s:n, Åsunda h:d, Upl., Joen Olsson [Gyllenhorns] gd 271.
- Hada** (Hadha), se **Heda**.
- Hafre** (haffre), skörden af 160; tionden deraf ang. 357.
- Hafsfrun** (Haffruen), namn på ett fartyg 300.
- Halfsiden** (halfsajen) 32, 52, 55.
- Halikko** (Halko, Halijeko), s:n i S. Finland, 8.
- Halis**, s:n i Finl.? 275.
- Halstz, Hans**, fogde i Vaxala och Rasbo h:dr, br. t. 37.
- Hammare** sk. byggas vid Vesterås 26.
- Hammarsmed** vid Hellestad visat sig oskicklig vid smidet 34; ny skickad dit 261. Se **Markus**.
- Hammarsmedja** f. Linköpings domkyrkas behof 277.
- Hampa** till tackel vid skutbygge 22; t. användn. vid fiske 51, 332; bytes mot räfskinn 245; köpt fr. Reval 281.
- Handbörd** (Ambyrd), h:d i Smål., 363.
- Handel** m. England 128; Åbo borgares m. utlandet 138—140; mell. Frankrike och Sverige ang. 322; i Norrbotten 336; med de danska köpstäderna 337.
- Hanekind**, h:d i Ög., 353.
- Hannäs**, s:n i N. Tjusts h:d, Smål., penningar, uppburna f. konungsfodringen derifr. 279.
- Hanorp** (Hanatorp), gd i Klockrike s:n, Bobergs h:d, Ög. 359.
- Hans**, kon. af Sverige, Danmark och Norge, 377.
- Hans**, hr, i HäradsHAMMAR, sk. sändas t. kon. 49.
- Hans**, kon:s myntmästare, 113.
- Hans Båtsman**, kon:s ladugårdskarl, ö. br. f. hm 355.
- Hans Dithmarsk**, kon:s tjänare, 300.
- Hans Guldsmed** (Gulsmedt) 301.
- Hans Larsson**, kansliskrifvare i svenska kansliet, ö. br. f. hm på en del af tionden i Vallentuna prosteri 325.
- Hans Skeppare** i Reval 281.
- Hans Thomasson** (Thommessonn) 25.

- Hans Vilkesson** (Vilkens-), fogde i Sollentuna, Vallentuna och Seminghundra h:dr samt Danderyds skeppslag, br. t. 36; omnämnd 181; hans arvingar och efterträdare (ss. fogde) omtalade 239.
- Hapaniemi** (Hapenim) i Kisko s:n i Finland (Vestra Nyland), Henrik Claesson [Horns] gd 106, 111, 245, 372.
- Harald Larsson**, borgare i Lödöse, 52, 88, 115, 186; fört kläde fr. Tyskl. 114; sk. derifr. skaffa ytterligare sådant 230; bestält kläde i Lybeck 232.
- Haretz, Jost von**, misstänkt f. spejeri 312.
- Harpare**, se **Olof**.
- Hebbla** (Håble) **Siggesdotter** [Sparre], fru, hr Erik Flemings enka, får behålla sin afl. mans förlänningar 42; ö. br. rör. samma sak 77; ang. jordbyte med 230—231; skattefrihet f. 232; infört engelska får 309.
- Heda** (Hadha), by i Hedesunda s:n, Gestrikl. 259, 285.
- Hedeberg** (Hädha-, Hadhe-) i Hedesunda s:n i Gestrikl., 177, 258, 281, 352.
- Hedemora** (Henemoreby) 113, 197.
- Hedesunda** (Helsunda, Her-, Hes-), s:n i Gestrikl., 176, 177, 259.
- Heijratzhandel**, se **Giftermål**.
- Helgona**, se **Allhelgona**.
- Hellestad** (-stä), s:n och bergslag i Finspångaläns h:d, Ög. 34, 48, 131, 261; jern derifr. t. Linköpings domkyrkas behof 277; förhandl. m. allmogen der 360; skatten derifr. ang. 362.
- Helsing**, se **Michel; Nils**.
- Helsingland**, br. t. allm. der 11; murmäst. och arbetsfolk böra der uppbådas 18, 29, 164; ang. de nyantagna knektarne der 157; omnämndt 168.
- Hemola**, gd? 274.
- Henrik II** (Heinrich), kon. af Frankrike (»Frantzosen»), dess sändebud i Danmark 127; kreditivbref f. svenska sändebud t. 313; instruktion f. desamme 314—324.
- Henrik Claesson** [Horn] t. Hapaniemi och Kankas, br. t. 246, 326, 328—331; ö. br. för hm på lagmansdömet i hela [södra?] Finlands lagsaga 106—107; hans försäkring vid erhållandet af samma lagmansdöme 372—374; fullmakt för hm att förhandla m. häradshöfd. i Finl. 111; ö. br. f. hm å en tredjedel af 1549 års lagmansgård i Norra Finl. 245; omnämnd 103, 109, 112, 206, 242, 308.
- Henrik Guldsmed** (Gulsmedt) i Kalmar får låna silfver 213.
- Henrik [Johansson]**, biskop i Vesterås, förläningsbr. f. hm 64, 65.
- Henrik Persson** (Pedersson, Peersson), fogde på Norrby gd samt i Östkinds, Lösings-, Björkkinds och Bråbo h:dr, br. t. 48, 55, 115, 131, 154, 277.
- Henrik Skräddare** (Schreddere) 95; sk. öfva uppsigt öfver tullen 233.
- Henrik Staffansson**, Staffan Prijsses i Söderköping son, ang. uppsigt öfver hm 19.
- Herberge** i Upsala för grefve Johan von Hoja 120. Jfr **Kyrkoherbergen**.
- Herredag** i Köpenhamn 58, 61; i Strengnäs omnämnd 304; i Flensburg 364; -ar i Köpenhamn och flera danska städer 127.
- Herresäter** (Häredz-) i Värna s:n, Bankekinds h:d, Ög., Axel Eriksson [Bielkes] gd 360.
- Herseberg** [i Sunnerbo h:d?] 336.
- Hesselskog?** (Lisleskogh), s:n på Dal, 340.
- Hetthatt** (Hethais, Hiestais), gd i Finl., 271 och noten.

- Hingstar**, greve Johans von Hoja, 80.
Hinse Jönsson i Knifva 118—119.
Hjelppeningar (hjelpe pen-) af adeln i Finl. 224.
Hjorten (Hiorthenn), namn på ett fartyg 300.
Hjulumakare, kons, i Stockholm, sk. förfärdiga två vagnar 239.
Hoffolk, det »dagelige», vid [Svartsjö] gd 142; på Ekolsund 199; på Viborg 242.
Hoja (Höije), **Johan von**, greve [d. y.], hans åtta hingstar sk. föras fr. Gripsholm t. Kalmar 80; hans resa t. Upsala 120; omnämnd 140—141, (168), 174; bref fr. hm omnämndt 341, 342.
Holavedens prosteri i Ög. 132.
Holland (Hållandt), handel m. 38, 330; der företagen krigsrustning 144; bud dit 265, 266. Se äfven **Nederländerna**.
Hollandsfarare (-dtzfar), se **Sven**.
Holländare (Hollender) [= skepp fr. Holland], samlade i Öresund 226; med saltlast 237, 257, 276, 294; omnämnda 264, 280.
Holm, gd i Stora Tuna s:n, Dalarne, ang. utbyte deraf mot annan egendom 147.
Holma, i Lemnhults s:n, Östra h:d i Smål., Nils Pedersson [Silfversparres] gd 363.
Holst, Jakob, fogde i Åkers och Selebo h:dr, br. t. 352.
Holst, Nils 161.
Holsteinare (Holster, Hölster) hafva ringa makt att föra krig på egen hand 168, 174.
Horn (Hoorn), **Jakob**, ang. uppsigt öfver hm 49, 50.
Horn, Jochum, ang. hans klagomål öfver sina fordringars indrivande 26; rest t. Vestervik och bör anhållas 181—182.
Horn, se äfven **Henrik Claesson**.
Hornby, gd i Ytter-Selö s:n, Södermanl. 43.
Hortz (Hortt), **Jost van** (von) 40.
Hosor (hosser) 52.
Hudar 187, 217, 243; ryska 245; **Elg-** 243, 258.
Huggkarlar (hugxste karler) sk. förskaffas fr. Dalarne till Råfsnäs för att rödja skogsmark 130.
Humle (humble) 47, 207; **-gårdar** böra anläggas 339.
Hunhammar (Hundhamer), gårdar i Botkyrka s:n, Svartlösa h:d, Södertörn, [ingå i n.v. Norsborg] 333.
Hus till förvaring af spanmål i Norrköping 34; d:o i Lödöse 39. Jfr **Slott**.
Hushagen, gd i St. Tuna s:n i Dalarne, 199.
Husängen (Huss-) i Ög. (?) 75.
Hytteskrifvare 213.
Hyttor, kons, vid Väsby gd 195.
Håkan, hr, i Ljunga 357; ö. br. f. hm 358.
Håkan, hr, i Löfånger, afl., testamenterat guldmynt t. kon. 306, 307.
Häfdebyte (häffdebythe), se **Jordskifte**.
Händelö i St. Johannis s:n, Lösings h:d, Ög., fru Anna [Persdotter (Bjelkes)] gd, 5, 6.
Häradshammar (Hersamme), s:n i Östkinds h:d, Ög., 48, 49.
Häradshöfding i Sunnerbo h:d omnämnd 338; i Öknebo h:d 348.
Häradshöfdingarne sk. föra domböcker o. inlefv. dem t. K. M:t 11, 12; endast de böra döma i vissa mål *ib.*; i Finland, ang. förhandlingar m. dem 111.

- Häradshöfdingdöme** i Raseborgs län, fullmakt å 370; -n i Finland 112; -gästning 348.
- Häradsjord**, gifven ss. ersättning för en hage, som lagts under Linköpings gd 353.
- Häradsrätt** (heredtz rätthen) i Bro h:d, Upl. 225: begäres i Sunnerbo 118; -er bortskänkas 27; tvist ang. *ib.*
- Häradssäter** (Häredzsätter), se **Herresäter**.
- Härede**, ort (?) vid Gefle, 50, 89.
- Hästar** uppsättas m. harnesk o. karlar af Karl Holgersson [Gera] 37; hållas vid Åbo slott 42; grefve Johans von Hoja 80, 120; sk. »slås ut på gräs» 138; besoldning för 332. Jfr **Gångare**, **Hingstar**, **Klippare**, **Verkhästar**.
- Hästfoder** af lagmansgården i Dalarne sk. m. sparsamhet användas 109.
- Hö** t. bergsmännen vid Vångaberg 75; klagomål öfver brist på 88; t. Salberget 113; af det, som blef öfver på lagmansgården 113; åt grefve Johans von Hoja hästar 120.
- Hölebo**, h:d i Söderml., br. t. allm. der 4; omnämndt 196.
- Hölsjö fjerding** i Vestra h:d, Smål. 282.
- Hörningsholm** i Mörkö s:n, Hölebo h:d, Söderml., Svante Stures gd 354; dat.-ort 325—333.
- Hööss, Peder**, fogde på Linköpings gd och i Åkerbo h:d, 60, 353; br. t. 63, 233.

I.

- Ingeborg**, Måns Jonssons hustru, i Grimstad 344.
- Ingeborg** [Hansdotter (Ekeblad)] t. Hornby 43—44.
- Ingrid** (-gred), hustru, Jon Månssons enka, i Grimstad, ö. br. f. henne 343, 344.
- Instruktion** (undervisning) för Olof Larsson och Jochim Burwitz omnämnd 61; f. Mickel Bösseskytt 298; f. svenska sändebud t. Frankrike 314—324.
- Interim** [beslut ifråga om reformationen], rådplågn. m. anl. deraf 84.
- Intresse** (intheresse) utgår af lånt smör 116.
- Inventariipenningar** 94.
- Inventarium** på Brunsbo gd 67—68, 100; vid Jönköping 266; -iikalk 234.
- Inventering** vid Stockholms slott vid Mikaeli 179.
- Isak** (Isaak, -ck) Nilsson [Banér], fogde på Tavastehus, br. t. 74, 209, 216, 232, 328—331.

J.

- Jagt** (jagett, jacht), otillåten, ang. 284; Clas Djurskytt sk. hafva uppsigt der- öfver 68.
- Jakob** (Jacop) **Henriksson** (Hendrickson), stadsskrifvare i Kalmar, uppburit penningar f. kon:s räkn. 273.
- Jakob** (Jacobus) **Larsson** (Laurentij), student fr. Åbo stift, får understöd 270.
- Jakob** (Jacop) **Pedersson**, fogde i Sääxmäki h:d i Finl., br. t. 124.
- Jakob Turesson** [Rosengren?] 49, 74, 75.
- Joachimsthaler** (jachimssdaler) [ett slags mynt] 237.

Jochim, se **Burwitz**.

Jochim Olsson, silfverskrifvare, ö. br. för hm å kyrkotionde i Torstuna s:n 119.

Joel, hr, i Gökhem, kanik i Skara, testam. kon. silfver 28, 29.

Joel Andersson i Södra Gudvika (= Ludvika?) 165—166.

Joel Ingesson på Långholmen i Falköpings s:n 350.

Joel Olofsson [Gyllenhorn] till Hacksta, rr., br. t. 16; omnämnd 271.

Johan (Ja-), grefve, se **Hoja**, **Johan von**.

Johan Turesson [Tre rosor] t. Geddeholm, rr., höfvitsman på Nyköping, br. t. 55, 153, 193; ö. br. för honom å munkskeppan af Nydala klosters landbor 91; samma förläning har återkallats 143; ang. samma förläning 162, 193; förläning f. hm på tre socknar i Södermanl. 194, 196.

Jon Månsson, dess enka 344.

Jordskifte (jordhe skiffthe, häffdebythe) 147, 225, 230, 231, 259—260, 285.

Jordtalet sk. läggas t. grund för skattläggningen i Roslagen 40—41; -**tvist** 351.

Jored (Jore, Joregodtz), Nils Krummes arfgods, antagligen i Qville s:n i Bohuslän 376.

Julita, s:n och kloster i Oppunda h:d, Söderml., klostret dat.-ort 92—93.

Jullön, se **Lön**.

Jutar (Juthar) 176.

Jute, **Severin** (Söfverin), fogde på Vesterås slott och i Snäfringe, Siende, Tuhundra och Norrbo h:dr, br. t. 26—27, 55, 70, 88, 107, 141, 210, 339; omnämnd 50, 361.

Järn 131, 187, 362; ifrån Norberg t. Vadstena slotts byggn. 72; till låns mot pant i gd 114; i utbyte mot penningaränta 166; t. >täring och underhåll på resa 215; bör ej utföras t. rikets fiender 230; t. Linköpings domkyrka 277; -**redskap** t. en nyuppsatt hammarsmedja i Ög. 131, 277. Se äfven **Skattejärn**.

Järnskrifvare (Järnschriffvere), se **Nils**.

Jääskis (Jäskis, Je-), s:n i Södra Karelen, 244, 349.

Jönköping (Jöneköpingh, Jenecöping, -köping), stad och slott, 24, 44, 117, 121 noten, 145, 228, 255, 266, 267; förlänt t. Sten Eriksson [Leijonhufvud] 125, 374; ang. slottsbyggnad der 162, 227, 375; kloster der 186, 266; en afl. borgare der omnämnd 251; engelska sändebud ank. dit 364.

Jöns, kyrkolandbo i Valby [Väderstads s:n, Göstrings h:d, Ög.?), anklagad ss. medbrottsling i Rasmus Klodts förräderi 210.

Jöns, hr, kyrkoherde i Kalmar, sk. göra räkenskap 53.

Jöns i Djupvik, kon:s landbo, 2.

Jöns, doktor, i Linköping 367—368.

Jöns Andersson, borgare i Stockholm, får försäkr. om rätt att indrifva sina fordringar 54.

Jöns Håkansson, fogde i Vesterbotten, qvitto t. hm på guldmynt 306, 307; br. t. 335.

Jöns (Jons) **Jonsson** på Billa, ang. borgläger f. hm på Kalmar 138.

Jöns Knutsson [Kurck] till Lauko, br. t. 328—331.

Jöns Månsson, kon:s kammarskrifvare, 95.

Jöns (Joel) **Olsson** 109, 113.

Jöns Olsson sk. blifva höfvitsman för några bojertar 238.

Jöns Pedersson i Gassarvet får anstånd med skuldbetalning 67; har visat sig nitisk i malmetning *ib.*

- Jöns Pedersson** i Sletten 76.
- Jöns Persson** i Hada, jordbyte mellan hm och kronan 285, 286.
- Jöns Skrifvare** (Schriffvere) afsänd ss. bud t. Holland 266.
- Jöns Skrifvare** (Schriffvere), befallningsman på Borgå, br. t. 74.
- Jöran Arvidsson**, fogde i Vadsbo h:d samt öfver några kyrko- och prestlandbönder i Kåkind's h:d, br. t. 92, 183 noten; omnämnd 4, 356.
- Jöran Bösseskytt** (Bysseskyttare), ang. hans lön och uppförande 81.
- Jöran Eriksson** [Gyllenstjerna] till Fogelvik, penningmedel uppburna af hm 279.
- Jöran Hansson**, fogde i Trögds och Åsunda h:dr samt i Enköpings stad, br. t. 10—11, 37, 195.
- Jöran** (-renn) **Jönsson** (Jons-), fogde i Kopparbergslagen och vid gamla Silfberget, br. t. 63, 112, 165, 199; omnämnd 197.
- Jöran Larsson**, fogde på Rosendals gd och i Vista, Tveta och Norra Vedbo h:dr, br. t. 50.
- Jöran Olsson** [Lilliesparre?], fogde i Sunnerbo, Vestbo och Östbo h:dr, br. t. 36.
- Jöran** (-ren) **Pedersson**, f. d. tullskrifvare i Stockholm, 272.
- Jöran Skrifvare** (Schriffvere), påtänkt att hafva kon:s varor i Lödöse i befallning 52, 187, 188.
- Jöran Åkesson** [Tott, till Tidö], br. t. 327.
- Jörgen** (Giorgen, Giörgen) **Polack** (På-), kon:s småsven, sk. sändas t. Polen efter handtverkare f. K. Maj:ts behof 215.

K.

- Kaldun** [innanmätet af ett slagadt kreatur] 179.
- Kalk** (kalck) [f. gudstjensten], se **Inventariikalk**.
- Kalk** (kalck) [t. bygge] vid Åmmeberg 255; t. Jönköping 266; vid Kronoberg 283.
- Kalksten** (kalcksteen) vid Alvastra och Åmmeberg 186; fr. Kilbofjerding t. Kronoberg 255; t. Råfsnäs gd 352; fr. Fellingsbro 361.
- Kalmar** (Calmarne) län 211; fogd. der sk. inlefferera sina räkenskaper 49, 50; klippare sk. der »hållas på gräs» 176.
- Kalmar** (Calmarne, -merne, -mara, Chal-, Kalmarna), stad o. slott, gr. Johans von Hoja hingstar sk. föras dit 80; böter för borgare der, som öfverträdt K. M:ts mandat 136—137; borgläger der 138; smör der sk. säljas 210, 212; guldsmed der 213; br. t. borgmäst. och råd der 150; omnämndt 47—50, 53, 198, 212, 226, 238, 252, 276, 280, 281, 294, 341, 343.
- Kamlott** (camblott) tillbytt mot räfskinn 244.
- Kammarskrifvare**, kon:s, 95. Se äfven: **Jöns Månsson**; **Olof Knutsson**.
- Kanik** (canick) (under katolska tiden) 104; -del, se **Tionde**.
- Kankas** (Kanck-) i Maskå s:n i Finl., Henrik Claesson [Horns] gd 331.
- Kansli** (cantzelij), kon:s tyska, sekreterare der [Jochim Burwitz] 240; -skrifvare, se **Hans Larsson**.
- Kaperi** (öfvervåld till siöss), öfvadt af franska undersåter mot svenskar 319 ff.
- Karl V**, kejsare af Tyskl., hans sändebud i Danmark 127.

- Karl** (-ll), hr, kyrkoprest i Tuna, får kanikdelen af tionden i Tuna 113; br. t. 191; omnämnd 201.
- Karl** (-ll) **Andersson** 167, 173, 174; (densamme?) i skuld hos kon. 228.
- Karl Holgersson** [Gera] t. Björkvik får årlig ersättning för uppsättandet af ett antal hästar 37.
- Karl Ingesson**, fogde öfver alla biskops-, prebende-, domkyrko- och kyrko-samt Helgeandshus-landbor i Vesterås stift, br. t. 36.
- Karl Skrifvare** (-ere), br. t. 366.
- Karl Skrifvare** (-ere), Per Brahes tjenare, 368—369.
- Kartt, Peder**, fogde i Vartofta h:d, br. t. 194.
- Kastelholm** (Caster-), slott på Åland, 307.
- Kasterkumestlakan** 138; **-meskt kläde** 160.
- Kedjor** (kädt, kädie, kedier) af silfver, förgyllda 234, 235.
- Kejsaren** [Karl V], hans sändebud i Danmark 127.
- Kettil** (Kel) **Nilsson**, fogde i Ångermanland och Medelpad; br. t. 291—292.
- Killa** (Kijle), s:n i Öfvertjurbo h:d i Vestmanl., 158.
- Kilbo fjerding** i Vestra h:d i Smål. 252, 254, 255, 282, 283.
- Kind**, h:d i Vg., smeder böra der uppsökas 1; ang. klagomål öfver allmogens der handel 38; omnämndt 97—98.
- Kinnevald** (Kindavaldt, Kindvad), h:d i Smål., 252; förlänt t. Ture Trolle 287.
- Klensmeder**, se **Smeder**.
- Klerkeri**, se **Kyrkoprester**.
- Klingesteen**, **Marcus**, 261.
- Klippare** (clippere) 163, 169, 176, 340.
- Klocka** [kyrk-], ang. byte mellan en i Torpa kyrka och en annan i Eskilstuna kloster 126, 135—136; **-or** i Enköping 135; **-malm** 136.
- Klockrike** (Closterid), s:n i Bobergs h:d, Ög. 359.
- Klodt** (Klott, Klotth, Clodt), **Rasmus** [fr. Väderstads s:n, Göstrings h:d, Ög.? (se s. 210)], anklagad för förrådiska stämplingar 201, 202, 204, 210.
- Kloster** (clöster), gamla ödelagda i Upsala 286; gråbrödraklostret der *ib.* Se **Eskilstuna; Jönköping; Nydala; Sko; Upsala**.
- Klosterlandbor** sk. deltaga i kronans byggnader 278; i N. Möre, ö. br. t. 347.
- Kläde** (clede, cläde) 207, 228; till drabanternas beklädn. 31, 32, 188; ligg. i Lödöse 52; fr. Tyskl. 114—115, 232; bör levereras till kammaren 118; sk. tillbytas mot smör 160; kasterkumeskt *ib.*; sk. skickas t. Upsala 168; till skyttarne 211, 212; »dijtziniske» stycken sådant 230; **-köp** 160, 237.
- Klädskrifvaren** (clede-) sk. inkomma m. sin räkenkap 35.
- Knappar** (knöper) af silfver, förgyllda 234, 235.
- Knektar** vid Åbo slott, ang. 42; på Dal t. större delen döde af pestilenzien 70; deras i Finland underhåll 103, 109, 111, 206, 209; i Vg. 154; ang. tillsyn med dem i Ög. 159; gifta få blifva hemma 172; biträda vid bergsbruk 177; böra användas vid Vadstena slotts byggning 205, 220, 250; deras lön ang. 217—218; deras uppförande i Finl. 247; i Vadstena, kläde åt 251; danska sk. skickas t. Stockholm och Kalmar och der fördelas på flottan 252; antagna i Verml. ang. 261; deras mönstring och aflönande i Vg. 276; borgläger för 309; register på, i Stockholm 335; hemförlöfvas t. Arboga 348; befallningsman öfver, i Smål. 363.
- Knifva**, gd på Kopparberget, 118.
- Knut** (-tt) **Andersson** [Lillie] till Ökna, rr., 271.

- Knut Ingesson**, fogde öfver Alvastra och Skenninge klosters landbor samt på Visingsö, br. t. 45, 46.
- Knut Jönsson** 351.
- Koberg, Påfvel van**, 164.
- Kock, Hans**, i Lybeck, br. t. 87; omnämnd 232.
- Kockdrängar**, kon:s 72.
- Kol** (kool, kål, kholl), brist derpå vid Vångaberg 75; till kon:s hyttor vid Väsby gd 195; **-are** sk. öfvervakas att de bränna god kol 75; **-milor ib.**; **-ved** sk. väl torkas *ib.*; penningar till 200.
- Kolding**, stad i Danmark, dat.-ort för ett omnämndt br. fr. kon. af Danmark 81.
- Kollen** (Köllen, Chöllen), **Henrik van**, befallningsman i Upsala, br. t. 90; omnämnd 165, 239.
- Kolmården** (Kålmålen) 115.
- Konstnärer** (konsthenere) sk. införas fr. Polen 215.
- Konungsräfst** sk. hållas 15; i Dalarne 108.
- Koppar** 196—197; sk. gifvas domkyrkan i Linköping t. ersättning för bly 63; t. Linköpings domkyrkas täckande sk. uppsmidas vid Hellestad 131; ang. forsling af 239.
- Kopparberget** (-bergslagen) 108, 118; spanmål bör sändas dit 20; ang. afvel der 147; **-smännen**, tvist dem ang. 201.
- Koppargruvfan** [vid Falun], ang. bergsbruket der 131.
- Kopparkärl**, tillhörande inventarium på Brunsbo gd 100.
- Kopparslagaretigten** (Kopperslagers techten), **Gamla**, invid Hedemora i Dalarne 197.
- Kor** (köör, köer) 219; skattekor 268, 361; afgäld af 332.
- Koreberget**, se **Kårberg**.
- Korn** t. grefve Johans von Hoja hästar 120; pris på 158; skörden af 160; utgående fr. Bälunge gäll i Upl. 253, 254. Se äfven **Skattekorn**.
- Kornskrifvare** 78, 95.
- Korsholm** (Kårsholm), slott i Finl., fartyg sk. göras redo för färd dit 300.
- Kostgård**, i Finland, t. knektarnes underhåll ang. 103, 109, 110, 111; i Roslagen af en till två socknar 134.
- Krabbe**, se **Grabbe**.
- Kreditivbref** (creditive) f. svenska sändebud t. Frankrike 313; i och för förhandlingar m. allmogen vid bergverken i Ög. 360.
- Krigsrustning** i Holland 144.
- Kristiern**, se **Christiern**.
- Kronoberg** (Crone-), slott i Smål., 99, 100, 108, 167, 173, 178, 252, 287; dagsverken t. slottsbyggn. der 55, 57, 58, 283, 337; kalksten dit 255.
- Kronotomt**, ang. dess bebyggande 276.
- Krumme** (Cr-), **Nils**, t. Örboholm, rr., br. t. hm i Gefle 154; rekommendation f. hm t. kon. af Danm. 192, 193; hans bref t. kon. Gustaf 375—376.
- Krut** (krutt) 300; sk. köpas (i Sunnerbo) 221.
- Kuddby**, s:n i Björkekinds h:d, Ög. 368.
- Kullinge**, se **Qvillinge**.
- Kumla**, by i Turinge s:n, Öknebo h:d, Södermanl. 75—76.
- Kumla** (Kumbla), någon af s:narne med samma namn, ö. br. t. bönderna der ang. deras kyrkobyggn. 66—67.

- Kumla** (Kumbla), s:n och h:d i Nerike, 361.
Kumo (Kumbo), s:n i Finl., 269.
Kumogård (Cumegårdt) i Finl. 11, 74; -s län 223, 269.
Kungsberga (Konungzberge), by i Färentuna s:n och h:d, Upl. 225.
Kungsgården (Konungzgårdt), gd i Ofvansjö s:n, Gestrikl. 260.
Kungsnorrby, se **Norrby**.
Kungsäter (Kongasäter), s:n i Marks h:d, Vg. 146, 162.
Kungsör (Konungzör, Ören, -nn), dat.-ort 61—62, 94—196, 198; br. t. fogden der 72—73; hö derifr. 113; omnämndt 242, 361.
Kurck, se **Jöns Knutsson**.
Kyle, **Hans**, br. t. 56; omnämnd 58.
Kyrkogods i Södermanland 27.
Kyrkogårdsinvigning (kyrckiegårdtziujning) 253.
Kyrkohemman begäras af bergsmännen (vid Salberget) 132.
Kyrkoherbergen 357.
Kyrkolandbor (-landbönder) 227; deras afrad ang. 151; sk. deltaga i kronans byggnader 278; i N. Möre, ö. br. t. 347; i Kumla, Lillkyrka och Götlunda s:nr läggas under Tuna gd 361.
Kyrkopresterna i Åbo stift, br. t. 102; och klerkeriet der omnämnda 109.
Kyrkotionde, se **Tionde**.
Kårberg (Koreberget) 31, 64.
Kägla, skogstrakt i norra Nerike, 62.
Kämmär (kämmener) i Stockholm 290.
Köjel (köijel) 245.
Köp, afslut. mell. kon. och herr Trued Gregersson [Ulfstand], klandras af kon. 9.
Köpenhamn (Cöpenhamn), ang. herredag der 58, 61, 127; dat.-ort för inkommen skrifvelse 126.
Köping (-ung) 26, 55, 276; br. t. borgarne der 152.
Köpmän i Elfsborg sk. hafva kons spanmål och salt i förvar 188; ryska 264.
 Se äfven **Landsköpmän**.
Köpstadsmän i Danmark sk. vara rustade 63 noten.
Köpstäder, se **Städer**.

L.

- Ladugårdar**, kons, 178, 180.
Ladugårdsgrufvan 64.
Ladugårdsmän i kons: tjänst 355.
Lagman i Finland 106; i Dalarne 108.
Lagmansdöme, öfver hela [södra?] Finlands lagsaga, fullmakt å 106—107; i Viborgs och Nyslotts län 245.
Lagmansgärd (-zgherd) i Norra Finland 245; -sräntan 246.
Lagmansting 113.
Lagunda, h:d i Upl., 78.
Lake (Laake, Lacke), **Harald** (-eldh), skickad t. Dalarne 190, 191; återburit öfverskottsmedel 294; br. t. 200.

- Landbofogdar**, herremäns, 284.
- Landbor** (landbönder), S:t Eriks 120—121; Nydala klostets 91, 121—123, 143, 162, 193—194; Eskilstuna klostets 162; kon:s i Kumogårds län, deras afgifter ang. 332; i Sunnerbo h:d, bortförlänta 358. Jfr **Biskopslandbönder**; **Bondelandbor**; **Frälsebönder**; **Klosterlandbor**; **Kyrkolandbor**; **Prebendelandbor**; **Prestelandbönder**.
- Landgille** 123, 219; på Visingsö ang. 46; af skattegårdar 283; **-smör** 198, 268; får lösas m. penningar i Vg. 229; **-penningar** 198, 219.
- Landred** [se registret t. D. 17: s. 30] 80.
- Landsknektar** (landtzknechter) sk. värfvas i Sunnerbo 118.
- Landsköpmän** få ej drifva utförsel på Tyskl. 309.
- Landtfogdar** i Tavastehus län 209, 217.
- Landtpommern** 343.
- Laner** [ett slags fiskredskap] böra användas vid Skeen i Smål. 87, 117.
- Lapper** o. **Lappesmältning** vid bergsbruket vid Salberget 112.
- Lappvesi** (Lappevess, Läppeväss), s:n i Södra Karelen, fogden der omnämnd 244.
- Lars, S:t**, s:n, se **S:t Lars**.
- Lars** (Lasse) i Hemola, dräpt 274.
- Lars**, hr, i Lislekog [o: Hesselskog?] 340.
- Lars** (Lasse) **Andersson** i Skeninge, hans hustru 366.
- Lars Benedicti**, hr, i Kungsäter 146, (157), (162); hans br. t. M. Erik Falck 163 noten.
- Lars Bårdskärare** sk. komma t. prins Erik 45.
- Lars** (Lasse) **Ersson** (Eriksson), kon:s fogde på Brunsbo gd och öfver alla kyrko- och preste-landbor i Läckö län och i Valla och Vista h:dr, br. t. 23, 67, 100; sk. ställa borgen för sig 189; omnämnd 234.
- Lars** (Lasse) **Jespersson**, br. t. 147.
- Lars** (Lasse) **Jönsson**, hs gd i Upsala 286.
- Lars** (Lasse) **Knutsson**, borgare i Söderköping, ö. br. för hm å tiondespänmål från Å socken 85.
- Lars** (Lasse) **Mattsson**, Gustaf Olsson [Stenbocks] tjenare, 129.
- Lars** (Lasse) **Månsson**, fogde på Jönshyttan, 63.
- Lars Olsson**, befalln.-man på Vesterås slott, 27, 141, 282; br. t. 36, 208, 213.
- Lars** (Lasse) **Pedersson**, ang. hans begäran om torpet Bårsta vid [Söder-] Telje 155.
- Lars** (Lasse) **Pedersson**, befalln.-man på Stegeborg, br. t. 5, 19 (2 st.), 47, 54, 60, 97, 154, 177, 183, 207, 305; omnämnd 172, 259, 270, 281.
- Lars Sigge**sson [Sparre], rr., br. t. 116; sk. få ersättning för mistad förläning 366.
- Lars** (Lasse) **Skinnare**, hs gd i Upsala 286.
- Lars Thomæ** (-e), kyrkoprest i Gamla Upsala s:n, ö. br. f. hm å en gd i samma s:n 278, 279.
- Lars Torkilli**, hr, br. t. 118—119, 196.
- Lauko** i Vesilax s:n i Finl., Jöns Kurcks gd 331.
- Lax** 243, 300; förvarad på Stegeborg, sk. säljas t. utlandet 97; sk. skickas t. Stockholm 207; se äfven **Spickelax**; **-fiske**, deri kunnigt folk sk. värfvas i Finl. 355.
- Ledkunnige** (ledtkynnige) **karlar** 187 (jfr 176), 221.

- Legofolk** (lege-), det »dagelige», vid [Svartsjö] gd 142; dess lön ang. 335; kunnigt i mossdikning och fiske sökes i Finl. 355; **-drängar** (vid Kronoberg) 160.
- Leijonhufvud**, se **Abraham Eriksson; Margareta [Eriksdotter]; Sten Eriksson.**
- Lejdebrief** f. Peder Jönsson i Gilbergå 273—274.
- Lejon**, se **Björn Claesson.**
- Lejonet** (Leijonenn), namn på ett skepp 236.
- Lennart Germundsson**, se **Blysäljare.**
- Lepas** (-ss) i Hattula s:n i Finl., Björn Claesson [Lejons] gd 271.
- Levereringsregister** 95.
- Liffland**, se **Livland.**
- Lifsarfherrar** (liffzärfherer), kon:s 143, 373—375, 377.
- Liggare** (liggiere), se **Utliggare.**
- Lillie**, se **Knut Andersson.**
- Lilliesparre**, se **Jöran Olsson.**
- Lillkyrka** (Litzle-), s:n i Glanshammars h:d i Nerike, 361.
- Lillkyrka** (Lijtzlekyrcka), s:n i Åkerbo h:d, Ög. 231.
- Lin** 245.
- Lindholmen** (Lindeholm), gd i Strö s:n, Källands h:d, Vg. 91.
- Lindorm** (-der) **Bryntesson** (Brun-) 366.
- Linköping** (-chöping, -kiöping), 115, 353, 354, 368; Tomasmessomarknaden der 365; dat.-ort 351, 354.
- Linköpings gård** 60, 353; **domkyrka** 63, 131, 277; ö. br. för, å tionde t. dess reparation 129—130; **stift**, ordinarium der 253.
- Lisleskog** (-gh) [= Hesselskog?] 340.
- Livland**, br. t. Tyska ordens härmästare der 247.
- Ljunga** (Liung), s:n i Sunnerbo h:d, Smål. 357, 358.
- Ljunga** (Liunge), by i Täby s:n, Björkekinds h:d, Ög. 231.
- Loholm** [äldre namn för Gräfsnäs], Sten Eriksson [Leijonhufvuds] gods i Erska s:n, Bjarke h:d, Vg. 122, 125, 374.
- Lojo** (Loijo), s:n i Finland, smör derifr. anslagna t. understöd åt studenter 271.
- Lübeck** (Lu-), **Mårten**, sk. rådfrågas ang. brukningen vid Salberget 112.
- Ludvika** (Gudvijka [!]), **Södra**, i Grangärde (Grensse) s:n 165 jemte noten, 166.
- Lugdo** (Ludguda, Lugudå), s:n i Rönö h:d, Södermanl., förlänt t. Johan Turesson [Tre rosor] 194, 196.
- Lundby**, by i Lillkyrka s:n, Åkerbo h:d, Ög. 231.
- Lüttich** (Lütick), **Valentin von**, kon:s sekr., 170, 281; förläningsbref f. hm 333.
- Lybeck** (Lybke, Lybeke, Lybecke, Lybiikke), stad i Tyskl., 232, 238, 308, 330, 331; anbud sk. infordras fr. borgare der på smör 137—138; skepp ankomna derifr. t. Stockholm 198; bud dit 210, 212; utförseln dit ang. 214, 228, 334, 342; skepp m. varor derifr. 295; varupris der 296; bly bör ej tagas derifr. 325; dess syndicus omnämnd 302, 328; brefdragare fr. 343.
- Lybske** (Lybbske, Lybiiske), de, ang. svar fr. 214, 227, 229; ang. deras förhållande t. Sverige 296, 297, 298, 301 ff., 308, 311—312, 328—331, 334, 342; böra ej gifvas någon tillförsel fr. Sverige 325.
- Långheden** (Långe hedenn) [höjdsträckning, som bildar gräns mellan Mälarens och Dalelfvens vattensystem] 108.

- Långholmen** (Longeholman), äng vid Falköping, 295, 350.
Långhundra, h:d i Upl., 78; ö. br. t. frälsebönderna der 277, 278.
Läckö (Läcke) län 234; höfvitsman deröfver ifrågasatt 145, 156.
Länsmansdöme 76.
Lödöse (Lödze, Lösse, Lödisse), ang. der ligg. skatteråg 24; d:o kläde 52; ang. borgarnes der klagomål 38, 39; salt dit 266; br. t. borgmäst. och råd der 150. Jfr **Nylödöse**.
Löfsta (Lösta, -e), s:n i Olands h:d, Upl., tiondemedel anslagna t. kyrkobyggnaden der 294.
Löfångar (Löff-), s:n i Vesterbotten, 306.
Löfåsen (Löff-, Låffåse (!)), gd [i St. Skedvi s:n?] i Dalarne, 199.
Lön t. krigsfolket (delad i **jullön** och **Valborgsmesselön**) 94, 211, 217; kan förbättras för dem af kammarskrifvarne, som göra sig mera omak än de öfr. 95—96; skyttarnes ang. 206; ny ordning ifrågasatt vid dess utbetalande i Finl. 326; åt legofolket ang. 335.

M.

- Macheijer** [ett slags tyg] t. drabanternas beklädnad 55.
Magdeburg, stad i Tyskl., 127.
Malm bör rostas bättre 46; rör. dess behandling v. brukningen vid Salberget 112; vid Löfåsen i Dalarne sk. profvas 199.
Malm, [Stora], s:n i Oppunda h:d, Söderml., ö. br. å biskopsdelen af tionden der 91.
Malmskrifvare, se **Mårten**.
Malt 135, 151; liggande i Stockholm bör väl förvaras 20, 21; sk. skickas t. Elfsborg 23; **arf-** 181; **skatte-** fr. vissa härader i Upl. 78.
Mandråp (-drop, mandzslag) 25, 253, 274.
Mantalet på [Svartsjö] gds folk 142; gård utgjord efter 223; **-sregister** 142; på **Vestra** h:d och **Nydala** klostres landbor 194; på **kon:s** folk i Stockholm 335.
Margareta, hustru, vill tillägna sig några gårdar 58.
Margareta, Bengt Hanssons hustru, 16, 17.
Margareta [Eriksdotter (Leijonhufvud)], **kon:s** gemål, har varit sjuk 62.
Margareta, Hinse Jönssons i Knifva hustru, 118—119.
Margareta, Peder Månssons hustru, gjort våld 5; hennes rättgång 6.
Maria, drottning af Ungern, regentinna i Nederländerna, 298.
Maria Stuart, drottning, se **Skotland**.
Mark, h:d i Vg., smeder böra der uppsökas 1; ang. klagomål öfver allmogens der handel 38.
Marknader: tjugonedags- i Enköping 13; Påfvelsesmesse- i Norrköping 30; Olofsmesse- [i Köping?] 276; Tomasmesse- i Linköping 365.
Markus Hansson Hammarsmed (Hammersmedh) 131, 266, 362; kreditiv f. hm vid förhandl. m. allmogen 360.
Mats Eriksson i Ökna, Stenqvista s:n, illa behandlad af Sten Eriksson [Leijonhufvuds] fogde 105.
Mats Michelsson, fogde på Upsala gd, får ej hafva skatten fr. Roslagen under sin vård 79; br. t. 90, 120, 163; omnämnd 165.

- Mats Mårtensson** (Mortens-) i Barkarö (Barkerne) 72.
- Mats Persson** sk. användas som höfvitsman för bojerter 238.
- Mats Tordsson**, fogde på Väsby gd samt i Simtuna, Torstuna och Våla h:dr, omtalad 7, 195; br. t. 36, 132, 158, 177.
- Mauritz Olsson** [Stake], fogde på Dal, br. t. 70; qvitto på af hm uppburna medel 340.
- Medelpad** (Mädelpad, Medelpa) 29, 292.
- Meess, Peter**, lybsk köpman, 40.
- Messlingen** hos prins Erik förvärrad 45.
- Michel** (-ll) **Bösseskytt** (Bysseskyttare) 114, 297; instruktion f. hm 298.
- Michel Helsing** (-sning), fogde i Dalarne och i Gränge, Södra och Norra Berke samt Kopparbergs s:nr, br. t. 67, 89, 108, 113, 130; omnämnd 197, 200, 361; afsatt ss. fogde 214, 215.
- Michelsmessa** 335.
- Missgerningsmän** böra ej få försona sina brott med sakören 363. Se äfven **Måns** i Herseberg; **Öde, Jöns**.
- Mo**, h:d i Smål., 374; ö. br. t. allmogen der 121.
- Mohla**, s:n i Södra Karelen, se **Ägrepä**.
- Morkarla** (Morekare), s:n i Olands h:d, Upl., bortförlänt 292.
- Mossdikning** (mose-), deri kunnigt folk sökes i Finl. 355.
- Mudis**, gd i Pargas s:n i Finl., 230.
- Mulbete**, otillräckligt vid Skeen i Annerstads s:n, Smål. 117.
- Munk** (-ck), **Nils**, kons befallningsman i Upsala, ö. br. f. hm på Falköpings stad 295; br. t. 350.
- Munkskeppa** (muncke-) [skattetitel] 91.
- Murmästare** (muremestere) 89, 267; böra uppådas för slottsbyggn. i Upsala 18; begäres t. Kronobergs slottsbyggn. 58; t. Jönköping 266; tyska *ib*. Se äfven **Anders Nilsson**; **Olof Harpare**.
- Mynt**, rör. dess vanpris 13—14; misstankar, att mynt försnillades af myntmästaren, ang. 113; revelskt 270. Jfr **Dukat**; **Engelott**; **Gyllen**.
- Myntmakare** (-mackere) [i dålig mening, i bet. af galgfågel] 81.
- Myntmästare** 113; -skrifvare, se **Mårten**.
- Målare**, se **Anders**.
- Mällkläde** 37.
- Måns** i Herseberg, missdådare, f. hv. förböner ingått, 336—337.
- Måns Ambjörnsson** (Ombjörnsson, Amberni), hr, afl. kanik i Skara, 100—102, 189, 234.
- Måns Eriksson**, borgare i Vesterås, 107.
- Måns Håkansson**, köpsven i Linköping, ö. br. för hm ang. förlängd betalningstermin för undfånget smörlån 115—116; qvitto för hm å ränta för sagda lån 116.
- Måns Ifvarsson**, fogde i Norra Finland, »som är Masko och Vemo h:dr» [RKH.] 43.
- Måns Johansson** [Natt och Dag], rr., br. t. 30—31, 71; omnämnd 72, 266.
- Måns Jonsson** i Grimstad, dess hustru 344.
- Måns Jönsson**, kons kamrerare, 65, 294, 335; sjuk, ställföreträdare f. hm 282.
- Måns Nilsson** [Stjernkors], befallningsman på Viborgs slott, br. t. 74, 154, 241, 263, 328—331, 346; omnämnd 246, 264, 265, 355.
- Måns Olsson** misshandlar bönder 284.

- Måns Pedersson**, br. t. 27, 41.
Måns Pedersson, »smäländske», vill slå under sig Slettens by i Vestbo 76—77.
Mårdskinn sk. sändas t. kon. 51.
Mårten, biskop, se **Skytte**.
Mårten Hansson, f. d. fogde öfver S:t Eriks landbönder i Upsala stift, br. t. 120—121.
Mårten Malmskrifvare, br. t. 195.
Mårten Myntskrifvare (Myntheschriffvere) 234, 235, 335.
Mårten Mårtensson, borgare i Norrköping, 108.
Mårtensmessa 116.
Mäskälä (Möskula), s:n i Finl., 271, noten.
Mölneskdruk (möleskeduck), [ett slags kläde] 115.
Mönstersedlar (musterzedler) 276.
Mönstring (munstring) m. krigsfolket 168, 171, 175, 184, 201, 369.
Möre, h:d i Smäl., 53. Jfr **Norra Möre**; **Södra Möre**.

N.

- Natt och Dag**, se **Måns Johansson**.
Nederländerna (Nijderland), bud afgångna dit 265.
Nederlösa (Nijde-), gd i Normlösa s:n, Vifolka h:d, Ög. 368.
Nejonögon (nägen-) förvarade på Stegeborg, sk. försäljas t. utlandet 97.
Nerike (Näricke), br. t. 12; ting m. allm. der 22.
Nikolai (Nic-) kyrka i Nyköping, 334; jfr **S:t Claues**.
Nils, hr, i Salo 306.
Nils Birgersson [Rosenqvist af Åkershult], fogde på Kronobergs gd och i Vexjö stad samt i Kinnevalds, Albo, Konga och Norrvidinge h:dr, 55—57, 96, 99, 108, 175, 337; br. t. 57, 98, 99, 159, 178, 251, 254, 282.
Nils Birgersson, befallningsman på Gripsholms slott 27, 151; sk. sända en timmerman t. Vesterås 70; br. t. 151; ö. br. f. hm på häradshöfdingegästningen i Öknebo h:d 348.
Nils Eskilsson, fogde i Vifolka, Göstrings, Lysings och Dals h:dr, br. t. 159; kreditiv f. hm vid förhandl. m. allm. 360; omnämnd 362.
Nils (Niels) **Helsing**, fogde i Helsingland, br. t. 18, 164.
Nils (Nels) **Helsings gränd** i Stockholm 367.
Nils Henriksson, kon:s tjenare, får skattefrihet för Hanorp i Klockrike s:n 359.
Nils Ingesson, befallningsman på Kumogård och i Ulfsby stad i Finl., br. t. 11, 74, 154, 223, 331.
Nils Ifvarsson, borgare i Jönköping, 44.
Nils Johansson, borgare i Kalmar, 53; uppskickad t. kon. m. sin räkenskap 137.
Nils (Niels) **Järnskrifvare** (-nnschriffvere) sk. ersättas af en annan vid uppsigten med kon:s salt i Stockholm 301.
Nils Knutsson, fogde i Gestrikland och Gefle stad, br. t. 37, 114, 148, 352.
Nils Pedersson [Bielke] t. Åkerö, kammarråd, 124, 222, 281, 288—290; br. t. 90, 94, 210, 282.
Nils Pedersson [Silfversparre] till Holma, fullmakt f. hm 363.

- Nils Persson**, fogde i Tuna län, ö. br. f. hm 360.
- Nils Skrifvare** (-ere) 367.
- Nils Skräddare** (Scred-) på Henemora, ö. br. f. hm 197.
- Nils Svartsgatan** (-gränd) i Upsala 262.
- Nils Tulesson**, fogde i Åkerbo h:d samt i Arboga och Köpings städer, br. t. 26, 55, 348; omnämnd 361.
- Njup, Nils**, 89.
- Nora**, gd nära Viborg i Finl., 231.
- Noraskog** (Norreskog, Noreskoga), bergslag i Vestmanld 116—117; br. t. fogden der omnämndt 72. Jfr **Noresteen**.
- Nordmark** (-marckenn), s:n och h:d i Verml., 268.
- Noreberg**, järn derifr. t. Vadstena slottsbyggn. 72, 136.
- Noresteen** [= Norrsten i V. Stenby s:n, Ög.? eller = Noraskog, öfv. hv. Bengt Skrifvare var fogde?] 261.
- Norge** (Norige, Närige, Norie), handel m. 38, 129; »falske» bref derifr. böra efterspanas 201, 202; Nils Krummes arfgods der 376; svenska adelns rätt t. arfgods der ang. 376, 377.
- Norman, Georg** (Jörgen), br. t. 83, 215, 309; omnämnd 170, 342.
- Normlösa** (Norme-), s:n i Vifolka h:d, Ög. 368.
- Norra Möre** (Möræ), h:d i Smål., 347, 363.
- Norra Vedbo** (Norrevidbo), h:d i Smål., 374; ö. br. t. allmogen der 121.
- Norrbo**, s:n i Helsingl., 88.
- Norrbotten** (Norrebottnenn, -bottn) 240, 336; rågången der mot Vesterhafvet 335.
- Norrby** (Norby) [Kongs-] i Brunneby s:n, Bobergs h:d, Ög. 55; dat.-ort 354.
- Norrköping** (Norköpung, Nord-), 30, 31, 48, 49, 107, 154, 267; hus sk. byggas der för spanmål och varor 34; br. t. borgmäst. och råd der 150; dat.-ort 349—353.
- Norrland** (Norlandhen), [krigs-]folk derifr. sk. samlas i Gefle 191, 192; ang. spanmåls ditsändande 233, 251, 257, 258.
- Notdragning** (nöther), skatt deraf 1.
- Nybryggan**, nyodling 368.
- Nydala**, kloster och s:n i Vestra h:d, Smål. 143, 162, 193, 194; den af klostrets landbor utgående »munkskeppan» bortförlänt 91; ö. br. t. klostrets landbor 121—123.
- Nygård** (Neugarden), dat.-ort 197, 215—235, 247; med säkerhet belägen i Mälaredalen, men ovisst hvar der; brevet t. Nils Boije, s. 225, är visserligen dat. Nygård på Algö [Öfverselö s:n, Selebo h:d, Södermanl.], men detta gäller måhända ej de öfriga. Enl. räntekammarhandl. 1549 i K. A. fans näml. ett Nygård invid Svartsjö, på hvilket afvel hölls för kon:s räkning, och som löd under samma fogde som Svartsjö. Jfr f. ö. äfven registren t. D. 16: (s. 44) och D. 19: (s. 25), hvilkas uppgifter dock torde tarfva bekräftelse.
- Nyköping** (Nycköpungh), stad och slott, 91, 133, 153; höfvitsman der 196; tionde anslagen till kyrkobyggnad der 334; br. t. borgmäst. och råd der 150.
- Nyköpings län** 196; br. t. 12.
- Nylöddöse** (Nylösse) 88.
- Nynäs** (-nes), gods i Nousis s:n i Finl., fru Anna [Hansdotter (Totts)] gd 288
- Nyslott** 74; -s län 245.

- Näs**, by i Floda s:n, Oppunda h:d, Södermanl., dat.-ort 90.
Näs, gd i L. Rytterns s:n, Tuhundra h:d, Vestmanl., förlänt t. biskop Henrik i Vesterås 64, 65.
Nöther, se Notdragning.

O.

- Ofvansjö** (Öffvensijö), s:n i Gestrikl., 260.
Olands härad i Upl. 29, 292; god tillgång på täljsten der 90.
Olestha, se **Ölsta**.
Oliveblad, se **Clemens Hansson**.
Oikelote, ö i Finl., 11.
Olof, M., i Stockholm [Olaus Petri], sk. infinna sig på Gripsholm för att rådslå om det s. k. interim 84.
Olof Andersson, fogde öfver alla kyrko- och preste-landbönder i Nerike, br. t. 7.
Olof (Oluff) **Birgersson** (Biriesson), kon:s småsven, sänd t. Danmark 163; ej återvänd derifr. 345.
Olof (Oleff) **Eriksson**, höfvitsman öfver krigsfolket i Vg., Verml. och på Dal, har ringa tillsyn med krigsfolket i Vg. 144, 156; hans befallning sk. delas 145; sk. dock bibehållas vid »öfversta befallningen» 156; br. t. 148, 170.
Olof Harpare (Harpere) i Tierp, murmästare 89; br. t. 50.
Olof (-uff) **Johannis** (Joan-), kapellan i Söderköping, ö. br. f. hm på en gd derstädes 340—341.
Olof Jonsson, kon:s uppsyningsman vid Vångaberg, ö. br. f. hm 358.
Olof Jönsson, fogde öfver K. Maj:ts egna arfgods i Skara stift och Halland, br. t. 86.
Olof (Oleff) **Knutsson**, kon:s kammarskrifvare 95, 234, 235; ö. br. f. hm på en del af tjonden i Torstuna prosteri 272; qvitto på penningar m. m., uppburna af hm 290.
Olof (Oleff) **Larsson**, kon:s sekreterare, 10, 44, 82; sk. tills. m. Joen Olofsson begifva sig till Enköpings marknad 16; sänd t. Köpenhamn 61; fullmakt f. hm att förhandla m. allm. v. Thomasmessomarkn. i Linköping 365; br. t. 126; omnämnd 96, 168, 174.
Olof Michelsson, fogde på Tuna gd, 60, 69.
Olof Mårtensson, borgare i Stockholm, ang. hans penningkraf 107.
Olof Trotteson, befallningsman på Åbo slott, hans balans f. år 1546 efter-skänkt 307, 309; br. t. 42, 73, 111, 138, 154, 224, 308.
Olofsmessemarknaden [i Köping?] 276.
Oppunda, h:d i Södermanl., 93.
Oppåbro 62.
Ordinantia om veckokosten på Vadstena slott 221—222, 250.
Ordinaris i Skara 28, 67, 100, 157, 162—163; i Linköping 253.
Orreholmen, kungsgård i Skörstorps s:n, Vartofta h:d, Vg. 100.
Osmund (oss-) 362.
Ostar (-er) 300.
Oxar 219, 227; fräntagna en bonde för ett vitesmål 105; ingå i fodringen från Sunnerbo 118; böra uttagas i st. för fodringen 194; i st. för tionden 267,

- 268; sk. sändas t. Stockholm 252, 253; sk. mottagas i Köping 276; fr. Kungsör 361.
Oxdjupet (Oxediupett), ang. dess sänkning 21, 22, 79—80, 86—87, 133—134, 240, 296, 312, 342.
Oxenstjerna, se **Gabriel Christersson**.

P.

- Pant** af gd för lån af järn 114.
Pargas, s:n i Finl., 230.
Pasport, Latinskt, f. Jörgen Polack v. hans resa t. Polen 215.
Peder, slottsskrifvare i Kalmar, 47.
Peder Andersson, bonde i Hedesunda s:n, ang. jordbyte m. honom 259—260.
Peder Andersson i Stockholm får skattefrihet för två gdr i Brännkyrka s:n 291.
Peder Andersson i Upsala 228.
Peder Björnsson, borgmäst. i Lödöse, 39.
Peder (Per, Peer) **Caroli**, hr, föreståndare (syssloman) för domkyrkan i Linköping, 63; ö. br. f. hm 131—132.
Peder Eriksson på Schänninghe, br. t. 41.
Peder [Nilsson] **Follinger** [äfvén kallad Follingus, -engi, -ingius], M:r, skolmästare i Linköping, sedan biskop i Åbo, ö. br. f. hm 131—132.
Peder Hansson, borgare i Kalmar, sk. komma t. kon. m. sin räkenskap 137; omnämnd 210.
Peder Jönsson 238.
Peder Jönsson i Gilbergå får lejd 273, 274.
Peder Larsson, dess enka i Linköping 353.
Peder Månsson, borgare i Vadstena?, hans hustru 5, 6.
Peder Ottosson i Sletten 76.
Peder Skrifvare [i Kalmar?] 47, 137.
Peder Timmerman (Timberman) sk. komma t. Vesterås för slottsbyggn. 70.
Peder Valdemarsson (Vällemars-) 351.
Penningby (Peninge-), gd i Länna s:n, Frötuna sklg, Upl. 300.
Perlementere [ungefär i betydelse af spelevink] 81.
Pest (pästelentz, pestelentie) 46, 134; går i Elfsborg 38; i Stockholm 51, 168; omkring Gripsholm 62; större delen af knektarne på Dal död deri 70; en stor del båtsmän likaså 166, 171.
Pfalz 82; -grefven, se **Fredrik II**.
Philippus (Philpus) [Mårtensson?], gruffogde vid Östra Silfberget (?), br. t. 46.
Pipporoma, gd (?) i Finl., 271.
Pojo (Poijo), s:n i Finl., 225.
Polack (Pälack), se **Jörgen**.
Polen (Päländt, Pälländt, Polländt) 215; K. Värde af [Sigismund II August] 215.
Pommern, städernas der beslut ang. interim 127. Jfr **Landtpommern**.
Popegods i Smål. 284.
Pordagell till segel vid skutbygge 22.
Portugalöser [ett slags mynt] 48.

- Prebendelandbor** i Norra Møre, ö. br. t. 347.
Prestelandbönder (-bor) 227; i N. Møre, ö. br. t. 347.
Prijss, Staffan, 19.
Privilegier (previ-), Lybeckarnes i Sverige, 303, 329, 330.
Prostarne (provest-, proest-) i Finl., ej gjort tillfyllest räkenskap f. tionden 73.
Proviand (profiand) t. Elfsborgs slott 203.
Påfvel, hr, i Floda, ö. br. för honom å frälsefrihet för ett hemman 93; skänker kon. en gd 94.
Påfvel Bårdskärare (Bårdskärer) 113.
Påfvel (Påffvell) **Guldsmed** (-dt) 290.
Påfvel Stallmästare (Stalmestere), Sten Eriksson [Leijonhufvuds] fogde, farit fram m. en kon:s undersäte 105.
Påfvelsmessemarknaden i Norrköping 30—31.

Q.

- Qvant**, Jöns, illa behandlat allmogen, som arbetat vid Kronoberg 337, 338.
Qvarn 141; nybyggd 108; gm vårdslöshet nedruttnad 108; i Halis s:n under biskopsgården i Åbo 275; **-dam** 163—164; **-tull** 108. Jfr **By**; **Sågqvarn**.
Qvarnar, Gännelshöga, 26—27; vid Vesterås 27; vid Tannefors 233—234.
Qvarsebo (Qversebo), s:n i Östkindis h:d, Ög. 115.
Qvarstad (-dhe, arrestiring) på jord 290; på K. Maj:ts varor vestvart 296 ff.
Qvidja, gd i Pargas s:n i Finland, 77, 232.
Qvillinge (Kullinge), s:n i Bråbo h:d, Ög. 350.
Qvittobref å testamentssilfver (-guld) efter hr Joen i Skara 28; d:o efter hr Simon Syssloman i Skokloster 123; d:o efter hr Måns Ambjörnsson i Skara 234; d:o efter hr Nils i Salo 306; d:o efter hr Håkan i Löfånger 306; på öfverblifna lönedel, uppburna af Jöran Pedersson 272; å restmedel fr. Thomas Jönsson 124; å räntemedel uppburna af Nils Ivarsson i Jönköping 44; d:o af Måns Håkansson 116; å silfver, uppburet af Anders Skrifvare 235; å penningar uppburna af slottskrifv. Peder i Kalmar 47; d:o af hr Gustaf Olson [Stenbock] 129; d:o af Jakob Henriksson 273; d:o af hr Jöran Eriksson [Gyllenstjerna] 279; d:o af Olof Knutsson 290; å af Harald Lake och Claes Arvidsson [Stålar] återlevererade öfverskottsmedel 294.

R.

- Rackeby**, s:n i Källands h:d, Vg., gård der 86.
Ragnild (-ll) i Thöres, hustru, 164.
Ragvald (Raffvaldt) **Halfvardsson**, fogde i Österbotten, qvitto på af hm inlevererad testamentsguld 306.
Rankhyttan (Ranck-) 64.
Raseborg (Rassborg) 74, 154; **-s län**, br. t. 150; omnämndt 225, 247, 255, 332; fullmakt att vara häradshöfding der 370.

- Raumo**, stad i Finl., 154; br. t. borgmäst. och råd der 150.
- Recke** (Reckh), **Johann von der**, Tyska ordens härmästare i Livl., br. t. 247.
- Redovisning**, fogdarnes, sk. emottagas i Elfsborg 30; tullskrifvarens i Stockholm infordras 35; likaså klädeskrifvarnes *ib.*
- Redfogdar** (rijdt fougthe) 74, 180, 181.
- Redsvenner** 78, 160.
- Redväg** (Rid-), h:d i Vg., 97—98.
- Register** på mantalet, se **Mantalsregister**; på förtäringen å Stockholms slott 178; på kon:s varor i Elfsborg (Lödöse) 187; på aflöningsmedlen i Finl. 326; på sakören och uppbörd i Södra Finlands lagsaga 373; på kronan frångångna jordegor der *ib.*
- Rekarne**, två härader der, förlänta t. Sten Eriksson [Leijonhufvud] 162; kor och får derifr. 361. Jfr **Vesterrekarne**.
- Restantier** infordras 36, 43, 50; inbetalas 124.
- Reval** (Räffle, -lä, Reffle, Revhal), ang. utförsel dit 256, 330, 331; seglation på 257, 264; omnämndt 281; br. t. borgmäst. och råd der 292.
- Reversalsbref** (reffversalls-), Sten Eriksson [Leijonhufvuds], omnämndt 143; aftryckt 374—375; två studenters 271.
- Ribbing** (Riibbing), **Knut**, fogde i Södra och Norra Möre, sk. komma t. kon. m. sin räkensk. 53; qvitto å guld och silfver, uppburna af 235.
- Ridderskapet och adeln**, se **Adeln**.
- Ridön** (Rijdöönn), ö i Mälaren [ovisst om dermed menas den till Barkarö s:n i Tuhundra h:d eller den till Öfverenhörna s:n i Selebo h:d räknade ö:n af samma namn], dat.-ort 198—201.
- Riga** (Rijga), borgmäst. der omnämnd 247; seglation på 257.
- Riksråd** (rijektzens rådt, rådet), intet på många år boende i Småland 121; ingen deraf hos kon. 170; omnämndt 214, 245, 265.
- Risinge** (Rij-), s:n i Finspångaläns h:d, Ög. 350.
- Roden**, se **Roslagen**.
- Roos**, se **Birgitta [Jönsdotter.]**
- Rosendal**, kungsgd i Vg. (?) 100.
- Rosengren**, se **Jakob Turesson**.
- Rosenqvist**, se **Nils Birgersson**.
- Rosennobel** (rossennobbell) [ett slags mynt] 48.
- Roslagen** (Roden, Roen) 168; br. t. 12; gård fr. 29; skattläggning der 31—32, 40, 78, 238; skatten derifr. sk. föras t. Upsala 79; omnämndt 134, 157.
- Rottenby** (Rottne i Söraby s:n, Smål.?) 58.
- Runddelar** (rundeler) vid Kronobergs befästning 252.
- Ryning**, **Nils**, br. t. 56; omnämnd 58.
- Ryssarne** (Rydzer), åtgärder t. försvar mot 103; fara för deras infall 105; ryska köpmän 264; handel med 280; repressalier mot 346.
- Ryting**, se **Thomas Jönsson**.
- Rytterne**, **Lilla**, s:n i Snefringe h:d, Vestmanld 64.
- Råd**, se **Riksråd**.
- Rådslag**, kallelse till, m. anl. af kon:s af Danmark skrifvelse, 83, 84.
- Råg** (rog), pris på 158; skörden af 160; utgående fr. Bälinge gäll i Upl. 253, 254; -mjöl, såldt i Bergen i Norge 129; pris på 158. Se äfven **Skatteråg**.
- Rår** (råår) [rågång] i Norrbotten mot Vesterhafvet 335.

Räfsnäs (Räffz-, Refz-), gd i Toresunds s:n, Selebo h:d, Söderml. 130; malt och penningar dit 151; timmerkörning dit ang. 208, 209, 351; dat.-ort 206—208, 211, 272, 306—307.

Räfvar (räffver, reffver) [= räfskinn] bytas mot kamlott m. m. 244, 245.

Räkenskap (recken-) 163, 183, 244; ansvarsfrihet för sådan 23, 159; infordras 35, 48—50, 53, 73—74, 86, 185, 223, 224, 244; granskad 43; stiftens räkenskaper skola af kammarskrifvarne »förfordras» 95; af borgare på konsvaror 137, 188; balans i, efterskänkt 307, 309.

Rännverk (ranneveck) bör afläggas 49.

Röding 71.

Rönö, s:n i Björkekindes h:d, Ög., vid Slätbaken, dat.-ort 335.

Rör (röör, rörr) [skjutvapen] 170—172, 175.

Rörsmeder, se **Smeder**.

S.

Sakören (sackörer, saak-), Kongl., 198, 219, 362, 363, 371; bortförlänta 7—8, 123, 125; fr. Stockholm 134; register på 373; **-örespenningar** 194; **-öres-silfver** (sölfv), utlånt t. guldsmed 213.

Sala, s:n i Öfver-Tjurbo h:d, Vestmanl. 133; **-grufva** (Salegruffve) 177; frihet fr. tomtöre f. bergsmännen der 299.

Salberget 208; ang. brytningen der 6—7; bönderna i trakten böra hålla grufdel der 10; bly fattas till brukningen der 66, 281; ang. brukningen der 112; bergsmännen der (vid »bergitt») få köpa spanmål 158; penningar dit för att inlösa köpsilfret 195, 282; fetalier dit 239.

Salo, s:n i Österbotten, 306.

Salsta (Salestada), i Tensta s:n, Norunda h:d, Upl., Ture Pedersson [Bjelkes] gd 292.

Salt 39, 207, 228, 257, 266, 267; ss. liqid vid byteshandel 17, 102, 258; ligg. vid Elfsborg 24, 187, 188; i Stockholm 31, 300, 301; betalning för sådant 90; köp deraf 214, 238, 275, 276, 294; pris derå i Öresund 216, 226; **-tull**, lindring i den franska, 322.

Sandhamn (-haffn, -haffmn), ort i Finland [= n. v. Helsingfors] 243, 280.

Sandhem (Sandha), s:n i Vartofta h:d, Vg. 227.

S:t Anna, prebende 133; qvarn (invid Nyköping) 133.

S:t Claues kyrka i Enköping 135.

S:t Droten, se **Drothem**.

S:t Eriks landbor [i Upsala stift] 120, 121.

S:t Lars (Larentz), s:n i Hanekinds h:d, Ög. 353.

Sasse, **Staffan**, borgare i Stockholm, får penningar f. bergsbruket vid Danne-mora 65.

Sax, **Anders**, tysk hofsmed, 343.

Saxen, städernas der beslut ang. interim 127.

Schogårdt Beduitzon i Skamby 208.

Schutz, **Påfvel** (Påvall), M., förläningsbref f. hm å Enköpings stad 291.

Schärenhugen, **Henrik** (Hindrich), hans skepp får ej löpa till Lybeck 342.

Segel vid skutbygge 22.

Seglotion (seglattz, seglatie, navigationes), sjöstädernas, ang. 150; frihet för borgare till utrikes sådan 207; t. Lybeck bör ske med måttlighet 214;

- skärkarlarnes i Raseborgs län 256; borgarnes i Ulfsby 257; i Viborg 263, 264; bondeseglation i Yteranda och Sijlandet (Viborgs län) *ib.*; t. Reval *ib.*; borgarnes i Söderköping ang. 305; mellan Frankrike och Sverige ang. 322.
- Sekreterare**, kon:s, se **Burwitz, Joachim; Clemens Hansson; Lüttich, Valentin von; Olof Larsson.**
- Sevede**, h:d i Smål., 363.
- Severin** (Söfverin) 208.
- Severin** (Söfverin) **Larsson** afstår en gård t. kon. 331, 332.
- Severin** (Söfverin) **Pedersson**, dansk skeppare, 48.
- Sidengevant** 186, 237, 238; **-frentzell** sk. införas 325.
- Sielff**, Anders, skeppare, 238.
- Sijlandet** [sydlandet?] i Viborgs län, Finl., bondeseglation der 263, 264, 265.
- Sigismund II August**, kon. af Polen, se **Polen.**
- Signetring**, gifven kon. i testamente 306.
- Sigurd** (Sigårdt) **Tursson**, fått Dillö gd i förläning 32, 33.
- Silfberget, Östra** (?), 46; **Gamla**, i Tuna s:n, Dalarne 63, 64, 281; fetalier dit 239.
- Silfver** (sölff), 189, 213; gifves kon. i testamente 28, 29, 123, 234; tvist om 113; lån af 213; forsling af 239; **-stop** 29, 123; **-skål** 29; **köp-**, inlösen deraf vid Salberget 195; **köpare** (vid Salberget) 208.
- Silfverskrifvare** (sölff-) 119.
- Silfversparre**, se **Nils Pedersson.**
- Silke**, svart, sk. införas 325.
- Sill** (sild), utförsel af 256.
- Simon Syssloman** (Sysleman) i Skokloster; ang. dess testamente t. kon. 123.
- Själagårdsdelen** (af tionden), se **Tionde.**
- Själ Korsgården** (Siele-) i Söderköping, bortförlänt 341.
- Sjöstäder**, br. t., omnämnda, 135; i Finland (utom Åbo), förbjudas utföra ätande eller förbjudna varor t. utlandet 140.
- Skamby** (Schamby), gd eller by i Björkekinds h:d, Ög. [ovisst om i Kuddby eller i Å s:n] 208.
- Skara** (Schare) ordinarius der 28, 67, (100), 157, 162—163; domprosteriet der 32; kanik der 234; stift 145.
- Skatt** (schatt) fr. Lödöse stad 39; fr. Roslagen sk. föras t. Upsala 79; riksens, borde förvaras på en fästning 190; ang. uppskof med 261, 262; ang. dess utgörande i den östgötska bergslagen 362. Se äfven **Malt, Skeppskatt, Spanmål, Tionde.**
- Skattebönder**, se **Bönder.**
- Skattefrihet** beviljad bergsmännen (vid Salberget) för 1549 132; å två gdr i Brännkyrka s:n för Peder Andersson 291; å Hanorp i Klockrike s:n f. Nils Henriksson 359; för nyodlingar 368.
- Skattehö**, ang. dess lösande med penningar 88; **-järn** 114; **-kor** 268; **-korn** 23, 85; sk. mäلتas t. malt 24; **-malt** 20, 21, 23, 78; **-råg** 23, 24, 85; **-smör** 198, 268.
- Skatläggning** (skatlegning) i Roslagen 31—32, 40—41, 78, 238.
- Skedar**, förgyllda 234, 235.
- Skeen** (Skonn, Skeenn, Skenn), by i Annerstads s:n i Smål., ålfiske derinvid 87, 117; ifrågasatt hållande af afvel der 117.

- Skenninge** (Schäninghe), gd på Björkö i Vätö s:n, Bro tsglg? 41.
- Skepp** (skip, schip) bortmiste i engelska fejden 127; sk. sänkas i Oxdjupet 240; t. spanmålsforslande 258; utrustade i Danmark mot Skottarne 266; Lybskt, förlist i finska skären 303; läck, sk. iståndsättas 305; få ej afsegla fr. Stockholm t. Lybeck 334; **-sbröd** 135, 178, 181; **-sflottor** (flotthar) vesterifrån i Öresund 267; **-sskatt** 255, 256; **-stakel** 276; **-söl** 135, 178, 181.
- Skeppare** (schepare, skip-, skepper) 85, 238, 267, 281, 343; se **Hans**.
- Skeppsbygge** 276.
- Skeppsbyggeri** (skipzbygningh) vid Vestervik 84, 85, 135.
- Skeppsgård** (skipgårdt), kon:s, i Stockholm 22, 135.
- Skeppstimmermän**, se **Timmermän**.
- Skinn** (skin, skjinn) 187, 217, 243; **-varor** 245. **Bock-** 243.
- Skinnare**, se **Lars**.
- Sko** (Skoo) qvarn 44; **kloster** i Håbo h:d, Upl. 123.
- Skolmästare** (i Linköping?) 132.
- Skottar** tillfogat kon:s af Danmark undersåtar skada 265, 266.
- Skotte, Hans**, sk. skynda t. kon. för att förfärdiga drabanterna beklädnad 32.
- Skottland**, sändebud derifr. i Danmark 127; ang. den unga fröken (frevecken) af [Maria Stuart] 128.
- Skrifvare** (schriffvere) 200, 267; se äfven **Anders; Bengt; Esbjörn; Gudmund; Göran; Jöns; Karl; Nils; Peder; Truls**.
- Skräddare** (Schreddare), se **Erik; Henrik; Nils**.
- Skuthygge** i Vadstena 21, 22.
- Skute, Hans**, dess enka 354.
- Skutor** (schuther) 69, 135, 258.
- Skyddsbrief** för Hans Thomasson 25.
- Skyttar** (skytttere) 170, 207, 369; i borgläger på Kalmar 138; ang. deras Valborgsmessolön 206; deras underhåll ang. 209, 211, 212; deras i Vg. öfverblifna lönemedel återlevererade 272; jfr **Bösseskyttar**.
- Skytte** [skjutvapen] 300; sk. gjutas af kyrkklockor 126, 135.
- Skytte, Märten**, biskop i Åbo, br. t. hm och kapitlet der 109; ö. bref för hm på biskopsgården i Åbo 275.
- Skålar** [skååll-], förgyllda 234, 235.
- Skåning** [Schoning], **Tufve**, fogde i Hanekinds, Skärkinds, Memmings och Gullbergs m. fl. h:dr i Ög., br. t. 34, 36, 74.
- Skärgården** (skärigårdh), Den finska, 303.
- Skölfvene** (Skylfverne), s:n i Gäsene h:d, Vg. 68.
- Slakteri** (slachterij), vid Svartsjö 142; vid Stockholms slott 179.
- Slott** (fästen, hus, fast gård), icke många att lita till i Christiern II:s tid 190; bör anläggas i Dalarne 190—191, 200.
- Slottsskrifvare** i Kalmar [Peder] 47.
- Slätten** (Sletten), by i Vestbo h:d i Smål. [nu Slätteryd?], 76—77.
- Smeder** (rörsmeder, cleen-) sk. uppsökas i Skara o. Kind o. sändas t. kon., 1.
- Smedja** sk. byggas vid Vesterås 26.
- Smedstorp** (Smedes-) i Qvillinge s:n, Bråbo h:d, Ög. 350.
- Smidet** i östgötska bergslagen ang. 362.
- Småland** (-landt) 55—57, 87, 114, 121, 129—30, 157, 169, 175, 202, 287, 347, 356, 358; br. t. 12; lön åt krigsfolket der 94; knektarne der »förslö-

- sat; deras värjor 153, 155; krigsfolk sk. der värfvas 154, 185; adeln der sk. rusta 162.
- Smälänning** (Smälennigh), se **Anders**.
- Smäsven**, Kon:s, [Jörgen Polack] 215.
- Smör** 187, 219, 228, 243, 300; ang. lån af 115—116; anbud derå sk. infordras fr. Lybeck 137—138; ang. rätt för Åbo borgare att föra ur riket ett parti deraf 139—140; bytes mot kläde 160; ang. priset derå i Lybeck 210; lig-gande i Kalmar sk. försäljas 210, 212; t. understöd åt studenter 271; -ränta, adelns i Vg. 229; se äfven **Skattesmör**, **Landgillesmör**.
- Snafunda** (Snafvelinge), s:n i Sundbo h:d, Nerike, 365—366.
- Snickare** 173.
- Somme**, se **Germund Svensson**.
- Spanmål** 95, 180, 187—189, 200, 202, 224, 240, 243, 250; försäljning deraf 7, 59, 74, 158; hus till förvaring af 34, 39, 181, 280, 281; bör sändas till Koppar-berget 20; till Finland 21, 48; t. Elfsborg 23; fr. Hagunda sk. föras t. Kär-berg 31; sk. sändas t. Stockholm fr. Stegeborg och Söderköping 69; gäl-ler väl i Finland 74; bytes mot tackjärn 74—75; mot penningar 124, 141; ingår i aflöning 89; sk. förbytas i salt 102; brist på utsädes- 125; pris på 158; för mycket deraf får ej säljas 178; ang. försäljning deraf t. för högt pris 216—217; vid kyrkorna för mötande af inträffande hungersnöd 218—219; skötsel af 219; sk. skickas fr. Stockholm till de finska och norra orterna 233; t. Norrland 251, 257, 258; fr. Ekolsund 280; **skatte**-fr. vissa härader i Upl. 78.
- Sparre**, se **Görvel Fadersdotter**; **Hebbla Siggesdotter**; **Lars Siggeson**.
- Spejare**, uppsigt med, 344, 345.
- Spickelax** (spijcke-) 300.
- Spännen** (spenner) af silfver 235.
- Stadsgrafven** i Upsala omnämnd 286.
- Stadsskrifvaren** i Kalmar sk. göra räkenskap 53.
- Staf**, gd i Floda s:n, Oppunda h:d, Söderml. frälsefrihet f. 93.
- Staffan Andreae**, kyrkoprest i Bälinge s:n i Upl., ö. br. f. hm 253.
- Staffan Ersson** sk. skickas t. Tyskl. 59.
- Staffan Larsson**, fogde på Svartsjö gd, br. t. 142.
- Staffan N.** [Larsson? (jfr 355 noten)], br. t. 354.
- Stake**, se **Mauritz Olsson**.
- Stallarholmen**, färjplats öster om Strengnäs vid sundet mellan Selaön i Mäla-ren och Södermanlands fastland, dat.-ort 202—206.
- Stallmästare** (Stalmestere), se **Påfvel**.
- Stegeborg** (Stäcke-, Stäke-, Stecke-, Steke-, Stäge-) 97, 172, 173, 183, 184, 258, 259, 270, 305; spanmål derifr. sk. föras t. Stockholm 69; dat.-ort 336—349.
- Sten** (steenn) t. byggnad vid Jönköping 266.
- Sten**, hr, se **Sture**.
- Sten Bengtsson** (Benckts-) [Tillbakaseende ulf] till Stäflö, ö. br. ang. förlä-ning f. 347.
- Sten** (Steenn) **Eriksson** (Erich-, Erick-) [Leijonhufvud], rr., 135, 145, 149, 156, 169, 175, 229, 252, 275, 276, 283, 365; hans reversalsbref 374—375; det-samma omnämndt 143; br. t. 38, 105, 126, 143, 161—162, 170, 173 noten, 186, 202, 216, 226, 254, 265, 296, 305, 344; får i förläning sex uppräknade

- h:dr i Smål. jemte alla Nydala klosters landbohemman 121—123; d:o Jönköpings stad 121 noten, 125; ytterligare om samma förläning 162.
- Stenbock**, se **Gustaf Olsson**.
- Stenhuggare** vid slottsbyggn. i Upsala 90.
- Stenkistor** t. Oxdjupets sänkande 134.
- Stenqvista**, s:n i Österrekarne h:d, Söderml. 105.
- Stettin** (Sth-), bly sk. anskaffas derifr. 324.
- Stjernkors**, se **Måns Nilsson**.
- Stockholm** (Stoch-) 22, 49, 51, 69, 78, 84, 107, 134, 135, 137, 154, 155, 169, 181, 197, 198, 226, 233, 237, 239, 240, 252, 253, 256, 268, 291, 328, 371; ang. der förvarad malt 20, 21, 151; pestilentien går der 51, 168; jemte Gripsholm den enda fästning att lita till 190; ang. borgarnes der seglationsfrihet 199, 214; saltupplag der 238, 300; spanmålsupplag der 280, 281; kämnärer der 290; Lybske utliggare der 302; förhandlingar m. borgersk. der 309—312; serskilda höfvitsmän förordnade der 327; förbud mot tillförsel derifr. t. Lybeck 334, 342; register på kons folk der 335; aktsamhet der af nöden, serskildt med tyskarne der 342; byte af hus der 367; Nils Helsings gränd der 367; ett de fattiges hus der *ib.*; br. t. borgmäst. och råd der 150, 367; dat.-ort 88, 213, 272—277.
- Stop** (stoop), förgyllda 234, 235.
- Straff** för skeppstimmermän, som lupit fr. sitt arbete 21, 22.
- Stranda**, h:d i Smål., 363.
- Strängnäs**, herredag der omnämnd 304; dat.-ort 66.
- Ströming** sk. sändas t. Stockholm 207; nysaltad, sk. utdelas på slotten och gårdarne i Upland 239; utförsel af 256, 265.
- Strömingsfiske** i skärgården [vid Kalmar] ang. 41: i östgötaskären ang. 60; -not (noot) 332.
- Ströningar** (-er) 235.
- Studenter** (-dher) få understöd 270.
- Sture**, **Sten**, riksföreståndare, »her Stens tid» omnämnd 366.
- Sture**, **Svante**, rr., rör. jordbyte mellan K. M:t och hm 354—355.
- Sturehof**, se **Öfverhulta**.
- Stågad**, **Olof** (-uf), häradshöfd. i Öknebo h:d, 348.
- Stål** (ställ) 131; -smed vid Hellestads berg 261.
- Stålmarm**, se **Claes Arvidsson**; **Erik Arvidsson**; **Erik Olsson**.
- Stångjern** sk. smidas vid Hellestad 48; ligg. på Noraskog 116—117.
- Ståthållare** (stadthollere), kons af Polen, 215.
- Städer**, herredagar i danska, 127; pommerska och saxiska, beslut om interim *ib.*; Magdeburg och Bremen *ib.*; tillstånd för allmogen i Sunnerbo att fara t. danska köpstäder 337.
- Stäffö** (Stäffle) i Åby s:n, Norra Möre h:d, Smål., Sten Bengtssons gd, 347.
- Stäkets** (Stäcktz) län 78; ny fogde der 239.
- Stämplingar**, förrådiska, igångsatta af Rasmus Klodt, 201, 202, 204.
- Sundbo** (-by), h:d i Nerike, 366.
- Sundet**, se **Öresund**.
- Sune Hansson** i Gammalstorp 349—350.
- Sunnerbo** (Synner-, Sunder-, -by), h:d i Smål., br. t. allmogen der 56, 336, 356; omnämndt 58, 87, 117, 118, 135, 175, 358, 369; br. derifr. omnämndt 167; fogdefodringar derifr. bortförl. 338.

- Svart, Erik, M.**, kyrkoherde i Upsala, ö. br. f. hm på en del af tionden i Vaksala och G:la Upsala s:nr 288.
- Svartsjöländet**, se **Färingsön**.
- Sven Andersson**, fogde öfver Vadstena klostrens landbor i Vg., Verml. och på Dal, br. t.(?) 36 [möjl. t. nästfölj.].
- Sven Andersson**, fogde i Daga, Hölebo och Öknebo h:dr 209; br. t. 155, 352.
- Sven (-nn) Birgersson (Biriellsson)**, fullmakt f. 185.
- Sven Hollandsfarare (-dtzfar)**, skeppare, 238.
- Sven [Jacobi]**, [f. d.] biskop i Skara, 33.
- Sven Månsson** i Stockholm 371.
- Svenske, Peder**, befallningsman på Raseborg, br. t. 74, 154, 255, 328—331; omnämnd 247.
- Svenstorp**, gd i Gällstads s:n, Kinds h:d, Vg. 97—98.
- Syn** [på jordegor] 288—89: **-er**, olagliga, igångsatta af frälset i Finl., 372; tillvägagångssätt vid 373.
- Syndicus (sin-)**, Den lybske, 302, 328.
- Sysselman (Sysleman)**, se **Peder, Caroli; Simon**.
- Sägqvarn** vid Brännesund 4; i Vesterås sk. byggas 50; **-ar** utmed Kolmården 115; vid Nyköping 133; sk. byggas vid Jönköping 266; **-stock** 5; Jfr **Qvarn**.
- Sändebud** (utskickede, fremmende budskap) fr. flere uppräknade länder, i Danmark 127; ang. underhandl. med engelska sändebudet i Köpenhamn *ib.*; svenska t. Frankrike 313 ff.; fr. England ankomna t. Jönköping 364.
- Sängkläder** (senge-), tillhörande inventariet på Brunsbo gd 100.
- Sääxmäki (Sexmecke)**, h:d i Finl., 124.
- Söderköping** (Sur-, Suder-, Sudher-) 19, 47, 55, 85, 154, 177; borgare der misshandl. 5—6; gods belagdt med qvarstad der 60; spanmål derifr. sk. föras t. Stockholm 69; br. t. borgmäst. och råd der 150; båtsmän derifr. 172; efterskänkt danaarf der 274; Lybske utliggare der 302; om borgarnes der seglation 305; kaplan der 341; Själekorsgården der *ib.*; **-s prosteri** 132.
- Södermanland**, br. t. 12; kyrkogods der 27; omnämndt 157.
- Södertelje (Telje)** 155.
- Södertörn (Törenn)**, timmermän derifr. 134.
- Södra Finlands lagsaga** 106, 372.
- Södra Möre**, h:d i Smål., 363.
- Södra Vedbo (Vid-)**, h:d i Smål., 363.

T.

- Tackel (takill)** vid skutbygge 22.
- Tackjern** sk. uppsmidas t. stångjern v. Hellestad 48; bytes mot tiondespanmål 75.
- Talg (thalgh)** 187, 217, 243.
- Tannefors**, by i S:t Lars s:n, Hanekinds h:d, Ög. 233.
- Tavastehus (Thavestehuss)** 74, 207, 216; län 209, 217, 232, 243.
- Tavasterne (Thavesterne)** [invånarne i Tavastland] 243.

- Taxa** (-e), utgående fr. Bälinge gäll i Upl. 253, 254.
- Taxinge** (Taffzinge), s:n i Selebo h:d, Söderml. 46.
- Tegel** fr. Fellingsbro 361.
- Telje**, se **Södertelje**.
- Tenn** (thänn, then), tillhörande inventariet på Brunsbo gd 100; inkommet fr. Tyskl. t. Stockholm 135.
- Testamente**, hr Joens i Skara 28; hr Måns Ambjörnssons 101, 234; hr Simon Sysslomans i Skokloster 123; hr Håkans i Löfånger 306, 307; hr Nils' i Salo 306.
- Thöres**, gd? 164.
- Tierp** (Tijerpen), s:n i Upl., 78.
- Tillbakaseende ulf**, se **Sten Bengtsson**.
- Timmer** (timber) fr. Vadsbo h:d t. Vadstena slottsbyggn. 92—93; **-körning** t. Råfsnäs gd 208, 209, 351.
- Timmerman** (Timberman), se **Peder**.
- Timmermän** 134; deras lön 151; t. Hedeberg 258; **Skepps-** 21—22, 305.
- Timmerskog**, brist på 62.
- Tionde** (tjende, tijdende) t. underh. af fogden på Kumogård 11; fr. Hagunda 31; får lösas för penningar 58, 133, 211, 267, 338; med oxar 268; ang. dess försäljning 59; kyrkodelen deraf anslås t. kyrkobyggn. i Kumla s:n 66—67; en del af biskopsdelen i Skölvvene s:n förlänt åt Clas Djurskytt 68; ang. kyrkotionden vid Dingtuna 70; prostarne i Finland ej gjort tillfyllest räkenskap derför 73; biskopsdelen deraf vid [Stora] Malm kyrka bortgifven t. kyrkoh. der 91; kanikdelen deraf vid Tuna ang. 113; kyrkodelen deraf vid Torstuna kyrka 119; begärd t. hjälp vid kyrkklockbyte 126; halfva kyrkodelen deraf fr. Ög. och Smål. anslagen t. Linköpings domkyrkas reparation 129—130; Sjalagårdsdelen deraf i Söderköpings och Holaveds prosteri i Ög. bortförlänt 132; befrielse fr., för bergsmän 132; kyrkodelen deraf i Kila s:n må köpas af sockenmännen der 158; i Viborgs län 244; biskopsdelen deraf i Torstuna prosteri bortförlänt 272—273; kanikdelen deraf i Vaksala och G:la Upsala s:nr bortförlänt 288; kyrkodelen deraf anslagen t. Löfsta kyrkas byggnad 294; en del deraf i Vallentuna prosteri bortförlänt 325—326; kyrkodelen deraf vid vissa uppräknade kyrkor anslagen t. kyrkobyggnaden i Nyköping 334; utgöres ej ordentligt i Sunnerbo h:d 357; biskopsdelen deraf i Kuddby s:n bortförlänt 368; **-spanmål** sk. bytas mot tackjern 75; fr. Turinge s:n bortgifves i behaglig tid 75, 76; fr. Å s:n likaså 85.
- Tjufveri** får ej sonas med sakören 363.
- Tjugonedagsmarknaden** i Enköping 13.
- Tjust**, h:d i Smål., 114, 141, 341, 363.
- Tjära** (tiäre) 224.
- Toffvegatan** i Upsala 286.
- Tolk**, se **Bertil**.
- Tomas** (Thommes) **Jönsson** (Jonssonn) [Ryting] till Gästerby, fogde på Åbo slott, 124, 288—289.
- Tomas** (Thommes) **Nilsson**, fogde på Örby gd, br. t. 206.
- Tomas Nilsson** i Vacköl 351.
- Tomasmessemarknaden** i Linköping 365.
- Tomt** (tompt) i Köping, se **Gilletomt**.

- Tomtören vid Salberget 7; frihet derifr. vid Sala grufva 299.
- Torka (törcke) inverkat menligt på årsväxten 218.
- Torpa, gd i Långhems s:n, Kinds h:d, Vg. 97.
- Torpa, s:n i Vesterrekarne [n.m. Åkerbo] h:d 94, 126.
- Torpställen på kronans allmänningar 56, 58.
- Torstuna, s:n i Torstuna h:d, Upl. 119; prosteri 273.
- Tott, se Anna [Hansdotter]; Jöran Åkesson.
- Tran (trån) sk. bytas mot salt 258.
- Tre eklöf, se Christoffer Andersson.
- Tre rosor, se Johan Turesson.
- Trobo, Lasse, 37.
- Trolle, Ture, t. Bergqvara, rr., br. t. 99; ö. br. f. hm på Kinnevalds h:d 287; omnämnd 99, 251—252.
- Trosa (-sza), s:n i Höllebo h:d, Södermanl., förlänt t. Johan Turesson [Tre rosor] 194, 196.
- Trued Gregersson [Ulfstand], danskt rr., afl. 9, 10.
- Truls Skrifvare (Schriffvere) 115.
- Tryserum, s:n i N. Tjusts h:d, Smål., penningar, uppburna f. konungsfodringen fr., 279.
- Träskansar (-skantzer) vid Viborgs befästning 242, 246.
- Trävirke (träverck) vid Stegeborg 259.
- Trögd (-dt), h:d i Upl., 78; kol och ved derifr. t. kons: hytta vid Väsby gd 195.
- Tröjor (tröjjer) t. drabanternas beklädnad 52.
- Tuhundra, h:d i Vestmanl., 64.
- Tull, frihet fr. 233, 241; uppsigt öfver 233; se äfven Qvarntull; Salttull.
- Tullnär (Tölnär), se Fredrik.
- Tullskrifvaren i Stockholm sk. lemna redovisning 35; får ej handla egenvilligt med tullen 233.
- Tuna, gd i Vestmanl. (Nerike?), 361.
- Tuna, gd och s:n i Tunaläns h:d, Smål. 60, 69.
- Tuna (Th-), s:n i Dalarne, 191; ang. kanikdelen af tionden der 113.
- Tuna, s:n i Medelpad, 292.
- Tuna-län, h:d i Smål., 341, 360, 363.
- Ture Pedersson [Bjelke] t. Salsta, får Alunda och Morkarla sr i förläning 292; br. t. 327.
- Tureholm, se Gäddeholm.
- Turinge, s:n i Öknebo h:d, Södermanl. 8, 230; tiondespanmål derifr. bortgifves 75—76; dat.-ort 308—312.
- Tveta, gd invid Skara, förlänt t. M. Erik Falck 28.
- Tveta, h:d i Smål., 374; ö. br. t. allmogen der 121.
- Tynnelsö dat.-ort 59—60, 140.
- Tyska orden i Livland, br. t. dess högmästare 247.
- Tyskland (Tysl-, Tyszl-) 153, 154; kläde derifr. 114; kon. har emottagit varningar derifr. 146, 167, 173, 174; ang. der stående penningar 186; förordarebref derifr. 202; utförsel dit ang. 309; Claes Arvidsson på resa dit 340.
- Tåby (Toby), s:n i Björkekinds h:d, Ög. 231.
- Täljsten funnen i Olands h:d i Upl. 90.
- Tören, se Södertörn.

U.

- Ulf Pedersson**, borgare (?) i Vadstena, 60.
- Ulfby** (Ulfz-), stad i Finland [= äldre namn för Björneborg] 154; ö. br. för borgarne der rör. deras seglation 257; br. t. borgmäst. och råd der 150; **socken**, lägenhet der för anläggande af afvelsgård 331, 332.
- Ulfstand**, se **Trued Gregersson**.
- Ulleråker**, h:d i Upl., 269.
- Ultuna** (Ulletuna), by i Bondkyrkas s:n, Ulleråkers h:d, Upl. 269.
- Underdräkt** t. byxor 52.
- Underfogde** (vid Kronoberg) 160.
- Undervisning**, se **Instruktion**.
- Upland** 168, 239; br. t. 12; br. t. alla fogdar der 37; ang. de nyssantagna knektarne der 156—157.
- Upsala**, stad och slott, 41, 120, 228, 239, 253, 261, 266, 269; arbetsfolk och murmäst. för slottsbyggn. der 18, 164, 165; skatten fr. Roslagen sk. föras dit 79; täljsten till slottsbyggn. der 90; krigsfolk sk. samlas dit 168; ö. br. på en tomt der 262; frälsebönderna i Långhundra h:d ovilliga att bidra t. slottsbyggn. der 278; tomt och hus der, upplättna t. Gerloff Nilsson 286, 287; kloster der omnämnda 286; tionde anslagen åt kyrkoherden der 288; befallningsman der 295; br. t. borgmäst. och råd der 165; dat.-ort 236—269, 277—295; se äfven **Gamla Upsala**.
- Uppbörd**, 1548 års, 36; inkräfves 206, 207, 209; sk. användas t. knektarnes betalning 250, 252, 254; användningen deraf i Viborgs län 346; register på 373;
- Uppror**, som Rasmus Klodt sökt väcka bl. allmogen 201, 202; att frukta i Ög. t. följd af fogdarnes vilkorlighet 363.
- Uppvidinge**, h:d i Smål., 363.
- Utaby** (Uth-), **Bengt**, kämnär i Stockholm, 280.
- Utfodring** af hästar ang. 138.
- Utförsel** (utförning), se **Export**.
- Utliggare** (liggiere, uth-), Lybske i Stockholm, Söderköping och flerestades 302, 328; till sjös, franska 321—322.

V. [W.]

- Vacköl**, ort i Finl., 351.
- Vadsbo** (Vadtzbo, Vassbo, Vasbo), h:d i Vg., allmogen der sk. föra bjelkar t. Vadstena 3, 4; d:o timmer öfver Vetterns is t. Vadstena 92—93; fogden der 173, 183; ö. br. t. allmogen der 3, 356.
- Vadstena** (Vasthena, -e), slott och stad, 3, 4, 21, 22, 60, 71—72, 136, 144, 173, 205, 220, 250; ett hus der förlänt t. Joachim Bulgrin 34; timmer t. slottsbyggn. der fr. Vadsbo h:d 92—93; kalksten behöfves der 186; ang. vecko-kosten och fisket der 221—222; kläde der 251; båtsmän på arbete dit 261; Per Brahe och Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] sk. begifva sig dit 365; Snafunda s:n lägges dit 365; dat.-ort 355—371.

- Vagnar** sk. förfärdigas 239.
- Vagnhärad** (Vangreherede, Vånge-), s:n i Hölebo h:d, Södermanl., förlänt t. Johan Turesson [Tre rosor] 194, 196.
- Vaksala** (Vaxala), s:n i Vaksala h:d, Upl., en del af tionden der bortförlänt 288.
- Valbo**, s:n i Gestrikland, 114.
- Valborgsmessa** (Valbormesse) 119.
- Valborgsmesselön** 94, 96; se **Lön**.
- Valby**, by i Väderstads s:n, Göstrings h:d, Ög. (?) 210.
- Valentin**, se **Lüttich, V. von**.
- Valla**, gd i S:t Lars s:n, Hanekinds h:d i Ög., 353.
- Vallentuna** (Valen-), s:n och h:d i Upl., 326.
- Varissari** (Varissalå, Varsala), ö (gd) i Haliko s:n i S. Finland, 8, 230.
- Vartofta** (-tofftha), h:d i Vg., 186; två socknar der anslagna t. den i Jönköping företagna byggnadens befordran 227.
- Varuprisen**, rör. deras stegring 13—15.
- Vasa**, se **Ebba** [Eriksdotter].
- Veckokosten** på Vadstena slott bestämd gm en af kammaren upprättad »ordinantia» 221—222.
- Ved** (veedt) t. kons: hyttor vid Väsby gd 195; utförsel af 256.
- Vedbo**, se **Norra Vedbo; Södra Vedbo**.
- Vedbrand**, brist på 62.
- Vederlag** (vider-) för svenska undersåters lidna skada i engelska fejden 128.
- Ventzel** (-ell), **Anders**, i Antwerpen 297.
- Verkhästar** fr. Vesterås t. Tuna gd 361.
- Vermdö** (Värmdöö), ö och s:n i likanämnda skpslg utanför Stockholm, timmermän derifr. 134.
- Vermland** 268; ifrågasatt höfvitsman öfver 145; ringa tillsyn öfver knektarne der 148.
- Vestbo** (Väsbo), h:d i Smål., br. t. 57; omnämndt 58.
- Vesterbotten** (Vestrebothnen), fogde der omnämnd 306, 307.
- Vestergötland** (Västergöthelanndt) 68, 145, 157, 162, 169, 173, 175, 202, 227, 229, 272, 295; br. t. 12; fogderedovisn. derifr. 30; ståthållare der 97; dålig tillsyn med krigsfolket der 144, 148—150, 154, 156, 159, 276; adeln der sk. sammankallas och höras öfver den polit. ställningen 304.
- Vesterhafvet** (Västersjön) 265; rågång i Norrbotten mot 335.
- Vesterrekarne** (Vestereke), h:d i Södermanl., 94; jfr **Rekarne**.
- Vestervik** (Västervijck) 181, 258, 305; skeppsbyggeri der 84, 85, 135; båtsmän derifr. 150, 153; ang. borgarnes der tvist m. Nils Holst 161; br. t. borgmäst. och råd der 150; dat.-ort 349.
- Vesterås** (Vestherårs), stad och slott, 50, 55, (88), 107, 195, 201, 213, 301; ang. smedja och hammare i stadens ström der 26—27; ang. klädes ditförande för drabanternas beklädn. 31, 32; om en timmerman t. slottsbyggn. der 70; ss. fästning ej så fast, som vederborde 190; [krigs-]folket fr. Dalarne och Bergslagen sk. samlas dit 191, 192; borgarne der sk. vinlägga sig om humlegårdar 339; -stift 119; biskopen der 64.
- Vestgöte** (Vesz-), **Jöns**, [t. Vexiö i Kangasala s:n i Finl.], höfvitsman öfver knektarne i Finl. (?), br. t. 328—331.
- Vestmanland**, br. t. 12.

- Vestra** (Västre), h:d i Smål., 143, 193, 194, 254, 363, 374; allm. derifr. sk. utgöra dagsverken t. Kronobergs slottsbyggn. 55, 58; ö. br. t. allmogen der 57, 121; förlänt t. Sten Eriksson [Leijonhufvud] 283.
- Vestvart** (västvartt), Stockholms borgare må segla ditåt 199; skepp gjordt redo för resa dit 236; sättet f. skeppens underhåll i länderna der 237; varor derifr. 281.
- Vettern** (Väther) 92, 93.
- Vexjö** (Växö, -öö), stad och s:n i Kinnevalds h:d, Smål. 287; **domkyrka** 58.
- Viborg** (Vijborg), stad och slott, 42, 74, 154, 231, 243, 244, 246, 355; bör befästas m. hänsyn t. befaradt ryskt anfall 241—242, 346; hoffolk der 242; br. t. borgmäst. och råd der 150; t. borgersk. der 263; **-s län** 243, 245, 349; ang. uppbördn der 346.
- Vichtijerfvi** (Victierffvij), gods i Vichtis s:n i Vestra Nyland, 232.
- Vichtis** (Victis), s:n i Vestra Nyland, 232; smör derifr. t. understöd åt studenter 271.
- Vickagrufvan** 64.
- Vijk**, gd i Kimito s:n i Finl., 289.
- Villebråd** 68, 71; t. greve Johans von Hoja förplägning 120.
- Vin** (vijnn) för Torstuna kyrkas behof 119; köp af 237; rödt och blackt 300; vissa landboräntor anslagna dertill i Sunnerbo h:d 358.
- Vinaria** 358.
- Vingåker**, s:n i Oppunda h:d, Södermanl., dat.-ort 91.
- Vintappare**, se **Christoffer**.
- Vinterskatten** 219; för år 1548 sk. inkräfvas 36; fr. Vadsbo förd t. Elfsborg 183.
- Visingsö** (Vijsingzöö) 45; ang. landgille der 46.
- Vista** (Vist, Vijst), h:d i Smål., 374; ö. br. t. allmogen der 121; ödekyrka der 235.
- Vitesmål** 105.
- Wundranck**, **Lasse**, ö. br. f. hm på Forsby gd i Finl. 269.
- Våla**, se **Östervåla**.
- Vång**, **Vestra**, by i Redvägs h:d i Vg., 97—98.
- Vånga**, s:n i Finspångälans h:d, Ög. 359.
- Vånga berg**, i Finspångs län, Ög., bergsmännen der få utbyta tackjärn mot tiondespanmål 74—75; uppsyningsman der 359; förhandl. m. allmogen der 360; skatten der ang. 362.
- Vånå**, s:n i Finl., 271 noten.
- Vändelbo** (-boo), **Anders**, Sten Eriksson [Leijonhufvuds] tjenare, 275.
- Värfning** af krigsfolk 98, 159, 170, 172, 185, 203; i Dalarne 190; af sjöfolk 166, 170, 177; af folk, väl kunnigt om vägarne vid gränsen 176, 187.
- Värjor** (värjer) [vapen i allm.] 171, 172, 175, 184; »förlösade» af krigsfolket 144, 153, 156; ang. det nyantagna folkets i Vg. m. fl. landskap 146, 148—149, 154; ang. tillsyn öfver 155, 157, 159, 192, 364; sk. skickas t. Upsala 168; sk. mönstras af kon. 201.
- Väsby**, kungsgd invid Sala, ved och kol till hyttorna der 195.

Y.

Yteranda i Viborgs län, Finl., bondeseglation der 263, 264.

Å.

- Å, s:n i Ög., tiondespanmål derifr. bortgifves 85.
- Åbo (Ååbo, Abo, Abå, Aboo), stad och slott, 42, 154, 207, 245, 280, 307, 369; befallningsman der 124; ang. borgarnes der handel m. utlandet 138—140; br. t. borgmäst. och råd der 150; biskopsstolen der omnämnd 269; biskopsgården der 275; borgare der hemfört underrättelser fr. Lybeck 308; fär införda dit 309; **kapitel** (cappittel), br. t. 109; **län** 8, 73, 230; **stift**, br. t. presterskapet der 102; studenter från 270.
- Åkerbo (Acker-, Aåker-), h:d i Vestmanld, fogden der 349; ö. br. t. allmogen der 61.
- Åkerö, gods i Bettna s:n, Oppunda h:d, Södermanl., Nils Pederson [Bjelkes] gd, 124, 288.
- Åkeröö, se **Ekerö** och jfr noten, s. 355.
- Åland 307, 309.
- Ålfiske vid Sken i Smål. 87, 117, 135; **-kistor** kunna der ej brukas på gr. af strömmens stridhet 87.
- Ålreckesund, se **Arkösund**.
- Åmmeberg (Ahmeberg), kalksten derifr. 186, 255.
- Ångermanland, br. t. 12; omnämndt 29.
- Årsväxten ang. 218; på gräs i Vg. ringa 229.
- Åsunda (Asund), h:d i Upl., 78; kol och ved derifr. t. kon:s hyttor vid Väsby gd 195.

Ä.

- Ägrepä (Egrepä), s:n [n. v. Mohla] i Södra Karelen, öster om Viborg 244.
- Ängeland, se **England**.
- Ängsbol, god sådan till slottet (i Vesterås?) 88.
- Äspingar sk. förfärdigas 11; deras byggande sk. uppskjutas 111.

Ö.

- Öde, Jöns, sk. skickas t. kon. för att straffas f. sina missgerningar 363.
- Ödemark, upptagen i Medelpad 292.
- Ödeskyrka 235.
- Öfläte (öfflethe) [oblat] t. Torstuna kyrka 119.
- Öfverberga (Öfver-), by (?) i Gamla Upsala s:n, Vaksala h:d, Upl., gd der bortförlänt 278, 279.
- Öfverhulta (Öfver åldt) [n. v. Sturehof] i Botkyrka s:n, Svartlösa h:d, Södertörn 354.
- Öfvervåld (t. sjös), se **Kaperi**.
- Öijaby, s:n i Kinnevalds h:d, Smål. 287.
- Ökna i Stenqvista s:n, Österrekarne h:d, Söderml. 105.

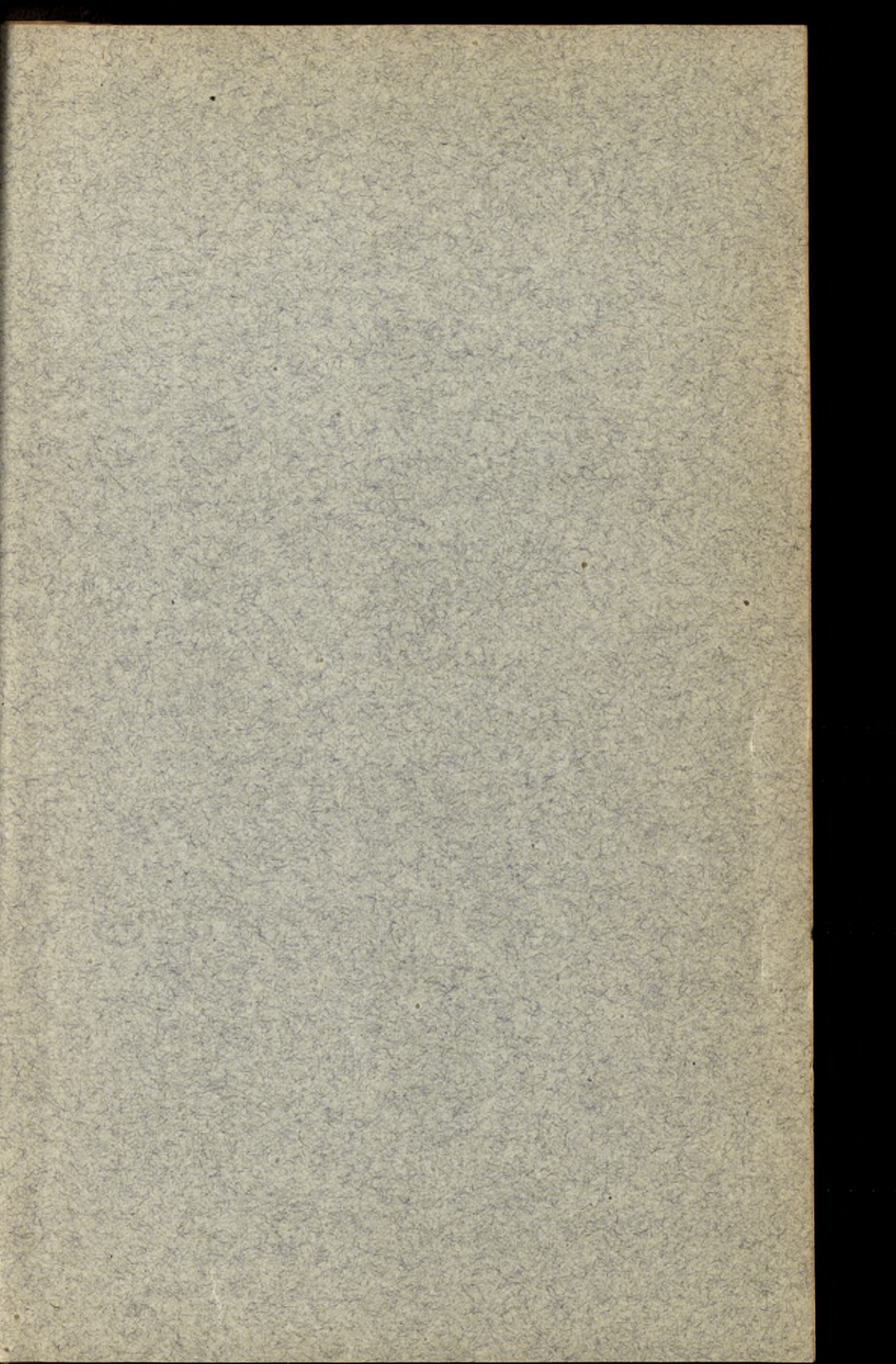

- Okna** (Öckne) i Floda s:n, Oppunda h:d, Söderml., hr Knut Andersson [Lillies] gd 271.
- Öknebo**, h:d i Södermanl., ö. br. t. allmogen der 208; häradshöfdingegästningen der bortförlänt 348.
- Öland**, fogd. der sk. inlefferera sina räkensk. 49, 50, 211.
- Ölsta** (Olestha), gd i Färentuna s:n och h:d, Upl. 225, (räknas der t. Kungsberga i samma s:n).
- Ön** (Öön), gd och ö i sjön Marmen inom Tuna s:n i Medelpad 292.
- Ön** (Öönn), gd i Valbo s:n i Gestrikl., pantsatt för lån af järn 114.
- Örboholm**, gods i Vesterljungs s:n, Hölebo h:d, Södermanl., Nils Krummes gd 375; dat.-ort f. hans bref t. kon. Gustaf 377.
- Örby**, gd i Vendels s:n, Örbyhus h:d i Upl. 239; dagsverken dit 256.
- Örebro**, dat.-ort (?) 196 noten.
- Öregrund** 29.
- Örenn**, se **Kungsör**.
- Öresund** (Sundett) 163, 267, 281; saltpris der 216, 226; ang. ifrågasatt färd dit 257; saltköp der 275.
- Öräker**, gd i Bro [n. m. Näs] s:n i Bro h:d, Upl. 225.
- Östbo** (Ösboo), h:d i Smål., ö. br. t. allmogen der 57, 121; omnämndt 58, 374.
- Österbotten** (Östrebotnen), ang. spanmåls sändande dit 233; fogde der omnämnd 306.
- Östergötland** (-götheland, -göllandt, -gotthlandt) 71, 85, 129—130, 132, 157, 184, 207, 231, 240, 250, 266, 267, 344, 353, 360, 368; br. t. 12; en ny hammarsmedja uppsatt der 131; kon:s redan påbegynta resa dit afbruten 140; ang. tillsyn med knektarne der 159; värfning af sjöfolk der 167, 171; d:o af knektar 185; kon:s resa dit omnämnd ss. förestående 327.
- Östersjön** (-siöön), orter derinvid passande för utförsel till 331.
- Östervåla** (Våla), s:n i Våla h:d, Upl. 285.
- Östgöte** (Össgothe), br. t. 41.
- Östhammar** 29, 154; samlingsort för inkallade båtsmän 134; br. t. borgmäst. och råd der 150, 165.
- Östra** h:d i Smål. 363.
-

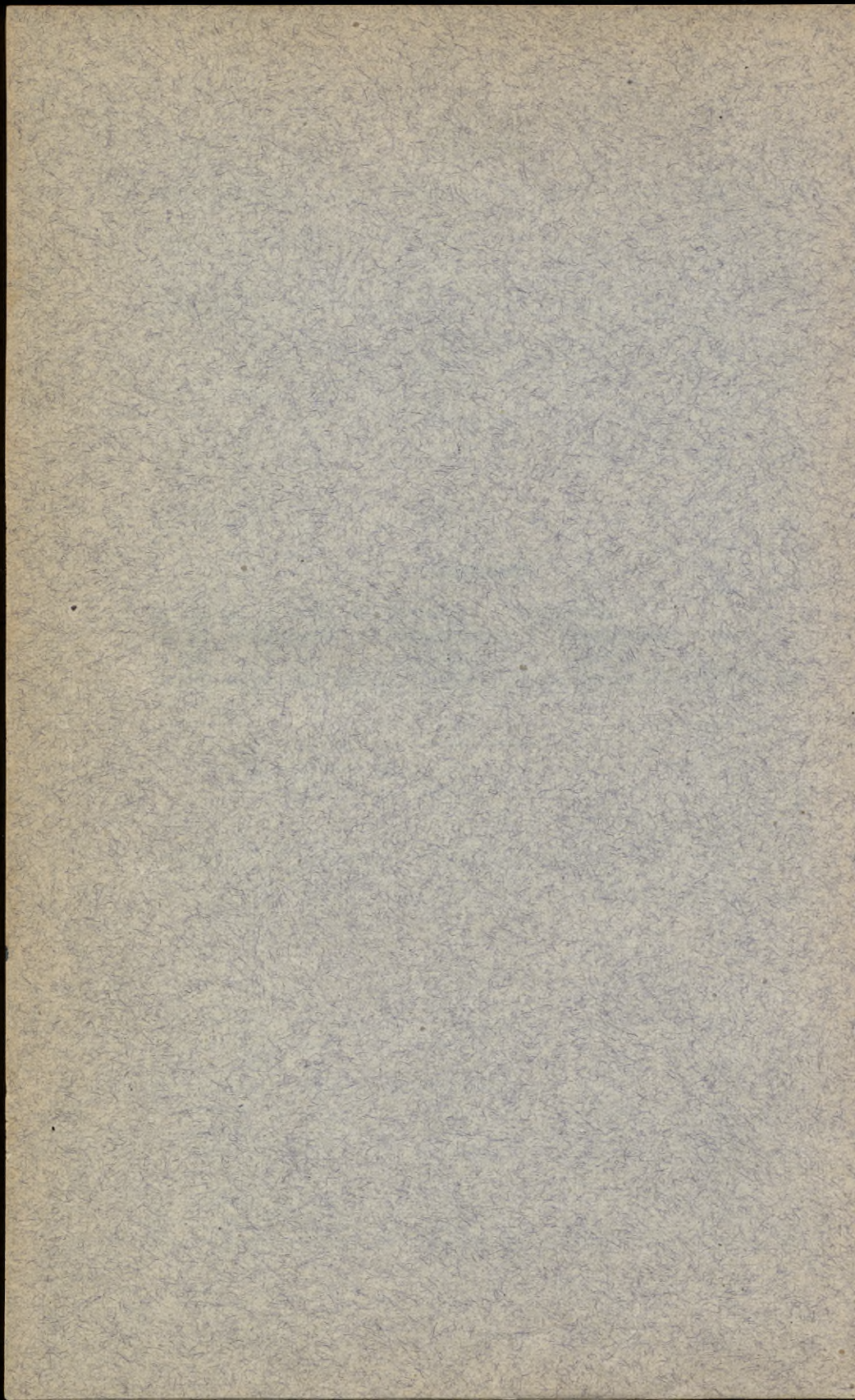

6000238355

Göteborgs universitetsbibliotek

